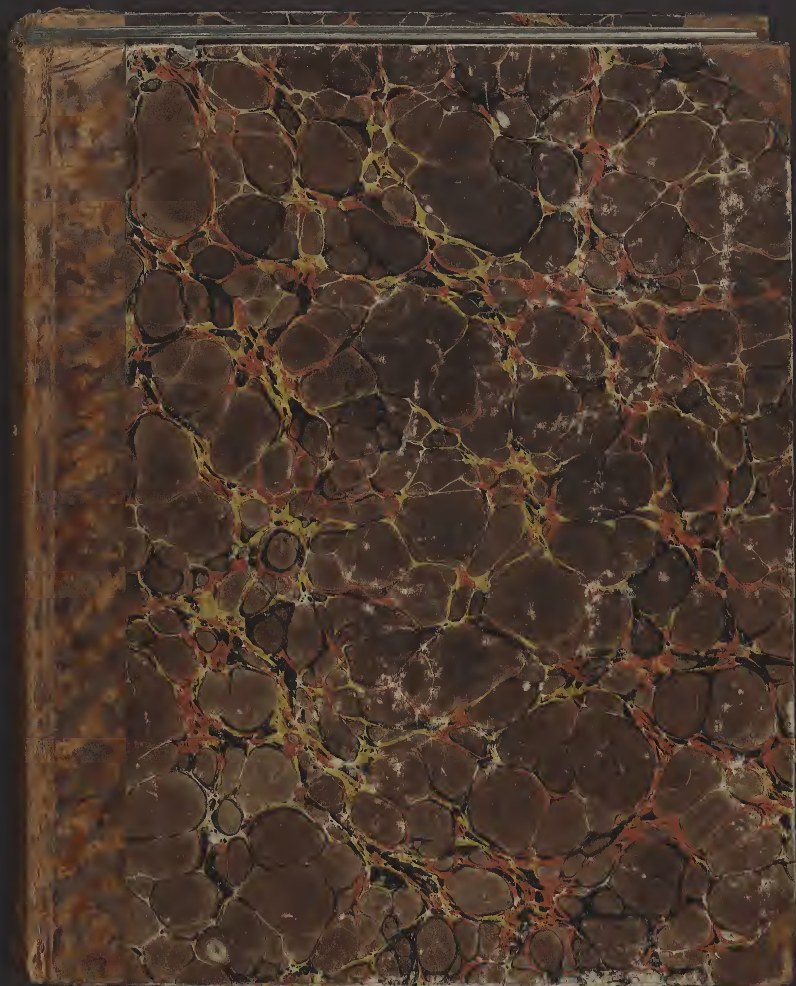
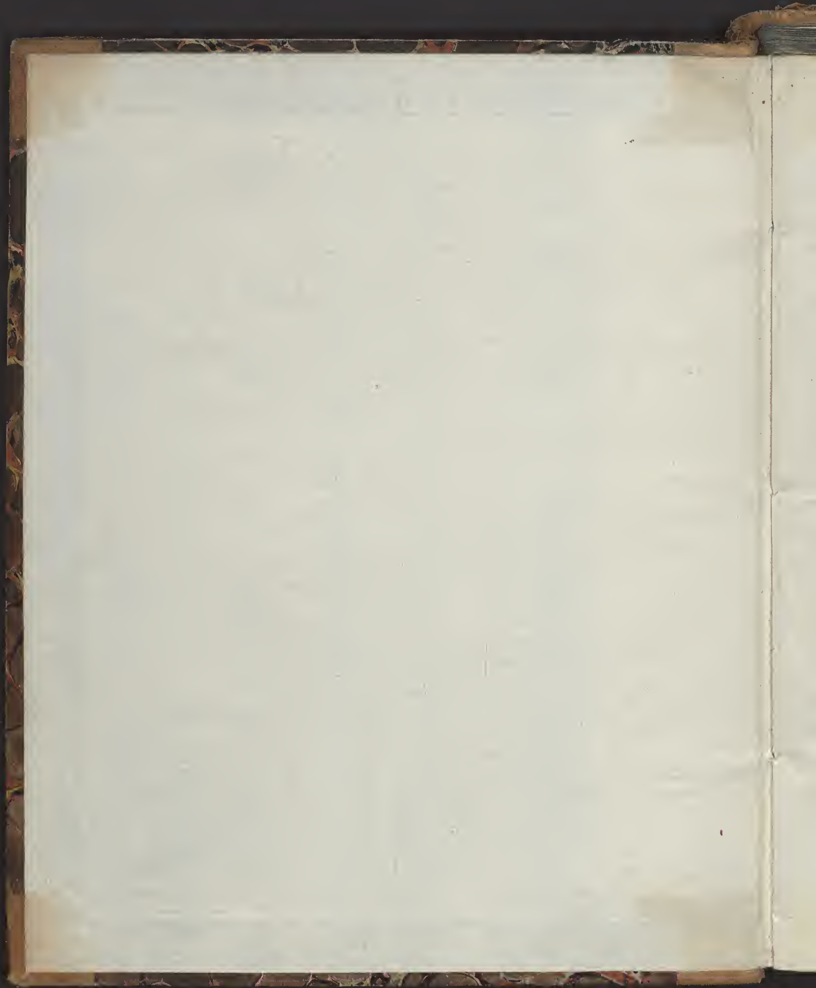

ANTIQUITATES
CELTO-SCANDICÆ;

SIVE

SERIES RERUM GESTARUM

INTER

NATIONES BRITANNICARUM INSULARUM

ET

GENTES SEPTENTRIONALES.

EX

Snorrone; Land-nama-boc; Egilli Scallagrimi-saga; Niála-saga; O. Tryggvasonar-saga; Orkneyinga-saga; Hriggiar-stikki; Knytlinga-saga; Speculo regali &c.

COMPILAVIT

JACOBUS JOHNSTONE, A.M.

Ecclesiæ MAGHERÆ-CRUCIS Rector; Legationis BRITANNICÆ apud serenissimam aulam DANICAM secretarius; Academiarum regiarum EDINÆ & HAVNIÆ socius.

HAVNIÆ

Typis *Augusti Friderici Steinii.*

MDCCLXXXVI.

TO

THE MOST NOBLE

THE

MARQUIS OF CARMARTHEN

HIS MAJESTY'S

PRINCIPAL SECRETARY OF STATE

FOR

FOREIGN AFFAIRS

&c. &c. &c.

MY LORD,

Having been many years engaged in HIS MAJESTY'S *mission at the* COURT *of* DENMARK, *the few moments of leisure, left unoccupied by the duties of my station, were employed in perusing the* ICELANDIC *writers; and, from them, I selected the following chronological series of extracts intimately connected with the history of the* BRITISH ISLES.

Encouraged by the approbation YOUR LORDSHIP, *has, repeatedly, condescended to bestow on my services in the* FOREIGN DEPARTMENT, *I venture to solicit* YOUR LORDSHIP'S *countenance, also, in the* REPUBLICK *of* LETTERS.

With the highest admiration of YOUR LORDSHIP'S *superior talents; and the warmest sentiments of gratitude for* YOUR *peculiar attention to those in, even, the subordinate stations of* YOUR *important* OFFICE, *I have the honour to be,*

MY LORD,

YOUR LORDSHIP'S

most humble

and

most devoted servant

JAMES JOHNSTONE.

COPENHAGEN,

August 22d. 1786.

ANTIQVITATES CELTO-SCANDICAE.

HARALLDR KONUNGR VERDR EINVALLDR AT NOREGI, OC UM EYDI-LANDA BYGGING.

Eptir orroſtona í *Hafursfirdi* feck Haralldr konungr enga mótſtödo í Noregi; voro þá fallnir allir mótſtödomenn oc hinir meſto fiandmenn hans; enn ſumir flýdo or landi; oc var þat állmikill mannfiölldi: þvíat þá bygdoz ſtór eydilönd: þá bygdiz Jamtaland oc Helſingialand, oc var þó ádr hvarttveggia nockot bygt af Nordmönnum. I þeim úfridi, er Haralldr konunger geck til

A

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ MONARCHA, ET DE DESERTARUM REGIONUM HABITATIONE. A. D. 885.

Poſt prælium in Sinu Hafurenſi, *Haraldo Regi obſtitit nemo in Norvegia. Cæſi tunc erant adverſariorum atque hoſtium ejus potentiſſimi omnes; quidam etiam in exilium iere, quorum maxima erat multitudo, cum maximæ hactenus deſertæ regiones tunc coeptæ ſunt habitari. Habitata tunc eſt* Jamtia *&* Helſingia, *quæ regiones antea tamen à Normannis, pro parte quadam, fuerant cultæ. Bello ſæviente, quo Nor-*

A. D. til lands í Noregi, þá funnuz oc bygduz útlönd, Færeyar oc Islaud: þá var oc mikil ferd af Nordmönnum til Hialltlands, oc margir ríkismenn af Noregi flýdo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc fóro í vestrvíking: voru í Orkneyum eda Sudreyum á vetrom, enn á sumrom heriado þeir í Noregi, oc gerdo þar mikin landzskada. Margir voru þeir oc ríkismenn, er gengu til handa Haralldi konungi, oc gerdoz hans menn, oc bygdo lönd med hanom.

Norvegiam armis sibi vindicavit Rex Haralldus, inventæ sunt & habitatæ longius ab aliis dissitæ terræ, Insulæ Færöenses *&* Islandia. *Plurima etiam in* Hialtlandiam *facta est migratio, Nordmannorum multis præcipuæ dignitatis viris, ut vim Haralldi Regis fugerent, patriam exilio mutantibus, & ad piraticam in mari Occidentali conversis, qvi hyemes Orcadibus in insulis & Hæbudibus transegere, sed per æstates Norvegiam prædabundi infestabant, maxima ibi clade & hominum cæde incolas multantes. Haud exigua tamen maxime honoratorum & principum virorum fuit multitudo, qvi fidem & obseqvium Regi Haralldo obstringentes, ejusque facti vasalli, una cum eo patriam coluere terram.*

FRA BÖRNUM HARALLDS KONUNGS OC KVANFÖNGUM.

Haralldr konungr var nú einvalldi ordinn als Noregs, þá minntiz hánn þess er mærin mikilláta hafdi mælt til hans: hann sendi þá menn eptir henni, oc let hana hafa til sín, oc lagdi hana hiá ser; þersi voro börn þeirra: Alof var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtryggr, Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr átti margar konur oc mörg börn: hann feck þeirrar kono er Ragnhilldr het, dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra son var Eiríkr Blódöx. Enn átti hann Svan-

DE LIBERIS HARALLDI REGIS ET EJUS CONJUGIIS.

Factus jam erat Rex Haralldus totius Norvegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memoriam prius dictæ magnanimæ virginis verba, qvam missis igitur nuntiis ad se accessitam thori sibi junxit sociam. Eorum hi erant liberi. Maxima natu fuit Alofa; *ei proximus* Hrörekus; *hinc* Sigtryggus, Frodius *&* Thorgilsus. *Multæ erant Haralldo Regi conjuges, multi etiam liberi. Conjugem duxit foeminam*, Ragnhilldam *dictam*, Eiriki *Jotlandiæ Regis filiam, qvæ Ragnhillda cognominata est* Potens, *peperitqve Haralldo filium* Eirikum Blodöxe. *Habuit*

Svanhilldi dóttur Eyfteins Jarls; þefsir voru fynir þeirra: Olafr Geirftada-Alfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr Ashilldi, dóttur Hríngs Dags fonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hringr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva fegia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldr Ríko, at hann leti þá af IX konum fínum. Þefs getr Hornklofi.

Hafnadl Holmrygiom
Oc Hörda meyom
Hverri hinni Heinverfcu
Oc Hölga ættar
Konungr hinn kynftóri
Er tók konunga Dönfko.

buit præterea uxorem Svanhilldam, Eyftenii Jarli *filiam, ex qva genuit filios,* Olafum *Geirftadenfium Genium* Biornum & Ragnarum Rykkill. *Alia etiam (præter has) erat Haralldo Regi conjux*, Alfhillda Hringi Dagi *filia, & ex ea liberi* Dagus & Hringus, Gudraudus Skerja & Ingigerda. *Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimisisse. Sic dixit* Hornklofius: A. D.

Repudiavit Holmrygenfes.
Atqve Hordenfes virgines,
Qvamlibet indigenarum,
Atqve generis Halogalenfis,
Rex ille, fummo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Börn Harallds konungs voru þar hver uppfædd, fem móderni áttu. Guthormr hertogi hafdi vatni aufit hinn ellzta fon Harallds konungs, oc gaf nafn fitt; hann knefetti þann fvein oc fóftradi, oc hafdi med fer í Vík auftr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafdi alla ftiórn landfins um Víkina, oc um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

Apud cognatos maternos educati funt Haralldi liberorum finguli. Maximum natu Regis Haralldi filium, luftrali aqva fparfum, fuo nomine vocaverat Dux Guttormus. *Hunc puerum, qvem genu fuo impofuit educandum, fecum orientem verfus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perqve Uplandiam, imperium Rege ipfo non præfente.*

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS,

Haralldr konungr fpurdi at vída um mitt-landit heriado víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir veftan haf; hann hafdi þá leidangr úti hvert fumar, oc kannadi eyar

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO. 888.

Certior factus eft Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus infulis per hyemes qvi latebant, medias regni regiones latè vaftare. Parata igitur, qvavis æftate, ad expeditionem bellicam

A. D. eyar oc útſcer. Enn hvar ſem víkingar urdu varir vid her hans, þá flýdo allir, oc fleſtir á haf út. Enn er konungi leiddiz þetta ſtarf, þá var þat á einu ſumri, at Haralldr konungr ſigldi med her ſinn veſtr um haf; kom hann fyrſt vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga
895. þá er eigi flýdo undan. Sídan ſiglir Haralldr konungr ſudr til Orkneya, oc reinſadi þar allt af víkingom. Eptir þat fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar: hann drap þar marga víkinga, þá er fyrir lidi redo ádr. Hann átti þar margar orroſtur, oc hafdi iafnan ſigr. Þá heriadi hann á Skotland, oc átti þar orroſtur. Ern er hann kom veſtr í Mön, þá höfdo þeir ádr ſpurt hvern hernad hann hafdi giört fyrrum þar í landi, þá flýdi allt folk inn á Skotland, oc var þar aleyda af mönnum: braut var oc flutt allt fe þat er mátti. Enn er þeir Haralldr konungr gengu á land, þá fengu þeir ecki herfang. Sva ſegir Hornkloſi:

Menſergir bar margar
Margſpakr. nidar varga
Lundr vann ſókn á ſandi
Sandmenns í by randir;
Adr fyrir ælian fródum
Allr herr Scota þverri
Lögdis æids af ládi
Læbrautar vard flæia.

bellicam claſſe, inſulas ſcopuloſqvè longius à continenti remotos luſtravit. Animadvertentes autem ejus claſſem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumqve petunt pleriqve. Hujus rei pertæſus Rex, æſtate qvadam, trans Oceanum, occidentem verſus, claſſe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, quotqvot effugere non poterant, occidit. Hinc longius verſus auſtrum ad Orcadas vectus, inſulas omnes ab iſta colluvie purgavit. Porro in Hæbudas usqve inſulas progreſſus, late eas populatur, piratarumque multos occidit, qvi militum agmina antea ducebant. Multis hic congreſſus præliis, victoriam ſæpius reportabat. Hic Scotiam prædabundus infeſtat, manumqve (haud raro) conſeruit. Ubi longius occidentem verſus in Mænaviam ventum eſt, perlata ad incolas, de vaſtatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deſerta igitur tota erat regio, omniaqve, qvæ poterant auferri, inde translata bona. Exſcenſionem ergo cum ſuis fecit (qvidem) Haralldus, ſed nullam reportavit prædam, teſte Hornklofio:

Monilium largitor tulit multa
Multiſcius (navium dominus
Fecit impetum in arenam)
Maritimam in urbem ſcuta,
Anteqvam coram laboris perito,
Totus exercitus Scotorum, conſumtore
Scuti, ex regione viæ
Fraudulentæ cogebatur fugere.

I þeſſom *Durante*

Í þeſſom orroſtom fell Ivar ſon Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þeſs gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann ſigldi veſtan, Orkneiar oc Hialltland; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur ſinum bædi löndin, oc var hann veſtr eptir. Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr ſigldi auſtr. Þá kom til lags vid hann Þórſtein Raudi, ſonr Olafs Hvíta oc Audar hinnar Diúpaudgu; þeir heriado á Skotland, oc eignuduz Katanes, oc Sudrland allt til Eckjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl ſkotſkan, oc batt höfut hans vid ſlagálar ſer, oc lauſt kyeqva vödva ſínom á tönnina, er ſkagdi or höfdino, kom þar bláſtr í fótinn, oc feck hann af því bana, oc er hann heygdr á Eckialsbacka; þá red löndom Guthormr ſonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Sídan ſettuz í löndin víkingar margir Danir oc Nordmenn.

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, *filius* Rognvalldi, *Möriarum Jarli; qvod ut reſarciret damnum, Rognvalldo Jarlo Orcadas & Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reverſurus,* Sigurdo *autem fratri ſuo utramqve mox provinciam Rognvalldus. In occidente igitur remanſit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qvi ante reditum, titulo & dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, ſocietatem cum eo (Sigurdo) iniit* Thorſtenius Rufus, Olafi Albi & Audurae *profunde prudentis, (vel prædivitis) filius; qvi (ſocii) Scotiam bello adhorti,* Kataneſiam, & Sudurlandiam *totam, ad* Ekkjalsbakkam *(montes* Ochellenſes) *usqve, ſuæ fecerunt ditionis. Sigurdus Jarlus occidit* Melbrigidum *dictum* Tönn, *Jarlum Scoticum, cujus caput ſuo ephippio fecit alligari. In dentem è capite prominentem, impegit (Sigurdus) ſuram, ubi eſt carnoſior, ſaucium membrum occupat inflammatio, hæc mortem ei accelerat, mortuusqve tumulatur ad Ekkjalsbakkam. Unum per annum provinciis poſtea præfuit filius ejus* Guttormus, *deceſſitqve, prole non relicta. Poſthac ſedes ibi occupant piratæ plurimi, Dani æqve ac Normanni.* A. D.

GAUNGU-ROLFR UTLÆGR GIORR.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn meſti áſtvin Haralldes konungs, oc konungr virdi hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hilldi, dóttur Rólfs Nefiu; ſynir þeirra varo

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS. 895.

Erat Rognvalldus *Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus; cui Rex impenſum habuit honorem. Conjugem habuit Rognvalldus* Hilldam, *filiam*

A. D. váro þeir Rolfr oc Þorir. Rögnvalldr Jarl átti oc frillofyni þriá, het einn Halladr, annar Einarr, hinn þridi Hrollaugr; þeir voro rofknir, þá er hinir fkírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr mikill: hann var fva mikill madr vexti, at engi heftr mátti bera hann, oc geck hann hvargi fem hann fór: hann var kalladr Gaungo-Rolfr. Hann heriadi miöc í Auftrvegu. A eino fumri, er hann kom or víking auftan í víkina, þá hió hann þar ftrandhögg. Haralldr var þá í víkinni; hann var miöc reidr, þá er hann fpurdi þetta, þvíat hann hafdi mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýfti því á þíngi, at hann gerdi Rolf útlaga of allan Noreg. Enn er þat fpurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad fridar Hrolfi; konungr var fva reidr, at henni týdi ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

Hafnit Nefiu nafna
Nú rækit gand or landi
Horfcan höllda barma,
Hví bellit því ftillir?
Illt er vid úlf at ylfaz
Yggs val-bríkar flíkar
Munna vid hilmis hiardir
Hógr ef hann rennr til fcógar.

Gangu-

filiam Hrolfi, *dicti* Nefja (*bene nafuti*). *Filii illorum erant* Hrolfus & Thorerus. *Etiam ex concubinis filios tres fufceperat Rognvalldus Jarlus, quorum uni nomen erat* Hallado, *fecundo* Einaro, *tertio* Hrollaugo; *hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat* Hrolfus *pirata infignis & ftatura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par effet eqvus, qvare cum pedes incedere cogeretur, ubicunqve proficifcebatur, vocatus eft* Hrolfus Pedes. *Piraticam in mare Orientali (Balthico) freqvens exercuit. Qvadam æftate, cúm à piratica expeditione redux, in Vikiam appellebat, rapta qvæ ad littus offendebat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qvi hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qvi fevero fanxerat edicto, ne qvis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum totâ Norvegia exulare juffit. Hoc audito, mater Rrolfi* Hillda, *Regem adiens, fupplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus effent preces, (abiens) hæc cecinit Hillda.*

Exulare jubes Nefiæ *cognominem,*
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Infignem infigni loco natum virum.
Qvare illa violentia fævis, Rex?
Non expedit in lupum fævire,
Viro heroi, iftiusmodi.
In Regis greges futurus eft fævus,
In fylvam fi fe proripuerit.

Poft-

Gangu-Rolfr fór ſídan um haf i Sudreyar, oc þadan fór hann veſtr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miöc Nordmönnum, oc er er þar ſídan kallat Nordmandi. Sonr Gangu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, födur annars Ríkardar, födur Rodberts Laungu-ſpada, födur Vilialms Baſtardar Engla konungs; frá hönom ero ſídan komnir Engla konungar allir. Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi.

Poſthac occidentem verſus oceanum transgreſſus in Hæbudas, indeqve in Vallandiam Rolfus, late ibi prædas egit, potitusqve ibi Jarli imperio, iſtam à Normannis late habitari fecit provinciam, qvæ poſtea Nordmannia *eſt dicta. Rolfi Peditis filius erat* Wilhelmus, *hic vero pater* Richardi, *qui genuit* Richardum ſecundum, *patrem* Rolfi Langeſpade, *cujus filius erat* Wilhelmus Nothus, *à quo ortum trahunt Angliæ Reges univerſi.* A. D. 896.

UPPHAF TORF-EINARS JARLS I ORKNEYVM.

Rögnvalldr Jarl á Mæri ſpurdi fall Sigurdar bródur ſíns, oc þat at þá ſáto í löndonom víkingar; þá ſendi hann veſtr Hallad ſon ſinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafdi lid mikit. Enn er hann kom til Orkneya, þá ſettiz hann í löndin, enn bædi á hauſt oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyiarnar, oc námo nesnám oc hioggo ſtrandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at ſitia í eyonom, velltiz hann þá or Jarldóminom, oc tók hölds rett, fór hann ſídan í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl ſpurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, ſegir at ſynir hans mundi verda úlíkir forellri ſíno. Þá ſvarar Einar: Ek hefi

lítin

ORTUS ET INCREMENTA TORF-EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, *fratris ſui, certior factus* Rognvalldus *Möriæ Jarlus, piratasqve iſtis in provinciis ſedes fixiſſe, filium ſuum* Halladum *occidentem verſus miſit, qui Jarli titulo auctus & ingenti ſtipatus exercitu illuc proficiſcebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumno autem, & hyeme, & vere circa inſulas navibus vecti piratæ, promontoria omnia latrociniis infeſtabant, & abacta pecora mactabant. Hinc ulterioris in inſulis moræ pertæſus Halladus Jarlus, ex ſede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordinis ejus, quos* Haulldos *vocant; qvo facto, orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem ſummopere carpebat, dictitans, filios ſuos ſuis majoribus futuros admodum diſſimi-*

les.

A. D. lítin metnad af þer; á ec vid litla áſt her at ſkiliaz: mun ec fara veſtr til eyia, ef þú villt fá mer ſtyrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl ſvarar, at þat líkadi hönom vel, at kann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom ſe ſæmd at þer; þvíat módurætt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lángſcip alſcipat. Sigldi Einar um hauſtir veſtr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar tueim ſkipum. Þórir Treſkegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orroſto vid þá, oc ſigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Treſkegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurfo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann let ſkera torf, oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var ſkógr í Orkneyom. Sídan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var liótr madr oc einſýnn, oc þó manna ſcygnaſtr,

les. "Parum honoris, reſpondit Einarus, "mihi à te datum fuit, nec amore multo me "privabit meus hinc abitus quare occiden- "tem verſus ad inſulas transibo; ſi qvid opum, "ad hoc neceſſariarum, mihi dederis; ego "viciſſim tibi pollicebor, qvod tibi admodum "erit gratum, me nunqvam in Norvegiam "eſſe rediturum." Reſpondit Rognvalldus, gratum ſibi eſſe, qvod non erat rediturus: "exigua enim, inqvit, mihi datur ſpes, te "tuis conſangvineis honori futurum, cum "genus tuum maternum totum ſit ſervi- "le." Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus uſus armis & viris probe inſtructam. Circa autumnum, trans mare occidentem verſus, Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duarum navium rectores, Thorerum Treſkiegg *&* Kalfum Skurfa. *Hos prælio mox aggresſus Einarus, victoriaqve potitus, ambos preſtravit. Qvo facto, hæc cecinit vates qvidam:*

Treſkieggum dæmonibus dedit;
Skurfum occidit Torf-Einarus.

Dictus autem eſt Torf-Einarus, *qvod exſcindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit ceſpites (Torf) cum in Orcadibus non erant ſilvæ. Poſthac inſularum Jarlis factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atqve altero captus oculo, ſed viſus tamen omnium acutiſſimi.*

DAUDI

MORS

DAUDI HALFDANAR HALEGGS.

Hálfdan Háleggr kom vestr til Orkneya, oc miöc á úvart; oc flýdí Einarr Jarl þegar or eyonom, oc kom aptr þegar um haustit, oc kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittuz, oc vard skömm orrosta, oc flýdi Hálfdan, oc var þat vid nótt siálfa, lágu þeir Einar tialldalausir um nóttina. Enn um morguninn ér lýsa tók, fóro þeir at leita flóttamanna um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er stadinn vard. Þá mællti Einar Jarl. Eigi veit ec, segir hann, hvert ec se út á Rinansey, mann edr fugl, stundum hefz upp, stundum leggz nidr. Sídan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfdan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einar Jarl kvad víso þessa um aptanin, ádr hann lagdi til orrosto:

Sekat ek Hrolfs or hendi
Ne Hrollaugi fliúga
Dörr á dolga mengi,
Dugir oss födor hefna:
Enn í qvölld þar er knyom
At kerstraumi rómo
Þegiandi sitr þetta
Þórir Jarl á Mæri.

Þa geck Einarr Jarl til Hálfdanar; hann reist örn á bak hönom vid þeima hætti, at hann lagdi sverdi á hol vid hrygginn, oc reist rifin öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfdanar. Þá kvad Einarr:

B Rekit

MORS HALFDANI HALEGG. A. D

Occidentemversus ad Orcadas venit omnibus improvisus Halfdanus; quare ex insulis fugit Einarus, sed rediit mox eodem autumno, Halfdano improvisus. Orto inter illos prælio, post breve certamen, fugit Halfdanus, sub ingruentem jam noctem. In navibus, sed nullo velo opertis, noctem transigunt Einarus ejusque comites; luce autem oriente, fuga elapsos per insulas investigant, inventosque quo loco sunt deprehensi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Nescio, inquit, quid "in insula Rinansey *meis observatur oculis, homo an avis; elevatur interdum, interdum "humi procumbit." Transgressi in insulam, Halfdanum inveniunt, vivumque prehendunt, Vespera, ante ortum prælium, hoc cecinit Einarus:*

"Non video Hrolfi ex manu,
"Nec ex Hrollaugi volitura
"Tela in hostium cohortem:
"Nos juvat patris vindicta.
"Hac vespera, pugnantibus nobis,
"Ad poculorum flumen
"Taciturnus sedet
"Thorerus Jarlus, in Möria.

Halfdanum aggressus Einarus, ad speciem aqvilæ dorsum ei ita laniabat, ut adacto ad spinam gladio, costisque omnibus ad lumbos usque à tergo divisis, pulmones extraheret, necemque ita Halfdano acciret; quo facto, cecinit Einarus,

"Ultus

A. D.

Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
Enn redo því nornir;
Nú er fólc-ſtudill fallinn
At fiordungi mínom.
Verpit ſnarpir ſveinar,
Þvíat ſigri ver ſrádumk.
(Skatt vel ec hönom hardan)
At háfæto grióti.

"*Ultus ſum* Rognvalldi *necem,*
"*Sic voluere Parcæ.*
"*Jam cecidit populi columna,*
"*Pro mea quarta parte.*
"*Tumulum congerite alacres juvenes,*
"*Penes nos enim eſt victoria;*
"*Cenſum longa habenti crura tribuo durum,*
"*Littoris ex lapidibus.*

Sídan tók Einarr Jarl at ſer Orkneyar ſem ſyrr hafdi hann haft. Enn er tídindi þeſſi ſpyriaz í Noreg, þá kunna þeſso ſtórilla brædor Hálfdanar, oc köllodo hefnda fyrir vert, oc margir ſönnudu þat adrir. Enn er Einarr Jarl ſpyrr þetta, þá qvad hann:

Poſthac ſuas fecit Einarus Orcadas, prout eas antea tenuerat. Fama autem hujus rei ad Norvegiam delata, peſſime eam tulere fratres Halfdani, dictitantes vindicta illam eſſe dignam, plurimis aliis idem ſentientibus. Quod fama doctus Einarus ita cecinit:

Erú til míns fiörs margir
Menn of ſannar deilldir,
Or ymiſſom áttom,
O-ſmábornir giarnir,
Enn þó vito þeigi
Þat ádr mic hafa felldan
Hverr ilþorna arnar
Undir hlytr at hita.

"*Sunt ad vitam mihi adimendam, multi*
"*Viri, vera ex cauſa,*
"*Variis mundi ex plagis,*
"*Progeniei haud infimæ proclives.*
"*Attamen non ſciunt illi,*
"*Antequam ei me proſtravere,*
"*Quinam, ſævis ſub aqvilarum ungvibus,*
"*Incurvari cogitur.*

SÆTT HARALLDS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró ſaman her mikinn, oc fór ſídan veſtr til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl ſpurdi, at Haralldr konungr var auſtan kominn, þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann víſo þeſſa:

Margr verdr ſekr of ſaudi
Seggr med fögro ſkeggi;
Enn ec at úngs í eyom
Allvalldz ſonar falli.

HARALLDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

Milites ad expeditionem imperat Haralldus *Rex, ingentemqve cogit exercitum, quocum poſtea inſulas Orcadas petit. Adventu Regis nunciato, in Neſiam (Katanes) transfretavit* Einarus Jarlus, *hocce carmen modulatus:*

"*Multi, ob oves mulctantur*
"*Homines, barba ſpecioſa decori,*
"*At ego, ob juvenis in inſulis*
"*Omnipotentis (Monarchæ) filii necem.*

Hatt

Peri-

Hætt segia mer hölldar
Vid hugfallan stilli;
Haralds hefi ec skaid í skilldi
(Scalat ugga þat) höggvit.

"*Periculum nuntiant mihi,*
"*Ab animoso Rege:*
"*Haralldi ego incisionem in clypeo,*
"*Quod non metuam, incidi.*

A. D.

Þá fóro menn oc ordsendingar millom konungs oc Jarls; kom þá sva, at þar vard ákomit stefnulagi, oc finnaz þeir siálfir, oc festi þá Jarl allt í konungs dom. Haralldr konungr dæmdi á hendur Einari Jarli, oc öllum Orkneyingom, at giallda LX marka gulls. Bondom þótti giálld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn saman giallda, oc skylldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þessu iátudo þeir allir, mest fyrer þá sök, at hinir snaudu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leysa sín ódol, þegar er þeir villdu; leysti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá austr aptr um haustit. Var þat lengi sídan í Orkneyom, at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödvisson, gaf aptr ódulin.

Posthac, Regem inter & Jarlum, viri nuntiique ultro citroque iere, qua re eo ventum est, ut pacto conventu, quo ipsi congrediebantur, Regis arbitrio omnia committeret Jarlus. Tunc Einaro Jarlo omnibusque Orcadensibus sexaginta auri marcas (selibras) imperat solvendas Rex Haralldus. Colonis nimia admodum hæc visa est mulcta; qvare conditionem eam iis obtulit Jarlus, ut is solus solveret mulctam, omnia in insulis bona allodialia vicissim obtenturus. In hoc omnes consentiebant, eam potissimum ob causam, quod exiguos possidebant fundos pauperes, ditiores vero existimabant, se facile, qvando libitum foret, bona sua posse redimere. Solvit Jarlus totam Regi mulctam; quo facto, domum proximo autumno profectus est Rex. Longo postea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus possidebant Jarli, donec ea possessoribus restituit Sigurdus Ludovici *filius.*

Eirikr Haraldson var at fostri med *Þori* Hersi. Þá er hann var XII vetra fór hann í hernad í austrveg oc dvaldiz þar IV vetr. Sídan fór hann vestr um haf oc heriadi à Skotland, Bretland, Irland oc Valland oc dvaldiz þar adra IV vetr.

Eirikus Haraldi *filius apud Thorerum hersum educatus est. Duodecim annos natus cum erat piraticam primum in mari orientali (Baltico) per annos qvatuor exercuit. Deinde occidentem versus per mare vectus circa littora Scotiæ, Bretlandiæ, Hiberniæ & Vallandiæ prædis grassabatur per annos etiam qvatuor.*

A. D. 903.

HARALLDR SKIPTIR RIKI MED SONUM SINUM,

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er fynir hans voru margir rofcnir, enn fumir daudir: þeir gerdoz þá margir offtopa menn miklir innanlands, oc voro fialfir ófáttir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn fuma drápu þeir. Haralldr konungr ftefnir þá þíng fiölment fudr í landi, oc baud til öllum Upplendingnm: þá gaf hann fonom fínom öllom konunga nöfn, oc fetti þat í lögom, at hans ættmenn fkylldo hverir konungdom taka eptir födur finn; enn Jarldóm fá er kvennfifr væri af hans ætt kominn. Hann fkipti landi med þeim: Vingulmörk, Raumariki, Veftfolld, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróda, Þórgilfi; enn Heidmörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríngi oc Ragnari; Snæfridar fonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafdi hann gefit til yfir-fócnar frá Elfi til Svínafunds oc Ránríki; han hafdi hann fett til landvarnar auftr vid landsenda, fem fyrr er ritat. Haralldr konungr fiálfr var optaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro iafnan innan hirdar med konungi, oc höfdo veizlor ftórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr konungr var med Haralldi konungi fedr fínom

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS PARITUR FILIOS.

Qvinqvaginta annorum erat Haralldus Rex, qvo tempore filiorum ejus multi ætate maturuerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis se gerere coeperunt, ipsi inter se discordes. Jarlorum Regis suis bonis deturbabant alios, alios necabant. Hinc in parte regni australi freqventia indixit Haralldus Rex comitia, ad qvæ Uplandenses omnes vocavit. Hic suis filiis Regium titulum dedit Rex Haralldus, jussitqve id legibus inseri, ut ipsius prosapia orti Principes, Regibus patribus succederent Reges, Jarli vero essent, qvi sui stemmatis orti erant fæmellis. Provincias qvoqve inter eos partitus, Vingulmarkiam, Raumarikiam, Vestfolldiam & Thelamarkiam dedit Olafo, Biorno, Sigtryggo, Frodio, Thorgilso; *Heidmarkiam autem, & Gudbrandsdaliam assignavit* Dago *&* Hringo *&* Ragnaro. *Snæfridæ filiis attribuit Hringarikiam, Hadalandium, Totniam, hisqve adjunctas regiones.* Guttormo *imperium dederat in terras, qvæ á* Gotelva, *ad* Svinasund *usqve porriguntur, atqve in Ranarikiam, eumqve, ut supra est dictum, custodem limitum regni hic orientem versus posuerat. In meditullio regni sæpius versabatur ipse Haralldus Rex, & intra ejus semper aulam* Rörekus *&* Godraudus, *qvi feuda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant amplissima. Aulam parentis sui Regis Haralldi*

ſinom; honum unni hann meſt ſona ſinna, oc virdi hann meſt; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrándheimi gaf hann yfirſócn Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf ſonom ſínom í hverio þeſso fylki hálfar tekior vid ſic, oc þat med, at þeir ſkyldo ſitia í háſæti, ſkör hærra enn Jarlar, enn ſcör lægra enn hann ſiálfr. Enn þat ſæti ætladi ſer hverr ſona hans eptir hans dag, enn hann ſiálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætlodo þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir oc Upplendingar unnu þeim beſt ríkis er þeim voro undir hendi. Af þeſso vard mikit ſundrþycki enn af nýo millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir i hernad; ſva ſem ſagt er, at Gothormr fell í Elfarqvislom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafr vid því ríki er hann hafdi haft. Hálfdan Hvíti fell í Eiſtlandi. Hálfdan Háleggr fell í Orkneyom. Þeim Þórgilſi oc Fróda gaf Haralldr konungr herſcip, oc fóro þeir í Veſtrvíking, oc heriado um Scotland oc Bretland oc Irland: þeir eignodoz fyrſt Nordmanna Dyflinni. Sva er ſagt, at Fróda væri gefinn banadryckr; enn Þórgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var ſvikinn af Írom, oc fell þar.

 Um

ralldi (etiam) comitabatur Eirikus *Rex*, *cui ſuos inter filios maximum amoris honoriſqve tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliam. Thrandhemiæ præfecit* Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. *Singulis hiſce in provinciis dedit filiis ſuis redituum dimidiam partem, juſſitqve eos in throno ſedere, uno qvidem gradu ſuperiori, qvam in qvo ſedebant Jarli, ſed uno infra ſedem, qvam ipſe occupabat. Hanc autem ſedem, poſt ejus mortem, ſibi deſtinabant filiorum illius ſinguli;* Eiriko *deſtinabat ipſe (Haralldus);* Halfdano Nigro *Throndenſes; Vikverienſes vero & Upplandenſes imperium (ſummum) iis potiſſimum volebant, qvi illis jam Reges aderant, Hinc de novo fratres inter magna orta eſt diſſenſio. Exigua autem, qvæ (dicto modo) tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggreſſi ſunt, prout (ſupra) eſt dictum. Cecidit in oſtiis fluvii* Gothelbæ Guttormus, *cæſus à* Sølvone Klofa; *qvo facto, regnum qvod tenuerat, adiit* Olafus. *Cecidit in Eſtlandia* Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg *in Orcadibus.* Thorgilſo & Frothoni *dedit Haralldus Rex naves bellicas, qvibus occidentem verſus ad piraticam vecti,* Scotiæ, Bretlandiæ (*Walliæ*) & Hiberniæ *littora populati ſunt. Dublinum ſuæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto portioni veneno ſublatum è vivis tradunt Frotonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilſus, ſed Hibernorum dolo circumventus, ibi (tandem) cecidit.*

De

A. D.

UM ISLANDS ByGGING.

Adur Ísland bygdift af Nordmönnum varo þar þeir menn er Nordmenn kalla Papa, þeir varo menn kriftnir, oc hyggia menn þeir hafi verit veftan um haf, þvíat funduft eptir þeim bækor Írſkar, biöllor oc baglar, oc enn fleiri lutir, þeir er þat mátti ſkilea, at þeir varo Veftmenn, þat fanſt í Papey auftur oc í Papyli, er oc þeſs getit í bókum Enſkum, at í þann tíma var farit millum landanna.

Leifr fór í Vefturvíking, hann heriade á Írland oc fan þar jardhús Mikit, þar geck hann í, þar var myrkt, þar til er lýſti af vapni því er madr hellt á, Leifr drap mann þann, enn tók ſverdit oc mikit fe annat ſídan var hann kalladr Hiörleifr. Hann heriade vída um Írland, oc feck þar mikit herfáng, þar tók hann þræla tíq er ſva heto: Dufþakr, Geirraudr, Skialldbiörn, Halldór, Drafdritr, eige ero fleire nefnder.

Örlygr het ſun Rapps Biarnar ſunar Bunu, hann var at fóſtre med Patreki Biſkupi hinum Helga í Sudureyum. Hann fýſtiſt at fara til Íslands, hann bad Patreck Biſkop fóſtra ſinn at hann ſæe um med hanom. Biſkop feck hanom kyrkiovid, oc bad hann hafa med ſer, oc plenarium,

DE ISLANDIÆ INHABITATIONE.

Antequam Islandia à Norvegis inhabitaretur, ibi homines fuerunt, qvos Norvegi Papas vocant, qvi religionem chriſtianam profitebantur, & ab occidente per mare adveniſſe creduntur, ab iis enim relicti libri Hibernici, nolæ & litui & res adhuc plures reperiebantur, qvæ indicare videbantur illos Veſtmannos fuiſſe. Hæc inventa ſunt in Papeya orientem verſus & Papyli; libri qvoqve Anglici, tunc temporis navigationes inter terras (iſtas) increbuiſſe, perhibent.

Leifus autem piraticam occidentem verſus ſuſcepit, & Hiberniam armis infeſtavit, ubi cellam magnam ſubterraneam invenit, quam intrans tenebras offendit, ille autem progreſſus usqve qvo ſplendorem vidit gladii qvem vir qvidam manu tenuit, qvo occiſo, gladium & ingentes alias opes inde reportavit, poſtea Hiörleifus (Leifus gladii) appellatus eſt. Multis in Hiberniæ locis piraticam exercuit, & magnam prædam reportavit, ibi decem ſervos cepit, qvorum nomina ſunt: Dufthakus, Geirraudus, Skialldbiörn, Hallthor, Drafdritus, cæterorum nomina ad nos non pervenerunt.

Örlygus nomen erat filio Rappi, filii Biörnis Bunæ, ille à Sancto Patricio Epiſcopo Hebridum enutritus fuit. Hujus animum cupido in Islandiam dimigrandi ſubiit, & patricium Epiſcopum nutricium ſuum, ut ſibi proſpiceret, rogavit. Epiſcopus illi materiam ligneam tradidit, templo exſtruendo deſti-

arium, oc járnklokko, oc gullpenning, oc molld vígda, er hann ſkyldi leggea under hornſtafi, oc hafa þar fyrer vígslo, ſkyldi hann helga Kolumkilla. Þá mælti Patrekr Biſkup: hvárgi er þú tekur land, þá bygdu þar at eins, at þú ſer þriú feöll af hafi, oc feörd at ſeá midlom hvers fealls, oc dal í hvario fialle. Þú ſkalt ſigla at eno ſydſta fiallino, þar man ſkógr vera, oc ſunnan under fialleno muntu riódur hitta, oc lagda upp edur reyſta þriá ſteina, bygdu þar kyrkeo oc bú þar. Örlygr let í haf, oc ſá madr á ödru ſkipi er Kollr het fóſtbróder hanns, þeir höfdo ſamflot. Á ſkipe var med Örlygi ſá madr er het Þórbeörn Spörr, annar Þórbiörn Tálkni, oc bróder hanns Þórbeörn Skúma, þeir váro ſyner Bödvars Blödruſkalla. Enn er þeir kvamo at landino, gerdi at þeim ſtorm mikin, oc rak þá veſtur um land. Þá het Örlygr á Patrek Biſkup fóſtra ſinn til landtöko þeim, oc hann ſkyldi af hanns nafni gefa örnefne þar ſem hann tæki land. Þeir váro þadan frá litla ríd ádur þeir ſá land, oc varo þá kvemner veſtur um landit. Han kvam ſkipi ſino í Örlygshöfn, oc þar inn kalladi hann fiördin Patrixfeörd. Enn Kollr het á Þór, þá ſkildi í ſtorminom, oc kvam hann þer ſem Kollsvík heiter, oc braut

deſtinatam, plenarium, campanam ferream, nummum aureum & humum conſecratam, quam columnis angularibus, conſecrationis loco, ſupponeret, templumqve Sancto Columkillæ dedicaret. Præterea Patricius Epiſcopus illi dixit: Ubicunqve ad terram appuleris, ibi tantummodo domicilium tibi eligito, ubi de mari tres montes & ſinus inter qvemvis montium, & vallis in qvovis monte, conſpiciendos ſe præbeant. Ad montem maxime meridionalem navem tuam dirigito, ibi ſylva erit, & a meridie montis locum arboribus nudatum, in qvo tres lapides erecti ſtabunt, inveuies, ibi templum exſtruito & domicilium tibi conſtituito. Örlygus oceano ſe commiſit, ejusque ſocius altera navi vectus, nomine Kollus, hi itineris ſocii ad invicem concomitabantur. Eadem, qva Örlygus, navi vehebatur vir nomine Thorbiörn Spor, alter Thorbiörn Tálknius, ejusqve frater Thorbiörn Skuma, filii Bödvaris Blödruſkalli. Terram autem appropinqvantibus magna oborta eſt tempeſtas, qvæ illos occidentem verſus, terram prætervexit. Tunc Örlygus Patricio Epiſcopo nutricio ſuo, ut portum nanciſcerentur, votum vovit, locum ubi appellerent, ab ejus nomine denominandum fore. Paulo poſt terram vident, & ab occidentali terræ plaga ſe conſtitutos eſſe comperiuntur; ille navem ſuam in portum Örlygshöfn deduxit, ſinum autem, qvi inde porrigitur, Patrixfiörd appellavit. Kollus ab Örlygo durante tempeſtate A. D

A. D. braut hann þar ſkip ſitt, þar váro þeir um veturin, enn háſetar hans námo þar ſumir land. Enn um varit beó Orlygr ſkip ſitt oc ſigldi brott med allt ſitt veſtan fyrer Bard, oc er hann kvam ſudr fyrer Faxaós, þar kenndi hann feöll þau er hanom var tilvíſat, þar fell útbyrdis járnklokkam oc ſöck nidur. Enn þeir ſigldo inn eptir firde, oc tóko þar land ſem nú heiter Sandvík á Kialarneſi, þar lá þá járnklokkan í þarabrúki.

peſtate divulſus, Thoro votum vovit, & in loco nomine Kollsvik appulit, ibique naufragium fecit, ibi cum ſuis hyemavit, nautarum autem qvidam ibi terram occupabant. Vere autem ſeqvente Örlygus navem ſuam paravit, & ſua omnia ſecum vehens ab occidente Bard prœternavigavit, ubi autem Faxaos à meridie prœterveheretur, montes ſibi deſignatos recognovit, ibi etiam campana ferrea, è navi excidens, fundum ſtatim petiit. Ille verò & ſocii per ſinum introrſum navigant, ibique appellunt, ubi tunc campana illa ferrea in algœ ejectitiœ congerie fuit.

Þórbiörn Svarti het madr, hann keypti land at Hafnar-Ormi inn frá Selaeyri oc upp til Forsár, hann beó at Skeleabrekko, hanns ſun var Þórvardr, er átti Þórunni dóttur Þórbearnar ór Arnarhollti, þeirra ſyner váro þeir Þórarin Blindi, oc Þórgíls Orraſkálld, er var med Ólafi Kvoran í Dýflinni.

Thorbiörn Svartus (Niger) nomen erat viro, qvi territorium a Selaeyra usqve ad Forſa ab Hafnar-Ormo emit, ille Skeliabrekkœ habitavit. Ejus filius erat Thorvardus, qvi in matrimonio habuit Thorunnam, filiam Thorbiörnis de Arnarholto, quorum filii erant Thorarinn Blindius (Cœcus & Thorgils Orraſkald, qvi Dublini cum Olao Kvorane commoratus erat.

Madr het Kalman Sudureyſkr at ætt, hann fór til Íslands, oc kvam í Hvalfiörd, oc ſat vid Kalmansá um veturin. Þar drucknudu ſyner hanns tveir í Hvalfirdi, enn ſídan nam hann land fyrer veſtan Hvítá millom Flióta, Kalmanstúngu alla, oc ſva allt auſt under jökla ſem grös ero vaxin, oc bió i Kalmanstúngu. Hann drucknadi í Hvítá er hann hafdi farit ſudur í hraun at hitta

Vir erat nomine Kalman, ex Hebudibus oriundus, ille in Islandiam transmigrans, in Hvalfiördo appulit, primamqve hyemem apud Kalmanſa transeget. Ibi in (ſinu) Hvalfiörd, duo ejus filii ſubmergebantur, ille autem territorium poſtea ab occidente Hvita inter Fliotos (flumina), omnem (lingulam) Kalmanstungam, orientem verſus usqve ad montes glaciales, qvousqve gramen creſcit, occupavit, & Kalmanstungœ

hitta friĐlo sína, oc er haugr hanns á Hvítárbakka fyrir sunnan. Hanns sun var Sturla Godi, er fyrst beó at Sturlustödum upp under Túngufelle upp frá Skáldskelmisdal, enn sídan bió hann í Kalmanstúngu. Hanns sun var Bearni er deildi vid Rólf hinn Ýngra oc sunu hanns um Túnguna litlu, þá het Bearni, at taka kristni. Efter þat braut Hvíta út farveg þann er nú fellur hún, þá eignadist Bearni Túnguna litlu, oc ofan um Grindur, oc Sölmundarhöfda.

tungæ habitavit. In (amne) Hvita submersus est, dum per aspretum meridiem versus concubinam visitatum profectus erat, ejusqve tumulus in meridionali (amnis) Hvita ripa conspiciendus est. Hujus filius erat Sturla Prætor, qvi primo Sturlustadis sub (monticulo) Tungufell supra (vallem) Skaldskelmisdal, postea verò Kalmanstungæ habitavit. Ejus filius erat Biornius, qvi cum Rolfo Juniore, ejusqve filiis, controversiam habuit de Tunga-Litla (lingula), tuncqve Biarnius de religione christiana amplectenda votum nuncupavit. Postea (amnis) Hvita alveum qvo nunc fluit, violenter sibi aperuit, & Biarnius tunc lingulam usqve ad Grindas & Sölmundarhöfdum acqvisivit. A. D.

Kýlan het madr, bróder Kalmans, hann beó fyrer nedan Kolshamar, hanns sun var Kári, er deildi vid Karla Konalssun á Karlastödum, leysingia Rólfs ór Geitlandi, um uxa, oc reindist sva at Karli átti. Sídan eggiadi Kári þræl sinn at drepa Karla, þrællinn let sem ær væri, oc lióp sudur um hraun, Karli sat á þreskilldi, þrællin hió hann banahögg. Sídan drap Kári þrællinn. Þiódólfr sun Karla drap Kýlan Kárasun í Kýlanshólum. Sídan brendi Þiódólfr Kára inni, þar sem nú heiter á Brenno. Bearni Sturlusun tók skírn, oc bió á Biarnarstödum í Tongunni litlo, oc let þar gora kyrkio.

Kylan erat vir, frater Kalmanis, qvi infra Kolshamar habitavit. Ejus filius erat Karius, qvi litem habuit cum Karlo, filio Konalis & Karlostadis, liberto Rolfi de Geitlandia, de tauro, quem Karlii fuisse exitus probavit. Postea Karius servum suum ad Karlium occidendum incitavit, servus vero delirium simulans, meridiem versus per aspretum cucurrit, & Karlium in limine sedentem, lethali vulnere sauciavit. Karius postea servum occidit. Thiodolfus filius Karlii, Kylanem filium Karii, in loco Kylansholar dicto necavit. Karium autem una cum domo incendio consumsit (in loco, qvi) hodie Brenna appellatur. Biarnus filius Sturlæ baptizatus fuit, & Biarnstadis in lingula habitavit, ibiqve templum exstrui curavit.

A. D. Auduñ Stoti ſun Vala hinns Sterka, hann átti Míruno dóttur Biadmaks Íra Kóngs, hann nam Hraunsfiörd allann fyrer ofan Hraun á midlom Svínavatns oc Tröllaháls, hann beó í Hraunsfirdi, hann var mikill fyrer ſer oc ſterkr, þadan ero Straumfirdingar komner.

Audunn Stotius filius Valii Sterki (Robuſti) in matrimonio habuit Miruinam filiam Biadmaki Regis Hiberniæ, & totum ſinum Raunsfiörd ſupra Hraun (aſpretum) inter lacum Svinavatn & Tröllahalſum occupavit, & Hraunsfiordi habitavit. Ille ſtrenuus & robuſtus fuit; inde Straumfiordenſes oriundi ſunt.

Beörn het ſun Ketills Flatneſs oc Íngvilldar dóttur Ketills Vedurs Herſis af Ríngaríki. Beörn ſat epter at eignom födurs ſíns þá er Ketill fór til Sudureya, enn er Ketill hellt ſköttum fyrer Haraldi Kóngi hinom Hárfagra, þá rak Kóngr Beörn ſun hanns af eignom ſínom, oc tók under ſic. Þá fór Beörn veſtur um haf, oc villdi þar eigi ſtadfeſtaſt, oc eigi vid kriſtni taka ſem önnur börn Ketills, því var hann kalladr Beörn hinn Auſtræni. Hann átti Giaflaugu Kiallaksdóttur, ſyſtur Biarnar hinns Sterka. Beörn hinn Auſtræni fór til Íslands oc nam land millom Hraunsfeardar oc Stafár, oc bió í Bearnarhöfn á Borgarhollti, oc hafdi ſelfór upp til ſelia, oc átti rauſnarbú.

Biörn nomen erat filio Ketillis Flatneſi (ſimi) & Ingvildæ, filiæ Ketillis Veduræ, Baronis de Ringarikia. Ketille Hæbudes petente, Biörn in patriis remanſit prædiis, cum autem Ketell tributa Haralldo Regi Pulcricomo (debita) retineret, Biörnem ejus filium Haraldus e prædiis expulit, ſuoqve (illa) fiſco addixit. Tunc Biörn occidentem verſus per mare profectus, ibi nec ſedem figere, nec ut cæteri Ketillis liberi, religioni chriſtianæ nomen dare voluit, ideoqve cognomen Biörn Auſtrænius (orientalis) illi adhæſit. Ille in matrimonio habuit Giaflaugam filiam Kiallaki, ſororem Biörnis Sterki (Robuſti). Biorn Orientalis Islandiam petiit, & territorium inter Hraunsfiördum & Stafa occupavit, Biarnarhöfnæ in Borgarholto habitavit, & magalia apud Selias habens, lauta uſus eſt re familiari.

Óleifr hinn Hvíte het Herkóngr, hann var ſun Íngiallds Kóngs Helgaſunar Óláfsſunar, Gudraudarſunar, Hálfdánarſunar Hvítbeins Upplendínga Kóngs. Óleifr hinn Hvíti heriadi í veſturvíking, oc vann Dýflina á Írlandi oc Dýflinnarſkídi,

Oleiſus Hvitus (Albus) nomen erat Regi Piratæ, qui filius erat Ingialdi Regis filii Helgii, filii Olavi, filii Gudraudi, filii Halfdanis Hvitbeinis (Albipedis) Regis Uplandenſium. Oleiſus Albus in occidente piraticam exercuit, ac Dublinum in Hibernia

ſkidi, oc gerdiſt þar Kóngr yfer, hann feck Audar ennar Dıúpaudgo dóttur Kerells Flatneſs, þórſtein Raudr het ſun þeirra. Óleifr fell á Írlandi í orruſto, enn Audur oc þórſteinn fóro þá í Sudureyar, þar feck þórſteinn þurídar dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga hins Magra, þau áttu mörg börn. Ólafr Feilan het ſun þeirra, enn dætur, Gró oc Ólof, Óſk oc þórhilldur, þórgerdur oc Vigdís þórſteinn gordiſt Herkóngr, oc redſt til lids oc felags med Sigurdi Jarli enom Ríka, ſyni Eyſteins Glumru, þeir unnu Katanes oc Sudurland, Ros oc Merhæfi, oc meir enn hálft Skotland, var þórſteinn þar Kóngr yfer ádur Skottar ſviko hann, oc fell hann þar í oroſto. Audur vor þá á Kataneſi er hún ſpurdi lát þórſteins, hún let gora knör í ſkógi á laun, enn er hann var búinn, hellt hón út í Orkneyar; þá gipti hún þar Gró dóttur þórſteins Rauds, hún var móder Greladar, er þórfinnr Hauſakliúfr átti. Epter þat fór Audur at leita Íslands, hún hafdi á ſkipi med ſer tuttogo karla friálſa.

nia & Dubliniſkidum expugnavit, ubi & A. D. *Rex factus eſt. Ille Audam Diupaudgam (profunde divitem) filiam Ketellis Simi uxorem duxit, eorum autem filio nomen erat Thorſteinn. Oleifus in Hibernia in prælio cecidit, Auda autem & Thorſteinn in Hæbudes demigrarunt, ubi Thorſteinn Thuridam filiam Eivindi Oſtmanni uxorem duxit, ex qua multos liberos ſuſcepit. Olavus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa & Olofa, Oſka & Thorhilda, Thorgerda & Vigdiſa. Thorſteinn Rex pirata factus eſt, & ſuppetias tulit; ſociumque ſe præbuit Sigurdo Rikio (Potenti) Comiti, filio Eyſtenis Glumræ, illi Kataneſiam & Sudurlandiam (terram meridionalem), Roſiam & Merhæſiam & ultra dimidium Scotiæ expugnarunt, ibique Thorſtein Rex erat, usqve quo Scoti eum prodidere, ibique in prælio cecidit. Auda in Kataneſo canſtituta de cæde Thorſtenis certior facta, navem onerariam clam in ſylva ſtrui fecit, qva parata, Orcades petiit, ubi Groam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi) elocavit, illa mater erat Greladæ, uxoris Torfinni Hauſakliufi (crania findentis). Auda deinde Islandiam petitum iit, in navi autem, qva ipſa vehebatur, viginti viros conditionis liberæ ſecum habuit.*

Kollr het madr Vedra-Grímsſun, Áſaſunar Herſis, hann hafdi forrád med Audi oc var virdr meſt af henni, Kollr

Kollus nomen erat viro, filio Vedragrimi, filii Aſii Baronis, ille ab Auda maxime honoratus, ejus rei familiari præfuit. Kollus Thorgerdam filiam Thorſteinis

 Erpr nis

A. D. átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Erpr het leysíngi Audar, hann var sun Melldúns Jarls af Skotlándi, þess er fell fyrer Sigurdi Jarli hinom Ríka, móder Erps var Mirgeol dótter Gliómals Íra Kóngs. Sigurdr Jarl tók þau at hêrfángi oc þiádi. Mirgiol var ambátt kono Jarls, oc þiónadi henne trúlega, hún var margkunnandi, hún vard veitti barn Drottníngar úborit, medan hún var í laugu. Sídan keypti Audur hana dýrt, oc het henni frelsi, ef hun þiónadi sva Þúrídi kono Þórsteins Rauds, sem Drottníngo. Þau Mirgiol oc Erpr sun hennar fóro til Íslands med Audi. Audur hellt fyrst til Færeya, oc gipti þar Ólöfu dóttur Þórsteins Rauds, 890. þadan ero Götuskeggear komner. Sídan fór hún at leita Íslands, oc kvam á Víkarskeid oc braut þar. Þadan fór hún á Kialarnes til Helga Biólu bródur síns, hann baud henni þar med helming lids síns, enn henni þótti þat varbodit, oc kvad han lengi lítilmenni vera mundi. Hún fór þá vestur í Breidafiörd til Bearnar bródur síns, hann geck móti henni med húskarla sína, oc letst kunna veglyndi systur sinnar, oc baud henni heim med alla menn sína, oc þág hún þat. Epter um varit fóro þau Audur inn í Breidafeörd í landaleitan, þau

nis Raudii (Rufi) in matrimonio habuit. Erpus erat nomen liberti Audæ, qui filius erat Meldunis Comitis de Scotia, qui contra Sigurdum Potentem Comitem dimicans, occubuit. Mater Erpi erat Mirgiola, filia Gliomalis Regis Hiberniæ. Hos (Erpum & Mirgiolam) Comes Sigurdus in captivitem & servitutem redegit. Mirgiola erat uxoris Comitis serva, illique operam navavit fidelem, illa multarum artium perita, dum Regina balneo uteretur, infantem ejus nondum (a patre) susceptum custodivit. Postea Auda illam care emit, libertatem illi pollicita si tanqvam Reginæ fidelem Thuridæ uxori Thorsteinis Rufi operam præstiterit. Mirgiola ejusqve filius Erpus Audam in Islandiam comitabantur. Auda Færeyas primum adiit, ubi Olofam filiam Thorsteinis Rufi nuptum elocavit, ex qva Götuskeggii oriundi. Postea Auda Islandiam petiit, & in Vikarskeido appellens, naufragium fecit. Inde in Kialarnesum ad fratrem suum Helgium Biolam tetendit, qvi illi cum dimidia comitum parte mansionem secum obtulit, qvam illa humilem & indignam conditionem reputans, eum semper pusillanimum exstiturum asseruit. Illa tunc occidentem versus in Breidafiordum ad fratrem suum Biörnem pergebat, qvi generosum sororis animum nosse sibi visus, cum omnibus suis domesticis ei in occursum venit, eamqve cum omnibus suis ad se invitavit, qvod & illa acceptavit. Vere subseqvente Auda & ejus comites in in-

þau áto dagverd fyrer sunnan Breida-fiörd, þar sem nu heiter Dagverdarnes. Sídan fara þau inn um Eyarsund, þau lendto vid nes þat er Audur tapadi kambi sínom, þat kalladi hún Kambsnes. Audur nam öll Dalalönd í innanverdum firdinom frá Dagverdará til Skraumhlaups ár, hún beó í Hvammi vid Aurridaárós, þar heita Audartópter. Hún hafdi bænhalld sitt á Krosshólum, þar let hún reisa krossa, þvíat hún var skírd oc veltrúut, þar höfdo frændur hennar sídan átrúnad mikinn á hólana, var þar þá gor haurg, er blót tóko til, trúdo þeir því, at þeir dæi í hólana, oc þar var Þórdr Gellir leiddr í, ádur hann tók mannvirding, sem seger í sögu hanns.

interiora Breidafiordi territorium quæsitum ivere, a meridie Breidafiordi in loco cui hodie nomen Dagverdarnes (lingula jentaculi) jentaculum sumsere. Postea per (fretum) Eyarsund profecti, ad promontorium, ubi Auda pectinem suum amisit, appulere, illi nomen imposuit Kambsnes (lingva pectinis). Auda omne territorium Dalense ad intimam sinus partem a Dagverdara usque ad Skraumuhlaupsá occupavit & Hvammi apud ostium (amnis) Aurridaa habitavit, loco nomen est Audartopter. Illa in Krossholis (crucis collibus) orationi vacabat, ubi cruces, erat enim baptizata & religioni christianæ admodum dedita, erigi fecit; ejus cognati succedente tempore colles istos magna religione colebant, ibique aræ idolorum, idololatria invalescente exstruebantur, credebant etiam isti se post mortem in colles istos transmigraturos, eoque Thordus Geller, antequam honores capesceret, ut in ejus vita fertur, (in ecstasi supernaturali) deducebatur. A. D.

Hundi het leysingi Audar Skotskr, hanom gaf hún Hundadal, þar bió hann lengi.

Hundius nomen erat liberto Audæ Scoto, cui illa (vallem) Hundadal dedit, ubi ille diu habitavit.

Erpi syni Meldúns Jarls, er fyrr var getit, gaf Audur frelsi oc Saudafellslönd, frá hönom ero Erplingar komner. Ormr het sun Erps, annar Gunnbeörn, fadir Arnóru, er átti Kolbein Þórdarsun. Þridi Ásgeir fadir Þórörnu, er átti

Erpo filio Meldunis Comitis, cujus antea mentio facta est, Auda libertatem & omnes fundos Saudafellenses dedit, ab illo Erplingi orti sunt. Ormus nomen erat filio Erpi, & alteri Gunnbiörn, patri Arnoræ, quam in matrimonio habuit Kolbeinn, filius Thordi. Tertius erat Asgeir, pater

A. D. átti Sumarlidi Hrappsſun; dóttur Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum. Duſnall var enn ſun Erps, fader Þórkells, födur Hiallra, födur Beinis. Skati var enn ſun Erps, fader Þórdar, födur Gísla, födur Þorgerdar.

Kollr nam Laxárdal allan, oc allt til Haukadalsár, hann var kalladr Dalakollr, hann átti Þórgerdi dóttur Þórſteins Rauds. Börn þeirra váro þau Höſkulldr oc Gró, er átti Veleifr hinn gamli, oc Þórkatla er Þórgeir Godi átti. Höſkulldr átti Jorunni, dóttur Bearnar frá Biarnarfirdi, Þórleikr var ſun þeirra; hann átti Þurídi dóttur Arnbearnar Slettubearnarſunar, þeirra ſun Bolli. Höſkulldr keypti Melkorku dóttur Mirkiartans Íra Kóngs, þeirra ſun var Ólafr Pa, oc Helgi. *Vid. Appendicem.*

Úlfr hinn Skiálgi ſun Högna ens Hvíta nam Reykeanes allt millom Þorſkafeardar oc Hafrafells, hann átti Beörgo dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga enns Magra, keirra ſun var Atli enn Raudi, er átti Þórbeörgo ſyſtur Steinólfs ens Lága, þeirra ſun var Már á Reykhólum er átti Þórkötlu dóttur Hergíls Hnappraſs, þeirra ſun var Arı, hann vard ſæhafi til Hvítra Manna

pater Thorarnæ, uxoris Sumarlidii, filii Hrappi. Filia Erpi erat Halldiſa, quam in matrimonio habuit Alſus de Dalis Duſnall adhuc quidam erat filiorum Erpi pater Thorkelis, patris Hialltii, patris Beineris. Skatius erat adhuc inter filios Erpi, pater Thordi, patris Gislii, patris Thorgerdæ.

Kollus totam (vallem) Laxardal & (territorium) usque ad Haukadalsa occupavit, nomenque adeptus eſt Dalakollus, ille in matrimonio habuit Thorgerdam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi). Eorum liberi erant Höſkuldus & Groa uxor Veleifi Grandævi & Thorkatla, quam in matrimonio habuit Thorgeir Godius (Prætor). Höſkuldus uxorem duxit Jorunnam filiam Biörnis de Biarnarſiordo, Thorleikus eorum erat filius, qui uxorem duxit Thuridam, filiam Arnbiörnis, filii Slettubiörnis, quorum filius Bollius. Höſkuldus Melkorkam, filiam Mirkiartanis Regis Hiberniæ emit, eorum filius Olavus Pa (Pavo) & Helgius.

Ulfus Skialgius filius Högnii Albi totum (promontorium) Reykianes inter Thorſkafiördum & Hafrafellum occupavit, ille Biörgam, filiam Eyvindi Oſtmanni, ſororem Helgii Macri in matrimonio habuit, eorum filius Atlius Raudus (Rufus) Thorbiörgam ſororem Steinolfi Humilis uxorem duxit. Eorum filius erat Mar de Reykholis, qui Thorkatlam, filiam Hergilſis Knappraſſis, in matrimonio habuit, eorum filius erat Arius, qui ad Terram Hominum Alborum

Manna lands, þat kalla sumer Írland et Mikla, þat liggur vestur í haf nær Vínlandi hino góda, þat er köllud sex dægra sigling vestur frá Írlandi, þadan nádi Ari eigi í brott at fara, oc var þar skírdr. Frá þessu sagdi fyrst Rafn Hlimreksfari, er lengi hafdi verit í Hlimreka á Írlandi, sva kvad Þórkell Geitissun segea Íslendska menn, þá er heyrt höfdo segea Þórfinn Jarl í Orkneyum, at Ari hafdi kendr verit á Hvítra manna landi, oc nádi eige brott at fara, enn var þar vel virdr.

Alborum, quam quidam Hiberniam magnam appellant, in itinere maritimo delatus fuit, hæc in oceano occidentem versus, prope Vinlandiam Bonam sita est, quo sex nyctaemeriorum navigatio de Hibernia occidentem versus esse fertur; inde Arius revertendi copiam non habuit, ibique baptizatus est. Hæc Rafn Limrecipeta, qui Limreci in Hibernia diu commoratus fuerat, primus retulit. Thorkell Geiteris filius ita viros Islandos, qui Thorfinnum Comitem Orcadencium referentem audierant, asseruisse ajebat, Arium in Alborum hominum Terra, recognitum fuisse, nec discedere potuisse, honorifice tamen ibi habitum. A. D.

Höfdaþórdr átte Fridgerde dóttur Þóris Hýmo oc Fridgerdar dóttur Kiarvals Íra Kongs. Þau átto nítián börn. Beörn var sun þeirra, hann átte Þuríde dóttur Refs frá Barde, oc váró þeirra börn Arnór Keílingarnef, oc Þúrdis móder Orms, födur Þórdísar, módur Bótólfs, födur Þórdísar, módor Helgo, módur Gudnýar, módur Sturlusona.

Höfda-Thordus Fridgerdam filiam Thoreris Hymæ & Fridgerdæ filiæ Kiarvalis Regis Hiberniæ in matrimonio habuit. Illi undeviginti progenuere liberos. Biörn eorum erat filius qui Thuridam filiam Refi de Bardo in matrimonio habuit, eorum liberi erant Arnor Keliingarnef, & Thordisa mater Ormi, patris Thordisæ, matris Bodolfi, patris Thordisæ, matris Helgæ, matris Gudnyæ, matris filiorum Sturlæ.

Beörn het madr ágeætr á Gautlande, hann var sun Rólfs frá Áni, hann átte Hlíf dóttur Rólfs Íngialldssunar, Fródasunar Kóngs. Starkadr hinn Gamle var Skálld beggea þeirra. Eyvindr het sun þeirra.

Biörn nomen erat viro in Gothia celebri, filio Rolfi de Ane, ille in matrimonio habuit Hlifam filiam Rolfi, filii Ingialdi, filii Frodii Regis. Starkadus Grandævus eorum utriusque erat poëta. Eorum filius nomine erat Eyvindus.

Eyvíndr feck sídan á Írlande Ráfortu dóttur Kiarvals Íra Kóngs, hún ól

Eyvindus postea in Hibernia Raforrtam, filiam Kiarvalis Regis Hiberniæ, uxorem

A. D. ól svein í Sudureyum oc sellde þar til fósturs. Eyvindr var því kalladr Austmadr at hann kvam austan af Svíaríke vestur um haf. Tveim vetrum sídar kvamo þau aptur til eyanna at vitea sveinsins, oc sá þar svein eygdan vel, oc ekki holld á, þviat hann var svelltr, þau kölludu sveinin Helga hinn Magra af því, hann var sídan fóstradr á Írlande. Beörn andadist ad Öndótts mágs síns, enn Grímr talde Kóng eiga at taka allan arf hanns, fyrer því at hann var útlendr, enn syner hanns fyrer vestan haf. Öndóttr hellt feno til handa Þránde systursyne sínom. Helge fæddest upp á Írlande, hann feck Þórunnar Hyrno dóttur Kettells Flatnefs ór Sudureyum oc Ingvilldar dóttr Ketels Vedurs af Ríngaríke. Helge hinn Magre fór til Íslands med kono sína oc börn.

uxorem duxit, qvæ in Hæbudibus puerum enixa, illum ibi educandum reliqvit. Eyvindus ideo Ostmanni nomine appellabatur, qvod ab oriente e Svecia occidentem versus per mare venerat. Biennio post in insulas (Eyvindus & Raforta) ad puerum visendum revenere, & puerum pulchris oculis, sed absqve carne, inedia enim consumtus (fere) erat, videbant, illi puero nomen inde imposuere Helgii Magri (macri,) in Hibernia postmodum educatus fuit. Biörn apud Öndottum affinem suum obiit, Grimus autem, Regi totam ejus hæreditatem relictam competere, urgebat, cum peregrinus fuerit, filii autem ejus in occidente trans mare essent. Öndottus pecuniam Thrando, suo ex sorore nepoti, reservandam retinuit. Helgius in Hibernia educabatur, ille Thorunnam Hyrnam, filiam Ketelis Simi de Hebudibus, & Ingvildæ filiæ Ketelis de Ringarikia, uxorem duxit. Helgius Macer unacum uxore & liberis in Islandiam trajecit.

Þórsteinn Leggr sun Bearnar Blátannar fór ór Sudureyum til Íslands, oc nam lönd öll fyrer nordan Horn til Jökulsár í Lóni oc beó í Bödvarsholti þriá vetur, hann sellди sídan löndin oc fór aptur í Sudureyar.

Thorsteinn Leggus filius Biörnis Blatönnis (Cærulidentis) de Hæbudibus in Islandiam transmigravit, & fundos omnes a septentrione Horni usqve ad (amnem) Jökulsa in Lono occupavit, & Bödvarsholti tres hyemes habitavit; fundos postea vendidit & Hæbudes repetiit.

Rögnvalldr Jarl á Mæri, sun Eysteins Glumru, Ívarssunar Upplendninga Jarla, Hálfdánarsunar ens Gamla, átte Ragnhilldi dóttur Rólfs Nefio, þeirra sun

Rögnvaldus Comes de Mæria, filius Eysteinis Glumræ, filii Ivaris Comitis Uplandensium, filii Halfdanis Grandævi, Ragnhildam filiam Rolfi Nefiæ in matrimonio habuit,

ſun var Ívar er fell í Sudureyum med Haralldi Kóngi hinum Hárfagra. Annar var Gaungo-Rolfr er vann Normandi, frá hanom eru Rúdu-Jarlar kvamner oc Engla Kóngar. Þridi var Þórer Jarl Þeigiandi er átti Álofo Arbót dóttur Harallds Kóngs Hárfagra, oc var þeirra dótter Bergliót móder Hákonar Jarls ens Ríka. Rönvalldr Jarl átti fridlofyni þriá, het einn Hrollaugr, annar Einar, þridi Halladr, ſá velltiſt ór jarldóminom í Orkneyom, enn er Rögnvalldr Jarl frá þat, kalladi hann ſaman ſyni ſína oc ſpurdi hvör þeirra villdi þá til eyanna, enn Þórer bad hann ſeá fyrer ſinni ferd, Jarlinn kvad hanom vel fara, enn kvad hann þar ſkylldi ríki taka epter födur ſinn. Þá geck Rólfr fram, oc baud ſic til farar, Rögnvalldr kvad hanom vel hendt fyrer ſaker afls oc hreyſti, enn kvadſt ætla at meiri offi væri í ſkapi hanns, enn hann mætti þegar at löndom ſetiaſt. Þá geck Hrollaugr fram oc ſpurdi ef hann villdi at hann færi; Rögnvalldr kvad hann ecki Jarl mundi verda, hefer þú þat ſkap at engi ſtirölld fylger, muno veger þíner liggea til Íslands, muntu þar verda göfigr oc kynſæll á því landi, enn engi ero her forlög þín. Þá geck Einar fram oc mællti: Láttú mic til Orkneya, oc man ec þet því heita er þer man beſt

habuit, eorum filius erat Ivar, qui in exercitu Haraldi Regis Pulchricomi in Hæbudibus occubuit. Alter erat Gaungo-Rolfus (Rolfus Pedes) qui Normandiam oppugnavit, ab illo Comites Rothomagi & Reges Angliæ deſcendunt. Tertius erat Thorer Theigandus (Taciturnus) Comes, qvi Alofam Arbotam (Annonæ levamen), filiam Regis Haraldi Pulchricomi in matrimonio habuit, qvorum filia erat Bergliota, mater Hakonis Rikii (Potentis) Comitis. Rögnvaldus Comes tres filios nothos habuit, primum Hrollaugum, alterum Einarem, tertium Halladum, qui de Comitatu Orcadenſi deturbabatur; qvod ubi Comes Rögnvaldus inaudivit, filios ſuos convocavit, eosqve, qvisnam eorum inſulas petere vellet, interrogavit; Thorer ſuæ profectioni eum proſpicere rogavit, qvod ejus (reſponſum) Comes laudans, in patris eum dominium ſucceſſurum aſſeruit. Tunc Rolfus in medium procedens ſe profecturum obtulit; Rögnvaldus congruum eſſe robur & fortitudinem, majorem tamen animi ejus, ſua ex ſententia, æſtum eſſe, qvam ut tunc gubernaculo ſtatim imperii admoveri poſſet. Tunc Hrolleifus procedens, num ſe profecturum vellet, qvæſivit. Rögnvaldus eum nunqvam Comitem futurum reſpondit, animus tibi eſt ab armis alienus, in Islandiam te fata ferent, ibi celeber in iſta terra & proſapia felix evades, hic autem nulla tua erunt fata. Tunc Einar procedens dixit: Ut in Orcadas trajiciam, permittas, pollicebor autem, qvod tibi erat acceptiſſimum, me in conſpectum A. D.

A. D. best þykkea, at ec man alldri kvama aptur þer í augsýn. Jarlinn svarar; vel þykki mer at þú farer á brott, enn litils er von at þer, því modr ætt þín er öll þrælborin. Epter þat fór Einar vestur, oc lagdi under sic eyarnar, sem seger í sögu hanns. Hrollaugr fór þá til Harallds Kóngs oc var med hanom um ríd, þvíat þeir fedgar komo egi skapí saman epter þetta.

spectum tuum nunqvam reversurum. Comes respondit: Quod absis, gratum (qvidem) mihi est, parum tamen de te spero, cum totum tibi genus maternum servile sit. Einar postea occidentem versus profectus, insulas, ut in ejus perhibetur vita, sibi subjecit. Hrollaugus tunc ad Haraldum Regem se contulit, & apud eum aliqvamdiu egit, eo qvod pater & filius post hac concordare non potuere.

Villballdr het madr bróder Áskells Hnokkans, þeir váro syner Dofnaks, hann fór af Írlandi til Íslands, oc hafdi skip þat er hann kalladi Kuda, oc kvam í Kudafliótsós, hann nam Túngulönd öll á milli Skaptár oc Hólmsár, oc beó á Búlandi, hanns börn váro þau Biólan fader Þórsteins, oc Ölver Mudr oc Biöllok er átti Áslákr Aurgodi.

Vir erat nomine Vilbaldus, frater Askelis Hnokkanis, illi filii erant Dofnaki. Is de Hibernia in Islandiam, navis qvæ Kuda appellabatur, vectus, demigravit, & in ostio (fluvii) Kudaflioti appulit. Is omnes fundos Tungenses inter (amnes) Skapta & Holmsa occupavit, & Bulandi habitavit. Ejus liberi erant, Biolan pater Thorsteinis, & Ölver Mudus (os), ac Biölloka, qvam Aslakus Aurgodus in matrimonio habuit.

Rádormr oc Jólgeir brædur kvamo vestan um haf til Íslands, þeir námo land midli Þiórsár oc Rángár. Rádormr eignadist land fyrer austan Raudalæk, oc beó í Vetleifshollti, hanns dótter var Arnbeörg er átti Svertingr Hiörleifsson, þeirra börn váro þau Grímr Lögsögumadr oc Jórunn. Sídar átti Arnbeörgu Gnúpr Molldagnúpsson, oc váro þeirra börn Hallsteinn á Healla, oc Rannveig móder Skapta Lögmanns, oc Geirný móder Skálld-Rafns. Jólgeir eignadist

Radormus & Jolgeir fratres ab occidente per mare in Islandiam venere, & territorium inter (amnes) Thiorsa & Ranga occupavere. Radormus fundos ab oriente (rivi) Raudalæki nactus est, & Veitleifsholti habitavit, ejus filia erat Arnbiörga, qvam Svertingus filius Hiörleifi in matrimonio habuit, eorum liberi erant Grimus Nomophylax & Jorunna. Arnbiörgam postea in matrimonio habuit Gnupus filius Mollda-Gnupi, qvorum liberi erant Hallsteinn de Hiallio & Rannveiga, mater Skaptii Nomophylacis, & Geirnya, mater Skalld-Rafnis,

eignadiſt land fyrer utan Raudalæk oc til Steinslækear, hann beó á Jólgeirsſtödum.

Áſkell Hnokkan ſun Dufþaks Dufniálsſunar Kiarvalsſunar Íra Kóngs, hann nam land midli Steinslækear oc Þiórsár, oc beó í Áſkellshöfda, hanns ſun var Áſmundr fader Áſgauts, födur Skeggea, födur Þórvallds, födur Þórlaugar, módur Þórgerdar, módur Jóns Biſkups enns Helga.

Vedormr ſun Vemundar hinns Gamla var Herſer ríkr, hann ſtökk fyrer Haralldi Kóngi auſtur á Jamtaland oc ruddi þár merkur til bygdar. Hólmfaſtr het ſun hanns, enn Grímr ſyſturſun hanns, þeir varo í veſturvíking, oc drápo þeir í Sudureyum Ásbeörn Jarl Skereableſa, oc tóko þar at herfángi Álofo kono hanns, oc Arneidi dóttur hanns, oc hlaut Hólmfaſtr hana, oc ſelldi hana í hendur födur ſínom, oc let vera ambátt. Grímr feck Álofar dóttur Þórdar Vaggagdar er Jarlinn hafdi átta.

Steinraudr Melpatreksſun göfugs manns af Írlandi, hann var leyſíngi Þórgríms Býllds, hann átti dóttur Þórgríms, oc var allra manna vænſtr. Hann nam öll Vatnslönd oc beó á Steinraudarſtödum, hanns ſun var Þórmódr fader Kárs, födur Þormódar, födur Brands á

Rafnis. Jolgeir territorium ab occidente Raudalæki usqve ad (rivum) Steinslæk nactus eſt, ille Jolgeirsſtadis habitavit. A. D.

Askell Hnockan filius Dufthaki, filii Dufnialis, filii Kiarvalis Regis Hiberniæ, territorium inter (rivum) Steinslæk & (amnem) Thiorsa occupavit, & Aſkellshöfdi habitavit. Ejus filius erat Asmundus, pater Asgauti, patris Skeggii, patris Thorvaldi, patris Thorlaugæ, matris Thorgerdæ, matris Sancti Jonis Epiſcopi.

Vedormus filius Vemundi Grandævi erat Baro potens, qvi a Rege Haralldo pulſus in Jamtiam orientem verſus demigravit, ibiqve ſylvas, ut coloniæ locus eſſet, exſtirpavit. Filio ejus Holmfaſtus, ſed nepoti e ſorore, Grimus nomen erat, illi piraticam in occidente exercebant, & in Hebudibus Comitem Asbiörnem Skeriableſium occiderunt, uxorem vero ejus Alofam & filiam Arneidam captivas abduxere: Hæc Holmfaſto (ſorte) contigit, qvam ille patri ſuo ancillæ loco habendam tradidit. Grimus Alofam filiam Thordi Vaggagdi, Comitis qvondam uxorem, matrimonio ſibi junxit.

Steinraudus filius Mel-Patrikii viri in Hibernia nobilis, erat Thorgrimi Bylldi libertus, & filium Thorgrimi in matrimonio habuit; is vir omnium formoſiſſimus erat. Ille omnes fundos Vatnenſes occupavit, & Steinraudarſtadis habitavit. Ejus filius erat Thormodus, pater Karis, patris Thormodi, patris Brandi de Thingvöllo.

A. D. Þíngvelli. Þórir Brandsſun átti Helgo Jónsdóttur.

Thorer filius Brandi Helgam filiam Jonis in matrimonio habuit.

ORDSENDING ADALSTEINS KONUNGS.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE MISSI.

924. Alfrádr hinn rík red ſyri Englandi. hann var ſyſtr einvallds konúngr yfir Englandi ſinna kynsmanna. þat var á dögum Haralldz hins hárfagra Noregs konúngs. Eptir hann var konungr í Englandi ſon hans Játvardr, hann var fadir Adalſteins hins ſigrſæla, fóſtra Hákonar hins góda. I þenna tíma tók Adalſteinn konúngdöm í Englandí eptir ſaudur ſinn. Þeir voro fleiri brædr ſynir Játvarz.

[1]) *Ælfredus cognomento* potens, *primus ſuae ſtirpis, ſingulari poteſtate Angliæ imperitavit; id vero incidit in tempora Haralldi* pulchricomi, *Norvegiæ regis. Alfradum in regno ſecutus eſt Edvardus, pater Adalſteinis* victorioſi, *qui nutricius erat Haconis* boni, *& regnum Angliæ* [2]) *hac tempeſtate, poſt obitum patris, capeſſivit. Erant vero plures fratres ex patre Edvardo.*

Adalſteinn ſendi menn til Noregs á fund Haralllds konungs, med þeſs konar ſending, at ſendimadr geck fyrir konung, hann ſelr konungi ſverd gullbúit med hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerd var búin med gulli oc ſilfri, oc ſett dýrligum gimſteinum. Sendimadrinn vendi ſverds hiölltunum til konungſins, oc mællti, her er ſverd, er Adalſteinn konungr ſendi þer oc mællti, at þú ſkylldir vid taka. Tók konungr medalkaflann

Adalſteinus legatos miſit in Norvegiam, Haralldum Regem, quibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretioſis interſtincta gemmis. Porrexit gladii capulum Legatus: "En, "inquiens, gladium quem dixit Adalſteinus "Rex, ut Tu caperes." Prehendit manubrium gladii Rex; quo facto, haud mora Legatus: "Jam, inquit prehendiſti (gla- "dium

---

[1]) *Anno* 872 *factus eſt rex. Torfeus.*

[2]) *Anno* 924 *Secundum Polydorum Virgilium Ao.* 926 *Deceſſit Ao.* 942. *Chronicon Auguſtienſe Ao.* 925 *imperare coepiſſe vult. Dunelmenſis autem Simon (&) Rudolfus de Diceto Anno* 940 *obiiſſe tradunt: quæ cum hac relatione inter ſe collata amicè conſentiunt. Torfeus.*

alkaflann, oc þegar mællti fendimadrinn: Nú toktu vid fverdino, fem varr konungr villdi, oc nú fkallto vera þegn hans, er þú tokt vid fverdi hans. Haralldr konungr fkildi nú at þetta var med fpotti gert; enn hann villdi enfkis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þefs, fem hans háttr var, at hvert finn er fkiót ædi edr reidi lióp á hann, at hann ftillti fik fyrft, oc let fva renna af fer reidina, oc leit á faker úreidr, Nú gerir hann enn fva, oc bar þetta fyrir vini fína, oc finna þeir allir faman her rád til, þat et fyrfta, at láta fendimenn heimfara úfpillta.

"dium) prout prehenfum voluit Rex nofter; A. D. *"jamqve ei eris fubditus, utpote qui ejus te-"nuifti gladium." Animadvertit Haralldus Rex, fibi hoc in contumeliam effe factum, qui nullius imperio voluit fubjici. Haud tamen oblitus eft, quod more atqve longa confvetudine apud eum erat receptum, ut qvoties fubita ira aut furor ingruebat, furorem compefceret, iramqve fineret defervefcere, qva vacuus res (accuratius) penfitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, quibus omnibus placuit id confilii primum arripiendum, ut Legatis illæfis daretur domum redeundi venia.*

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annat fumar eptir fendi Haralldr konungr fcip veftr til Englands á fund Adalfteins konungs, oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærfti konungi: hann feck i hönd hönom Hákon fon finn. Háukr fór þá veftr til Englands, oc fann konung í Lundunom. Þar var þá bod fyrir. oh veizla virdulig. Haukr fagdi finom mönnom, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir fkolo hátta inngongonni; fegir, at fá fkal fídarft útganga, er fyrft gengr inn, oc allir ftanda jamnfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa fverd á vinftri hlid, oc fefta fva yfirhöfnina at eigi fiái fverdit. Sídan gánga þeir inn í höllina; þeir voro XXX manna. Geck

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima feqventi æftate, in Angliam mifit Rex Haralldus navem, cui ducem præfecit Haukum, *dictum* Habrock, *eximiæ fortitudinis virum, Regiqve amiciffimum. Huic filium* Hakonum *tradidit. Occidentem verfus in Angliam, vectus Haukus, Londini* Regem *(Adalfteinum) invenit, ubi freqvens (Regeqve) dignum fructum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, fuos docuit Haukus ordinem modumqve, quo eam ingrederentur, mandans, ut pofterior egrederetur, qui prior intraffet, ut longo ordine ante menfam fe fifterent, æqvali ab illa fpatio omnes, ut finiftrum latus gladiis cincti effent finguli, fed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Poftea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens*

A. D. 931. Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr sveininn Hákon, oc setr á kne Adalsteini konungi; konungr ser á sveininn, oc spyr Hauk, hví hann ser sva. Haukr segir: Haralldr konungr bad þick fóstra hönom ambáttar barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til sverds, er var hiá hönom, oc brá, sva sem hann villdi drepa sveininn. Haukr mællti: kneſett hefir þú hann nú, oc máttu myrda hann, ef þú vill; senn eigi munto med því eyda öllom sonom Harallds konungs. Geck Haukr sídan út, oc allir hanns menn, oc fara leid sína til scips, oc hallda í haf, er þeir voro at því búnir, oc komo aptr til Noregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; því at þat er mál manna, at sá væri útignari, er ödrum fóstradi barn. Í þvílíkum vidsciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili gert tignar þeirra at helldr, fyrir þessar sakir; hvartveggi var yfirkonungr síns ríkis til daudadags.

Haukus, salute eum impertit, ipse à Rege salvere jussus, quo facto, puerum Hakonum genubus Adalsteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, quid hoc sibi vellet. "Haralldus Rex, respondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex "pellice serva natum educare filium." Ira accensus Rex, gladium prope positum arripit stringitque, puerum velut occisurus. "Genu tuo puerum imposuisti, inqvit Haukus, jam, si lubet, per me jugules; omnes "Haralldi Regis filios hoc tamen ictu non es "occisurus." Qvo facto, aula exit Haukus, suis omnibus comitatus, reversusque ad naves, mari se committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout gesta erat res jam apprime placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum esse censendum, qvi alterius educaverit prolem. Mutua hæc, quæ Reges intercesserat, æmulatio indicio fuit, id studuisse utrumqve, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controversa aut imminuta est dignitas. Ad diem supremum, sui uterqve regni summus erat imperans.

SKIRDR HAKON ADALSTEINS FOSTRI.

Adalsteinn konungr let skíra Hakon, oc kenna retta trú, oc góda sido med allsconar íþrottom. Adalsteinn konungr unni

HAKONUS, ADALSTEINI ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptismo lustratum, religione Christianorum initiari, nec non decoris moribus, corporisque ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalsteinus. Adalsteino

ni hönom ſva mikit meira enn öllom frændom ſinum, oc út í frá unni honom hver madr annara; hann var vitr madr oc ordſniallr, oc vel criſtinn. Adalſteinn konungr gaf Hákoni ſverd þat er hiölltinn voro or gulli, oc medalkaflinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernſtein einn til augans; þat var ſídan kallat kvernbítr. Þat ſverd hefir beſt komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

no, præ omnibus, qui ei conſangvinitate jungebantur, carus erat (*Hakonus*) *gratusque & acceptus cunctis aliis.* Adalſteini *deinde cognominatus eſt* Alumnus. *In ſtudiis artibusque, quem militem commendant, nec non corporis ſtatura, robore & pulcritudine alios longe antecelluit, prudentia præterea, eloquentia atque religionis Chriſtianæ ſtudio commendabilis. Hakonum donavit Adalſteinus Rex gladio, cujus caput manubriumque ex auro erat, ſed ipſum tamen longe præſtantius ferrum: hoc enim lapidem molarem ad medium ſecuit Hakonus; quare poſtea* Kværnbitur (*molæ ſector*) *dictus eſt ille gladius, omnium quos habuit Norvegia, præſtantiſſimus, quemque ad diem vitæ ſummum ſervavit Hakonus.* A. D.

FRA ADALSTEINI ENGLA KONUNGI.

Enn er Adalſteinn hafdi tekit konóngdóm, þá hófuz upp til úfridar þeir höfdíngíar er [illegible] höfdu látid ríki ſín fyri þeim lángfedgum, þótti nú ſem dælſt mundi til at kalla er úngr konungr red fyri ríki, voro þat bædi Bretar, oc Scotar, oc Irar. Enn Adalſteinn konúngr ſafnadi herlidi at ſer, oc gaf mála þeim mönnum öllum er þat villdu hafa til ſefángs ſer, bædi útlendzkum ok innlendzkum. Þeir brædr Þórólfr oc Egill Skallagrims Synir helldu ſudr fyri Saxland oc Flæmíngialand, þá ſpurdu þeir at Englands konúngr

DE ADALSTEINO ANGLORUM REGE

Adalſteine imperium adeptô, res novas moliri cœperunt dynaſtae, qvibus ditiones a majoribus ipſius fuerant ademtæ; nunc facillimum rati eas repetere, quando regno præerat rex adoleſcens: hi erant & Britones, & Scoti, & Hyberni. Adalſteinus autem copias ſibi contraxit, præbuitqve ſtipendia omnibus, exteris & indigenis, qvi hoc pacto rem facere cupiebant. Thorolfus & Egillus fratres, Saxoniam Flandriamqve meridiem verſus prætervecti, rumorem inaudiunt,

A. D. úngr þóttiz lids þurfa, oc þar var ván fefángs mikils, gera þeir þá þat rád at hallda þángat lidi sínu. Fóro þeir þá um haustid til þess er þeir komu á fund Adalsteins konúngs. Tók han vel vid þeim, oc leizt sua á at lidsemd mikil mundi vera at fylgd þeirra, verdr þat brátt í rædum Englands konúngs, at han býdr þeim til sín, at taka mála, oc geraz landvarnarmenn hans. Semja þeir þat sín í milli, at þeir geraz menn Adalsteins. England var kristid, oc hafdi lengi verit, þá er þetta var tídenda. Adalsteinn konúngr var vel kristinn, han var kalladr Adalsteinn hinn *trúfasti*. Konúngr bad Þórólf oc þá brædr at þeir skylldu láta primsignaz, þvíat þat var þá mikill sidr bædi med kaupmönnom, oc þeim er á mála gengu med kristnum mönnum, þvíat þeir menn, er primsignadir voro, höfdu allt samneyti vit kristna menn oc sva heidna, enn höfdu þat at atrúnadi er þeim var skapfelldazt. Þeir Þórólfr oc Egill gerdu þat epter bæn konúngs, oc letu primsignaz bádir, þeir höfdu þar CCC. sinna manna, þeirra er mála tóku af konóngi.

unt, quod Angliæ rex auxiliis indigere sibi videretur, quodque ibi ampla spes lucri se offerret. Idcirco agmine suo eò proficisci constituunt. Eódemque autumno cursum ad regem Adalsteinum pertendunt. Rex eos bene accipit, & jam ex aspectu intelligens, opem ipsorum magni fore momenti, nihil cunctatur inserere sermoni invitationem, ut accipiant ab se stipendia, finibusque tuendis præficiantur: Ita inter ipsos convenit, ut regis in ministerium se darent. Anglia jam diu addicta erat religioni christianæ, eamque ipse rex Adalsteinus diligenter colebat, unde & Religiosi *cognomen meruit: Hic à Thorolfo & fratre postulavit, ut prima (sancta crucis)* significatione *se facerent initiari; quæ consvetudo id temporis inter mercatores & homines, stipendia christiana adeuntes, cluebat: Nam primæ signationis compotes omni, cum christianis gentilibusque, commercio utebantur: tenebant vero in religione, quod maxime ad eorum erat animum. Thorolfus & Egillus regis petitioni hoc dabant, ut ambo primam signationem admitterent. Habebant ibi CCC. suarum, qui & stipendia ab rege capiebant.*

FRA OLAFI SKOTA KONUNGI.

Oláfr *Raudi* het konúngr a) á Skotlandi, hann var Skozkr at faudr-kyni, enn

DE OLAFO SCOTORUM REGE.

Regnebat in Scotia Olaus cognomento Rufus, *paterno genere Scotus, materno Danus*

a) í Skotlandi. Guelf. Hol. Jör. J. P.

enn Danſkr at módur-kyni, oc kominn af ætt Ragnars *Lodbrókar*, hann var ríkr *b*) madr. Skotland var kallat þridiúngr ríkis vid England. Nordimbraland er kallad fimtúngr Englands, oc er þat nordazt nærzt Skotlandi fyri auſtan, þat höfdu haft at fornu Dana konúngar, Jórvík er þar höfudſtadr, þat ríki átti Adalſteinn, oc hafdi ſett yfir Jarla tva, het annar Alfgeirr, enn annarr Gudrekr. Þeir ſátu þar til landvarnar, bædi fyri ágángi Skóta, oc Dana *c*) eda Nordmanna, er miög herjudu á landit, oc þóttuz eiga tilkall mikit þar til lands; þvíat á Nordimbralandi voro þeir einir menn, ef nockut var til, at Danſka ætt átti at faderni eda móderni, enn margir hvarirtveggiu. Fyri Bretlandi redu brædr ij, *d*) Hríngr oc Adils *e*); oc voro ſkattgilldir undir Adalſtein konúng, oc fylgdi þat þá er þeir voro her med konúngi, at þeir oc þeirra lid ſkylldu vera í brióſti í fylkíng, fyri merkium konúngs, voro þeir brædr hinir meſtu herrmenn, oc eigi allúngir menn. Elfrádr hinn ríki hafdi tekit alla ſkattkonúnga af nafni oc velldi, hetu þeir þá Jarlar, er ádr voro

Danus ex ſtirpe Ragnaris Lodbrok (*hirſutè braccati*): *is erat vir opulentus, Scotia ad regnum Angliæ (collata), pro triente habebatur. Northumbria quinta pars Angliæ cenſetur: ea finium Angliæ ſeptentrionalium ultima, & Scotiæ ad orientem proxima eſt; tenuerant olim reges Daniæ:* Jórvika (*Eboracum*) *caput provinciæ; erat autem hæc in dominio Adelſteini, qui ei præpoſuerat Comites duos, Alfgeirem & Gudrecum. Hi ſedebant ibi ad regionem tuendam, a Scotorum, Danorum, Norvegorumque invaſionibus, qui eam armis infeſtabant, & jure repetere ſibi videbantur, nam hi ſoli erant incolæ Northumbriæ, ſi modo ulli erant, qui paternum maternumve genus, aut etiam utrumque a Danis haberent. Terræ Britonum fratres duo, Hringus & Adils, præerant, Adalſteini vectigales, & quibus inſuper locus, cum regem in bello ſequerentur, in ipſa fronte aciei ante regia ſigna, cum ſua manu erat deſignatus: hi ſumma pollebant virtute bellica, ſed jam ætatis florem erant egreſſi. Rex Elfradus* potens *cunctis regibus tributariis nomen & poteſtatem ademerat; ita Comites appellabantur, qui antea reges, & regii* A. D.

b) kongr, *rex*. Omnes præter Kálf.

c) Hæc usqve ad, FYRI BRETLANDI, Guelf. Hol. Jör, J. P. ignorant.

d) Hængr. Guelf. Hol.

e) Arís Jör.

A D. voro konúngar eda konúnga ſynir, hellz þat allt um hans æfi, oc Játvardar ſonar hans. Enn Adalſteinn kom úngr til ríkis, oc þótti af honum minni ogn ſtanda, gerduz þá margir f) ótryggir, þeir er ádr voro þiónoſtufullir.

gii principes fuiſſent: id per totam ipſius & filii Jatvardi ætatem tenuit. Adalſteinus vero puer adiit imperium, atque ideo minus formidabilis habebatur; tumqve multorum fides, qvi antea fuiſſent obſeqvioſi, coepit vacillare.

AF LIDS SAMANDRÆTTI.

926. 937. Oláfr Skotakonúngr dró ſaman her mikínn, oc fór ſidan ſudr á England, enn er hann kom á Nordimbraland fór han allt herſkilldi. Enn er þat ſpurdu Jarlarnir er þar redu fyri, ſtefna þeir ſaman lidi, oc fara móti konúngi. Enn er þeir finnaz vard þar orroſta mikil, oc lauk ſva, at Oláfr konúngr hafdi ſigr, en Gudrekr Jall fell, enn Álfgeirr flýdi undan, oc meſtr hluti lids þeſs er þeim hafdi fylgt, ok brott komz or bardaga, feck Álfgeirr þá enga vidſtödu, lagdi Oláfr konúngr þá allt Nordimbraland undir ſik. Álfgeirr fór á fund Adalſteins konúngs, oc ſagdi honum úfarar ſínar. Enn þegar er Adalſteinn konúngr ſpurdi, at herr ſva mikill var komin í land hans, þá gerdi hann þegar menn frá ſer, oc ſtefndi at ſer lidi, gerdi ord Jörlum ſínum, oc ödrum ríkismönnum, ſneri konúngr þegar á leid med

DE COMPARATIONE COPIARUM.

Olaus Scotorum rex ingenti exercitu contracto in Angliam, auſtrum verſus, trajecit, atque advectus in Nordymbriam, infeſto agmine graſſatus eſt. Qvod ubi nuntiatur Comitibus, provinciæ illius fræfectis, milite convocato, regi obviam tendunt. Qvem ubi conveniebant, aſpera fiebat pugna; cujus hic fuit exitus, ut, victore Olao Rege Comes Gudrekus caderet Alfgeirr vero cum maxima copiarum parte, cui fugæ dabatur occaſio, terga vertens, nullum ſubſiſtendi locum inveniret. Deinde Olaus rex totam Nordymbriam ſibi ſubjecit. Alfgeirr regem Adalſteinum contendit, & cladem ſuam ipſi expoſuit. Rex vero Adalſteinus, compertô, quod hoſtis tam numeroſus regionem intraſſet, miſſis hominibus militem ſibi accivit, Comitesque ſuos ſpeciatim, & cæteros dynaſtas officii admonuit. Ipſe iter è veſtigio,

f) ótrúr vid hann — *erga illum.* Guelf. Hol. Jör. J. || ólmir, *feroces facti ſunt multi.* P.

med þat lid er hann feck, oc fór í mót g) Skotum. Enn er þat ſpurdiz, at Oláfr Skotakonúngr hafdi fengit ſigr, oc hafdi lagt undir ſik mikinn hluta af Englandi, hafdi hann þá her miklu meira enn Adalſteinn, enn þá ſótti til hans mart ríkismanna. Enn er þetta ſpyria þeir Hríngr oc Adils, höfdu þeir ſamandregit lid mikit, þá ſnúaz þeir í lid, med Olafi konúngi, höfdu þeir þá úgrynni lids. Enn er Adalſtein ſpurdi þetta allt, þá átti hann ſtefnu vid höfdíngia ſína oc rádamenn, leitadi þá epter hvat tiltækiligazt væri. ſagdi þá allri alþýdu greiniliga þat er hann hafdi frett um athöfn Skotakonúngs. oc fiölmenni hanns, allir mælltu þar eitt um, at Álfgeirr Jarl hafdi hinn veſta hlut af, oc þótti þat til liggia at taka af honum tignina. Enn ſú rádagerd ſtadfeſtiz, at Adalſteinn konúngr ſkylldi fara aptr, oc fara á ſunnanvert England. oc hafa þá fyri ſer lidſafnat nordr eptir landi öllu, þvíat þeir ſá elligar mundi ſeint ſafnaz fiölmennit, ſva mikit ſem þyrfti, ef eigi drægi konúngr ſiálfr at lidit. Enn ſá herr er þar var ſamankominn, þá ſetti konúngr þar yfir höfdíngia Þórólf oc Egil, ſkylldu þeir ráda fyri því lidi er víkingar höfdu þángat haft til konúngs, Enn Álfgeírr ſiálfr hafdi þá enn forrád ſíns lids. Þá feck kon-

gio, cum copiis qvas accqvirebat, ingreſſus, adverſus Scotos tendit. Ubi autem fama dimanaverat, regem Scotorum Olaum victoria potitum, magnam ſibi partem Angliæ ſubegiſſe, etiam Adalſteini numero longe prævalere, multos vero adhuc dynaſtas ad illum contendere: hæc ubi fama ad Hringum & Adilſem pervenit, cum numeroſis, qvas contraxerant, copiis ad regem Olaum tranſierunt; ita Olai exercitus infinita conſtabat multitudine. Qvæ omnia cum ad aures Adalſteini eſſent allata, cum principibus viris, atqve conſiliariis colloqvium habuit, qværens qvid inceptum foret optimum; univerſa concioni ordine narrat, qvod de molitionibus numeroqve Scoti acceperat. Omnes uno ore affirmabant Alfgeirem Comitem maximam culpam admiſiſſe, planeqve meruiſſe, ut ab imperio removeretur. De cetero ea ſtetit ſententia; ut rex Adalſteinus reverteret, atqve in auſtrales fines Angliæ pergeret: inde ex toto regno ſeptentrionem verſus opportune ageret delectum; intelligebant enim, aliter ſero comparatum iri militem, pro re frequentem, niſi rex ipſe conduceret. Qvi vero ibi convenerat exercitus, ei rex duces impoſuit Thorolſum & Egillum, qvi (etiam) ducerent auxilia piratica: Alfgeirus ſuis adhuc præerat copiis. Tribunos porro, qvos idoneos

A. D. 926. 937.

g) Oláfi konúngi, *Olaum regem.* Iid. J. P.

A. D. 926. 937. konúngr enn ſveitarhöfdíngia þá er honum ſýndiz. Enn er Egill kom heim af ſteſnunni til ſelaga ſinna, þá ſpurdu þeir, hvat hann kynni at ſegia þeim tídenda frá Skotakonúngi, hann kvad.

idoneos putabat, rex conſtituit. Egillum a conventu reverſum, ſui interrogabant, qvid novi de Scotorum rege haberet ſibi dicere? hic cecinit:

Olafr of kom jöfri
Ott vig á bak flótta
Þíng-harnan fra ek þingil
Þann er felldi annan.
Glapſtígu let gnóga
*) Godrekr á mó trodna
Jörd ſpenr Engla ſkerdir
Alfgeirs und ſik hálfa.

Olaus compulit Jarlum
Citâ pugnâ ad averſam fugam;
Durum occurſu accepi regem illum,
Qvi alterum proſtravit.
Scæva (infelicia) ſatis veſtigia
Godrecus arenæ dedit impreſſa:
Ditionem redigit Anglorum vaſtator
Alfgeiris ſub ſuam poteſtatem dimidiam.

Sídan gera þeir ſendimenn til Ólafs konúngs oc finna þat til erenda at Adalſteinn konúngr vill *h*) haſla honom völl, oc bióda orroſto ſtad á *i*) Vinheidi *k*) vid Vinuſkóda, oc hann vill at þeir heri eigi á land hans, enn ſá þeirra rádi, ríki á Einglandi er ſigradiz í orroſto, lagdi til vikuſteſnu um ſund þeirra, enn ſá bídi annârs viku er ſyrr kemr. Enn þat var þá ſidr þegar konúngi var völlr haſladr, at hann ſkylldi eigi heria at ſkamlauſu, ſyrr enn orroſto veri lokit. Gerdi Óláfr konúngr ſva, at hann ſtaudvadi her ſinn, oc heriadi ecki, oc beid til ſteſnudags, þá flutti hann

Deinde (fratres) mittunt ad Olaum regem legatos, & hanc inveniunt legationis cauſam, qvod rex Adalſteinus, campum ipſi per corylam definire, *locumqve prælii, in teſqvis* Vinæ *apud ſylvam* Vınæ, *offerre velit, terram autem ſuam ab eo nolit populari: is Angliæ imperet, qvi prælio ſuperior evadat: diem prælio dici unâ hebdomada (exeunte), tamdiu qvi prior venerit, alterum exſpectet. At eo temporum conſvetudo erat, ut regi* corylâ circumſcripto, *non liceret ſine infamia populari, prinsqvam finito (illo) prælio. Huic conſvetudini obtemperans Olaus rex, continuit exercitum, atqve a popalationibus abſiſtens, diem (prælio dictum) exſpectavit; exercitum vero ad* Vinheidam

*) Gudrodr Iid. Godriódr. O.
h) bálſa I. N. R. mox, þeim, *iis*, Scotis, Jör.
i) Vinnu heidi. Jör.
k) á Vinuſkogi, *in ſylva* &c. Guelf. Hol.

hann her finn til Vinheidar. Borg ein ftód fyri nordan heidina, fettiz Óláfr kon-úngr þar í borgina, oc hafdi þar meft-an hlut lids fíns, því at þar var út í frá herud ftór, oc þótti honum þar betra til atflutnínga um faung þau er herrinn þurf-ti at hafa. En hann fendi menn fína upp á heidina, þar fem orroftoftadarinn var ákvedinn, fkylldu þeir taka þar tiallftadi, oc búaz þar um ádr herrinn kvæmi, Enn er þeir menn kvomu í þann ftad, er völlrinn var hafladr, þá voro þar fett-ar upp heflifteingur allt til ummerkia, þar er fá ftadr var, er orroftan fkylldi ve-ra þurfti þann ftad at vanda, at hann veri fléttr, er myklum her fkylldi fyl-kia, var þar oc fva, er orroftoftadr-inn fkylldi vera, at þar var heidr flett. Enn annan veg frá fell á ein, enn á annan veg fra var fkógr mikill. *l*) Enn þar er fkemft var milli fkógarins oc ár-innar, oc var þat miög laung leid, þar höfdu tialldat menn Adalfteins konúngs, oc ftódu tiaulld þeirra allt milli fkóg-arins oc árinnar. *m*) Þeir höfdu fva tiall-dat, at eigi veri menn í hinu þrid-ia hveriu tialldi, oc þó fáir í einu. En

heidam *duxit. Urbs quædam apud tesquas a feptentrione fita erat: eò rex Olaus cum maxima copiarum parte conceffit, atque ibi (medio tempore) agitavit: Nam fpatiofa circum jacebant territoria, unde commeatum videbat facilius poffe fubvehi. Quosdam vero fuorum in tesqva prælio deftinata, ad locum tabernaculis capiundum, atque cetera in adventum copiarum accommodanda, præmifit. Qui cum in locum definitum venirent, campum pugnæ, erectis (metarum vice) perticis corylaceis circumfcriptum offendunt. Planities maximè, ubi magnæ acies inftruendæ, erat fpectanda: talis etiam hic locus, æqvor nempe apertum fuit. Inde ab una parte flumen, faltus ingens ab altera. Interftitio faltus & fluminis, qva minimum, utcunqve fatis magnum patebat, Adalfteiniani tetenderant; omneqve iftud fpatium tentoriis erat occupatum: ita (tot) vero tentoria pofuerant, ut pauci quidem in uno ceterorum, at in tertio quoqve nemo habitaret. Qui* A. D. 926. 937.

er

l) Skamt frá ánni var hæd mikil. enn á hæd-inni tiölldudu menn Adalft. kóngs &c. *Prope ex amne extabat collis fpatiofus, in qvo colle Adalfteiniani tendebant.* Jörund. || Enn fkamt frá ánni var enn á. enn á heidinni tiölldudu &c. *At prope ab hoc amne, alius etiam amnis aberat, fed in colle tendebant* &c. Guelf. Hol.

m) men Scota köngs tiölludu fyri nedan hædina, *viri Scotorum regis fub colle tendebant.* Jör. Omnibus qvæ intercedunt perperam exclufis.

A. D. 926. 937. er menn Óláfs konúngs komu til þeirra, þá höfdu þeir fiölment fyri framan tiölldin aull, oc nádu þeir ecki in at gánga, Saugdu menn Adalsteins at tiölld þeirra veri aull full af mönnum, sva at hvergi nær hefdi þar rúm lid þeirra. Enn tiölldin stódu sva hátt, at ecki mátti yfir upp siá, hvart þau stódu mörg eda sá á þycktina. Þeir hugdu at þar mundi vera herr mannz. Óláfs konúngs menn tiölldudu fyri nordan höslunar, oc var þangat allt nockut af hallt. Adalsteins menn sögdu oc annan dag frà ödrum, at konúngr þeirra mundi þá koma, eda vera komin í borg þá er var sunnan undir heidinni. Lid dróz til þeirra bædi dag oc nótt. Enn er stefna su var lidin er akvedit var þá senda menn Adalsteins eyrendreka á fund Óláfs konúngs med þeim ordum, at Adalsteinn konúngr er búinn til orrosto, oc hefer her allmikinn. Enn hann sendir Óláfi konúngi þau ord, at hann vill eigi at þeir geri sva mikit mannspell sem þá horfdiz til, bad hann helldr fara heim í Skotland, enn Adalsteinn vill fá honom at vingiöf skilling silfurs af plógi hverium, um allt ríki sitt, oc vill at þeir leggi med ser vináttu, Enn er sendimenn koma til Olafs konúngs, þá

Qui, cum adirent eos homines Olai regis, frequentes præ tentoriis omnibus constituti, ingressu hos prohibebant: dicentes omnia tentoria milite referta esse, tantum abesse, ut copias universas capiant. Tentoria vero in loco tam edito fixa erat, ut prospectu super ea directo, perspici nequiret, multa an pauca in latitudinem starent. Credebant itaque Olaviani immanes esse copias. Ipsi a septentrione hastis corylaceis, campo modice declivi tendebant. Adalsteiniani diem de die (quotidie) jactabant, regem vel venisse, vel jam venturum esse, in urbem ad radices tesqvarum a meridie sitam: interea dieque ac nocte miles ad eos aggregabatur. Lapso vero tempore quod constitutum erat, ad regem Olaum legatos amandant, qui Adalsteinum cum copiis ingentibus prælio accinctum stare, denuntient: hæc se Olao regi, verbis ipsius, dicenda habere; nolle ut, qvò res præsens spectet, eam inter se stragem edant; rogare ut in Scotiam potius redeat: ita ex singulis totius regni aratris, unum [2]) *solidum argenti, muneri, pignorique amicitiæ contrahendæ, offerre. Venientibus legatis, Olaus rex coeperat copias in aciem educendas*

[2]) Skillíngr *a* skiölldr *derivatur, ex plausibili sententia Theodori Arnoldi, in* Englisch Wörterbuche, *qvod olim scuti figura in hoc numismate impressa fuerit.*

þá tók hann at búa her ſinn oc ætlad at ad rída. Enn, er ſendimenn báru upp erendi, þá ſtáudvadi konúngr ferd ſína þann dag, ſat þá í rádagerd, oc höfdingiar hans med honum. Lögdu menn þa allmisjafnt til. Sumir fýſtu miök at þenna koſt ſkylldi taka, ſögdu at þat var þá ordin hin meſta fremdar ferd, at þeir færi heim, oc hefdi tekit gialld ſva mikit af Adalſteini. Sumir löttu, oc ſögdu at Adalſteinn mundi bióda miklu meira í annat ſinn ef þetta veri eigi tekit, oc var ſú rádagerd ſtadfeſt. Þá bádu ſendimenn Óláf konúng, at gefa ſer tóm til at þeir hitti enn Adalſteinn konúng, oc freiſtadi ef hann villdi enn meira gialld af hendi reida til þeſs at fridr veri. Þeir beiddu grida einn dag til heimreídar, enn annan til umráda, enn hinn þridia til aptrferdar. Konúngr iátadi þeim því. Fara ſendimenn heim, oc koma aptr hinn þridia dag ſem ákvedit var, ſegia Óláfi konúngi, at Adalſteinn vill gefa allt ſlíkt ſem hann baud fyrr, oc þar um fram til hlutſkiptiſs lidi Óláfs konongs, ſkillíng manni hverium friálsbornum, en mörk *n*) ſveitarhöfdíngia hverium, þeim er redi fyri xij. mönnum eda fleirum, enn mörk gullz hirdſtióra hverium, enn v. merkr

das inſtruere, at mandatis expoſitis, eo die iter ſiſtebat: conſilium autem cum amicis agitabat. Varie in hanc rem conſultum: aliis ad conditionem accipiendam vehementer hortantibus, quod tum dicerent ſummum decus expeditione partum eſſe, cum, tantis ab Adalſteino ſumtis ſtipendiis, domum redirent: diſſvadebant alii, hoc repudiató Adalſteinum multo plus oblaturum affirmantes. Ea ſententia ſtetit. Tunc legati ſibi ab Olao rege petebant tempus iterum conveniendi Adalſteinum, tentandique ſi majori ſtipendio pacem vellet redimere: inducias in tres dies rogabant, unam reditioni (ad ſuos), alteram deliberationi, tertiam retroitioni ad Olaum regem). His impetratis ad ſuos abeunt; tertia vero die, uti dictum erat, redeuntes, nuntiant Olao regi, Adalſteinum omne, quod prius erat pollicitus, ſolvere velle, & inſuper ad diſtributionem inter copias Olai regis, ſolidum *viritim in milites gregarios ingenuos; ſelibram (argenti) viritim in tribunos manipulorum, qui duodecim viris aut amplius præeſſent; ſelibram auri in prætores ſingulos, at in Comites ſingulos quinque ſelibras auri. Hæc*

A. D. 926. 937.

n) gullz, *auri* add. Guelf. Hol. J. P. Auri ſelibra valuit 32 Imperiales, ex Gloſſa in H.

A. D. 926. 937. merkr gullz jarli hverium. Sídan let konúngr þetta upp bera fyri lid sitt. Var enn sem fyrr, at sumir lauttu enn sumir fýstu. Enn at lyktum veitti konóngr orskurd, segir at þenna kost vill hann taka, ef þat fylgir, at Adalsteinn konúngr lætr hann hafa Nordimbra land allt, med þeim sköttum oc skylldum er þar liggia. Sendimenn bidia enn fresta um þria daga, oc þat med, at Óláfr konúngr sendi þá menn sína, at heyra ord Adalsteins konúngs, hvart hann vill eda eigi þenna kost, segia at þeir hyggia, at Adalsteinn konúngr mundi láta fátt vidnema at sættin tækist. Óláfr konúngr iátti þvi, oc sendi menn sína til Adalsteins konúngs. Rída þá sendimenn allir saman, oc hitta Adalstein konúng i borg þeirri er var næst heidinni fyri sunnan. Sendimenn Óláfs konúngs bera upp erendi sín fyri Adalsteinn konúng, oc sættabod. Adalsteins konúngs menn sögdu oc med hveriu þeir höfdu farit til Óláfs konúngs, oc þat med, at þat var rádagerd vitra manna at dvelia sva orrosto, medan konúngr kæmi eigi. Enn Adalsteinn konúngr veitti skiótan orskurd um þetta mál, oc sagdi sendimönnum sva. Berit þaug ord min Óláfi konungi, at ec vil gefa honum orlof, til þess at fara heim til Skotlandz med lid sitt, oc gialldi hann aptr fe þat allt, er hann tók upp at raungu her í landi

Hæc rex copiis proponi fecit; evenit qvod prius, ut pars svaderet, alii dissvaderent. Tandem rex Olaus pronuntiat conditionem se accepturum, cum hac clausula si rex Adalsteinus totam sibi cedat Nordimbriam, cum tributis universis & præstationibus eò pertinentibus. Legati spatium tridui sibi reposcunt, & insuper, ut Olaus secum ableget qvosdam suorum, qvi coram audiant sententiam Adalsteini, velit necne hanc conditionem: se credere affirmant, Adalsteinum paucissima, ut pax conveniat, detrectaturum. Rex Olaus annuens, suorum qvosdam ad Adalsteinum amandat. Utriqve legati unà digressi, Adalsteinum offendunt in urbe tesqvis á meridie proxima. Legati Olai, qvæ in mandatis habebant, & leges pacis ab Olao latas, Adalsteino exponunt; nec minus legati Adalsteini significant, qvas (pacis obtinendæ) conditiones Olao regi tulissent; hoc vero cordatiorum fuisse commentum, ad prælium in ipsius absentia differendum. Sed Adalsteinus sine mora de hac re sententiam ferens, legatis ita dixit; Hæc mea verba Olao regi ferte, qvod veniam ipsi dem copias in Scotiam reducendi; qvæ vero in hoc regno injuria cepit, ea restitui. Deinde pacis foedera inter regna nostra sanciamus. neuter-

landi. Setium her ſídan frid í millum landa varra, oc heri hvariger á adra. Þat ſkal oc fylgia, at Óláfr konúngr ſkal geraz minn madr, oc halda Skotland af mer, oc vera undirkonúngr minn. Farit nú, ſegir hann, aptr, oc ſegit honum ſvabúit. Sendimenn ſneru aptr leid ſína þegar um kvelldit, oc komu til Óláfs konúngs nærr midri nótt, vöktu þá upp konung. oc ſögdu honum þegar ord Adalſteins konóngs. Konúngr let þegar kalla til ſín Jarlana, oc adra höfdingia, let þá ſendimenn koma til, oc ſegia upp erendiſslok ſín, oc ord Adalſteins. Enn er þetta var kunnigt gert fyri lidsmönnum, þá var eitt ordtak allra, at þat mundi fyri liggia at búaz til orroſto. Sendimenn ſögdu oc þat med, at Adalſteinn hafdi fiölda lids, oc hann hafdi þann dag komit til borgarinnar ſem ſendimenn komu. Þá mælti Adils Jarl. Nú mun þat framkomit, konúngr, ſem ec ſagda, at ydr mundu þeir reynaz braugdóttir hiner Enſku. Höfum ver her ſetid lánga ſtund, oc bedit þeſs er þeir hafa dregit at ſer allt lid ſitt, enn konúngr þeirra mun verit hafa hvergi nærr, þá er ver komum her. Munu þeir nú hafa ſafnat lidi miklu ſídan ver ſettumz. Nú er þat rád mitt, konúngr, at vid brædr rídim þegar fyri í nótt med ockru lidi, má þat vera at þeir óttiz nú ecki at ſer, er þeir hafa

neuterque bellum inferat alteri: adjecta eſto & hæc clauſula; rex Olaus meus ſubditus fiat; meô beneficiô Scotiam obtineat, ſubregulus mihi eſto. Nunc revertite, inqvit, & rem ſic actam ei nunciate. Legati de veſpera ſtatim reverſi, ſub mediam noctem venientes ad Olaum, ocyus eum a ſomno excitant, & dicta Adalſteini exponunt. Rex advocatis ſtatim Comitibus & ceteris proceribus, accedere jubet legatos & eventum legationis, Adalſteinique dicta, porferre. Quá re palam factá militibus, omnium una erat vox, liqvidum eſſe, qvod oporteret ad prœlium accingi. Legati etiam hoc afferebant, habere Adalſteinum magnam vim militum, eadem vero die, qva ipſi, in urbem veniſſe. Tunc fatur Adils Comes: Jam vereor ne evenerit qvod dicebam, Anglos te aſtutos eſſe inventurum. Nos, hic diu deſidendo, exſpectavimus, dum omnes copias ad ſe contraxerunt adverſarii: regem vero longe abſuiſſe intelligo, cum hunc in locum veniebamus, nec dubium, qvin, ex quo hic conſedimus, magnum illi conflaverint exercitum. Mea hæc eſt ſententia; ut ego & frater, jam de hac nocte, noſtro præcedamus agmine. Fortaſſe adverſarii nihil ſibi timuerint, compertô, regem ſuum ingentibus copiis prope

A. D. 926. 937.

A. D. 937. hafa ſpurt, at konungr þeirra er nærr med her mikinn. Skolum vid þá veita þeim áhlaup. Enn er þeir verda forflótta, þá munu þeir láta lid ſitt, enn údiarfari ſídan í atgöngu at móti oſs. Konúngi þótti þetta rád vel fundit. Munum ver búa her varn þegar er lýſir. oc fara til mótz vit ydr. Stadfeſtu þeir þetta rád, oc luku ſva ſtefnunni.

pe adeſſe: Tum è veſtigio in eos impetum faciemus, quem ſi non ſuſtinuerint (ad quem ſi terga verterint), amiſſa parte ſuorum, timidiores in poſterum ad congrediendum nobiscum reddentur. Rex bene inventum cenſebat conſilium, & prima luce (ait) noſtrum expediemus exercitum, vobisque in ſubſidium adducemus. Hoc conſiliô fixô, ſolvebant conventum.

UM BARDAGA.

Hríng Jarl oc Adils bróder hans biuggu her ſinn, oc fóro þegar um nóttina ſudr á heidina. Enn er lióſt var, þá ſá vardmenn þeirra Þórólfs hvar herrinn fór, var þá bláſinn herbláſtr, oc herklædduz menn. Tóko ſídan at fylkia lidinu, oc höfdu ij. fylkíngar. Red Álfgeirr Jarl fyri annarri fylkíng, oc var merki borit fyri honum. Var í þeirri fylkíng lid þat er honum hafdi fylgt, oc ſva þat lid er þar hafdi til ſafnaz or herudum, var þat miklu fleira lid enn þat er þeim Þórólfi fylgdi. Þórólfr var ſva búinn, hann hafdi ſkiölld vídan oc þyckvan, hiálm á höfdi allſterkan, gyrdr ſverdi því er hann kalladi *Láng*, mikit vapn oc gott. Keſiu hafdi hann í hendi, fiödrin var tveggia álna laung. oc ſleginn fram broddr ferſtrendr, enn upp var fiödrinn breid. Falrinn bædi lángr oc digr. Skaptid var eigi hæra, enn

DE PRAELIO.

Hringus Comes, & Adils frater ipſius, agmine ſuo de nocte parato, tesqua auſtrum verſus petebant. Aſt ubi illuxit, excubitores Thorolfi hoſtem ſe inferentem videbant. Tum ſignum tuba datur, armanturqve milites: Hinc acies dirigi coepta, eaqve duplex; unam Comes Alfgeirr duxit, prælato vexillo inſignis; ea reliqviis belli prioris ab eo adductis, & aggregatis ex vicinia ſupplementis conſtabat, Thorolfianâ multo numeroſior. Thorolfus ita erat armatus; latum craſſumqve habebat clypeum, galeam bene firmam capite; cinctus gladio, quem vocabat Láng (longum), *magno bonoqve telo: gæſum manu geſtabat, cujus ſpiculum duo cubitos longum, in qvadrilateram cuſpidem exibat, ſuperiore autem parte latum erat. Palus (ſcapus) qui haſtile penetrat, longus & craſſus: haſtile ſupra palum cubitali longitudine (non ultra ſpithamæ longitudinem), mira vero craſſitudine. Palus baculo ferreo con-*

enn táka mátti hendi til fals; oc furduliga digrt. Iárnteinn var í falnum, oc ſkaptid allt iárnvaſit. Þau ſpiót voro kaullut *BrynÞvarar*. Egill hafdi hinn ſama búnad ſem Þórólfr, hann var gyrdr ſverdi Því er hann kalladi *Nadr*. Þat ſverd hafdi hann fengit á Kurlandi, var Þat it beſta vapn. Hvargi Þeirra hafdi bryniu. Þeir ſettu merki upp, oc ber Þat Þórfidr ſtrángi. Allt lid Þeirra hafdi Norrena ſkiölldu, oc allan Norrænan herbúnut. Í Þeirra fylking voro allir Norrænir menn Þeir er Þar voro, fylktu Þeir Þórólfr nærr ſkóginum, enn Álfgeirs fylkíng fór med ánni. Adils Jarls oc Þeir brædr ſá Þat, at Þeir mundu ecki koma Þeim Þórólfi á óvart, Þá tóko Þeir at fylkia ſínu lidi, giördu Þeir oc ij. fylkíngar, oc höfdu ij. merki, fylkti Adils móti Álfgeiri Jarli: enn Hríngr móti víkíngum. Sídan tókz Þar orroſta, gengu hvarirtveggiu vel fram. Aadils Jarl ſótti hart fram, Þar til er Álfgeirr let undan ſígaz, enn Adils menn ſóttu Þá hálfu diarfligarr, var Þá oc eigi lengi ádr en Álfgeirr flýdi, oc er Þat frá honum at ſeggia, at hann reid undan ſudr á heidina, oc ſveit manna med honum, reid hann Þar til er hann kom nærr borg Þeirri er konúngr ſat, Þá mælti Jarlinn. Ecki ætla ek oſs fært til borgarinnar, ver fengum mikit ordaſkak næſt er ver komum til konúngs,

conſtabat: totum haſtile ferro obductum. Id genus haſtæ BrynÞvarar (*loricarum terebræ*) *vocabantur. Egillus ſimile ornatu atqve frater utebatur: cinctus gladio in Curlandia acqviſito, qvem* Angvem *nominabat, telum egregium. Neuter fratrum loricatus erat. Et jam ſignum erexerunt, portante Thorfido* Strangio. *Miles ipſorum clypeis Norvegicis, totaqve indidem armatura uſus eſt, Norvegis enim, quotqvot aderant, conſtabat: Collocabant aciem propius a ſylva: acies vero Alſgeiris propter amnem ferebatur. Adils & frater Comites, intelligentes Thorolfo imprudenti ſe non ſuperventuros, & ipſi copias ordinare coeperunt: duas acies ſub duobus ſignis ſtruunt; unam Adils in Alſgeirem, alteram Hringus in piratas dirigit. Jamqve incipit dimicatio, utrinqve ſtrenuè; Adils Comes acriter invehebatur, qvoad Alſgeirr ſua recederet acie: Tunc miles Adilſianus altero tanto audentius inſtabat, neqve hoc diu, donec Alſgeirr terga verteret; de qvo hoc eſt narrandum, quod cum cohorte eqvitum in tesqva meridiem verſus aufugit, perrexitqve in viciniam usqve urbis, ubi ſedebat rex. Tunc fatus eſt Comes: Non exiſtimo urbem nobis adeundam eſſe, magna nuper vocum agitatione (increpatione*

A. D. 936.

A. D. 937. úngs, þá er ver höfdum farit óſigr fyri Óláfi konúngi, oa ecki mun honum þikia batnat hafa varr koſtr í þeſsi ferd, mun nú ecki þurfa at ætla til ſæmda þar ſem han er. Sídan reid han ſudr á landit, oc er frá hans ferd þat at ſegia, at hann reid dag oc nótt þar til er þeir komo veſtr á Jarlsnes. Feck Jarl ſer þar far ſudr um ſæ, oc kom fram á Vallandi, þar átti hann kyn hálft, kom hann alldregl ſídan til Englands. Adils rak fyſt flóttan, oc eigi lángt, ádr hann ſnyr aptr, oc þar til er orroſtan var, oc veiti þá atgaungu, Enn er Þórólfr ſá þat, mælti hann at Egill ſkylldi ſnúa á móti honum, oc bad þángat bera merkit, bad menn ſína fylgiaz vel, oc ſtanda þyckt. Þokum at ſkóginum, ſagdi hann, oc látum hann hlífa á bak oſs, ſva at þeir megi eigi aullum megum at oſs gánga. Þeir gerdu ſva, fylgdu fram ſkóginum. Vard þá hörd orroſta. Sókti Egill móti Adilſi, oc áttuz þeir vid hörd ſkipti. Lidsmunr var allmikill, oc þó fell meirr lid þeirra Adils. Þórólfr gerdiz þá ſva ódr, at hann kaſtadi ſkilldinum á bak ſer, enn tók ſpiótid tveim höndum. Hlióp hann þá fram oc hió eda lagdi til beggia handa, ſtucku menn þá frá tveggia vegna, enn hann drap marga, ruddi hann ſva ſtiginn fram at merki Jarlſins Hríngs, oc hellz þá ecki vid honum, hann drap þann mann er bar merki

patione) accepti ſumus, ubi ex adverſa cum Olao rege pugna veniebamus ad regem: neque cenſebit cauſam noſtram hoc itinere factam eſſe meliorem; ita nihil inde honoris in præſens erit ſperandum. Deinde iter tendit in auſtralia regionis, noctuque & interdiu fertur perrexiſſe, donec ad Jarlsneſiam in partibus occiduis Angliæ adveniſſet. Ibi navigium adeptus, trans mare auſtrum verſus cucurrit, fugæque in Gallia, ubi ſtirpem alterutram habebat; termino conſtituto, nullus inde in Angliam rediit. Adils primum fugientes inſecutus eſt, neque hoc longe, antequam ad locum pugnæ reverſus iterum incurſionem dedit. Qvo viſo Thorolfus Egillum jubet obviam ire Comiti, ſignumqve in eam partem ferri: hortatur milites, ut paribus ſtudiis incumbant pugnæ, confertique ſtent: Preſſo, inqvit, pede ad ſylvam incedunt. Tunc efferbuit pugna. Egillus adverſus Adilſem contendit, vehemensqve inter eos commiſſum eſt certamen. Numerus militum valde impar, attamen plures ab Adilſe Comite ceciderunt. Heic Thorolfum tantus furor (pugnandi) inceſſit, ut clypeo in tergum rejecto, gæſum ambabus manibus amplexus, cæſim punctimve ex utroqve latere obvios inter procurrendum feriret, hoſte utrinqve retrocedente: Ita per multam cædem viam (ſibi) ſtravit ad ſignum uſqve Hringi Comitis, tumqve nihil erat qvod ejus vim ſuſtineret:

ki Hríngs Jarls, oc hió nidr merkistaungina. Eptir þat lagdi hann spiótinu fýri brióst Jarlinum, í gegnum bryniuna oc búkinn, sva at út geck um herdarnar, oc hóf hann upp á kesiunni yfir höfud ser, oc skaut nidr spiótzhalanum í iördina. Enn Jarlinn sæfdiz á spiótinu, ok sá þat allir, bædi hans menn, oc sva hans úviner. Sídan brá Þórólfr sverdinu, oc hió hann þá til beggia handa, sóttu þá oc at hans menn, fellu þá miög Bretar oc Scotar, enn sumir sneruz á flótta. Enn er Adils Jarl sá fall bródr síns, oc mannfall mikit af lidi hans, en sumir flýdu, enn hann þóttiz hart nidr koma, þá sneri hann á flótta, oc rann til skógarins, hann flýdi í skóginn oc hans sveit, tók þá at flýia allt lid þat er fylgt hafdi Jörlum. Þeir Þórólfr oc Egill ráku flóttann, gerdiz þá enn mikit mannfall af flóttamaunnum, dreifdiz þá flóttin vída um heidina. Adils Jarl hafdi nidrdrepit merki sínu, vissi þá eingi hvart hann fór eda adrir menn. Tók þá brátt at myrkva af nótt. Enn þeir Þórólfr oc Egill sneru aptr til herbúda sínna, oc þá iamskiótt kom þar Adalsteinn konóngr med allan her sinn oc slógu þá landtiölldum sínum, oc biugguz um. Litlu sídar kom Ólafr konúngr med sínum her. Tiölldudu þeir, oc biugguz um, þar sem þeirra menn höfdu tialldat. Var Ólafi konúngi þá sagt,

A. D. 937.

ret: Hic cæso Comitis *signifero, signo decusso, gæsum in pectus Comitis direxit, quod loricam atque corpus penetrans, inter humeros exertum est. Tum hærentem gæso Comitem super caput suum sustulit, & caudam hastilis impegit solo: Comes vero, & suis & hostibus spectaculum, in gæso animam exspiravit. Postea Thorolfus districto gladio utroqueversum ictus intulit, commilitonibus simul in hostem se invehentibus. Tunc Britonum Scotorumque multi cadebant, pars terga dabant. Comes vero Adils, cognito fratris interitu, strage autem & fuga copiarum ejus, se quoque graviter premi sentiens, avertit in fugam, sylvamque cursu adsecutus, eò se cum sua penetravit cohorte. Tum quoque universa agmina Comitum fugam capessère. Thorolfus & Egillus fugientes insecuti sunt; in quibus, per tesqua passim dispalatis, magna strages renovata est. Adils Comes (de industria) suum suppresserat signum; ita nemo illius fugam (agmen ab aliorum quibat discernere. Jamque nox ingruebat, cum Thorolfus & Egillus revertebantur in castra. Simul Rex Adalstenus universo advenit exercitu; mox fixa tentoria, &, quæ ad corpora curanda pertinebant, administrata sunt. Post paulo rex Olaus cum suis aderat copiis. Hi tentoria posuerunt, & cetera instruxerunt (ad commoditatem), quo loco socii ipsorum prius tetenderant. Tunc Olao regi indicatum, ambo*

A. D. 937. sagt, at fallnir voro þeir bádir Jarlar hans Hríngr oc Adils, oc mikill fiöldi annara manna med honum.

bos Comites ipsius, Hringum & Adilsem, & cum hoc ingentem militum vim, cecidisse.

FALL ÞOROLFS.

Adalsteinn konúngr hafdi verit ádr hina næstu nótt í borg þeirri er fyrr var fráságt, oc þar spurdi han at bardagi hafdi verit á heidinni, bióz þá þegar oc allr herinn, oc sótti nordr á heidina spurdi þá öll tidende glöggliga, hverneg orrosta sú hafdi farit. Komu þá til fundar vit konúng þeir brædr Þórólfr oc Egill, þackadi hann þeim vel framgöngo sína, oc sigr þann er þeir höfdu unnit. het þeim vináttu sinni fullkomminni dvölduz þeir þar allir, samt um nóttina. Adalsteinn konúngr vakti upp her sinn þegar árdegiss, hann átti tal vid höfdíngia sína, oc sagdi hver skipun vera skylldi fyri lidi hans. Skipadi han fylkíng sina fyrst, oc þá setti han í brióssti þeirrar fylkíngar sveiter þær er snarpaztar voro, þá mælti hann at fyri því lidi skylldi vera Egill. Enn Þórólfr, sagdi hann, skal vera med lidi sínu, oc ödru því lidi er ec set þar, skat sú vera önnur fylkíng í lidi voro, er hann skal vera höfdíngi fyri, skal þat lid í móti því lidi þeirra er laust er, oc eigi

CAEDES THOROLFI.

Rex Adalstenus in urbe prædicta proximam noctem egerat, ubi accepto de pugna in tesqvis nuntio, itineris apparatum maturabat, & toto agmine in tesqva boream versus progressus, luculenter omnia de processu exituque pugnæ comperiebat: Mox fratres Thorolfus & Egillus regem adibant; quibus ille de strenue navata opera, partaque victoria, prolixè gratias egit, solidæque amicitiæ suæ promissum addidit. Ibi omnes unà pernoctavere. Primo mane seqventis diei rex Adalstenus expergefecit milites, habitoqve cum præfectis colloqvio, pronunciavit qvo ordine copiæ essent disponendæ. Suam aciem primum ordinavit: deinde in hujus frontem manipulos acerrimorum collocavit; his Egillum præposuit. At Thorolfus, inqvit, suum habebit agmen, cum supplemento qvod ibi apponam; hæc erit altera acies nostri exercitus, qvam ille ducet: eam oppono cohortibus hostium solutis (vagis), qvi acie stataria non dimicant, Scoti enim

eigi er í fylkíngu. Þviat Skotar eru o) iafnan laufir í fylkíngu, hlaupa þeir til oc frá, oc koma í ymfum ftödum fram, verda þéir opt fkeinufamir, ef menn varaz þá eigi, enn ero laufir á velli, ef vid þeim er horfr. Egill fvarar konúngi. Ecki vil ek at vid Þórólfr fkilimz í orrofto, enn vel þiki mer at ockr fe þar fkipat, er meft þikir þurfa, oc harðazt er fyri. Þórólfr mælti. Látum vid konúng ráda hvar hann vill okr fkipa, veitum honum fva at honum líki, mun ek vera þar hélldr ef þú vill, fem þer er fkipat. Egill feger, þer munut ráda, enn þefsa fkiptifs mun ek opt idraz, Epter þat gengu menn fram í fylkíngar, fem konúngr hafdi fkipat, oc voro fett upp merki, ftód konúngs fylkíng á vídlendit til árinnar, enn Þórólfs fylkíng fór it efra med fkóginum. Óláfr konúngr p) tók þá at fylkia lidi fínu, þá er hann fá at Adalfteinn konúngr hafdi fylkt, hann hafdi oc ij. fylkíngar, oc let hann fara fitt merki oc þá fylkíng er hann red fiálfr fyri, á mót Adalfteini konúngi oc hans fylkíng. Höfdu þá hvarirtveggiu her fvà mikinn, at einngi var

enim folent mobiles effe in acie, huc illuc discurrunt, diverfisqve partibus incurfantes, incautis fæpe damnum afferunt: fi autem obfiftitur iis, fugaces exiftunt. Egillus regi refpondet; nolo a Thorolfo in pugna fejungi; illud vero placet, ut ubi maximum eft opus, maxima difficultas, ibi conftituamur. Thorolfus fatur; regis voluntati permittamus, qvam nobis ftationem defignet: talem illi operam præftemus, qvæ grata fit; potius tuum locum tenebo, fi ita tibi lubet. Egillus ait; veftre voluntati mos geretur: fed hujus difpofitionis (disjunctionis) fæpe me poenitebit. Deinde, quo ordine rex conftituerat, proceffum eft in aciem, fignaqve erecta: Regis acies in campo aperto amnem verfus ftetit: Thorolfi acies loco fupperiori prope fylvam inceffit. Vifo qvod Adalfteinus ordines inftruxiffet, Olaus copias difponere coepit, duabus qvoqve aciebus ufus; Suum fignum, aciemqve, cui ipfe præerat, adverfus Adalftenum movit, ipfiusqve aciem. Is utrique duci numerus, ut nihil intereffet (discri-

A. D. 937.

o) Þvi vanir at vera jafnan laufir, oc hlaupa &c. *Nam Scoti folent incompofite pugnare.* Jör. Hæc autem omnia, usqve ad Egill svarar defiderantur in Guelf. Hol, J. P.

p) tó. Mbr. Kálf. || fylkti oc lidi fínu (í ödrum ftad. H.). hann gerdi oc tvær fylkíngar, *etiam fuas copias (in alia parte campi) difpofuit, duas qvoqve inftruens (formans) acies.* Guelf. Hol. Jör. J. P.

A. D. 937. var munr hvarir, fiölmennari voro. Enn ömur fylkíng Óláfs konúngs fór nærr skóginum móti lidi því er Þórólfr red fyri, voro þar höfdingiar Jarlar Skotzkir voro þat Skotar flest, oc var þat fiölmenni mikit. Sídan gáz á fylkíngar, oc vard þar brátt orrosta mikil. Þórólfr sótti fram hart, oc let bera merki sitt fram med skóginum, oc ætladi þar sva fram at gánga, at hann kæmi í opna skiölldu konúngs fylkíngunni, r) höfdu þeir skiöllduna fyri ser. Enn skógrinn var til hægra vegs, letu þeir hann har hlífa. Þórólfr geck sva fram at fáir voro menn hans fyri honum. Enn þá er hann vardi minnzt, þá hlaupa þar or skóginum Adils Jarl, oc sveit sú er honum fylgdi. Lögdu þeir þegar mórgum kesium senn á Þórólfi, oc fell haun þar vid skóginn. Enn Þórfidr er merkit bar hopadi aptr þar til er lidit stód þyckra. Enn Adils sótti þá at þeim, ok var þá orrosta mikil, æptu Skotar þá sigróp er þeir höfdu felldan höfdíngia lidsins. En er Egill heyrdi óp þat, oc sá at merki Þórólfr mundi eigi

criminis). Altera vero acies Olai regis propius a sylva tendebat adversus cohortes Thorolfi. Ductores hujus fuerunt Comites qvidam Scoti; miles numerosus valde, magnam partem Scotus. Postea congrediuntur acies, fervida maturatur dimicatio. Thorolfus acriter progressus, signum suum propter sylvam inferri jussit, ita cursum intendens, ut aciem regiam ab latere operto (tergo) opprimeret. Miles (Thorolfi) scutis adversum corpus tegebat, aversi corporis custodiam sylvæ, qvæ a dextra erat, committens. Thorolfus tam citato gradu processit, ut pauci commilitonum illum præcederent. At eum, cum nihil minus suspicaretur, Comes Adils & sua caterva, ex sylva provolantes, multis simul gæsis confossum, propter sylvam occiderunt. Torfidus signifer ad densius agmen se recepit. Tumqve invadente Adilse, vehemens facta est pugna. Scoti victoriam clamarunt duce adversariorum cæso, qui clamor, ubi aures feriebat Eigilli, & ubi signum Thorolfi retrocedere cernebat, intellexit Thorolfum ipsum non seqvi. Tum per inter-

---

q) konúngi Hol. þeim Oláfi kongi. Gu. Jör. *Olaum regem.* || í kóngs fylkíng. J. P. kóng Adalsteins fylkíngu. L. Duplici vitio; nam & Danizat, & in sensum manifeste pugnat. Phrasin, *at koma í opna skiölldu*, duplici sensu reddidi, utpote mihi ambiguam: Nunc ea utuntur, ut puto, conterranei mei, pro, *in ipso tempore, oportune, advenire.*

r) Hinc usqve ad, Þórólfr geck deficit in Ceteris. Þeir; Sermo est de Catervis Thorolfianis: nisi qvis Scotos intelligere malit.

eigi siálfr fylgia. Sídan hleypr hann til þángat fram á milli fylkínganna, hann vard skiótt varr þeirra tídenda er þar voro ordin, þegar hann fann sína menn, hann eggiar þá lidit miög til framgöngu, var hann fremstr í brióstinu, hann hafdi sverdit Nadr í hendi. Egill sótti þá fram, oc hió til beggia handa, oc felldi margann mann. Þórfidr bar *s*) merkit þegar eptir honum, enn annat lid fylgdi merkinu. Vard þar hin snarpazta orrosta. Egill geck fram til þess er han mætti Jarlinum *Adils*, oc attoz þeir fá högg vid, ádr Adils Jarl fell oc marr manna um hann. Enn eptir fall Jarls, þá flýdi lid þat er honum hafdi fylgt. Enn Egill oc hanns lid fylgdu þeim, oc drápu allt þat er þeir nádu, þvíat ecki þurfti þá grida at bidia. Enn Jarlar þeir *t*) hinir Skotzku stódu þá ecki lengi, þegar er þeir sá at adrir flýdu þeirra felagar, tóko þegar á rás undan. Enn þeir Egill stefndu þá þar til er var konóngs fylkíngin, þeir kvomu þar í opna skiölldu, oc gerdu brátt mikit mannfall, ridladiz þá fylkíngin ok, losnadi öll, flýdu þá margir af Óláfs

interstitium acierum cursum eo accelerat, veniensque ad suos statim comperit quod ibi acciderat: addit stimulos agmini ad alacriter progrediendum, ipse in fronte primus, gladium Nadr *manu gestans in hostem irruit, in utrumqve latus ictus ventilat, multos occidit. Thorfidus cum signo vestigiis ejus continuo institit, sed cæterum agmen signum seqvebatur. Asperrimus ibi conflictus extitit. Egillus perseveravit donec obvium haberet Adilsem Comitem: inter quos pauci commutati sunt ictus, dum Adils, & multum circa eum hominum caderet. Post cujus mortem agmen quod duxerat terga vertit: id confectati Egillus & sua caterva; qvicqvid assequebantur occiderunt, tum enim frustra erat de vita supplicare. Nec Comites Scoti, fuga sociorum visa, diu restiterunt, sed ocyus terga vertentes in cursum se dedere. Egillus vero suam cohortem in aciem regis Olai direxit, eamque a tergo immisit; ocyus ab iis ingens strages editur, aciesque in manipulos scissa, tota laxatur, multi ex Olavianis* A. D. 937.

s) þá vel merkit fram, gengu þeir þá allir vel fram (börduz þeir þá alldiarfliga. J. P.), *tunc alacriter signum intulit, universa etiam cohors fortiter incubuit pugnæ (intrepidisqve animis pugnatum est)*. Guelf. Hol. J. P.

t) at nihil de fuga Scotorum habet. Jör.

A. D. 937. Óláfs mönnum, enn víkíngar æptu þá *u*) figróp. Enn er Adalfteinn konúngr þóttiz finna at rofna tók fylkíng Óláfs konúngs, þá eggiadi hann lid fitt, *v*) ok let fram bera merki, giördi þá atgöngu harda, fva at hröck fyri lid Óláfs konúngs, ok gerdız allmikit mannfall. Fell þar Óláfr konúngr, oc meftr hluti lids þefs er Óláfr hafdi haft, þvíat þeir er á flótta fneruz voro allir drepnir er nád vard. Feck Adalfteinn konúngr þár allmikinn figr.

nis fugam capeffent, piratæ victoriam exclamant. Rex autem Adalftenus cum aciem Olai regis labefieri (difturbari) intelligeret, fuos hortatus, fignum inferri juffit, duramque fecit impreffionem, uti refilirent Olavianæ cohortes, foedaque ftrages eveniret; ubi rex Olaus & maxima fuorum pars occubuit; nam qvi in fugam fe verterant, quotquot deprehendi potuerant, occifi funt. Rex Adalftenus ingentem ibi victoriam adeptus eft x).

EGILL JARDADI ÞOROLF.

Aadalfteinn konúngr fneri í brott frá orroftonni, enn menn hans ráku flóttan, hann reid aptr til borgarinnar, oc tók eigi fyr nátftad enn í borginni. Enn Egill rak flótann, oc fylgdi þeim lengi, oc drap hvern mann er hann nádi. Enn er Egill hafdi hent þá alla er hann villdi, þá fneri hann aptr med fveitúnga fína, oc fór þar til er orroftan hafdi verit, oc hitti þar Þórólf bródr finn látinn. Hann tók upp lík hanns oc þó, bió

EGILLUS THOROLFUM HUMAVIT.

Adalftenus, dum fui fugientibus inftabant, revertens a prælio, urbem eqvo repetebat, nec prius qvam in urbe locum pernoctandi capiebat. Egillus vero fugientibus longa perfecutione inftans, qvemcunqve confeqvebatur, interfecit: qvi cum oppreffiffet, qvantum ei volupe erat, cum commilitonibus fuis ad arenam reverfus, fratrem ibi Thorolfum exanimem reperit: corpus fufceptum lavit, & ex tem-

u) heróp, *clamorem militarem tollunt.* Guelf. Hol. J. P.

v) gengu þeir þá at faft hvarirtveggiu, *tunc utriqve* (Olaus & Adalftenus, five eorum milites) *ftrenue commiferunt prælium;* vel, *utriqve* (Adalftenus & Egillus, ex diverfis partibus) *graviter urgebant*, fc. Olaum regem, vel pugnam: nam fenfus verborum eft ambiguus. Guelf. Hol.

x) *Torfeus annotatiuncula in margine J. confirmat hoc prælium effe geftum Anno 926. verno tempore; teftemqve adducit Simonem Dunelmenfem, apud qvem vero Olaus appelletur* Huvalus, *& alio etiam nomine apud Bromtonum (nomen legere neqveo): qvartis Calendis Juniis pacem coaluiffe ex eodem Bromtono obfervat.*

biő um ſidan ſem ſidvenia var til *y*), grófu þeir þar gröf, oc ſettu þórólf þar í med vapnum ſínum öllum oc *z*) klædum. Sídan ſpenti Egill gullhríng á hvara hönd *a*) honum ádr hann ſkilldiz vid, hlódo ſidan at grióti, oc ióſu at molldu. Þá kvad Egil víſu.

Geck ſá er óttadiz ecki
Jarlmanz bani ſnarla.
Þreklundadr fell Þundar
Þórólfr í gny ſtórum.
Jörd grær enn ver verdum
b) Vinu nær of mínum
Helnaud er þat hylia
Harm ágætum barma.

Ok enn kvad hann.

Valkauſtum hlód ek veſtan
Váng fyri merkiſtángir.
Ott var el þat er ſóttag
Adils bláum nadri.
Hádi úngr vid Engla
Oláfr þrimu ſtála
Hellt ne hrafnar ſulltu
Hringr at vapna þíngi.

G 2 Sídan

temporum more concinnavit (ad ſepulturam). A. D. 937.
Facto ſepulcro, Thorolſum cum armis omnibus, veſtibusque ſuis ibi compoſuerunt. Deinde Egillus, antequam diſcederet, in utrumque ei brachium (ſingulas) armillas aureas induxit. Poſtea ſaxis obſtructum ſepulcrum, humusque ſuper injecta eſt. Tunc Egillus carmen cecinit.

Progrediebatur, qvi nihil metuebat
Jarli occiſor, acriter,
Fortis animo cecidit
Thorolſus in magno Odini ſonitu (prælio).
Floret terra in teſqvis Vinæ
Super fratre meo præclaro:
Sed nos (qvæ miſeria mortis inſtar acerba eſt)
Dolorem (corde) premere cogimur.

Et porro:

Strage cæſorum cumulavi c) occidentalem
Terram (Angliam) ante perticas vexillares,
Impetuoſus erat nimbus qvo petebam
Adilſem cæruleo ſerpente (gladio).
Geſſit juvenis cum Anglis
Olaus prælium.
Non retinuit (nec eſuriverunt corvi,)
Hringus campum (non obtinuit victoriam).

Inde

y) þeir giördu haug mikinn, *magnum condiderunt tumulum.* Jör.

z) herklædum, *armatura.* Iid. Jör.

a) oc qvad víſu (omiſſ. intermediis). Guelf. Hol. qvaſi fuderit carmen, dum armillas induebat.

b) vinunner af runnum. P. vin uner. E J.

c) NÆR VINU, *prope, apud, Vinam.* Vina *nomen proprium, ut ex ſuperioribus patet; ſive amnis, ſive teſqva, ſive urbs ad teſqva ſita, hoc nomine appellata fuerint. Si vero qvis malit illud* nær, *qvod hic fere otioſum eſt, referre ad ultima Hemiſtichii, ut ſint,* nær helnaud er þat, *ego non repugnabo. Si admittimus lectiones,* mínu, ágiætan *&* harmr; *ordo & ſenſus talis exiſtit:* Jörd grær nær Vinu of mínu, ver verdum at hylia ágætan barma, enn þat er helnaud (*pro* helnaudr) harmr, *floret tellus apud Vinam ſuper meum, nos cogimur terra tegere præclarum fratrem, hic vero dolor mortis inſtar acerbus eſt.*

A. D. 937. Sídan fór Egill med ſveit ſína á fund Adalſteins konúngs, oc geck þegar fyri konúng, er hann ſat vid dryckiu, þar var glaumr mikill. Oc er konúngr ſá at Egill var innkominn, þá mællti hann at rýma ſkylldi pallinn þann enn úædra fyri þeim ok mælti at Egill ſkylldi ſitia þar í aundvegi gegnt konúngi. Egill ſettiz þá nidr, ok ſkaut ſkilldinum fyri fætr ſer. Hann hafdi hiálm á höfdi, ok lagdi ſverdit um kne ſer, oc dró annat ſkeid til hálfs, enn þá ſkelldi hann aptr í ſlidrin, hann ſat upprettr oc var gneypr miök. Egill var madr mikilleitr, ennibreidr, brúnamikill, neſit ecki lángt, enn ákafliga digrt, granſtædit vítt oc lángt, hakan breid furduliga, oc ſva allt um kiálkana, hálsdigr oc herdimikill, ſvo at þat bar frá því ſem ádrir menn voro, hardleitr oc grimligr þá er hann var reidr, hann var vel í vexti, oc hverium manni hærri, úlfgrátt hárit oc þykt, oc vard ſnemma ſkaullótr. Enn er hann ſat ſem fyrr var rítad, þá hleypti hann annarri upp í hárrætr, Egill var ſvarteigr oc ſkolbrúnn. Ecki villdi hann drecka þó at honum veri borit, enn ymſum hleypti hann brúnunum ofan eda upp. Adalſteinn konúngr ſat í háſæti, hann lagdi oc ſverd um kne ſer, oc er þeir ſátu ſva um hríd, þá dró konúngr ſverdit or ſlidrum, oc tók gullríng af hendi ſer mikinn oc gódan

Inde Egillus cum ſua ſe cohorte ad regem Adalſtenum recepit, & ad eum lætos inter ſtrepitus diſcumbentem acceſſit. Rex Egillum ingreſſum cernens, inferius ſcamnum iſti catervæ vacueſieri jubet, ſedemqve ejus ordinis primariam, adverſam regali ſolio, Egillo nominatim deſignat. Tunc Egillus aſſidens, clypeum ante pedes dejecit, galeamqve capite geſtans, ſuper genua collocatum gladium jam dimidio tenus eduxit è vagina, jam in eandem rejecit. Sedit erectus, vultu tetrico. Egillo facies erat ampla, lata frons, magna ſupercilia, naſus non longus, ſed craſſus valde, area myſtacis (labiorum ambitus) lata & longa; mentum maxillaeqve mirum qvam latæ, craſſa cervix, humeri præter humanum modum vaſti, vultus torvus ac truculentus, quando iratus eſſet: decens (de cetero) ſtatura, proceritas eximia, coma denſa, colore cinereo luporum, calvities præmatura. Qvi cum ſederet quemadmodum ſupra ſcriptum erat, alterum ſupercilium in malam dejecit, alterum (ſimul) ad frontis & comæ confinia ſuſtulit; erat autem oculis niger, fuſcus ſuperciliis. Nihil potus voluit libare qvanqvam propinaretur, ſed ſupercilia per vices demiſit aut extulit. Rex Adalſtenus in ſolio ſedens gladium qvoqve ſuper genua ſibi collocaverat: qvi cum hoc modo aliqvamdiu ſediſſent, rex vagina gladium eduxit, detractum brachio magnum

gódan, oc dró á blódrefilinn, ſtód upp oc gæck á gólfit, oc retti yfir elldinn til Egils. Egill ſtód upp, oc brá ſverdinu, oc geck á gólfit, hann ſtack ſverdinu í bug hrínginum, oc dró at ſer, geck aptr til rúms ſins. Konóngr ſettiz í háſæti. Enn er Egill ſettiz nidr dró hann hrínginn á hönd ſer, oc þá fóro brýnn hans í lag, lagdi hann þá nidr ſverdit oc hiálminn, oc tók vit dýrshorni er honum var borit, oc drack af. Þá kvad hann.

Hvarmtángr lætr hánga
Hryñi virgils mer bryniu
Hádr á hauki trodnum
Heidiſs únga meidi.
Ritmeidis kná ek reida
Rædr gunnvala brædir
Gelgiu ſeil á gálga
Geirvedrs, lof at meira.

Þadan af drack Egill at ſínum hlut, oc mælti vid ádra menn. Eptir þat let konúngr berá inn kiſtur tvær, báru ij menn hvará, voro bádar fullar af ſilfri, Konúngr mælti. Kiſtur þeſsar, Egill, ſkalltú hafa, oc ef þú kemr til Islandz, ſkalltú færa ſe þetta fódr þínum, í ſonargiölld ſendi ek honum. Enn ſu mu fe ſkalltú ſkipta med frændum ykrum Þórolfs, þeim er þer þikia ágætaztir. Enn þú ſkallt taka her brodrgiölld med mer, lönd eda lauſa aura, hvart er þú vill helldr. Oc ef þú villt med mer dveliaz

num & bonum annulum aureum cuſpidi induxit, ſurgensque ſolio & in pavimentum progreſſus Egillo trans (ſuper) ignem porrexit. Egillus ſurgens ſtrictum enſem armillæ inſinuavit, ſibique attraxit, ita ad locum ſuum ſe retulit. Rex in ſolio reſedit. Egillus vero locum ſuum recipiens, annulum brachio induit, ſuperciliisque in ſtatum ſuum redeuntibus, enſem cum galea depoſuit, & latum ſibi cornu ferinum accepit, exhauſitque: Deinde cecinit: A. D. 937.

Supercilia mihi pendêre facit
Deſtructor loricarum hamatarum
Defunctus, in accipitri calcata
Arbore accipitrum ſobolis (in axilla),
Vehere poſſum (geſtio viri
Auctore viro militari (heroe)
Pendulum in gladio cimelium;
Quæ non mediocris eſt laus.

Ex eo Egillus pro ſua parte potabat, & cum aliis verba commutabat. Deinde rex intro fecit portari ciſtas duas, argento plenam utramque; quamlibet homines duo ferebant. Rex fatur; Ciſtas haſce, Egille, accipies, & ſi in Islandiam redieris, hanc pecuniam patri feres, in compenſationem filii amiſſi mitto illa, partem vero pecuniæ, inter tuos & Thorolfi conſangvineos, quos maximo in pretio habes, diſtribues. Tu ipſe autem compenſationem fratris amiſſi hic apud me capies, ſive fundos malueris, ſive res mobiles: Quodſi vis longiuſcule apud me commorari,

A. 937. Dveliaz (til) lengdar, þá ſkal ek her fá þer ſæmd oc virding, þá er þú kant mer ſiálfr tilſegia. Egill tók vit fenu, oc þackadi konungi giafar oc vinmæli. Tók Egill þadan af at glediaz, oc þá kvad hann.

morari, honorem tibi & dignitatem, qvam abs me petendam putaveris, tribuam. Egillus accipiens pecuniam, regi de muneribus, & gratioſis promiſſis, gratias egit: exinde hilareſcens ita modulatus eſt:

Knáttu harms af harmi
Hnúp gnípur mer drúpa.
Nú fann ek þann er ennis
Oſlettur þær retti.
Gramr hefr gerdi haumrum
Grundar upp um hrundit.
Sá til Ygr af augum
Ar ſíma mer grímur.

Præ dolore caſus dolendi oportebat
Supercilia mihi decidere.
Nunc (eum inveni, qvi
Illas aſperitates complanaret (explicaret).
Rex mea ſupercilia
Raptim erexit;
Admodum formidabilis videbat mihi
Perſonas ſuper oculos.

Sídan voro græddir þeir menn er ſárir voro oc lífs var audit. Egill dvaldiz med Adalſteini konúngi enn næſta vetr eptir fall Þórolfs, oc hafdi hann allmiklar virdíngar af konúngi, var þá med Agli lid þat allt er ádr hafdi fylgt þeim bádum brædrum, oc or orroſto höfdu komiz. Þá orti Egill Drápo um Adalſtein konúng, oc er í því kvædi þetta.

Tunc ſaucii curati, quorum ſalus non eſſet deplorata. Egillus proximam a caſu Thorolfi hyemem, apud regem Adalſteinum in magno honore, transegit; habens ſecum, qvotqvot de militibus, ſe & Thorolfum antea ſecutis, prœlio evaſerant. Tunc Epos fecit regi Adalſteno, cui hic verſus ineſt:

Nú hefir folldgnárr fellda
(Fellr Jörd und nid Ellu.)
Hialldr ſnerrandi harra
Höfudbadner þriá Jöfra.
Adalſteinn ofvann, annat
Allt er lægra, kynfrægri,
Her ſverium þeſs, hyriar
Handriótr, kóngmanni.

Nunc proſtravit ſublimis,
(Subjicitur tellus Ellæ nepoti)
Qvi bella moventium dynaſtarum
Capita lavit (ſangvine), tres reges
Genere illuſtrior vicit Adalſtenus:
Nihil non inferius eſt rege;
Id hic juramus, auri
Poſſeſſor! (princeps munifice!)

Enn

Hæc

Enn þetta er ſtefit í Drápunni.

Nú liggr hæſt und hrauſtum
Hrein braut Adalſteini.

Adalſteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tva, oc ſtód hvarr mörk, oc þar fylgdi ſkickia dýr, er konúngr ſiálfr hafdi ádr borid. Enn er våradi, lýſti Egil ifir því fyri konúngi, at hann ætladi í brott um ſumarit, oc til Noregs, oc vita hvat títt er um hag Asgerdar, konu þeirrar er átt hefir Þórólfr bróder minn. Þar ſtanda ſaman fe mikil. Enn ek veit eigi hvart börn þeirra lifa nockur, á ek þar fyri at ſia ef þau lifa. Enn ek á arf allan ef Þórólfr hefer barnlauſs andaz. Konúngr ſegir, þat mun vera Egill á þínu forrádi, at fara hedan á brott, ef þú þikiz eiga ſkylldar erendi, enn hinn veg þiki mer bezt, at þú takir her ſtadfeſtu med mer, oc ſlíka koſti ſem þú vill beidaz. Egill þackadi konúngi ord ſín. Ek mun nú fara fyſt ſem mer berr ſkyllda til, enn þat er líkara at ek vitiag híngat þeſsa koſta, þá er ek komumz vit. Konúngr bad hann ſva gera. Sídan bióz Egill brott med lidi ſínu, enn mart dvaldiz eptir med konúngi. Egill hafdi eitt lángſkip mikit, oc þar á C. manna eda vel ſva, oc er hann var búin ferdar ſumar, oc byr gaf, þá hellt hann til hafs, ſkilduz þeir Adal-

Hæc vero eſt poëmatis ſtropha intercalaris: A. D. 938.

Nunc ſubjacet altiſſima forti
Munda tellus Adalſteni.

Nunc etiam rex Adalſtenus in præmium poëmatis dedit Egillo duos annulos auri, quorum quisque ſemilibra conſtabat: acceſſit toga pretioſa ipſi regi antea geſtata. Vere autem ineunte Egillus regi ſignificavit, ſe illa æſtate abire velle in Norvegiam, videreque quomodo de ſorte Asgerdæ, quæ (inqvit) uxor fuerat fratris mei Thorolfi, comparatum ſit: Magnæ ibi facultates conſtitutæ ſunt, ſed num ulli vivant eorum liberi, neſcio; quorum, ſi vivant, rem debeo curare; ſin improlis obierit Thorolfus, tota hæreditas ad me redit. Rex fatur; hoc in tua ſitum erit poteſtate, Egille, ut hinc diſcedas, ſi negotium neceſſarium tibi habere videris: illud vero multo malim: ut hic ſedem capias mecum, & conditionem quam ipſe vis poſcere. Egillus regi de verbis ſuis gratias egit; primum (inqvit) modò proficiſcar, uti meum fert officium: ſed non eſt dubium, quin huc repetam haec promiſſa, quando mihi vacat. Rex, *ut ita faceret, rogabat. Deinde Egillus diſceſſum parat cum parte commilitonum: magna vero pars horum apud regem remanſit. Egillus una navi longa utebatur, & in ea vectoribus C. aut amplius. Qui omnibus ad profectionem comparatis altum petiit, diſcedens ab Adalſteno cum magna*

A. D. 937. Adalſteinn konúngr, med mikilli vinát-tu, bad hann Egill koma aptr ſem ſkiótazt, Egill kvad ſva vera ſkylldu.

magna (i wicem) amicitia, qvi Egillum qvam citiſſime redire rogabat, & Egillus ita futurum affirmabat.

CARMEN AUCTORIS ANGLOSAXONICI INCERTI DE PRÆLIO VINASCOGENSI SIVE BRUNANBURGENSI INTER ADALSTANUM REGEM ANGLIÆ ET HIBERNOS, SCOTOS ET PICTOS, QVORUM EX UTRAQVE PARTE CASTRA DANI, NORVEGI, ISLANDIQVE SEQVEBANTUR.

Adalſtan cyning
Eorla Drihten
Beorna beah - gyfa
And his Brodor
Eac *Eadmund* ædeling
Ealdor langne tyr
Geslohong æt ſecce
Sveorda ecgum
Ymbe *Brunanburh*
Bord - veal clufan
Heovan headolinde
Hamora lafan
Afaran *Eadveardes*
Sva him geædele væs
From cneo - mægum
Thær hie æt campe
Oft vid ladra gehvæne
Rand ealgodon
Hord and hamas,
Hettend crungun

Athelſtanus *Rex*
Comitum Dominus
Filiis torqvium largitor
Ejusqve etiam frater
Eadmundus *Clito*
Longa ſtirpis ſerie ſplendentes
Interfecerunt (Hibernos) *in prælio*
Gladiorum acie
Ad d) Brunonburch
Clypeos ſiderunt
Occiderunt Nobiles
Domeſticæ reliqviæ
Defuncti Eadwardi
Sic eis ingenitum fuit
A cognatis ut nobile videretur
Prælio freqventer commiſſo
Contra Latrones
Clipeo defendere
Theſſauros ac domicilia.
Et devota exteris

Scotta Scoto-

d) Apud Simon: Dunelmenſem vocatur *Wendune* idem ac Islandorum *Winheide*. Forſan *Winton* vel *Winwood* in Scotia, qvod *Wmoscogr* ſupra exacte exprimit.

e) *Scotta* leoda.	Scotorum *gens.*	A. D. 937.
And scip-flotau	*Et navium classis*	
Fæger feollan.	*Egregie peribant.*	
Feld dynede:	*Campi resonarunt:*	
Seggas hvate,	*Milites acriter pugnabant,*	
Syddan sunne	*Ex qvo sol*	
upp on morgen tid,	*Mane prodiret,*	
Mære tuncgol	*Præclarum Sidus*	
Glad ofer grundas,	*Lætificans profunda,*	
Godes condel beorht	*Candela conspicua*	
Eces Dryhtnes;	*Æterni Domini;*	
Othth sio athele gesceaft	*Donec nobilis creatura*	
Sahto setle.	*Sedem repetisset.*	
Thær læg seeg mænig	*Ibi occubuerunt milites multi*	
Garum ageted,	*Telis perforati,*	
Guma *Norderna*	*Viri* Aqvilonares	
Ofer scyld sceoten:	*Sub scutis lanceati:*	
Svilce *Scittisc* eac	Scoti *etiam*	
Verig viges sæd.	*Defessi prælio.*	
Vest Seaxe ford	*Proles* Vest Saxonum	
Ondlongne dæg	*Die longa provecta*	
Eorod cystum.	*Turmis electis.*	
On last legdun	*E vestigio prostraverunt*	
Ladum theodum:	*Invisas gentes:*	
Heovan here-flyman	*Cædebant militem fugientem*	
Hindan thearle mecum	*Eos a tergo celeri-* *insecuti*	
Mylen scearpan.	*Gladiis & jaculis acutis.*	
Myrce ne vyrndon	Mercii *non metuebant.*	
Heordes hond plegan	*Durum manus ludum*	
Hæle tha nanum thara	*Salus tunc nullis*	
The mid *Anlafe* Ofer	*Qvi cum f)* Anlafo *Trans*	

e) *Scotta Leoda.* Gentes Hiberniæ, Hebudarum, aliæqve a Septentrione Angliæ.

f) Varie Regis nomen legitur sc. *Aulaf, Anlav, Onlaf* & *Olav*, qvo apud Islandos nomine solum noscitur.

H

A. D. 937.

Ofer æra geblond,	*Trans maris campos,*
On lides bosme	*In maris gremio*
Band gesohtun	*Terram petierunt*
Fæge to gefeohte.	*ad pugnam fatalem.*
Fife legum on	*qvinqve occubuerunt*
Tham camp-stede	*In loco prælii*
Cyningas geonge	*Reges Juvenum*
Sveordum asvefede.	*Gladiis percussi:*
Sveolce seofene	*Septem etiam*
Eac eorles *Anlafes*.	*Duces* Anlafi
Unrim heriges	*Absqve numero*
Flotan an *Sceotta*.	*De Nautis* Scotorum.
Thær geslemed veard	*Ibi fugatus est*
Nordmanna bregu:	Normannorum *terror:*
Nyde gebæded	*Compulsus est*
To lides stefne	*Ad fluctuum fremitum*
Litle verede.	*Cum parva turma.*
Cread cnearon flot cyning	*Ploravit mæstus in fluctu rex*
Ut gefat on fealene flod.	*Egressus cum paucis in fluctum.*
Feorh generede	*Vitam liberavit*
Svilce Thær eac se	*Inde etiam*
Froda mid fleame,	Froda, *fuga reversus est*
Com on his cydthe	*In suam patriam*
Nord *Constantinus*.	*Aqvilonaris h*) Constantinus,
Hær hylde ring,	*De pugnæ congressu,*
Hreman ne thorfta	*Jactare neqvit.*
Mæcan gemanan	*Inter suos cognatos,*

He *Inter*

g) A parte *Adelstani* duo ejus patrui filii *Elwinus* & *Ethelvinus*, duo Duces duoqve episcopi occisi sunt; A parte *Anlavi*, *Oenus* Rex Deiræ sive *Cambriæ*, *Hoelus* Rex Britonum, *Ulferthus* Wentorum Regulus prælio ceciderunt.

h) Rex *Scotiæ* Socer *Olavi*, prælio elapsus, Sto Andreæ ejusqve monasterio sese obtulit, ubi mortuus est 943.

He væs his mæga fceard.
Freonda gefylled
On folcftede
Beflagen æt fecce,
And his funu for
Let on væl-ftole
Vundum for grunden,
Geonge æt gude
Gylpan ne thorfte
Beorn blanden-feax.
Bilge flelites
Eald in vidda
Ne *Anlaf* thy ma,
Mid heora here-lafum
Hlehan ne thorftan
Thæt hic beadu veorca
Beteran vurdon
On camp-ftede,
Cumbel gehnades
Garmittinge
Gumena gemotes
Væfun gevrixles
Thæs hie on væl feldà
Vid *Eadveardes*
Aforan plegodan.
Gevitan him tha *Nordmen*
Nagled cnearium.
Dreorig dara tha laf
On dinnes mere
Ofer deop væter
Difilin fecan.
And heora land ævifemode.
Svilce tha gebroder

Is fuit propinquorum fragmen. A. D 937.
Amici corruerant
In ftatione populi
Proftrati prælio.
Suum filium
Reliqvit in loco ftragis
Vulneribus attritum
Recentem ad prælia
Gloriari non potuit
Proles difcoloris comæ.
Audax in prælio
Vetuftus ingenio
Nec magis Anlafus,
Eorumqve reliquiæ
Jactare potuerunt
Quod ipfi adminiftratores negotiorum
Meliores erant
In prælii loco,
Ictuum immanitate
Telorum transforatione
Procerum confilia
Planxerunt viciffim
Suos in ftragis campo
Cum Eadwardi
Filiis lufiffe.
Difcefferunt inde Nordmanni
Cum navibus clavatis.
Mæftæ reliquiæ
In mari refono
Ultra profundam aqvam
Duflinum *petunt.*
Suorumqve terram dedecorant.
Pariter etiam

A. D. 937. Begen æt ſamne
Cyning and ætheling
Cydde ſohton
Veſt-Seaxna land:
Viges hreamie
Lætan him behyndan
Hræfn *Bryttian*
Salu vipadan,
And thone ſveartan hrefn,
Hyrned nebban,
And thane haſean padan,
Earn æftan hvit
Æſes brucan,
Grædigne Gud-hafoc,
And thæt græ-gedeor
Vulf on vælde.
Ne væard væl mare
On dis eiglande
Æſer gyta
Folces geſylled
Beforan thiſſum
Sveordes ecgum,
Thæs the us ſecgad bee;
Ealde údvitan
Siddan eaſten hidir
Engle and *Seaxe*
Up becomon
Ofer brymum brad,
Brytene Sohton
Plance vigsmidas
Vealles ofr-comon,
Eorlas arhvare
Eard begeatan.

Uterqve Frater
Simul rex & Clito
Patriam petunt
Weſt-Saxonum *terram:*
Prælii deploratores
Poſt ſe reliquerunt
Corvum Britannos
In eſcam devorantem,
Et nigrum corvum,
Ore cornutum
Raucum etiam bufonem,
Tum & aqvilam pallidi
Victus avidam
Voracem milvum,
Et lupum in ſaltu
Mixtum colore.
Non fuit ſtrages major
In hac inſula:
Unqvam pluresqve
Populi occiſi
Antehac
Gladii acie,
Quos commemorant libri
Veterum Hiſtoricorum;
Ex qvo ab oriente huc
Angli *ac* Saxones
Appellentes,
Et per mare latum
Britanniam *petentes*
Inſignes Bellorum fabri
Britannos *ſuperabant,*
Duces honore præſtantes
Et terram ſuperabant,

LEIDDR EIRIKR TIL RIKIS,

Haralldr konungr var þá áttrædr at alldri; gerdiz hann þá þungfær, ſva at hann þóttiz eigi mega fara yfir land, edr ſtiórna konungs málom. Þá leiddi hann Eirík ſon ſinn til hàſætis ſíns, oc gaf hönom valld yfir landi öllo. Enn er þat ſpurdo adrir ſynir Haralldſ konungs, þá ſettiz Hálfdan Svarti í konungs háſæti; tók hann þá til forráda allan Þrándheim, hurfo at því rádi allir Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar kaupmans tók Olafr bródir hans ríki yfir Veſtfolld, oc til fóſturs Gudröd ſon Biarnar. Tryggvi het ſonr Olafs, oc voro þeir Gudrödr fóſtbrædur; oc miöc jamalldra, oc bádir hinir efniligſto, oc atgervimenn miklir. Tryggvi var hveriom manni meiri oc ſterkari. Enn er Víkveriar ſpurdo, at Hördar höfdo tekit til yfirkonungs Eirík, þá tóko þeir Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc hellt hann því ríki; þetta líkadi Eiríki ſtórilla. Tveim vetrum ſídar var Hálfdan Svarti bráddaudr inn í Þrándheimi at veizlo nockorri, oc var þat mál manna, at Gunnhilldr konunga módir hefdi keypt at fiolkunnugri kono, at gera hönom bana dryk. Eptir þat tóko Þrændir Sigröd til konungs.

HAKON

REX (SUMMUS) CREATTR EIRIKUS. A. D.

Octoginta cum annos natus erat Haralldus Rex, ſenectute etiam gravabatur, ut ad provincias regni Regisque munia obeunda, ſibi non ſatis videretur aptus. In ſuprema igitur ſolii ſui Regii ſede collocatum filium Eirikum, *totius regni habenas capeſcere juſſit. Ejus rei fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata, ſedem Regiam ſupremam (etiam) occupavit* Halfdanus Niger, *totamque ſuam fecit* Thrandhemiam, *conſentientibus ei in id cunctis Throndenſibus. Poſt necem* Biorni Mercatoris, *Veſtfoldiæ regnum ſuſcepit frater illius* Olafus, *filiumque Biorni* Gudraudum *educandum. Olafi filius dictus eſt* Tryggvius, *qui cum Gudraudo uno educabatur, eique ætate erat propemodum par, ambo autem egregiæ ſpei juvenes, & ad res quasvis arduas manu promtiſſimi. Corporis ſtatura atque robore, alios omnes antecelluit* Tryggvius. *Eiriko ſummam imperii tradidiſſe* Hordenſes, *fama docti* Vikverienſes, *ſummum ſibi in Vikia præferre Regem* Olafum, *qui illud ſibi vindicavit regnum, ægre admodum id ferente Eiriko. Duas poſt hyemes, in Thrandhemia ſubita morte deceſſit* Halfdanus Niger, *convivio cuidem dum intererat, traditum eſt ore vulgi, Regum Matrem* Gunnhilldam, *mercede data, cum venefica quadam pactam fuiſſe, ut venenum ei miſceret. Poſthac* Sigraudum *Regem ſibi ſumſere Throndenſes.* 937.

HAKON

A. D. HAKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hakon Adalfteins foftri var þá á Englandi er hann fpurdi andlat Haralds konungs födr fins, bióz hann þá þegar til ferdar: feck Adalfteinn konungr hönom þá lid oc godan fkipa koft, oc bió hans för all veglega; oc kom hann um hauftít til Noregs. Hann let ftefna þing i Þrandheimi oc var hann þar til konungs tekinn um allt land oc var þá Hakon XV vetra, tók hann fer þá hird oc fór yfer land. Þau tidindi fpurduz á Upplönd at þrændir höfdo fer konung tekit flikan at öllu fem Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat fkilldi at Haralldr hafdi allan líd í landi aþiád. en Hakon þeffi villdi öllum mönnum godt, oc baud at gefa bændom odol fin þau er Haralldr konungr hafde af þeim tekit.

HAKON REX CREATUS.

In Anglia degebat Haconus Adalfteni alumnus, quando de morte Haralldi regis, patris ejus allatus eft ei nuntius. Itineri in Norvegiam hinc mox accingitur, ad quod & copiis; & claffe bene armata, omnibusque rebus neceffariis, ope Adalfteni regis magnifice inftruitur. Autumno ad Norvegiam delatus comitia in Thrandhemia indixit, ubi per totam regionem Haconum incolæ fibi regem fumfere quindecim jam annos natum; quo facto, aulæ fibi legit miniftros & fatellites, regnumque coepit luftrare. Tulit fama in Upplandiam regem fibi fumfiffe Throndenfes, talem per omnia, qualis fuerat Haralldus pulcricomus, hoc uno excepto, quod cives univerfos fervitute & vi oppreffcrat Haralldus, cum fingulis bene cuperet hic Haconus, colonis bonorum allodialium pollicitus reftitutionem, jurisque hæreditarii, quo eos privaverat rex Haralldus.

FERD EIRIKS OR LANDI.

938. Hákon konungr dró faman her mikinn í Þrándheimi, er varadi; oc red til fcipa. Víkveriar höfdo oc her mikinn úti, oc ætlodo til motz vid Hákon. Eiríkr konungr baud oc lídi út um mittland, oc vard hánom íllt til lids, því at ríkismenn margir fcutoz hönom, oc fóro til Hákonar

EIRIKUS REX E REGNO FACTVS PROFUGUS.

Initio veris, per Throndhemiam ingentem exercitum colligit, claffemqve parat Rex Haconus Magnas etiam movent Vikverienfes copias, Hakoni in occurfum eas ducturi. Per medias regni provincias, militem quoque imperat Eirikus, fed imperata faciebant pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Hakono

konar. Enn er hann ſá engi efni til mótſtödo í móti her Hâkonar, þá ſigldi hann veſtr um haf, med því lidi er hönom villdi fylgia. Fór hann fyrſt til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit. Sídan ſigldi hann ſudr til Englandz, oc heriadi um Scotland, hvar ſem hann kom vid land; hann heriadi oc allt nordr um England. Adalſteinn Engla konungr ſendi ord Eiríki, oc baud hanom at taka af ſer ríki í Englandi; ſagdi ſva at Haralldr konungr fádir hanns var mikill vin Adalſteins konungs, ſva at hann villdi þat virda vid ſon hans. Fóro þá menn í millom þeirra konunganna, oc ſættuz á þat med einka málum, at Eiríkr konungr tók Nordimbraland at hallda af Adalſteini konungi; ſkylldi hann veria þar landit fyrir Dönom oc ödrom víkingom. Eiríkr ſcylldi þá láta ſcíraz, oc kona hans, oc börn þeirra, oc allt lid hans, þat er hönom hafdi fylgt þángat. Tók Eiríkr þenna koſt: var hann þá ſcírdr, oc tók retta trú. Nordimbraland er kallat fimtungr Englands. Eiríkr hafdi atſetu í Jorvík þar ſem menn ſegia at fyrr hafi ſetit Lodbrócar ſynir. Nordimbraland var meſt bygt af Nordmönnom. Sídan er Lodbrócar ſynir unno landit, heriadu Danir oc Nordmenn optliga þángat, ſídan er valld landſins hafdi undan þeim gengit. Mörg heiti landſins ero þar gefin

kono ſe jungentibus. Cum ergo, Hakoni A. D.
Regis exercitui qvibus poſſet reſiſtere, virium ſatis ſibi non videret, comitatus copiis, quæ eum ſeqvi volebant, occidentem verſus, per mare navigavit, primum in Orcadas profectus, ubi juncto ſibi ingenti exercitu, iter meridiem verſus proſeqvitur in Angliam, prædas agens circa Scotiam, ubicunqve continentem accedebat, eamqve, quæ boream ſpectat, Angliæ partem. Miſſis ad Eirikum legatis, regnum ei in Anglia in feudum obtulit Adalſtenus *Angliæ Rex, aſſerens, Haralldum Regem, ejus patrem, magno amicitiæ nexu junctum fuiſſe Adalſteno Regi, id nunc ejus filio jam eſſe repenſurum. Nuntiis ultro citroqve miſſis, fideqve data & accepta, inter Reges convenit, ut Northumbriam, jure feudi poſſidendam, ab Adalſteno Rege acciperet Rex Eirikus, qvi contra Danos aliosqve piratas iſtam regionem eſſet tuiturus. (Pactum quoque eſt), ut baptiſmo luſtraretur ipſe Eirikus, ejusqve conjux ac liberi, nec non totus, qvi ejus ductum ſeqvebatur, comitatus. Ratas ha-* 939.
buit has conditiones Eirikus, ipſe baptiſatus veræqve religionis factus aſſecla. Northumbria dicitur qvinta pars Angliæ. Sedem fixit Eirikus Eboraci, ubi ſedem olim habuiſſe feruntur Lodbroki *filii. Northumbria autem maximam partem erat a Nordmannis habitata. Poſt occupatam à Lodbroki filiis (iſtam) terram, eam latrociniis ſæpius vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio ejus*

A.D. 937 gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc Hauksfliót oc mörg önnor.

ejus postquam fuerunt exuti. Lingvæ Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca, Grimbær *utpote*, Hauksfliot *aliaqve multa*.

FALL EIRIKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafdi fiöllmenni mikit um sic; hellt hann þar fiöllda Nordmanna, er austan hafdi farit med hánom, oc enn komo margir vinir hans sídan af Noregi. Enn er hann hafdi land lítit, þá fór hann iafnan í hernad á sumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyar, Irland oc Bretland, oc afladi ser sva fiár. Adalsteinn konungr vard sóttdaudr, þá hann hafdi verit konungr XIV vetur, oc VIII vikur oc III daga. Sídan var konungr í Englandi Jatmundr bródir hans, var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom vid hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi konungi, at hann mundi annan höfdingia setia yfir Nordimbraland. Enn er þat spurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Vestrvíking, oc hafdi or Orkneyium med ser Arnkel oc Erlend Jarla, sono Torf-Einars. Sídan fór hann í Sudreyiar, oc voro þar margir víkingar oc herkonungar, oc reduz til lids med Eiríki konungi; hellt hann þá öllo lidino fyrst til Írlandz, oc hafdi þadan lid slíct er

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna hominum stipabat multitudo; ingentem (enim) aluit Nordmannarum turbam, quæ ab oriente eum fuerat comitata, postea quoque amicorum ejus accesserant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) cum erat ei, quam tenebat, provincia, æstivis semper temporibus in piratica frequens, Scotiam & Hebrides insulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qva re opes sibi & divitias comparavit. Morbo defunctus est Rex Adalstenus, postqvam annos qvatuordecim, octo hebdomadas, tresqve imperavit dies. Postea Rex Angliæ fuit frater ejus Edmundus, *animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eiricum amici, ferebantqve vulgo, dixisse Edmundum Regem, se alium Principem Northumbriæ esse præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendum, ex Orcadibus* Arnkelo & Erlendo *Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Posthac Hebrides insulas petiit ubi degentes piratæ plurimi Regesqve maritimi socios sese Eiriko Regi junxere, qui hinc toto hoc agmine comitatus Hiberniam primum adiit, ubi*

er hann feck. Sídan fór hann til Bretlands; oc heriadi þar. Eptir þat figldi hann fudr undir England, oc heriadi þar. fem í ödrom ftödom; enn allt lid flýdi undan þar fem hann fór. Oc med því at Eiríkr var hreyftimadr mikill, oc hafdi her mikinn, þá treyftiz hann fva vel lidi fíno, at hann geck lángt á land upp, oc heriadi, oc leitadi eptir mönnum. Olafr het konungr fá, er Jatmundr konungr hafdi þar fett til landvarnar; hann dró faman her úvígan, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc vard þar orrofta mikil; fello miöc Enfcir menn; enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í ftadinn; oc hinn efra luta dagfins fnýr mannfallinu á hendur Nordmönnom, oc fellr þar mikit folk. Oc au lyctom þefs dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar med hanom. Þefsir ero nefndir: Guthormr oc fynir hans II, Ivarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurdr oc Rögnvalldr; þar fell oc Arnkell oc Erlendr fynir Torf-Einars. Þar vard oc allmikit mannfall af Nordmönnom, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc fögdo Gunnhilldi oc fonom hennar þefsi tídindi.

ubi quæ fequi eum volebant, fibi junxit copias. Poftea Bretlandiam aggreffus, prædas ibi egit. Verfis deinde in Angliam velis meridiem verfus, rapinis ibi, ut aliis in locis graffabatur, fugiente tota, quocunque ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis quam maxime & ftrenuus, atque ab ingenti exercitu jam paratus; quare huic fidens, facta in terram exfcenfione, rura populatur, fugientesque longius profequitur. Olafus *dicebatur Rex, quem ifti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenfo, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prœlium, caduntque Anglorum plurimi; fed uni cæfo fuccedunt tres alii incolarum integri; quare inclinante ad vefperam die, verfa in partem Normannorum ftrage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipfe Rex Eirikus, caduntque cum eo quinque alii Reges, inter quos nominantur* Gothormus, *ejusque filii,* Ivarus & Harekus. *Ibi etiam cecidere* Sigurdus & Rognvalldus, *nec non* Arnkellus & Erlendus, *Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qui fuga funt elapfi, Northumbriam petiere, ubi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

A. D. 952.

952.

A. D. 952.

FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er þau Gunnhilldr urdo þeſsa vör at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafdi ádr heriat land Englakonungs, þá þyckíaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa ſkip þau öll, er Eiríkr konungr hafdi átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lauſafiár, er þar hafdi ſamandregiz í ſcöttom á Englandi; enn ſumt hafdi fengiz í hernadi. Þau hallda lidi ſíno fyrſt nordr til Orkneya, oc ſtadfeſtoz þar um hríd; þá var þar Jarl Þórfidr Hauſaklíúfr, ſon Torf-Einars. Tóko þá ſynir Eiríks undir ſic Orkneyiar oc Hialltland, oc höfdo ſcatta af, oc ſáto þar of vetrom, enn fóro í Veſtrvíking á ſumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þeſs getr Glumr Geiraſon.

Hafdi för til ferio
Fródr ſcáneyar góda
Black rídandi backa
Barnungr þadan farna.
Rógeiſo vann ræfir
Rádvandr á Scotlandi;
Sendi ſeggia kindar
Sverd bautin her gauti.

Dólgeiſo

ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhillda ejusque filii, cecidiſſe Eirikum, poſtquam Anglorum Regis ditiones armis prædisque infeſtaverat, iſta in regione pacem ſibi non ulterius manſuram, rati, è Northumbria mox faceſſunt, univerſas, quas olim poſſederat Rex Eirikus, ſecum ducentes naves, una cum toto, qvi eos comitari volebat, exercitu, onuſtique ingenti opum ac pecuniarum vi, qvas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim piratica corraſerant. Tendunt ſuo cum exercitu, primum boream verſus, in Orcadas, ubi ſedem aliqvamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente Thorfindo Hauſa-Kliuſo (*crania findente*) *Torf-Einari filio. Tum autem Orcadas & Hialtlandiam ſuæ ditionis fecere Eiriki filii, cenſus inde percipientes, ibiqve per hyemes commorantes. Per æſtates autem, mare occidentale piratica infeſtum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atqve Hiberniæ. Hujus rei* (*ita*) *meminit* Glumus Geiri *filius:*

Habuit iter ad navem
Prudens, Scaniam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commiſit Rex
Probus juſtusqve, in Scotia,
Miſitqve virorum, enſe
Cæſorum, exercitum Othino.

Bellum

Dólgeiſo rak díſar
Drott kom mörg á flótta
Gumna vinr at gamni
Giódom Irſcrar þiódar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
Sunnr á ſigr of hlinninn
Seggi mækis eggiar.

Bellum geſſit populi A. D.
Amicus, acta ſunt multa
In fugam lætantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cædens,
Dominus, virorum ſangvine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, enſium acies.

FRA TRYGGVA KONNUGI.

Þat ſama hauſt kom Tryggvi konungr Olafs ſon or veſtrvíking; hafdi hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr nordr í land, oc ſetti Tryggva konung bródur ſinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz ſlíct er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafdi et fyrra ſumarit ſcattgyllt. Sva ſegir Guthormr Sindri:

DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumno ab expeditione piratica, in 956.
mari occidentali, reverſus eſt Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atqve rapinis antea fuerat graſſatus. Vere proximo provincias regni, boream ſpectantes, petiit Rex Hakonus; qvare Tryggvium Vikiæ præfecit, adverſus hoſtium vim defendendæ, facturum ſimul ſuæ ditionis, qvicqvid earum regionum in Dania poſſet occupare, qvas æſtate proxime præterlapſa ad tributa ſolvenda coëgerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat Guthormus Sindre:

Oc ſócn hattar ſetti
Svellriódr at því fliódi
Onars eiki græno
Auſtr gedbæti hrauſtan:
Þan er ádr frá Irom
Idvandr of kom ſcídom
Salbrygdandi ſvegdis
Svan vángs lidi þángat,

Atqve pugnator ille conſtituit,
Gladios ſangvine tingens, in illa
Terra, arboribus (ſvae) virenti,
Ad orientem, qvi animos erigit, fortem (Regem.
Eum, qvi antea ab Hibernis,
Exercitiis aſſvetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) ſtrenuum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók ſkip þau öll er uppi höfdo fiarat, er átt höfdo Eiríks ſynir

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, a filiis Eiriki poſſeſſas, qvas 957.
in litore deſeruerat maris æſtus, in terram ſubduci

A. D. ſynir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggia Egill Ullſerc í ſcip, oc med hanom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. Hákon konungr let oc fleiri ſcip uppſetia, oc bera á valinn, oc ſer þá hauga enn fyrir ſunnan Frædarberg.

ſubduci juſſit Rex Hakonus, atqve illarum uni tam Eigilli Ullſerki, qvam cæterorum ejus commilitonum, qvi in prœlio ceciderant, cadavera imponi, aggeſtaqve humo & lapidum cumulo, tumulum ſuperſtrui. Plures præterea in litus Rex Hakonus ſubduci juſſit naves, atqve ad loca portari, ubi ſtrata jacebant cæſorum cadavera; qvos tumulos, poſitos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

990. Olafr Tryggvaſon var III vetor á Vindlandi, ádr Geira drottning tóc ſótt, þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat ſva mikill ſcadi, at hann feſti eigi yndi á Vindlandi ſídan: red hann ſer þá til herſcipa, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrſt um Frísland, þar næſt um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva ſegir Hallfredr Vandrædaſcalld:

Tíd hæggvit let Tiggi
Tryggva ſonr fyrir ſtyggvan
Leiknar heſt á leſti
Liótvaxin hræ Saxa.
Vin hródigr gaf vída
Víſi margra Fríſa
Blöcko brúnt at drecka
Blód qvelldrido ſtodi.
 Rógs bar recka lægir
Ríkr valkera líki,
Herſteſnir let hröfnom
Holld Flæmingia golldit.

HERN-

ITER OLAFI REGIS DE VINDLANDIA.

Tres hyemes Olavus Tryggvii filius in Vindlandia eſt commoratus, anteqvam morbo correpta eſt Regina Geira, qvi mortem ei accivit. Cujus morte tantam feciſſe jacturam, ſibi viſus eſt Olafus, ut moræ ulterioris in Vindlandia pertæſus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo ſit ingreſſus, qvam exercuit juxta littora primum Friſlandiæ deinde Saxoniæ, littusqve Flandriæ; qva de re ita Hallfredus Vandrædaſkalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferociſſimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Friſonum qvam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sangvinem de vulneribus fluentem.
 Iras qvi ſedat bellatorum,
Et potens qvi geſtat Othini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum ille parari.

EXPE-

HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVA SONAR.

Sídan hellt Olafr Tryggvafon til Englands, oc heriadi vída um landit; hann figldi allt nordr til Nordimbralands, ok heriadi þar; þadan hellt hann nordr til Scotlands, oc heriadi þar vída: þadan figldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroftor; fídan hellt hann fudr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc vída um Irland; þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi vída þat land, oc fva þar er kallat er Kumbraland: þadan figldi hann veftr til Vallands, oc ætladi til Englands; þá kom hann í eyar þær er Syllingar heita, veftr í haf frá Englandi. Sva fegir Hallfredr Vandrædafcálld:

Gördiz ungr vid Engla
Ofvægr konungr bægia
Naddfcúrar red nærir
Nordimbra fá mordi,
Eyddi úlfa greddir
Ogn blídr Scótom vída
Gerdi feims med fverdi
Sverdleik í Mön fcerdir.
Ydrógar let ægir
Eyverfcan her deya
Tyrr var tiörva dyrrs
Tírargiarn, oc Ira.

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI REGIS TRYGGVII FILII. A. D. 990. 993.

Poftea Olafus Tryggvii filius, verfo in Angliam curfu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usque boream verfus navigans, etiam ibi rapinis graffatur. Tum Scotiam petens, ibi qvoqve late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudnreyas (Hæbudas) & ibi præliis qvibusdam congreffus, meridiem verfus ad Mævaniam fertur, ubi etiam prælium habuit. Circa Hiberniam qvoqve late populatus, verfis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infeftaverat prædabundus, nec non terram, qvam Cumraland *(Cumbriam) dicunt, dicunt, inde occidentem verfus ad* Vallandiam *(Franciam) navigat, et prædas agit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam deftinaverat, cum ad infulas eft delatus, qvas* Syllingas *(Sorlingas) vocant, pofitas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De qvo ita Hallfredus Vandrædafkalld:*

Multis mulctavit juvenis Anglos
Prævalens illis Rex incommodis.
Bello hoftes laceffere qvi audet,
Northumbris fuit caufa cædis.
Excidit, lupos qvi reddit voraces
In prælio, Scotos ille late.
Inftituit qvoqve auri, gladio
Gladiorum ludum in Monia, prodigus.
Fecit ille, fagittis qvi terret,
Infulas habitantium exercitum,
Princeps fuit heros gloriæ
Cupidus, cædi atqve Hibernorum.

A.D. 990. 993. Bardi Brezcrar iardar
Byggvendr oc hió tiggi
Gradr þvarr geira hrídar
Giódi Kunſcar þiódir.

Cecidit gladio, Bretticas qvi terras
Incolunt, atqve cecidit Princeps,
Qvando rapaci ceſſavit voracitas
Corvo, Cumbricas fortiter gentes.

Olafr Tryggvaſun var IV vètor í þeſsom hernadi, ſídan er hann fór af Vindlandi, til þeſs er hann kom í Syllingar.

In hiſce expeditionibus Olafus Tryggvii filius qvatuor tranegit hyemes, à qvo Vindlandia exiit, usqve ad adventum in Syllingas inſulas.

SKIRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGGVASON I SYLLINGOM.

OLAFUS REX TRYGGUII FILIUS, IN SYLLINGIS, SACRO FONTE ABLUTUS.

993. Olafr Tryggvaſun, þá er hann lá í Syllingom, ſpurdi hann at þar í eyonni var ſpámadr nockorr, ſá er ſagdi fyrir úordna luti, oc þótti morgom mönnom þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi forvitni á at reyna ſpádom mans þeſsa. Hann ſendi þann af mannom ſinom, er frídaſtr var oc meſtr, oc bió hann ſem vegligaz, oc bad hann ſegia at hann væri konungr. Þvíat Olafr var þá frægr ordinn af því um öll lönd, at hann var frídari oc göfugligri oc meiri enn allir menn adrir. Enn ſídan er hann fór or Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni ſíno, enn kalladi ſic Ola, oc qvadz vera Gerzcr. Enn er ſendimadr kom til ſpámanzins, oc ſagdiz vera konungr, þá feck hann þeſsi andſvör: ecki ertú konungr, enn þat er rád mitt, at þú ſer trúr konungi þínom; eigi ſegir hann fleira þeſsom manni: fór ſendimadr aptr, oc

Dum juxta Syllingas inſulas in anchoris ſtabat Olafus Tryggvii filius, factus certior, ibi in inſulis vatem commorari, futuras res prædicentem, cujus vera multis videbantur vaticinia, curioſitate capitur atqve deſiderio fidem iſtius vatis experiundi. Corporis igitur magnitudine & ſpecie inter ſuos præſtantiſſimum qvendam, cultu Regio optime ornatum, miſſum ad vatem juſſit ſe Regem profiteri: jam enim fama per omnes tulerat terras, Olafum forma, decore & magnitudine corporis alios omnes longe præſtare. E Gardarikia autem poſtqvam diſceſſerat, ſuorum nominum ſolo nomine Ola *contentus, ſe virum Gardenſem profitebatur. Miſſus à Rege, ad vatem accedens, cum ſe Regem profiteretur, hoc tulit reſponſi: "Tu non es Rex, ſed meum tibi eſt conſilium, ut tuo Regi fidum te præſtes." Qvibus dictis conticuit. Hæc cum miſſus Regi nuntiaverat, audito*

oc ſegir Olafi, oc fyſti hann þeſs at finna þenna mann, er hann heyrdi ſlik andſvör hans, oc tók nú iſa af hánom, at hann væti eigi ſpámadr. Fór þá Olafr á hans fund, oc átti tal vid hann, oc ſpúrdi eptir hvat ſpámadr ſegdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einſetomadrinn ſvarar med helgom ſpádómi: þú mant verda ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant mörgum mönnom til trúar koma oc ſcírnar, manto bædi þer hialpa í því oc mörgom ödrom; oc til þeſs, at þú iſir eigi um þeſsi mín andſvör, þá mátto þat til marks hafa, þú mant vid ſcip þín ſvikom mæta oc flockom, oc mun á bardaga rætaz, oc manto týna nockoru lidi, oc ſiálfr ſár fá, oc manto af því ſári banvænn verda oc á ſcilldi til ſcips borinn; enn af þeſso ſári manto þó heill verda innan VII nátta, oc brátt vid ſcírn taka. Sídan fór Olafr ofan til ſcipa ſinna, oc þar mætti hann úfridar mannom þeim er hann villdo drepa, oc lid hans oc vard þar bardagi, oc fóro þeirra vidſcipti ſva ſem einſetomadr hafdi ſagt hönom, at Olafr var ſárr borinn á ſkilldi á ſkip út, oc ſva, at hann vard heill á VII nóttum. Þóttiz þá Olafr vita, at þeſsi madr mundi hánom ſanna luti ſagt hafa, oc þat at hann var ſannr ſpámadr, hvadan af ſem hann hefdi þann ſpádóm. Fór

audito hoc ejus reſponſo, majore flagrare coepit deſiderio, iſtum virum adeundi, quem jam non dubitat verum eſſe vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atqve cum eo collocutus, vatem interrogat ſibi futura, an ad regnum aut aliam fortunam aditum ſibi pararent fata? Cui reſpondit ſancto afflatus vaticinandi numine vir ille ſolitarius, futurum illum Regem maxime glorioſum, geſtarum illum multa præclara, multos eum ad fidem & ad baptiſmum converſurum, ſibiqve tum ipſi, tum plurimis aliis iſta in re eum emolumento futurum. Ne de veritate hujus reſponſi dubitaret Rex, hoc fore indicio atqve ſigno, qvod ad naves reverſus in inſidias atqve collectam hoſtium manum eſſet delapſurus, qvibuscum prælio congreſſus, nonnullis ſuorum amiſſis, ipſe lethali vulnere ſaucius atqve morti vicinus, retro ad naves in ſcuto portaretur; à qvo vulnere poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus ſacro fonte ablueretur. Poſtea ad naves revertenti Olafo hoſtium quorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusqve copias, unde orto prælio, eum eventum habuit illorum congreſſus, qvem ei vir ille ſolitarius prædixerat, ut ſaucius Olafus in ſcuto ad naves ſit portatus, ſed poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus. Unde certo ſcire ſibi videtur Olafus, & vera ſibi eum prædixiſſe, & verum illum eſſe vatem, qvacunqve ratione ea, qvæ erat vaticinatus, edoctus fuiſſet. Hinc hujus vatis congreſ- A. D. 993.

ſum

A.D. 993 Fór þá Olafr annat sinn at finna þenna spámann, taladi þá mart vid hann, spurdi vendiliga hvadan hönom kom sú speki, er hann sagdi fyrir ú-ordna luti. Einsetomadr sagdi, at siálfr gud christinna manna let hann vita allt þat er hann forvitnadiz, oc sagdi hann þá Olafi mörg stórmerkí allmáttugs Guds, oc af þeim fortölom játti Olafr at taka scírn, oc sva var at Olafr var scírdr þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam retta trú, oc hafdi med ser presta, oc adra lærda menn.

sum itinerum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloqvio, accuratius interrogat, unde ei tanta sapientia; ut futura posset prædicere. Cui respondit vir solitarius, qvæcunqve scire vellet, sibi ipsum Christianorum Deum relevare arcana, multa illi simul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; qvibus rebus motus Olafus, sibi passus est persvaderi, ut baptisinum admittere vellet; quare sacro fonte ablutus est Olafus, totusqve ejus comitatus. Postea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, sacerdotes inde secum & alios doctos viros duxit.

OLAFR FECK GYDO.

CONJUGEM DUXIT UXOREM GYDAM.

993. Olafr sigldi or Syllingom um haustit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar med fridi, þvíat England var cristit, oc hann var oc christinn ordinn. Enn þar fór um landit þíngbod nockot, oc allir menn skylldo til þíngs koma. Enn er þíng var sett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd, systir Olafs Kvarans er konungr var á Irlandi í Díflinni; hon hafdi gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var sá þá andadrenn hon hellt eptir ríkino. Enn sá madr var í ríki hennar, er nefndr var Alfvini, kapi mikill, oc hólmgaungomadr; hann hafdi bedit hennar, enn hon svarar sva, at hon villdi kiör af hafa,

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu quodam stationem habuit, gessitqve se pacificum, cum Anglia tunc Christiana, ipse qvoqve Christianus esset factus. Istas autem regiones obibat nuntius qvidam, incolas omnes ad comitia convocans; qvibus rite ordinatis, accessit Regina qvædam, nomine Gyda, *soror* Olafi Kvarran, *qvi Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, qvo mortuo, ipsa regno præerat. Erat regni istius incola qvidam,* Alfvinus *dictus, vir in bello & in duellis versatissimus, qvi Gydam sibi petierat conjugem, sed tulerat responsum, ipsam velle Reginam sibi eligere maritum ex viris regni*

hafa, hvern hon villdi eiga, af þeim mönnom er í hennar ríki voro, oc var fyrir þá föc þíngs qvatt, at Gyda skylldi sér mann kiósa; var þar kominn Alfvini, oc búinn med hinom besto klkdom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafr var þar kominn, oc hafdi vas-klædi sín, oc lodkápo ytzta, stód hann med sína sveit út í frá ödrom mönnom. Gyda geck oc leit á serhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon kom þar sem Olafr stód, oc sá upp í andlit hánom, spurdi hon, hver madr hann er; hann nefndi sic Ola; em ec útlendr madr her, segir hann. Gyda mællti: villto eiga mic, þá vil ec kiósa þic. Eigi vil ec neita því, segir hann. Hann spurdi hvert nafn þeirrar kono var, ætt edr ödli. Gyda heiti ec, segir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú sídan er hann andadiz, þá hefi ec stýrt ríkino, menn hafa bedit mín, oc engi sá er ec villda giptaz. Hùn var úng kona oc allfríd. Tala þau sídan þetta mál, oc semia þat sín á milli, festir Olafr ser Gydo.

ni sui incolis; qva de causa indicta erant co mitia, ut in illis Gyda sibi maritum eligeret. Comitiis intererat Alfvinus, vestibus qvam pretiosissimis indutus, plurimique alii, omnes splendide ornati. Aderat ibi quoque Olafus, sed vestibus, quæ pluviæ erant defendendæ, (pænula) indutus, & supra vestes toga tectus hirsuta; stabat autem, suo cum comitatu, à cætera turba nonnihil distinctus. Processit Gyda, singulos accuratius oculis lustrans, qui ei videbantur faciei esse virilis atque animi; quæ postqvam locum accesserat, ubi stabat Olafus, faciem ejus contemplata, qvis & cujas esset, interrogavit. Nominabat ille se Olaum, *hominem peregrinum. Tum Gyda; « Si me conjugem cupis, inqvit, te mihi eligam maritum; » respondit ille, se id non recusare, quærens simul mulieris hujus nomen, genus atque prosapiam. « Est mihi, inqvit illa, nomen Gydæ; sum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta fui hac in regione Jarlo cuidam, qui hic regno præfuit. Post ejus mortem, ipsa regni sui gubernatrix. Meas multi ambivere nuptias, sed nemini volui nubere. » Erat illa mulier ætatis juuenilis, & pulchritudine eximia. Sermone igitur sæpius habito, cum hac de re inter eos convenerat, conjugem Olafus sibi desponsat Gydam.* A. D. 993.

A.D. 993.

HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var fidr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar fkyldi koma til hólm-gánga; býdr Alfvini Olafi Tryggva fyni til hólmgaungo um þetta mál. Þeir leggia med fer ftefnolag til bardaga, oc fculo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafr fva vid fína menn, at þeir geri fva fem hann gerir; hann hafdi öxi mikla: enn er Alfvini villdi höggva fverdí til konungs, þá lauft hann fverdit or höndom hanom, oc annat högg fiálfan hann, fva at Alfvini fell; fídan batt Olafr hann faft. Fóro fva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir fva heim til herbergia Olafs. Sídan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc koma eigi aptr; enn Olafr tók allar eigor hanns. Olafr feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn ftundom á Írlandi,

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI REGIS.

Hæc ægerirmo animo tulit Alfvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controverfæ, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alfvinus hac de re Olafum provocat. Pugnæ hi locum diemqve ftatuunt, eo modo, ut ab utraque parte effent duodecim. Ubi convenere pugnaturi, monet fuos Olafus, ut ad fuum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat fecuri, qva Alfvino, gladium vibranti, ut Regem cæderet, manu gladium excuffit, & iterato ictu ipfum ita feriit, ut Alfvinus caderet, qvem humi cubentem poftea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alfvini comitum fatum, ut cæfi vulneribus atqve vincti ad diverforium, ubi Olafus hofpitabatur, traherentur omnes. Alfvinum poftea juffit Olafus ex ifta terra faceffere, nec unqvam redire, fibi omnes ejus vindicans poffeffiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, poftea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

OLAFR KONUNGR TRYGGVASON FÆR HUNDINN VIGIA.

Þá er Olafr var á Írlandi, var hann ftaddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med fkipom; oc þá er þeir þurfto ftrandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-fmala: þá kemr þar eptir bóndi einn, oc bad Olaf gefa

VIGIO CANE POTITUR OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus in expeditione qvadam conftitutus, qvæ navibus fiebat, cum opus effet pecora ad littus abigere atqve mactare, fuarum qvosdam ad vicina rura ablegat, qvi ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos fecutus rufticus quidam Olafum fuplex oravit, ut qvæ fuæ

gefa ser kýr þær, er hann átti. Olafr bad hann hafa kýr sínar, ef hann mætti kenna, oc dvel eigi ferd vora. Bóndi hafdi þar mikinn hiard hund, hann vísadi hundinom í nauta flockana, oc varo þar rekin mörk hundrot nauta; hundrinn lióp um alla nauta flockana, oc rac i brott jam mörg naut, sem bóndi qvadz von eiga, oc voro þau öll à einn veg mörcot; þóttoz þeir þá vita, at hundrinn mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundr sá furdo vitr. Þá spur Olafr, ef bóndi vill selia hánom hundinn? at helldr segir bóndi, at ec vil giarna gefa þer. Olafr gaf hönom þegar í stad gullhring, oc het hanom vinátto sinni. Sá hundr het Vígi, oc var allra hunda bestr; átti Olafr hann lengi sídan.

suæ fuerant, sibi daret vaccas. Annuens A. D. 993. *Olafus jussit rusticum suas sibi habere vaccas, si agnoscere posset, sed iter festinantes non morari. Habebat ibi secum rusticus canem ingentem pecoris custodem, quem boum armentum jussit intrare, plura vero boum ibi agebantur centena. Per totum boum armentum discurrens canis, tot inde segregavit boves, quot rusticus dixerat se desiderare, omnes eodem signo notatos. Visus est igitur eis canis suos recte dignovisse, insignisque is esse sagacitatis. Rogatus ab Olafo rusticus, an sibi canem vellet vendere, se lubenti animo donaturum, ille respondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, suam præterea rustico pollicitus amicitiam. Dictus ille Vigius, omnium canum præstantissimus, quem Olafus postea longo possedit tempore.*

Gunnar reid vestr til Dala í *Hiardarholt* oc tók *Olafr Pái* vel vid honom, sat hann þar halfan manad, oc at skilnadi mælti *Olafr.* Ek vil gefa þer þria gripi gullring oc skickiu er att hefir *Mirkiartan* Ira konungr, oc hund er mer var gefin á *Irlande*, hann er mikill oc egi verri til fylgdar enn rauskr madr, þat fylgir oc at hann hefir manzvit hann man oc geygia at hveriom manni þeim er hann veit at uvin þinn er, enn aldrei at vinom þinom, ser hann oc á hverom manne hvart til þin er vel edr illa, hann mun oc líf á leggia at

Gunnar *in Valles occidentales, Hiardarholtum iter fecit, ibique, ab* Olafo Pauone *liberaliter exceptus, mensem manebat dimidium. Ei autem discessuro Olafus; tria tibi dabo inqvit: armillam auream, togam, quæ Myrkiartani erat Regis Hibernorum, & canem in Hibernia mihi datum. Is grandi est corpore, neque secundus homini strenuo comes: accedit & hoc, quod sagacitate humana præditus est: ille & quemcunque hominem inimicum intelligit tuum latrabit, nunquam vero amicos tuos & ex vultu cujusque sentiet, bene an male sit in te affectus: qvin vitam pro fidelitate erga te devo-*

A. D. 993. at vera þer trúr, þessi hundr heitir *Samr.* Sídan mælti hann vid hundin. Nú skaltu *Gunnari* fylgia, oc vera honom slíkr sem þú mátt, hundrinn geck þegar at Gunnari oc lagdiz nidr fyrer fætor honom.

devovebit: hicce canis vocatur Samus. Dedinde cani dixit: Posthinc tu Gunnarem assectator teqve huic talem, qvalem poteris, præbeto. Canus oppido ad Gunnarem ingressus, se ad pedes ejus projiciebat.

HEITSTRENGING JOMSVIKINGA.

994. Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc stefndi til sín höfdingiom öllom, þeim er í voro ríkino. Hann skylldi erfa Haralld fódor sinn. Þá hafdi joc andaz litlo ádr Strút-Haralldr á Scáni, oc Veséti í Borgundar hólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra scylldo þar coma, oc arfa fedor sína, at þeir færi til veizlonnar med öllo lidi síno, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI scipa af Vindlandi, enn XX skip af Scáni. Þar kom saman allmikit fiöllmenni. Fyrsta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr stígi í hásæti födor síns, þá drack hann minni hans, oc streugdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann skylldi kominn med her sínn til Englands, at drepa Adalrád konong, edr reka hann or landi. Þat minni skylldo allir drecka, þeir er at erfino voro. Því næst var skeinct fyrst höfdingiom Jomsvíkinga hin stærsto horn af enom sterkasta dryck, er þar var.

SOLENNE JOMSVIKINGORUM VOTUM.

Structo qvam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atqve Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Haralldo parentalia soluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Vesetus *in Burgundarholmo, pater Buii crassi atqve Sigurdi. Missis ad Jomsvikingos nuntiis, Sveinus Rex invitat Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumqve fratres, ut ad convivium, qvod struxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus suis justa solverent. Fortissimis suorum omnibus comitati Jomsvikingi, convivium adeunt, ducentes secum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluxit hominum multitudo. Primo convivii die, antequam Rex Sveinus solium patris sui conscendit, exhausto in memoriam defuncti poculo, solenne nuncupavit votum, se ante triennii tempus elapsum, suscepta in Angliam expeditione,* Adalradum *Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qui parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, istud in memoriam defuncti bibere*

vrr. Enn er þat minni var afdruckit, þá ſkylldi drecka Criſtsminni allir menn, oc var Jomsvíkingom borit æ-fullaſt oc ſterkaſtr dryckrinn. Hit þridia var Michials minni, oc drucko þat allr. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor ſíns, oc ſtrengdi heit ſídan, at ádr III vetor væri lidnir, ſkylldi hann vera kominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan ſtrengdi heit Þórkell Hàvi bródir hans, at hann ſkylldi fylgia Sigvallda bródor ſínom til Noregs, oc flýa eigi or orroſto ſva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá ſtrengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs med þeim, oc flýa eigi or orroſto fyrir Háconi Jarli. Þá ſtrengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi medan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá ſtrengdi heit Vagn Ákaſon, at hann ſkylldi fara med þeim til Noregs, oc koma eigi aptr, fyrr enn hann hefdi drepid Þórkell Leiro, oc gengit í reckio hiá Ingibiörgo dóttor hans utan frænda rád. Margir höfdingiar adrir ſtrengdo heit ymiſsa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údruknir, þót-

bibere poculum. Poſtea Jomsvikingorum Præfectis cornu capaciſſimum eſt propinatum, A. D. 994.
ad ſummum usque potu fortiſſimo repletum. Quo poculo exhauſto, aliud in Chriſti memoriam erat evacuandum, ſed Jomsvikingis, plenis quam maxime poculis & vino fortiſſimo ſemper eſt propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit ſacrum, atque ab omnibus exhauſtum. Hoc facto, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, ſolenni voto ſe obſtrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam ſuſcipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Poſt eum voto nuncupato, pollicitus eſt frater Sigvardi, Thorkelus procerus, ſe fratris in Norvegiam futurum comitem, nec ita ceſſurum è prælio, ut pugnantem relinqueret Sigvalldum; tertius Buius craſſus, ſe illos ſecutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, ſe expiditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digreſſurum, quamdiu major Jomsvikingorum pars ſuperſtes manum cum hoſte conſereret; tandem Vagnus, Akii filius, ſe cæterorum in Norvegiam ſocium, reducem non fore, antequam occiſo Thorkelo Leira, *filiæ ejus* Ingebiorgæ *torum fuiſſet ingreſſus, hujus conſanguineis non conſultis. Plurimi alii Præfecti ſua vota nuncuparunt ſinguli; quo pacto parentalia eo die celebrata ſunt. Mane ſequentis diei, crapula jam diſſipata, viſi*

ſunt

A. D. 994. toz þeir hafa fullmællt, oc hafa málſtefnor ſínar, oc ráda rádom, hvernog þeir ſkulu tilſtilla um ferdina; ráda þat af at búaz þá ſem ſkyndiligaz. Búa þá þegar ſkip ſín oc herlid. Vard þat allfrægt vída um lönd.

FERD ÞORIS KLÖCKO AT LEITA OLAFS TRYGGVA SONAR,

996. Hákon Jarl fær nockorn pata at því, at ſá madr mun vera fyrir veſtan haf, er Ali nefndiz, oc hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi af fráſögn nockorra manna, at vera mundi nockor af konunga ætt Norrænni: hánnom var ſagt, at Áli kalladiz Gerſer at ætt, enn Jarl hafdi þat ſpurt, at Tryggvi Olafsſon hafdi átt ſon, þann er farit hafdi auſtr í Gardaríki úngr, oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het ſá Olafr: hafdi Jarl oc miöc at ſpurningom leidt um þann mann, oc grunadi at ſá hinn ſami mundi nú vera kominn þar í Veſtrlöndom. Madr er nefndr Þórir Klaca, vin mikill Hákonar Jarls; hann ear laungom í víking, enn ſtundom í kaupferdom, oc var vída kunnict fyrir. Þenna Þóri ſendi Hácon Jarl veſtr um haf, bad hann fara kaupferd

ſunt ſibi Jomsvikingi juſto plura ac majora voviſſe; ſtatuto igitur conſulendi loco, ubi de futura expeditione conſtituenda accuratius deliberabant, id cepere conſilii, ut qvam ocyſſime ad expeditionem ſe accingerent. Nec mora, claſſem parant atqve copias; cujus rei fama late per iſtam regionem volitabat.

ITER THORERI KLAKII AD INVESTIGANDUM OLAFUM TRYGGVII FILIUM.

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor incertus, trans mare in regionibus ad occidentem ſitis, verſari hominem, nomine Alium, *qvem vulgo Regem habebant. Suſpicabatur autem Jarlus, ex hominum qvorundam ad eum delatis ſermonibus, hunc Principem eſſe, ex proſapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikenſem (Gardium), & fama relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuiſſe filium, qvi orientem verſus in Gardarikiam puer profectus, & ibi in aula Valldimari Regis educatus, Olafus nominabatur In hunc hominem Jarlus ſtudioſe inqviſiverat, qvem eundem jam ſuſpicabatur ad terras iſtas occidentales eſſe delatum. Vir qvidam dicebatur* Thorerus Klacka, *Hakono Jarlo eximie carus, & interioris admiſſionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura verſatus, terrarum late notitiam ſibi comparaverat. Hunc Thorerum, trans mare occidentem verſus ablegatum,*

ferd til Dyflinnar, ſem þá var mörgom títt, enn ſcynia þar reyndar hverr madr Ali þeſsi væri: enn ef hann ſpyr þat til ſanns, at þar væri Olafr Tryggvaſon, edr nockr annarr af konunga ætt Norrænni, þá ſkylldi Þórir koma vid hann ſvikrædom nockorom ef hann mætti.

tum, juſſit Hakonus Jarlus Dublinum ire mercatorem, id quod plurimis tunc temporis freqvens erat, ibiqve in Alium, quis ille & cujas eſſet, ſedulo inqvirere; & ſi certus cognoſceret, eum aut Olafum eſſe, Tryggvii filium, aut alium qvendam, ex ſtirpe Regum Norvegicorum oriundum, inſidiis illum, ſi id fieri poſſet, atqve dolis circumvenire. A. D. 996.

OLAFR TRYGGVASON KOM I NOREG.

Sídan fór Þórir veſtr til Irlands til Dýflinnar, oc ſpurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi Kvaran mági ſínom. Brádliga kom Þórir ſer í tal vid Ála; var Þórir madr ordſpakr. Enn er þeir höfdo opt oc miöc lengi talat, þá tóc Áli at ſpyria af Noregi, fyrſt frá Upplendinga konongom, oc mörgo ſtórmenni, hverir þeir voro þá á lífi, edr hvat ríki þeir höfdo: hann ſpurdi oc um Hákon Jarl, hver vinſælld hans var í landino. Þórir ſegir: Jarl er ſva ríkr madr, at engi þorir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er í annan ſtad til at gánga. Enn þer ſatt til at ſegia, þá veit ec margra göfigra manna ſcaplyndi, oc ſva alþýdunnar, at þeſs væri fúſaſtir oc búnaſtir, at nockor konungr kæmi þar

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII IN NORVEGIAM.

996. *Poſthac Thorerus occidentem verſus in Hiberniam atqve Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula* Olafi *Regis, dicti* Kvaran, *ſoceri ſui tunc verſabatur. Poſt breve interjectum tempus colloqvio Alii potitur Thorerus, homo eloqvens atqve facundus. Cum hi ſæpe multumqve erant collocuti, cæpit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, qvinam eorum vita fruerentur, qvo regno qvaqve poteſtate (ſinguli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, qvali apud cives gratia polleret? Reſpondet Thorerus, Jarlum Principem eſſe, ea poteſtate pollentem, ut nemo contra eum hiſcere auderet, nemo ei contradicere; id vero in cauſa eſſe, qvod alium adeundi non daretur copia; aſt, ſi vera liceret fateri, notam ſibi eſſe plurimorum magnatum non minus qvam totius plebis mentem, id præcipue cupientium, paratorumqve ad id & animo & opibus, ut ad regni iſtius*

A.D. 996. þar þil ríkis, af ætt Harallds ens Hárfagra. Enn ver fiám nú engan þann til; oc meft fyrir þá föc, at þat er nú reynt, at illa dugir at beriaz vid Hákon Jarl. Enn er þeir töludu þetta opt, þá lætr Olafr í liós fyrir Þóri nafn fitt oc ætt, oc fpyr hann ráds, hvat hann hyggi, ef Olafr ferr til Noregs, hvert bændor mundi vilia taka vid hanom at konungi. Þórir eggiadi hann ákafliga þefsar ferdar, oc lofadi hann miöc, oc atgervi hans. Tók Olafr þá at fýfaz miöc at fara til ættleifdar finnar. Siglir Olafr þá veftan med V fkipum, fyrft til Sudreya; Þórir var þar í för med hánom; þadan figldi hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödvisfon lá þá í Rögnvalldsey í Ásmundarvogi, med eitt lángfkip, oc ætladi at fara yfir á Katanes. Þá figldi Olafr fíno lidi veftan at eyonom, oc lagdi þar til hafnar, þvíat Petlandsfiördr var eigi færr. Enn er konungr vifsi, at Jarlinn var þar fyrir' þá let hann Jarl kalla til tals vid fic. Enn er Jarl kom á fkipit til tals vid konung, þá haufdo þeir fátt talat, ádr konungr fegir at Jarl fkylldi fcíraz láta, oc allt landsfólk hans; enn at audrom kofti fkylldi hann þá deya þegar í ftad; enn konungr qvezc mundo fara med eld oc ufla yfir eyiarnar, oc eyda landit,

iftius clavum admitteretur Rex, ex profapia ortus Haraldi Pulchricomi; jam autem nec fibi nec aliis civium hujusmodi qvendam effe notum, ea præcipue de caufa, quod certa jam experientia conftaret, manum cum Hakono Jarlo conferere, rem effe vanam atque irritam. Hac de re fæpius iterato fermone, Olafus Thorero fuum nudat nomen, fuamqve profapiam, ejus implorans confilium mentemqve, an futurum crederet, fi Olafus peteret Norvegiam, ut illum fibi Regem fumerent cives. Eam rem ei fummo opere fvafit Thorerus, eum ejusqve promtitudinem fummis tollens laudibus. Hinc natalis foli ingenti defiderio accenfus Olafus, de occidente qvinqve navium claffe navigat, primum ad Hæbudas, Thorero comitatus, inde ad Orcadas. Tunc temporis Sigurdus Jarlus, Ludovici filius, in portu Asmundarvoga, *infulæ* Rognvalldsey, *navem longam bellicam in anchoris tenuit, in Katanefiam transfretaturus. De occidente cum fuis infulas accedens Olafus, dictum portum intrat, cum Fretum Picticum* (Petlandsfiord) *non poffet navigari. Certior Rex factus, adeffe ibi Jarlum, eum ad colloqvium vocat. Brevi habito colloqvio, poftqvam ad navem Regis Jarlus acceſſerat, cum eo collocuturus, Rex eum monet, ut facro fe fonte ablui permitteret, cum omnibus infularum incolis; fi id recufaret, mortem mox inferendam Jarlo minatus, minatusqve infulis futuram igne & ferro fædam vaftationem, nifi incolæ*

landit þat, nema landsfolkit criſtnadiz, Enn ſva ſem Jarl var þá vid komin, þá tok hann þat af, at taka ſcírn; var hann þá ſcírdr, oc allt þat folc, er þar var med honom. Sídan ſvardi Jarl konungi eida, oc gerdiz hans madr; feck honom ſon ſinn til giſlingar, er het Hvælpr eda Hundi; oc hafdi Olafr konungr hann med ſer til Noregs.

incolæ baptiſmum admitterent. His in Anguſtiis conſtitutus Jarlus, elegit baptiſmi admittendi conditionem; quare ipſe cum omni populo, quæ ibi aderat, turba, ſacro ablutus eſt fonte, quo facto, fidem Regi jurejurando obſtrinxit, factus ita ejus vaſallus, filiumqve tradidit, fidei obſidem, nomine Hvelpum *ſ. Canem, quem Rex ſecum in Norvegiam duxit.* A. D. 997.

UTANFERD NIALSONA.

Nú er þar til máls at taka at þeir Grímr oc Helgi ſynir Niáls fóro af Islandi þat ſumar ſem þeir Þráinn fóro utan, oc voru á ſkipi med þeim Olafi or Elldu Ketilsſyni oc Bárdi Hvíta, þeir tóko nordanvedur ſva haurd at þá bar ſudr í haf, oc rak yfir myrkr ſva mikit at þeir viſsu eigi hvar þeir fóro, oc hofdo þeir útiviſt langa, þá komu þeir þar er grunnſævi var mikit, oc þóttuz þeir vita at þat mundi vera nær lanndum, þeir Niálsſynir ſpurdu ef Bárdr viſsi nockut til hverium londum þeir myndu næſt vera? morg eru til ſegir hann, at því ſem ver hofum vedrfoll haft. Eyiar eda Skotland eda Irland. Tveim nóttum ſídarr ſá þeir lond á bædi bord, enn boda mikinn inn á fiordinn, þeir kauſtudu akkerum fyrir utan bodann, þá tók at lægia vedrit, enn um morguninn var logn, ſiá þeir þá fara XIII. ſkip út at ſer, þá mællti Bárdr,

PEREGRINATIO NIALSONIORUM.

992. *Hic ſermo inde repetendus, ubi Nialſonii Grimus & Helgius, Islandia decederent, qva æſtate Thrainn cum ſociis peregre abierant. Eadem illi ac Olafus ab Ellda filius Ketilis & Bardus Albus nave vecti; tam violentis deprehendebantur aqvilonibus, ut in mare meridionale jactarentur, tantaqve vi tenebrarum circumfuſi ſunt, ut, quo ferrentur, ignorarent, longinqva uſi navigatione, (tandem) in loca maris admodum vadoſa devenerunt, quæ telluri finitima colligebant. Quæſiere de Bardo Nialſonii, num quid ſciret, qvibus regionibus maxime propinqvarent? Multæ poſſunt eſſe, inqvit, ratione, qvibus uſi ſumus, tempeſtatum; Inſulæ, vel Scotia vel Hibernia. Duabus inde noctibus terram ab utroqve latere conſpiciunt, in ſinu vero interiori ſyrtem ingentem: extra quam anchoras jecerant, cum ponere tempeſtas coepit. Mane autem (poſtero) malacia facta, naves XIII. ad ſe excurrentes ſentiunt. Tunc Bardus infit:*

A. D. 992. hvat ſkal nú til ráda taka? þvíat menn þeſsir munu veita oſs atſókn. Sídan ræddu þeir hvart þeir ſkylldu veria ſik edda gefaz upp, enn ádr þeir hofdu rádit komu at víkíngar, ſpurdu þá hvarir adra at nofnum hvat fyrirmenn heti? þá nefnduz fyrirmenn kaupmanna, oc ſpurdu í móti hverrir fyrir lidi þeirra væri? annarr nefndiz Griótgardr en annarr Snækólfr ſynir Molldanns ur Dungalsbæ í Skotlandi, frændr Melkolfs Skota konungs, oc eru koſtir II. af oſs gervir ſegir Gríótgardr at þer gangit á land enn ver munum taka fe ydvart, hinn er annrarr at ver munum ſækia at ydr oc drepa hvern mann er ver ſám. Helgi ſvarar þat vilia kaupmenn at veria ſik. Þá mælltu kaupmenn mæl þú alsveſall, hveria vorn munu ver veita? oc er fe fiorvi fyrra. Grímr tók þat ráds at hann æpti á víkingana, oc let þá eigi heyra illan kur kaupmanna. Bárdr oc Olafr ræddu, hyggit þer eigi at Islendingar muni gera ſpott at látum ydrum, takid helldr vopn ydur oc verid ydr, tóko þeir þá allir til vapna oc feſtu þat med ſer at þeir ſkylldu alldri uppgefaz medan þeir mætti veria ſik.

FRA

Quæ nunc ineunda ratio? hi enim claſſiarii nos adpugnabunt. Mox deliberabant, tuerentur ſe, an dederent: at priusquam propoſitum habuiſſent, piratæ aderant. Mox alteri alteros rogare quo nomine duces vocarentur: efferunt ſua primarii mercatorum: viciſſim percontantes, qui præſint claſſiariis? unus Griotgardum ſe appellavit, alter a) *Snækolfum, filios (eſſe)* b) *Molldanis ab Dungalsbæio Scotiæ; cognatos Melkolfi regis Scotorum. Et nos duas conditiones ferimus, ait Griotgardus; unam, uti vos in terram egrediamini, nobis res veſtras occupaturis; alteram, ut vos inpugnemus, & cujuscunque nobis poteſtas fiet, perimamus. Helgius reſpondit: volunt ſe tutari mercatores, hi vero, ut tu nunqvam ſalvus dixeris! inquiunt: qvid (nobis) tutelæ præſtabimus, aut eſt pecunia ſalute prior? Id Grimus conſilii cepit, ut piratas acclamaret, quo eos miſera mercatorum murmura excipere vetaret. Bardus & Olafus: Vosne, ajunt, exiſtimatis Islandos, quomodo vos geritis, ludibrio habituros: ſumite potius arma, vosque defendite. Mox univerſi arma capere, ſeqve nunqvam eſſe dedituros, quoad locus foret propugnandi, inter ſe confirmant.*

DE

---

a) Snækólfr.) F. L. O. S. Snækollr. G. Knekollr, *ſed infra* Snækollr. E. P. Jökull, *at infra* Snækollr.

b) Molldáns.) E. F. K. P. Fr. a. & f. Moddáns. M. O. Molldángs. L. Molldgángs. N. Q. Molldars. C. Soddáns.

FRA KARA SOLMUNDARSYNI.

Víkingar ſkutu á þá oc tókz orroſta oc veria Kaupmenn ſik vel. Snækólfr leypr at Olafi oc leggr í gegnum hann med ſpióti. Grímr leggr til Snækolfs ſpióti, oc ſva faſt at hann fell útbyrdis. Helgi ſneri þá mótz vid Grími, oc ráku þeir ofan alla víkinga oc iafnan voru þeir Niálsſynir þat er meſt þurfti. Víkingar kolludu oc bádu kaupmenn uppgefaz, þeir ſogdu at þeir myndi alldri uppgefaz, í þeſsu vard þeim litid til hafs, ſiá þeir ſkip fara ſunnan fyrir neſit oc voru eigi færri enn X. þeir róa mikinn oc ſtefna aa þangat, er þat ſkiólldr vid ſkiolld, enn á því ſkipi er fyrſt fór ſtód madr vid ſiglu, ſá var í ſilkitreyiu oc hafdi gylldan hiálm, enn hárit bædi mikit oc fagrt, ſiá madr hafdi ſpiót gullrekit í hendi, hann ſpurdi, hverir eiga her leik ſva óiafnan? Helgi ſagdi til ſín, oc ſagdi at í móti voru þeir *Griótgardr* oc *Snækólfr*; enn hverrír eru Stýrimenn? ſagdi hann; Helgi ſvaradi, Bárdr ſvarti er lifir, enn annarr er látinn er Olafr heitir erut þit ſegir hann Islendzkir menn? ſva er víſt ſegir Helgi, hann ſpurdi hvers ſynir þeir væri, þeir ſogdu, þá kannadiz hann vid oc mællti, nafnfrægir erut þer fedgar, hverr ertu? ſegir Helgi, Kári heiti ek, ok em ec Solmundarſon, hvádan komtu át? ſegir Helgi. Or Sudreyum. þá ert þú vel at kominn ſegir Helgi ef

DE KARIO SÖLMUNDI FILIO. A. D. 992.

Piratis in mercatores tela jacentibus, prælium oritur, hiqve ſe pulchre tutantur. Snækolfus Olafum curriculo invadens haſta transverberat. Grimus haſtam in Snækolfum ingerit, idqve tanta vi, ut præceps e navi rueret. Tum Helgius ſe ad Grimum recipit, amboqve cunctos e navi (ſua) prædones profligant: Nialſoniiqve, qva res maxime deſiderabat, freqventes aderant. Piratæ clamitantes, deditionem poſcunt mercatores, at ſe nunqvam dedituros regerunt. Inibi forte reſpicientes oceanum verſus a meridiana lingvæ parte adferentes, haud pauciores X, animadvertunt, qvæ excitato remigio curſum ad ipſos dirigebant, in his ſcutum ſcuto conſertum: in ea vero navi, qvæ prima ibat, qvidam ad malum conſtitit, thorace velatus ſerico, deauratam gerens galeam; promiſſis nitidisqve crinibus; haſtamqve in manu tenens auratam. Idem rogat: Qvinam hic imparibus adeo viribus certant? Helgius nomen ſuum, adverſariosqve Griotgardum & Snækolſum indicat. Qui vero, inſtat, gubernatores? Reſpondet Helgius: Bardus Niger, *adhuc vivens; alter vero, nomine Olafus, modo exſtinctus. (Pergit:) Vos Islandi eſtis? Sumus utiqve, ait Helgius. Tum percontatus, qvo patri nati eſſent: iis ſignificantibus, genus agnovit; &, Vos, inqvit, & pater veſter celebres eſtis. Quinam tu? ait Helgius. Karius*

nominor

A. D. 992. Þú villt veita oſs nockut, veita ſlíkt ſem þer þurfit ſegir Kári, eda hvers beidit þer? veita þeim atlogu ſegir Helgi. Kári ſagdi at ſva ſkylldi vera, laugdu þeir þá at þeim, oc tókz þá bardagi í annat ſinn, enn er þeir hafa bariz um rid, hleypr Kári upp á ſkip til Snækolfs, hann ſnýr í móti honom oc hoggr til hans, Kári leypr yfir ſlá eina er lá um þvert ſkipit aptr ofugr, Snækólfr hió í ſlána, ſva at fal báda eggteina ſverdzins, Kári hoggr til hans. oc kom ſverdit á auxlina, oc vard hogg ſva mikit at hann klauf frá ofan hondina, oc hafdi Snækolfr þegar bana. Griótgardr ſkaut ſpióti til Kára. Kári ſá þat oc lióp í lopt upp, enn ſpiótit miſti hans, í því voru þeir Helgi oc Grímr komnir til mótz vid Kára, leypr þá Helgi at Griótgardi, oc leggr ſverdi í gegnum hann, oc vard þat hans bani gengu þeir þá um ſkip oll med bádum bordum, menn bádu ſer þá grida, gafu þeir þá grid ollum, enn tóku fe allt, eptir þat leggia þeir ſkipin oll út undir eyiar.

nominor, & ſum filius Sölmundi. Ille porro: Vnde adveniſti? Ex Aebudis (reſpondit) Sic tu auſpicato ades, inqvit Helgius, ſi qvid nobis operæ dabis. Karius: dabo, qvacunqve vos indigetis: at qvid (præcipue) poſtulatis? Cui Helgius: ut hoſtes navibus adoriare. Facturum annuit Karius: ipſeqve cum ſociis naves in eos incitant. Mox redintegratur diſcrimen, pugna vero aliqvantiſper facta, Karius in navim Snækolfi evolat: hic in illum gradum vertit, gladio impetens: Karius tignum qvoddam, per transverſam poſitum navem, retrorſum ſuperſilit: hoc igitur feriebat Snækolfus, ſic ut utraqve acies gladii conderetur. Tum ictum ei Karius intendit; qvi, gladio in humerum impulſo, tantus exſtitit, ut brachio (deorſum) abſciſſo Snækolfus mortem ſtatim acciperet. Griotgardus haſtam in Karium torqvet, ſed cum hic, re animadverſa, ſubſiliret, in vanum lapſa eſt. Hoc momento Helgius & Grimus præſto adſunt Kario. Helgius ad Griotgardum decurrens, gladio eum trajicit, & ſic ille neci datus eſt. Tum cunctas utrinqve ſecus pervadunt naves; piratas pacem implorantes, ſalute omnes donant: ipſi vero, ablatis omnibus ſpoliis, totam dein claſſem extrorſum ad inſulas appulerunt.

FRA SIGURDI JARLI.

Sigurdr het Jarl er red fyrir Orkneyium. hann var Hlodviſſon Þórfinnzſonar hauſakliúfs, Torfeinarsſonar Raugnvalldzſo-

nar

DE SIGURDO DYNASTA.

Sigurdus nominabatur dynaſta, qvi Orcadibus præfuit; filius Hlödveris, filii Thorfinni Hauſakliuſi (Craniſecæ), filii Rögnvalldi

di

nar Jarls af Mæri Eysteinssonar Glumru. Kári var hirdmadr Sigurdar Jarls oc hafdi tekit skatta af Eyiunum af Gilla Jarli. Kàri bidr þá nú fara til Rossèyiar, oc sagdi at Jarl mundi vel vid þeim taka, þeir þágu þat oc fóru med Kára oc komu til Rosseyiar. Kári fylgir þeim á fund Jarls, oc sagdi hverir menn þeir voru, hverso komu þeir segir Jarl á þinn fund? ec fann þá sagdi Kári í Skotlandzfiordum, oc borduz þeir vid sonu Molldans Jarls, oc vorduz þeir sva vel, at þeir urpu ser iafnan medal viddanna oc voru þar iafnan sem mest var ravnin. Vil ec nú bidia þeim hirdvistar. Því skallt þú ráda segir Jarl, tekiz hefir þú sva mikit á hendr vid þá ádr, þeir voru þá med Jarli um vetrinn, oc voru vel virdir. Helgi var liódr er á leid vetrinn. Jarl þóttiz eigi vita hví þat myndi sæta, oc spurdi hvi hann væri liódr, oc spurdi hvat honom þætti? eda þikki þer her eigi gott? gott þikki mer her segir Helgi, hvat hugsar þú þá? segir Jarl. Eigi þer nockurs ríkis at gæta á Skotlandi? segir Helgi, sva mun oss þikkia segir Jarl, eda hvat er at því?

di Comitis Mæriæ, filii Eysteinis Glumræ *(strepentis). Erat Karius satelles Sigurdi dynastæ, tributaqve ex insulis a Comite Gillio exegerat. Idem, ut Nialsonii in Rosseyam (Rusam) irent, petiit, dynastam eos liberaliter accepturum testatus, annuerunt, & cum Kario una profecti venerunt in Rosseyam: isque deductis illis in conspectum dynastæ, qui sint (hominum) significavit. Quomodo, ait dynastes, hi te convenere? Offendi eos, inqvit Karius, in fretis Scoticis, adversus filios Molldanis* c) *Comitis præliantes: seqve adeo generose tuebantur, ut se lignaria inter armamenta navium multi objicerent, & ubivis maximum erat periculum, assidui essent: jam vero ut hospitio recipiantur aulico precor. Hoc tuo arbitrio relinqvam, inqvit dynasta: tantam eorum causa rem in te suscepisti antehac. Itaqve ad dynastam perhiemabant, honorifice habiti. Urgente hyeme Helgius subtristis exstitit: cui qvæ subesset causa, haud satis intelligens dynasta, qværebat, qvidnam esset tristis? simul, qvæ res doleret ei? an vero parum probatur tibi hoc hospitium? Placet qvidem hoc, respondit. Porro dynasta: Qvid ergo cogitas? Et Helgius: Ecqvam in Scotia ditionem habes defendendam? Sic certe existimamus, inqvit dynasta: qvid vero tua? Ad* A. D. 992.

c) Jarls.) Id Jarls or Dungálsbæ. E. P. Skóta (Skotta) konúngs bródur, *fratris Scotorum regis.*

A. D. 993. Því? Helgi ſegir. Skotar munu hafa tekit ſýſlumann ydvarn af lifi, oc tekit nióſnir allar at ongar ſkylldi ganga yfir Petlandsfiord. Jarl mællti, ertu forſpárr madr? hann ſegir, lítt er þat reynt, auka ſkal ek ſæmd þína ſegir Jarl, ef þetta er ſva, ella mun þer gialld at verda, ecki er hann þeſs háttar madr ſegir Kári, oc mun hann ſatt tilſegia, þvíat fadir hanns er forſpár. Sídan ſendi Jarl menn ſudr til Straumeyiar Arnlióti ſýſlumanni ſínum, eptir þat ſendi Arnliótr menn ſudr yfir Petlandsfiord, oc toko þar nióſnir, oc frettu þat at Hundi Jarl oc Melſnati Jarl hofdu tekit af lifi Hávard í Þradsvík mág Sígurdar Jarls, ſendi þá Arnliótr ord Sigurdi Jarli at hann ſkylldi koma ſudr med lid mikit at reka Jarla þeſsa af ríkinu, þegar Jarl ſpurdi þetta dró hann ſaman her mikinn um allar eyiar.

Ad qvæ Helgius: Scoti, credo, procuratorem tuum e medio ſuſtulerunt, omnesqve nuntios interceperunt, ne qui fretum Petlandicum transeunt. Hic dynaſta: Præſagus homo es? Ille reſpondit: Parum id probatum eſt. Augebo honorem tuum (te præmio), ait dynaſta, ſi hoc ita ſit; ſin aliter, tibi fraudi erit. Karius ſuſcipit: Non eſt ejusmodi homo (ut mentiatur), ſed verum, puto, loqvitur: etenim divinus eſt pater ſuus. Poſtea dynaſtes legatos auſtrum verſus in Straumeyam (Stromam) ad Arnliotum procuratorem ſuum miſit: qui mox ſcrutatores trans fretum Petlandicum amandavit: iique rem explorantes cognoſcunt Hundium ac Melſnatium Comites Havardo d) *Thradsvicenſi, Sigurdi dynaſtæ affini, vitam abrupiſſe. Hinc Arnliotus ad Sigurdum dynaſtam mittit, ut auſtrum verſus magnis copiis veniret ad profligandum hos ex provincia Comites, quo accepto, mox numeroſum dynaſta ex omnibus inſulis contrahebat exercitum.*

BARDAGI MED JORLUM.

Sídan fer Jarl ſudr med herinn, oc var Kári í faur med honom oc ſva Niálsſynir, þeir komu ſudr vid Katanes. Jarl átti þeſsi ríki í Skotlandi. Roſs oc Myrævi, Sudrland oc Dali, komu þar at

PRÆLIUM INTER DYNASTAM ET COMITES.

Dein dynaſtes auſtrum verſus cum copiis profectus, Kario Nialſoniisqve itineris ſociis, Kataneſiam tetigerat: cum ex iis provinciis, qvæ ditioni dynaſtæ in Scotia ſuberant, Roſſia nempe ac Moravia Sudurlandia

d) Þrádsvik, E. R. Chh. *Fragm.* f. Þrasvík.

at móti þeim menn af þeim ríkium, oc sögdu at Jarlar væri þadan skamt í braut med mikinn her, þá snýr Sigurdr Jarl þángat herinum oc heitir þar Dungalsnípa er fundrinn var fyrir ofan, oc laust i bardaga med neim mikinn. Skotar höfdu látid fara sumt lidit laust oc kom þat í opna skiolldu Jarlsmönnom oc var þar mannfall mikit, þar er þeir Niálssynir snern í móti þeim oc borduz vid þá, oc komu þeim á flótta, verdr þá bardagi hardr, snúa þeir Helgi þá fram hiá merkinu Jarls oc beriaz vel. Nú snýr Kári í móti. Melsnati skaut spióti til Kára; Kári hendi oc skaut aptr spiótinu, oc í gegnum Jarlinn, þá flýdi Hundi Jarl, en þeir ráku flóttann allt þar til er þeir spurdu til Melkofs Jarls at hann dró her saman í Dungalsbæ, átti Jarl þá rád vid menn sína, oc sýndiz ollum þat rád at snúa aptr, oc beriaz eigi vid sva mikinn landher, sneru þeir þá aptr. Enn er Jarl kom í Straumey skiptu þeir þar herfángi, sídan fór hann nordr til Rosseyiar. Niálssynir fylgdu honom oc Kári. Jarl gerdi þá veizlu gaf Jarl Kára sverd gott oc spiót gullrekit, enn Helga gullhríng oc skikkiu, en Grími skiolld oc sverd. Eptir þat gerdi hann þá hirdmenn sína Grím oc

dia & Dalis; quidam illis obviam veniebant, nuntiantes, haud procul inde magno cum exercitu abesse Comites. Itaque Sigurdus dynasta eo cum agmine flectit iter: locusque, supra quem fiebat congressus, e) *Dungalsnipa* (*petra eminens Dangalli*) *appellatur. Concurritur magno certamine. Scoti partem copiarum segregatim ire fecerant: quibus milites dynastæ aperto latere aggressis, magna horum strages facta est; donec Nialsonii pedem iisdem inferebant, commissaque pugna in fugam eos dabant. Tum asperius fieri prœlium coepit. Helgius ac frater signum dynastæ prævertentes promte dimicant. Karius Comiti Melsnatio se offert: hic in illum hastam emittit; qua manu intercepta retortaque Karius transfigit Comitem. Tunc Hundius Comes fuga se proripit, illi vero fugientes ad eum persecuti finem sunt, quoad Melkolfum dynastam exercitum in Dungalia cogere audiebant. Hic consilium suorum dynasta adhibente, cunctis visum est utilius reverti, quam tantis cum terrestribus copiis cernere. Itaque revertebantur. Ut vero in Straumeyam venerat dynastes, præda est diribita. Mox boream versus Rosseyam petiit, Nialsoniis & Kario comitibus: lautumque ibi convivium instruxit: inter quod (convivium) dynasta gladium eximium Kario hastamque obauratam, Helgio armillam auream togamque, Grimo autem clypeum & gladium* A. D. 993.

e) Dungálsnípa.) Fr. f. & g. --- gnípa. F. Fr. d. Duggálsnípa.

A. D. 993. oc Helga, oc þakkadi þeim framgongu góda, þeir voru med Jarli þann vetr oc um sumarit, þar til er Kári fór í hernat, 994. þeir fóru med honom, þeir heriudu vída um sumarit oc fengu hvervetna sigr, þeir borduz vid Gudrod konung or Mon oc sigrudu hann, oc fóru vid þat aptr oc höfdu fengit mikit fe, voru 995. þeir enn med Jarli um vetrinnn. Um varit beidduz þeir Niálssynir at fara til Noregs. Jarl mællti at þeir skylldu fara sem þeim líkadi, oc feck þeim gott skip oc roskva menn. Kári sagdi at hann myndi þetta sumar koma til Noregs med skatta Hákonar Jarls, oc mun du þeir þá finnaz, oc sva kom at þeir sammælltuz á þat. Sídan letu þeir Niálssynir út oc sigldu til Noregs, oc komu nordr vid Þrándheim.

gladium donabat. Dein Helgium & Grimum satellitio adscripsit, gratiis de opera egregie navata persolutis. Proximam apud dynastam hiemem agebant, eoque æstatem, donec Kario piraticam factum eunti se associarent. Hac æstate prædas passim exercentes, victoriam ubique retulere. Cum Gudrödo rege Monæ prælio dimicantes, eum superavere: quo facto, magnam reportantes prædam, revertere. Apud dynastam etiam perhiemabant. Vere Nialsonii veniam in Norvegiam transcurrendi expetunt, quibus, quo placeret, ire jussis, dynasta bonam navim strenuosque socios dedit. Innuebat Karius tributa se hac æstate Haconi dynastæ in Norvegiam vecturum; ibique se cum illis congressurum: & sic factum est, uti hoc mutuo condicerent. Postea solvebant Nialsonii, & ad Norvegiam velificantes Thrandheimum in boreali regione tetigerunt.

996. Fóru þeir þadan med honum í hernád, þeir heriudu sudr um Angulseyiar oc allar Sudreyiar, þá helldu þeir til Salltíris oc gengu þar upp oc borduz vid landzmenn oc fengu þar fiár mikils, oc fluttu til skipa, þadan fóru þeir sudr til Bretlandz oc heriudu þar, þá helldu þeir til Manar, þar mættu þeir Gudraudi konungi ur Mani oc borduz þeir vid hann oc höfdu sigr, oc drapu Dungalson konungs, þar tóko þeir fe mikit, þadan helldu þeir nordr til Kolni ok fundu

Prædas deinde ex Aungulseyis austrum versus, omnibusqve Aebudis agebant. Mox Satiriam petiere; qvo egressi manus cum incolis conferebant. & magna illic potiti præda, ad naves revertere. Inde austrum versus ad Britonum terram delati, ibi populabantur. Tum ad Monam cursum instituerunt, & obviam sibi facto Gudrödo Monæ rege, pugnaqve cum eo commissa, victoriam adepti sunt, filioqve regis Dungale interfecto, magna illic spolia ceperunt. Hinc boream versus f) *ad Colnam pergebant, ubi Gillium*

f) til Kolni.) B. D. E. G. Chh. Frr. t. Kolu. F. í Kló.

fundu þar Gilla Jarl, oc tók hann vid þeim vel oc dvalduz þeir med honom nockura hríd. Jarl fór med þeim til Orkneyia á fund Sigurdar Jarls, enn um varit gipti Sigurdr Jarl Gilla Jarli Nereidi systir sína, fór hann þá í Sudreyiar.

Gillium Comitem nacti, prolixeqve accepti, A. D. 996. *per aliqvantum tempus apud eum commorabantur: cumqve illis una in Orcades ad Sigurdum dynastam Comes profectus est. Vere autem,* g) *sorore Sigurdi dynastæ Nereida nuptum sibi data, in Aebudas rediit.* 997.

DAUDI SVENS TIUGUSKEGGS.

Olafr konungr Haralds-sun sigldi vestr til Englands; þat var þar tídinda, at Sveinn Tiúguskegg Dana konungr var þenna tima í Englandi med Danaher, oc hafdi þar þá setit um hríd, oc haft land Adalráds konungs; höfdo þá Danir vída gengit yfir England; var þá sva komit, at Adalrádr konungr hafdi flýit landit, oc farit sudr í Valland. Þetta sama haust er Olafr konungr kom til Englands, urdo þau tídindi þar, at Sveinn konungr Halldsson vard bráddaudr um nótt í reckio sinni. Oc er þat sögn Enskra manna, at Eadmundr hinn helgi hafi drepit hann, med þeima hætti sem hinn helgi Mercurius drap Julianum níding. Enn er þat spurdi Adalrádr Engla konungr á Flæmingialand, þá snýr hann þegar aptr til Englands. Enn þá er hann kom aptr í landit, sendi hann ord öllom mönnom, er se villdo þiggia til þess, at vinna land med hönom,

MORS SVEINI FURCATÆ BARBÆ.

Navigavit Olafus Rex Haraldi filius occidentem versus ad Angliam, ubi tunc hæc erat rerum facies. Illo tempore Sveinus Danorum Rex in Anglia Danico cum exercitu versans, ibiqve aliqvamdiu commoratus, regnum Adalradi *Regis occupaverat. Late per Angliam tunc armis grassati Dani, eo rem deduxerant, ut Rex Adalradus, regno fuga relicto, ad* Vallandiam (*Franciam*) *ire esset coactus. Eodem autumno, qvo ad Angliam appulit Olafus, forte accidit, ut Sveinus Rex, Haralldi filius, subita morte suo in lecto obiret. Referunt Angli,* Edmundum *Sanctum eodem modo vita exuisse, qvo* Julianum Apostatam *occidit Sanctus* Mercurius. *Nuntio autem hujus rei ad Adalradum Regem perlato, tum in* Flæmingialandia (*Flandria*) *commorantem, absqve mora reversus est in Angliam. In regnum vero redux, missis nuntiis omnes invitavit, qvi stipendia vellent mereri, Regi ad regnum recuperandum opem laturi. Hinc ingens*

g) systur.) Fr. c. döttur, filia.

h) Nereidi.) E. F. K. P. Nerídi.

A. C. 1008. om. Dreif þá mikit fiölmenni til hans. Þá kom til lids vid hann Olafr konungr med mikla sveit Nordmanna. Þá lögdo þeir fyrst til lundúna, oc helldo skipa hernom utan í Temps, enn Danir helldo borginni. Ödrom megin árinnar er mikit kauptun, er heitir Sudrvirki; þar höfdo Danir mikinn umbúnat, grafit díki stór, oc setto fyrir innan vegg med vidom oc grióti oc torfi, oc höfdo þar í lid mikit. Adalrádr konungr let þar veita atsókn mikla; enn Danir vördo; oc feck Adalrádr konungr ecki atgert. Bryggior voro þar yfir ána, milli borgarinnar oc Sudrvirkis, sva breidar at aka mátti vögnom á víxl. A bryggionom vöro vígi ger, bædi kastalar oc bord-þök forstreymis, sva at tók upp fyrir midian mann: enn undir bryggionom voro stafir, oc stódo þeir nidr í grunn í anni. Enn er atsókn var veitt, þá stód herrinn á bryggionom, um allar þær, oc vardi þær. Adalrádr konungr var miöc hugsiúkr hvarnog hann skylldi vinna bryggiornar. Hann kalladi á tal alla höfdingia hersins, oc leitadi ráda vid þá, huarnog þeir skylldo coma ofan bryggionom. Þá segir Olafr konungr at hann mun freista at leggia til sino lidi, ef adrir höfdingiar vilia at leggia. Á

ingens ad illum confluxit militum multitudo. Eum qvoqve accessit Olafus Rex, magna Nordmannorum turba comitatus, opem ei laturus. Hi Londinum primum appulere, ubi in fluvio Tamesi *eorum stetere naves, civitatem vero obtinebant Dani. Ad alterum fluvii latus ingens positum est emporium,* Sudurvirke *dictum, qvod Dani multis munimentis, ducta (nempe) alta & lata fossa, ac congesto intra illam ex lignis, lapide & cespite vallo, magno imposito præsidio firmaverant. Hæc Adalradus Rex adortus magna vi oppugnabat; ast resistentibus Danis, irritus fuit Adalradi Regis conatus. Pontes erant ibi amni impositi, inter civitatem atqve Sudvirkam, adeo lati, ut occurrentes curtus duo transire possent. A latere pontium, qva parte secundum spectabant amnem, posita erant propugnacula tam castella, qvam loricæ atqve plutei, ejus altitudinis, ut ad pectus usqve (propugnantium) attingerent; pontes autem (ipsos) pali sustentabant, qvi in fundo amnis erant fixi. Facta igitur oppugnatione, per pontes dispositus exercitus eos tuebatur. Animo (hinc) æger Adalradus Rex, atqve qva ratione pontes posset expugnare sollicite cogitans, omnes copiarum præfectos, ad colloqvium vocatos, consulit modum qvo pontes possent destrui. Tum Rex Olafus pollicetur, si cæteri præfecti suas admovere vellent copias, se cum suis pontes aggressum rem tentaturum. Hoc igitur in consilio postqvam* statutum

Á þeirri málstefno var þat rádit, at þeir skylldo leggia her sinn upp undir bryggiornar. Bió þá hverr sitt lid oc sin skip.

statutum erat, ut pontibus exercitus admoverentur, suas singuli copias suasque naves huic rei parabant. A. D. 1008.

ORROSTA.

Olafr konungr let gera flaka stora af vidartaugom, oc af flötom vidi, oc taka í sundr til vandahus, oc let þat bera yfir skip sin, sva vítt, at þat tók af bordom út; þar let hann setiá undir stafi sva þykt oc sva hátt, at bædi var hægt at vega undan, oc ýrit stint fyrir grióti ef ofan væri áborit, Enn er herinn var búinn, þá veitto þeir atródr nedan eptir ánni, oc er þeir koma nær bryggionom, þá var borít ofan á þá bædi skot oc griót, sva stórt at ecki hellt vid hvarki hiálmar ne skilldir, oc skipin meiddoz siálf ákafliga. Lögdo þá margir frá. Enn Olafr konungr oc Nordmanna lid med hönom rero allt upp undir bryggíornar, oc báro kadla um stafina, þá er upphelldo bryggionom, oc tóko þá oc rero öllom sciponom forstreymis, sem mest mátto þeír. Stafirnir drógoz med grunni, oc allt til þess er þeir voro lausir undir bryggionom. Enn fyrir því at vapnadr herr stód þykt á bryggionom, þá var þar bædi griót mart, oc her vapn mörg, enn stafirnir voro undan brotnir, þá bresta af því nidr bryggiornar, oc fellr fólkit mart ofan á

PRÆLIUM.

Olafus Rex ingentia tabulata ex viminibus atque ex asseribus ligneis strui curavit, & ad eam rem obsoletas destrui domos. Hic tabulatis, ceu vineis, naves suas (ita) tegi jussit, ut extra navium latera pertingerent, palisque ea frequentibus adeo & altis fulciri, ut et gladiis vibrandis locus esset, & ad lapides arcendos satis essent firma, si eorum vis superne ingrueret. Classe & copiis paratis, adverso amne adremigarunt; at postquam pontibus appropinquatum est, & missilia in eos superne sunt congesta, & saxa adeo ingentia, ut & galeæ & scuta frangerentur, atque ipsæ naves pessime læderentur. Multi (ergo) se inde subduxere. Olafus autem Rex ejusque comites Nordmanni, navibus ad pontes appulsis, funes & rudentes palis alligarunt, quibus nitebantur pontes, quo facto, naves secundo amne, totis annixi viribus, impellebant remis; cedebant sensim convulsi tractique pali, donec pontibus subtrahebantur. Densa autem in pontibus cum staret armata manus, saxorumque ibi ingens & armorum esset vis, palis subductis, rupti ruebant pontes, suaque ruina multos in amnem traxere; cætera vero omnis turba ex pontibus, partim in civita-

 ána tem,

A.D. 1008. ána, enn allt annat lidit flýdi af brygionom, sumt í borgina, enn sumt í Sudvirki, oc eptir þat veitto þeir atgaungo í Sudvirki, oc unno þat. Enn er borgarmenn sá þat, at áin var unnin Temps, sva at þeir ecki mátto banna skipfarar upp borgina, oc tóko vid Adalrádi konnungi. Sva segir Óttar Svarti:

Enn brautto ela kennir
Yggs gunn þorin brygior
Linns hefir lönd at vinna
Lundúna þar snúnat.
Höfdo hart um krafdir
Hilldr óx vid þat skilldir
Gáng enn gamlir sprúngo
Gunnþínga járnhríngar.

Oc enn qvad hann þetta:

Komto í land oc lendir
Ládvördr Adalrádi
Þín naut recka rúni
Ríki efldr at slíko.
Hardr var fundr sá er færdot
Fridlands á vit nidia
Red átt studill ádan
Jatmundar þar grundo.

Enn segir Sigvatr frá þesso:

Rett er atfókn hin setta
Snarr þengill baud Englom
Att þar er Olafr sótti
Yggs lunduna bryggior.
Sverd bito Völsc enn vördo
Víkingar þar díki
Atti sumt í sletto
Súdvirki lid búdir.

ORROSTA

tem, partim in Sudvirkam, fuga salutem quæsivit. Postea Sudvirkam aggressi expugnavere. Cernentes autem oppidani, occupatum ab hoste teneri amnem Tamesin, ut aditu navibus ad interiores regni provincias eis prohibere non possent, capti timore, civitatis facta deditione, Adalradum accepere Regem. Ita hujus rei meminit Ottarus Svarte:

Præterea fregisti, Othini procellæ,
Perite, pontes, audax in prælio;
Serpentis posthac terram occupare
Londini tibi feliciter accidit.
Erant ad manum vi multa prehensi,
Prælium ea re auctum est, clypei;
Cæterum vetusti rupti sunt & fracti
Loricæ ex ferro confecti annuli.

Præterea hæc quoque cecinit:

Tu, tu, regno, appulisti terræ,
Terrarum defensor, Adalradum reddidisti.
Tuo fruitus est vir ille auxilio,
Potentia auctus tanta & tali.
Acerrimum erat, quod fecistis, certamen,
Terræ amicæ in conspectu affinium,
Ubi imperium gesserat olim
Edmundo cognatas terræ & populi.

Hujus præterea rei ita meminit Sigvatus.

Verum illud sextum erat prælium,
Qvod strenuus Rex ille obtulit Anglis,
Cum satus Olafus ipse est aggressus
Othino (fortiter) Londini pontes.
Gladii secure Vallici, sed fossam
Piratæ (Vikingi) ibi defendebant;
Posuerant qvædam (earum) in plana
Sudvirka copiarum sua tentoria.

PRÆ-

ORROSTA.

RÆLIUM. A. D. 1009.

Olafr konungr var um vetrin med Adalrádi konungi; þá átto þeir orrosto micla á Hríngmaraheidi á Ulfkelslandi, þat ríki átti þá Úlfkell Snillingr; þar fengo konungarnir sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Olafus Rex hyemem transegit apud Adalradum Regem. Tum prælio ingenti congressi sunt in Hringmaraheide (*planitie Hringmarensi*) *in terra* Ulfkelli, *qvod regnum tunc temporis tenebat* Ulfkellus Snillingus; *ibi victoria erat penes Reges, teste Sigvalldo Scalld:*

Enn let siöunda sinni
Sverd-þíng háit verda
Endr á Ulfkells landi
Olafr sem ec fer máli.
Stód Hríngmara-heidi
Herfall var þar alla
Ello kind er olli
Arfvördr Harallds starfi.

Etiam fecit iterum septimo
Gladiorum conventum fieri (sævum)
Olim in (regno &) terra Ulfkellti
Olafus, qvemadmodum ego hic memoro.
Stetit tunc Hringmarensi in planitie,
Strages ibi facta est, tota
Ellæ progenies, qvo tempore ciebat
Hæres Haralldi belli tumultum.

Enn segir Óttarr sva frá þessari orrosto:

Præterea hoc de prælio ita memorat Ottarus

Þengill fra ec at þánga
Þinn herr skipom ferri
Raud hríngmara heidi
Hlód aalköfto blódi.
Laut fyrir ydr ádr leti
Landfólk í gny randa
Engla ferd at iördo
Ott enn mörg á flótta.

Audivi, o! Rex, ego graves,
Tuum exercitum à navibus procul,
Adspersisse Hringmaræ planitiem,
Cæsosqve cumulasse acervos, sangvine;
Curvati sunt coram, antequam, vobis,
Incolæ sævo ensium in strepitu,
Anglorum turba, ad terram usqve,
Præceps est data ingens in fugam.

Þá lagdiz landit enn vída undir Adalrád konung; enn Þíngamenn oc Danir helldo mörgom borgom, oc vída helldo: þeir þá enn landino.

Tum terra late imperio Adalradi Regis iterum est subjecta. Thingamanni tamen & Dani multas tenuere civitates, magnamqve late regni partem.

ORROSTOR.

PRÆLIA.

Olafr konungr var höfdingi fyrir herinom, þá er þeir helldo til Cantarabyrgis

Olafus Rex dux erat copiarum, qvando civitati Cantuariæ admoto exercitu, ibi sunt præ-

A.D. 1009. byrgis, oc bördoz þar„ allt til þess er þeir unno stadinn, drápo þá fiöllda lids oc brendo borgina. Sva segir Óttarr Svarti:

præliati, donec captam civitatem, edita ingenti hominem strage, incendio delerent. Qua de re ita Otarus Svarte:

Atgaungo vanto yngvi
Ætt siclinga mikla
Blídr hilmir tócto breida
Borg Kantara um morgin.
Lek vid rönn af ríki
(Retto bragna konr. gagni)
Alldar frá ec at alldri
Elldr oc reykr at þú belldir.

Impetu tu grassatus es, o! Rex,
Regum cognati in gratiam, magno,
Mitissime Regum, occupasti latam
Urbem Cantuariæ summo mane diei.
Feriit juxta mare potenti ex urbe,
Potitus es Rex! victoria, aërem,
Populi, ut audivi, vim Tu vitæ,
Ignis & fumus, strenuus intulisti.

Sigvatr telr þessa hina átto orrosto Olafs konungs:

Sigvatus hoc octavum numerat præliorum Olafi Regis:

Veit ec at víga mætir
Vindom hættr hin átta
Styrkr geck vördr at virki
Verdungar styr gerdi.
Sinn máttot bæ banna
Borg Kantara sorgar.
Mart feekz prúdom pörtom
Port greifar Oleifi.

Scio ego, qvod cædibus promtus,
Vendis periculosus hostis, octavum,
Strenuus ivit custos in munimentum
Satellitum, qvidem commiserit prælium
A sua non potuere urbe arcere,
Cantuariæ urbis multos dolores
Graves cepere, modis ullis honestis,
Domus; Comites illi Olafum,

Olafr konungr hafdi þá landvörn fyrir Englandi, oc fór med herskipum fyrir land fram, oc lagdi upp í Nýamodo; þar var fyrir Þíngmanna lid; oc átti þar orrosto: oc hafdi Olafr konungr sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Tum Olafo Regi Angliæ defendendæ datæ sunt partes, (qvare) cum exercitu & classe littora terræ legens, Nyamodam intravit, ubi Thingmannorum offendens copias, orto prælio, victoriam reportavit Olafus Rex. Qva de re ita Sigvatus Skalld:

Vann úngr konungr Englom
Otraudr scarar raudar
Endr comt brúnt á branda
Blód í nya módo.
Nú hefi ec orrostor austan
Ogndvalds nió taldar
Herr fell Danscr þar er dörrom
Dreif mest at Oleifi.

Fecit Rex adolescens Anglis
Strenuus sincipitis capillos rubescere,
Atqve tinctus est subnigro ensis
Sangvine in (loco) Nyamoda dicto.
Nunc ego prælia de oriente usqve
Pugnam trahentis novem recensui
Ibi cecidere Dani, ubi hastæ
Volavere ut plurimæ contra Olafum.

Olafr

Tum

Olafr konungr fór þá vída um landit, oc tók giölld af mönnom, enn heriadi ar ödrom kosti. Sva segir Óttarr:

Máttid Enscrar ættar
Ölld þar er tóct vid giölldom
Visi vægdar lausom
Vidfrægr vid þer bægia.
Gulldot gumnar fialldar
Göll döglingi holloz:
Stundom fra ec til strandar
Stór þing ofan fóro.

Þar dvalldiz Olafr í þat sinn III vetor.

Tum Olafus Rex regionem late peragrans, A. D. 1009. *tributa solvere incolas coëgit, aut si id non* 1010. *fieret, populationibus grassabatur. Ita hac de re Ottarus:*

Non potuere Anglorum populi,
Ubi tu percepisti tributa,
Regi (tibi), nihil remittendi,
Late inclyto, impedimenta facere.
Solverent viri haud (sane) raro
Tributa Principi utilissima (qvidem).
Interdum audivi ad littora usque
Magnas prædas fuisse deductas.

Ibi eo tempore Olafus tres transegit annos.

ORROSTA I RINGSFIRDI.

Enn it þridia var andadiz Adalrádr konungr, tóko þá konungdóm synir hans Eadmundr oc Eadvardr; þá fór Olafr konungr sudr um siá, oc þá bardiz hann í Ríngsfirdi, oc vann kastala á höllunom, er víkingar sáto í; hann braut kastalann. Sva segir Sigvatr skálld:

Tögr var fullr í fögrom
Fólkveggs drífar hreggi
Hellt sem hilmir mællti
Hríngsfirdi lid þíngat,
Ból let hann á hóli
Hátt víkingar átto
Þeir badot ser sídan
Slíks skotnadar brotna.

PRÆLIUM IN SINU RINGS-FIORD.

Tertio autem vere, vivis erepto Adalrado 1011. *Rege, regnum adiere ejus filii Edmundus atqve Edvardus. Qvo facto, austrum versus mare trajiciens Olafus, prælio in sinu Ringsfiord commisso, castellum in collibus positum expugnavit, piratarum habitaculum. Qva de re ita Sigvatus Skald:*

Numerus decem completus est pulchre,
Sæva qvem prælii sub tempestate,
Contenderunt qvando, Rex mensuravit,
Sinu in Hringsfiord, copiæ illuc.
Habitaculum fecit ille in colle,
Altum piratæ qvod tenuere,
Illi non petiere sibi postea
Talem conditionem, solo æqvari.

ORROSTA. *PRÆ-*

A. D. 1012.

ORROSTOR.

Þá hellt Olafr konungr lidi síno veftr til Grislo polla, oc bardíz kar, vid víkinga fyrir Vilhialmsbæ: þar hafdi Olafr konungr figr. Sva fegir Sigvatr:

Olafr vanto þars iöfrar
Ellifta ftyr fello
Ungr komto af því þíngi
Þollr í Gríslo pollom.
Þat fra ec víg at veitto
Viljalms fyrir bæ hiarmo
Tala mint er þat telia
Tryggs Jarls háit fnarla.

Því-næft bardiz hann veftr í Fetlafirdi; fem fegir Sighvatr:

Tönn raud tólfta finni
Tyr fylgiandi ylgier
Vard í Fetlafirdi
Fiörbann lagit mannom.

Þadan fór Olafr konungr allt fudr til Seliopolla, átti þar orrofto; þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalldsborg; hun var mikil oc forn, oc þar tók han Jarl, er fyrir red borginni, er het Geirfidr. Þá átti Olafr konungr tal vid borgarmennina; hann lagdi gialld á borgina, oc á Jarl til útlaufnar, XII þúfund gullfkillinga. Slíkt fe var hönom golldit af borginni, fem hann lagdi á. Sva fegir Sighvatr:

Þrettanda

PRÆLIA.

Poftea Olafus Rex occidentem verfus ad Grislopollam ductis copiis, ibi prælio decertavit cum piratis ante Viliamsbæ (Vilhelmi urbem, villam). Ibi victoriam reportavit Rex Olafus, tefte Sigvato:

Olafe, reportafti, ubi Principes (illi),
Undecimam victoriam, cecidere cæfi,
Juvenis evafifti ex illo conventu,
Vir fortiffime, in Grislopolla.
Illud audivi, qvod pugnam pugnarunt,
Vilhelmi ante civitatem illi,
Memorabilem qvam in numero ferunt,
Fidi illius Jarli, perqvam celebrem,

Proximo poftea prælio congreffus eft in finu Fetlafiordi, de qvo ita Sigvatus:

Dentem adfperfit (fangvine) duodecimo
Gloriam fectans (Princeps) lupi,
Fuit in Sinu Fetlafiordo
Mors & cædes deftinata multis.

Inde Rex Olafus auftrum verfus ad Selliupollam usqve vectus, prælio ibi conflixit. Ibi oppidum expugnavit, dictum Gunnvalldsborg, oppidum ingens & vetuftum, in qvo captivum abduxit Jarlum, oppidi præfectum, nomine Geirfidum. Hic Olafus Rex, habito cum civibus colloqvio, oppido tributum Jarliqve redimendi pretium impofuit, XII mille nummos aureos. Qvam ftatuerat, civitas illi folvit pecuniam; qva de re ita Sigvatus:

Decimam

Þrættanda vann þrænda
(Þat var flótta böl) drottinn
Snjallr í Selio-pollom
Sunnarla styrkunnan.
Upp let gramr í gamla
Gunnvalldsborg um morgin
Geirfidr het sá gerva
Gengit Jarl of fengin.

Decimum tertium iniit Throndorum
(Id quod fugacibus nocuit) dominus
Strennus & solers in Selliupolla,
Ad austrum prælium, fama inclytus.
Adscendere (suos) jussit Rex ad vetus
Gunnvalldi oppidum mane diei;
Geirfidus dictus est ille, qui factus
Est Jarlus (suis ab hostibus) captivus.

A. D. 1012.

FRA RUDO JÖRLUM.

Olafr konungr hafdi verit í hernadi vestr í Vallandi II sumor, oc einn vetr, þá var lidit frá falli Olafs konungs Tryggvasonar XII vetor. Þá stund höfdo rádit fyrir Noregi Jarlar; fyrst Eiríkr oc Sveinn Hákonar synir; enn sídan Eiríks synir Sveinn oc Hákon. Hákon var systorson Knúts konungs Sveins sonar. Þá voro í Vallandi Jarlar II Vilhialmr oc Rodbert, fadir þeirra var Ríkardr Rúdo-Jarl, þeir redo fyrir Nordmandi. Systir þeirra var Emma drottning, er Adalrádr Engla konungr hafdi átt; synir þeirra voro þeir Eadmundr oc Eatvardr hinn gódi, Eatvígr oc Eatgèir. Ríkárdr Rudó-Jarl vas son Ríkardar, sonar Vilhialms Lángaspiótz; hann var son Gaungo-Rolfs, Jarls þess er vann Nordmandi; hann var son Rögnvallds Mæra-Jarls hins Ríka, sem fyrr er ritat. Frá Gaungo-

N Rolfi

DE ROTHOMAGENSIBUS JARLIS (DUCIBUS).

Olafus Rex in piratica, ad occidentem in Vallandia (Francia) duas æstates transegit atque unam hyemem, quo tempore ab Olafi Regis, Tryggvii filii cæde, XII prælapsæ erant hyemes. Per id tempus Norvegiæ imperium gesserant Jarli, primum Eirikus & Sveinus, filii Hakoni, postea autem Eiriki filii Sveinus & Hakonus. Hakonus (hic) erat Regis Kanuti, Sveini filii, ex sorore nepos. Tunc temporis in Vallandia (Nordmannia) fuere Jarli duo, Vilhelmus & Rodbertus, quorum pater erat Richardus Rothomagi Jarlus (Dux). Hi Nordmanniæ imperitarunt. Soror eorum erat Emma Regina, quæ fuerat conjunx Adalradi Anglorum Regis, horum (autem) filii Edmundus & Edvardus cognomine Bonus, Edvicus & Edgarus. Richardus Rothomagi Jarlus erat filius Richardi, sed nepos Vilhelmi longæ lanceæ, qui filius fuit Rolfi peditis, qui Nordmanniam occupavit, eratque filius Rognvalldi Möriarum Jarli, dicti Potentis, ut supra est scriptum. Ad Rolfum

A. D. Rolfi ero comnir Rudo - Jarlar, oc töldo þeir lengi ſidan frændſemi vid Noregs höfdingia, oc virdo þat lengi ſidan, oc voro hinir meſto vinir Nordmanna alla ſtund, oc átto fridland í Nordmandi allir Nordmenn, þeir er þat villdo þeckiaz. Um hauſtit kom Olafr konungr í Nordmandi, oc dvalldiz þar um vetrinn í Signo, oc hafdi þar fridland.

ſum Peditem originem referunt Rothomagi Jarli (Duce) qvi longo deinde tempore cognationis ſuæ ſeriem à Principibus Norvegiæ recenſentes, illam cognationem officiis, atque ſummam cum Normannis (Norvegis) ſemper coluere amicitiam, adeo ut in Nordmannia pace & ſecuritate fruerentur Nordmannorum (Norvegorum) omnes, qvibus ea frui erat volupe. Autumno venit Olafus Rex in Normanniam, ubi per hyemem in Signo commoratus, pace fruebatur.

DRAP JÁTMUNDAR.

1012. Knútr konungr átti margar orroſtor á Englandi vid ſono Adalráds Engla konungs, oc höfdo ymſir ſigr; hann kom þat ſumar til Englands er Adalrádr andadiz; þá feck Knútr konungr Emmo drottningar, voro börn þeirra: Haralldr, Hördaknútr, Gunnhilldr. Knútr konungr ſættiz vid Eadmund konung, ſkylldi hafa hálft England hvar þeirra. Á ſama mánadi drap Heinrekr Striona Eadmund konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla ſono Adalráds konungs. Sva ſegir Sighvatr:

Oc ſenn ſono
Sló hvern oc þó
Adalráds eda
Utflæmdi Knútr,

CÆDES EDMUNDI.

Kanutus Rex multis præliis in Anglia, cum filiis Adalradi Anglorum Regis, eſt congreſſus, ſtante jam ab hac jam ab illa parte victoria. Venit (Kanutus) in Angliam ea æſtate, qva mortem obiit Rex Adalradus. Tum Kanutus Rex conjugem duxit Emmam Reginam, quorum hi fuere liberi: Haralldus, Horda-Kanutus, Gunnhillda. Kanutus Rex cum Rege Edmundo eas iniit pacis mutuæqve reconciliationis conditiones, ut dimidium Angliæ partem tenerent ſinguli. Eodem menſe Heinrikus (Edricus) Striona occidit Edmundum Regem. Qvo facto, Kanutus Rex omnes Adalradi filios ex Anglia ejecit. Cujus rei ita meminit Sigvatus:

Et ſimul filios
Occidit ſingulos,
Adalradi, aut
Expulit Kanutus,

FRA

DE

FRA OLAFI OC ADALRADS SONOM.

Þat sumar komo synir Adalráds konungs af Englandi til Rúdo í Vallandi til módorbrædra sinna, er Olafr Haralldsson kom vestan or vikingo, oc voro allir þann vetr í Nordmandi, oc bundo lag sitt saman med þeim skildaga, at Ólafr konungr skylldi hafa Nordimbraland, ef þeir eignadiz England af Dönom. Þá sendi Olafr konungr um haustit Rana fóstra sinn til Englands, at eflaz þar at lidi, oc sendo Adaldáds synir hann med iartegnom til vina sinna oc frænda. Enn Olafr konungr feck hönom lausafe mikit, at spenia lid undir þá; oc var Rani um vetrinn í Englandi, oc feck trúnad margra ríkis manna, oc var landsmönnom betr viliat at hafa samlenda konunga yfir ser; enn þó var þá ordinn sva mikill styrkr Dana í Englandi, at allt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

DE OLAFO ET ADALRADI FILIIS. A. D. 1012.

Ea æstate venere filii Regis Adalradi, ex Anglia Rothomagum in Vallandiam, ad avunculos suos, qua Olafus Rex Haralldi filius rediit de occidente ab expeditione piratica. In Nordmannia hi omnes eam hyemem morati, societatem & fædus iniere, ea conditione, ut Olafo cederet Northumbria, si Angliam, Danis ereptam, suam facere possent. Tum Olafus Rex eodem autumno misit Ranium, suum nutritium, in Angliam, ut copias ibi contraheret, Adalradi etiam filiis eum ablegantibus, suos ad amicos atque consangvineos, symbolis atque tesseris munitum. Olafus Rex ingentem quoque ei tradidit pecuniæ summam, cujus ope milites atque copias ad eorum partes alliceret. Ranius hyemem in Anglia commoratus, multorum Principum virorum illis conciliavit animum fidemque, cum incolæ suæ nationis sibi potius vellent Regem, quam alienæ: ast tanta jam in Anglia Danorum facta erat potentia, ut eorum imperio colla subdere omnes cogerentur incolæ.

ORROSTA OLAFS KONUNGS.

Um varit fóro þeir vestan allir saman, Olafr konungr oc synir Adalráds konungs, oc komo til Englands, þar er heitir Jungofurda, gengo þar á land upp med lidi síno, oc til borgar. Þar voro fyrir margir þeir menn er þeim höfdo lidi heitit; þeir unno borgina, oc drapo

PRÆLIUM REGIS OLAFI,

Vere seqventi omnes una de occidente profecti, Olafus Rex & filii Adalradi Regis, ad Angliam appulere, loco Hungufurda dicto 1013.
ubi facta in terram exscensione, cum copiis suis ad urbem tendebant. Hic adfuere plurimi eorum, qui suum illis addixerunt auxilium; (qvare) capta civitate, multos ibi neci dedere

A. D. 1013. drapo mart manna. Enn er vid urdo varir Knúts konungs menn, þá drógo þeir her saman, oc urdo brátt fiölmennir, sva at synir Adalráds konungs höfdo ecki lids afla vid, oc sá þann sinn kost hellz at hallda í brott aptr til Rúdo. Þá skildiz Olafr konungr vid þá, oc villdi eigi fara til Nordimbralands, hann lagdiz at í höfn þeirri er köllot er Furovald, oc bardiz þar vid bæarmenn oc kaupmenn, feck þar sigr oc fe mikit.

dedere. Hujus autem rei certiores facti, qvi partium erant Kanuti Regis, collectis copiis, adeo numerosam subito contraxere manum, ut illis exercitu & copiarum robore pares non essent Adalradi filii, qvi (ergo) rebus suis conventientissimum cernebant, relicta ista terra, Rothomagum reverti. Tum Olafus, soluta qvam cum illis inierat societate, in Vallandiam redire noluit; sed littora Angliæ boream versus legens, ad Northumbriam usqve, in portu appulit, qvi dicitur Furuvald, ubi prælio congressus cum civibus & mercatoribus, victoriam & prædam ingentem reportavit.

LAGASETNING SVEINS KONUNGS.

circa 1008. Sveirn konungr setti þingmanna lid í tveimor stodum, annat í Lundunaborg, þar red fyr Eylifur Þorgilsson brodr Ulfs, hann hafdi LX skipa í Tems. Annat þingmanna lid var nordr í Slesvik, þar red fyrir Hemingr Jarl brodr Þorkels hafua þar voru enn LX skipa. Þingmenn settu þá lög; at eingi skyldi kritr quickeast, oc eingi vera um nott a brott. Þeir hafdu kyrkiusokn til Burakirkiu, þar var ein stor kluka, henni skyldi hringea þá þridiungr lifdi nætr hveria nott, þá skyldu aller til kirkio ganga, oc ei med vapnum, slik laug höfdu þeir i Slesvik. Þordr het madr oc audun i lidino.

DE LEGIBUS A SVENO REGE LATIS

Svenus Barbæ Furcatæ Rex Thingmannorum copias duobus in locis disposuit. Alter cohors Londini parebat Elifo Thorgilsi filio Ulsi fratri Classis LX navium Rectori. Alteri Slesvici stationem habenti Hemingus Jarlus præerat frater Thorkelis Havi itidem LX navium Rector. Leges Thingmannis sacræ erant. Rumores ne spargunto; extra urbem ne pernoctanto Burgensium ecclesiam campana magna evocati sub ultimam singularum noctum trientem devoti, inermesqve adeunto. Copiis inerat viri Thordus & Audinus.

Sa madr hafdi forrad í Borgini er Alrekr Striona het brodir Emmu dottir Rigards Jarls fódr Vilhialms, hana átti Adalradr konungr. Nordr red fyrir Englandi Ulfkell Snillingr, hann átti Ulfhildi dottur Adalrads konungs. Sveirn konungr andadift í Englandi oc færdo Danır han til Danmerkur oc grofo han í Hroiskeldo hia födr finum. Þá var Knútr X vetra, mikit var Riki þingamanna markadr var þar tva tima í XII manudo, í annat finn um midsvetrar fkeid. Ei þykir Enfkum mönnum fynt at ödru fini at rada af þingmanna lid, enn þá er Knútr var ungr, enn Sveinn andaþr. Hvörn vetr í mót Jolum foro vagnar til Borgarinnar oc var þar fearlutur fa er men varo vanir at hafa til markadar, fva var oc þenna vetur oc tealdat yfer öllum þat var af radom, Svikom oc vilea Ulfkels Snillings oc þeirra brodra Adalrads funa. Siöunda dag Jola geck þordr utan Borgar til hufa kono þeirrar er hanom fylgdi, hun bad hann vera þar um nottina, hvi bidr þu þefs er viti liggr vid? fegir hann; þvi bid ek þeffa kvad hun, at mer þykir mali fkipta vid fkulum kaupa faman kvad hann, at ek man her vera, enn þu feig mer hvad tilber at þu bidr þefsa, þat fæter fegir hun um bön þefsa at ek veit [radin bana aullu þingmanna lidi; hvi matto] þar vita? Seger hann er

Urbi præerat Alrekus Striona frater Emmæ, filiæ Richardi, patris Vilhelmi, Regi Adalrado nuptæ. Angliam vero septentrionalem tuebatur Ulfkelus Snilling matrimonio junctus Ulfhildæ filiæ Regis Adalradi. Svenus Rex in Anglia occubuit, Dani vero corpus in Daniam elatum Roskildiæ apud patrem condiderunt. Id temporis Canutus Rex X erat annos natus. Thingmanorum multa tunc potentia. Mercatus singulis bis annis in urbe celebrabatur, alter æstate media, alter vero eodem tempore per hiemem, idqve mediam. Alio tempore Thingmannos aggrediendi oportunitas juvene Canuto a patre Svenone Regni hærede relicto, melior offerri non credebatur. Singulis hiemibus sub Festum Natalitiorum curribus adibant incolæ rurales urbem merces afferentes: Hac vero hieme tentoriis operti erant currus, consiliis, dolo atqve voluntate Ulfkeli Snillingi, fratrumqve Adalradi filiorum. Die Natalitiorum septimo Thordus urbe exiit ad domum concubinæ. Illa amasium rogavit, noctem ibi ageret; & rogata petitionis mulcta sancitæ causam dixit: hoc a te igitur postulo, quod magni interesse mihi videatur. & ille, faciamus, inqvit, mutuam hoc in gratiam; ego hic manebo, & tu mihi, qvid rei sit, exponas. Respondit illa: mea fluit petitio ex perspecta mihi notitia de consiliis Thingmannos exstirpandi. Percontanti quo modo illa hæc scire posset

A. D. circa 1008.

A. D. circa 1009. er ver vitum ægi, þá er ſva vid latit ſegir hun, at menn oku hingat vögnum í borgina oc leto ſem þeir færi med ſearlut enn þar var fiölmenni í hvörium vagni, enn eingi ſearlutr oc ſva hafa þeir gort nordr í Slesſvik, enn þa er þridiungr er af nott man hringt vera í borginni ſkulu þá hermen buaſt um midnætti, ſkulu men buaſt annan veg í borginni, enn þa er þridiungr lifer næturinnar mun hringt at Burakyrkiu: þa mano þer ætla i kyrkiu ſlipper, enn þa mun ſlegin hringr um kirkiu. buit er vid ſegir Þordr at vinſældir þinar ſe miklar, oc man ec ſegea Eylifi þott kvittr þyki vera, enn bu þetta ſkaltu eiga. Þordr geck í borgina, oc fann hann Audun felaga ſinn, ganga þeir oc ſegea Eylifi hann görer menn vara vid, ſumer trudu enn ſumir kvado fælingar. heyra þeir hringingar epter vana, oc hyggia margir at Preſtr muni hringia enn þeir menn aller er ordum Þordar trudu, geingo med vapnum, enn hinar ſlipper.

poſſit, narrat, curruum in urbem iter, iis loco mercium armatam hominum multitudinem vehi & eodem modo Slesvici actum eſſe: ad primi trientis noctis exitum in urbe campanis pulſandum: tum advenis civibusqve mediam circa noctem arma induendum: reſtante tertia parte noctis ſigno in Eccleſia Burgenſium more ſolito facto, vos inermes templum ingreſſos opprimendum, corona cingendos. Et Thordus: multum apud me vim habet tua amicitia unde Eliſo rem, ſolo licet rumore nitatur, narrabo. Tu vero domum, & qvæ in ea ſunt, accipias velim. Thordus urbem ingreſſus Audeno ſocio Eliſum cæterosqve novæ rei certiores facit. Quorum alii fidem iis faciebant, alii terriculamentum eſſe dixerunt. Campanæ ſonum audientes, ordine factum putarunt, & ſacra adibant armati qvotqvot Thordi relatis fidem adhibebant, reliqvi inermes erant.

Þá er þeir koma í Kyrkiogard var þar fiöldi lids, þeir matto þa ei na vapnom ſinom, þviat þeir kvamoſt ei til huſa ſinna. Eilifr ſpyr þá raþa, enn þeir lataſt engi kunna, eigi þyki mer vel radit kvad Eilifr at laupa í kyrkio ef þat verþr at engo ſkeoli, en ſyna ſik í Rædslo. þat kemr mer i hug at ver manom laupa á herþar þeim er fyrir utan

Ut in coemiterium veniunt, obviam habebant militem freqventem, qvi a reditu & armis domi relictis ſacra adeuntes prohibebat. Tunc a ſuis qvid agendum eſſet, qværens Eliſus, conſilii expertibus dixit. Nolo inqvit templum, niſi certo fuerit id præſidio, ingrediamur, aut timori relinqvamus locum. Verum auctor ero, ut a Sepimento deſiliamus in eorum humeros, qvi ab

utan ftanda garþin, oc vita ef ver med þvi kvæmunft undan til fkipa oc fva gora þeir. Þat var oc man fall hit mefta er vid fkip vard. Eylifr kuamft a brott med III fkip enn engin or Slesvik, oc þar fell Hemingr enn Eylifr fór til Danmerkur.

ab ejus exteriori parte collocati funt, & ad naves viam nobis aperiamus. Hoc communi confenfu exceptum; at, ad littus magna ftrages edebatur. Elifus cum tribus navibus evafit fuperftes; fed Slesvici cum Hemingo omnes ceciderunt. Elifus in Daniam ivit. A. D. circa 1009.

FRA ÞINGMANNA LIDI.

Eptir dauda Sveins konungs helldu Dana höfdingiar því ríki í Englandi er þeir hafdu unnid af landinu: hofuz þá enn orroftur af nyiu: þviat þegar er Sveinn Konungr var daudr, fór Adalradr konungr heim í landit, oc komz þá í ríki fit med ftyrk Olafs ens Helga: fva fem fagt er i fogu hans, eptir ordum Ottars Svarta fkalldz: hann fegir fva:

Komtu í land oc lendir
Lad-vördr Adalradi,
þin naut rec' a runi
Riki efldr at sliku.
Hardr var fundr fa er færdut
Frid-landz a vit nidia,
Red ætt-ftudil adan
Jattmundar þar grundu.

I þann tima fettu Danir Þingmanna lid í Englandi: þar varu þá mala menn: oc var þat ed fræknafta lid, oc helldu Þingamenn miök upp orroftu af hendi Daan vid Englismenn.

DE COPIIS SOCIALIBUS.

Mortuo rege Svenone tentabant Danorum proceres partem Angliæ, fuis armis perdomitam, in fide porro continere. Tunc vero bella recruduere. Nam poft mortem Svenonis Adalradus rex Angliam repetiit, auxilioque Olai Sancti regnum recuperavit, quemadmodum ex hiftoria Sancti Olafi verbis Ottari Nigri poëtæ difcimus. Sic enim Ottarus: 1009.

Tu, cum nobilibus tuis,
Adalradum in regnum fuum reftituifti
Tui fane eft beneficii,
Quod ea nunc poteftate rex fruitur.
Acriter a vobis pugnatum eft adverfus
Edmundi filios in regione antea pacata;
Atque ubi paulo prius rerum
Potiebatur Edmundi fil'us.

Eo tempore Dani in Anglia conftituerunt certum armatorum numerum alere, nomine focialium copiarum, quibus & ftipendia affignarunt. Hæc copiæ athletica virtute pollebant, ac pro Danis adverfus Anglos ftrenue dimicabant.

KNUTR

CANUTUS

A. D. 1008. KNUTR KONUNGR LAGDI ENGLAND UNDIR SIK.

Knutr, ſon Sveins Konungs Tiuguſkegs, var X vetra, þá er fadir hans andadiz: var hann þá til konungs tekin i Danmörk yfir allt Dana velldi: þviat Haralldr brodir hans var andadr. Dana höfdingiar, þeir er þá ſatu í Englandi, oc þar helldu landinu, því er Sveinn Konungr hafdi unnid, þá ſendu þeir þau ord til Danmerkr, at Knutr Konungr ſkylldi koma veſtr til Englandz med Dana her, til ſtyrks vid þá. Enn, med því at Knutr Konungr var þá a barns alldri, oc var ecki vanr her-ſtiorn, þá lagdu vinir hans þat rád fyrir hann, at hann ſkylldi ſenda herlid til Englandz, oc ſetia þar höfdingia yfir, enn fara eigi ſialfr, medan hann var eigi meirr a legg kominn: oc ſva var giört, at konungr ſat III vetr í Danmörku, ſidan hann tok konungdom. Enn at lidinni þeirri ſtundu, baud hann ut herlidi af
1011. Danmörku: hann ſendi bod oc til Noregs, Eriki Jarli, magi ſinum, at hann ſkylldi ſafna lidi oc fara til Englandz med honom: þviat Eirikr Jarl var frægr miök af hreyſti oc af hernadi, er hann hafdi borid ſigr af þeim tveim orroſtum, er frægſtar hafa verid a nordr-löndum: aunnur var ſu, er þeir Sveinn Konungr Tiuguſkeg, oc Olafr Sænſki Svia Konungr, oc Eirikr Jarl, börduz vid Olaf Trygg-

CANUTUS REX ANGLIAM SUBJUGAVIT.

Canutus Svenonis furcatæ barbæ filius, decem annorum erat, cum e vita parens decederet. Ille totius Daniæ rex apud Danos conſtituitur, Haraldo fratre jam antea extincto. Tum vero proceres Danorum, qui in Anglia reſidebant, ut regnum a Svenone ibidem acqviſitum porro retinerent, nuntios in Daniam ablegarunt, qui rogarent Kanutum, ne cunctaretur in Angliam cum exercitu Danorum ſibi in auxilium venire. Qvoniam autem ille neqve pueritia egreſſus, neqve adhuc tuendi regendiqve exercitus peritus eſſet, conſilium dederunt amici, ut copias in Angliam mitteret, iisqve alium ducem præficeret, ipſe vero, donec ad maturiorem ætatem perveniret, domi ſe contineret. Aſſentiebat his Canutus; ac triennio, poſtqvam regium nomen aſſumſerat, in Dania commorabatur. Qvo tempore elapſo, exercitum in Dania collegit; miſit & in Norvegiam legatos ad comitem Ericum affinem ſuum, petitum, ut cum collecto milite ſe in Angliam ſeqveretur. Erat enim comes Ericus virtutis & armorum gloria perqvam celebris, utpote qvi duobus certaminibus, qvæ maxima per ſeptentrionales terras habita fuerunt, victor extiterat. Horum unum erat, qvo rex Sveno furcatæ barbæ, Olaus Svecus, rex Sveciæ, & Ericus comes cum Olao Trygonis filio ad inſulam Svoldr decertarunt; alterum, qvod dua comites Haqvinus & Ericus

Tryggvason, vid Svoldr: enn aunur su, er þeir Hakon Jarl, oc Eirikr Jarl, börduz vid Jomsvíkinga, a Hiörunga vagi. Knutr konungr hellt her sinum vestr til Englandz, oc hafdu allmikit lid. Sva sagdi Ottarr Svarti í Knutz drapu:

Hræztu litt gamall lytir
Laug reidar fram skeidum
Forad sylki æri
Folk-[illegible]imadr þeir heiman:
Hilmir biottu, oc hættir
Hard-bryniud skip, kynium,
Reidr hafdir þu raudar
Randir Knutr fyrir landi.

Oc enn segir hann sva.

Ut fylgdu þer Jotar
Audmilldr flugar traudir
skaut-reina bio skreytir
Skanunga lid vanir:
Vad bles of þer visi
Vestr settir þu flesta
Kunnt giördir þu þenna
þit nafn í haf stafna.

Kanuti Konungi fylgdu margir haufdingiar til Englandz: þar var fyrstr madr, Ulfr Jarl, Spraka-legs son, magr hans: hann átti þá Astridi Sveins dottr, systur Knutz Konungs: þar voru oc þeir brædur, synir Strut-Haralldz Jarls, Hemingr oc Þorkell Hasi, oc margir höfdingiar adrir. Knutr Konungr kom til Englandz, oc sigldi utan at Englandi, þar sem Fliot heita

O

cus cum piratis Jomensibus, commissa in sinu Hiorungavagi pugna, gesserant. Isto adjuncto sibi socio, rex Canutus cum exercitu admodum numeroso instructoqve Angliam petit, referente in suo de Canuto carmine Ottaro Nigro: A. D. 1013.

Tu, licet nondum adeo annis maturus,
Navium corruptor,
Naves ad prælium deduxisti:
Ingensqve hominum multitudo,
Sedibus suis excita, te secuta est.
Instruxisti, o Rex, naves
Ad fortia perpetranda,
Permulta qvidem insigni audacia aggressus.
Iraqve tu, Canute, commotus,
Rubros exhibuisti clypeos in conspectu terræ.

Porro Ottarus canit:

Te, Rex munifice, Joti comitabantur,
Non facile fugituri.
Scanensium copias magnifico apparatu instruxisti.
Vela secundis tibi ventis turgebant.
Tuqve maxima cum navium parte
Occidentem versus profectus,
Nominis tui gloriam factis extendisti.

Canutum præterea multi proceres in Angliam comitati: qvos inter primus erat comes Ulfo Sprakalegi filius, affinis ejus, qvi Astridem Svenonis filiam regis Canuti sororem tunc temporis in matrimonio habuit. Fuerunt & in ejusdem exercitu Hemingus & Torkillus Altus, fratres, filii comitis Strutharalldi, aliiqve plures heroës. Rex Canutus ad Angliam defertur, navesqve ad locum,

A. D. 1013. heita: ſva ſegir Hallvardr Harecksbleſi i Knutz drapa:

Knutr letztu fram til fliota
Frægr leid-vördr um ægi
Heipt ſnarr hildar leiptra
Hard-bryniud ſkifi dynia.
Ullar letztu vid ellu
Æt- leifd oc ma reifdir
Sverd mannz ſnyrti gerdar
Sund vigs flota bunndit.

cum, qvi Fliot dicitur, appellit, veluti Halvardus Harecsbleſi in ſuo de Canuto carmine tradit:

Tu, Canute, inclyte maris viarum cuſtos,
Tu acerrimum belli fulmen dicende,
Armatas ad bellum naves magno cum ſtrepitu
Ad oſtium fluminis (ſ. Fliot) *propellebas;*
Et appulſa ad Ellæ hereditatem (*i. e. corvum, ſpe pabuli e futura cadaverum ſtrage petendi,*) *gladiis militum armisqve concrepantibus.*

Enn þegar er Knutr Konungr kom til Englandz, geck hann upp, oc heriadi landit, drap mannfolkit, enn brenndi bygd alla: ſva ſegir Ottarr ſvarti:

Her-ſkiölld bartu oc helldud
Hilmir rikr af ſliku
Hyckad ek þengil þektuz
þik kyrr-ſetu mickla
Ætt drap Jota drottinn
Jatgeirs i faur þeirri
þvcit rakr þrar ert heitinn
þeim ſtillis konr illan.

Canutus rex Angliam adveɛtus, terram ingreditur, & infeſta circumferendo arma, homines necat, ædificia exurit: referente his verbis Ottaro Nigro:

Arma moviſti & amaſti,
Eoqve rex opulentus evaſiſti;
Neqve credam, otium tibi,
Rex longinqvum placuiſſe.
In iſta expeditione Jatgeiri
Conatus vita ſpoliavit Jotorum dominus.
Terram, rex, invaſam peragraſti,
Atqve (hinc) illis contentioſus audis.

Oc enn kvad hann ſva:

Brunnu bygdir manna
Budlungr fyrir þer ungum
Opt leztu hus oc heiptir
Her kall buendr giörva.

Ejusdem & hi ſunt verſus:

Ardebant hominum habitacula
Tuo nutu, Rex juvenis,
Sæpius domos & incolas ſentire furorem
Vindictæ tuæ feciſti, heros bellicoſe.

Landsmenn drogu her ſaman, oc foru i moti Daunum, oc helldu upp orroſtum: Sva ſagdi Þordr Kolbeinsſon:

Incolæ collectis copiis occurrunt Danis, ac cum iis prælia committunt. Quod hoc modo Theodorus Kolbeini exprimit:

Gengu upp þeir er Englum
Ar ramn gefendr váru,
Lauga ſtund a landi
Leidir grund af ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hilmis lid hialta
Her-ferd buendr giördu.

Exſcenſionem e navibus fecere, qui Anglos A. D.
Primo mane ad corvorum victum mactaturi erant 1013.
Conſumto inter egrediendum
Longo temporis ſpatio
Milites terra excipit.
Adverſus hos arma capiunt incolæ,
Exſtructas ad hilaritatem
Conviviorum ædes defenſuri,

Knutr konungr átti ena fyrſtu orruſtu a Englandi í Lindiſey, oc vard þar mikit mannfall: þá vann hann oc Hemingaborg a Englandi, oc drap þar mikit folk. Sva ſegir Ottarr:

Primum, quo Canutus cum Anglis congreſſus eſt, prælium in Lindeſeya pugnatum, ubi ingens ſtrages facta eſt. Tum Hemingaburgum Angliæ urbem expugnavit, incolarumqve permultos occidit, canente Ottaro:

Gunni leztu i grænni
Gramr Lindiſey framda
Belldu vidr þvi er villdu
Vikingar þvi riki:
Bida leztu i breidri
Borg Heminga ſorgar
Æſt fyrir Uſu veſtan
Engſt folk Svia þröngvir.

Prælium curaſti in virentibus
Lindiſeyæ agris conſeri,
Arma contra moventibus
Terræ iſtius bellatoribus. In ampliſſima
Hemmingorum urbe collectum
Ad occidentale Uſæ latus
Exercitum Anglicum magno dolore affeciſti,
Svecorum domitor.

Þvi næſt atti hann miklar orroſtur a Nordimbra landi vid Teſu:. drap hann þar mikit folk, enn ſumt flydi oc tyndiz, þar ſem voru fen nockur, edr diki. Sidan flutti Knutr konnungr her ſinn lengra ſudr a landit, oc lagdi allt undir ſik, þar ſem hann fór.

Deinde ad Teſam Northimbriæ magna prælia confecit, ubi multis occiſis, reliqvos fugavit, deinde paludibus ſubmerſi interierunt. Poſtea rex Canutus exercitum per terram auſtrum verſus duxit, qvæqve obvia in itinere habuit, ſubegit cuncta.

UTANFERD KARA.

Þeir Kári oc Kolbein ſvarti letu út af Eyrum efter þeim Floſa oc Hornafirdi, gaf þeim vel byri oc voru ſkam-

PEREGRINE ABITIO KARII.

Poſtqvam ex Hornafiördo Floſius ac ſui, Karius & Kolbeinn Niger ex Eyris ſolverant & ſecundiſſimis ventis per

A.D. 1014. skamma stund úti, tóku þeir Fridarey, hon er á milli Hialltlandz oc Orkneyia. Vid Kára tók sá madr er David hvíti het, hann sagdi Kára allt um ferdir þeirra slikt sem hann hafdi hafdi viss ordit, hann var inn mesti vin Kára, oc var Kári med honom um vetrinn, hofdu þeir þá frettir vestan or Hrossey allar þær er þar gerduz. Sigurdr Jarl baud til sín at Jólum Gilla Jarli mági sínum or Sudreyium, hann átti Svanlaugu systur Sigurdar Jarls, þá kom til Sigurdar Jarls konungr sá er Sigtryggr het af Irlandi. hann var sonr Olafs qvarans, enn módir hans het Kormlaud, hon var allra qvenna fegrst oc best at ser ordin um þat allt er henni var úsiálfrádt, enn þat var mál manna at henni hafi allt verit illa gefit þat er henni var siálfrádt. Brián het konungr sá er hana hafdi átta, oc voru þau þá skilit, hann var allra kononga bezt at ser, hann sat í Kunnaktirborg á Irlaudi. bródir hans var Ulfr Hræda inn mesti kappi, oc hermadr. Fóstri Bríans het Kerþiálfadr, hann var son Kylfis Konungs þess er margar orrostur átti vid Brián konung, oc stock or landi fyrir honom

per mare brevi temporis spatio delati, portam in Fridareya, qvæ Hiatltlandiam & Orcades interjacet, capiebant. Accepit hospitio Karium vir qvidam nomine i) *David Albus; hic eum cujuscunqve de itinere Flosianorum factus certior erat, docuit, singulari se in eum benevolentia præbens, apudqve illum Karius hybernabat. Interim de omnibus, quæ occidentem versus in Rosseya gerebantur, nuntios accepere. Instante festo Natalitii Sigurdus dynasta Gillium Comitem sororium suum ex Aebudis ad se invitavit; hic* k) *Svanlögam in matrimonio habebat sororem Sigurdi dynastæ. Tum & rex nomine Sigtryggus ad Sigurdum dynastam ex Hibernia venit, filius Olasi Qvaranis. Mater autem Kormlöda nominabatur, qvæ omnium foeminarum venustissima, omnibusqve; qvæ non ex ipsius arbitrio pendebant, dotibus ornatissima: omnibus rebus vero in sua potestate sitis male prædita vulgo perhibetur. Rex erat nomine Brian, cujus illa uxor, verum jam ab eo dimissa fuerat, hic omnium regum ingenio optimus, in Hibernia urbe Connaciæ residebat. Ejus frater Ulfus Hræda (Terror), athleta celeberrimus & homo militaris. Alumno Brianis nomen erat Kerthialfadus: hic fuit filius* l) *Kylveris regis, qvi præliis cum Briane rege com-*

i) David.) C. *semper* Dagvidr.

k) Svanlaugu.) B. Kormlödu, C. Hvarflaudu, *qvæ duo idem esse videntur. Verbum Verum supra Cap. XC. vocatur soror Sigurdi* Nereidr: *adeoqve Gillius duas ejus sorores in conjugio deinceps habuerit.*

l) Kylfis.) B. Kylas, *utrobiqve.*

honom oc settiz í steinn, enn þá ex Brián konungr geck sudr, þá fann hann Kylfi konung oc sættuz þeir þá tók Brián konungr vid syni hans Kerþiálfadi, oc unni sem sínum sonum, var hann þá róskinn er þetta var tídinda oc allra manna fræknastr. Dungardr het son Bríáns Konungs enn annarrMargadr þridi Takter, hann var þeirra ýngztr, enn inir ellri synir Bríáns Konungs vóru frumvaxta ok manna vaskaztir, ecki var Kormlaud módir barna Brians konungs, enn sva var hon ordin grimm Bríáni konungi eptir skilnat þeirra at hon vildi hann giarna feigan. Brián konungr gaf upp þrysvar útlaugum sínum inar somu sakir, enn ef þeir misgerdu optarr, þá let hann dæma þá at laugum, oc má af af slíku marka hvílíkr konungr hann hefir verit. Kormlaud eggiadi miok Sigtrygg son sinn at drepa Brián konúng, sendi hon hann nú til Sigurdar Jarls, at bidia hann lids, kom Sigtryggr Konungr fyrir Jól til Orkneyia, þar kom þá oc Gilli Jarl sem fyr var ritad. Sva var monnom skipat at Sigtryggr konungr sat í midiu hásæti, enn til sinnar handar konongi sat hvarr Jarlanna, sátu menn þeirra

compluribus gestis hujus opera ex regno profugus in monasterium consederat: Brian autem Romam pedibus iter faciens Kylverem regem nactus in gratiam cum eo rediit, & filium ejus Kerthialfadum (educendum recepit; majorique hunc benevolentia, quam suos filios complectabatur, idem (Kerth.) cum hæc gerebantur, adultus, multo maximam virtutis opinionem habuit Filii Brianis regis vocabantur Dungadus, alter Margadus tertius m) *Tactus, qvem (nostra lingva) Tannum dicimus: hic illorum natu minimus: primævi autem regis filii matura jam ætate fuerant ac longe strenuissimi. Nullos ex Kormlöda rex Brian liberos genuerat. ea vero post divortium adeo infesta regi erat: ut necem ejus ardentissime cuperet. Exilii damnatis ab se eorundem impunitatem criminum ter dedit Brian rex; verum si sæpius deliqvissent, tum eos legibus condemnari fecit ex qva re, qvalis ille rex fuerit, colligere licet. Kormlöda filium Sigtryggum uti regem Brianem interficeret, etiam atqve etiam cohortata, jam eum ad Sygurdum dynastam auxilia petendi gratia legavit. Pervenit rex Sigtryggus ante ipsum Natalitii festum in Orcades: qvo etiam Gillius Comes, uti supra est demonstratum, aderat. Ita dispositi convivæ erant: Rex Sigtryggus in medio solio, huic dynasta & Comes, alter dexter, alter sinister, considebant: intra solium*

A. D. 1014.

m) Taktr.) C. Tadkr. G. Tadr.

A. C. 1014. þeirra Sigtrygs konúngs oc Gilla Jarls innar frá, enn utar frá Sigurdi Jarli sat Elosi oc Þorsteinn Síduhallzson, oc var skiput aull hollin. Sigtryggr konungr oc Gilli Jarl villdu heyra tídindin þau er gerz hofdu um brennuna, oc sva sidan hon var, þá var fenginn til Gunnarr Lambason at segia sauguna oc var settr undir hann stoll.

lium satellites regis & Comitis Gillii; ab exteriori latere Sigurdi dynastæ adsederunt Flosius & Thorsteinn Halli Sidensis filius, omnibus triclinii sedibus occupatis. Rege Sigtryggo & Gillio Comite, quæ circa incendium (Nialianum), quæque post illud factum, gesta fuerant, audire cupientibus; Gunnarr Lambii filius, qui memoriam earum rerum proderet, eligitur, sella quam insideret, destituta.

VIG GUNNARS LAMBASONAR.

1014. Í þenna tíma komu þeir Kári oc Kolbeinn oc Davídr hvíti til Hrossеyiar aullum á úvart, gengu þeir þegar upp á land, enn fáir menn gættu skips. Kári oc þeir felagar gengu þegar til Jarls bæiarins oc komu at hollinni um drykkiu, bar þat saman at þá var Gunnarr at segia brennu sauguna, en þeir hlýddu til á medan úti, þetta var ióla daginn sialfan. Sigtryggr konungr spurdi, hversu þoldi Skarphedinn í brennunni? vel fyrst lengi sagdi Gunnarr, enn þó lauk sva at hann gret, oc um allar sagnir halladi hann miok til, enn sló vída rá. Kári stódz þetta eigi, hlióp hann þá inn med brugdnu sverdinu oc qvad vísu þessa.

CÆDES GUNNARIS LAMBII FILII.

Hoc ipso temqore Karius, Kolbeinn & David Albus in Rosseyam cunctis inopinantibus veniunt: egressique protinus in terram, paucis navim custodientibus, (Karius atque socii) ad sedem dynastæ continuo ingrediuntur, & ad palatium sub ipsa compotatione adsunt: concurritque, ut Gunnarr eodem tempore narrationem incendii proferret, ac isti foris constituti auscultarent, hæc autem res ipsa Natalitii die accidit. Rex Sigtryggus interrogat: Quomodo tulit Skarphedinn ustionem? Diu quidem fortiter, ait Gunnarus, tamen ad ultimum flebat, adeo hic narratum omnem deflexit in pejus, quin multa est ementitus. Qvod haud sane ferens Karius cum stricto gladio sese intro corripit, & hoc fundit carmen:

Hrósa *Laudibus*

Hrósa hilldar fúsir
Hvat hafa til fregit skatnar
Hve ráfáka ráku
Rennendr Niáls brennu
Vardat veti niordum
Vidheims at þat sidan
Hrátt gat hrafn at skíta
Holld sæliga golldit.

Laudibus extollunt (homines ad prælia promti A. D. 1014.
(Qvid audiêre fando ea de re viri
Qvomodo eqvos habiles antennis pellere docti
Hoc vindicarint? Nialianum incendium.
Contingebat, iis, sua qvi testantia Martem
Ignita gestant tela, deinde postea
(Crudas obtinuit corvus discerpere (eorum)
Carnes.) referri gratiam haud ignaviter.

Þá hliop hann innar eptir hollinni oc hió á hálsinn Gunnari Lambasyni, oc sva snart at haufudit fauk upp á bordit fyrir Konunginn oc Jarlana urdu bordin í blodi einu oc sva klædin Jarlanna. Sigurdr Jarl kendi manninn þann er vegit hafdi verit hirdmadr Sigurdar Jarls oc var allra manna vinsælaztr, oc stód engi upp at helldr þótt Jarl ræddi um. Kári mællti: þat munu margir mæla herra at ek hafa þetta verk fyrir ydr unnit at hefna hirdmannz ydars. Flosi mællti. Ekki gerdi Kári þetta um sakleysi hann er í ongum sættum vid oss. gerdi hann þat at sem hann átti. Kari geck i bravt oc vard ecki eptir honom gengit, fór Kári til skips síns oc þeir felagar, var þá vedr gott, oc sigldu þegar sudr til Katanes, oc foru upp í Þrasvík til gofugs mannz er Skeggi het, oc voru med honom miok lengi, þeir í Orkneyíum hreinsudu bordin oc báru út inn dauda. Jarli var sagt at þeir hefdi

Qvo dicto introrsum per triclinium decurrit, collum Gunnari Lambii filio percutit, idqve tanta violentia, ut caput hominis in mensam ipsam ante regem, dynastam & Comitem evolaret, totaqve mensa & amicula dynastæ & Comitis sangvine replerentur. Sigurdus dynasta, homine qvi cædem fecerat recognito, prehendite, inqvit, Karium & trucidate. Hic autem satellitis officio apud dynastam olim functus quod omnibus longe carissimus erat, nemo, qvamvis id præcipiente dynasta, eo magis surrexit, sed ipse fatur: Pleriqve, domine, censuerint, hoc me tuo nomine ad vindicandam satellitis tui mortem designasse. Flosius suscipit: Neqve hoc sine justa causa patravit Karius, is nullum adhuc nobiscum iniit compositionem, atqve adeo egit qvod oportebat ipsum. Sic digressus est Karius, neqve, ut eum inseqverentur, evenit: se cum sociis ad navim refert; miti secundoqve aëre ad Kataneſiam austrum versus navigant; in Thrasuicum egressi nobilem virum nomine Skeggium adeunt, qvocum adeo diu commorabantur. Orcadenses repurgatis mensis mortuum extulerunt. Cæterum dynastæ nuntiato, Karium & socios meridiem

A.D. 1014. hefdi figlt fudr til Skotlaudz. Sigtryggr Konungr mællti, þessi var herdimadr mikill fyrir fer er sva rauskliga vann at oc fáz ecki fyrir. Sigurdr Jarl svaradi: aungum manni er Kári líkr í hvatleik sínum oc árædi. Flosi tók uú til at segia sauguna frá brennunni, bar hann aullum vel oc var því trúat. Sigtryggr konungr vakti þá til um eyrindi sitt vid Sigurd Jarl oc bad hann fara til orrustu med fer í moti Briáni konungi. Jarl var lengi erfidr, enn kom sva at hann gerdi kost á, mællti hann þat til at eiga módur hans, oc vera konungr á Irlandi ef þeir felldi Brián, enn allir lauttu Sigurd Jarl í at ganga, oc tydı ecki, skildu þeir at því at Sigurdr Jarl het het ferdinni, enn Sigtryggr konungr honom módur sinni oe konungdómi, var sva mællt at Sigurdr Jarl skylldi koma med her sinn allan til Dyflinnar at palmsunnudegi. Fór Sigtryggr konungr þá sudr til Irlandz oc sagdi Kormlodu módur sinni at Jarl hafdi í gengit, oc sva hvat hann hafdi til unnit, hon lét vel yfir því, enn qvad þau þó skylldu draga at meira lid. Sigtryggr spurdi, hvadan þess væri at von? hon ságdi at víkingar tveir lágu úti fyrir vestan Mon oc hafdi XXX skipa, oc sva hardfengit at ecki stendr vid, heitir annarr Ospakr enn annarr Bródir, þú skallt fara til mótz

meridiem versus ad Scotiam velificatos esse; rex Sigtryggus loqvitur: Iste vero homo fortitudine fuit mira, qui adeo strenue rem egit neqve dubitavit. Sigurdus dynasta respondet: Tum Flosius incendii commemorationem ingressus de omnibus aeqviter referebat, illique habita fides est. Postea rex Sigtryggus causam adventus sui Sigurdo dynastæ innuit, ac belli cum rege Briane gerendi socius ut adjungeretur sibi, postulat, hic diu qvidem inexorabilis, tandem tamen operam condicere adductus est, his legibus adjectis, ut mater illius sibi nuberet; ipseqve, si Brianem sternerent, rex Hiberniæ fieret, qvam ad rem descendere omnes dynastam exhortabantur; verum frustra, nam sic ab invicem discessum est, ut Sigurdus expeditionem receperit, rex autem Sigtryggus matrem ei conjugem & sceptrum despónderit: ad hoc præfinitum, uti dynasta suis cum copiis omnibus Dublinum die solis Palmarum adforet. Jamqve rex ad austrum in Hiberniam reversus, matrem Kormlödam edocet associatum sibi dynastam esse; ipseqve qvæ hujus rei gratia promisisset. Laudabat id qvidem regina, sed ampliora tamen se filiumqve auxilia contracturos ostendebat, a Sigtryggo, hæc unde sperare qveant, interrogata; binos piratas ab occidente Monæ, classe XXX navium, excubare docet; qvi qvidem (ait) sunt adeo strenui, nihil ut adversus eos consistere valeat; alter Ospakus, alter Broder nominatur: tu ad hos adeas, & nihil reliqvi facias, qvod ad

mótz vid þá, oc láta ecki atſkorta at koma þeim í med þer, hvat ſem þeir mæla til, Sigtryggr konungr ferr nú oc leitar víkinganna oc fann þá fyrir utan Maün, berr Sigtryggr konungr þegar upp eyrindi ſín, enn Bródir barſt undan allt til þeſs er Sigtryggr konungr het honom kunungdom ok módur ſinni, oc ſkylldi þetta fara ſva hliótt at Sigurdr Jarl yrdi eigi viſs, hann ſkylldi oc koma pálmſunnudag til Dyflinnar. Sigtryggr konungr fór heim til módur ſinnar, og ſagi henni hvar þá var komit. Eptir þetta talaz þeir vid Oſpakr oc Brodír, ſagdi þá Bródir Oſpaki alla vidrædu þeirra Sigtryggz oc bad hann fara til bardaga med ſer í móti Briáñi konongi, oc qvad ſer mikit vid liggia. Oſpakr qvadz eigi vilia beriaz í móti ſva gódum konongi, urdu þeir þá bádir reidir oc ſkiptu þegar lidi ſínu, hafdi Oſpakr X. ſkip enn Brodir XX. Oſpakr var heidinn oc allra manna vitrazr. hann lagdi ſkip ſín inn á ſundit enn Bródir lá fyrir utan. Bródir hafdi verit madr kriſtinn oc meſsu diákn at vígſlu. enn han hafdi kaſtat trú ſinni oc gerdiz gudnídingr oc blótadi nú heidnar vættir, oc var allra manna fiolkunnigaztr, hann hafdi herbúnad þann er eigi bitu iárn, hann var bædi mikill oc ſterkr oc hafdi hár ſva mikit at hann drap undir bellti ſer, þat var ſvart.

ad conjungendum eos tecum pertinet, qualecunque ob id præmium poſtularint. Deinde rex piratas qvæſitum it, & ultra Monam inveſtigavit, qvid ſibi negotii ſit, mature profert. Broder vero ad eum finem recuſavit, qvoad rex ei regnum, matremqve (in conjugium) paciſcebatur: qvæ res (tamen) adeo tacite haberetur, ut Sigurdus dynaſta nihil ſubſentiret, cæterum & Broder Dublinum die ſolis Palmarum adveniret. Rex Sigtryggus domum reveniens ad matrem, qvo res deducta ſit, ei renuntiat. Poſt, ubi Oſpakus & Broder ſermonem conferebant; hic illi ſuum cum Sigtryggo colloqvium enarrat; ſibi ut ſocius eat cum rege Briane depugnatum, orat; hoc plurimum ſua intereſſe dictitat, verum Oſpakus ſe adverſus tam bonum regem laturum arma negat: hinc ira ſuccenſi ambo, communes ſtatim copias dividunt; hic X naves, ille XX retinet. Erat Oſpakus religioni ethnicæ deditus ac homo longe ſapientiſſimus. Hic ſuas naves in interiora freti egit; Broder autem ad ulteriora conſiſtebat. Qvi religionem Chriſtianam olim amplexus, atqve diaconi officio functus, eam rejecerat, factusqve Dei maledictor, nunc gentilia numina colebat: erat multo omnium artis magicæ peritiſſimus; armatuqve inſtructus militari, qvi omne reſpuebat ferrum; porro & ſtatura grandi & magnis viribus; promiſſaqve adeo coma, ut eam balteo ſubtexuerit, colore nigricante.

A. D. 1014.

P FRA DE

A. D. 1014.

FRA UNDRUM.

Þat bar vid eina nótt at gnýr mikill kom yfir þá Bródr ſva at þeir voknudu allir oc ſpruttu upp oc fóru í klædi ſín, þar med rigndi á þá blódi vellanda, hlifdu þeir ſer þá med ſkiolldum, oc brunnu þó margir. Undr þetta hellz allt til dags, madr hafdi látiz af hveriu ſkipi, ſváfu þeir þá um daginn. adra nótt vard enn gnýrr oc ſpruttu þá enn allir upp, þá rendu ſverd or ſlídrum, enn auxar oc ſpiót flugu í lopt upp oc baurduz, ſóttu þá vapninn ſva faſt at þeim at þeir urdu at hlífa ſer, oc urdu þó margir ſárir, enn dó madr af hveriu ſkipi, hellz undr þetta allt til dags, ſvafu þeir þá enn um daginn eptir. Þridiu nótt vard gnýrr med ſama hætti. þá flugu at þeim hrafnar oc ſýndiz þeim or iárni nefin oc klærnar, hrafnarnir ſóttu þá ſva faſt at þeir urdu at veria ſik med ſverdum enn hlífdu ſer med ſkiolldum, geck þeſſu enn til dags, þá hafdi enn látiz madr af hveriu ſkipi, þeir ſvafu þá enn fyrſt, enn er Brodir vaknadi varp hann mædiliga aundunni, oc bad ſkióta utan báti, þvíat eck vil finna Oſpak, ſteig hann þá í bátinn, oc nockurir menn med honom, enn er hann fann Oſpak, ſagdi hann honom undr

DE PRODIGIIS

Accidit nocte quadam, ut ſonitus ſupra Brodere ac ſuis tantus exiſteret, ut expergiſcerent omnes, raptim ſurgerent, veſtes induerent, ſimul in eos ferventi ſangvine pluit, & qvanqvam ſe ſcutis protegebant, multi tamen ardore ſunt correpti, hoc prodigium ad lucem usqve tenuit: unusqve homo in ſingulis navibus oppetiverat. Seqvente igitur die dormiebant. Proxima vero nocte ſtrepitus iterum ſiunt; & ſurgunt etiam univerſi: tum gladii ſua ſponte vaginis excurrere, ſecures & haſtæ ſurſum evolantes pugnam facere; qvin hæc arma tam vehementer homines urguere, ut tueri ſe neceſſum haberent, nec pauci tamen ſauciarentur. Unum etiam ſingulæ perdiderunt naves, eo prodigio usqve in diem continuato. Subſeqventi die rurſus dormitabant. Tertia itidem nocte ſonitus exſtitit; tumqve ad eos corvi, quorum roſtra & ungves ex ferro videbantur, advolant; ac tanta vi homines impetunt, ut hos a ſe gladiis defendere, ipſos clypeis protegere cogerentur; quod etiam ad diluculum perſeverabat, uno pariter in qvaqve navi mortuo. Tum etiam qvieti ſe primum dabant; dein vero experrectus Broder, ducensqve animam anhelanter, ſcapham de nave dimitti jubet; ego enim (ait) conventum volo Oſpakum: moxqve deſcendit cum nautis aliquot in ſcapham. Cumqve Oſpakum conveniſſet, memoratis ei quæ ſibi apparuerant prodigiis, rogat uti ſe, quæ res por-

undr þau er fyrir þá hafdi borit, oc bad hann segia ser fyrir hverio vera mundi. Ospakr villdi eigi segia honom fyrr enn hann selldi honom grid. Bródir het honom gridum, enn Ospakr dró þó undan allt til nætr. Ospakr mællti þá, þar sem blódi rigndi á ydr þar munut þer hella út margs mannz blódi bædi ydru oc annarra, enn þar sem þer heyrdut gny mikinn, þar mun ydr sýndr heims brestr oc munu þer deyia allir brátt, enn þar er vapnin sóttu at ydr, þat mun vera fyrir orrostu, enn þar sem hrafnar sóttu at ydr þat merkir diofla þá er þer trúit á oc ydr munu draga til helvítis qvala. Bródir var þá sva reidr at hann mátti aungu svara oc fór þegar til manna sinna, oc let þekia sundit allt med skipum oc bera streingi á land, oc ætladi at drepa þá alla eptir um myrguninn. Ospakr sá rádagerd þeirra alla, þá het hann at taka trú oc fara til Bríáns konungs oc fylgia honom til daudadags, hann let þat þá ráds taka at þekia aull skipin oc forka med landinu oc haugga strengi þeirra Bródur, tók þá at reida saman skipin enn þeir voru sofnadir, þeir Ospakr fóru þar út or firdinum oc sva vestr til Irlandz, oc komu til Kantaraborgar, sadgi Ospakr þá Bríáni konungí allt þat er hann var víss ordinn oc tók skírn oc

tenderentur iis, doceat: verum hic adeo recusavit explanare, donec sibi incolumitatem confirmaret Broder, & eo qvamvis pollicito, tamen usqve in noctem distulit. Tum autem loqvitur: Quod in vos sanguine pluebat, multorum mortalium sanguinem effundetis tam vestrum quam aliorum: quod mirum audiebatis sonitum præmonstrata vobis fuerit cessatio mundi (ↄ: *vitæ in mundo*), *vosque omnes celeriter moriemini: quod arma impetebant vos, id prælium portendit: quod denique corvi vos aggressi sunt, hoc dæmonia significantur, quibus fidem habetis, quæque vos in cruciatus infernales sunt abreptura. His Broder adeo exasperatus, ut ne verbum quidem respondere potuerit, statim ad suos redit, naves per totum fretum* (*in latitudinem*) *disponendas, orasqve ad litora destinandas curat, postero mane Ospakianos omnes contrucidaturus. Ospakus perspecto plane hoc consilio, sese religionem Christianam recepturum, Brianem regem aditurum, eique ad fati sui diem hæsurum vovit, porro eam iniit rationem, ut suas naves omnes contegi velis faceret, oramqve stringens adhibitis contis, rudentes interscindi classis Broderianæ: itanaves rursus in unum contrahi coepere; nautæ vero compositi somno fuerant: tum Ospakus & sui ex freto enavigarunt, itaque ad Hiberniam occidentem versus* (*tetenderunt*;) *ac devenerunt ad urbem Connaciæ. Mox ille Brianem regem quarum rerum certior factus est, edocuit: receptoque baptismate regi se tradidit.* A. D. 1014.

A. D. 1014. oc fal fik konungi á hendi. Sídan lét Brián konungr famna lidi um allt ríki fitt, oc fkylldi kominn herrinn allr til Dyflinnar í vikunni pálmdrottinsdag.

tradidit. Poſtea rex Brian conficiendum exercitum curat per totum regnum ſuum, qui exercitus Dublinum circa diem Dominicam Palmarum cunctus adveniret.

FRA SIGURDRI JARLI OC HANS FORFEDROM.

Þorfinn Jarl atti V fono het æirn Havarþr hinn Arfæli; annar Hlaudver, þridi Liotr, feordi Skuli, fimti Arnfinnr, Ragnhildr Eyreks dottir red Arnfinni bonda finom bana í Myrkhol á Katanefi, enn hun giptift Havarþi hinom Arfæla brodr hans. Havardr tók Jarldom oc var goþr höfdingi oc Arfæll, Einar Kliningr het madr hann var fyftur fun Havards höfdingi mikill, hann hafdi fveit mikla oc lá í hernadi á fumrum, hann þá veitflo at Havardi oc at þeirri veitflo töludo þau margt Ragnhildr oc Einar, kalladi hun flykann mann vel til höfdingea fallinn oc betr hendtan Jarldom enn Havardi frænda huns oc kalladi þá kono vel gipta er flikan man ætti, Einar bad hana ecki tala flikar rædr, kvad hann mann göfgaftann í eyonom oc hana fullvel gipta, Ragnhildr fvarar, fkammar mano verda famfarir ockar Havards hedann fra; fatt er þat at verda mano menn til i eyonom, þeim er ei man alt í augum vaxa, ef þu fyr ermunar þer Tignarinnar. Fyrir flikar fortölr hennar feckft Einari hugr til agirni

circa 950.

DE SIGURDO DYNASTA EJUSQVE MAJORIBUS.

Thorfinno Jarlo quinque erant filii, Havardus Annona beatus, Hlodverus, Liotus, Sculo & Arnfinus. *Arnfinno conjux Ragnhilda Erici filia, dum Myrkholi in Catoneſia ageret, necem attulit, ejusque fratri Havardo Annona beato nupſit. Ille Jarli dignitate auctus Principis boni felicisque fama cluebat. Nepotem ex ſorore habuit Enarum Kliningum percelebrem virum, qui per æſtates piraticæ incumbens numeroſum circumduxit agmen. Accidit aliqvando, ut dum apud Jarlum convivio fruitur, Ragnhilda frequentibus colloqviis ultro citroqve habitis, in illo virtutem dignam duce collaudaret; & muneri Jarli magis aptum, qvam Havardum ipſius cognatum, diceretqve uxoris rem bene agi, cui talis eſſet conjux. Enaro Jarlum omnibus in inſulis præſtare, eamqve digne nuptam eſſe reſpondenti, oggerit: brevi Havardus & nos una habitabimus, & erint, hic in inſulis, qvi non terri patientur, ſi honores duxeris ſpernendos. Qvibus monitis Enarus accenditur in avaritiam & mortem cognato inferendam,*

oc

oc svika vid frænda sinn, oc sömdu þau þá sin á midlum at hann skylldi drepa Jarl, enn hun skylldi giptast hanom, oc nockru sidar beost Einar til ferdar þeirrar, oc þá mællti spamadr eirn er var med hanom: geör þetta verk æi í dag heldt á morgun, ella mano leingi ættvig vera í ætt ydvarri. Einar let sem hann heyrdi þetta eigi. Havardr var þá á Steinsnesi í Rossey, þar var fundr oc Bardagi þeirra Havards, oc ei langt adr Jarl fell, heiter þar nú Havards teigr. Oc þá er þessi tidindi spurdust, þotti Einar vordinn nidingr mikill af verki þessu, þá vildi Ragnhildr ecki sambland eiga vid hann, oc kallar þat lygd eina, at hun hefdi þar í heitom verit, sendi hun þá eptr Einari Hardkiöpt, hann var sun annarar systur Havards, oc þá er þau fundust, segir hun skömm at slikum frændum hans, er ei vildu hefna hans, kallast alt vildu til vinna at Jarls yrdi hefndt, enn þat er oc audvitat segir hun, at sa man mest metinn af öllum godum mönnum, er Jarls hefner, hefir sa oc unnit til ríkis hans, Einar segir, þat er mællt Fru, at þer mælit stundum annat enn ydrbyr í skapi, enn sa er þetta verk gorer, man þat fyrer vilia hafa at þu halder þeim í hendur rikino, oc þeim lutum öþrum er ei mano þykia minna skipta, slita sva rædunni. Eptir þetta fór Einar Hardkiöptr at Einari Kliningi,

 oc

ferendam, cujus illa premium, societatem thori secum jugendam pacta est. Paulo post in Jarlum movet; at dum arma expedit, monetur ab haruspice, in sequentem diem propositum crastinaret, ne, secus frequentes cædes cognatos diu attrituræ usu evenirent. Quod Enarus simulans non audivisse Steinsnesum Rosseiæ villam, ubi Havardus tunc degebat, adiit, pugnamque iniit, ubi Havardus in loco Hallvardtseigur dicto cadit. Hoc facto Enarus ab omnibus nefandi sceleris reus habebatur, & Ragnhilda matrimonium, cum homine neqvam inire noluit, pactum, qvod ille postulabat, fictum esse dicens. Vocatum deinde Enarum Hardkiaptum cæsi ex sorore altera nepotem illa affatur. Magnæ vobis occisi cognatis vertetur ignominiæ, qvod mortem non vindicetis, ego vero ultionem pretio qvovis emam, nec ullum mihi dubium qvin ab hominibus, qvi virtutem colunt, ultor summi æstimetur, & comitivam dignitatem premio reportet. Regessit Enarus. Diceris Domina haud raro, diversa loqvi, ac qvæ volvis animo, qvi vero postulata fecerit, petit vicissim, regnum sibi tradi cures, & res, qvæ visæ fuerint, majoris momenti. His dictis Enarus Hardkiaptus, Enarum Kliningum adoritur

A. D. circa 951.

A. D. circa 952. oc drap hann, enn Ragnhilldr sendi eptir Lioti brodr þeirra oc giptist hanom. Liotr tók Jarldom oc gordist höfdingi mikill, Einar Hardkiöptr hafdi nu drepit frænda sinn, enn var þá egi nær Jarldomi enn adr, uner hann nu stor illa sinom luta, vildi nu afla ser manna oc sækea med makt til eyanna, honom vard illt til manna, þvi at Orkneyingar vildu þióna sonum Þorfins Hausakliufs. Oc nockru sidar let Liotr Jarl drepa Einar Hardkiöpt. Skuli brodir Liots fór nu á Skotland oc var þar gefit Jarls namn af Skota konungi, sidann fór hann yfir á Katanes oc afladi ser þar Lids, oc fór þadann í eyar oc deildi þar til ríkis ved Liot brodr sinn, Liotr safnar lidi oc fór til mots vid Skula oc vard fiölmennari, enn er þeir fundust vildi Skuli ecki annat enn berjast, vard þar hardr Bardagi oc sigradist Liotr, enn Skuli flydi yfir á nes oc þangat fer Liotr eptir hanom, oc dvaldist þar um rid oc vard fiölmennr, oc þá ridr Skuli ofan af Skotlandi med her mikinn er Skotta konungr hafdi fengit hanom oc Magbiodr Jarl, oc varo Skottar hinir aköfusto í öndverdri orrusto. Liotr bad menn hlifa ser oc standa þo sem fastast, enn er Skotar feingo egi at gort, eggadi Liotr sina menn oc var sealfr hinn akafasti, oc er sva hafdi stadit um rid, þá rausst fylking þeirra Skota, oc eptir þat

ritur & interficit, Ragnhilda vero Liotum utriusque fratrem arcessit, illique nupsit. Qui suscepto comitis imperio vir potens factus est. Enarus fratre cæso, dignitati, quam appeterat, nondum propior rem suam ægerrime ferens vi insulas subjugare sibi proposuit, verum, quia Orcadenses Thorfinni Hausakliufi filiis parere solum voluerunt, auxilio caruit. Paulo post jussu Lioti a medio sublatus est Skulo frater Lioti in Scotiam profectus comitis dignitate a Scotorum rege ornatur, quo facto militem per Catanesiam conscriptum in insulas ducit, sibique regendas poscit. Liotus hosti copiis fortis occurrit & Sculium pugnam petentem acri prælio superat, fugientemque in Catanesiam sequitur. Hic ubi victor aliquantum egerat, ex Scotia cum numeroso Scotorum regis & Macbethi comitis milite redit Sculus. Scotus acer in prima acie pugnabat. Liotus vero suos se defendere, nec proferre pedem jussit. Scotos demum recedentes magna vi aggreditur ante suos pugnans & laxatis ordinibus terga dare cogit. Sculius pugna redintegrata cum suis tandem cecidit.

þat flya þeir enn Skuli hellt upp Bardaga, enn fell þo at lyktom, Liotur tok undir ſik Katanes oc var þá ufridr mitlum Skota oc Liots Jarls þviat Skotar undo illa uförom ſinom. Þá er Liotr Jarl var á Kataneſi, þá kvam Magbeodr Jarl af Skotlandi med her mikinn, oc funduſt þeir Liotr Jarl á Skydamyri á Kataneſi, oc hafdi Liotr Jarl, eigi lid vid, enn þo geck Liotr ſva faſt fram, at þeir viknudo fyrir Skotarnir, oc var Bardagi adr þeir flydo er liſit þago, enn fiöldi var ſár, Liotr vendi aptr med ſigri oc var lidit miök ſart, Liotr Jarl hafdi fengit ſár þat er hann leiddi til bana.

A. D. circa 965.

cecidit. Victor Cataneſiam ſibi ſubegit, unde Scoti, & quod res tam male geſtas ægerrime ferrent, Lioto bellum minabantur. Quodam tempore, ubi Liotus in Cataneſia degebat, Macbethus Comes multo agmine ſtipatus ex Scotia deſcendit, eumqve in Skidamire Cataneſiæ loco adoritur. Miles rarus erat tum illi, tantus vero pugnandi furor & ſucceſſus, ut Scoti recedere & brevi poſt ſalutem fuga qværere, maximam partem ſaucii neceſſum haberent. Liotus cum ſuis victoriam & vulnera domum reportavit, unde non diu poſtea vita functus eſt.

UM HLÖDVER JARL OC SIGURD JARL DIGRA SUN HANS.

Hlödver tók Jarldom eptir Liot oc var mikill höfdingi, hann atti Audur dottr Kiarvals Ira konungs, þeirra ſun var Sigurdr Digri, Hlödver vard Sottaudr oc var heygdr i Höfn a Kataneſi, Sigurdr ſonr hans tók Jarldom eptir hann, oc vard Höfdingi mikill oc vidlendr, hann helt med valdi Katanes fyrir Skotum oc hafdi hvört ſumar her uti, hann heriadi i Sudureyar á Skotland oc Irland. Þat var á einu Sumri at Finnleikr Skota Jarl haſladi Sigurdi völli á Skydamyri á nemndum deigi, enn Sigurdr geck til fretta

DE HLÖDVERO ET SIGURDO CRASSO EJUS EILIO.

circa 965.

Hlodverus *Lioti in comitiva dignitate & potentia ſucceſſor matrimonio ſibi junxit Auduram Kiarvali Regis Hibernorum filiam, ex qva filium ſuſcepit Sigurdum Craſſum. Patrem morbo naturali mortuum tumulo in Hafna Cataneſiæ condidit Sigurdus.*

circa 982.

Patrium ille imperium vi magna opum, latoqve fundorum dominio adauxit. Cataneſiam manu armata Scotis prohibebat, & ſingulis æſtatibus infeſta per Scotiam, Hæbudas & Hiberniam circumtulit arma.

985.

Erat æſtate qvadam, ut Finleikus Scotorum comes Sigurdo pugnæ campum in Skidamira deſcriberet.

A. D. 985. fretta vid modr sina, hun var margkunung, Jarl sagdi henni at egi mundi minni lidsmunr enn VII menn um einn. hun svarar ek mundi þik leingi hafa upfædt i ullaupi minum, ef ek vissa at þu mundir einalt lifa, oc rædr audna lifi enn egi hvar madr er kominn, betra er at deya med sæmd enn lifa med skömm, tak her vid merki þvi ek er hefir gort af allri minni Kunnatto, oc væntir ek at sigursælt verda muni þeim er fyrir er borit, enn banvænt þeim er ber, merkit var gort af miklum handvirdum, oc ageætlegum hagleik, þat var geört í hrafns mind, oc þa er vindr bles i merkit, þa var sem rafn bæindi fluginn. Sigurdr Jarl vard reidr vid órd modur sinnar, oc gaf Orkneingum Odul sin til lidveitslu, oc fór til Finnlæiks Jarls á Skydamyri, oc fylkti hverirtueggi lidi sinu, oc þá er orrosta se saman, var skotinn merkis madr Sigurdar Jarls til bana, Jarl kvaddi annan man til at bera merkit, oc þá er barist var um rid fell sa, III fellu merkismenn Jarls, enn hann hafdi sigr oc feingo þá Orkneyingar Odul sin eptir lofordi hans, oc geck at eiga dottur Melcolms Skota konungs.

beret. Qvo audito Sigurdus matrem, quæ foemina multiscia erat consulendi causa adiit, narratoqve copiarum non minus esse discrimen, qvam cum septem uni esset dimicandum, responsum tulit. Qvam nimis diu ego te in cunis lana plenis enutrivissem, si mens mihi præsaga fuisset tibi vitam fore sempiternam; & vitam & pericula fata semper regunt: & ego qvidem judico esse satius viri mortem animo forti obeuntis famam volare per ora virorum, qvam indecore vivere. His dictis signum filio dedit, arte, qvam potuerat summa factum, qvod ominabatur possessori victoriam, ferenti vero necem allaturum esse. Erat signum miri artificii, magnæqve virtutis in speciem corvi factum, qvi, dum illud vento pandebatur, in hostes volatu ferri visus est. Adversus matris suæ verba Sigurdus ira excandebat & insularum incolis pro auxiliis allodia pollicebatur. Qvo facto in Skydamyram exercitum duxit, ubi acre prælium cum Finleiko ingreditur. In primo concursu signifer comitis Sigurdi hasta perforatus obit, qvem munere & fato alter, & hunc tertius, brevi seqvebantur. Comes tandem victoria potitus Orcadensibus allodia restuebat, & filiam Melcolfi Scotorum Regis matrimonio sibi junxit.

BRIANS BARDAGI.

1014. Sigurdr Jarl Laudvisson bióz af Orkneyium. Flosi baud at fara med honom. Járl villdi þat eigi þar sem hann átti sudr-

PUGNA BRIANICA.

Sigurdo dynastæ Hlödveris filio de Orcadibus ire paranti Flosius cum eo proficisci pollicebatur, qvod qvidem recusavit dynasta, qvo-

ſudrgaungu ſína at leyſa. Floſi baud XV menn af lidi ſínu til ferdarinnar, enn Jarl þekktiz þat, enn Floſi fór med Gilla Jarli í Sudreyiar. Þorſteinn Sídu-hallzſon fór med Sigurdi Jarli. Hrafn inn raudi oc Erlingr af Stravmey. Jarl villdi eigi at Hárekr færi, enn Jarl letz mundu ſegia honom fyrſtom tídindin. Jarlinn kom med allan her ſinn at pálmadegi til Dyflinnar, þar var oc kominn Bródir med allan her ſinn. Bródir reyndi til med forneſkiv hverſu ganga mundi orroſtan. Enn ſva geck frettin ef á fauſtudegi væri bariz at Brián konungr mundi falla oc hafa ſigr, enn ef fyrr væri bariz mundi þeir allir falla er í móti hónom væri, þá ſagdi Bródir at eigi ſkylldi fyrr beriaz enn fauſtudaginn. Fimtadaginn reid madr at þeim Kormlaudu apalgrám heſti oc hafdi í hendi pálſtaf, hann taladi lengi vid þau. Briánn konungr kom med her ſinn allan til borgarinnar, fauſtudaginn fór út herinn af borginni, oc var fylkt lidinu hvarutveggia. Bródr var í annan fylkingarminn enn Sigtryggr konungr í annan. Sigurdr Jarl var í midiu lidinu. Nú er at ſegia frá Briáni konungi at hann villdi eigi beriaz fauſtudaginn, oc var ſkotid um hann ſkialldborg oc fylkt þar lidinu fyrir framan. Ulfr hræda var í þann fylkingararminn ſem Bródir var til mótz.

Q enn

qvoniam illi abſolvendum eſſet pedeſtre ad Romam iter; ſed, Floſio rurſus XV ex ſuis expeditionis comites offerente, hoc acceptavit. Ipſe vero Floſius Comitem Gillium in Aebudas ſeqvebatur; comitantibus Sigurdum dynaſtam Thorſteine Halli Sidenſis filio, Rafne Rufo, Erlingo Strömeyenſi. Harekum proficiſci dynaſta noluit, ſed ei, quæ geſta fuiſſent, primo ſe renuntiaturum oſtendit. Die Palmarum omni exercitu ſuo Dublinum tetigit: quo & Broder cum copiis omnibus jam aderat. Hoc per veneficia explorante qvemadmodum abitura eſſet pugna, reſponſum oraculi ſic tulerat: ſi die Veneris pugna foret, Brianem regem adepta victoria caſurum; ſin prius confligeretur, omnes, qui hunc adverſum conſiſterent, occaſuros eſſe, hinc Broder ante diem Veneris acie dimicandum negavit. Die Jovis qvidam eqvo ſcutulato ad Kormlödam & ſocios advectus, contum in manu tenens (lato brevique) ferro præmunitum, diu cum illis verba fecerat. Poſtqvam rex Brian omnibus copiis ad urbem venerat, die Veneris exercitus ex urbe educitur, & acies utrinqve inſtruitur. Broder in altero aciei cornu, rex Sigtryggus in altero, Sigurdus vero dynaſta in media acie, verſabantur. De autem Briane rege dicendum, qvod hic die Veneris confligere noluerit: igitur præſidio (corona) ſcutatorum circummuniebatur, acie ſua ante id compoſita, hujus aciei alterum cornu tenuit Ulfus Hræda, parti Broderis adverſum, A. D. 1014.

alterum

A. 1014. Þenn í annan fylkingararm var Ospakr oc synir hans, þar er Sigtryggr var í móti enn í midri fylkingunni var Kerþiálfadr, oc voru fyrir honom borin merkin. fallaz nu at fylkingarnar, var þar orrosta allhord, geck Bródir í gegnum lid þeirra oc felldi þà alla er fremstir stódu, enn hann bitu ecki iárn. Ulfr hræda sneri þá í móti honom oc lagdi til hans þrysvar sinnum sva fast at Bródir fell fyrir í hvert sinn, oc var vid sialft at hann mundi eigi á fætr komaz, enn þegar hann feck uppstadit, þá flýdi hann oc þegar í skóginn undan. Sigurdr Jarl átti hardan bardaga vid Kerþiálfad. Kerþiálfadr geck sva fast fram at hann felldi þá alla er fremstir voru rauf hann fylkingina Sigurdr Jarls allt at merkium oc drap merkismanninn, feck hann þá til annan mann at bera merkit, vard þá enn orrosta haurd. Kerþiálfadr hió þenna þegar bana hogg oc hvern oc odrum þá er í nánd voru. Sigurdr Jarl qvaddi þá til Þorstein Síduhallson at bera merkit. Þorstein ætladi upp at taka merkit, þá mællti Amundi hvíti, berdu eigi merkit. Þvíat þeir eru allir drepnir er þat bera. Hrafn inn raudi sagdi Jarl, berdu merkit. Hrafn svaradi, berdu siálfr fianda þinn. Jarl mællti, þat mun vera makligazt at fari saman karl öc kýll, tók hann þá merkit af stonginni oc kom á millum klæda sinna. Litlu sídarr var veginn

alterum Ospakus & filii sui, contra qvod Sigtryggus constitit; in media vero acie fuit Kerthialfadus, eiqve vexilla præferebantur. Deinde concurrunt acies, fit prælium asperrimum. Broder agmen hostium perrumpit, quotqvot primi steterunt, omnes dejicit; at nihil ipsi nocebat, ne ferrum qvidem. Gradum in eum conferens Ulfus Hræda, ternis hominem ictibus tanta violentia ferit, uti toties corrueret, ac propius nihil factum, qvam ut in pedes eniti neqviverit: sed simul atqve erigi contigit, fuga se abripuit in silvam. Sigurdus dynastes acri certamine cum Kerthialfado dimicabat, qui tanto progrediebatur impetu, ut omnibus, qvi primori constiterunt in acie, prostratis, ipsam dynastæ cohortem ad signa usqve perfringeret, atqve signiferum interficeret. Tum alio, qvi vexillum gereret, a dynasta substituto, vehimenti etiam discrimine conflictum est, hunc (vexilliferum) Kerthialfadus ictu peremtorio cædit, unumqve post alterum proximorum. Dynasta igitur Thorsteinem Halli Sidensis filium præferre vexillum jubet: qvo id sublaturo, omnes perimuntur, itaqve tu Rafne Rufe, inqvit dynasta, vexillum præfer. Rafn respondit: Fer tute pestem tuam. Tum dynastes: Aeqvissimum fuerit, ut seqvatur senem culeus: moxqve detractum e pertica vexillum inter vestimenta condidit sua. Nec multo post Amundius Albus cæditur: tum

veginn Amundi hvíti, þá var Jarl oc ſkòtinn ſpióti í gegnum. Oſpakr hafdi gengit um allan fylkingar arminn; hann var ordinn ſárr miók enn látir ſonu ſina báda ádr Sigtryggr konungr flýdi fyrír honom, braſt þá flótti í ollu lidinu. Þorſteinn Síduhallzſön nam ſtadar þá er adrir flýdu oc batt ſkóþveng ſinn, þá ſpurdi Kerþiálfadr hví hann rynni eigi ſva ſem adrir? Því ſagdi Þorſteinn at ec tek eigi heim í kvelld þar ſem ec á heima út á Islandi. Kerþiálfadr gaf honom grid. Hrafn inn raudi var elltr út á nockura, hann þóttiz þar ſiá helvítis qvalar í nidri, oc þótti honom dioflar vilia draga ſik til. Hrafn mællti þá. Runnit hefir hundr þinn Peter poſtoli til Róms tyſvar oc mundi renna it þridia ſinn ef þú leyfdir, þá letu dioflar hann lauſan, oc komz Hrafn yfir ána. Bródir ſá nú at lidit Bríáns konungs rak flóttann, oc var fátt manna hiá ſkialldborginni, hlióp hann þá or ſkóginum oc rauf alla ſkialldborginna oc hió til konungſins. Sveinninn Taktr brá upp vid hendinni oc tók hana af honom oc hauſudit af konunginum, enn blódit konungſins kom á ſtúf ſveininum oc greyri þegar fyrir ſtúfinn. Bródir kalladi þá hátt, kunni þat madr manni at ſegia at Bródir felldi Brián. Þá var runnit eptir þeim er flóttann ráku oc ſagt þeim fallit Bríáns konungs, ſneru þeir þá aptr þegar

Q 2 Ulfr

tum & ipſe dynaſta pilo transfigitur. Oſpakus fuerat per totum aciei cornu graſſatus, A. D. 1014.
multis vulneribus acceptis, filiisque ſuis ambobus perditis; cum tandem ei rex Sigtryggus fugiens cedit, tum etiam totum (hujus) agmen corripere fugam. Thorſtein filius Halli ab Sida, cæteris fugam maturantibus, curſum intermiſit, lingulam calceamenti revinciens: unde a Kerthialfado, qvidni more aliorum decurreret, interrogatus: Qvoniam ego, inqvit, hac veſpera meam domum non aſſeqvor, qui in Islandia penates habeam: mox ab illo donatus eſt incolumitate. Rafn Rufus in amnem qvemdam a prementibus pulſus in imo alveo cruciamenta infernalia cernere ſibi videbatur, ipſumqve dæmonia eo rapere conari exiſtimans, Canis tuus, inqvit, Petre apoſtole, Romam bis cucurrit; ac ſane, tu ſi poteſtatem dares, tertium curreret, ſic a dæmoniis dimiſſus amnem pervadebat. Interea Broder milites Brianis regis fugientibus inſtantes conſpicatus, paucis hominibus ad præſidium regium remanentibus, ſe ſilva erupit; ac toto præſidio disturbato, regem gladio impetivit: puero Tacto manum, qvam ſub ictum exporrexerat, regiqve caput amputantur, ſangvis autem regius adſpergebatur trunco pueri membro, eiqve ſtatim obducta cicatrix eſt. Tum Broder ſic exclamare; referat homo homini Brianem a Brodere dejectum. Mox ad eos, qui in tergis fugientium hærebant, decurritur, iisqve occaſus regis nunciatur, reverſi oppido

A.D. 1014. Ulfr hræda oc Kerþiálfadr, flógu þeir þá hríng um þá Bródur oc felldu at þeim vidu, var þá Bródir hondum tekinn. Ulfr hræda reist á honom qvidinn oc leiddı hann um eik oc rakti sva or honom þarmana, oc dó hann ecki fyrr enn allir voru or honom raknir, menn Bródur voru allir drepnir. Sídan tóku þeir lík Briáns konungs oc biuggu um, haufud konungsins var gróid vid bolinn. XV menn af brennumonnom fellu í Briáns orrostu, þar fell oc Halldorr son Gudmundar ins ríka óc Erlingr af Straumey. Faustudaginn langa vard sá atburdr á Katanesi at madr sá er Daurrudr het geck út, hann sá at menn ridu XII. saman til dýngiu einnar, oc hurfu þar allir, hann geck til dýngiunnar, hann sá í glugg er á var, oc sá at þar voru konnr inni oc hofdu færdan upp vef, mannahofut voru fyrir kliána, enn þarmar or monnum fyri viptu ok garn. sverd var fyrir skeid, enn aur fyrir hræl, þær qvádu vísur þessar, enn hann nam.

Vitt er orpinn
Fyrit valfalli
Rifs reidi sky
Rignir blódi.
Nú er fyr geirum
Grár uppkominn
Vefr verþiódar
Þer er vinur fulla.
Raudum vesti
Randverſk blá.

Siá

do *Ulfus Hræda & Kerthialfadus Broderem ac suos corona circumdant ingesta in eos undique materia, sic Broder vivus capitur, rescindit homini ventrem Ulfus Hræda, tum arbori circumducit eum, itaqve omnia intestina corpori extrahit; nec ille prius exspirabat, qvam penitus fuit eviſceratus, milites Broderis ad unum contrucidantur. Dein corpus regium accipiunt & componunt (curant). Caput autem regis cum trunco coaluerat. Ceciderunt in pugna Brianina XV incendiarii; item Halldorus filius Gudmundi Potentis, & Erlingus a Strömeya. Die supplicationis (vulgo) longa, is in Katanesia expetiverat casus, ut homo quidam, cui Dörrudo nomen erat, foras egressus, XII numero equites tumulum qvendam petentes viderit: quibus illic e conspectu omnibus abreptis, ad tumulum progressus per foramen, quod inerat, introspiciens, foeminas intus constitutas vidit, quæ telam exorsæ, humanis capitibus pro trama & stamine, gladio pro spatha, sagita pro pectine utebantur: & quæ seqvuntur., carmina cecinerunt, illo discente.*

*Ampla constituta sunt,
Stragis anteludia,
Vela texori jugi.
Sangvinem nubes pluit.
Pila nunc præsagiens
Leucophæa tollitur
Tela militantium;
Hæcce complices replent
Qvam rubro subtemine
Lividoqve, prælii.*

Ista

A.D. 1014.

Siá er orpinn vefr
Yta þaurmum
Ne hardkliádr
Haufdum manna.
Erv dreyrrekin
Davrr at ſkauptum
Iarnvardr ylli
Enn aurum hræiar
Skulom ſlá ſverdum
Sigrvef þenna.

Iſta, tela texitur
Ilibus mortalium:
Atque ſtricte pendulis
Tenſa temporibus virûm eſt:
Sunt cruore perlita
Spicula inſilium loco,
Eſtque ferratum jugum,
Sed ſagittæ pectinum,
Enſibus denſabimus
Textilæ hoc victoriæ.

Gengr Hilldr veſa
Oc Hiorþrimul
Sangrídr Svipul
Sverdum tekna.
Skapt mun gneſta
Skiolldr mun breſta
Mun hialmgagarr
I hlíf koma.

Prodit Hillda texere,
(Prodit) & Hiörthrimula,
Sangrida (atque) Svipula,
Expediti enſibus.
Fiet, haſtile ut crepet,
Parma diffringatur, (&)
Caſſidi hoſtis (pectorum)
Incidat munimini.

Vindum vindum
Vef darradar
Sá er úngr kongr
Atti fyri.
Fram ſkulum ganga
Oc í folk vada
Þar er vinir verir
Vapnum ſkipta.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Iſta rex quam junior,
Deſtinata, abſolveret.
Proferamus (jam) gradum,
Et ruamus in ordines,
Noſtri amici qvo loco
Arma (cum hoſti) conferunt.

Vindum vindum
Vef darradar
Oc ſifllingi
Sídan fylgium.
Þar ſiá bragnar
Blódgar randir
Gunnr oc Gavndul
Þær er grami fylgdu

Torqveamus telam, (age).
Torqveamus bellicam.
Atque regi poſtmodo
Hæreamus dexteræ,
Sentiunt eâ viri
Scuta tincta ſangvine,
Gunna necnon Gondula
Qvâ adfuere Principi.

A. D. 1014.

Vindum vindum
Vef darradar
Þar er ve vada
Vífira manna
Látum eigi
Líf her ſparaz
Eiga valkyriur
Vals um koſti.

Þeir munu lydir
Laundum ráda
Er útſkaga
Adr um bygdu
Kved ec ríkuin gram
Rádinn dauda
Nú er fyrir oddum
Iarlmadr hníginn.

Oc munu Irar
Angr um bída
Þat er alldri mun
Ytum fyrnaz.
Nú er vefr ofinn
Enn vaullr rodinn
munu um lönd fara
Læſpioll gota.

Nú er ógurligt
Um at lítaz
Er dreyrug ſky
Dregr med himni
Mun lopt litat
Lyda blódi
Er ſpár varar
Springa kunnu.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Arma qvippe cum ruunt
Bellicoſorum virum
Ne ſinamus (hoſtium)
Heic ſaluti parcier:
Stragis electricibus
Stragis optio data eſt.

Fiet, ut gentes eæ
Imperent regionibus,
Ultimas qvæ lingulas
Incolebant antehac.
Dico regem, qvi potens
Rebus, addictum neci:
Jamqve per vim cuſpidum
Vir dynaſtes occidit.

Atqve genti Hibernicæ
(Tantus accidet dolor,
Nunqvam ut is mortalibus
Exoleturus ſiet.
Tela jam pertexta, ſed
Campus evaſtatus eſt.
Orbis oras per ruet
Læſio pacis virum.

Nunc reformidabile eſt
Ferre circum lumina:
Qvod cruoribus graves
Cæla per nubes agunt.
Tinctus aer (tunc) erit
Militantum ſangvine,
Noſtra qvum prænuntia
Comprobarier qveunt.

A. D. 1014.

Vel kvedu ver
Um konung úngan
Sigrhlióda fiold
Syngium heilar.
Enn hinn nemi
Er heyrir á
Geirhlióda fiold
Oc gumum skemti.

Rídum hestum
Hart ût berum
Brugdnum sverdum
A brot hedan.

Dulciter sustollimus
Rege de, qvi junior,
Multiplex epinicium.
Sit canentibus bene!
Ille vero discat, hic
Qui dat audientiam,
Multa carmina bellica;
Hisqve deiectet viros.

Devehamur equis, cito
Auferamus (jam) foras
(Nostra), ductis ensibus,
In viam bocce de loco.

Rifu þær þá ofan vefinn oc í sundr, oc hafdi hver þat er hellt á Geck Daurrudr nú í brot frá glugginum oc heim, enn þær stigu á hesta sína, oc ridu VI í sudr, enn adrar VI í nordr. Slíkan atburd bar fyrir Brand í Færeyium Gneistason. Á Islandi at Svínafelli kom blód ofan á messu havkul prestz faustudaginn langa, sva at hann vard or at fara. At Þuattá sýndiz presti á faustudaginn langa siávardiúp hiá altarinu, oc sá þar í ógnir margar, oc var þat lengi at hann mátti eigi sýngia tídirnar. Sá atburdr vard í Orkneyium at Hárekr þóttiz siá Sigurd Jarl, oc nockura menn med honom, tók Hárekr þá hest sinn oc reid til mótz vid Jarl, sá menn þat at þeir funduz oc ridu undir leiti nockut, enn þeir sáz alldri sídan oc engi aurmul funduz af Háreki. Gilla Jarl í Sudreyium dreymdi

Mox textum detrahunt ac dirumpunt foeminæ, suam qvæqve partem qvam tenuerat, auferentes: &, Dörrudo jam a foramine regresso domum, inscendunt in eqvos, & VI in austrum, reliqvæ VI in boream abeunt. Talis quoqve visio apparebat Brando Gneistii filio in Færeyis. In Islandia Svinafelli tantum sangvinis humerali sacerdotis die supplicationis longa sacra celebrantis incessebat, ut exuere cogeretur. Thvattaæ quoqve eadem die sacerdoti profundum maris existere propter altare visum, in quo multa terricula conspicatus, diu hæserat, ita ut rem divinam facere non potuerit. In Orcadibus is expetebat casus, ut Harekus dynastam Sigurdum & aliqvot cum eo homines cernere sibi visus, adhibito eqvo dynaste obviam veheretur, hiqve alii convenire visi, & ad locum aliqvem, qvi prospectum claudit, succedere; at nunqvam inde conspecti sint, nec ullæ quidem reliquiæ Hareki repertæ.

A. D. 1014. dreymdi þat at madr kæmi at honom oc nefndiz Herfinnr, oc qvez kominn af Irlandi. Jarl þóttiz spyria þadan tídinda, hann qvad vísu þessa.

Var ec þar er bragnar borduz
Brandr gall á Irlandi
Margr þar er mættuz taurgur
Málmr gnast í dyn hiálma,
Svipun þeirra frá ec snarpa
Sigurdr fell í dyn vigra
Adr redi ben blæda
Brián fell oc hellt velldi.

Þeir Flosi oc Jarl tauludu margt um draum þenna. Viku sídrarr kom þar Rafn inn raudi oc sagdi þeim tídindin aull or Briáns orrostu, fall kónungs oc Sigurdar Jarls oc Bródur oc allra vikinganna. Flosi mællti: hvat segir þú mer til manna minna? þar fellu þeir allir segir Rafn, enn Þórsteinn mágr þinn þág grid af Kerþialfadi oc er nú med honom. Flosi sagdi Jarli at hann myndi í brot fara, eigum ver sudrgaungu af honom at inna. Jarli bad hann fara sem hann villdi oc feck honom skip oc þat sem hann þurfti oc silfr mikit, sigldu þeir þá til Bretlandz oc dvolduz þar um stund.

tæ. In Aebudis Comes Gillus hoc somniavit, venire ad se hominem, qvi se a) *Herfinnum nominari, & ex Hibernia venisse innuit; & ea Comite, ut hic existimabat, rogatus qvæ acta illic essent, hoc carmen protulit:*

Ipse fui præsens homines ubi conseruere
Prælia, personuit gladius regione in Hiberna.
Multa, ubi scuta (virûm) congressa fuere metalla
Stridula clangebant, galearum in murmure fusco.
Istorum didici conflictum qvam vehementem,
Sigurdus cecidit strepitantibus ensibus, ante
Letificas datum erat plagas manare cruore,
(Quam) occubuit Brian, fueratqve potitus arena.

De hoc somnio Flosius & Comes multa disputabant. Septem post diebus veniens eo Rafn Rufus, omnia qvæ in prælio Brianico gesta fuerant, narravit; occasum regis, & Sigurdi dynastæ, & Broderis piratarumqve omnium. Tunc Flosius: De meis vero sociis qvid refers? Universi acie occubuerunt, ait Hrafn; Thorsteinn autem levir tuus, incolumitatem a Kerthialfado adeptus, nunc cum eo versatur. Significante Flosio Comiti se abiturum (dicenteqve). Est nobis pedestre iter Romam absolvendum; Comes ei, qvo libitum esset ire jusso, navim & alias res necessarias, magnumqve argenti numerum dedit. Dein Flosius cum suis ad terram Britonum velificati, hic aliqvamdiu morabantur.

KNUTR REX

a) *Alii* Herfidr.

KNUTR KONUNGR FECK EMMU.

Adalradr Engla konungr vard sottdaudr, þat sama haust edr sumar, er Knutr konungr kom med her sinn til Englandz: hann hafdi þá verid konungr í Englanndi XVII vetr oc XX: Enn Emma Drotning, kona hans, biótz þegar eptir andlat hans, at fara af lanndi a brott: hon ætladi at fara vestr til Vallandz, a fund brædra sinna, Vilhialms oc Rodbertz: þeir voru Jarlar í Vallanndi: fadir þeirra var Rikardr Rudu Jarl, Rikardsson, Vilhialms sonar Langaspiotz: hann var son Göngu-Hrolfs, þess er vann Nordmandi: hann var sonr Raugnvaldz Mæra Jarls. Menn Knutz konungs urdu varir víd för Emmo Drotningar. Þá er hon oc menn hennar voru bunir til hafs, þá komu þar menn Knutz konungs, oc toku skipid oc allt þat er a var: fluttu þeir Drotningu a fund Knutz konungs: oc var þat rad höfdingia med konungi, at Knutr konungr skylldi fá Emmu Drotningar: oc sva var giört.

REX CANUTUS EMMAM UXOREM DUXIT. A. D. 1014.

Eodem tempore autumnali, vel æstivo, quo cum exercitu Canutus *in Angliam venit, Adalradus Anglorum rex, postqvam triginta octo annos sceptra Angliæ tenuerat, morbo vitam finivit. Tum defuncti conjux regina Emma e terra abitum paravit, cogitans in Flandriam ad fratres suos Vilhelmum & Robertum, Flandriæ Comites, se conferre. Horum pater fuerat Richardus, comes Rudensis, filius Richardi ejus, qvi Vilhelmo Longa-hasta genitus, avum habuerat Gongu-Hrolfum; Normanniæ domitorem, parente qvondam editum Rögnvaldo, comite Mairensi. Suboluit Canuti militibus istud Emmæ propositum; ideoqve illam observantes, cum jam, comitatu suo cincta, parata esset ad navigationem, accedunt inopinantem, interceptamqve cum navibus, & universo earum onere ad regem suum adducunt. Eam vero rex Canutus, ex consilio suorum procerum, matrimonio sibi jungit.*

FRA JATMUNDI KONUNGI.

Eptir andlat Adalrads Konungs voru til konunga teknir synir hans oc Emmu Drotningar. Jatmundr enn sterki var ellztr: annarr Jatgeirr: þridi var Jatvigr fiordi

DE REGE JATMUNDO.

Mortuo rege Adalrado, filii ejus, ex Emma regina procreati, reges eligebantur, qvorum natu maximus erat Jatmundus Robustus, secundus Jatgerus, tertius Jatvigus,

A. D. 1014. fiordi Jatvardr enn godi: Jatmundr konungr dro nu her saman mikinn, oc for sidan í moti Knuti konungi, oc vard fundr þeirra þar sem heitir at Skorsteini, oc var þat en frægsta orrosta, er i þann tima hafdi verid: vard þar ed mesta mannfall i hvarutveggia lidi. Jatmundr konungr reid fram i midian Dana her, oc kom sva nær Knuti konungi, magi sinum, at hann nadi til hans med sverdzhöggvi: Knutr konungr skaut skilldinnm fram yfir hals hestinum, er hann sat á: enn höggid kom á skiölldinn, litlu fyrir nedan mundridann: oc vard höggid sva mikid, at sunndr tók skiölldinn, oc fyrir framan södulinn klauf hann í sundr hestinn í bogunum: enn þá sottu Danir at honum sva fast, at Jatmundr konungr sneri þá aptr til sinna manna, oc hafdi hann þá þo adr drepid marga Dani, enn Konungrinn vard litt sarr edr ecki. Enn er Konungrinn hafdi framm ridit allt fra lidi sinu, þá hugdu hans menn at hann mundi vera fallinn, er þeir sá hann hvergi, oc kom þá flotti í lid þeirra; enn sumir sa at hann reid undan Daunum: flydu þá allir þeir er þat sa, enn Konungr kalladi hatt, bad herinn aptr snua, oc beriaz, enn þá let engi sem heyrdi: flydi þá allr herrinn, oc vard þá einna akafazt mann-fallid, oc raku Danir flottann allt til nætr. Sva segir Ottarr Svarti:

FRA

gus, qvartus Jatvardus Bonus. Jatmundus ingentem exercitum congregat, regiqve Canuto obviam procurrit. Congressiqve ad locum, qvi Skorstein dicitur, summis utrinqve viribus conflixerunt, adeo ut hæc pugna ex utriusqve partis strage inter clarissima tunc temporis prælia æstimaretur. Rex Jatvardus in medium Danorum exercitum eqvo incitato invectus est, ac a rege Canuto vitrico suo tam prope abfuit, ut gladii ictu eum propemodum tangeret: qvem vero ictum rex Canutus scuto, collo eqvi, cui insidebat, imposito, excepit. Tanto autem rigore gladium vibraverat Jatmundus, ut scutum, qvod gladius infra manubrium impactus percusserat, dissecaret, collumqve eqvi ante ephipium diffinderet. Tunc confertim Dani tamqve acriter eum impetebant, ut ad suos reverti, postqvám multos Danorum occidisset, cogeretur, Canuto rege parum aut nihil vulnerato. Cumqve inter hæc Jatmundus longius ab exercitu suo digressus esset, existimabant sui ipsum occubuisse, nusqvam animadversum, ideoqve fugam capessebant. Horum nonnulli, cum regem, Danis inseqventibus, eqvo fugere oculis deprehendunt, etiam ipsi fugiunt. Rex autem alta voce inclamat suos, ut ad prælium revertantur: qvod nemo non sibi haud perceptum simulat, totusqve adeo exercitus in fugam se conjicit. Tumqve maxima strages fieri, Danis fugientem multitudinem ad noctem usqve persequentibus. De qvo Ottarus Niger ita canit:

DE

Ungr fylkir letztu Engla
All-nær Thefu falla
Flædi diupt of dauda
Dik Nordimbra likum.
Svefn braut fvörtum hrafni
Sunnarr hautudr gunnar
Olli fo þn enn fnialli
Sveins maugr at Skorfteini.

"*Rex juvenis Anglos*
"*Prope Thefam graviter concidifti.*
"*Northmumbrorum fluvius, mortuorum*
"*Oppletus cadaveribus, exundabat.*
"*Infeftis fignis, longius in auftrum progreffus*
"*Bellator, interrumpebat nigro corvo fomnum.*
"*Pugnam ciebat acer ille*
"*Svenonis filius ad Skorfteinum.*

A. F. 1014.

FRA ULFI JARLI.

Ulfr Jarl var þá, enn fem optarr, í fremra lagi af mönnum Knutz konungs, oc fylgdi lengft flottamonnum: hann var þá komin í fkog nockurn, fva þröngvan, at hann komz eigi or, á allri nottinni, fyrr enn lyfti. Þá fá hann á vollum nockurum fyrir fer, at fmali var rekinn, oc fveinn nockurr vel frumvaxta rak fed. Ulfr Jarl geck at fveininum, oc heilfadi honom, oc fpurdi hann nafns: hann fvaradi: ec heiti Gudmi, edr ertu af Knutz mönnum: Ulfr Jarl fvarar: Ec em einn vift af leidangrs mönnum hans, eda hverfu langt er nú til fkipa varrà? ecki veit ec, feger fveinnin, at þer Danir megit venta af ofs lidfinnis, oc hafi þer Danir helldr til annars giört. Ulfr Jarl fvarar: þiggia munda ec nu þo af þer, fveinn, ef þu villdir greida ferd minna til fkipa varra: fveinninn fvarar, þu hefir beint þvers farid fra fkipunum, oc langt a land upp, yfir eydifkoga: enn þer Knutz menn erud ecki

DE COMITE ULFONE.

Hoc prælio quemadmodum fæpe alias, Ulfo comes inter Canuti regis primipilos dimicavit princeps, fugientesqve quam longiffime fecutus eft. Tandem in fylvam qvandam incidit, tam denfam arboribus, ut tota nocte exitum ex ea fruftra qværeret. Illucefcente vero die vidit in propinqvo qvodam campo puerum ætate adultiore, pecora agentem. Hunc accedit, falutatumqve, qvi nominis haberet, rogat. Refpondit puer: Gudinus ego appellor: Tu vero, qvi interrogas, an forte unus es militum regis Canuti? Regeffit Ulfo: Sum qvidem ex iftorum numero: qvanto vero a navibus Canuti fpatio abfim, mihi aperias, qvæfo. Ad qvæ puer: Vos Dani a nobis nullo poteftis beneficia expectare, alia omnia promeriti. Comes Ulfo pergit: Nihilominus a te, puer, petam, ut qvæ ad naves noftras ducat, mihi viam indices. Hinc puer, Tu qvidem a navibus multum abes, longumqve & transverfum per inhofpitas fylvas iter fecifti. Vos vero Canuti regis milites ingens apud omnes

A. D. 1014. ecki her miök þockadir af landz mönnum, oc þickir mönnum þo noekur varkunn til þess: enn nu er spurt í bygdina mannfall þat er vard í gær at Skorsteini, oc muntu hvergi grid hafa, oc engi annarra Knutz manna, ef bændr finna þik, oc sva ef nockurr helpr þer: enn sva litz mer a þik, sem gott mannkaup muni i þer vera, oc ætla ec þik annan mann, enn þu segir. Ulfr Jarl tok þá gullhring af henndi ser, oc segir; gefa vill ec þer hring þenna, ef þu vill fylgia mer til varra manna: Gudini sa upp a hann um stund, oc mællti seint; eigi vill ec þiggia hringinn, enn freista mun ec nu, ef ec ma koma þer til þinna manna, oc vill ec helldr eiga undir þer launin, ef ec fæ þer nockvad vid holpid: enn ef þer verdr þetta at ongri lidveizlu, þa er ongra láuna fyrir vert: skalltu nu fyrst fara heim til fedr mins med mer: þeir giördu sva. Enn er þeir komu til bæiarins, gengu þeir til litlu stofu, oc let Gudini setia þar bord, oc var þar gefinn godr dryckr. Ulfr Jarl sa, at þar var godr husa bær, oc vel buinn: þá kom til þeirra bondi oc hus-freya: þau voru fridir menn bædi, oc vel buinn: fögnudu þau vel gestinum, oc sat hann þar um daginn, oc var hann þar í enum bezta fagnadi. Enn í móti nott, voru þar bunir tveir godir hestar med enu bezta reidi, þá mælltu

omnes terræ hujus habitatores & incolas, odium, maximo, ut nobis videtur, vestro merito contraxistis. Jamque per omnia rura & habitacula strages, quæ apud Skorsteinum heri contigit, nuntiata est, credamque nec te, nec alios quosqvam Canuti milites usqvam pacem habituros, si rustici in te incidant, nec eum, qui tibi aliqvod auxilium præstiterit, tutum esse futurum. Interim talis mihi tu videris, qvi virtute polleas, neque dubito alium te esse quam dicis. Tunc comes digito annulum aureum detraxit, atqve hunc, inqvit, tibi annulum donabo, si me ad nostros ducere velis. Gudinus eum aliqvantulum intuens, tandem dixit: annulum accipere nolo; tentabo tamen, an te ducere ad tuos possim, qvod si præstitero, tuum erit deinde pro arbitrio remunerari. Sin vero nulli tibi adjumento opera mea fuerit, nulla remuneratione dignus ero. Age vero primum parentem meum adeamus. Consentiens Ulfo eum ad patris domicilium seqvitur, qvo cum veniunt, exiguum cœnaculum intrant, ubi Gudinus curat mensam instrui, potumqve egregium comiti offerri. Videt Ulfo ditius instructum domicilium, ac, dum accumbitur, herum & heram, parentes Gudini, ad se ingressos, utrumqve forma & habitu liberali, bene ac nitide hospitem excipientes, qvi totum ibi diem hilare jucundeqve consumsit. Sub noctem, postqvam sterni duos eqvos egregios ac insignibus parari phaleris curarant, demum his Ulfonem verbis

mælltu þau vid Ulf: far þu nu vel, oc fæ ec þer i henndr son minn, þann einn er ec a: nu bid ec, ef þu kemr til Konungsins, oc megi þin ord nackvad stanndaz, þa kom þu honum þar i þionöſto, þvi at ecki ma hann med mer vera ſidan, ef varir landdzmenn ſpyria, at hann hafi þer a brott fylgt, hverſu ſem ec fæ unndan ſtyrt. Ulfr Jarl het þvi, at koma Gudina þar i ſveit. Gudini var enn fridazti madr ſynum, oc vel ordi farinn: bondi nefndiz Ulfnadr. Þeir Ulfr Jarl rida þa nott alla, enn at morni, þa er lioſt var ordit, koma þeir til ſkipa Knutz Konungs, oc voru menn a lanndi uppi: enn er þeir ſa Jarl oc kenndu hann, þa hurfu menn þegar at honum allir, oc fögnudu honum, oc þottuz hann or heliu heimt hafa: þvi at hann var ſva vinſæll at allir unnu honum hug-aſtum. Vard Gudini þá ed fyrſta viſs hverium hann hafdi fylgt. Jarl ſetti Gudina i haſæti hia ſer oc hellt hann at öllu ſem ſialfan ſiç, eda ſon ſinn: oc er þat ſkiotazt af at ſegia, at Jarl gipti honum Gydu ſyſtur ſina: oc med fram-kvæmd Ulfs Jarls oc lidveizlu, þá gaf Knutr Konungr Gudina Jarldom fyrir ſakir Ulfs Jarls mags ſins, voru ſynir þeirra Gudina oc Gydu, Haralldr Engla konungr, oc Toſti Jarl er kalladr var Treſpiot, Mauru-kari Jarl, oc Val-þiofr Jarl, oc Sveinn

bis compellant: Tu quidem nunc valeas; A. D. 1014.
filium autem noſtrum, qvem unicum habemus, tibi tradimus, hoc petentes, ut ubi ad regem veneris, ſi tua iſtud effici autoritate qveat, in ejus familiam recipiendum cures: Namqve hic morari non poteſt, ſi inaudiverint noſtrates, per eum te ad naves ductum eſſe; de nobis interim qvid futurum ſit, certum eſt fortunæ committere. Facturum ſe, qvod rogabant, Ulfo promittit. Erat Gudinus venuſta facie & loqvela promtus. Pater ipſius Ulfnadus nominabatur. Comitatus ergo Gudino comes Ulfo tota iſta nocte equitando iter facit, qvi luceſcente die ad naves regis Canuti perveniunt. Milites regii in terram exſcenderant, qvi viſo agnitoqve comite, ſinguli gaudio exultantes, tanqvam ex orco revocatum excepere: tantopere enim omnibus amabatur, ut adverſo ab eo animo qvi eſſet, nemo inveniretur. Tum primum Gudinus vidit, cui viam monſtraverat. Gudinum in excelſa ſede comes ſibi proximum locat, eumqve eodem cultu & honore affici, ac ſe ipſum filiumve ſuum curat. Deniqve ſororem ei ſuam, Gydam nomine, dat conjugem. Rex etiam Canutus comitis Ulfonis, affinis ſui, auctoritate motus, Gudinum ad dignitatem comitis evexit. Filii Gudino & Gydæ extitere, Haraldus rex Angliæ, comes Toſto cognomento haſta lignea, *comes Mörukauro, comes Valthiofus,*

A. D. 1014. Jarl: þadan er mart ſtormenni komid i Englanndi, oc i Danmörku, oc i Sviariki, oc auſtr i Gardariki: eru þat konunga ættir i Danariki. Gyda het dottir Harallds konungs Gudinaſonar: hana átti Valldamarr, Konungr i Holmgardi: þeirra ſon var Haralldr konungr: hann atti dættr II, er enn ſkal fra ſegia ſidarr.

& comes Sveno: unde multi in Anglia, Dania, Svecia & Ruſſia magnates, nec non qvidam Daniæ reges genus ſuum deducunt. Filia Haraldo Gudini filio, Gyda nomine fuit, qvam Valdemarus Holmgardiæ rex uxorem duxit, ex qvo conjugio natus. Haraldus rex duas habuit filias, de qvibus inferius dicetur.

FRA KNUTI KONUNGI.

DE REGE CANUTO.

Knutr Konungr atti adra orroſto vid borg þa, er Brandfurda heitir: vard þar enn mikil orroſta, oc hafdi Knutr konungr ſigr, enn Adalrads ſynir flydu, oc letu lid mikid, enn Danir brutu borgina. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Fiörlauſa hyk Friſi
Fridſkerdir þeir giördu
Brauztu med bygdu ſetri
Brandfurdu þer rannda
Jatmundar laut unndir
Æt-nidr göfugr hættir
Danſkr herr ſkaut þa dörrum
Drott er þu rakt flotta.

Rex Canutus ad urbem Brand-furdam dictam iterum prælium commiſit, qvo victor, filios Adalradi fugavit, magnamqve exercitus eorum partem proſtravit, urbs vero a Danis ſolo æqvata. De hoc ita Ottarus Niger:

"Exanimes & jam jam exſpirantes exiſtimo eſſe
"Friſones, qvi pacem violarunt.
"Brandfurdam cum habitaculis ſolo æqvaſti.
"Nobilis Edmundi filius ſeſe tibi ſubjiciens
"A pugna deſtitit.
"Tela emittebat Danorum exercitus,
"Cum tu interea fugientes proſeqveris.

Knutr Konungr atti ena þridu orroſtu vid Adalradsſyni, þar ſem heita Aſſatun: vard þar enn mikil orroſta: þat er nordr fra Danaſkogum. Sva ſegrr Ottarr:

Tertium Canutus cum Adalradi filiis conflixit. Locus Aſſatun dicitur: qvi locus Danorum ſylvam a borea attingit. Ottarus ita:

Skiölldungr vantu und ſkilldi
Skæru verk enn ſterki
Feck blod-trani bradir
Brúnar Aſſatunum:
Váttu enn valfall þotti
Verdung jöfurr ſverdi
Nær fyrir nordan ſtoru
Nafngnog Dana ſkoga.

"*Peregiſti, rex fortis, ſub ſcuto tuo* A. D. 1014.
"*Acerrimæ cædis opus.*
"*Apparavit enſis dapes*
"*Corvis nigras Aſſatunis*
"*Ad ſylvam Danicam, boream verſus,*
"*Gladio tuo, Rex inclyte, ſtragem edidiſti:*
"*Ceciditqve in eo prælio*
"*Magna aulicorum turba.*

Knutr Konungr atti ena fiordu orroſtu vid Jatmund Konung oc þa brædr i Nordrvik: vard þar enn mikil orroſta, oc mannfall mikit: oc feck Knutr Konungr ſigr, enn Adalrasſynir flydu. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Qvarta pugna cum Jatmundo fratribusqve ejus pugnata Canuti regi ad Nordvicum: ubi ſummis utrinqve viribus certatum eſt, ingensqve ſtrages edita. Canutus ſuperior, Adalradi filios in fugam dedit, de qvo Ottarus Niger:

Biodr vantu bryniur raudar
Blidr ſtor giafa ſidan
Lætr þu önd adr þrek þrioti
Þinn fyrir Nordvik innan.

"*Magnorum hilaris donorum largitor,*
"*Rubras etiam loricas deinde perfregiſti.*
"*Erit qvidem tempus, qvo animam exhalabis;*
"*Verum nunqvam illa tua*
"*In Nordvicenſi agro parta intercidet gloria.*

FRA KNUTI KONUNGI.

Sidan helldr Knutr Konungr öllu lidinu til Tempſar; þviat hann ſpurdi at Jatmundr Konungr oc þeir brædr hefdi flyid til Lundunaborgar. Enn er Knutr Konungr kom til Tempſarmynnis, þa ſigldi þar af hafi utan Eirikr Jarl Hakonarſon, magr hans, oc funduz þeir þar, oc laugdu ſidan upp i ana med herinn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

DE CANUTO REGE.

Deinde omnem exercitum Canutus ad Tameſin fluvium duxit. Audiverat enim regem Jatmundum fratresqve ejus Londinum ſe contuliſſe. Cum vero advectus rex Canutus ad oſtium Tameſis veniret, claſſem & eo comes Erikus Haqvini filius, affinis regis, appulit. Ab hoc itaqve occurſu oſtium amnis cum exercitu ambo ingrediuntur. Qvemadmodum hac de re Thordus Colbeni canit in ſuo de comite Eirico carmine:

A. D. 1014.

Itr þrifuz iöfra hlæti
Egg-vedrs i för feggia
Skeid hellt mörg i modu
Mis-laung fem ec viffa.
Bla-dyrum hellt baru
Brandz fva nær lanndi
Ullr at Enfka völlu
Ættftorr fia knatti.

"In illa fortium virorum expeditione
"Egregie procedebant regum negotia.
"Multæ magnitudineqve difpares intrabant,
"Enfem vibrans (i. e. Rex bellicofus) undivaga
"Cærulei coloris monftra (i. e. naves)
"Adeo prope terram agebat,
"Ut fubjectos late oculis fuis campos Angliæ
"Habuerit generofus.

Oc enn kvad hann:

Enn at eyrar grunni
Endr fkiölldungum renndi
Sa er kiöl-slodir knidi
Knutr langfkipum utan
Vard þar er villdu fyrdar
Varrlad koma badir
Hialmads Jarls oc hilmis
Hægr fundr a þvi dægri.

Porro Ottarus:

"Denuo in vadis terræ adverfus reges tendebat
"Maris fulcator Canutus,
"Ex terris procul diffitis, navibus vectus.
"Evenitqe, ut in loco, multum defiderato
"Uterqve exercitus conveniret,
"Galeati nimirum comitis ille, ac regius,
"Et illo qvidem die congreffus fieret
"Pacatus & amicabilis.

Ut i anni Temps var giörr kaftali mikill, oc fettr þar i herr mannz til landvarnar, at eigi fkylldi fkipa herr mega upp fara i ana. Knutr Konungr lagdi þegar upp i ana oc at kaftalanum, oc bardiz vid þa, enn Enfkir menn lögdu fkipa her fra Lundunum, oc ut eptir anni, laugdu þeir til orroftu vid Dani. Sva fegir Ottarr Svarti:

Erat in fluvio Tamefi propugnaculum factum, cui ad defenfionem terræ impofiti milites, ne in fluvium claffis penetraret. Rex tamen Canutus fluvium protinus claffe intrat, caftellumque adit oppugnatqve. Angli fecundo fluvio fuam Londino claffem educunt, atqve ad pugnandum cum Danis inftruunt. De qvo etiam audiatur Ottarus Niger:

Framm geck enn þar er unnud
Almr gall hatt vid malma
Knattud slæ þar enn fottud
Sverd kaftala verda:
Unnud eigi minni
Ulfs gómr veit þat romu
Hnackir hleypi blacka
Hlunz a Temps-ár grunni.

"Progrediebatur adhuc, ubi viciftis.
"Arcus magno fonitu æreas loricas feriebat,
"Cum caftella oppugnaretis,
"Hebetabantur gladii.
"Nihilominus victoriam inde reportafti,
"Velocis inftructiqve carinæ
"Eqvi (i. e. navis) moderator,
"In vadis Tamefis.

ATSOKN KNUTZ KONUNGS.

Knutr Konungr lagdi öllum hernum upp til Lundunaborgar, oc fetti þar um herbudir ſinar: ſidan veittu þeir atſokn til borgarinnar, enn borgar menn vördu. Sva ſegir i flocki þeim, er þa var ortr af lids mönnum.

Hvern morgin ſer horna
Hlöck a Tems-ár backa
Skala hanga ma hungra
Hræ-ſkod litud blodi
Hve ſigr-fikinn ſækir
Snarla borgar karla
Dynr a Brezkar bryniur
Blod-is Dana viſi.

Oc enn þetta:

Margr ferr ullr i illan
Od-fennu dag þenna
Frar þar fæddir varum
Fornan ſerk um bornir;
Enn a Enſkra manna
Ölum giod hnikars blodi
Ært mun ſkalld i ſkyrtu
Skædaz hamri ſæda.

Knutr Konungr atti þar marga bardaga, oc feck eigi unnid borgina.

DE OPPUGNATIONE A CANUTO REGE PERACTA. A. D. 1014.

Porro Canutus rex exercitum omnem Londinum duxit, caſtraque ad urbem metatus eſt. Inde oppugnare urbem coepit, civibus eam ſtrenue defendentibus: veluti ex verſibus, tunc ab exercitu cantatis, diſcitur:

"Qvovis mane cernitur corvus in ripa Tameſis.
"Neqve eſt, qvod famem pertimeſcat avis Odini,
"Dum videt corpora ſangvine rorantia,
"Et qvam acriter a victoriæ cupido exercitu
"Ad pugnam cives provocantur,
"Qvantoqve eum ſtrepitu
"Sangvineus Regis Danorum grando
"Loricis inſonat Britannorum.

Porro & hoc:

"Hodie, qvo prælium committendum,
"Multi milites, procul a natali ſolo,
"Infauſtam illam tunicam & veterem induent.
"Nosqve Anglorum
"Sangvine Odini milvum nutrimus.
"Qvid? qvod ipſe hæc canens poëta,
"Loricatus & alacer pugnæ ſe immiſcebit.

Attamen, multis licet præliis ibidem commiſſis, rex Canutus in expugnanda urbe fruſtra fuit.

FRA EIRIKI JARLI.

Eirikr Jarl for med ſuman herinn upp a lanndit, oc fylgdu hönum þingamenn, i moti

DE COMITE ERICO.

Ericus comes cum nonnulla exercitus parte in terram deſcendit, cumqve contra Anglos copiæ

A.D. 1014. i moti Enſkum her, ier fyrir red Ulfkell Snillingr, mikill höfdingi: vard þar orroſta, oc hafdi Eirikr ſigr, enn Ulfkell flydi. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

copiæ ſociales ſecutæ. Ab Anglorum parte Ulſkelus Snillingus, hoc eſt, Audax, vir oppido excellens, præſuit. Tunc prælium exarſit, qvo Victoriam Ericus adeptus, Ulfkelum fugavit: tradente in carmine, qvo Erici laudes perſecutus eſt, Theodore Colbeni filio.

Gullkennir let gunni
Grædis heſtz fyrir veſtan
Þundr va leyfr til lannda
Lundun ſaman bundit;
Feck regn-þorinn recka
Rönn af þingamönnum
Æglig högg þar er eggiar
Ulfkels bla ſkulfu.

"Auro decoratus (Rex) navibus bellum intulit
" Regioni ad occidentem ſitæ,
" Terrâ idem, nec non Londino,
" Per cædem atqve ſtragem potitus eſt.
" Milites, qvorum & ingens robur,
" Et numerus cum imbrium guttis comparandus,
" Formidandos ictus ſuſtinuere,
" Ferentibus Thingmannis, (i. e. militiæ ſociis)
" Interim acies cærulea (gladii) intremuit.
" Vibratiqve enſes ſonitum dedere,
" Qvalem ſolent qvercus vi ventorum agitatæ.

Adra orroſtu atti Eirikr Jarl a Hringmaraheidi vid Enſkamenn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon:

Alterum prælium Ericus in Hringmaraheida cum Anglis conſeruit. De iſto idem Theodorus Colbeni:

Hvatr vann freyr a flotta
Fólk-ſtafns ſa er gaf hrafni
Sollid holld ne ſialldan
Sverdz eggia ſpor, leggi
Sniallr let opt oc olli
Eirikr bana þeirra
Rand Hringmaraheidi
Herr Engla lid þverra.

" Militiæ nauticæ ductor vulnera intulit,
" Stragemqve edidit qvæ lividæ & cruentæ
" Carnis affatim corvo objecit,
" Mucronis freqventes apparent notæ,
" Qvibus hoſtium crura inſignivit,
" Dum necem illis ſtruebat Ericus
" Iſte animoſus, atqve inferebat.
" Teſqva cruentavit Hringmarina,
" Anglorumqve copias redegit ad paucitatem.

Þar hafdi Eirikr Jarl ſigr. Enn ſegir Þordr Kolbeinsſon fleira i Eiriks drapu fra hernadi hans:

Itidem hic victoria penes Eiricum fuit. Ceterum de iſta ejus invaſione amplius commemorat Thordus Colbeni hoc carmine:

Gengu. *Ex-*

A. D. 1014.

Gengu upp þeir er Englum
Ar hrafn gefendr váru,
Langa ſtund a lanndi
Leidir upp fra ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hialmad lid hiallta
Her-ferd bændr giördu.

"Exſcenſionem e navibus fecere,
"Qvi Anglos primo mane
"Ad corvorum victum mactaturi erant.
"Longum iter emenſi ſunt.
"Milites terra excipit.
"Adverſus hos arma capiunt copiæ galeatæ,
"Exſtructas ad hilaritatem
"Conviviorum domos defenſuræ.

SÆTT KONUNGA.

Knutr Konungr ſat um Lundunaborg, enn Jatmundr Konungr oc þeir brædr vördu borgina, þa foru menn a millum þeirra: Knutr Konungr atti Emmu Drotning, modur þeirra, oc kom ſva, at gislar voru ſettir a millum þeirra, oc voru grid ſett til tals oc umleitanar meiri ſætta: oc a þeim ſtefnum var ſætt giör millum þeirra: ſva, at ſkipta ſkylldi i helminga lanndi med þeim, oc hafa halft riki hvarr, medan þeir lifdi: enn ef annarrhvarr anndadiz barnlauſs, þa ſkylldi ſa taka allt rikit med frialſu, er eptir lifdi; oc var ſu ſætt eidum bunndin. Heidrekr Striona het einn rikr madr, er ſe tok til þeſs af Knuti Konungi, at hann ſviki Jatmund konung, oc dræpi hann med mordvigi, oc þetta vard hans bani: Heidrekr var þo fǫſtri Jatmundar Konungs, oc trudi hann honom ſem ſialfum ſer. Sidan rak Knutr Konungr braut af Englandi alla ſonu Adalrads Konungs, oc urdu um þat orroſtur

DE PACE INTER REGES INITA.

Londinum obſidione premebat rex Canutus, quam urbem Jatmundus fratresque illius omni opera defendebant, legatis ab utraqve parte inter eos commeantibus. Iſtorum matrem Emmam in matrimonio (ut dictum) Canutus habuit. Tandem eo res venit, ut obſides mutui traderentur, pactis, donec pax firmior conciliaretur, induciis. Convenitur utrinqve: atque his demum conditionibus pax initur, ut terra inter eos æqvaliter divideretur, dimidiam uterqve regni partem, dum in vivis eſſet, regeret, mortuo vero ſine liberis alterutro, is qvi ſuper eſſet, totum regnum acciperet: quæ jurejurando ab utraque parte confirmata pactio. Erat tunc temporis inter Anglos vir potens, Heidricus Striona nomine: Is a rege Canuto pecunia corruptus eſt, ut Jatmundum clam interficeret. Hoc modo Jatmundus rex periit, cujus tamen nutricius iſte Heidricus fuerat, atque eidem Jatmundus haud ſecus quam ſibi ipſi fidem babuerat. Deinde Canutus omnes Adalradi regis filios profligatos

A.D. 1014. orrostu-slög mörg, enn eigi fengu þeir styrk siöl-mennis i moti Knuti Konungi, sidan Jatmundr Konungr var drepinn. Sva segir Sighvatr skalld i Knutz drapu:

Ok senn sonu
Slo hvern oc þo
Adalrads eda
Utflæmdi Knutr.

Synir Adalrads Konungs voru þa vestr i Vallandi i Nordmandi, oc voru þar lengi med modurbrædrum sinum, Rodbert oc Vilhialmi, sva sem sagt er i sögu Olafs ens helga. Eirikr Jarl Hakonarson andadiz a Englanndi, oc var hann þa buinn til Rum ferdar: honom var skorinn ufr, oc vard eigi blod stödvad, feck hann af þvi bana. Knutr Konungr oc Emma Drotning attu III börn. Haralldr var ellztr: annarr Haurdaknutr: dottir þeirra var Gunnhilldr, er sidan var gipt Heinreki keisara enum Millda, er in þridi var sinna langfedga med þri nafni: Sveinn het enn þridi son Knutz Konungs: hans modir var Alfifa en Rika, dotter Alfruns Jarls.

gatos ex Anglia ejecit, postqvam non paucis eos præliis fatigarat. Illi vero interemto Jatmundo rege, ad obsistendum Canuto nimis infirmis erant viribus. Hujus rei memoria extat in carmine Sighvati poëtæ de Canuti regis gestis:

"*Attamen singulos*
"*Deinceps filiorum Adalradi*
"*Vel interfecit Cnutus*
"*Vel proscripsit.*

Filii deinceps Adalradi ad Flandros ac Nordmannos sese recepere, ubi diu apud avunculos suos Rodbertum & Vilhelmum vivebant, sicut in historia Sancti Olavi scriptum. Comes Ericus Haqvini filius in Anglia diem obiit, cum jam ad iter Romanum paratus esset. Uvulam sibi scindere curavit, unde fluxus sangvinis obortus nullo remedio sisti potuit, adeoqve is casus comiti finem vitæ attulit. Canuto regi ex Emma tres liberi procreati: Eorum Haraldus natu erat maximus, deinde Horda-Cnutus, atqve filia Gunhilda, quæ postea Henrico Largo, imperatori, qui sui generis tertius solet appellari, nupsit. Ceterum & tertium rex Cnutus filium habuit Svenonem dictum, cui vero mater fuerat Alfifa Potens, filia comitis Alfruni.

VIG KOLS ÞORSTEINSSONAR.

1015. Kári Solmundarson sagdi Skeggia bónda at hann villdi at hann fengi honom skip. Skeggi

CÆDES KOLI THORSTEINIS FILII.

Karius Sölmundi filius hospiti Skeggio innuit optare se, ut navem sibi suppeditaret, ab eoqve

Skeggi bondi gaf Kára langſkip alſkipat, ſtigu þeir þar á Kári ok Davidr hvíti oc Kolbeinn ſvarti, ſigldu þeir Kári nú ſudr fyrir Skotlandzfiordu, þar fundu þeir menn or Sudreyium, þeir ſaugdu Kára tídindin af Irlandi, oc ſva þat at Floſi var til Bretlandz farinn oc menn hans. Enn er Kári ſpurdi þetta ſagdi hann ſelaugum ſínum at hann villdi halláa ſudr til Bretlandz til mótz vid þá Floſa, bad hann þá þan ſkiliaz vid ſitt faurunæyti er þat þætti betra, oc qvaz at ongum manni vilia veel draga at hann letz enn á þeim hafa úhefnt harma ſinna. Allir keyru honom at fylgia, ſiglir hann þá ſudr til Bretlandz oc laugdu þar at í leynivag einn. Þenna myrgin geck Kolr Þórſteinsſon í borg at kaupa ſilfr, hann hafdi meſt hædiyrdi vid af brennumonnum. Kolr hafdi talat margt vid frú eina ríka oc var miok í gadda ſlegit at hann mundi fá hennar, oc ſetiaz þar. Þenna in ſama myrgin geck Kári oc í borgina, hann kom þar at er Kolr taldi ſilfrit. Kári kendi hann oc hlióp at honom med ſverd brugdit oc hió á hálſinn. enn hann taldi ſilfrit, oc nefndi haufudit X er þat ſauk af bolnum. Kári mællti: ſegi þat Floſa at Kári Solmundarſon hefir

S 3 vegit

qve navim longam a rebus omnibus paratam dono accepit. Hanc ipſe, David Albus *&* A. D. 1015.
Kolbein Niger *conſcenderunt, & ſinus Scoticos auſtrum verſus trajecerunt, ubi quosdam Aebudenſes nacti, qui quæ geſta in Hibernia fuerant, Kario nuntiavêre; ſimulqve Floſium & ſuos profectos ad terram Britonum eſſe. Qva re audita ſociis oſtendit Karius ſe ad terram Britonum in occurſum Floſianis navigare velle; tum qvemqe a comitatu ſuo, cui id utilius videatur, diſcedere jubet; nolle ſe per dolos qvemqvam circumducere teſtatus, qvod ſe in illis (Floſianis) injurias ſuas nondum cenſeret penitus vindicâſſe. Omnibus eum ſeqvi præoptantibus, mox ad terram Britonum auſtrum verſus vela dedit, ibique in ſeceſſum qvemdam infreqventiorem navem introduxit. Hac die mane Kolus Thorſteinis filius oppidum comparandi argenti cauſa ingreſſus, (qvi maximam verborum contumeliam adhibuerat præ cæteris incendiariis,) multa cum matrona qvadam opulente fuit confabulatus; ac pæne clavô trabali fixum erat, ut hanc uxorem adipiſceretur, atqve ibidem conſideret. Hoc ipſo mane Karius in idem oppidum egreſſus, forte, ubi Kolus argenti numerum inibat, devenit: quo recognito, protinus in hominem diſtracto gladio involat, & collum percutit; ille vero argentum computabat, caputqve, ubi detruncatum efflueret, X. (numerum denarium) addidit. Tum Karius: Dicite Floſio Kolum Thorſtani a*

Kario

A.D. 1015. vegit Kol Þorsteinsson, lýsi ec vígi þessu mer á hendr, geck Kári þá til skips síns, sagdi hann þá skipverium sínum vígit: þá sigldu þeir nordr til Beruvíkr oc settu upp skip sitt oc fóru upp í Hvítzborg í Skotlandi oc voru med Melkolfi Jarli þau misseri. Enn er Flosi frettir víg Kols býr hann um lík hans oc gefr fe mikit til legs honom. Flosa stucku alldri hermdar yrdi tll Kára.

Kario Solmundi filio cæsum esse, meqve authorem cædis nominasse. Qveis dictis navem adiit sociisqve rem gestam narravit. Vela facientes septentrionem versus ad Bervicam ierunt, ubi nave subducta, in urbe Scotiæ Hvitsburgo Melcolfum Comitem conveniebant, & apud eum aliqvo tempore manserunt. Accepto de cæde Coli nuntio Flosius exseqvias amico parat & pro ejus sepultura summam pecuniæ largam erogat, verbis in Karium vindicibus semper abstinens.

FRA FLOSA OC KARA.

1016. Nú er at segia frá Kára, at um sumarit eptir fór hann til skips síns oc sigldi sudr um siá oc hóf upp sudrgaungu sína í Nordmandi oc geck sudr oc þág lausn. oc fór aptr ina vestri leid oc tók skip sitt í Nordmandi oc sigldi nordr um siá til Dofra á Englandi, þadan sigldi hann vestr um Bretland oc sva nordr fyrir Skotlandzfiordu oc lettu eigi fyrr ferd sinni enn hann kom í Þrasvík á Katanesi til Skeggia bónda, feck hann þá þeim Kolbeini oc Davidi byrdinginn, sigldi Kolbeinn þessu skipi til Noregs, enn Davidr var eptir í Fridarey. Kári var þenna vetr á Katanesi, á þessum vetri andadiz húsfreya hans á Íslandi. Skeggi feck honom byrding. voru þeir þar á XVIII.

DE FLOSIO ET KARIO.

Jam ad Karium narratio redit: æstate seqvente navim ascendit & ex Normannia iter Romanum orditur, absolutionem nacturus. Qvo facto in Normanniam reversus per mare Dofram Angliæ transit, indeqve Bretlandia præternavigata finibusqve Scotiæ, Thrasvicæ in Catanesia apud Skeggium substitit, Kolbanoqve & Davidi navem dedit, qva in Norvegiam ille vehebatur, hoc in Fridareya remanente. Karius hiemem in Catanesia eget, qva ejus uxor in Islandia mortua est. In Islandiam ituro hospiti Skeggius navim obtulit, XVIII viris instructam.

SVEINN

DE

SVEINN KONUNGR KOM I NOREG.

*) I þann tima er Knutr Konungr red Englandi oc Danmörk, þa red Olafr Haralldsſon fyrir Noregi. Enn er Olafr Konungr kom þar til rikis, þa ſtucku or landi fyrir honom Sveinn Hakonarſon, oc Hakon Jarl Eiriksſon, ſyſturſon Knuts Konungs: hann for til Englanndz a fund Knutz Konungs frænda ſins, oc tok hann vel vid honom: ſidan ofridadiz med þeim Olafi Konungi oc Knuti Konungi. Knutr Konungr oc Hakon Jarl komu i Noreg med her ovigian: var þat ovarla a dögum Olafs Konungs, og laugdu þeir lannd allt undir ſik. Knutr Konungr ſetti þa Hakon frænda ſinn til rikis i Noregi, enn hann for þadan til Danmerkr, enn Olafr Konungr flydí þa landid, oc for þa auſtr i Garda riki, oc kom aptr i Noreg tveim vetrum ſidarr, oc atti þa orroſtu mikla a Stiklarſtödum vid lenndamenn ſina: er þa höfdu giörz honom o-truir, oc voru þa motſtödu menn hans: þar fell Olafr Konungr, ſem alkunna er ordit, oc er hann heilagr, oc liggr i ſkrini i Nidar-oſi. Hakon Jarl Eiriksſon tyndiz i Englandz hafi einum vetri adr Olafr Konungr enn helgi fell: þa kom Sveinn, ſonr Knuts Konungs oc Alfifu i Noreg, oc var hann þa til konungs tekinn yfir lannd

(*) *De his fuſius in ſupplementis.*

DE REGIS SVENONIS IN NORVEGIAM ADVENTU. A. D.

Cum Angliæ ſimul & Daniæ imperitaret Cnutus, Norvegiam rexit Olaus Haraldi filius, qui cum reipublicæ gubernacula capeſſeret, metu ipſius potentiæ e Norvegia diſceſſere Sveno Haqvini filius, & comes Haqvinus Erici filius, Canuti regis ſorore prognatus. Hic igitur avunculum ſuum 1025. *Cnutum, tunc in Anglia conſtitutum, adiit; qui eum benigne excepit. Inde inter reges Olavum & Canutum inimicitiæ extiterunt. Canutus & comes Haqvinus cum ingenti ex-* 1026. *ercitu Norvegiam invadunt ſub extrema regni Olavi tempora, totamqve ſibi regionem ſubjiciunt. Haqvinum comitem Cnutus, cognatum ſuum, Norvegiæ rectorem conſtituit, ipſe vero in Daniam proficiſcitur. Olavus e Norvegia fugiens, in Ruſſiam ſe recipit. Biennio poſt in Norvegiam redit, atqve cum baronibus regni ſui, qui per ſummam infidelitatem impia contra ipſum arma ſumſerant, in prælio Stiklarſtado acerrima pugna decertavit. Iſtic rex Olavus occubuit, ut vulgo notum. Hic Sanctorum in numero habetur, corpusqve ejus ſcrinio incluſum, Nidroſiæ aſſervatur. Comes Haqvinus mari Anglico* 1029. *ſubmerſus eſt, anno priusqvam Sanctus Olavus decederet. Mox Sveno, Canuti regis & Alfifæ filius, in Norvegiam venit, jubenteqve Canuto parente, totius Norvegiæ rex* 1030. *creatur.*

A.D. circa 1026. lannd allr, at til-ſkipan Knutz Konungs födur ſins. Knutr Konungr ſetti Haurdaknut, ſon ſinn, yfir Dana veldi, oc ſkylldi hann þar Konungr vera. Knutr Konungr hafdi oc til forrada mikinn hlut af Skotlandi, oc ſetti hann þar Haralld ſon ſinn Konung yfir; enn þo var Knutr Konungr yfir-konungr allra þeirra. Hann var kalladr Knutr enn Riki eda Knutr Gamli: hann hefir verid rikaztr Konungr oc vid-lendaztr a Danſka tungu. Knutr Konungr byriadi ferd ſina or lanndi i brott, oc for hann ſudr til Rums, oc hafdi hann i þeirri ferd ſva mikin fekoſtnad, at engi madr kunni markatal um, oc varla punnda tal: hann hafdi of lauſafiar af ſinu riki, enn tok Keiſarans fe at frialſu, hvar ſem hann villdi. Medan Knutr Konungr var a Ruma vegi, þa þyrfti engi madr ſer matar at bidia, ſa er hanns fundi matti na; ſva gaf hann öllum noga ſkotpenninga. Knutr Konungr geck af Flæmingia landi til Romaborgar: Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Sva mun fár ferill
Fetum ſudr metinn
Hring-drifr hafa
Höfud fremſtr jöfurr.

Knutr

creatur. Horda-Cnutum vero filium regno Daniæ Canutus rex præfecit, itidem cum poteſtate regia. Habebat præterea rex Canutus in ſua poteſtate magnam Scotiæ partem, cui Haraldum, itidem filiorum unum, regem præpoſuit: in hæc omnia tamen ſupremo ſibi & imperio & regis titulo reſervato. De qvo & iſtud prædicatur, qvod cum omnes, qvi Danicam, hoc eſt, ſeptentrionalem lingvam unqvam uſurparunt, reges opibus & potentia ditionumqve amplitudine antecelleret, vulgo Canutus potens vocetur, alias grandævi cognomento notus. Tandem & peregrinatione ſuſcepta, Romam proficiſcitur. In qvo itinere tantum pecuniæ expendit, ut marcarum haud ſane, vixqve etiam librarum numero ſumma illa æſtimari qveat: Namqve & grandem theſauri copiam e regno ſuo ſecum tulit, & ex imperatoris opibus, ubicunqve locorum voluit, ſuppeditatum, in uſus ſuos accepit. Dum vero in Romana iſta peregrinatione eſſet Canutus, nemo, qvi ipſum accederet, petere cibum opus habuit, omnibus ipſo ſcilicet pecunia ſatis largiente. Ex terra Flandrica Romam usqve traditur pedibus iter confeciſſe: hoc ipſum confirmante poëta Sighvato:

*"Hoc modo pauci
"Auſtrum verſus iter inſtituerunt,
"Annulorum datores
"Reges celſiſſimi.*

Inſtituit

Knutr Konungr fetti Spitala, þann er alla menn ſkylldi fæda um nott, þa er þar kæmi af Danſkri tungu: vida gaf hann oc til ſtor fe, þar ſem voru Klauſtr, eda adrir ſtorir ſtadir.

Inſtituit etiam hoſpitium, quo omnes lingua Danica loqventes, idemqve iter ſuſcepturi, viatores noctu exciperentur. Deniqve ingentem numorum copiam in cœnobia aliaqve ſacra loca paſſim erogavit. D.

ANDLAT KNUTZ.

Enn er Knutr Konungr kom aptr til Englanndz i riki ſitt, þa fcek hann ſiúkleik, oc var fyrſt med þvi moti, ſem gulufott er köllud: hann la lengi um ſumarid, oc um hauſtid anndadiz hann Idus Novembris: þat var i borg þeirri, er heitir i *) Morſtr: þat er mikil höfudſtadr: oc er hann þar jardadr: þa hafdi hann at alldri XVII vetr oc XX: þa hafdi hann verid konungr yfir Danmörku VII vetr oc XX, enn radit fyrir Englandi IIII vetr oc XX enn fyrir Noregi VII vetr, þat er allra manna mal, at Knutr Konungr hafi rikaztr verid oc vidlendaztr konunga a Nordr-löndum.

DE MORTE CANUTI.

Redux in ſuum Angliæ regnum rex Canutus morbum contraxit: quo, primum aurugini non abſimili, poſtqvam diu per æſtatem conflictatus fuerat, tandem tempore autumnali, idibus Novembris, moritur Morſtriæ, quæ urbs magna in eo regno & primaria, ibiqve ſepelitur. Agebat tunc trigeſimum ſeptimum ætatis annum; Danicum regnum tenuerat viginti ſeptem annis, Anglicum viginti qvatuor, Norvegiam ſeptenis. Magnitudo Canuti & potentia omnium in ore verſatur, qva ſupra cunctos ſeptentrionis reges extollitur; neqve enim qvisqvam eorum latius imperitavit. 1035.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr hefir verid örvaztr konunga a Nordr-löndum, þviat þat er ſannliga ſagt, at eigi hafdi hann þat midr um-fram adra konunga, hverſu mikit fe hann veitti i vingiafer, a hveriu ari, helldr enn hitt, at hann tok miklu meira i ſkatta oc ſkylldir a hveriu ari af

DE REGE CANUTO.

Verum neqve iſtud omittendum, quod ex regibus, quos ſeptentrio habuit, nullius tantopere liberalitas, quam Canuti regis celebretur, adeo ut ex vero commemoratum ſit, ipſum non minus in donariis qvotannis largiendis ceteros reges ſuperaſſe, quam in eo, quod e tribus potentiſſimis regnis plus tributorum

*) Leg. Munſtr.

A. D af III þiod-löndum, enn hverr sa annarra er hafdi eitt Konungs riki fyrir at rada; oc þo þat med, at England er audgazt at lausafe allra nordrlannda. Þat var eitt mark um örleik hans, at madr er nefndr Þorarinn Lof-tunga, Islennzkr: hann var skalld mikid, oc hafdi hann bunndiz a höndum Konungum, oc ödrum, rikum mönnum, langa æfi, oc var þa gamall er hann sotti til fundar vid Knut Konung, oc hafdi ort kvædi um kann, enn þat var þa, er hann geck fyrir Konungin, oc kvaddi hann: oc spurdi ef hann villdi hlyda til kvædis, er hann hafdi ort um hann: enn þat var þa, er konungr sat yfir bordum, oc vist var up-tekin. Menn nockorir stodu fyrir bordinu, þeir er töludu mal sitt, oc hlyddi Konungr þeim fyrst, enn er þeir luko sinni rædu, þa mællti Þorarinn: þviat hann var madr konungdiarfr, oc hafdi opt flutt mal sitt fyrir höfdingium: Herra, segir hann: Enn vil ec bidia, at þer heyrid kvæde mitt, oc mun ydr þat sköm dvöl vera, þviat þat eru far visur. Knutr svarar, oc leit til hans helldr reiduliga: þat hefir engi madr fyrr giört vid mik enn þu, at yrkia um mik dræplinga, oc vittu þat vist, at a morgin, at dögurdar mali, kom þu her oc flyt mer þa þrituga drapu, eda lengri, þa er þu hafir nu

torum ac redituum quotannis in ærarium intulerit, quam qui uni tantum regno præessent. Cui accidit, quod inter omnes septentrionales terras, opum ac thesaurorum Anglia facile sit ditissima. Liberalitatis ejus, inter alia exempla, hæc fidem faciunt Vivebat iis temporibus Thorarinus Loftunga, quod cognomen lingva laudantem notat, natione Islandus poëtica facultate insignis. Is in aulis regum principumqve diu commoratus, exactæ jam ætatis erat, cum Canutum regem adiret, carmen qvod de eo pepigerat, oblaturus. Accedit igitur regem Thorarinus, salutatumqve rogavit, vellet carmen recitanti, qvo ipsum celebrarat, aures præbere. Forte isto tempore mensæ assidebat rex, ferculis jam tamen remotis: adstabant autem ante mensam homines, qui coram rege causas suas agebant, iisqve a rege primum opera dabatur. Quis dicendi finem facientibus, Thorarinus eum rursus compellans (audebat enim satis libere cum ipso loqvi, ut qui sæpe alias coram principibus verba fecerat) sic affatur: Iterum, domine, te oro, ut cantilenam meam audias, in quo non multum temporis absumes, cum paucis tantummodo constet versibus. Canutus vultu iracundo eum intuens, ait: "Tu igitur non vereris, "qvod præter te nemo ausus est, exigua de "me carmina componere? istud vero scito, "quod nisi crastina die, ac sub prandii qui"dem tempus huc redeas, cantilenamqve tri"ginta vel plures strophas complexam ejusdem

nu ort um mik, a þeſſi ſtundu, enn at odrum koſti ſkalltu deyia. Þa geck Þorarinn i brott, oc tok at yrkia drapu um Knut Konung, oc er ſu drapa köllud Höfudlauſn, oc nytti hann allt or flockinum þat er ſva matti, oc eptir um daginn flutti hann kvædit at konungs bordi, oc tokz honum ed bezta. Konungr launadi honum kvædit, oc gaf honum L marka ſkírra. Sidan orti Þorarinn adra drapu um Knut Konung, oc er þat köllud Tug-drapa: þar ſegir ſva:

Giölld hefi ek marka
Malm dyns fyrir hlyn
Fram fim-tigu
For viſt borid
Þeirra er veitti
Vig-hagr fyrir brag
Mer mord-ſtorir
Mann-balldr er ec fann.

Knutr Konungr gaf Berſa Skalld-torfu ſyni tva gull-hringa, er badir ſtodu mörk oc þar med ſverd gullbuit. Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Knutr hefir ockr enn itri
All-dad göfugr badum
Hendr er hilmi fundum
Huns ſkrautliga bunar:
Þer gaf hann mörk, eda meira
Margvitr oc hiör bitran,
Gullz rædr giörſa öllu
Gud ſialfr, enn mer halfa.

"dem ſenſus & argumenti, ſed auctiorem "ea, quam te nunc recitaturum dixiſti, ad- "feras, capite poenas ſis daturus. Abiens extemplo Thorarinus, nihil prius habuit, quam ut cantilenam de Canute rege conficeret, eam ſcilicet, quæ inde capitis redemtio appellata: eidemqve cuncta in priori illa qvæ exſtabant, qvantum pote, intexuit. Hanc poſtridie ante menſam regis recitat diſerto ore, munusqve a Canuto recipit, qvinqvaginta marcarum argenti puri. Poſtea idem Thorarinus alteram de Canuto cantilenam condidit, qvæ Tug-drapa dicitur, atqve in ea hæc leguntur. A. D.

"Pretium ego marcarum qvinqvaginta
"Exhibui ſane ærifono (i. e. Regi bellicoſo.)
"Iſtas idem donavit
"Mihi pro carmine
"Heros bellator,
"Qvem adii,
"Hoſtes cædendi peritiſſimus.

Idem Rex Berſoni Skalld-torfæ filio duos ex auro annulos, qvi pondere ambo marcam æqvabant, nec non ornatum auro gladium dono dedit, Sigvato poëta teſte:

"Præclariſſimus ille Canutus,
"Virtutum nobilitate inclytus,
"Utriqve noſtrum,
"Cum ipſum adiremus navibus imperantem,
"Manus muneribus ſuis pulchre implevit.
"Tibi rex ſapiens integram marcam auri
"Vel plus dedit, gladiumqve acutum,
"Dei omnia in poteſtate habentis donum;
"Mihi vero (marcam) dimidiam.

A. D. Þa er Knutr Konungr anndadiz i Englanndi, endiz ſa enn mickli hofdingſkapr Danakonunga, er þeir langfedgar hofdu haft, at hverr enn ſidarri hafdi meira riki enn hans fadir.

Mortuo in Anglia Canuto rege, magna illa Daniæ regum potentia, qva & ipſe & majores ipſius claruerant, finem habuit. Etenim de illis poteſt dici, qvod unusqvisqve, propagatis finibus, amplius parente ſuo imperium adeptus fuerit.

UM RIKI KNUTS A SKOTLANDI.*)

Fyrr var ſva komit at Knutr redi oc fyrer miklum hluta af Skotlandi var þat fyrer ſkömmu, adr hann kærdi um Noreg a hendor Olafi konungi Haraldſyni, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fífi, oc gaf hann þeim upp reídi ſína, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſín höfot Knuti
Færd or Fíſi nordan
Fridkaup var þat midio:
Seldi Olafr aldri,
Opt vá ſigr hinn Digri,
Haus í heimi þviſa
Hann eingom ſva manni.

DE IMPERIO KANUTI IN SCOTIA.

Præterea res eo proceſſerat, ut Canutus magnam partem Scotiæ, ſubegiſſet. Etenim non erat diu ante, quam Norvegiam ab Olavo Rege Haraldi filio, ſibi regendam tradi petierat, ut a borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifa à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.
Commiſit (aſt) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe ſortitus victoriam eſt Craſſus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipſe nemini cuiqvam hominum.

FRA KNUTI OC SVEINI.

Knutr var manna meſtr vexti, oc ſterkr at afli, manna fridaztr, nema nef hans var þunt, oc eigi lagt oc nackvad biugt: hann var lioslitadr, fagr-harr, oc miöck hærdr,

DE CANUTO ET SVENONE.

Canutus magna corporis ſtatura fuit, vir inſigni robore, omniumqve formoſiſſimus, excepto, qvod naſum haberet tenuem, eminentem, & aqvilinum: facie erat candida, capilo

*) Hæc de Scotia ex Snorrone Tom. II. p. 214. excerpta, Cætera vero, qvibus res Canutum inter & Olaum geſtæ narrantur ibidem, appendici inſeruntur.

hærdr, hverium madr var hann betr eygdr, bædi fagr eygdr: han var örr madr (hermadr) mikill, oc enn vapndiarfasti, sigr-sæll, hamingiu madr mikill um alla hluti, þa er til rikdoms heyrdi. Ecki var hann stor-vitr madr, oc sva Sveinn Konungr med sama hætti oc enn adr Haralldr oc Gormr, at þeir voru öngir speckingar at viti.

capillo decoro & prolixo, oculis elegantissimis, claris nempe atque acribus. Liberalis imprimis, bellator egregius, mirabili in pugnando audacia, victoriosus, ac in omnibus ad potentiam acquirendam felix & fortunatus. Ceterum non acuto admodum ingenio, in quo regi Svenoni videbatur, atque illo prioribus, Haraldo & Gormoni similis; quippe qui a mentis acumine & sapientia neque multum laudis promeruerunt. A. D.

FRA HAURDA KNUT.

Haurda Knutr, son Gamla Knutz, tok riki allt i Danmörku eptir fódur sinn: enn Haralldr, annarr son Gamla Knutz, tok riki yfir Englanndi eptir fódur sinn. Þa kom til Englanndz Jatvardr enn Godi Adalradsson, brodir þeirra Haralds oc Haurda Knutz: hafdi hann i Englanndi gott yfirlat, sem vert var. Tveim vetrum eptir andlat Gamla Knutz andadiz Gunnhilldr drotning i Saxlanndi, dottir Knutz konungs, er Heinrekr Keisari hafdi att: Enn fim vetrum sidarr andadız Haralldr Knutzson Engla Konungr, oc er hann jardadr hia födur sinum i Morstr: tok þa Haurda-Knutr, brodir hans, bædi rikin England oc Danmörk. Enn Magnus, son Olafs ens Helga, svarabrodir Haurda Knutz, red þa Noregi, sva sem ritad er i Æfi Noregs Konunga. Enn tveim vetrum eptir

DE HORDA-KNUTO.

Horda-Canutus, filius Canuti Senioris defuncto patre, totum Daniæ regnum accepit. Haraldus vero filiorum Canuti alter, Angliæ rex post patrem constituitur. Tum & in Angliam venit Jatvardus Bonus, Adalradi filius, frater Haraldi & Horda-Canuti, atque in Anglia magnum uti par erat, honorem consecutus est. Biennio post mortem Canuti Senioris obiit Gunhilda Saxoniæ regina, filia Canuti regis, quam in matrimonio habuerat Henricus imperator. Quinquennio vero deinde fato fungitur Haraldus Canuti filius rex Angliæ, apud patrem suum Morstriæ humatus. Itaque utrumque regnum, Angliam scilicet & Daniam, Horda-Cnutus adipiscitur. Eo tempore Magnus Bonus, filius Olai Sancti, juratus frater Horda-Canuti, Norvegiæ præfuit, quemadmodum in memoriis regum Norvagicorum traditur. Post duos, a morte 1035. 1040. 1042.

A. Eptir andlat Harallds Knutzſonar anndadiz Haurda Knutr, var hann oc jardadr i Morſtr hia Gamla Knuti fedr ſinum. Eptir dauda Haurda Knutz var aldauda enn forna ætt Dana Konunga, þa
1042. var Jatvardr Adalradsſon til Konungs tekinn yfir Englanndi: var hann þar lengi Konungr: oc eignuduz Dana Konungar alldregi England ſidan. Enn þa tok Magnus, ſon Olafs ens Helga, riki i Danmörk: var hann þa þar konungr yfir, ſem ſegir i Æfi Noregs konunga: hann red einn vetur Danmörk, adr þar hofz til rikis i moti honom Sveinn, ſa er ſagt er Magnus heti ödru nafni: hann var ſon Ulfs Jarls Þorgilsſonar Sprakalegs. Modir Sveins var Aſtridr, dottir Sveins Konungs Tiuguſkegs: var hon ſyſtir Knutz Konungs Gamla; enn modir Aſtridar var Sigridr enn Srorrada, dottir Sköglar Toſta: hon var oc modir Olafs Sænſka.

a morte Haraldi Canuti filii, annos, obiit Horda-Canutus, qvi & Morſtriæ apud patrem ſuum Canutum ſeniorem ſepultus eſt. Mortuo Horda-Canuto antiqvum Daniæ regum ſtemma extinctum erat: ideoqve regem Angli elegerunt Jatvardum, Adalradi filium, qvi diu regno illi præfuit, atqve ita Daniæ reges Angliam nunqvam deinde recuperarunt. Danorum vero rex factus eſt Magnus, filius Olai Sancti, qvi & regni adminiſtrationem ſuſcepit; de qvo & in vitis regum Norvagicorum perſcriptum. Hic Daniam ſolus anno rexit; anteqvam illam ſibi vindicaret Sveno, qvem alio nomine Magnum appellatum dicunt. Filius Sveno erat comitis Ulfonis, Thorgilſi Spracaleggi filii. Mater ei fuerat Aſtrida, filia Svenonis regis furcatæ barbæ, & ſoror regis Canuti Senioris: Aſtrida mater Sigrida Facinoroſa, Skoglar-Toſtonis filia, qvæ & Olaum Svecum peperit.

FRA LANNDZ SKIPAN I DANMORK.

Danmörk er mikit riki, oc liggr miok ſundr lauſt. Enn meſti hlutr Danarikis heitir Jotland: þat liggr ad ſydra med hafi: þar er hinn ſynzti Byſkups ſtoll i Danmork i Heidabæ, oc er i þeim byſkups domi halft fiorda hundrad kirkna, enn XXX. ſkipa oc C. Konungi til utbods

DE DIVISIONE TERRARUM REGNI DANIÆ

Regnum Daniæ amplum eſt, ac diviſis mari interfluente partibus, diſperſum. Potiſſima ejus pars Jutia dicitur; hæc meridiem verſus oceano alluitur. Epiſcopalis ſedes in Dania maxime auſtralis, Sleſvici eſt; in illo epiſcopatu templa ſunt trecenta qvinqvaginta, naves vero, regi ad belli uſum

utbods. Annarr byſkups ſtoll er a Jotlandi, þar er heitir i Ripum: i þvi byſkups riki eru IIII kirkiur oc XX ens fiorda hundrads, enn XII tigir ſkipa Konungi til utbods. Þridi Byſkupsſtoll er a Jotlanndi, er heitir i Ar-oſi: i þvi byſkups riki eru CC. kirkna oc X kirkiur, enn konungi IX tigir ſkipa til utbods. Fiordi byſkupsſtoll i Jotlanndi heitir i Vebiörgum: i þvi byſkups riki eru L kirkna oc CC, enn C ſkipa konungi til utbods. Limafiördr heitir a Jotlanndi: hann er mikill fiördr oc nafnfrægr: hann gengr af nordri til ſudrs: or nordan verdum Limáfirdi er miott eid veſtr til hafs, er heitir Harallds eid: þar let Haralldr konungr Sigurdarſon draga yfir ſkip ſin, þa er hann komz undan ofridi Sveins konungs Ulfsſonar, ſem ſagt er i ſögu Harallds konungs. Fyrir veſtan Limafiord er þat riki, er heitir Vendilſkagi, oc vikr til nordrættar: þar er enn fimti byſkupsſtoll i Danmörk, i þeim ſtad, er heitir i Jörungi: I þvi biſkups riki er halft annad hundrad kirkna, enn L ſkipa konungi. Jotlanndz ſida heitir allt veſtan fra Vandilſkaga, oc ſudr til Ripa. Milli Jotlanndz oc Fions gengr Medalfararſund. A

uſum inde exhibendæ, centum triginta. Secundus in Jutia epiſcopatus habetur Ripis; in illo templa ſunt trecenta viginti qvatuor, duodecim vero inde navium decades regi ad uſum belli debentur: Tertius epiſcopatus Jutiæ eſt Aroſiæ: Hic templa numerantur ducenta decem, naves autem regi ad bellum parent nonaginta. Qvartus in eadem provincia Vibergi eſt, qvæ dioecefis ducenta & qvinqvaginta continet templa, eademqve ad uſum commemoratum naves repræſentat centum. Sinus partem Jutiæ dividens Limicus dicitur: hic magnus eſt & celebris, a ſeptentrione in meridiem vergens. Inter Limicum ſinum, qva ſeptentrionem & oceanum occidentalem ſpectat, iſthmus tenuis conſpicitur, vulgo Haraldi iſthmus dictus, poſtqvam per illum ſuas naves Haraldus Sigurdi filius curavit trahi, qvo Svenonis regis, Ulfonis filii, manus effugeret, qvemadmodum in regis Haraldi hiſtoria traditum. Ad occidentale Limici ſinus latus regio eſt, qvæ Vendilskagi appellata, aliqvantum ad boream ſe flectit, iſta qvintam Daniæ ſedem epiſcopalem habet in urbe, qvæ Jorungia dicitur. Complectitur vero dioeceſis templa centum qvinqvaginta, navesqve regi ſuppeditat qvinqvaginta. A Vendilskago, totius provinciæ oram, qvæ ad occidentem eſt, atqve ad Ripas usqve verſus meridiem extenditur, latus Jutiæ nominant. Inter hanc provinciam & Fioniam fretum Medalfararſund jacet. In Fionia vero ſextus

A. D.

A. D. A Fioni er enn VI byſkupsſtoll i Danmörk l þeim ſtad er heitir i Odinsey: i þvi byſkups riki eru CCC kirkna oc X tigir ſkipa konungi. Milli Fions oc Siolanndz gengr Belltis ſund. I Siolandi er enn VII byſkupsſtoll i Danmörk, i Roiskelldu: I Sio-lanndz byſkupsdæmi eru XI kirkiur ens fimta hundrads, enn XX ſkip oc C konungi. Fyrir nordan Sioland er Eyrarſund: enn fyrir nordan Eyrarſund liggr Skani oc Halland. A Skani er Erkibyſkopsſtoll i Lunnd i: ſa er biſkupsſtoll enn atti i Danmörk. I þvi byſkupsriki er halft fiorda hundrad kirkna oc III kirkiur, enn halft annat hundrad ſkipa ſkonungi: ſa er byſkupsſtoll rikaztr i öllu Dana konungs riki. Milli þeſſa lannda, er nu er fraſagt, Jotlanndz oc Skani, liggia ſtor oc mörg Ey-lönd, þau er adr eru eigi nefnd. Sams ey er unndir Arofs byſkup: Hlesey er undir Vebiarga byſkup: þær liggia veſtr fra Fioni: Als-ey er undir Heidabæ: Laland, Erri oc Þors-lundr oc Langaland: þeſſar V eyiar eru undir byſkup a Fioni. Maun oc Falſtr eru unndir byſkup a Sio-landi. Borgundarholmr liggr auſtr i hafid fra Skani: þat er mikid riki, oc liggr unndir Erkibyſkups ſtolin i Lundi: þar eru XII konungsbu, oc XIII kirkiur. Þeſſi lönd öll, er, nu eru nefnd, liggia undir Dana konungs riki, oc eru þau bædi víd

tus eſt Daniæ epiſcopatus in urbe, quæ Othinia dicitur. In hujus dioeceſis ambitu trecenta continentur templa, decemqve navium regiarum decades hinc mittuntur. A Sælandia freto Balthico dirimitur. Eſtqve in Sælandia epiſcopatus regni ſeptimus, cujus ſedes in urbe Roſcildenſi, templa autem quadringenta undecim exiſtunt, navesqve regiæ centum viginti ad bellum exeunt. Ad boreale Sælandiæ latus fretum Eyrarſund ſe offert, cui a borea Scania & Hallandia objacent. In Scania archiepiſcopalis ſedes eſt Lundiæ, quæ Daniæ epiſcopatuum octava. in ejus dioeceſi templa trecenta qvinqvaginta tria, naves regias numerant centum qvinqvaginta. Hæc inter omnes Daniæ epiſcopales ſedes eſt ditiſſima. Ceterum inter commemoratas terras, Jutiam nempe & Scaniam, multæ inſignes jacent inſulæ, necdum enumeratæ: in qvibus Samſoa epiſcopo Aroſienſi ſubjacet. Leſoa Vibergenſi. Has Fionia ad occidentem reſpicit. Ex aliis qvinqve Alſoa Slesvico ſubeſt, Lalandia, Arroa, Toſſingia & Langelandia ad epiſcopatum Fionenſem pertinent. Moeona vero & Falſtria ad Sælandicum. Bornholmia, Scaniæ ad orientem obverſa, oceanoqve circumfuſa, ſatis magna præfectura eſt, Lundenſi archiepiſcopo ſubjecta; Duodecim villas regias, & qvatuordecim templa inſula ea ſuſtinet. Hæ omnes jam dinumeratæ terræ regionesqve Danorum regi parent, ſuntqve eædem cum

víd oc fiöllmenn. Þessi lönd voru at fornu margra konunga riki.

cum spatiis suis amplæ, tum incolarum frequentes. Vetustioribus autem seculis sub imperio multorum regum divisæ ditiones fuere. A. D.

FRA EINARI JARLI OC BRUSA JARLI.

Efter fall Sigurdar Jarls i Brians orrosto, voro þeir brædor Sumarlidi, Brusi, Einar til Jarla teknir; þeir brædor Einar oc Brúsi voro úlíkir í skaplyndi: Brúsi var hógvær oc samsmadr mikill, vitr oc málsniall oc vinsæll. Einar var stirdlyndr, fálátr oc ođídr, ágiarn oc fegiarn oc hermadr mikill. Sumarlidi var líkr Brúsa í skaplyndi, oc var hann ellztr, oc lifdi skemst þeirra brædra; hann var sóttdaudr. Eptir andlát hans taldi Þórfidr til síns luta í Orkneyom. Einar svarar því, at Þórfinnr hefdi Katanes oc Sudrland, þat ríki er ádr hafdi átt Sigurdr Jarl fadir þeirra: oc taldi hann þat miklo meira enn þridiúng Orkneya; oc villdi hann eigi unna Þorfinni skiptis. Enn Brúsi let uppi skipti fyrir sína hönd, oc vil ec, segir hann, ecki ágirnaz at hafa meira af löndom, enn þann þridiúng, er ec á at friálso. Þá tók Einar undir sic tvo luti eya: gördiz hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var

U

DE EINARO JARLO ET BRUSIO JARLO.

Cæso in prælio Brianico comiti Sigurdo, successerunt fratres Sumarlidius, Brusius & Enarus; Einarus & Brusius ingenio erant dissimiles. Brusius erat insigni mansvetudine atque pacis studiis deditus, vir prudens, facundus ac amicis felix. Einarus (contra) erat duri ingenii, verborum parcus, aditu difficilis, temerarius & avarus, nec non insignis bellator. Sumarlidius ingenio similis erat fratri Brusio, fratrum natu maximus, sed inter illos brevissimæ vitæ, qui sua morte obiit. Post mortem ejus, Thorfinnus (tertiam) partem Orcadum, ut suam sibi cedi postulavit, cui respondit Einarus, Thorfinnum Katanesiam tenere atque Sudurlandiam, quod regnum antea fuerat patris ipsorum Sigurdi Jarli, quodque triente Orcadum majus longe censuit, quare Thorfinnum in divisionem admittere noluit. Ast Brusius, sua pro parte, divisionem admisit, dicens, se eo avaritiæ nolle procedere, ut majorem vellet insularum partem, quam trientem, quæ sua jure erat. Tum Einarus duas sibi subjecit insularum trientes; unde vir potens factus, atque magna militum multitudine stipatus, 1014.

sæpe

A. D. 1014. var opt á ſumrom í hernadi, oc hafdi útbod mikil í landino; enn allmisiafnt vard til fengiar í víkingonni. Þá tok bændom at leidaz þat ſtarf; enn Jarl hellt fram med freko öllom álögom, oc let eingom manni lýda móti at mæla. Einar Jarl var hinn meſti ofſtopamadr. Þá gerdiz í hans ríki hallæri af ſtarfi oc fe-koſtnadi þeim, er bændor höfdo. Enn í þeim luta lands er Brúſi hafdi, var ar mikit oc hóglífi: bændom var hann vinſæll.

ſæpe per æſtates piraticæ operam dedit, cui rei multas naves copiasqve per inſulas imperavit, non eo ſemper, qvi ſperabatur, expeditionum iſtarum piraticarum eventu. Tum colonos tædium cepit iſtius negotii: aſt Jarlus in tributis omnibus exigendis pervicax, nemini expediturum aſſeruit, hac in re ſibi contradicere. Erat Einarus Jarlus vir maxime inſolens atqve contumax. Hinc ejus in regno, ob labores atqve impenſas iſtas, ingraveſcere coepit annona, partem inſularum, qvam tenuit Bruſius, beante annonæ maxima felicitate vitæqve commodo uſu; civium (ergo) amore felix erat (Bruſius).

FRA ÞORKELI AMUNDASYNI.

1016. Madr het Ámundi ríkr oc audigr: hann bió í Kroſsey í Sandvík á Hlaupandaneſi: Þórkell het ſon hans, oc var hann allra manna gervigligaſtr í Orkneyom. Ámundi var hinn vitrazti madr, oc einna manna meſt virdr í eyonom. Þat var eitt vár, at Einar Jarl hafdi þá útbod enn, ſem hann var vanr: enn bændor kurrudo illa, oc báro fyrir Ámunda, oc bádo hann mæla þeim nockora forſtödo vid Jarl. Hann ſvarar: Jarl er óálýdinn, oc telr eigi ſtoda mano at bidia Jarl neinar bænir um þetta;

DE THORKELO AMUNDI FILIO.

Amundus nomine dictus eſt vir potens & dives, qvi habitavit in inſula Kroſseya, in Sandvik in Hlaupandaneſio. Filius ejus nominatus eſt Thorkelus, vir omnium in Orcadibus animi & corporis dotibus præſtantiſſimus. Amundus erat inſigni ſapientia vir, atqve omnium in inſulis honoratiſſimus. Accidit vere qvodam, ut Einaro Jarlo, pro more ſolito, navibus & militibus imperatis, expeditionem parante, murmurantes male coloni, rem ad Amundum deferrent, qvem rogarunt, ut apud Jarlum intercedendo, ſibi auxilio cuiqvam eſſet. Reſpondit ille, Jarlum non eſſe, cui facile perſvaderi poſſet, addens, ſupervacaneum eſſe, apud eum hac de re intercedere; ut jam

þetta; enn vinatta var Jarls er góð, at sva búno: enn mer þickir vid voda búit, ef ver verdom rángsáttir, vid-skaplyndi hvarratveggiá: mun ec mer, segir Ámundi; eingo afskipta. Þá ræddo þeir þetta vid Þórkell: hann var traudr til, oc het þó umsídir, vid áeggian manna. Ámunda þótti hann of brátt heitit hafa. Enn er Jarl átti þíng, þá mælti Þórkell af hendi bænda, oc bad Jarl vægia mönnom um álögor: oc taldi upp naudsyn manna. Enn Jarl svarar vel, oc segir, at hann skylldi mikils virda ord Þórkels. Ec hafda nú ætlat sex skip or landi at hafa; enn nú skal eigi meir hafa enn þriú. Enn þú Þórkell bid eigi optar slíkrar bænar. Bændor þöckudo vel Þórkeli -lidveitzlo sína. Fór Jarl í Víking, oc kom aptr at hausti. Enn eptir um várit hafdi Jarl sömo bod, sem hann var vanr, oc átti þíng vid bændor: þá taladi Þórkell enn, oc bad Jarl vægia bændom. Jarl sagdi þá reidoliga, at lutr bænda skylldi þá versna vid hans umrædo: gerdi hann sic þá sva reidan oc ódan, at hann mælti, at þeir skylldi eigi annat vár bádir heilir á þíngino; oc sleit sídan því þingi. Enn er Ámundi vard vís hvat þeir Þórkell oc Jarl höfdo vidmælz, þá bad

U 2 hann

jam res erant constitutæ, se inter atque A. D. *Jarlum stare amicitiam sartam: sibi autem videri res in periculo versari, si discordes fierent, pro ingenio, quod utriusque erat; quare negavit Amundus, se hujus negotii fieri velle participem. Tum ad Torkellum rem detulere, qui ad preces eorum tardus, tandem tamen se facturum promisit, persuasionibus illorum motus. Amundo visus est justo celerius rem promisisse. Comitia celebrante Jarlo, vice colonorum locutus Thorkellus, rogavit Jarlum, vellet colonis relaxationem tributorum concedere, quæ illos premebant, recensens necessitates. « Bene respondens Jarlus, dixit se precibus Thorkelli multa daturum: fuit mihi, inqviens, propositum, ex insulis sex naves imperare, ast nunc non plures imperabo, qvam tres. Sed noli, Tu Thorkelle, talia me sæpius rogare. » Coloni pro præstito auxilio Thorkello gratias prolixe egerunt. Ad expeditionem piraticam profectus Jarlus autumno rediit. Seqventi autem vere eadem, quæ* 1017. *antea solitus fuerat, imperans Jarlus, cum colonis comitia habuit; tum Thorkellus iterum locutus rogavit Jarlum, vellet colonis onera levare. Verum Jarlus ad id respondens ira succensus, ejus rogatu tam deteriores futuras colonorum conditiones, eo iræ insanientis processit, ut diceret, proximo vere comitiis utrumqve non adfuturum salvum, quo dicto, comitia ista solvit. Certior factus Amundus, quæ inter se locuti fuerant Thorkellus*

A.D. 1017. hann Þorkell á brot fara, oc fór hann yfir á Katanes til Þorfinnz Jarls. Þórkell var þar lengi sidan oc elskadi Jarl, er hann var úngr; oc var hann sidan kalladr Þórkell Fóstri, oc var hann ágætr madr.

kellus atque Jarlus, Thorkellum rogavit, ut ex insulis cederet, qui in Katanesiam transvectus, ad Thorfinnum Jarlum, & diu ibi commoratus, dictum Jarlum juvenem educavit, quare postea nominatus est Thorkellus Nutritius, vir (alias) præclarus & honoratissimus.

SÆTT JARLANNA.

Fleiri voro þeir ríkismenn er flýdo or Orkneyom ódol sín fyrir ríki Einars Jarls: flýdo flestir yfir á Katanes til Þórfinnz Jarls. Enn sumir flýdo or Orkneyom til Noregs, enn sumir til
1017. ymissa landa. Enn er Þórfinnr Jarl rosknadiz, þá gerdi hann bód til Einars bródor síns, oc beiddi af hönom ríkis þess, er hann þóttiz eiga í Orkneyom; enn þat var þridiúngr eya. Einar tók því óbrátt at mínka ríki sitt. Enn er Þórfinnr spurdi þat, þá býr hann lid út af Katanesi, oc fer út í eyar. Enn er Einar Jarl vard þess vís, samnar hann lidi, oc ætlar at veria löndin. Brúsi Jarl samnar oc lidi, oc ferr til mótz vid þá, oc ber sættarord í milli þeirra. Vard þat at sætt med þeim, at Þórfinnr skylldi hafa þridiung landa í Orkneyom, sva sem hann átti at retto: enn Brúsi oc Einar lögdo saman sinn luta; skylldi Einar hafa einn forrædi fyrir

PAX INTER JARLOS SANCITA.

Plures fuere, qui ex Orcadibus, prædiis avitis relictis, aufugere viri potentes, dominandi impotentia Einari coacti, quorum plerique in Katanesiam fugiebant, ad Thorfinnum Jarlum. Qvidam autem ex Orcadibus aufugere in Norvegiam, in diversas terras alii. Verum ubi ætate abolevit Thorfinnus Jarlus, missis ad fratrem Einarum nuntiis, regnum sibi cedi postulavit, quod in Orcadibus suum esse putavit, trientem nempe insularum. Tardus ad regnum suum minuendum erat Einarus; cujus rei certior factus Thorfinnus, imperatis ex Katanesia copiis, in insulas transit. Quod ubi innotuit Einaro, collectis ille copiis, defensionem terrarum (suarum) parat. Brusius quoque Jarlus, copiis & armis paratis, eorum in occursum tendit, pacis inter eos factus nuntius & conciliator; quæ (etiam) ea lege est sancita, ut Thorfinnus trientem terrarum in Orcadibus acciperet, quæ ejus jure erat, Brusius autem & Einarus suas partes jungerent, quibus solus præesset Einarus; quod si alter-

fyrir þeim. Enn ef misdaudi þeirra yrdi, þá skylldi sá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifdi. Enn sá máldagi þótti þá eigi iafnligr; þvíat Brúsi átti son. er Rögnvalldr het, enn Einar var sonlaufs. Setti þá Þórfinnr Jarl sína menn til at vardveita ríki þat, er hann átti í Orkneyiom: enn hann var optazt á Katanesi. Einar Jarl var optaz á sumrom í hernadi um Írland oc Skotland oc Bretland.

si alterutrius maturior contingeret mors, utriusque terras acciperet superstes. Quæ conventio ex æquo & bono non visa est facta, cum Brusio esset filius, nomine Rognvalldus, ast Einaro nullus. Thorfinnus postea Jarlus, constitutis suorum, qui regnum, quod in Orcadibus suum erat factum, tuerentur, ipse in Katanesia sæpe commorabatur. Einarus Jarlus per æstates sæpius in piratica versabatur, circa littora Hiberniæ, Scotiæ & Bretlandiæ. A. D. 1017.

DRAP EYVINDAR URARHORNS.

Þat var eitt sumar, er Einar Jarl heriadi á Írland, at hann bardiz í Ulfreksfirdi vid Konofogor Íra konung, sva sem fyrr var ritat, at Einar Jarl feck þar ósigr míkinn oc mannlaat. Annat sumar eptir fór Eyvindr Úrarhorn vestan af Írlandi, oc ætladi til Noregs: enn er vedr var hvast, oc straumar ófærir, sner Eyvindr þá til Asmundarvogs, oc lá lá þar nockora hríd vedrfastr. Enn, er þat spurdi Einar Jarl, þá hellt hann þángat lidi miklo, tók þar Eyvind oc let drepa, enn gaf grid flestom mönnom hans, oc fóro þeir austr til Noregs um haustit, oc komo á fund Olafs konungs, oc sögdo hönom frá aftöko Eyvindar, konungr

CÆDES EYVINDI URARHORN.

Accidit æstate quadam, piraticam in Hibernia exercente Einare Jarlo, ut in sinu Ulfreksfiord cum Conchobaro, Hiberniæ Rege, 1018. *manus consereret, prout supra est scriptum, utque inferior multum ex prælio discederet, multis suorum desideratis. Æstate proxime seqvente, ex Hibernia & Occidente navigavit Eyvindus Urarhorn, Norvegiam petiturus. Tempestate autem ingruente, cum maria reciproco æstu sævientia transiri non possent, Eyvindus verso itinere in sinum Asmundarvog vectus, ibi aliquamdiu substitit, vento adverso impeditus. Cujus rei fama ad Einarum Jarlum perlata, magno cum comitatu illuc vectus, captum Eyvindum occidi jussit, comitum vero ejus plerisque pacem concessit & vitam, qui orientem versus in Norvegiam autumno vecti, Olafum Regem convenere, cædem Eyvindi ei narrantes*

A.D. 1018. ungr svarar fáo um: oc fannz þá á, at hönom þótti þat mannskadi mikill oc miöc í þrá ser; oc um flest var hann fámælir, þat er hönom þótti ser ímóti skapi. Þórfinnr Jarl sendi Þórkel Fóstra út í Eyar, at heimta saman skatta sína. Einar Jarl kendi Þorkeli miöc uppreist þá, er Þorfinnr hafdi haft tilkall út í Eyar. Fór Þórkell skyndliga or Eyonom, oc ypr á Katanes: hann segir Þórfinni Jarli, at hann var þess vís ordinn, at Einar Jarl ætladi hönom dauda, ef eigi hefdi frændor hans oc vinir hönom niósn borit. Nú mun ec, segir hann, þann eiga á baugi, at láta þann verda fund ockarr Jarls, er umskipti med oss: enn þann kost annan, at fara lengra á brot, oc þannog, at eigi se hans valld yfir. Jarl fysti þess, at Þorkell skylldi fara austr til Noregs, á fund Olafs konungs: munto, segir hann, mikils metinn, hvar sem þú kemr med tignom mönnom: enn ec veit beggia yckar skaplyndi, þitt oc Jarls, at þit munot skamma stund mundaz til. Þá bióz Þórkell, oc fór um haustit til Noregs, oc sídan à fund Olafs konungs, oc var þar um vetrinn med konungi

tes. Paucis quidem ad hæc respondit Rex, ast sentiebant omnes, hanc jacturam (fidi) hominis ei videri gravem factamqve sibi in incommodum: de rebus enim, quæ ipsi videbantur molestæ, plerumqve pauca loqvebatur. Thorfinnus Jarlus in insulas misit Thorkellum Nutritium, tributa collecturum. Thorkello imputavit Einarus Jarlus maximam causam facti contra se motus, qvo tempore partem insularum postulavit Thorfinnus. Thorkellus (igitur) ab insulis celeriter profectus in Katanesiam, narravit Thorfinno Jarlo, factum se esse certiorem, mortem sibi destinasse Einarum Jarlum, nisi (eam evitasset) a cognatis atqve amicis monitus. "Jam (ergo) inqvit, id mihi animo sedet propositum, conventum me inter atqve Jarlum ita instituere, ut rerum inter nos fiat mutatio, aut, quæ altera datur rei expediendæ ratio, longius abire, illucqve (proficisci), ubi illi nihil in me licebit." Svasit (tum) Jarlus, ut Thorkellus orientem versus ad Olafum Regem in Norvegiam proficisceretur, asserens, eum magni iri æstimatum, ubicunqe locorum Principes convenisset viros, sibi vero adeo cognita esse Thorkelli æqve ac Jarli ingenia, ut (sciret) illos haud diu iratum animum esse temperaturos. Tum Thorkellus itineri accinctus, atqve autumno in Norvegiam profectus, postea Olafum Regem convenit, apud quem hyemem Regi admodum gratus ac amicus transegit, qui ad colloqvia Thorkellum admittens sæpius, pro

ungi í kærleika miklom: hafdi hann Þórkell miöc vid mál ſín: þótti hönom, ſem var, at Þórkell var vitr madr, oc ſkörungr mikill: fannz konungi þat i rædom hans, at hann misiafnadi miöc fráſögo um Jarlana, oc var vinr mikill Þórfinnz, enn lagdi þúngt til Einars Jarls. Oc ſnemmindis um várit, ſendir konungr ſkip veſtr um haf, á fund Þórfinns Jarls oc ordſending, at Jarl ſkylldi koma auſtr á hans fund. Enn Jarl lagdiz eigi þá för undir höfot, þvíat vinátto mál fylgdi ordſending.

pro viro, ut revera erat, prudenti atque A. D.
multis nominibus claro eum habuit. Ex 1018.
ejus ſermonibus id ſibi viſus eſt Rex animadvertere, quod quæ de Jarlis narrabat, admodum erant diverſa, Thorfinno Jarlo eum eſſe amiciſſimum, ſed multa Einaro Jarlo
vitio vertere. Primo vere mittit Rex na- 1019.
vem occidentem verſus per mare, ad Thorfinnum Jarlum, nec non nuntium, quo (rogavit) ut Jarlus orientem verſus profectus ſe conveniret. Hoc vero iter non tardavit Jarlus, cum nuntius Regis gratiam atque amicitiam ferret.

DRAP EINARS JARLS.

Þórfinnr Jarl fór auſtr til Noregs, oc kom á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor, oc dvaldiz þar lengi um ſumarit. Enn er hann bióz veſtr, gaf Olafr konungr hönom lángſkip mikit gott med öllum reida. Þórkell Fóſtri redz þá til ferdar med Jarli: gaf Jarl hönom þat ſkip, er hann hafdi veſtan haft um ſumarit. Skildoz þeir konungr oc Jarl med kærleikom miklom. Þórfinnr Jarl kom um hauſtit til Orkneyiá. Enn er Einar Jarl ſpurdi þat, þá hafdi hann fiölment, oc lá á ſkipom. Brúſi Jarl fór þá til fundar vid þá báda brædor, oc bar ſætt milli þeírra: kom enn ſva t þeir ſættoz, oc bundo þat eidom. Þór-

CÆDES EINARI JARLI.

Thorfinnus Jarlus, orientem verſus in Norvegiam profectus, Olaſum Regem convenit, a quo honorifice acceptus diu ibi per
æſtatem manſit. Itineri autem occidentem 1020.
verſus ſe accingentem navi longa donavit Olafus Rex, & magnitudine, & omni alio apparatu eximia. Tum ſe itineris comitem illi adjunxit Thorkellus Nutritius; cui Jarlus navem dedit, qua ipſe æſtate (præterlapſa) de occidente fuerat vectus. Magna amoris ſignificatione digreſſi ſunt Rex atque Jarlus. Thorfinnus Jarlus autumno in Orcadas venit; cujus rei certior factus Einarus Jarlus, manu ingenti ſtipatus, in navibus ſe continuit. Tum Bruſius Jarlus ambos convenieus fratres, paciſque inter eos factus interpres, iterum rem eo deduxit, ut pacem

A. D. 1022. Þórkell Fóſtri ſkylldi vera í ſætt oc vinátto med Einari Jarli; oc var þat mælt, at hverr þeirra ſkylldi veita ödrom veitzlo, oc ſkylldi Jarl fyrri ſækia til Þórkels í Sandvík. Enn er Jarl var þar á veitzlo, þá var veitt et kappſamligaſta; var Jarl eigi kátr; þar var mikill ſkáli, oc dyr á bádom endom. Þann dag er Jarl ſkylldi á brot fara, þá ſkylldi Þórkell fara med hönom til veitzlo. Þórkell ſendi menn á nióſn framm á leidina, er þeir ſkylldo fara um daginn. Enn er nióſnar-menn komo aptr, þá ſögdo þeir Þórkeli, at þeir fundo þrennar ſátir: oc hyggiom ver, ſegia þeir, at ſvik muni vera. Enn er Þórkell ſpurdi þetta þá freſtadi hann búnadinom, oc heimti menn ſína at ſer. Jarl bad hann búaz, oc ſegir, at mál var at rída. Þórkell ſagdi, at hann átti margt at annaz: hann geck ſtundom út, enn ſtundom inn. Elldr var á gólfino: þá geck hann inn um adrar dyr, oc eptir hönom madr, er nefndr er Hallvardr: hann var Íslendſkr madr, oc auſtfirdſkr: hann lauc aptr hurdina. Þórkell geck innar milli elldſins, oc þeſs er Jarl ſat. Jarl ſpurdi: erto eigi enn búinn? Þórkell ſvarar: nú em ec búinn; þá hió hann til Jarls, oc í höfudit; Jarl ſteyptiz á gólfit. Þá mælti Íslendingrinn: her

pacem ſancitam juramentis ratam facerent. (Statutum fuit), ut Thorkellus Nutritius in pacem atque in amicitiam Einari Jarli reciperetur, eaque facta ſtipulatio, ut alter alteri convivium ſtrueret, atque Jarlus prior Thorkelli in Sandviko conviva fieret. Jarlus ibi convivans, maximo (quidem) quo fieri potuit, apparatu eſt acceptus; aſt hilaris non erat Jarlus. Ingens ibi erat hypocauſtum, ab utroque latere breviori januam habens. Quo die diſceſſurus erat Jarlus, Thorkellus ad convivium ei comes erat futurus. Suorum quosdam præmiſit Thorkellus, viam ſpeculaturos, quam illo die erant ituri. Reverſi ſpeculatores nuntiarunt Thorkello, ſe tres poſitas animadvertiſſe inſidias, exiſtimare ſe, dolos hic & fraudes adeſſe. Hujus rei certior factus Thorkellus, apparatus ad iter tardans, ſuos ad ſe arceſſivit. Juſſit illum Jarlum itineri ſe accingere, tempus adeſſe dicens, quo abeundum erat. Reſpondens Thorkellus, multa ſibi curanda eſſe negotia, jam foribus exibat, jam domum intrabat. Ardebat accenſus in pavimento ignis. Tum per alteram januam intrantem (Thorkellum) comes ſeqvebatur vir, nomine Hallvardus, homo Islandus, ex finibus inſulæ orientalibus ortus, qui fores clauſit. Per pavimentum, inter ignem & ſedem Jarli, medius tranſivit Thorkellus, qui interroganti Jarlo, anne jam erat paratus? ſe jam paratum reſpondens, Jarli caput (gladio, ſecuri) ita feriit, ut Jarlus

her sá ec alla vesta fángaráds, er þer dragit eigi Jarl af elldinom: hann kördi til spördo, oc setti undir hnacka-bein Jarls, oc kipti hönom upp at pallinom. Þórkeli, oc þeir bádir föronautar, gengo út skyndiliga, adrar dyr enn þeir höfdo inngengit: stódo þar úti menn Þórkels med alvæpni. Enn Jarls menn tóko til hans, oc var hann þá daudr. Enn öllom felloz hendor til hefndarinnar. Var þat oc, at brádom bar at, oc vardi eingan mann þessa verks af Þórkeli: þvíat þeir hugdo allir, at sva mundi vera, sem ádr var mælt, at vinátta væri med Jarli oc Þórkeli. Vero menn oc flestir vapnlausir inni, enn margir ádr vinir Þórkeli gódir; bar þat til med audno þeirri, er Þórkeli var audit lengra lífs. Þórkell kafdi þá lid er hann kom út engo minna enn Jarls menn. Fór Þórkell þá til skips síns; enn Jarls menn í brot. Þórkell sigldi þann dag þegar í brot, oc austr í haf: oc var þat eptir vetr nætr; oc kom hann med heilo til Noregs, oc fór þegar sem skyndiligast á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor; let konungr yfir verki þesso vel; var Þórkell med hönom um vetrinn.

lus pronus in pavimentum caderet. Tum Islandus, se nunqvam consilium pejus e re sumta vidisse, dicens, qvod ex igne Jarlum non extraherent, protrusa, qvam cervici Jarli supposuit, stipite levatum in sede reposuit. Thorkellus ejusque socius se foras proripuerunt, per aliam januam, qvam qva intrarunt, ubi viri stabant Thorkelli, toti armati. Viri autem Jarli eum susceperunt, sed jam mortuum; qvare omnibus lapsus defuit ulciscendi animus, ea accedente causa, qvod res subito facta, omnibus accidit inopinata, a Thorkello eam non exspectantibus, cum crederent cuncti, qvod supra est memoratum, Jarlum & Thorkellum amicitiam intercedere. Plerique etiam, qui rei adfuere, armati non erant, multi qvoque olim Thorkello amicitia juncti; qvæ omnia fato succurrebant, à qvo longior vita Thorkello fuit destinata. Thorkellum (etiam) foras progressum, non minor stipabat manus, qvam Jarli implebant comites. Posthac ad naves suas tendebat Thorkellus, abeuntibus qvoqve Jarli viris. Eodem mox die ab insulis navigavit Thorkellus, mareqve orientem versus ingressus, post coeptam jam hyemem, tamen salvus in Norvegiam venit, ubi Olafum Regem qvam ocyssime conveniens, magna honoris significatione ab eo est acceptus. Rem actam Rex laudavit, apud qvem Thorkellus hyemem transegit.

A.D. 1020.

A. D. 1021.

SÆTT OLAFS KONUNGS OC BRUSA JARLS.

Eptir fall Einars Jarls, tóc Brúsi Jarl þann luta landa, er ádr hafdi haft Einar Jarl: þvíat þat var at margra manna vitordi, med hveriom skildaga, þeir Einar oc Brúsi brædor höfdo felag sitt gert. Enn Þórfinni þótti þar rettaz, at hálfar eyar hefdi hverr þeirra: enn þó hafdi Brúsi þann vetr tvo luti landa. Eptir um várit kallar Þórfinnr til þeirra landa vid Brúsa, at hann villdi hafa helming vid Brúsa: enn Brúsi gallt eigi iákvædi til þess. Átto þeir þíng oc stefnor at þeim málom; gengo þá vinir þeirra at semia þeirra mál; oc kom sva, at Þórfinnr let ser ecki líka annat, enn hafa helming eya; oc þat med, sagdi hann, at Brúsi þyrfti eigi at hafa meir enn þridiúng med því skaplyndi sem hann hafdi. Brúsi svarar: ec unda því, segir hann, at hafa þridiúng landa, þann ec tóc eptir födr minn í arf; kalladi oc engi til þess í hönd mer; enn nú hefir ec tekit annan þridiúng í arf eptir bródr minn, at rettom máldögom: enn þó at ec se vanfærr til at deila kappi vid þic bródir, þá mun ec þó annars í leita, enn iáta undan mer ríki at sva bóno. Þeir skildo sva málstefno þessa. Enn er Brúsi sá, at hann mundi

PAX INTER OLAFUM REGEM ET BRUSIUM JARLUM.

Post cædem Einari Jarli, Brusius Jarlus sibi vindicavit partem insularum, quæ antea fuerat Einari Jarli: multis enim notæ erant conditiones, qvibus societatem inierant fratres, Einarus atqve Brusius. Ast Thorfinno rectius est visum, ut singulis fratrum sua esset dimidia pars insularum; ea tamen hyeme Brusius duas tenuit insularum trientes. Seqventi vere partem insularum Brusium postulans Thorfinnus, dimidiam sibi deberi contendit; hoc vero postulatum Brusius concedere noluit. Aliqvot hac de re inter illos habitis conventibus, controversiam istam componere tentarunt eorum amici, eo tamen eventu, ut significaret Thorfinnus, nullo alio pacto se velle litem componere, qvam ut dimidia insularum pars sua foret, addens, Brusio non opus esse majori insularum parte, qvam triente, pro illo, qvod ejus erat, ingenio. Ad qvæ Brusius: "triente illa, inqvit, insularum (olim) fui contentus, qvæ post patris obitum mihi hæreditate cessit, & de qva nemo mihi litem movit; ast post fratris mei mortem, alterius trientis factus sum hæres, legitima (qvæ nos intercessit) stipulatione. Qvamvis autem mihi non suppetant vires, ad litem tecum movendam, frater, alia tamen via rem aggredi tentabo: qvam regnum meum abdicare, rebus sic stantibus"; qvo dicto, conventum istum solvebant. Cernens autem Brusius, eas sibi non

mundi eiga hafa afla til at ftanda iafnfætis vid Þórfinn, Þvíat Þórfinnr hafdi ríki miklo meira oc trauft af Skota konungi módrfödor fínom; Þá red Brúfi Þat af, at fara or landi, auftr á fund Olafs konungs, oc hafdi med fer Rögnvalld fon finn; var hann Þá X vetra gamall. Enn er Jarl hitti konung, Þá tóc hann hönom vel. Enn er Jarl bar upp erindi fín, oc fagdi konungi allan mála vöxt, Þann er var med Þeim brædrom, oc bad konung, at veita fer ftyrk, til at hallda ríki fíno; baud Þar framm ímót fullkomna vinátto fína. Konungr fvarar, oc tóc Þar fyrft til máls, er Haralldr hinn Hárfagri hafdi eignaz ódöl öll í Orkneyom; enn Jarlar höfdo haft iafnan fidan lönd Þau at leni, enn alldregi at eign. Er Þat til iártegna, fegir hann, at Þá Eiríkr Blódöx oc fynir hans voro í Orkneyiom, voro Jarlar Þeim lýdfkylldir. Enn er Olafr Tryggvafon frændi minn kom Þar, Þá gerdiz Sigurdr Jarl, fadir Þinn hans madr. Nú hefir ec tekit arf allan eptir Olaf konung. Vil ec gera Þer Þann koft, at Þú geriz minn madr; mun ec Þá fá Þer eyiarnar í len; fkulo ver Þá freifta, ef ec veiti Þer minn ftyrk, hvart betr fkal at halldi koma, enn Þórfinni bródr

X 2 Þinom

non esse vires, quibus pari procedere posset passu cum Thorfinno, cum regnum multo majus esset Thorfinno, nec non auxilium a Scotorum Rege, avo suo materno, id arripuit consilii, ut ab insulis orientem versus, ad Olafum Regem profectus, comitem sibi sumeret filium Rognvalldum, tunc temporis X annos natum. Convenientem se Jarlum bene excepit Rex. Ast negotium suum exponens Jarlus, cum Regi rei totius, se inter atque fratrem controversæ, rationem narrabat, addita prece, ut ad regnum tenendum auxilio sibi esset rex, cui vicissim suam prolixe obtulit amicitiam: respondens Rex, sermonem ea re orsus est, quod Haraldus pulchricomus prædia omnia avita in Orcadibus suæ fecerat possessionis; ab eo usque tempore Jarlos eas terras semper feudi, at nunquam possessionis jure tenuisse, addens, (vera se dicere) id argumento signoque esse, quod Eiriko Blodöxio ejusque filiis, in Orcadibus commorantibus, obnoxii atque obedientes essent Jarli. Cum vero Olavus Tryggvii filius, suus agnatus, illuc erat advectus, Sigurdum Jarlum, Brusii patrem, ejus factum esse vasallum. Jam se possessione tenere omnia, ab Olafo Rege hæreditate relicta, illamque igitur Brusio offerre conditionem, ut suus fieret Vasallus, quo facto, se insulas illi in feudum traditurum, tentaturosque ambos, se auxilium Jarlo præbente, an id ei meliori usui esset futurum, quam Thorfinno, ejus fratri,

A. D. 1021.

A. D. 1021. þínom traust Skota konungs. Enn ef þú villt eigi þenna kost, þá mun ec eptir leíta þeim eignom oc ódólom, er varir frændor oc forellrar hafa átt, vestr þannog. Þessar rædor hugfesti Jarl fyrir ser; oc bar fyrir vini sina; leitadi ráds vid þá, hverio hann skylldi iáta: hvart hann skylldi at þesso sættaz vid Olaf konung, oc geraz hans madr? enn hitt er mer ófýnnt, hver minn luti verdr at skilnadi varom, ef ec qved nei vid, þvíat konungr hefir bert gert þat tilkall, er hann hefir til Orkneyia. Enn vid stórrædi hans, oc þat er ver erom her komnir, þá mun hönom lítit fyrir, at gera þat of varom kosti, sem hönom sýniz. Enn þó at Jarli þætti á hvarotveggia anmarkar, þá tók hann þann kost, at leggia allt á konungs vald bædi sic oc ríki sitt. Tóc þá Olafr konungr af Jarli vald oc forrád yfir öllom erfdalöndom Jarls, oc gerdiz Jarl þá hans madr, oc batt þat svardögom.

fratri, Regis Scotorum auxilium. Quodsi hanc respueret conditionem, possessiones tamen & terras avitas, ad occidentem positas, quas sui agnati atqe majores tenuerant, se sibi vindicaturum. Hunc sermonem, menti altius infixum, Jarlus cum amicis communicavit, illos consulens, quid (hac in re) sibi esset respondendum, utrum ista conditione cum Olafo Rege pacisceretur, ejusqve fieret Vasallus? "ac: mihi vero, inqviens, haud est perspicuum, qvænam me maneat sors, cum nos intercedentes terminantur res, si oblatam conditionem respuero, qvoniam nota reddidit Rex, qvæ sua esse putat Orcadum possidendarum jura: cum enim sit imperiosus, nosqve hoc constituti loco, res ei parvi erit negotii, de rebus nostris quicqvid ipsi visum fuerit constituere." Qvamvis autem utrinqve se difficultatibus premi cerneret Jarlus, eam (tamen) elegit conditionem, ut omnia, tam se, qvam suum regnum potestati Regis permitteret. Tum tradente Jarlo, Rex Olafus omnium, qvarum hæres fuerat Jarlus, terrarum potestatem ac imperium accepit, factusqve deinde Jarlus ejus Vasallus fidem illi juramento adstrinxit.

Þorfidr Jarl spurdi er Brusi brodir hans var farinn austr á fund Olafs konungs at sækia traust af honom; æn fyrer þvi at Þorfidr hafdi farit fyrri á fund Olafs konungs oc komit ser þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc vissi at þar mundu margir flytia hans

Audiit Jarlus Thorfinnus fratrem Brusium regum Olaum conveniendi causa, opem ab ipso impetraturum, orientem versus profectum esse; propterea autem qvod regem prior inviserat, ibidemqve amicitiam sibi consiliaverat, rei suæ bene provisum eandemqve a multis procuratam fore existimavit;

hans mál, gerir Þorfidr þat ráđ at hann býr ferd sina sem skyndiligaz oc fór til Noregs oc kallar at sem minstr skylldi værda misfari þeirra brædra oc ecki skyldi hans eyrindi til lykta komit ádr Þorfinnr hitti konong, enn þat vard á annan væg enn Jarl hafdi ætlat, þvi er Þorfidr Jarl kom á fund Olafs konungs, var lokit oc gört allt sattmál med þeim konungi oc Brusa Jarli, vissi oc eigi Þorfidr Jarl at Brusi Jarl hafdi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konungs, enn þegar er þorfidr kom til konungs, þá hóf konungr upp hit sama ákall til ríki i Orkneyium sem hann hafdi haft vid Brusa, oc beiddi hann þorfinn þess sama at hann skylldi iáta konungi þeim luta lanz er hann atti aþr. Jarl svarar vel ordum hans oc sagdi sva, at honom þotti miklo skipta um vinatto konungs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti adrum höfdingium, þá hafi þer fullt til þess unnit, enn mer er æi hent at veita ydr handgaungu, því at ek em adr Jarl Scotta konungs oc lýdskylldr honom. Enn er konungr fann undandrátt í svaurum Jarls um þá málaleitan er hann hafdi ádr upphafit, þá mællti konungr: ef þu Jarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfir Orkneyiar sem ec vil. Enn ec vil at þu veiter þá svardaga at kalla eigi geraz

mavit; consilium coepit iter qvam citissime instituendi inqve Norvegiam eundi, censens temporis intervallo non multum discrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante qvam ipse regem conveniret; ast spes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & Jarlum omnino ratum; nesciit etiam, donec regem convenit Brusium regnum dedisse. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac Brusius antea, regnum in Orcadibus, eam nempe insularum partem qvam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis seqventibus; magni, inqvit, interest mei tuæ amicitiæ; si, domine, mea ope adversus alios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tuum præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Jarlus extiti. Cæterum cum Jarlum ad pactum, quod prius proposuerat, ineundem difficulter induci comperiret rex, seqventia addit. Si, Jarle, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut qvemcunqve voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri qvod provincias istas nunqvam re- A. D. 1021.

poscas

A. D. 1021. til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, enn ef þu villt eyngan þenna kost, þá mun sva segia sá er landi rödr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlikt þikia þó at dalr komi moti holi; Jarl svarar oc bad konung gefa ser frest at hugsa þetta mál Konungr gerdi sva at hann gaf Jarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sína þá beiddi Jarl þess at konungr skylldi liá honom frest til annars sumars oc föri Jarl heim þa fyrst, er heima rádanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir alldrs sakum; konungr bad hann kiosa. Þorkell Fostri var þá med konungi; hann sendi menn til Jarls leyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at skiliaz ósáttr vid konunginn at sinni sva sem hann var þá kominn í hendr honom. Nu þottiz Jarl siá at einbægdr var kostr at láta konung þá fyrir ráda, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von siálfr til ættleysdar sinnar, enn veita svardaga til þess at þeir hefdi í ró ríki þat er ecki voro tilbornir; enn fyrir því at honom þotti eigi sýnt um ferd sína, þá kaus hann þat at ganga til handa konungi oc geraz hans madr, sva sem Brusi brodir hans hafdi gort. Konungr fann þat at hann var miklo skapstörri madr enn Brusi oc trudi hann þvi þorfinni verr

poscas & insulis a me præfectum neutiqvam infestes; quod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, quòd altum deprimatur, ne mireris. Respondens Jarlus, otium a rege dum rem deliberet, expetit, qvod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in seqventem æstatem rem differri Rex permittat, domum interim rediret, causans plurimos suos consiliarios domi esse, se vero ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet. Thorkellus Fostri, tunc temporis apud regem, mittit nuntium clam ad Jarlum, rogantem, ne qvicqvid animus alias svaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate qvippe ejus constitutus, discedat. Censet hic Jarlus unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullam sibi patrimonii obtinendi spem superesse ratus qvæ non sit iniqva; si regnum ab iis, qvi nati hæredes non erant, ut pacate retineretur præstaret juramentum. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusi exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum Brusii longe superare comperit, eum igitur magis suspi-

verr enn Brusa. Sá konungr þat at þorfinnr mundi þikiaz eiga af Scotta konungi þott hann brygdiz i þessu sáttmali, skilldi konungr þat af sinni vitru at Brusi geck truliga at öllu sáttmali oc mællti þat eina um er hann etladi serat hallda; enn þar sem þorfidr var þá, geck hann glatt at allo þegar hann hafdi rádit fyrir ser hvern lut hann skylldi upptaka oc dro um þat eyngann lut er konungr veitti hitt fyrsta atqvædi; enn þat grunadi konung at Jarl mondi ætla at gera eptir sumar sættir.

suspicatus, cum prævideret ipsum regi Scotiæ, fœdus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam Brusium omnia fideliter pasciſci & ea tantum promittere, quæ præstiturus esset; verum Thorfinnus in conditionem qvamcunqve, ubi eam acceptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absqve ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta qvædam (his contraria) initurum suspicabatur. A. D. 1021.

FRA JARLONOM.

Þá er Olafr konungr hafdi hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stefno, let þangat kalla Jarlana. Þá mællti hann; sáttmál Orkneyinga Jarla vil ec nu bírta fyrir alþýdu, þeir hafa enn iátat mínu eiginordi ifir allom Orkneyium oc Hialtlandi oc geraz míner menn oc bundit þat allt svardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, Brusa þridiung lanz, enn þorfinni annan þridiung, sva sem þeir höfdu fyrr att; enn þann þridiung er átt hafdi Einar Jarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa sauk at hann drap Eyvind Urarhorn hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec siá fyrir þeim luta lanz þat er mer sýniz, þat vil ec oc tilskilia vid yckr brödr Jarla mína at ec vil at þit

DE COMITIBUS.

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Jarlos vocavit & sequentia protulit; pactum, ait, Jarlorum Orcadensium vulgo nunc aperiam; professi sunt mihi pro arbitrio totas Orcadas cum Hialtlandia regendas, ipsos qvoqve mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis premii loco quæ possessionis jure ante hac tenuere, Brusio tertiam insularum partem, Thorfinno etiam parem; trientem vero qvem possederat comes Einar, ea de causa qvod Eivindum Urarhorn, satellitem meum dilectumqve socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisurus; vobiscum etiam, fratres, Jarli mei, paciscor, pro

A. D. 1021. þit takit sættir af Þorkelı Amunda fyni fyrir aftauku Einars brodur ydvars, vil ec at fá dómr fe undr mer ef þit vilit því iatt hafa; enn þat var fem annat, at Jarlar iátudo þvi allo fem konungr vill bettr hafa. Geck þá Þorkell fram oc fæfti konungi dóm á þeffu máli oc fleit fva þeffu þingi. Olafr konungr dæmdí bætr fyrir Einar Jarl fem fyrir III lænda menn; enn fyrir fakir fiörráds fkylldi nidrfalla þridiungr giallda.

pro cæde fratris Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari finatis, me, modo confentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, ut reliqva omnia, qvæ fibi relinqvi voluit rex, Jarli probaverunt; hinc accedens Thorkellus fe facinusqve regis judicio fiftit. Abierunt exinde qvi convenerant. Rex Olaus Jarli Einaris pari ac trium fatraparum cædem mulcta reparandam judicavit; Verum infidiis triens mulctæ non folvendus æqvabatur.

1022. Þorfinnr Jarl bad fer burtfarar leifis, enn er þat fekz; þá bióz Jarl fkyndeliga! enn er hann var albuinn, þá var þat einnhvern dag at Jarl drack á fkipi, þá kom fyrir hann Þorkell Amundafon oc lagdi haufut fitt í kne Jarli oc bad hann gera af flíkt fem hann vill. Jarl fpyr hann hvi hann föri fva, ver erom fáttir ádr fegir hann at konungsdómi, oc ftatt upp; hann gerdi fva oc mællti, fæit þeirri man ec hlíta fem konungr gerdi um mál var Brufa, enn þat er til þín kemr fkalltu æ einn ráda. Þó at konungr hafi mer fkilit eignir eda landvift á Orkneyium, þá kann ec fva fkaplyndi þit at mer er ófært í eyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæfta ydr, fegir hann, at koma alldregi í Orkneyiar, hvar fem konungr fegir um þat. Jarl tok feint til orda oc mællti: Villtu helldr Torkell at ec döma um ockra

Jarlus Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, fe fiftens Thorkellus Amundi filius, caput in genua ipfius impofitum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Jarlus cur ita ageret, fcifcitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati fumus; & furgere eum juffit. Surrexit ille & feqventia fatus eft; pacto, qvo meam cum Brufio litem compofuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet, tuo relinqvitur arbitrio; poffeffiones licet mihi, cum publica in Orcadibus fecuritate pactus fit, nofco tamen indolem tuam, mihi in infulas, fide tua deftituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in Orcades, qvicqvid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Jarlus ad hæc poft aliqvam moram: Mavis, ait, Thorkelle, me noftram

ockra mál enn hlíta þar um konungsdómi; þá mun ec þat hafa upphaf at sætt ockurri Þorkell at þu skallt fara med mer í Orkneyiar oc vera med mer oc skiliaz egi vid mic nema mitt lof se til eda leyfi, vere skylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lifi. Þorkell svarar: þat skal á ydru valldi Jarl sem allt annat þat er ec má ráda. Geck Þorkell þá oc til oc festi Jarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sídar mundu qveda á um fegiölld. Tok hann þá svardaga af Þorkeli snæriz hann þá þegar til færdar med Jarli; fór Jarl þegar á braut er hann var buinn oc sâz þeir Olafr konungr alldregi sídan.

nostram litem decidere, quam in regis judicio acqviescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis; & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Regerit Torkellus: hæc, Jarle, qvemadmodum omnia, qvæ in mea, potestate sunt a te dependebunt; his dictis, accedens, Jarlo cuncta qvæ poscebat, pollicitus est. Jarlus se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit & Thorkellum juramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem Olaum nunqvam exinde vidit. A.D.

Brusi Jarl dvalldiz eptir oc bioz meir af tómi, enn ádr hann fór í braut, þá átti Olafr konungr stefnu vid Jarl oc mællti; þat litz mer, Jarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir vestan haf, ætla ec sva at þu skallt hafa tva luti landz til forráda, þá sem þu hefir ádr haft, vil ec at þu sert nu eigi minni madr eda urikari er þu ert med höfdingium enn ádr vartu; enn ec vil festa trunat minn med þvi at ec vil at her se eptir Rögnvalldr sun þinn. Se ec þá ef þu hefr mitt traust oc tva luti lanz at þu mátt vel hallda því at rettu

Jarlus Brusius remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem exspectavit, verum anteqvam discederet, rex Olaus ad se vocatum allocutus est; svadet, inqvit, mihi animus, tibi, Jarle, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, qvibus antea præfuisti, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem qvam antea esse; volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus Rögnvalldus, prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, qvæ tua sunt, poscente licet. Jarlo

A. D. rettu fyrir Þorfinni Jarli. Brusi tok þvi med þauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Brusi þar litla hríd ádr hann for í braut oc kom ùm haustit vestr til eyia. Rögnvalldr Brusason var eptir med Olafi konungi. Þessa getr Ottar Svarti.

Ægu ero þer at þegnum
Þiód skiaulldunga godra,
Halldit höst á velldi
Hialltlendingar kændir.
Ægi vard á iördu
Ægnbrádr ádr þer nádum
Austr sá æyium væstan
Ynglingr und sic . . . . .

Þá er þeir brödr foro vestr til eyia Þorfidr oc Brusi tók Brúsi tva luti lanz til forráda; enn Þorfidr þridiung lanz, var hann iafnan á Katanesi oc á Skotlandi enn sætti menn sina yfir eyiar. Hafdi Brusi þá einn landvaurn í eyiunum; enn í þann tíma var þar miöc herskátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc vestr þángat er þeir voro í viking oc qvomo opt vid Orkneyiar er þeir foro vestr eda vestan oc namo næsnám, Brusi talldi at því vid Þorfinn brodr sinn er hann hafdi eingar utgördir fyrir Orkneyium eda Hialltlandi, enn hafdi skatta oc skulldir alt at sínum luta. Þá baud Þorfinnr honom þann kost at hann skylldi hafa þridiung lanz, enn Þorfidr tva luti

Jarlo Thorfinno, tueri facile posse. Brusius pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumno devenit. Rögnvalldus Brusii filius apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Propinqva tibi est instar subditos
Gens Skiolldungorum bonorum,
Adhibite mite imperium
Hialtlandi noti.
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, antequam te consequeremur,
Orientem versus qvi insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Jarli Thorfinnus & Brusius, hic duas ditionis partes regendas obtinuit, ille vero trientem, & jugiter in Katanesia ac Scotia moratus suos insulis præfecit, unde Brusius easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Danii ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad Orcades sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria depopulabantur. Brusius fratrem Thorfinnum incusavit qvod naves militibus instructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Brusio conditionem obtulit trientem retinendi,

A. D.

luti oc hafa einn landvaurn fyrir beggia þeirra hönd; enn þó at eigi yrdi þetta ſkipt brádfengis þá er þat þó ſagt i Jarla ſögunni at þetta ſkipti hafa framfarit at Þorfidr hæfdi tva luti eyia, enn Bruſi þridiung, þá er Knutr hinn riki hafdi Noreg lagt under ſic, enn Olafr konungr var or landi farinn.

di, modo ipſi duas partes concederet, ex utriusqve parte inſulas defenſuro. Cæterum licet diviſio hæc cito haudqvaqvam locum haberet, docet tamen hiſtoria comitum, Thorfinnum duas inſularum partes, Bruſium vero trientem, ſortitos eſſe, tempore qvo Canutus Potens Norvegiam ſubegerat, rex autem Olaus ſolum verterat.

Olafr konungr Haralldsſon feck önga lydſkyldu af Þorfinne Jarle ſidan er þeir ſkildu eptir ſattmál þeirra Bruſa Jarls allra ſaman; giördiz Þorfinnr Jarl nu höfdingi mikill, manna meſtr á vöxt liótr yferſyndar, ſvartr á hár, ſkarpleitr oc nockut ſkolbrunn oc hinn hermannligſti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bædi til fiár oc metnadar, ſigrſæll oc kenn i orroſtom oc godr árædis, hann var þá V vetra gamall er Melkofr Skota konungr modur fadir hans gaf honom Jarlsnafn oc Katanes til yfirſoknar, enn þá var hann XIIII vetra er hann hafdi utgerdir fyrer landi ſínu oc heriadi á ríki annara höfdingia; ſva ſegir Arnor Jarlaſkáld.

Rex Olaus Haralldi filius, poſt conventum Bruſii cum cæteris, nulla á Jarlo Thorfinno debita tributa impetrabat. Jarli jam nomen magnum inclaruit; huic ſtatura plusqvam juſta, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non ſubnigra; geſtu inſuper militari præ plurimis conſpicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victorioſus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno Melkolmo Rege Scotorum Jarli dignitatem & Kataneſiæ moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam claſſem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Hilmer raud i hiálma
Hreggi ſkilfings eggiár,
Fór ádr fimtan væri
Fetriodr hugins vetra
Georr letz grund at veria
Gedfrækn oc til ſækia
Eriun Einars hlyri
Eingr mann i ſkyranni.

Comes in prælio tinxit
(Sangvine) aciem gladii
Priusqvam qvindecim
Annos natus eſſet, vir fortis animo
Par ſibi viſus regioni tuendæ,
Et animoſus alias laceſſendi;
Alacrior Enaris fratre
Nemo ſub coelo.

 Þor- *Thor-*

A. D. Þorfinnr Jarl hafdi ſtyrk mikinn af Skotta kongi, dró þat miöc riki hans fram i Orkneyium er ſá ſtyrkr var hönom ſva nærr. Skota konungr andadiz þa er þeir brædr ero ſáttir; tok þá ríki i Skotlandi Karl Hundaſon, hann þottiz oc eiga Katanes, ſem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa ſkatta af ſem annar ſtadar, enn Þorfinnr Jarl þóttiz æi hafa ofmikinn arf eptir modr faudr ſinn þó hann hefdi Katanes, þotti honom ſer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi einga ſkatta afgiallda; giördiz nu af þeſſu fiandſkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. Karl konungr villdi ſetia þann höfdingia á Katanes er *a*) Moddan het, hann var ſyſtrſon hans oc gaf hönom Jarlsnafn, reid Moddan þá ofan af Skotlandi oc efldiz at lidi i Sudrlandi, geingu þá nióſner til Þorfinns Jarls, dró hann þá her ſaman um Katanes: kom þá Þorkell Foſtri utan af Orkneyium med mikit lid til mots vid Þorfinn Jarl; oc höfdo þeir þá ſýnu meira her: þegar er Skotar viſſu þat at Þorfinnr Jarl hafdi lid meira, þá vard þeim ſeinna um áráſina oc ridu ſidan upp á Skotland. Þorfinnr Jarl lagdi under ſic Sudrland oc Ros oc heriadi vida um Skotland, ſneri þadan aptr á Katanes, enn Þorkell ut i eyiar, leidangrs lid fór heim

Thorſinno a Rege Scotorum paratum ubique auxilium ipſius in Orcades regimen multum promovit. Poſt reconciliationem fratrum rex Scotiæ obiit, cui in regno ſucceſſit Kallius Hundii, jus in Kataneſiam, non ſecus ac anteceſſoribus, ſibi contigiſſe contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; verum Jarlus Thorſinnus hæreditatem ſibi ab avo materno relictam, etſi Kataneſiam, utpote ſibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa ſolvere prorſus denegat, unde diſſidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, ſororium ſuum, Jarli titulo donabat, Kataneſiæ præfecturum; hic Scotiam auſtralem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior factus Thorſinnus milites in Kataneſia conſcribit, cui auxiliares Thorkellus Foſtri de Orcadibus copias ſecum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in Scotiam equitantes reverterentur. Jarlus Thorſinnus Sudurlandiam & Roſſiam ſibi ſubjiciens, Scotiam armis paſſim infeſtabat, ipſe inde in Kataneſiam, Thorkellus in inſulas, cum copiis, quas eduxerat, domum revertebantur.

a) *Mutan* aut *Muddan* idem.

heim; Jarl ſat á Kataneſi i Dungalsbæ, oc hafdi V langſkip oc ſva nockut mart lid at þau voru vel ſkiput. Moddan kom a fund Karls kongs i Beruvík, oc ſagde honom ſínar farar óſlettar, Karl kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á ſkip oc hafdi XI langſkip oc mikit lid, oc hellt þá nordr fyrir Skotland, hann ſendi Moddan aptur á Katanes vid mikit lid, oc reid hann it efra um Skotland, var ſva ſtefnt at hann ſkylldi þadan at koma, oc ſkylldi Þorfinnr Jarl þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra Kalli kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á Katanes oc var ſkamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; tók Þorfinnr Jarl þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á Petlandz fiörd oc ætladi til Orkneyia oc var ſva ſkamt á milli þeirra oc er þeir ſá ſegl Karls kongr er þeir ſígldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim, þeir Þorfinur Jarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, gerdi þegar ord *b*) Þorkeli at hann ſkylldi ſafna lidi; Þorfinnr Jarl lá undir Dýrneſi oc hafdi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn Karl kongr rær þar at þeim á XI ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer

Y 3 höndom

tur. Jarlus Dungalsbæi in Kataneſia ſedens, quinque naves-longas tantamque manum, ut bene inſtructæ eſſent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipſi expeditionis infortunium exponit, qui infeſtis ſuæ ditioni armis provocatus, undecim confeſtim navibus longis & ingentibus copiis ſtipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane cum magno exercitu in Kataneſiam remiſſo, qui per ſuperiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo deſtinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Kataneſiam usque feſtinare, Jarlus autem Thorfinnus ſimul fere illuc delatus, id conſilii cepit, ut navem conſcenſam in ſinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus, hoſtibus non longe abſentibus. Unde rex Kallius, ab oriente ſinum petens, vela conſpicit; Jarlus Thorfinnus cum ſuis, inſulas orientem verſus legendo, Sandvicam petiturus, ad orientem ſpectans Dyrneſiæ littus ſubſtitit & Thorkellum per nuncium copias ſtatim colligere juſſit. (Bruſius in parte inſularum boreæ proxima, ſibi quippe ſubdita, ſedebat.) Thorfinno interim, nam ſero Dyrneſiam venerat, quieto, prima inſequentis diei luce ex improviſo a Rege Karlio cum undecim navibus circumdato, A.D. 1017.

duæ

b) Þorkatli.

A. D. höndum, sá annar at at laupa á land oc leyfa skipinn óvinum sínom oc feet allt hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; Þorfinnr Jarl heitir þa á sína menn oc bad þá brióta upp vapn sín, qvædz æi vilia á flótta leggia, bat þá róa at röskliga, tengia þá hvarer tveggio skip sín; Þorfinnr Jarl eggiar lid sitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrstu hríd, kallar Skota sá standaz mano; þessi orrosta var bædi hörd oc löng sva segir Arnor Jarlaskáld:

duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum universis opibus hosti relinqvere, aut congressu cum Rege facto exitum fortunæ committere; hinc suos hortatur, neglecta fuga, arma capescere adversariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, svadet ut in primo mox certamine, quod Scotorum pauci sustinere poterint, strenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita Arnor Jarlaskálld.

Andr hykk Karl kendu
Kyndum lofut bryniu
Landvara lofþungs kyndar
Laust fyrer Dyrnes austann
Fim snekiom helt framme
Flugstyggr af hug dyggum
Rausnar madr at ræsis
Reidr XI skeidum.
At lögdou skip skatnar,
Skilit, fell herr á þilior,
Svomo járn i aumu
Od bord Skota blódi
Stali drepa strengr gullu
Stál beit, enn rann sveiti,
Broddr fló, bifþuz oddar
Biart er þeingils hiarta.

Credo qvod, qvam possidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex
Defensoriis gladiis
Ab oriente Dyrnesi,
Qvinqve naves produxit
Citissimus (fugæ nescius) forti animo
Vir liberalis, contra Regis,
Iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
Intelligitis, in foros exercitus cadebat,
Natabant arma per miserum,
Qvo madebat navis, Scotorum sangvinem,
Arcuum nervi resonabant,
Calybs mordebat, sed cruor stillabat,
Tela volabant, movebantur mucrones
Fortis erat Jarli animus.

Þorfinnr Jarl eggiar nú ákafliga lid sitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir litt Skotannir fyrir framan siglu á kongs skipinu, þá hleypr Þorfinnr Jarl aptan or lyyptingunne oc fram á skipit, oc bardiz allhrausliga, oc er hann sá at þyntiz

Cæterum Thorfinnus cum suis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix subsistere patitur, unde e tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios dispergi animadverteret,

þyntiz skipaninn kongs, eggiadi Þorfinnr sína menn til uppgöngu, oc er þat sá Karl kongr, þá bad hann högva tengslin oc leggia burt öllum skipa her sinum allbrádliga, taka til ára sinna oc leggia frá, þá koma þeir Þorfinnr Jarl Stafnliám á kongsskipit, bad Þorfinnr þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil sveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af skipi sino med þá menn er upp stodu, enn mestr luti var fallinn á þvi skipi, Karl kongr lióp á annat skip oc bat at taka til ára; oc lögdu þá Skotar á flótta, enn Þorfinnr elti þá, sva segir Arnor:

verteret, suos, ut ascendant, monet, quo viso rex Karlius copulas dissecari & uniuersam suam classem remis subito abigi jubet; Thorfinnus interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum suum, quod ingens militum cohors sequebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in ista nave superstitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam transsilientem, & remorum usu cum singulis Scotis fugam quærentem, insequitur. Sic Arnor. A. D.

Þruma var þeigi skemri,
Þat var skiott med spiótum
Mætr vid minna neyti
Minn drottinn rak flótta.
Gall ádr gramsmenn felldu
Gunnar und her sárum
Hann va sigr fyrer sunnan
Sandvíc; rudu branda.

*Nulla nunqvam pugna brevior,
Nam momento hastis,
Eximius, minoribus copiis,
Meus dominus hostes fudit.
Clangebat antequam regii ceciderunt
Aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat a meridie
Sandvici; enses cruentabant.*

Karl kongr hellt undan sudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc safnadi lidi af nyiu; Þorfinnr Jarl veik aptr eptir bardagan, kom Torkell Fostri til motz vid hann oc hafdi mikit lid, sigldu þeir þá sudr til Breidafiardar eptir þeim Karli kongi, oc þegar er þeir komu vid Skotland toko þeir at heria, þá var þeim sagt at Moddan Jarl var á Katanesi i Þórsá oc hafdi þar her mikinn, hann

Rex Karlius in Breidafiordum usqve fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus post prælium revertitur, qui, cum Thorkello Fostrio tunc ingenti militum corona cincto & ipsi in auxilium veniente Regem in Breidafiordum persequitur, moxqve Scotiæ oris allapsus eidem arma infert, ibidem certior factus quod Jarlus Moddanus in Katanesia Thorsaæ magno cum exercitu, ab amicis & cogna-

A. D. hann hafdi oc fent til Irlands eptir lidi, því at þar átti hann frændr marga oc vinir oc beid þefs lids, þá gera þeir þad rád at þorkell fór nordr til Katanes med fuman herin, enn þorfinnr Jarl lá eptir vid Skotland oc heriadi þar; þorkell fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk trauft oc trutt á Katanefi, geck engi niofn fyrir hönom ádr hann kom i þorsá á náttar þeli oc tok hús á Moddan Jarli oc baro att elld, Moddan fvaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptfvalernar, hió þorkell fverdi eptir hönom oc kom a hlaupi undin; þar var mart manna drepit, enn gefit grid fumum, dvaldiz þorkell þar fkamma hríd adr hann fór til Breidafiardar, hafdi hann þa her allan med fer þan er feckzt a Katanefi oc um Sudrland oc um Ros, mætti hann þa þorfinni Jarli a Mærhæfvi oc fagdi hönum flíkt er görz hafdi i hans leikum, þackadi Jarl honom vel fitt ftarf, lagu þeir badir þar nm hríd.

cognatis, quos in Hibernia multos habebat, juxta ipfius petitum, auxiliarem manum expectaret, unde id confilii cepere, ut Thorkellus in Katanefiam cum aliquota copiarum parte rediret; Thorfinnus vero remanens Scotiam infeftaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Katanefiæ indigenæ ipfi erant fidi, fine prævia de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsáam noctu perveniens Moddanum ædibus inclufum intercidit igneque petit; ac ipfi, cum in contignatione quadam dormiret, egreffuro & de ambulacro defcendenti, ftricto a tergo gladio collum feriens caput amputat; quo facto, Moddanianis, qui fe fubmifere, pax conceditur, aliis fuga fubductis, aliis occifis. Cæterum Thorkellus, non diu ibi moratus in Breidafiordum, cum univerfo per Katanefiam Sudurlandiam & Roffiam collecto exercitu, tendit, comitique Thorfinno in Moravia obvio, acceptiffima fua circumveniendo gefta exponit & cum ipfo aliquantifper ibidem commoratur.

FRA ORKNEYINGUM.

Nu er at fegia fra Karli Kongi at hann fór upp a Skotland eptir orrofto þeirra þorfinns Jarls oc efldiz at lidi at nyiu hann dró her faman funnan af Skotlandi hit veftra oc hit eyftra, oc alt funnan af Satiri, þa kom oc til mótz vit hann herr

DE ORCADENSIBUS.

Verum Rex Karlius, copias iterum, poft prælium cum Jarlo Thorfinno, reverfus, per Scotiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, & , in auxilium fimul ad qvos in Hyberniam miferat Jarlus Moddanus

herr sá af Írlandi er Moddan Jarl hafdi epter sent, sendi hann þá vída til hofdingia eptir lidi, oc stefndi her þeim öllum til motz vid Þorfinn Jarl, oc vard fundr þeira á Torfnesi fyrir sunnan c) Bæfiörd, þar var orrosta hörd, oc höfdu Skotar her miklu meirra; Þorfinnr Jarl var i öndverdri fylkingu sinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr sverdi, spiót i hendi oc oc hió oc lagdi bádum höndum, sva er fra sagt at hann væri fremztr allra sinna manna, hann geck þar at i fyrstu sem fyrir var fylking þeirra Iranna, var hann sva ákafr med sína sveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu sidan aldri vidrettu, let Karl kongr þá fram bera merki sitt til motz vid Þorfinn Jarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk med þvi, at kongr lagdiz á flotta, enn sumer segia hann fallit hafa. Sva segir Arnor Jarlaskálld,

Moddanus venientibus, a magnatibus per legatos suppetias passim implorat; cum universo exinde excercitu in Torfnesia australique Bæfiordi ora Jarlo Thorfinno obvius militumque numero multo superior, acri pugna congreditur. Jarlus Thorfinnus in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio einctus, hastam tenens, utraque manu vibrat cæditque; fertur suos omnes præcessisse; Hibernorum agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; hinc rege Kallio signum adversus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliquamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskald. A. D.

Ulfungu raud eggiar,
Eitt þar er Torfnes heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
Þat var mánadag framar,
Sungu þar til þínga
Þunn fyrir Eckial sunnan
Sverd, er siklingr bardiz
Snar vid Skotlandz harra,

Gladii rubefaciebat aciem,
In loco ubi Torfnes vocatur,
Minorennis in caussa erat Rex,
Incidit in diem lunæ mane.
Strepebant ibi in congressu
Attenuati, a meridie Ekkialis,
Gladii, cum comes confligeret
Alacer cum Scotorum magnatibus.

Háttr In

c) Breidafiörd.

A. D.

Hátt bar Hialta drottinn
Hiálm at geira sálmi,
Ognstærir raud Irum
Odd i ferdar broddi,
Minn drottin hlaut máttar
Mildr und Bretzkum skildi
Hendi Hlödvers frændi
Hermenn enn tok brenna.

In altum efferebat Hialtlandorum dominus
Galeam, in armorum strepitu,
Timoris auctor tinxit sangvine Hibernorum
Mucronem in prima acie;
Dominus meus viribus fruatur
Liberalis sub Britannico clypeo,
Captabat Hlödveris agnatus
Milites; sed succedebat incendium.

Þorfinnr Jarl rak flottan allt uppa Skotland oc lagdi under sic landit hvar er hann for oc alt sudr á Fifi, enn sendi Þorkel Fostra fra ser med sumt lidit, enn þá er Skotar vissu at Jarl hafdi fra ser gert sumt lidit, foru þeir þá at honom er ádr höfdu under hann gengit, oc þegar Þorfinnr Jarl vard varr vid svik þeirra, hendir hann saman menn sina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar seirna um árásina er heir vissu Jarl vera vidbuinn; Þorfinnr Jarl redi þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nentu ei at veria sic, floguz þegar á flótta á merkr oc skoga, oc þá er Þorfinnr Jarl hafdi rekit flottann, heimtir hann samann menn sina oc segir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum sva svikin, foru jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna sva at ei stod kot eptir, drápu mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc skoga med vælon oc veinun, keyrdu sumt fyrir ser oc hertoku, sva segir Arnor Jarlaskálld.

Jarlus Thorfinnus fusos in Scotiam usque insequitur, indigenis ubique ad Fifam usque subactis, Thorkelum cum aliqva exercitus parte dimittit; qvo comperto Scoti, qvi antea se submiserant, ipsum adoriuntur, fraude vero detecta Thorfinnus suos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum scirent eum paratum, a congressu desistunt, verum ille statim ipsis obvius cum his pugnam orditur & se defendere nolentes in deserta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio se redditurum indicat, unde pagos villasqve igne peragrando, ne casam qvidem restare sinebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occisis, foeminas decrepitosqve senes in deserta sylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita Arnor Jarlaskald.

Tynduz

Interiere

Tynduz ból þá er brendi
Braſt at þat dægr háſke,
Stöck i reyr enn rokna
Raudr Skota velldi,
Mordkennir galt mönnom
Mein a ſumri einu,
Feingu þeir vid þeingil
Þremr ſinnum lut minna.

Interiere villæ cum incenderet, A D.
Inſtabat illis diebus periculum,
Abigebat in fumum nigricantem
Ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
Noxas una æſtate
Contra comitem evadebant
Tribus vicibus inferiores.

Eptir þetta for þorfinnr Jarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á Katanes oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc heriadı um ſumrum med lidi ſinu öllu.

Poſt hæc Thorfinnus boream verſus Scotiam transeundo, obviosqve ubiqve ſubigendo naves ſuas reviſit, inqve Kataneſiam delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æſtate cum eductó ſuo exercitu militiæ operam navat.

BARDAGI ÞEIRRA BRÆDRA ÞORFINNS OC RÖGNVALLDS.

Snemmindis um vorit ſendi þorfinnr Jarl ord Raugnvalldi frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiöllmenni ſlikt ſem hann fengi, enn þegar at Raugnvalldi komo þeſsi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſkipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid þorfinn Jarl, hafdi þorfinnr þá buit her ſinn, tok hann þa allvel vid Raugnvalldi frænda ſinom oc lögdo þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriadu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord, þorfinnr Jarl lagdi under ſic þar ſem hann for um

PRAELIUM FRATRUM THORFINNI ET RÖGNVALLDI.

Vere ineunte Jarlus Thorfinnus per legatos cognatum Rögnvalldum rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito Rögnvalldus copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumqve paratus eſſet, Thorfinnum, qui tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudas, Hyberniam, ſinusqve Scotiæ arma circumferebant, & , Thorfinno qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente,

A.D. ſumarit, atto þeir orrofto mikla þar ſem Vatzfiördr heitir; orroftann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr ſigr, þeſs getr Arnor Jarlaſkalld.

Væit ec þar er Vatsfiörd heitir
Vaſk i miklum haſka
Míns vid mannkyns reyni
Merki drottins verka
þiód bar ſkiótt af ſkæïdum
Skialdborg fira mörgum
Giörla fra ec at ginde
Grár ulfr um gná ſaarann.

Eptir orrofto þeſſa vendu þeir aptur til Orkneyia, oc ſatu um kyrt þann vetr, for ſva fram VIII vetr at Raugnvalldr Jarl hafdi tvo luti eyia ſva at þorfinnr Jarl vandadi ecki um, enn hvort ſumar voru þeir i hernadi, ſtundum bader ſamt, enn ſtundom ſerhvor þeirra, ſem Arnor ſegir:

Ymiz vann ſá er unne
Irſk fell drótt þá er ſótti
Balldrs edr Bretſkar allder
Brá elldr Skotavelldi.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greinir taladar, ſat þorfinnr Jarl löngum a Kataneſi þar ſem Gaddgedlar heita, þar mætiz Skotland oc Eingland.

jiciente, ingens prælium, ubi Waterſiord audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskald:

Scio, ubi Vatnsfiördus audit,
In magno conſtitutus eram periculo,
Mei apud mortales tentantis
Signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
Teſtudinem virorum multorum:
Probe conſpexi avide inhiare
Cinerei coloris lupum ſauciis cadaveribus.

Poſt prælium hoc in Orcades redeunt hyememque quieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus duas partes inſularum, Thorfinno non incuſante, retineret, qvavis autem æſtate, interdum uterqve una, interdum ſeparatim piraticam exercebant, teſte Arnore.

Varia egit vir militaris
Cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
Vel homines Britannici;
Evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia, qvando conveniebant, bene proceſſere, ſi autem pejores eos intercederent res controverſæ jugiter refricabantur. Jarlus Thorfinnus ſæpe in Kataneſia, ubi Gaddgedlæ audiunt, & confines ſunt Scotia Angliaqve, ſedebat.

AF

DE

AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

Þat var á einu sumri er Þorfinnr Jarl heriadi um Sudreyiar, oc Skotland, hann hafdi gert fra ser lid sudr á England at strandhöggi, enn undan hönom var rekit fe allt, enn Einglismenn verda varer vid ferd vikinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, enn drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc badu þá segia Þorfinni Jarli hvorsu þeir leiddu víkingum rán oc hripsan, höfdu þar um hádulig ord, foro sídan á fund Þorfinnz Jarls oc sögdu honom sinar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hans höfdu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallin at giallda Einglismönnum hád oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia qvad hann munde fyrst at finne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

DE MILITIA COMITIS THORFINNI, A. D.

Accidit quadam æstate cum Jarlus Thorfinnus Hæbudas Scotiamqve armis infestaret, ut exercitu in Angliam ad excursiones victus parandi causa præmisso, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipsos adoriuntur, pecoraqve iis surripiunt, &, occisis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogantqve, ut Jarli Thorfinno referant, qvomodo prædandi rapiendiqve tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumeliosa evomentes. Verum illi Jarlo Thorfinno itineris infortunium exponebant, qvi suorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, sed ad reddendam Anglis his adjectam contumeliam cavillasqve se aptum satis; hac vice eos disjungi, si autem inseqvente æstate sospes esset, eos conventuros asserebat.

HER SEGIR AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

I þann tima var Hörda-Knutr yfir Einglandi oc Danmörk. Eptir þat fór Þorfinnr Jarl til Orkneyia oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafdi hann utbod um um allt ríki sitt, sendi þá bod Raugnvalldi frænda sinom oc þvi játar Raugnvalldr. Raugnvalldr hafdi utbod um allt sitt

HIC RECENSETUR MILITIA COMITIS THORFINNI.

Regebat hoc tempore Angliam Daniamqve Hörda-Knutus. Post hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum suum regnum milites conscribit mittitqve nuntium cognato suo Rögnvalldo, cui annuit Rögnvalldus & per integrum suum regnum copias eduxit. Jarlus

A. D. sitt ríki, Þorfinnr Jarl dro her saman um Orkneyiar oc Katanes, hann hafdi oc mikinn herr af Scotlandi oc Irlandi oc um allar Sudreyiar droz hanom lid, hellt hann her þeim öllum til Englandz sva sem hann hafdi heitit þeim; Hördaknutr var i Danmörk er þetta var tídinda, enn þegar at Jarlar komu vid England, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfdi angiar er þar voro til landvarnar settir foro á mot þeim med lidi oc var þar orrosta mikil oc hörd oc fengu Jarlar sigr; eptir þat foro þeir vída um England oc heriodu, drapu menn oc brendu bygdina hvar sem þeir foro, þessa getr Arnor.

lus Thorfinnus etiam per Orcades Katanesiamque exercitum collegit, & , haud exiguo e Scotia, Hibernia, omnibusque Hæbudis stipatus, totas copias in Angliam, uti promiserat, dirigit. Jarli vero Angliæ allapsi, arma statim circumferre, prædarique incipiunt, quibus præfecti regioni tuendæ constituti obviam eunt, unde ingens acreque prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qui postea Angliam passim armis peragrando, indigenas ubicunque venére, sternunt, ruraque incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

Einn var sú er Engla minner
Eggrid ne menn sídan
Hart vid helming meira
Hríngrifr komit þingat,
Bitu sverd, enn þar þurde
Þungeor fyrer Maun sunnan
Raugnvallds kind und rander
Ramligt folk hins gamla.
Stöng bar Jarl á Eingla
Ættgrund, enn raud stundum
Ve hat vise knyia
Verdung ara tungu
Hyrr ox, haler þurru,
Herdrott rak flotta
Æimr hratt en laust lióma
Limdolgs nær himne.

Una erat quæ Anglis memorabilis est
Acies, & hominibus exinde,
Fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
Mordebant gladii, sed detrimentum afferebat,
Attenuati, (ɔ: gladii) ab austro Monæ
Rögnvalldi exercitus sub clypeis:
Fortes subditi antiqvi.
Vexillum inferebat Jarlus Anglorum
Patriæ, sed sangvine tingebat interdum
Aqvila lingvam; Jarlus jubebat
Satellitium opprimere pacem.
Ignis increscebat, viri deficiebant,
Exercitus fugatis instabat,
Fumus spargebatur, sed emittebatur fulgor
Arborum incensarum fere in coelum.

Þorfinnr Jarl átti tvær folk orrostor á Englandi, enn mörg slög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc sva allt-sumar igegnum, enn um haustit for hann heim til Orkneyia oc sat þar um vetrinn.

Jarlus Thorfinnus in Anglia duo prælia justa acie commisit, multos præterea conflictus homicidiaqve committens. Totam fere æstatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat. A. D.

FRA MAGNUSI KONUNGI OC ÞORFINNI OC RÖGNVALLDI ORKNEYA JÖRLOM.

Magnus konungr enn Gódi, son ens helga Ólafs konungs, red fyrir Noregi þá var med hönom Rögnvalldr Jarl Brúsason. Þá red fyrir Orkneyiom Þórfinnr Jarl Sigurdarson, födurbródir Rögnvallds. Þá sendi Magnús konungr Rögnvalld vestr til Orkneyia, oc baud sva at Þörfinnr skylldi láta hann taka vid födr-leifd sinni. Þorfinnr let Rögnvalld hafa þridiung landa vid sik, þvíat sva hafdi haft Brúsi fadir hans a deyanda degi. Þórfinnr Jarl átti þá Ingibiörgu Jarla-módur, dóttur Finnz Árnarsonar. Rögnvalldr Jarl þóttiz eiga tva luti landa, sva sem Ólafr enn Helgi hafdi heitit Brúsa födur hans, oc Brúsi hafdi um hans daga. Þessi urdo upphöf til deilo þeirra frænda, oc er frá því laung Saga: átto þeir mikla orrosto í Pet-

DE MAGNO REGE ET THORFINNO NEC NON ROGNVALLDO ORCADUM JARLIS.

Rex Magnus Bonus, Regis Olafi Sancti filius, Norvegiæ imperavit. Eo tempore apud eum versabatur Rognvalldus Jarlus Brusii filius. Eodem tempore Orcadibus præerat Thorfinnus Jarlus Sigurdi filius, patruus Rognvalldi. Tum Magnus Rex Rognvaldum occidentem versus ad Orcadas misit, mandans, ut Thorfinnus ei permitteret relictas a majoribus accipere terras. Thorfinnus Rognvaldo permisit trientem insularum secum participare, quam tenuerat pater ejus Brusius, quo tempore est mortuus. Conjugem tunc habuit Thorfinnus Jarlus Ingibiorgam, Jarlorum matrem dictam, filiam Finni, Arnii filii. Rognvalldus Jarlus existimavit, duas insularum trientes suas esse, qvas nimirum Olafus sanctus patri ejus promiserat quasqve Brusius, eo regnante tenuerat. Hæc origo contentionum, quæ duos hos consangvineos intercessere, de qvibus longa fertur narratio. Ingenti congressi sunt prælio in freto Pictico, quo tempore Kalfus Arnii

A. D. í Petlands-firdi. Þá var Kálfr Árnason med Þórfinni Jarli. Sva sagdi Biarni Gull-brár-skáld.

Frágum Finnz live mági
Fylgdut Kálfr um dylgior
Oc lez à siá sneckior
Snarla lagt at Jarli.
Arædi vantu eyda
Udd-fús sonar Brúsa
Hlædi hugr enn tedut
Heipt-minningr Þórfinni.

Arnii filius a partibus Thorfinni Jarli stetit. Qua de re ita Biarnius Gullbrar-Skalld (aureis superciliis poëta):

Audivimus, Finni qvomodo genero
Adfuisti, Kalfe, prælii inter lites,
Atqve fecisti, in mari ut naves
(Tuæ) celeriter aggressæ sint Jarlum.
Impetum potuisti in nihilum redigere,
Gladii cupide, filii Brusi:
Gavisus est animus, sed præbuisti,
Odii memor, auxilium Thorfinno.

FRA BREFUM MAGNUSAR KONUNGS.

Magnús konungr redi þá bædi fyrir Danmörk oc Noregi. Enn eptir þat er hann hafdi eignaz Danavelldi, þá gerdi hann sendimenn vestr til Englands, foro þeir á fund Játvardar konungs; oc flutto hönom bref oc insigli Magnús konungs: enn þat stód á brefom, med kvedio sending Magnús konungs; þer munnut spurt hafa einkamál þau, er ver Hörda-Knútr gördom med oss, at hvarr ockarr er lifdi eptir annan, þá skylldi sá taka öll lönd oc þegna, þá er hann hafdi átt. Nú er þat sva ordit, sem ec veit at þer hafit spurt, at ec hefi tekit Dànavelldi í arf eptir Hörda-Knút: enn hann átti ádr hann andadiz öngom mun sídr England enn Danmörk: köllumz ec nú eiga England eptir rettom mál-dögom: vil ec nú at þú gefir upp rikit fyrir mer; enn at ödrom kosti man

DE LITERIS MAGNI REGIS.

Magnus Rex eo tempore tam Daniæ qvam Norvegiæ imperitavit. Postqvam autem totum Daniæ imperium suæ fecerat ditionis, nuntios misit occidentem versus in Angliam, qvi Edvardum Regem convenientes, Magni Regis litteras, sigillo illius munitas, ei tulere; quæ litteræ, salutem missam (Edvardo) a Magno Rege, præfatæ, hæc habuere: « Relata sine dubio accepisti, quæ nos, ego atqve Horda-Knutus, inter nos pacti sumus. polliciti fore, ut uter nostrum alteri supervixisset, omnium terrarum ac populorum, quos possedit mortuus hæres fieret. Jam ita res cecidit, quemadmodum Tibi relatum esse scio, ut Daniæ imperium occuparim, hæreditate mihi ab Horda-Knuto relictum: is vero, antequam obiit, Angliæ non minori jure, quam Daniæ, fuit possessor; quare jam meam esse dico Angliam, justa pactorum sanctione, idqve volo, ut mihi regnum

man ec fækia til med ftyrk hers, bædi af Danavelldi oc or Noregi: man fá ráda löndom er figurs verdr audit.

regnum cedas; quod nifi feceris, id acquirere conabor, copiis tam ex Daniæ imperio, quam ex Norvegia collectis fuffultus; quo facto, terrarum imperium penes eum erit, cui fors victoriam concefferit.„ A. D. 1043.

SVÖR IATVARDAR KONUNGS.

Enn er Iátvardr konungr hafdi lefit bref þefsi, þá fvaradi hann fva: Þat er öllom mönnom kunnigt her í landi, at Adalrádr konunger, fadir minn, var ódalborinn til ríkis þeffa bædi at forno oc nýo: voro ver IV fynirhans: enn er hann var fallinn frá löndom, þá tók ríki þetta oc konungdóm Iátmundr bródir minn, þvíat hann var ellftr vor brædra: unda ec þá vel vid medan hann lifdi. Enn eptir hann tók ríkit Knútr kongr ftiúp-fadir minn: var þá ecki dællt til at kalla medan hann lifdi. Enn eptir hann vard konungr Haralldr bródir minn medan hönom var lífs audit. Enn er hann andadiz, þá red Hörda-Knútr bródir minn fyrir Danavelldi oc Englandi: oc þótti þat þá eina rett brædra-fkipti med ockor, at hann væri konungr bædi yfir Englandi oc Danmörk; enn ec hefda ecki ríki til forráda. Nú andadiz hann; var þat þá rád her allra landsmanna at taka mik til konungs her í Englandi. Enn medan ec bar ecki

RESPONSUM EDVARDI REGIS. 1043.

Edvardus autem Rex, lectis his litteris ita refpondit: " Omnibus eft notum terræ hujus incolis, Adalradum (Ethelredum) patrem meum, hæreditario jure majorum, tam antiqviorum qvam recentiorum, hoc regnum poffediffe cujus qvatuor fuimus filii; eo autem è vivis & regno morte egreffo, regnum hocce & imperium adiit frater meus Jatmundus (Edmundus), nempe inter nos natu maximus, quo vivente, fors mea mihi erat grata. Poft eum vero regnum adiit Knutus Rex, vitricus meus, quare tunc temporis (regnum) poftulare res vana fuiffet. Huic fucceffit Haralldus, frater meus, Rex qvamdiu ei vivere fuit datum. Illo autem mortuo, Horda-Knutus, meus frater, tam imperio Daniæ, qvam Angliæ præfuit: nam eo tempore inter nos fratres eo folum pacto partita ex æqvo & jufto videbatur hæreditas, ut is tam Angliæ qvam Daniæ effet Rex, mihi vero nullum regendum cederet regnum. Aft mortem ille obiit; quo facto, confultum eft vifum omnibus terræ hujus incolis, me hic in Angliæ regnum Regem accipere. Qvamdiu vero nulla honoris & dignitatis titulo eram

A. D. 1043. tignar-nafn, þiónada ec mínom höfdingiom, eigi ſtórligar enn þeir er einga átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir ec tekit her konungs nafn oc vígſlo, oc ſva fulliga bunad oc konungdóm. ſem fadir minn hafdi fyrir mer: nú man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr híngat til lands med her ſinn, þá man ec eigi lidi ſamna móti hönom, oc mun hann koſt ciga at eignaz England, oc taka mic ádr af lífdögom. Segit hönom ſva mín ord. Fóro þá ſendimenn aptr á fund Magnús konungs, oc ſögdo hönom allt ſit eyrendi. Konongrinn ſvaradi tómliga, mællti þó ſva: ec ætla hitt muno vera ſannaſt oc beſt fallit, at láta Iátvard konung hafa ríki ſitt í ró fyrir mer, oc hállda ec þeſso ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

inſignis, impetrantibus ſervivi, non majori ſpiritu, quam qui nullum regni hujus terræ jus nativitate & proſapia habebant. Nunc (contra) hic Rex ſalutatus conſecratusqve Regia accepi inſignia atqve regnum, quæ pater meus ante me habuit; qvem ego titulum (& dignitatem) miſſam non faciam, qvamdiu mihi vivere datur. Qvodſi igitur Magnus Rex huc venerit ſuo cum exercitu, copias ego contra illum non contraham, cui idcirco Angliam occupandi, meqve vita exuendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate verba." Tum nuntii reverſi atqve Magnum Regem convenientes, negotii ſibi commiſſi eventa omnia ei narrant. Hic Rex reſponſum non nihil tardans, ita tandem: "exiſtimo, inqvit, rectiſſimum id eſſe, & rei convenientiſſimum, ut Edvardo Regi regnum ſuum relinqvam, à me non turbatum, egoqve mihi teneam regna, qvæ Deus mihi poſſidenda conceſſit."

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het ſonr Ketils Kálfs oc Gunnhilldar á Ríngo-neſi, ſyſtr-ſon Ólafs konungs oc Haralld konungs. Guthormr var madr görviligr oc ſnemma roſkinn-mannligr; var hann optliga med Haralldi konungi, oc þar í miklom kærleikum oc rádagiördom med konungi, þvíat Guthormr var vitr madr, hann var oc hinn vinſælaſti madr. Guthormr

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

Guthormus nomine dictus eſt filius Ketilli Kalf atqve Gunnhilldæ in Ringaneſo, Olafi Regis & Regis Haralldi ex ſorore nepos. Guthormus erat natura ad præclara qvævis formatus, qui corporis & animi viribus cito maturuit. Cum Haralldo Rege ille ſæpius verſabatur, Regi præcipue carus & conſiliorum ejus particeps: erat enim Guthormus vir ſingulari prudentia atqve civium amore præclarus. Ita piratica ſæpe verſabatur

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í veſtrlönd, hann hafdi lid mikit. Frid-land hafdi hann oc vetr-ſeto í Dýfl-inni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

batur Guthormus, terras ad occidentem po-ſitas late bello infeſtans. Copias ſecum duxit plurimas. Amicum terram ſedemqve per hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi apud Margadum Regem amicitia & gratia plurimum voluit. A. D. circa 1055.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS IRA KONUNGS.

Um ſumarit eptir fór Margadr kon-ungr oc Guthormr vid hönom, oc herio-do á Brettland, oc fengo þar ógrynni fiár. Sídan lögdo þeir í Aungulseyar-ſund, þar ſkylldo þeir ſkipta her-fángi ſíno. Enn er framm var borit þat mikla ſilfr, oc konungr ſá þat, þá vildi hann einn ſaman hafa feit allt, oc virdi þá lítils vingan ſína vid Guthorm. Gu-thormi líkadi þat illa, ef hann ſkylldi vera lut-ræningr oc hans menn. Kon-ungr ſagdi, at hann ſkylldi eiga II koſti fyri höndom, ſá annar at unna því ſem ver viliom vera láta; hinn er annarr at hallda vid mic bardaga, oc hafi þá ſá fe, er ſigr hefir, oc þat med, at þú ſkallt gánga af ſkipum þínom, ſkal ec þau hafa. Guthormi ſýndiz vandi mikill á bádar hendur, þóttiz eigi mega láta ſæmliga ſkip ſín oc fiármuni, fyrir önga tilgörninga; þat var oc all háſka-ſamligt at beriaz vid konung oc þat mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

 þeirra

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM ATQVE MARGADUM HIBERNORUM REGEM INTERCESSIT.

Seqventi æſtate Margadus Rex atqve Gu-thormus una euntes Bretlandiam (Valliam) bello & piratica infeſtabant, qva numero innumeram conqviſivere opum vim. Poſtea fretum Aungulseyarſund intrarunt, ubi prædam inter ſe partirentur. Aſt ubi in-gentem argenti vim, quæ in medium porta-batur, conſpexit Rex, totam pecuniam ſibi ſoli retinere voluit, parvi æſtimans (con-tractum) cum Guthormo amicitiam. Peſſi-me Guthormo diſplicuit, ſibi ſuisqve comi-tibus partem prædæ debitam auferri. Hic Rex dixit, duas ei futuras eligendas condi-tiones, alterum, ut rem fieri ſineret, prout fieri Rex vellet, alteram, ut prælio com-miſſo, ejus eſſent opes, cui ceſſiſſet victoria, & ut præterea Guthormus navibus egreſſus, eas qvoqve Regi relinqveret. Viſa eſt Gu-thormo res in utramqve partem magnæ diffi-cultatis: cedere navibus opibusqve, nulla ſua culpa, ignominioſum ei videbatur; præ-lio cum Rege cumqve magna manu, quæ eum commitabatur, congredi, res qvoqve circa 1055.

maximi

A. D. circa 1055. þeirra var ſva mikill munr, at konungr hafdi XVI láng-ſkip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung liá ſer III nátta freſt um þetta mál, til umráda vid menn ſína, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri ſtundo, oc komo ſva ſíno máli í betri vingan vid konung, med fortölom ſinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, ſem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann koſt, at deya med drengſkap eda vega ſigr, helldr enn hitt at þola ſkaum oc ſvívirdo oc klækis-ord af ſva mikilli miſſo. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda ſinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þeſs helga mans húſs at geſa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi ſigr. Sídan ſkipadi hann lidi ſíno, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orroſto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr ſigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita ſigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orroſtonni. Þá var aftekit ſilfrino því er þeir höfdo fengit, hinn

maximi erat periculi: nam inter utriusqve copias tantum fuit diſcrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium ſibi concedere moram, qva cum ſuis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis ſpatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei ſuæ conditionem apud Regem, comiſſum duorum interceſſione, meliorem redderet: aſt quod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, feſtum Olafi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorem elegit conditionem, glorioſe (potius) & fortiter mori, aut victoria potiri, qvam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atque Regem Olafum Sanctum, ſuum conſangvineum, ſupplex precatus, eorum imploravit opem atque auxilium, vovens votum, ex tota qvam ſortiti fuiſſent præda, ſe viri iſtius ſancti ædi daturos decimas, ſi victoria potirentur. Poſtea copiis ſuorum ordinatis, acieqve adverſus ingentem iſtum exercitum diſpoſita, ad pugnam paratus prælium cum iis commiſit. Hic Guthormus, divini numinis atque Regis Sancti Olafi auxilio, victoria eſt potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qvi eum committabantur, juniores ac ſeniores. Poſt qvam inſignem victoriam lætus domum reverſus eſt Guthormus, ſecum portans omnes opes, qvarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ ſumma, qvam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, ſva ſem heitit hafdi verit hinom helga Ólafi konungi, oc var ſva mikit fe, at af því ſilfri let Guthormr ródó göra eptir vexti ſínom, eda ſtafn búa ſíns, oc er þat líkneſki VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá ſva búna til ſtadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit ſídan til ſigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

cerant, ex voto, quod Regi Olafo Sancto voverant, decimum quemque nummum detraxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret ſtatuam (Chriſti crucifixi) ad ſuam aut navis, quam ducebat, proræ defenſoris ſtaturam, quæ ſtatua VII pedes eſt alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi poſtea fuit momentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi. A. D. circa 1055.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Iátvardr Adalrádsſon var konungr í Englandi eptir Hörda-Knút, bródr ſinn; hann var kalladr Iátvardr inn Gódi, hann var ſva. Módir Iátvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudo-Jarls; bródir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Baſtardar, er þá var hertogi í Rudo í Nordmandi. Iátvardr konungr átti Gydo drottningo, dóttor Gudena Jarls Úlfnadrsſonar. Brædor Gydo varo þeſſir: Toſti Jarl hann var elſtr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþiófr Jarl, fiórdi Sveinn Jarl, fimti Haralldr, hann var ýngſtr, hann fæddiz upp í hird Iátvardar konungs, oc var hans fóſtr-ſon, oc unni konungr hönom geyſi mikit, oc hafdi hann fyrir ſon ſer; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, poſt Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qualis re ipſa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagenſis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Wilhelmus Nothus, qui eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gydæ hi erant: Toſtius Jarlus (Comes) qui natu erat maximus, ſecundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Volthiofus Jarlus, quartus Sveinus Jarlus, quintus Haralldus. Hic natu minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impenſe favebat, & loco filii habuit, cum ipſi Regi liberi non eſſent.

A. D. circa 1060.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Þat var á eino sumri, at Haralldr Gudinason átti ferd til Brettlandz, oc fór á skipi, enn er þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land vestr í Nordmandi, oc höfdo fengit storm mann-hættan. Þeir lögdo til borgarinnar Rudo, oc fundo þar Vilhiálm Jarl, tök hann vid Haralldi feginsamliga oc hans föroneyti, dvalldiz Haralldr þar lengi um haustit í gódom fagnadi, þvíat stormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetrnóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, sat Haralldr í hásæti á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfdo sed. Þau taulodo öll saman ser gaman iafnan vid dryckio. Jarl geck optazt snemma at sofa, enn Haralldr sat lengi á kvölldom, oc taladi vid kono Jarls, fór sva fram lengi um vetrinn. Eitt sinn, er þau töludo, segir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um vid mik, oc spurdi hvat vid taladim sva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr svarar: vid skolom hann nú láta vita sem skiótast allar rædor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals vid

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æstate qvadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingressis adversus subortus ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem versus appulsi sunt, sæva haud absqve vitæ periculo vexati tempestate. Ad oppidum Rothomagi navi appulsa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qvi Haralldum ejusqve comitatum benignissime lætus accepit. Bene hic & hospitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, sævientibus tempestatibus, qvæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atqve Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in solio ad alterum Ducis latus sedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formosissima, qvæ unqvam sunt visæ. Hic super pocula, ad animos exhilarandos, colloqvia & sermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) sæpissime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam vesperam cum conjuge Ducis sermones miscuit; qvo modo res diu per hyemem processit. Accidit aliqvando, colloqventibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qva de re toties tam continuum feramus sermonem, jam ira esse accensum." Ad qvæ Haralldus: "qvin, inqvit, ocyssime omnes nostros

vid sik, oc gengo þeir í mál-stofo, þar var þá oc kona Jarls, oc rádoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: þat er at segia ydr Jarl, at fleira býrr í híngat-koma minni, enn þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttr þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri módor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitit, at lidsinna þetta mál vid ydr. Enn þegar er Haralldr hafdi þetta mál upp-borit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto þat fyrir Jarli, kom þesso sva at lykdom, at mærin var föstnod Haralldi. Enn fyri því at hon var úng enn þá, þá var mællt nockorra vetra frest á til brullaups-stefno.

nostros sermones ei notos reddemus.“ Sequenti die, Haralldo Jarlum ad colloqvium vocante, curiam ingressi sunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumqve consiliarii. Tum Haralldus sermonem ingressus: “Te, inqvit, certiorem reddam, Jarle, alia plura fuisse adventus mei negotia, qvam qve Vobis adhuc indicavi. Filiam vestram mihi conjugem petere volo, qva de re cum matre ejus sæpe sum collocutus, qvæ mihi pollicita est suam hac in re apud Vos operam.„ Qvod postqvam Haralldus coram exposuerat negotium, qvi præsentes aderant omnes, suo adsensu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemqve res eo est deducta, ut virgo Haralldo sit desponsata. Verum cum illa ætate adhuc esset juvenili & tenera, aliqvot hyemum statutum est tempus, qvod ante nuptias transmitteretur. A. D. circa 1060.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS.

Enn er var kom, þá bió Haralldr skip sitt, oc ferr í brott, skilldus þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi sídan til Vallandz, at vitia þessa ráds. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard sóttdaudr í Lundunom none Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enskir menn hann helgan.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qvi ipse & Jarlus qvam maxime amici sunt sejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes, Londiniqve nonis Januarii sua morte defunctus & in æde Paulo sacra fuit sepultus. Anglici homines eum Sanctum vocant. 1066. 5 Jan.

HARALLDR

HARALL-

A. D. HARALLDR GUDINASON TIL KONUNGS TEKINN A ENGLANDI.

Synir Gudina Jarls voro þá ríkaſtir menn á Englandi; var Toſti ſettr höfdingi yfir her Engla konungs, oc var hann landvarnar-madr, þá er konungr tók at elldaz; hann var ſettr yfir alla Jarla adra. Haralldr bródir hans var iafnan innan hirdar, oc var konúngi enn næſti madr um alla þiónoſto, oc hafdi allar fe-hirdzlor konungs at giæta. Þat er ſögn manna, at þá er framleid at andláti konungs, þá var Haralldr nærr oc fátt manna annat; þá láut Haralldr yfir konung oc mællti: því ſkírſkota ec undir alla ydor, at konungrinn gaf mer nú konungdóminn, oc allt ríki í Englandi; því næſt var konungr hafidr daudr
1066. 5 Jan. or hvílonni. Þann ſama dag var þar höfdingia-ſtefna, var þá rætt um konungs-tekio, let þá Haralldr bera fram vitni ſín þau, er Iátvardr konungr gaf hönom ríkit á deyianda degi; lauk ſva þeirri ſtefno, at Haralldr var til konungs tekinn, oc vígdr konungs-vigſlo inn XIII í Páls-kirkio. Gengo þá allir höfdingiar til handa hönom, oc allt fólk. Enn er Toſti Jarl ſpurdi þat, bródir hans, líkadi hönom illa, þóttiz hann eigi verr tilkominn at vera konungr: vil

HARALLDUS GODWINI FILIUS IN REGEM ANGLIÆ ACCEPTUS.

Filii Godwini Jarli (Comitis) eo tempore omnium in Anglia erant potentiſſimi. Toſtius erat omnibus Anglorum Regis copiis Dux præfectus, eique, Rege ipſo ſeneſcente, regni cuſtodiendi cura demandata. Supra omnes alios Jarlos is ad dignitates evectus eſt. Haralldus frater ejus intra aulam ſemper verſabatur, Regi per omnia officia proximus, omniumqve theſaurorum regiorum cuſtos. Traditum eſt memoriæ, cum morti vicinus jam erat Rex, præſente Haralldo, paucisqve aliis viris, ſupra Regem ſe inclinantem Haralldum dixiſſe: " Vos (hic præſentes) omnes teſtes voco, Regem mihi jam imperium dediſſe, totumqve Angliæ regnum." Qvo dicto, Rex e lecto mortuus eſt ſublatus. Eodem die regni Principum conventus eſt habitus, atqve ibi de Rege eligendo actum, in qvo conventu Haralldus, adhibitis ſuis teſtibus, reddidit teſtatum, Edvardum Regem, qvo die eſt mortuus, regnum ſibi dediſſe. Eorum conventus eum habuit exitum, ut in Regem acceptus Haralldus, in æde D. Paulo ſacra, die (à feſto nativitatis Chriſti) XIII, regia inauguratione ſit ſacratus. Hoc facto, principes regni omnes totusqve populus fidem & obedientiam ei adſtrinxerunt. Qvæ cum Toſtio ejus fratri nuntiata fuere, ægro & iniqvo animo tulit, ratus (qvippe) ſibi non minori jure regnum competere, ſeqve velle addens, ut

vil ec, ſagdi hann, at landz-höfdingiar kióſi þann til konungs, er þeim þeckir beſt vera tilſallinn; oc fóro þau ord milli þeirra brædránna. Haralldr konungr ſvarar ſva, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir því at hann var ſtól-ſettr í þeim ſtad ſem konung átti at taka, enn verit ſídan ſmurdr oc vigdr konungs-vígſlo; hvarf oc til hans allr ſtyrkr fiölmennis, hafdi hann oc fehirdzlor konungs allar.

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qvi ipſis (regiæ dignitati) convenientiſſimus viſus fuiſſet; quæ dicta inter fratres ultro citroque ferebantur. Ad quæ reſpondit Haralldus, ſe regno cedere nolle, nempe in ſolio regio collocatum, quo loco Rex erat eligendus, poſteaque unctum & regia inauguratione ſacratum. Illius quoque partibus ſe adſociavit populi omnis multitudo, in qua robur regni reſidebat, ejusque regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þeſs varr, at Toſti Jarl bródir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá trúdi hann hönom illa, þvíat Toſti var madr forvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfdingia. Tók þá Haralldr konungr af Toſta herſtórnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Toſti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þiónoſto-madr bródr ſíns ſamborins; fór hann þá oc brott med lidi ſíno ſudr um ſiá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Fríslandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda ſíns. Þau voro ſyſtkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda modir Toſta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltíngs og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til ſín, oc ſagdi hann ſkuli hafa þar

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Toſtio in animo eſſe, ſe regno privare, peſſime ei credidit: erat enim Toſtius homo prudens & præſagus, inſigni fortitudine, quique principum regni amicitia multum pollebat. Qvare Haralldus Rex Toſtium à præfectura exercitus removit, atque ab omni poteſtate, qva is antea omnes ibi regni Jarlos (Comites) anteceſſerat. Nullo pacto ferre voluit Toſtius Jarlus, ſe fratri ſerviturum, iisdem ſecum parentibus nato; hinc ſuo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi pauliſper commoratus, in Friſiam abiit, atque inde in Daniam, ad affinem ſuum Sveinum Regem: frater (enim) & ſoror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atque Gyda, mater Toſtii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atque auxilia. Ad ſe eum invitante Sveino Rege, atque Jarli regnum in Dania tantum

A. D. 1066. þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar sæmiligr höfdingi. Jarl svarar: Þess girnir mie, at fara til Englands aptr til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan styrk til þess af ydr konungr, þá vil ec þat helldr tilleggia vid ydr, at veitá ydr allan styrk þann, er ec á kosti í Englandi, ef þer vilit fara med Dana-her til Englandz, at vinna landit, sva sem Knútr modur-bródir þinn. Konungr svarar: sva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyri Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en med hernadi oc orrosto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orrostolaust. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mællti Tosti Jarl: minna verdr mítt erendi híngat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, sva göfigr madr, í naudsyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vináttonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfdingia, er midr vaxi fyrir augom at ráda miöc stórt enn þer konungr. Sídan skildoz þeir konungr oc Jarl, oc varliga sáttir.

FERD

tum offerente, qvantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, respondens Jarlus: "desiderio, inqvit, trahor in Angliam atqve ad bona mea avita revertendi: qvam in rem si a vobis, Rex, latæ mihi non fuerint suppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, qvæcunqve mihi in Anglia datæ fuerint, vobis succurram, si Danorum exercitu stipatus Angliam petere volueris, regnum istud tuæ ditionis facturus, prout fecit avunculus tuus Kanutus." Ad qvæ Rex: "in tantum, inqvit, Knuto Rege, meo consangvineo, inferior sum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex qvidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atqve bello Angliam suam fecit, attamen res sæpenumero eo spectabat, ut vitæ id fieret jactura. Norvegiam absqve bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius instituere, qvam ad fortunam progressus Knuti Regis, mei consangvinei." Hic Tostius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis consangvinei tui necessitatibus. Fieri potest, ut nunc opem atqve amicitiam qværam, ubi longe minus sperari posset; qvo facto, potest accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (visa fuit)." Postea Rex atqve Jarlus sejuncti sunt, amici vix dicendi.

ITER

FERD TOSTA TIL NOREGS.

Tosti Jarl sneri þá ferdinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Harallds konuugs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyri konung erindi sín, segir hönom allt um ferdir sinar sidan er han fór af Englandi, bidr konung fá ser styrk, at sækia ríki sitt í Englandi. Konungr svarar sva, at Nordmenn muno þess eigi fúsir, at fara til Englands at heria, oc hafa þàr Enskan höfdingia yfir ser; mæla menn þat, segir hann, at þer hinir Ensko se eigi alltrúir. Jarl svarar: Hvart er þat med sannendom sagt, er ec hefi menn heyrt segia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn sendi menn til Iátvardar konungs, oc var þat í ord-sending, at Magnús konungr átti England slíkt sem Danmörk, oc hafdi í arf tekit eptir Hörda-Knút, sem svardagar þeirra höfdo tilstadii? Konungr svaradi: hví hafdi hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl svarar: hví hefir þú eigi Danmörk, sva sem Magnús konungr hafdi fyri þer? Konungr svarar: Eigi þurfa Danir at hælaz vid oss Nordmenn; margan díla höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mællti Jarl: Villtu eigi mer segia, þá mun ec þer segia. Því eignadiz Magnús konungr Danmórk, at þar landz höfd-

ITER TOSTII IN NORVEGIAM. A.D. 1066.

Tum Tostius Jarlus, verso itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Harall-dum, tunc in Vikia versantem. Qui ubi convenere, negotium suum Jarlus Regi exposuit, narrans ei itinerum suorum eventa, postqvam ex Anglia fuerat profectus, Regemqve auxilia rogans, quorum ope regnum suum in Anglia recuperare posset. Ad quæ dicente Rege, Nordmannis cordi non esse in Angliam ire ad bellum gerendum, sub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgiqve ore ferri, Anglos homines non esse, quibus multum fidi posset, respondit Jarlus: «Anne vere dictum est, qvod homines narrantes audivi in Anglia, Magnum Regem, tum consangvineum, missis ad Regem Edvardum legatis, nuntio isto indicasse, Regem Magnum Angliam æqvo ac Daniam tenere jure, ad se post mortem Harde-Knuti hæreditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos sancita pacta?» Interrogante hic Rege: «Qvare non tenuit, si (jure) is possideret?» respondit Jarlus: «Qvare non possides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?» tum respondit Rex, non esse, qvod Dani se de Nordmannis insolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vastivimus. Hic Jarlus: «qvodsi, inqvit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis est factus, qvod principes ibi regni & terrarum præfecti q partibus ejus

A. D. 1066. höfdingiar veitto hönom; enn þvi feckt þú eigi at allt landz-folk stód i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr lendz-lydr villdi hafa Iátvárd at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ec sva gera, at meiri luti höfdingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidsinnis-menn; eigi skortir mic meira vid Haralld bródir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir slíkr fæz á Nordrlöndom sem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vetor til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr laust fyri þer. Haralldr konungr hugsadi vandliga hvat Jarl mællti, oc skilldi, at hann sagdi mart satt, oc í annan stad giördiz hann fúss til at fá ríkit. Sídan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, setto þeir þá ráda-giörd þessa, at þeir skylldo fara um sumarit til Englándz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr ord um allan Noreg, oc baud út leidángri, hálfom almenningi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hvernog förin mundi verda, mællto sumir oc tölldo upp stór-virki Haralldz konungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn sumir sögdo, at England mundi verda torsott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus stabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (istius) tibi adversaretur populus.. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non est aggressus, quod omnes regni cives Edvardum sibi vellent Regem. Quodsi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi sint præstituri: etenim Haralldo fratri nulla re, nisi Regis titulo solo, ego cedo. Omnibus notum est, in terris septentrionalibus natum non esse bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumque mihi videtur, Te XV hyemes belligerasse, ut Dania potireris, sed Angliam non velle, cujus jam Tibi facilis patet possessio.„ Haralldus Rex, sermone Jarli rite & accurate mente pensitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixisse; cui rei alia accessit, cupiditas, qua ad regnum (istud) occupandum trahebatur. Postea Rex atque Jarlus, longo & frequenti colloquio habito, id consilii statuere, ut æstate sequente in Angliam transituri, illamque terram occupaturi essent. Haralldus Rex, missis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum naviumque totius regni partem ad expeditionem imperavit, quæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, quibusdam Haralldi Regis res bello fortiter gestas enarrantibus, quare hanc ejus vires non superaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus esse difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þínga-mannalid, þeir voro menn sva fræknir, at betra var lid eins þeirra enn II Harallds manna hinna besto. Þá sagdi Úlfr stallari:

Era stallorom stillis
Stafn-rùm Harralldz iafnan
Onaudgr fær ec audar
Innan þaurf at herfa.
Ef haur breckan hrockva
Hrein skulom tveir fyri einom
Ungr kendak mer undan
Annat Þínga-manni.

Úlfr stallari andadiz þat var. Haralldr konungr stód yfir grepti hans, oc mællti er hann geck frá: Þar liggr nú sá er dyggvastr var oc drottin hollastr. Tosti Jarl sigldi um varit vestr til Flæmingialandz, á móti lidi því er hönom hafdi fylgt utan af Englandi, oc því ödro er safnadiz til hans bædi af Englandi oc þar í Flæmingia-landi.

multitudine abundantem, copiasque, quæ Thingamannorum vulgo vocabantur, viris constare adeo strenuis, manuque & consilio promtis, ut earum copiarum unus duos præstantissimorum Haralldi militum fortitudine vinceret Tum vero Ulfus Aulæ Magister ita cecinit: A. D. 1066.

Non est Aulæ Magistris Regis
Proræ areolam Haralldi, perpetuo
Haud invitus accipio divitias,
Intra opus sese subducere.
Quodsi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, retro,
Aliud (eqvidem), Thingmannorum.

Ulfus aulæ Magister eo vere mortem obiit. Haralldus Rex (ipse) sepulcro ejus adstitit, qvi discedens: "ibi, inqvit, "nunc jacet (defunctus) qvi ad omnia officia fidissimus Domino fuit, & ejus amantissimus." Tostius Jarlus eodem vere in Flamingorum terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occursurus, tam qvæ ex Anglia eum fuerant comitatæ, qvam aliis, qvæ cum ex Anglia, tum ex Flandria ad eum confluxere.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs safnadiz saman í Solundom. Enn er Haralldr konungr var búinn, at leggia út or Nidarósi, þá geck hann ádr til Skrínis Ólafs konungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans oc negl, oc læsti sídan Skríninο, enn kastadi

SOMNIUM GYRDII.

Copiæ Haralldi Regis in Solundis congregabantur. Cæterum Haralldus Rex, itineri jam paratus ac Nidrosia discessurus, scrinium Olafi Regis accessit, qvo aperto, comam ejus totondit, ungvesqve præcidit; hoc facto, cum scrinium clauserat, claves in fluvium

A. D. 1066. kaſtadi lyklinom út á Nid; enn ſumir ſegia, at hann kaſtadi utanbordz fyrir Agdaneſi; oc hefir eigi ſídan verit upplokıt Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórda tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, ſudr til mótz vid hitt. Þar kom ſaman lid mikit, ſva at þat er ſögn manna, at Haralldr konungr hefdi nær CC ſkipa, oc umfram viſtahyrdingar oc ſmá-ſkútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreymdi mann þann er var a konungs ſkipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var ſtadr a konungs ſkipino, oc ſá uppá eyna, hvar tröll kona ſtód mikil, oc hafdi ſkálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc ſia yfir öll ſkip þeirra, oc þótti hönom fugl ſitia á hveriom ſkip-ſtafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víſo:

Viſt er at allvalldr auſtan
Eggiaz veſtr at leggia
Mót vid marga knútu
Minn ſnúdr er þat prúda.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ſer beito
Steik af ſtódi Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc ſtafna fylgi ec því iafnan.

fluvium Nid projecit; quidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projeciſſe, nec unqvam poſtea apertum fuiſſe Regis Olafi Sancti ſcrinium. Tunc temporis ab ejus cæde XXXV erant præterlapſæ hyemes, trigiuta quoque & quinque hyemes ipſe in hoc terrarum orbe vixit. Haralldus Rex militum manum, qva ipſe erat ſtipatus, auſtrum verſus (cæterarum) ſuarum copiarum in occurſum duxit. ibi ingens coactus eſt exercitus, adeo ut memoriæ ſit proditum, Haraldum Regem claſſem habuiſſe CC fere navium (bellicarum), præter naves commeatum portantes, minoresque lembos. Claſſe in anchoris juxta Solundas ſtante, ſomnium ſomniavit homo, in navi Regis conſtitutus, Gyrdius nomine. Viſus eſt ille ſibi per ſomnium in Regia navi conſtitutus foeminam videre ingentem in inſula ſtantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera enſem falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium claſſem proſpiciens ſingularum in puppibus videre ſedentes volucres, aquilas omnes atque corvos, foeminamque audire giganteam hoc carmen canentem:

Certum eſt, Monarcham ab oriente
Stimulis agi, ut occidentem petat:
Ponat ut multos oſſium nodos,
Meo (ſane) quæſtui id erit, nobiles.
Poteſt (jam) ſtragium avis eligere,
Exſpectat ea multum ſibimet eſcæ,
Aſſam carnem ex Giukii equis,
Proræ inſidens, me ſemper comite.
Proræ inſidens, me ſemper comite.

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á skipi Því, er skamt lá frá skipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz siá flota Haralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann sá á landino fylking mikla, oc þótti sem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyri lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc sat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blód um kiaptana; enn er hann hafdi þann etit, þá hastadi hon ödrom í munn varginom, oc sídan hveriom at odrom, enn hann gleypti hvern. Hon qvad:

Skód lætr skína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr ser aurnis ióda
ófór konungs giörfa.
Sviptir í svardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulfs munn litar innan
Odlát koma blódi
Odlát kona blódi.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Harralld konung dreymdi um nótt, at hann væri i Nidarósi, oc hitti Ólaf konung bródr sinn, oc qvad Ólafr víso fyrir hönom:

SOMNIUM THORDI.

A. D 1066.

Thordi nomine dictus est vir quidam, classiariorum navis unus, quæ haud procul a navi Regis posita erat. Ei nocte quadam per somnium visa est Haralldi Regis classis terram accedere, quam se scire sibi visus est esse Angliam, & in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraque parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coëlum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obequitare visa est foemina ingens generis gigantei lupo vecta, qui hominis cadaver ore portabat, ex quo sangvis utrinque fluebat. Eo comesto, aliud cadaver in os lupi illa ingessit, posteaqve aliud post aliud, qui omnia devoravit. Tum ea cecinit:

Armata acies facit rubrum splendere
Clypeum, re inclinante ad prælium;
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirsutæ os (vastum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lupi voracis os tingit intrinsecus,
Id operis urgens, foemina sangvine.

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Haralldus Rex per somnium sibi visus est nocte qvadam Nidrosiæ versari, ibique fratrem Olafum convenire, qui hoc sibi cecinit carmen:

A. D. 1066.

Gramr vá frægr til fremdar
Fleſtan ſigr en Digri
Hlaut ec því at heima ſátom
Heilagt fall til vallar.
Uggir ec enn at tiggi
Ydr mani feigd of byrion
Traullz gefit fákom fyllar
Líks velldrat Gud slíko.

Rex reportavit celebris ad gloriam
Plerumqve victoriam ille Craſſus;
Corvi, qvandoqvidem domum redii,
Lapſu ego ſancto (cæſus) in terram,
Metuo ego, ne (jamjam) o! Rex
Vobis ſit mors cita fato deſtinata,
Lamiæ & detis eqvis ſaginam
Avidæ; non efficit id divinum Numen.

Margir adrir draumur oc fyriburdir voro þá ſagdir, oc fleſtir dapurligir. Haralldr konungr, ádr hann fór af Þrándheimi, hafdi þar látit taka til konnungs Magnus ſon ſinn, oc ſetti hann til ríkis í Noregi, er konungr fór í braut. Þora Þórbergs dóttir var oc eptir, enn Elliſif drottning fór med hönom, oc dætor hennar Maria oc Ingigerdr. Ólafr, ſon Haralldz konungs, fór oc med hönom or landi.

Plurima alia ſomnia & portenta tunc ſunt relata, ſiniſtri pleraqve & diri ominis. Antequam Haralldus Rex e Thrandhemia diſceſſit, filium ſuum Magnum ibi in Regem accipi curavit, quem regno Norvegiæ præfecit gubernando, dum aberat ipſe Rex Haralldus. Thora Thorbergi filia etiam remanſit, ſed abiit cum eo Eliſabetha Regina, nec non filiæ ejus Maria & Ingegerda. Olafus, Haralldi Regis filius, ei etiam ex patria ibat comes.

ORROSTA VID SKARDABORG.

Enn er Haralldr konungr var búinn, oc byr gaf, ſigldi hann út á haf, oc kom af hafi vid Hialtland, enn ſumt lid hans kom vid Orkneyar, lá Haralldr konungr ſkamma hríd vid Hialtland, ádr hann ſigldi til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit, oc Jarlana Pál oc Erling, ſyni Þorfinnz Jarls; enn let þar eptir Elliſif drottning oc dætor þeirra Mariam oc Ingigerdi. Þadan ſigldi hann veſtr fyri Skotland, oc ſva fyrir England, oc kom

PRÆLIUM JUXTA SKARDABURGUM (SCARBOROUGH).

Itineri autem accinctus Haralldus Rex, flante vento ſecundo, mari ſe commiſit, appulitqve ad Hialtlandiam pars vero copiarum ejus ad inſulas Orcadas. Poſt exiguam apud Hialtlandiam moram, Haralldus Rex ad Orcadas navigavit, unde magnam copiarum multitudinem ſecum duxit, nec non Jarlos, Paulum atqve Erlendum, Thorfinni Jarli filios, relictis ibi Eliſabetha Regina, atqve filiabus Maria & Ingigerda. Inde occidentem verſus primum Scotiæ

kom þar vid land, er heita Kliflönd, þar geck hann á land, oc heriadi þegar, oc lagdi landit undir sic, oc feck einga vidstödo. Sídan lagdi hann til Skardaborgar, oc bardiz þar vid borgar-menn; hann geck uppá bergit þat, sem þar verdr, oc let þar göra bál mikit, oc leggia í elld. Enn er bálit logadi, tóko þeir forka stóra, oc skuto bálino ofan í bæinn, oc tók þá at brenna hvert hús af ödro, gafz þá upp allr stadrinn; drápo Nordmenn þar mart manna, enn tóko fe allt þat er þeir fengo; vard þá Enskom mönnom engi kostr annar fyrir höndom, ef þeir skylldo hallda lífino, nema gánga til handa Haralldi konungi. Lagdi hann þá undir sic landit allt, þar er hann fór. Sídán lagdi Haralldr konungr med allann herinn sudr med landi, oc lagdi at vid Hellornes, kom þar samnadr í móti hönom, oc átti Haralldr konungr þar orrosto, oc feck sigr.

Scotiæ deinde Angliæ littora prænavigavit, ubi ad terram appulit loco, qvi Klifland dicitur; his in terram ascensione facta, mox belligerare orsus, regionem istam sibi subegit, nemine resistente. Postea ad Skardaborgum appulsus, cum civibus prælium iniit. Hic ascenso monte, qvi ibi est (vicinus), pyram ibi ingentem exstrui atqve igne succendi jussit. Qva flammam late spargente, arreptis ingentibus longuriis, pyram ardentem in urbem detruserunt, ubi ædium aliqvam invadente igne, tota dedita est civitas. Hic Nordmanni, multis civium occisis, bona omnia qvæ capere potuere, diripuerunt; qvare Anglis, si vitam vellent servare, nulla alia reliqva erat conditio, qvam se suaqve omnia potestati Regis permittere, qvi totam, qva transiit, regionem suæ ditionis fecit. Postea Haralldus Rex cum tota classe littora austrum versus circumvectus, ad promontorium Hellornes appulit, ubi occurrente, qvi (eam in rem) collectus erat, exercitu, prælio congressus Haralldus Rex victoriam reportavit. A. D. 1066.

FRA FYLKING JARLANNA.

Sídan lagdi Haralldr konungr til Humbro, oc upp eptir ánni, oc lagdi þar vid land. Þá voro Jarlar upp í Iorvík Mauro-Kári Jarl, oc Valþiófr Jarl af Hunda-túnom, bródir hans, oc höfdo óvígan her. Þá lá Haralldr konungr í Uso,

DE ACIE JARLORUM.

Postea Rex Haralldus ad Humbrum fluvium classe vectus, amnemqve ingressus, ad terram ibi classem appulit. Hic Eboraci commorabantur Jarli, Maurokarius Jarlus atqve Valthiofus Jarlus de Hundatuno, frater ejus, invicta & ingenti qvam maxime

A. D. 1066. Uſo, er herr Jarla ſótti oſan. Þá geek Haralldr konungr á land, oe tók at fylkia lidi ſino: ſtód fylkingararmrinn annar fram á ár-backann, enn annar viſſi á landit upp at díki nockoro; þat var fen diúpt oe breitt, oc fullt af vatni. Jarlar leto ſíga fylking ſína ofan med ánni, vid öllom múginom. Konungs merkit var nærr ánni, var þar allþykt fylkt, enn þunnaſt vid díkit, oc lidit þat ótrauſtaſt. Þá ſótto Jarlar ofan med díkino: veik þá fyrir armr fylkingar Nordmanna, ſá er viſſi at díkino, enn Enſkir menn ſötto þar fram eptir þeim, oc hugdo at Nordmenn mundo flýa vilia. Fór þar fram merki Mauro-Kara Jarls.

me copiarum multitudine ſtipati. In amne Uſa ſtabat claſſis Regis Haralldi, quo tempore a ſuperiori regione deſcendit Jarlorum exercitus. Tum Haralldus Rex, facta in terram exſcenſione, aciem ſuorum ordinare coepit, cujus aciei alterum cornu ad ripam amnis pertingebat, alterum vero excurrebat ad foſſam, ubi palus erat profunda lataque, atque aquæ plena. Jarli aciem ſuorum juxta amnem lento gradu procedere fecerunt, tota comitati copiarum multitudine. Vexillum regis amni propius ſtabat erectum, ubi qvoqve denſior multum erat acies, contra tenuior juxta foſſam ibique copiæ, in qvibus minus erat roboris. Tum Jarlis juxta foſſam arma inferentibus, cornu aciei Nordmannorum retro ceſſit, qvod ad foſſam vergebat; quare Angli cedentibus acriter inſtabant, exiſtimantes Nordmannos in fugam ſe velle conjicere. Hanc ob cauſam vexillum Maurokarii Jarli longius proceſſit.

ORROSTA VID HUMBRO.

Enn er Haralldr konungr ſá at fylking Enſkra manna var kominn ofan med díkino gegnt þeim, þá let hann bláſa her-bláſtr, oe eggiadi herin ákafliga, let þá frambera merkit Landeydona, ſnaradi þá atgaungo ſva harda, at allt hraek fyri: gördiz þá mannfall mikit í lidi Jarla. Sneriz þá lidit brátt á flótta, flýdi ſumt upp med ánni eda ofan, enn

PRÆLIUM JUXTA HUMBRUM.

Haralldus autem Rex, videns Anglorum aciem ad foſſam usque deſcendiſſe & juxta eam aciei ſuæ e regione procedere, ſigno pugnæ tuba dato, ſuos acerrime hortatus, vexillum Landeyda (terræ vaſtatricem) procedere juſſit, quo facto, tanto impetu in hoſtem ferebatur, ut omnia cedere cogerentur, maxima cum copiarum ſtrage, quæ Jarlis militabant. Quare (eorum) exercitus in fugam ſtatim eſt conjectus, fugientibus quibusdum

enn fleſt fólk lióp út á díkit, lá þar ſva þyckt valrinn, at Nordmenn mátto gánga þurfætis yfir fenit. Þar týndiz Mauro-Kári Jarl. Sva ſegir Steinn Herdíſarſon:

Þiód fórſk mörk í módo
Menn druknodo ſocknir
Drengr lá ar of ungan
Ofár Mauro-Kára,
Fíla drottinn rak flótta
Framr tók hèr á ramri
Rás fyri rauſkom víſa
Rík-lundadr vítt undan.

Þeſsa drápo orti Steinn Herdíſarſon um Ólaf, ſon Haralldz konungs, oc getr hann þeſs, at Ólafr var í orroſto med Haralldi konungi fedr ſínom. Þeſsa getr oc í Haralldz Sticka:

Lágo fallnir
I fen ofan
Valþiófs lidar
Vaſnom höggnir.
Sva at gunn hvatir
Gánga mátto
Nordmenn yfir
At nám einom.

Valþiófr Jarl, oc þat lid er undan komz, flýdi upp til borgarinnar í Iorvík, vard þár it meſta mannfall. Orroſta var midvikodag inn næſta fyrir Matthias meſso.

busdam juxta amnem, ſurſum aut deorſum, plerisqve vero in foſſam curſu tendentibus, ubi tanta jacebat cæſorum & mortuorum ſtrages, ut per paludem Nordmanni ſiccis pedibus ire poſſent. Periit eo prælio Maurokarius Jarlus. Qva de re ita Steinus Herdiſæ filius: A. D. 1066.

Populi multi periere in amne.
Viri ſuffocati ſunt, aqva merſi;
Milites jacuere mane ſupra juvenem,
Cumulis ſtrati, Maurokarium.
Virorum Dominus inſtabat fugientibus,
Strenuum agmen in fugam ſe conjecit
Citam, ſeqventi fortiſſimo Regi,
Generoſus ille, ut ſeſe ſubducerent.

Hocce carmen pepigit Steinus Herdiſæ filius de Olafo, Haralldi Regis filio, memorans ibi, Olafum cum patre ſuo Haralldo Rege, prælio interfuiſſe. Cujus (qvoqve) rei (ita) meminit carmen, dictum Haralds Sticka:

Jacuere ſtrati,
In palude ſurſum,
Valthiofi comites
Armis (illi) cæſi;
Ut pugna acres
Ire (tunc) poſſent
Nordmanni trans (foſſam)
Per cadavera ſola.

Valthiofus Jarlus, atque copiarum qvotqvot evadere potuere, ad civitatem Eboracum fuga ſe ſubduxerunt, ubi maxima hominum facta eſt ſtrages. Prælium hoc initum fuit die qvodam Mercurii, proximo ante feſtum S. Matthiæ.

A. D. 1066.

FRA TOSTA JARLI.

Tosti Jarl hafdi komit ſveſtan af Flæmingialandi til Haralldz konungs, þegar er hann kom til Englandz, oc var Jarl í öllom orroſtom þeſsom. Fór þá ſva ſem hann hafdi ſagt Haralldi konungi fyrr er þeir fundoz, at fiölldi manna dreif til þeirra í Englandi; þat voro frændor oc vinir Toſta Jarls, oc vard konungi þat mikill ſtyrkr lids. Eptir þeſsa orroſto, er ádr var fráſagt, geck undir Haralld konung lid allt um en næſto herod, enn ſumt flýdi. Þá byriadi Haralldr konungr ferd ſina, at vinna borgina, oc lögdo herinom vid Stafnfurdo-bryggior. Enn fyrir þá ſauk at konungr hafdi unnit ſva mikinn ſigr vid ſtóra höfdingia oc ofrefli lids, var allt fólk rætt oc örvæniz mótſtaudo. Þá gördo borgar-menn rád fyri ſer, at ſenda bod Haralldi konungi, oc bióðaz í valld hans, oc ſva borgina. Var þetta allt ſyſslat, ſva at Sunnodaginn fór Haralldr konungr vid öllom herinom til borgarinnar, oc ſetto þíng utan borgar konungr oc menn hans, enn borgarmenn ſótto til þíngsins; á því þíngi iátadiz allt fólk undir lýdni vid Haralld konung, oc fengo hönom giſla tíginna manna ſono, ſva ſem Toſti Jarl kunni ſkyn allra manna í þeirri borg,

DE THOSTIO JARLO.

Toſtius Jarlus ab occidente e Flandria acceſſerat ad Haralldum Regem, ut primum hic ad Angliam appulit, qui Jarlus omnibus jam dictis interfuit præliis. Hic quoque res accidit, quemadmodum is Haralldo Regi antea dixerat, quo tempore primum convenere, ut ad eos conflueret magna hominum multitudo, conſangvineorum atque amicorum Toſtii Jarli, qua multum roboris Regis acceſſit exercitui. Poſt prælium, quod ſupra eſt dictum, copiæ omnes proximarum provinciarum Regi ſe ſubmiſerunt, quædam vero fuga ſalutem quæſivere. Tum Haralldus Rex copias movit, ut civitate potiretur, & caſtra juxta pontem Stanfordenſem poſuit. Cum igitur Rex tanta potitus eſſet victoria, contra ſummos copiarum præfectos, & contra exercitum, ſuo longe majorem, omnium animis metu perculſis, ei reſiſtere auſi non ſunt. Qvare civibus, conſilio habito, viſum eſt conſultiſſimum, miſſis ad Haralldum Regem legatis, ſua omnia atqve civitatem ejus poteſtati & fidei tradere. Quæ omnia ea cura ſunt effecta, ut die dominica Haralldus Rex toto cum exercitu civitatem accedens, extra eam ſuo cum comitatu comitia poneret, ad quæ frequentes convenere cives. Eis in comitiis totus populus, promiſſo Haralldo Regi obſequio (& fide), obſides ei dedere, præcipuæ dignitatis virorum filios: ejus enim civitatis omnes incolæ Toſtio Jarlo erant perqvam noti; quo facto, Rex

borg, oc fór konungr um kvelldit ofan til ſkipanna med ſiálf-görom ſigri, oc var allkátr. Var ákvedit þíngit ſnemma mánadaginn í borginni; ſkylldi þá Haralldr konungr ſkipa ſtadin med ríkis-mönnom, oc gefa retto oc len. Þat ſama kvelld, eptir ſólarfall, kom ſunnan at borginni Haralldr konungr Gudenaſon med óvígan her, reid hann í borgina at villd oc þocka allra borgar-manna, voro þá tekinn öll borgar-lid, oc allir veggir, at eigi ſkylldi nóſn koma Nordmönnom; var þeſsi herr um nóttina i ſtadnom.

Rex veſpera ad naves deſcendit, victoria, quam ipſe ſibi comparaverat, beatus, atque animo quam maxime hilaris. Statutum fuerat, ut mane die Lunæ in civitate comitia haberentur, in quibus Rex Haralldus civitati Præfectos, conſtitueret eam gubernaturos, juraque daret & feuda diſtribueret. Eadem illa veſpera, poſt occaſum ſolis, ab auſtro ad civitatem acceſſit Haralldus Rex Godwini filius, invicta militum manu ſtipatus, qui bona civium omnium voluntate atque conſenſu oppidum intravit; quo facto, occupatis omnibus portis, atque (tam ibi quam) per muros cuſtodibus diſpoſitis, cautum eſt, ne rei (novæ) nuntius ad Nordmannos portaretur. Per noctem exercitus ille in civitate commorabatur. A. D. 1066.

UPPGANGA HARALLDZ KONUNGS.

Mána-dagin, er Haralldr konungr Sigurdarſon hafdi mataz at dagverdar máli, þá let hann bláſa til land-gaungo; býrr ſic þá herinn, oc ſkiptir lidino, hverir fara ſkulo, eda hverir eptir ſkulo vera; hann let uppgánga i hvarri ſveit II menn þar einn var eptir. Toſti Jarl bió ſic til uppgöngo med Haralldi konungi vid ſina ſveit: enn eptir varo til ſkipa-gæzlo Ólafr konungsſon, oc Páll oc Erlendr, Orkneyinga Jarlar, oc Eyſteinn

DE ASCENSU HARALLDI REGIS (AD CIVITATEM).

Die lunæ, poſtquam Haralldus Rex, Sigurdi filius, jentaculum ſumſerat, ſigno tuba data, copias in terram exſcendere juſſit, quo facto, cum ſe paraverat exercitus, copias diviſit, ſecernens quæ ituræ eſſent (ad civitatem), quæve apud naves remanſuræ, ita ut in ſingulos ordines ex navibus juſſerit binos exſcendere remanente uno (tertio). Toſtius Jarlus ſe quoque accinxit, ut cum Haralldo Rege ad urbem aſcenderet, ſuis agminibus comitatus. Navibus autem cuſtodes ſunt relicti Olafus-Regis filius, nec non Paulus & Erlendus Orcadum Jarli, atque

A. D. 1066. steinn Orri, son Þórbergs Árnasonar, er þá var ágætastr oc kærstr konungi alla lendra manna: þá hafdi Haralldr konungr heitit hönom Mario dóttor sinni. Þá var vedr forkunnliga gott, oc heitt skin. Menn leto eptir brynior sinar, enn gengo upp med skiölldom oc hiálmom, oc kesiom, oc sverdom gyrdir, margir höfdo oc skot oc boga, oc váro allkátir. Enn er þeir sótto í nánd borginni, sór í móti þeim lid mikit, sá þeir ió-reykinn, oc undir fagra skiolldo oc hvítar brynior. Þá staudvadi konungr lid sitt, let kalla til sín Tosta Jarl, oc spyrr hvat þetta lid man vera? Jarl svarar, letz þickia meiri ván, at úfridr mundi vera, let oc hitt vera mega, at þetta mundi vera nockorir frændor hans, oc leita til vægdar oc vinátto, enn fá i mót af konungi traust oc trúnat. Þá mællti konungr, at þeir mundo fyrst hallda kyrro fyrir, oc forvitnaz um herinn; þeir gördo sva, oc var lidit því meira, er náligarr sór, oc allt at siá, sem á eina ís-möl sæi, er vapnin glóado.

atque Eysteinus Orri, filius Thorbergi Arnii filii, omnium Satraparum (Norvegiæ) tunc temporis inclytissimus & Regi carissimus, cui Rex filiam suam Mariam conjugem promiserat. Eximia eo die erat aëris clementia, atque sole splendente calor; qvare (Nordmanni) relictis loricis, adscenderunt clypeis, galeis & gæsis lanceisqve armati atqve gladiis cincti, qvidam sagittas etiam & arcus portantes, sed læto omnes hilariqve animo. Cæterum ubi civitati appropinqvarunt, ingens iis in occursum venit exercitus, videruntqve pulveris nubem, ab eqvis concitatam (qvæ in aërem ferebatur), & sub nube clypeos pulcherrimos ac albicantes loricas. Hic Rex agmen suorum sistens, Tostium Jarlum vocari jussum interrogat, qvænam hæ essent copiæ? Ad qvæ respondens Jarlus dixit, verisimilius sibi videri, hostilem hic adesse exercitum, fieri tamen posse, ut consangvineorum suorum qvidam hi essent, veniam (hinc) delictorum & amicitiam qværentes, (illinc) Regis opem, fidemqve & gratiam implorantes. Tum jussit Rex suos primum consistere, ut qvænam essent eæ copiæ, explorarent; hoc facto, qvo propius accessit exercitus iste, eo major est factus, visusqve totus, armis radiantibus, acsi sparsarum esset glacierum congeries.

RAD TOSTA JARLS.

Þá mællti Haralldr konungr: tökom nú gott rád nockot oc vitrligt, þviat eigi er at dyliaz í, at ófridr er, oc mun kominn

CONSILIUM TOSTII JARLI.

Tum Haralldus Rex: "jam bonum, inqvit, atque rei conveniens consilium prudenter ineamus: non enim dubitandum aut dissimulandum,

kominn konongr fiálfr. Þá fvaradi Jarl: þat er it fyrfta, at fnúa aptr fem fkiótaft til fkipa, eptir lidi voro oc vápnom, veitom þá vidrtöko eptir efnom; enn at ödrom koftom lárom fkipin gæta var, oc eigo þá riddarar eigi valld yfir ofs. Þá fagdi Haralldr konungr: annat rád vil ec hafa, at fetia hina fkiótufto hefta undir þriá vafka drengi, oc rídi þeir fem hvatligaft, oc fegi lidi voro, man þá fkiótt koma ofslidveizla, fyri því at Englizmenn fkulo eiga enn fnarpa hrid, ádr enn ver berim inn lægra lut. Þá fagdi Jarl, bad konung ráda þesso fem ödro, letz oc vera eigi giarn at flýa. Þá lèt Haralldr konungr fetia upp merki fitt Land-eydo; Frirekr het fá er merkit bar.

dum, hoftem adeffe, inimica portantem; Rex fine dubio ipfe advenerit." Ad quæ refpondit Toftius: "primum erit, ut quam fieri poffit ocyffime ad naves reverfi, copias ibi relictas nobis jungamus, & arma capiamus, quo facto, pro viribus aggredientem hoftem excipiemus, aut fi id non commode processerit, naves habebimus defenfores, fic equitum agmini non licebit arma nobis inferre." Hic Haralldus Rex: aliud, inquit, "confilium capiam; equos velociffimos adfcendere jubebo tres juvenum promtiffimorum, qui curfu effufiffimo equitantes, rem comitatui noftro narrabunt, quo facto, fuppetiæ nobis cito advenient; acerrimam etenim pugnam experientur Anglici homines, antequam eis inferiores redditi fuccumbimus." *Tum refpondens Jarlus dixit, fe hæc, ut cætera omnia, voluntati & confilio Regis relinquere, nec fe in fugam effe propenfum. Poftea Haralldus Rex vexillum fuum, Landeyda dictum, erigi fecit. Qui vexillum portabat, Frirekus (Frederikus) nominabatur.* A. D. 1066.

FRA FYLKING HARALLDZ KONUNGS.

Sídan fylkdi Haralldr konungr lidi fíno, let fylking lánga enn eigi þiöcka: þá beygdi hann armana aptir áak, fva at faman róko, var þat þá vídrríngr, oc iafn-þyckr öllom megin utan, fkiölldr vid fkiölld, oc fva yfir ofan, enn konungr fiálfr oc konungs fveitin var fyrir innan

DE ACIE AB HARALLDO REGE ORDINATA.

Pofthac Haralldus Rex fuas copias ordinavit, aciem longam inftruens, fed non denfam, cujus deinde cornua utrimqve retroflexit, ita ut ibi jungerentur, quo modo in orbem formata eft acies ingentem, pari ubiqve denfitate, clypeoqve clypeum tangente, tam in prima acie ftantium, quam his proximorum, ipfe

A. D. 1066 innan hrínginn, oc þar merkit; þat var oc valit lid; oc í ödrom ſtad var Toſti Jarl med ſina ſveit, hafdi hann annat merki: var fyrir því ſva fylkt, at konungr viſsi, at ridarar voro vanir at rída á ridlom, oc þegar aptr. Nú ſegir konungr, at hans ſveit oc Jarls ſveit ſkal þar fram gánga, er meſt er þörf; enn bog-menn varir ſkulo þar oc vera med oſs, enn þeir er fremſtir ſtanda, ſkulo ſetia ſpiótz-hala ſína í iörd nidr, enn ſetia oddana ſyri brióſt riddorom; ef þeir ría at, enn þeir er næſtir ſtanda, ſeti ſína ſpiótz-odda ſyri brióſt heſtom þeirra.

ipſe autem Rex Regisqve comitatus intra orbem erant, & ibi quoque vexillum. Hæc lecta erat acies; ſtabatqve alio loco Toſtius Jarlus, & ille ſuo ſtipatus comitatu, aliudqve habens vexillum. Cæterúm ea de cauſa dicto modo ordinata erat acies, qvod ſciret Rex, more inter equites eſſet receptum, turmatim adeqvitare, moxqve recedere. Qvare juſſit Rex, ut ſua nec non Jarli cohors in aciem procederent, ubi neceſſitas potiſſimum (eorum operam) poſtulabat, ut iis quoque jungerentur ſagittarii, & ut in primo ordine ſtantes, fixis in terra haſtilibus (lancearum) mucrones equitum pectoribus objicerent, ſi adeqvitarent, eisqve proxime ſtantes haſtarum pectoribus eqvorum objicerent cuſpides.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Haralldr konungr Gūdinaſon var þá kominn med her óvígan, bædi riddara oc fót-gángandi menn. Haralldr konungr Sigurdarſon reid þá um fylking ſína, oc ſkyniadi hvernog fylkt var; hann ſat á ſvörtom heſti bleſottom, heſtrinn fell undir hönom, oc konungr af fram; ſtód hann upp ſkiótt, oc mællti: fall er farar-heil. Þá mællti Haralldr Engla konungr til Nordmanna þeirra, er med hönom voro: kendo þer þann inn mikla mann, er þar fell af heſtinom, vid hinn blá kyrtil, oc hinn

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Haralldus Godwini filius jam acceſſerat, invicta tam equitum qvam peditum manu comitatus; qvo tempore Rex Haralldus Sigurdi filius ſuorum aciem obeqvitabat, eam ordinatam curatius inſpiciens. Vehebatur is eqvo nigro, frontem macula alba notato, qui lapſus pedibus, Regem in terram pronum effudit. Ille celeriter in pedes erectus: «lapſus, inqvit, itineris feliciter proceſſuri eſt omen.» Tum Haralldus Anglorum Rex Nordmannos allocutus, qvi in ejus exercitu erant, interrogavit, anne virum cognoſcerent illum ingentem, qvi ex eqvo lapſus fuerat, cærulea tunica indutum, & galea pulcherrima

hinn fagra hiálm? Þat er konùngr fiálfr, fögdo þeir. Engla konungr fagdi: mikill madr oc ítrmannligr; oc er þat vænna, at farinn fe nú at hamingio.

cherrima caput tectum? ad quæ respondentibus illis, ipsum esse Regem, dixit Anglorum Rex: "Vir qvidem ille magnus est & specie augustus, sed ut auguror, à fortuna jam destitutus." A. D. circa 1066.

FRA TALI HÖFDINGIA.

Riddarar XX rído fram af Þínga-manna lidi fyri fylking Nordmanna, oc voro albryniadir, oc fva heftar þeirra; Þá mællti einn riddari: hvart er Tosti Jarl í lidino: hann fvarar: eigi er því at leyna, her muno þer hann finna. Þá mællti einn riddarinn: Haralldr konungr, bródir þinn, fendir þer kvedio, oc þau ord med, at þu skallt hafa grid oc Nordumbraland allt, oc helldr en eigi vilir þú til hans neigiaz, þá vill hann gefa þer þridiong ríkis fíns alls med fer. Þá fagdi Jarl: þá er nockot bodit annat enn úfridr oc fvívirding, fem í vetr, oc hefdi þá verit þetta bodit, þá væri margr fá madr á lifi, er nú er daudr, oc betr myndi þá ftanda til ríki í Englandi. Nú tek ec þenna koft, edr hvat vill hann þá bióda Haralldi konungi Sigurdarfyni fyri fitt ftarf? Þá mællti riddarinn: fagt hefir hann þar nockot frá, hvers hann mun hönom unna af Englandi VII fóta rúm, eda því lengra fem hann er hærri enn adrir menn

DE COLLOQVIO IMPERANTIUM.

Viginti eqvites, ex Thingmannorum exercitu adeqvitantes, Nordmannorum aciem accessere, ipsi ut & eorum eqvi toti loricati. Tum eqvitum qvodam interrogante, an Tostius Jarlus ibi in acie versaretur, ipse respondet: "vos eqvidem non lateat, eum hic a vobis inveniri posse." Ad quæ eqvitum unus: "Haralldus Rex, inqvit, frater tuus, missa tibi salute atqve hoc nuntio, pacem atqve totam offert Northumbriam; atqve potius, qvam ut ad ejus partes ac amicitiam flecti nolis, tertiam totius regni tibi dare vult partem." Hic Jarlus: "alia eqvidem, inqvit, jam offeruntur, qvam inimicitia, bellum atqve contumelia, prout (proxime præterlapsa) hyeme est factum; qvodsi hæc tunc temporis fuissent oblata, multi in vivis essent homines, qvi nunc interierunt, meliorqve longe Anglici regni rerum status. Verum si has oblatas ego accepe-rim conditiones, qvam Haralldo Regi, Sigurdi filio, offert laboris (impensi) compensationem?" Ad quæ eqves ille: "etiam, inqvit, paucis indicavit, qvid ex Anglia ei concessum velit, terræ spatium septem pedum aut nonnihil majus, qvantum is altitudine alios

A. D. 1066. menn. Þá sagdi Jarl: farit þer nú oc segit Haralldi konungi, at hann skylldi búaz til orrosto; annat skal satt vera at segia med Nordmönnom, enn at Tosti Jarl fór frá Haralldi konungi Sigurdarsyni, oc í fianda-flock hans, þá er hann skylldi beriaz í Englandi vestr: helldr skulo ver allir taka eitt rád, deyia med semd, eda fá England med sigri. Þá rido aptr riddarar. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarson vid Jarl: hverr var þessi inn mál-snialli madr? þá sagdi Jarl: þat var Haralldr konungr Gudenason. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarson: of-lengi voro ver þesso leyndir; þeir varo sva komnir fyri lid vart, at eigi myndi þessi Haralldr kunna at segia bana-ord varra manna. Þá sagdi Jarl: satt er þat, herra, óvarliga fór slíkr höfdingi, oc vera mætti sva sem þer segit; oc sá ec þat, at hann villdi mer grid bióda oc ríki mikit, enn ec verá banamadr hans, ef ec segda til hans; vill ec helldr at hann se minn bana-madr, enn ec hans, ef annathvert skal vera. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarson til sinna manna: lítill madr var þessi, oc stód steigrliga í stig-reiponom. Sva segia menn, at Haralldr konungr Sigurdarson qvad víso þessa:

Fram

alios homines superat." Tum Jarlus: "abeuntes igitur, ait, Haralldo Regi nuntii ferte mandatum, ut ad prælium se accingat; aliud quidem, qvod inter se verum loquentur, habebunt Nordmanni, quam Tostium Jarlum, Haralldo Rege Sigurdi filio relicto, hostium ejus partibus & agmini se socium adjunxisse, qvo tempore ad occidentem in Anglia prælium erat initurus. Omnibus nobis eadem potius erit mens, idem propositum, honestam obire mortem, aut Angliæ victoria potiri." Ad suos remeantibus eqvitibus, Haralldus Rex, Sigurdi filius, Jarlum interrogavit, quisnam esset vir ille oris adeo diserti? quo respondente, Haraldum Regem fuisse, Godwini filium, Haraldus Rex, Sigurdi filius: "enimvero, inqvit, juste diutius id nobis fuit occultum: nostram enim aciem adeo accesserant illi, ut iste Haralldus cladis & cædis nostrorum nuntius non esset rediturus." Ad quæ Jarlus: "vera, ait, loqveris tu, Domine, nimis incaute se gessit tantæ dignitatis Princeps; fieri (eqvidem) possent, quæ Tu loqveris: verum cernens, eum pacem mihi atqve amplum regnum velle offerre, me contra necis in eo patratæ fore reum, si eum proderem, malui illum me occisurum, quam me illum, si alterutrum fieri fuerit necessum." Tum suos allocutus Rex Haraldus, Sigurdi filius: "exiguæ, inqvit, staturæ erat vir iste, verum is stapedibus suis firmiter inhæsit." Memoriæ produnt homines, Regem Haraldum Sigurdi filium hoc carmen cecinisse:

Prorsum

A. D. 1066.

Fram göngo ver
I fylkingo
Brynio laufir
Und blár eggiar.'
Hiálmar fkína
Hefkat ec mína
Nú liggr fkrúd vart
At fkipom nidri.

Prorfum eamus
Nos in aciem,
Loricas nudati
Lividos fub gladios.
Galeæ micant,
Non habeo meam,
Jam jacet ornatus
Nofter in navibus.

Emma het brynia hans, hon vár fíd, fvat at hon tók á mit bein hánom, oc fva fterk, at alldri hafdi vapn á feft. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarfon: þetta er illa ort, oc mun verda at göra adra betri; þá qvad hann:

Erat ei lorica, Emma dicta, prolixa adeo, ut ad mediam promineret furam, & adeo firma, ut armis omnibus femper impenetrabilis fuiffet. Tum Rex Haraldus, Sigurdi filius: "inconcinnum, inqvit, & rude fuit iftud quod cecini, qvare aliud meliusqve carmen pangam, neceffe eft.„ Tum hæc cecinit:

Kriúpom ver vid vapna
Valteigs brákan eigi
Sva baud hilldr at hialldri
Halld-ord í bug fkialldar.
Hátt bad mic þar er mættuz
Menfkord bera fordom
Hlackar ís oc haufar
Hiálm ftall í gny málma.

Serpimus nos in armorum,
Stragis in campo, ftrepitu minime,
Ita juffit Hillda nos in prælio,
Perftans, fub ventrem cavum fcutorum.
Alte me monuit, ubi occurrunt,
Virgo illa geftare olim,
Gladii micantes atqve crania,
Galeæ fedem, in ftrepitu metallorum.

Þá kvad oc Þiódolfr:

Tunc hoc qvoqve cecinit Thiodolfus:

Skalka ec frá þótt fylkir
Falli fiálfr tii vallar
Gengr fem Gud vil úngom
Grams erfingiom hverfa.
Skína fól á fyni
Snarráds en þá báda
Haralldz ero haukar görfir
Hefnendr konungs efni.

Non fum ego, qvamvis Rex
Ceciderit ipfe, ftratus in campis,
Eat res ut vult Deus, juvenibus
Regis hæredibus defuturus.
Splendor folis non cadet in filios
Confiliis promti, antequam ambo
Haralldi fuerint accipitres parati,
Patrem ulturi, Reges futuri.

A. D. 1066.

UPPHAF ORROSTONNOR.

Nú hefr upp orrosto, oc veita Enskir menn áreid Nordmönnom, verdr vidtakan hörd, vard óhægt Enskom mönnom, at rída at Nordmönnom, fyri kesionom, oc rido þeir í hríng um þá, var þar þá fyrst laus orrosta, medan Nordmenn helldo vel fylkingonni, enn Enskir menn rido at hart, oc þegar frá, er þeir fengo eigi at syst. En er Nordmenn sá, at þeim þótti, blaudliga atridit, þá sótto þeir eptir þeim, oc villdo reka flóttann; enn er þeir höfdo brugdit skialld-borginni, þá rido Enskir menn at þeim öllom megin, oc báro á þá skot oc spiót. Enn er Haralldr konungr Sigurdarson sá þat, geck hann fram í orrosto þar er mestr var vapnaburdrinn, vard þar þá hin hardasta orrosta, oc fell mikit lid af hvaromtveggiom. Þá vard Haralldr konungr Sigurdarson sva ódr, at hann lióp allt fram or fylkingonni, oc hió bádom höndom, hellt þá hvarki vid hönum hiálmr ne brynia; þá stucko frá hönom allir þeir er næstir voro: var þá vid siálft, at Enskir menn mundi flýia. Sva segir Arnorr Iarla-skálld:

Hafdi brióst ne bifdiz
Böd-snart konungs hiarta
I hiálm þrimo hilmir
Hlit styggr fyri ser lítit.

Þars

EXORDIUM PRÆLII.

Jam prælium oriebatur, cum Angli in Nordmannorum aciem (ferociter) sunt invecti, quibus fortiter hostem excipientibus, Anglis non successit factus ab equitibus in Nordmannos impetus, ob projecta gæsa, qvare Anglis circumcirca illic obequitantibus, primum leviter & sparsim conseruere manus, qvamdiu Nordmanni ordines aciei probe servarunt. Anglis acriter qvidem se ingerentibus, sed ubi in vanum cecidit impetus, mox recedentes effusi fugientibus instare voluerunt; qvare cum aciei scutis munitæ ordines laxaverant, Angli undiqve in eos invecti, missilia & jacula ingerebant. Qvo viso, Rex Halldus Sigurdi filius, in primam processit aciem, ubi arma confertim maxime ingerebantur; qva re factum est, ut ex acie ipse procurrens, ad utramqve manum obvios prosterneret, tanto impetu, ut adversus ictus sævientis nec galeæ nec loricæ impenetrabiles essent; qvare ejus vim fugientibus omnibus, qvi proximi fuere, eo jam ventum erat, ut Angli fugam circumspicerent; cujus rei ita meminit Arnorus Jarlaskalld:

Habuit tutamen, neqve trepidavit
In pugna strenuum Regis cor
In galeæ procella Princeps
Satis, iratus, ante se exiguum.

Ubi

Þars til þengils herfa
Þat fá har atfkatna
Blódrögr hiörr hins bárra
Beit döglinga hneitis.

Ubi Regis & Principis Herferorum,
Id vidit exercitus, qvod viros hostes
Cruentus gladius istius nudi
Momordit Reges repellentis.

A. D. 1066.

FALL HARALLDZ KONUNGS SIGURDARSONAR.

CÆDES HARALLDI REGIS SIGURDI FILII.

Haralldr konungr Sigurdarfon var loftinn auro í oftinn, þat var hans bana-fár, fell hann þá oc aull fú fveitin, er framgeck med hönom, nema þeir er aptr opodo, oc helldo þeir merkino; vard þá enn inn hardafti bardagi, geck þá Tofti Jarl undir konungs merkit: tóko þá hvarirtveggio at fylkia annat finni, oc vard þá á dvöl miöc löng oroftonni. Þá qvad Þiódolfr:

Haralldus Rex Sigurdi filius, sagitta guttur trajectus, qvod vulnus ei erat lethiferum, cecidit ibi, totaqve militum manus, quæ ex acie progressum fuerat comitata, exceptis qvi ad suos sensim retrocessere, vexillum portantes. Hic iterum acerrimum recruduit prælium, Tostio Jarlo sub Regis succedente vexillum. Postea utrimqve aciem denuo ordinare coeperunt, qvo tempore ab pugna diu cessatum est. Tunc Thiodolfus hoc cecinit:

Aulld hefir afrád golldit
Illt nú qved ec her ftilltan
Baud þeffa ferd þiódom
Þarflauft Haralldr auftan.
Sva lauk fiklings æfi
Snjalls at ver rom allir
Lofdungr beid inn leyfdi
Lífs grand í ftad vandom.

Populus censum & vectigal pependit
Malum, jam dico exercitum subsistere,
Imperavit hocce iter gentibus
Non necessario Haralldus ab ortu,
Ita desiit Regis vita.
Celeberrimi, ut simus omnes,
Regem mansit illum laudatum
Vitæ jactura, in loco pessimo.

Enn ádr en faman figi en fídari orroftan, þá baud Haralldr Gudenafon grid Tofta Jarli bródr fínom, oc þeim mönnom ödrom, er þá lifdo eptir af lidi Nordmanna; enn Nordmenn æpdo upp allir fenn, oc fögdo fva, at hverr fkylldi falla of þveran annan, fyrr en þeir gengi til grida vid Enfka menn. Æpdo þá

Antequam vero coaluit prælium posterius, Haralldus Godwini filius Tostio Jarlo fratri, una cum cæteris omnibus, qvi ex Nordmannorum copiis erant superstites, pacem & vitam obtulit. Contra Nordmanni omnes, sublato clamore, uno dixerunt ore, se prius casuros, cæsos alium supra alium, quam vitam & pacem Anglis acceptam velle referre;

A. D. 1066. Þá hverirtveggio her-op, tókz þá orrosta í annat sinn. Sva segir Arnorr Jarla-skálld:

Eigi vard ens ægia
Audligr konungs daudi
Hlífdot hlenna sosi
Hoddom rodnir oddar.
Helldr kuro meirr ins mæra
Milldings en grid villdo
Of fólk snaran fylki
Falla lids-menn allir.

referre; qvare belli clamore utrinqve sublato, prælium denuo restauratum est. Hac de re ita cecinit Arnorus Jarlaskalld:

Haud erat illius metuendi
Felix Regis obitus;
Non pepercerunt nebulones sopienti
Auro multo ornatæ cuspides.
Potius elegerunt illustris illius
Principis, qvam vitam & pacem petere,
Circa Principem populi
Cadere, milites omnes.

ORRA-HRID.

Eysteinn Orri kom í því bili frá skiponom med því lidi, er hánom fylgdi, voro þeir albryniadir, feck þá Eysteinn merki Haralldz konungs Landeydona: verdr nú orrosta í þridia sinn, oc var sú hinn snarpasta, fello þá miöc Enskir menn, oc var vid siálst at þeir mundi flýia. Sú orrosta er köllod Orra-hríd. Þeir Eysteinn höfdo farit sva ákafliga frá skiponom, at þeir voro fyrr sva módir, at náliga voro þeir ófærir, fyrr enn þeir komo til orrosto, enn sídan voro þeir sva ódir, at þeir hlífdo ser eigi medan þeir mátto uppistanda; at lycdom steypdoz þeir or hrínga-bryniónom, var þá Enskum mönnom hægt at finna högg-stadi á þeim, enn sumir sprúngo med öllo, oc dó ósárir, fell náliga

ORRII PROCELLA.

Eysteinus Orrius illo temporis momento à navibus accessit, copiis stipatus, qvæ cum comitabantur, loricatis omnibus. Eysteinus, vexillum Regis assecutus, Landeyda dictum, tertio prælium instauravit, in qva maxima animorum & virium contentione pugnatum est, Anglorum magna cadente multitudine, adeo ut ipsi fugæ proximi essent. Pugna illa vocata est Orrii procella. Eysteinus ejusqve comites viam à navibus vehementer adeo festinaverant, lassitudine ideo ita confecti, ut ad omnia fere essent inepti ac destituti viribus, anteqvam prælium inirent; qvod postqvam inirent, eo furore in hostem ruebant, ut scutis corpora non tegerent, qvamdiu pedibus stare potuere. Ad ultimum loricas abjicientes, ictibus qvos intulere Angli, toto patebant corpore, qvidam etiam, lassitudine penitus confecti, absqve vulneribus necabantur. Tota fere

náliga allt ftór-menni Nordmanna. Þetta var inn efra lut dags; vard þat fem von var, at þar voro enn eigi allir iafnir, flýdo margir, oc þeir er fva komoz undan, at ymiffa audno báro til; gördi oc myrkt um kvelldit, ádr en lokit væri öllom mann-dráponom.

fere hic periit Nordmannorum nobilium & Satraparum turba. Factum est hoc, die ad vesperam vergente; acciditqve hic, quod exspectari potuit, ut idem omnium non esset fatum: multi (enim) fuga salutem qvæsivere, evaserunt quoque alii, qvibus fors variis favebat modis, dieque vesperascente tenebræ obortæ sunt, antequam finita est hominum strages. A. D. 1066.

FRA STYRKARI STALLARA.

Styrkár Stallari Haralldz konungs Sigurdarfonar, kömz á brot, ágætr madr; hann feck heft, oc reid fva brott um kvelldit, gördiz á vindr nockr helldr fvalr, enn Styrkárr hafdi eigi klædi fleiri en fkyrto eina, oc hiálm á höfdi; oc nöckvid fverd í hendi fer. Hönom fvaladi, er hann hratt af fer mædinni, þá kom í móti hönom vagn-karl einn, oc var í kaufungi fódrodom, þá mællti Styrkárr: villto felia mer kaufunginn bóndi? eigi þerna, fvarar hann, þú mant vera Nordmadr, kenni ec mál þitt. Þá fagdi Styrkárr: ef ec em Nordmadr, hvat villtu þá? bóndi fvarar, ek vilda drepa þic, enn nú er fva illa, at ec hefir eigi vapn til, þat er nýtt fe. Þá mællti Styrkárr: ef þú bóndi mátt eigi mic drepa

DE STYRKARO AULÆ MAGISTRO.

Styrkarus, aulæ Magister Haralldi Regis Sigurdi filii, inter alios evasit, vir sane egregius, qvi eqvum nactus vespera inde eqvitavit, quo tempore ventus subortus est frigidus, Styrkarum non vestiente nisi indusio, præter qvod galea caput erat tectus, & gladio, qvem manu præferebat, nudo armatus; cessante ergo labore & lassitudine, frigescere coepit. Tum obvius ei factus est homo, curru vectus, & endromide s. tunica pellicea vestitus, qvem allocutus Styrkarus: "visne, inqvit, tu rustice, mihi endromidem vendere?" ad qvæ ille respondit: "non tibi eqvidem, tu sine dubio Nordmannus es, cujus rei index est mihi lingva tua." Tum interrogante Styrkaro: "qvid, si Nordmannus essem, mihi faceres?" cum responderet rusticus: "te occiderem ego, sed jam malo fato accidit, ut ad eam rem idoneis destituar armis," hic Styrkarus: "Si, inqvit, tu rustice, "me occidere non potueris,

A. D. 1066. drepa, þá ſkal ec freiſta at ec mega þic drepa; reidir upp ſverdit, oc ſetr á háls hönom, ſva at geck af höfudit; tók hann ſídan ſkinn-hiúpinn, oc lióp á heſtinn, oc fór til ſtrandar ofan. Ólafr Haralldzſon var eigi á landi med, oc er hann ſpurdi fall födur ſíns, bióz hann til brottlögo med þat lid er eptir var.

ris, tentabo ego, an te poſſim occidere,“ quo dicto, gladium vibrans, cervicem ei ita feriit, ut caput præſcinderetur, poſtea arrepta tunica pellicea, aſcenſoqve eqvo, ad littus properavit. Olafus, Haralldi filius, in terram cum cæteris non adſcenderat, qui necis patris ſui certior redditus, una cum eis, qvi ſuperſtites erant abitum paravit.

FRA VILHIALMI BASTARDI.

Vilhiálmr Baſtardr Rudo-Járl ſpurdi andlát Játvardar konungs frænda ſíns, oc þat med, at þá var til konungs tekinn á Englandi Haralldr Gudinaſon, oc hafdi tekit konungs vígſlo; enn Vilhiálmr þóttiz betr tilkominn ríkis í Englandi, en Haralldr, fyrir frændſemis ſakir þeirra Játvardar konungs; þat var oc med, at hann þóttiz eiga at giallda Haralldi ſvívirding, er hann hafdi ſlitit feſtamálom vid dóttur hans, oc af öllo þeſſo ſaman dró Vilhiálmr her ſaman í Nordmandi, oc hafdi allmikit fölmenni, oc nógan ſkipa-koſt. Þann dag, er hann reid or borginni til ſkipa ſinna, oc hann var kominn á heſt ſinn, þá geck kona hans til

DE VILHELMO NOTHO.

Vilhialmus (Vilhelmus) Nothus Rothomagi Dux, mortis Edvardi Regis, ſui affinis, certior factus, nec non in Anglia acceptum in Regem eſſe Haralldum Godwini filium, & regia inauguratione ſacratum, exiſtimavit Angliæ regnum majori, qvam Haralldo, jure ſibi deberi, nempe propinqviori cognatione (a) *cum Edvardo Rege conjuncto; ratus præterea, cauſam ſibi eſſe rependendi Haralldo contumeliam, & rupta, qvæ cum filia ſua inierat, ſponſaliorum foedera; qvibus de cauſis omnibus Vilhelmus, in Nordmannia multis contractis copiis, ingentem jam duxit exercitum claſſemqve, quanta opus fuit. Qvo die ex civitate ad naves eqvitaturus, eqvum adſcenderat, acceſſit eum conjunx, cum illo collocutura.* Qvod

(a) *Cognatio inter Wilhelmum & Edvardum erat ſane perqvam exigua & exilis: ſed magna viſa eſt Snorrio noſtro, ſibi nempe perſvadenti, Wilhelmum fuiſſe Emmæ fratrem, ideoqve poſt Edvardi, Emmæ filii mortem, regni Angliæ Haralldo propinqviorem hæredem. Verumenimvero iſtud cognationis & hæreditatis jus nullum præ ſe tulit Wilhelmus, regni Anglici habenas invadens, nec loqvuntur ſcriptores Anglici. Promiſſum ſibi ab Edvardo regnum, neglecta ab Haralldo foedera, & violata juramenta prætendebat Wilhelmus.*

til hans, oc vildi tala vid hann. Enn er hann sá þat, þá laust hann til hennar med hælinom, oc setti sporan fyri brióst henni, svo at á kaf stód, fell hon vid oc feck bana, enn Jarl reid til skips, fór hann med her sinn út til Englandz. Þar var med hanom Otta Erki-biskop bródir hans Enn er Jarl kom til Englandz, tók hann at heria, oc lagdi under sic landit, hvar sem hann fór. Vilhiálmr Jarl var hveriom manni meiri oc sterkari, oc riddari hinn mesti, her-madr mikill, oc helldr grimmr, oc enn vitrasti madr, oc kalladr eigi alltryggr.

A. D. 1066.

Quod ubi ille vidit, calce eam petiit, atque accedentis pectus calcari ita feriit, ut ad viscera penetraret (b), *quo vulnere lapsa exspiravit; cæterum Dux ad naves equitans, cum exercitu in Angliam abiit, qua in expeditione comes ei erat Otho Archiepiscopus, ejus frater* (c). *Ad Angliam appulsus Dux, bello ibi grassari coepit, & terras, quascunqve accessit, sibi subjicere. Vilhelmus Dux corporis statura & robore omnium erat præstantissimus, equitandi arte eximius, insignis bellator, sed ad sævitiam nonnihil proclivis, vir quoque sapientia insigni, at ut ferebatur, fidei per omnia non tenax.*

FALL HARALLDZ KONUNGS GUDINASONAR.

Haralldr konungr Gudinason lofadi brautferd Ólafi syni Haralldz konungs Sigurdarsonar, oc því lidi er hönom hafdi fylgt;

CÆDES HARALLDI REGIS, GODWINI FILII.

Haralldus Rex, Godwini filius, Olafo filio Haralldi Regis Sigurdi filii, copiisqve quæ eum comitabantur, nec in prælio ceciderant, libere abeundi veniam concessit. Cæterum

(b) *Hic fallitur Snorrius noster aliique rerum Septentrionalium scriptores, qui eadem tradunt: testes enim habemus scriptores Anglicos, conjugem Vilhelmi non tantum in vivis fuisse, postqvam Rex Angliæ factus est, sed & Angliæ Reginam, publica solennitate Londini coronatam. Ast Snorrium ficta, aut vana falsaqve hic narrasse, qvis crediderit? Narrat Morkinskinna, Vilhelmo expeditionem in Haralldum dissvasisse conjugem, & ideo à marito irato fuisse necatam. Sublestæ igitur fidei suspectam habuisse maritum, & indignius tractasse, veri non est absimile; sed plura hac de re dare, non hujus loci.*

(c) *Otho s. Odo ille erat frater Guilhelmi uterinus, & Episcopus Bajocensis, regni Angliæ, absente Guilhelmo, aliqvamdiu præfectus, sed Regi postea suspectus, & in carcerem conjectus, dum post mortem Guilhelmi libertati redditus, novas iterum res molitur, in arce, qvam Hornecastellum dixerunt, obsessus & ad deditionem compulsus, in Nordmanniam, ad Robertum Ducem se contulit, liberum dimittente Rege Wilhelmo Ruso.*

A. D. 1066. fylgt, oc eigi hafdi fallit í orroſtonni; enn Haralldr konungr ſneriz ſudr a England, þviat hann hafdi þá ſpurt, at Vilhiálmr Jarl Baſtardr fór ſunnan á England med lid mikit, oc lagdi landit undir ſic. Þar voro þá med Haralldi brædor hans Sveinn oc Gyrdir oc Valþiófr Jarl. Fundr þeirra Haralldz konkonungs oc Vilhiálms Jarls vard ſudr á Englandi vid Helſingia-port, vard þar orroſta mikil: þar fell Haralldr konungr oc Gyrdr Jarl bródir hans, oc mikill luti lids hans. Þat var XIX nóttom eptir fall Haralldz konungs Sigurdarſonar. Valþiófr Jarl bródir Haralldz kom á flótta undan, oc ſíd um kvelldit mætti Jarl ſveit nockorri af Vilhiálms mönnom. Enn er þeir ſá lid Valþiófs Jarls, þá flýdo þeir undan á eydiſkóg nockorn; þat var C manna. Valþiófr Jarl let elld leggia í ſkóginn, oc brenna upp allan ſaman. Sva ſegir Þorkell Skallaſon í Valþiófs flocki:

Hundrat let í heitom
Hirdmenn iöfurs brenna
Sóknar yggr enn ſeggiom
Svido kvelld var þat elldi.

Frett

terum Haralldus Rex ſuo cum exercitu, ad auſtrales Angliæ partes flexit iter, nempe nuntiis certior redditus, Ducem Vilhelmum Nothum, meridionales Angliæ regiones cum exercitu obeuntem, terras ibi ſuæ ditionis facere. Haralldo Regi tunc comites aderant fratres ejus, Sveinus atque Gyrdius, nec non Valthiofus Jarlus. Locus, in quo congreſſi ſunt prælio Haralldus Rex atque Vilhelmus Dux, erat in auſtrali Anglia, juxta Helsingorum portam (Helsingiaport) (d), *ubi acerrimum initum eſt prælium, in quo cecidit Haralldus Rex, nec non frater ejus Gyrdius, atque ingens copiarum ejus multitudo. Factum eſt hoc, poſtqvam XIX noctes à cæde Haralldi Regis, Sigurdi filii, erant præterlapſæ. Valthiofus Jarlus, Haralldi frater, fuga elapſus, ſera jam veſpera cohorti cuidam occurrit militum Vilhelmi, qvi eo viſo fuga ſe ſubduxerunt in ſylvam qvandam deſertam. Cohors illa C erat militum. Valthiofus Jarlus, igne in ſylvam immiſſo, ad unum omnes cremari juſſit* (e); *qva de re ita cecinit Thorkelus Skallii filius in carmine, Valthiofs-Flock dicto:*

Centum juſſit in ardore
Aulicos viros Regis comburi
Pugnæ Othinus, iſtis militibus
Uſtionis veſpera ea erat, ignis.

Auditum

(d) *Heſtingia port hodie Haſtings.*

(e) *Hæc ſine dubio alio tempore & longe ſerius facta ſunt. Prælio huic interfuiſſe Valthiofum, non memorant Scriptores Anglici, ſed circa an. 1075 in Vilhelmum Regem conſpiraſſe, & ejus juſſu fuiſſe occiſum. conf. Torfæi Hiſt. Norv. Par. 3. lib. 6. cap. 1.*

Frett er at firdar knátto
Flagd viggs und kló liggia
Imleitom feckz áta
Öls black vid hræ fracka.

ÆTTAR-TÖLUR.

Vilhiálmr var ſonr Rodbertz Lángaſpióz, ſonar Rikardz Rikardzſonar, Vilhiálmsſonar, Göngo-Hrolfsſonar, ſem fyrſtr vann Nordmandi, oc voro þeir allir Rudo-Jarlar, þat ero Greifar í Rothmagi í Nordmandi, hvarr eptir annan. Göngo-Hrolfr var ſonr Rögnvalldz Mæra-Jarls, bródir Þóris Jarls ens Þegianda oc Torf Einars í Orkneyom, ſem drap Halfdán Hálegg, fyrir þat hann hafdi drepit födr hans Rögnvalld Mæra-Jarl, ſem ſegir i Sögo Haralldz Hárfagra. Adalrádr konungr í Englandi átti Emmu drottningo, ſyſtur Vilhiálms Greifa Baſtards af Nordmandi; átti hann vid henni tvo ſono Játvard oc Edmund, ſem eptir hann vard konungr í Englandi, enn ſídann rekinn or landi af Knúti konungi enom Ríka í Danmörk, oc Játvardr edr Edvardr hinn helgí, ſem ſídan vard konungr

Auditum eſt, qvod viri ſint coacti A. D. 1066.
Lamiæ eqvi ſub ungve jacere;
Torva tuenti appoſitus fuit cibus
Alni eqvo ex cadaveribus Francorum.

GENEALOGIÆ. (f)

Vilhelmus erat filius Rodberti longæ haſtæ, nepos Rikardi, pronepos Rikardi, (ſenioris), abnepos Vilhelmi, qvi erat filius Hrolfi Peditis. à quo primum occupata eſt Nordmannia. Hrolfus Pedes erat filius Rögnvalldi Möriarum Jarli, frater Thoreri Taciturni atque Torf-Einari in Orcadibus, qvi occidit Halfdanum Háleg (altæ furæ) cædem patris Rögnvalldi, Möriarum Jarli, ulturus, prout in hiſtoria Haralldi Pulchricomi memoratur. Adalradus (Ethelredus) Rex Angliæ, conjugem duxit Emmam Reginam, Vilhelmi Nothi Comitis (Ducis) ſororem (g), *ex qva duos ſuſcepit filios, Edvardum atque Edmundum, qvi poſt eum factus Rex Angliæ, poſtea à Knuto Potente Daniæ Rege patria eſt pulſus* (h); *Jatvardus vero, ſive Edvardus Sanctus* (i), *poſt obitum Horda-Knuti Regis*

(f) *Hocce caput 102 ſolus habet Codex B ſive editio Heimskringlæ Peringſkioldiana; qvæ res ſuſpicioni dat locum, illud ſit interpolatum & ipſius non eſſe Snorri.*

(g) *Scriptorem noſtrum hic memoria, aut tradita ab aliis fefellere: nam Emma non erat Wilhelmi ſoror, ſed patris Wilhelmi amita. Hinc ille, exilis ſane, conſangvinitas, qvam Wilhelmum & Edvardum Confeſſorem interceſſiſſe narrant noſtri, fundamentum juris, qvo ſibi regnum Angliæ vindicavit Wilhelmus.*

(h) *Hic patrem Edmundum Regem cum filio Edmundo confundit auctor noſter. Occiſus eſt Rex Edmundus, à Duce Eadrico, Knuto Rege cædis ſi non auctore, ſaltem conſcio, ut nonnulli memorant, non patria ejectus: ſed Anglia pulſus eſt filius ejus Edmundus.*

(i) *Sancti cognomen non adhæſit Edvardo Emmæ filio, qvi Confeſſor eſt cognominatus, ſed Edvardo Edgari filio, qvi circa ann. 959 occiſus eſt.*

A. D. ungr í Englandi, eptir dauda Hörda-Knútz konungs, Knútr hinn Ríki eignadiz Emmu drottningo, eptír dauda Adalráds, oc gat vid henni Haralld oc Hörda-Knút. Edvardr konungr átti Gydo Godvins (Gvudina) dóttur, dóttr-dóttr Þórgils Sprakaleggs; hon var födr systrdóttir Sveins Úlfssonar Dana-konungs, oc átto þau Edvardr konungr eigi barn saman þar fyrir tók hennar bródir Haralldr ríki eptir Edvard konung, oc kom sva England undan ættar-stofni Adalráds konungs ens Góda. Haralldr Gudinason hafdi þá verit konungr hálfan tíunda mánad í Englandi, er hann fell, oc var þá enginn madr eptir af Godvins Jarls afkomendom, utan synir Tosta Jarls, Ketill oc Skuli, oc Gyda Harallds-dóttir; hennar feck Valdimar konungr af Holmgardi, sonr Jarizleifs konungs oc Ingigerdar drottningar, sem var dóttir Ólafs konungs Svenska: vid henni átti hann Haralld konung, sem átti Kristino dóttur Inga konungs Steinkelssonar í Svía-ríki, dætor þeirra voro Málfrídr oc Ingibiorg. Sigurdr Jorsalafari feck Málfrídar, enn sídar átti hana Eiríkr konungr Eymuni í Danmörk Enn Knútr Hertogi Lávardr feck Ingibiargar Harallds dóttur; þeirra börn voro Valdimar Dana-konungr, Kristin

gis Angliæ Rex est factus. Post mortem Adalradi Knutus Potens thori sociam accepit Reginam Emmam, cum qva genuit Halldum (k) *atque Horda-Knutum. Edvardus Rex conjugem habuit Gydam, Godvini (Gvudini) filiam, Thorgilsi Sprakaleggii ex filia neptem, quæ erat Sveini Ulfi filii, Danorum Regis, ex amita neptis. Ea atque Edvardus Rex liberos non genuere; quocirca post Edvardum Regem frater ejus (Gydæ) Haralldus regnum suscepit, qva de re Anglia Regis Adalradi Boni prosapia excidit. Haralldus Godwini filius novem menses & dimidium in Anglia regnaverat, quo tempore cæsus occubuit, viro ex posteris Godvini Jarli (Ducis) tunc superstite nullo, præter Tostii Jarli filios Ketillum & Skulium, nec non Gydam Haralldi filiam, qvam conjugem duxit. Valdimarus Holmgardiæ Rex, filius Regis Jarisleifi atque Ingigerdæ, quæ erat filia Regis Olafi Sveci. Ex ea ille suscepit Haralldum Regem, qui conjugem habuit Christinam, Ingii Regis filiam, qui erat filius Steinkeli. Eorum filiæ erant Malfrida atque Ingebiorga. Malfridam conjugem duxit Sigurdus Jorsalafar (Hierosolymæpeta) & post eum Eirikus Eymune Daniæ Rex. Ingebiorgam vero Haralldi filiam matrimonio sibi junxit Dux Knutus, Lavardus cognominatus, quorum liberi erant Valdemarus Dano-*

(k) *Haralldus sine dubio non erat Emmæ filius, sed natus ex Alfiva, priore Knuti Regis sive uxore sive concubina, conf. emendationes illustriss. Suhmii in Historia Dan. pag. 41. not. (t).*

Kriſtin, Katrin oc Margret. Valdimar konungr feck Sophiu dóttr Valaders konungs af Polen, oc Rikeze drottningar; börn þeirra Sophiu voro Knútr konungr oc Valdimar konungr, oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sörkvisſon; þeirra börn voro Sörkvir konungr oc Valdimar konungr, oc Rikiza drottning. Margret dóttir Knúts konungs Lávards átti Stíg Hvítaledr; þeirra börn voro Nicolás oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sverkiſon; þeirra ſon var Sverki konungr, fadir Johans konungs. Módir Karls konungs var Úlfhilldr drottning, dóttir Hákonar Finnzſonar, Hárekſſonar af Þiótto. Úlfhilldr átti fyrſt Nicolás Dana konung, oc ſídan Inga konung Hallſteinsſon í Svía-ríki. Sídan feck hennar Sverki Karlsſon oc Ríkitzu drottningar, ſem ſídan átti konung Eirík Knutsſon í Svía-ríki.

Danorum Rex, Chriſtina, Catharina atque Margareta. Valdemari Regis conjunx erat Sophia, filia Valaderi, Poloniæ Regis & Reginæ Rikiſſæ, ſed Valdemari atque Sophiæ liberi Knutus Rex & Valdemarus Rex, nec non Chriſtina, nupta Regi Karlo Svörkeri filio, quorum liberi erant Svörkerus Rex, & Rex Valdemarus atque Rikiſſa Regina. Margareta Regis Knuti Lavardi filia connubio juncta fuit Stigo Hvitaleder (albi corii), qui liberos genuerunt Nicolaum atque Chriſtinam, Regis Karli Sverkii filii conjugem; eorum filius erat Sverkius Rex, pater Regis Johannis. Mater Karli, Regis fuit Ulfhillda Regina, filia Hakoni, neptis Finni, proneptis Hareki in Thiotta. Ulfhillda primum nupta fuit Nicolao Danorum Regi, & poſtea Ingio Regi, Hallſteini filio in Svionia. Poſt hunc conjugem eam duxit Sverkius Karli filius atque Rikiſſæ Reginæ, quæ deinde nupta Eiriko Knuti filio, Svioniæ Regi. A. D.

FERD OLAFS HARALLDZSONAR I NOREG.

Olafr, ſon Haralldz konungs Sigurdarſonar, hellt lidi ſíno brott af Englandi, oc ſigldi út af Hrafns-eyri, oc kom um hauſtit til Orkneyia, oc var þat þar tídenda, at Maria dóttir Haralldz konungs Sigurdarſonar, hafdi ordit brád-daud þann ſama dag, oc á þeirri ſómo ſtundo, er Haralldr konungr hafdi fallit fadir hennar.

ITER OLAFI HARALLDI FILII IN NORVEGIAM.

Olafus, Haralldi Regis filius, filii Sigurdi, ſuis cum copiis ab Anglia abiens, è (portu) Hrafnseyre dicto navigavit, atque autumno (eodem) ad Orcadas venit, ubi id novi acciderat, ut Maria, filia Regis Haralldi Sigurdi filii, ſubita morte eſſet exſtincta, eodem die eademque hora, qua in prælio cæſus occubuerat ejus pater, Rex Haralldus.

A. D. Ólafr dvalldiz þar um vetrinn, enn eptir um sumaret fór hann austr til Noregs: var hann þá þar tekinn til konungs med Magnúsi bródur sínom. Ellisif drottning fór vestan of haf med Ólafi stiúpsyni sínom, oc Ingigerdi dóttor hennar. Þá kom oc vestan um haf med Ólafi Skúli son Tosta Jarls, er sídan var kalladr konungs-fóstri, oc Ketill Krókr brodir hans. Þeir voro bádir göfgir menn oc kyn-stórir af Englandi, oc bádir forvitra: voro þeir brædor hinir kærsto Ólafi konungi. Fór Ketill Krókr nordr á Hálogaland, feck Ólafr konungr hönom þar kvansáng gott, oc er frá hönom komit mart stór-menni. Skúli konungs-fóstri var skörungr mikill, oc manna frídastr siónom; hann gördiz forstióri í hird Ólafs konungs, oc taladi á þíngom, oc red öllom land-rádom med konungi. Ólafr konungr baud at gefa Skúla fylki eitt í Noregi, þat er hönom þótti bezt, med öllom tökom oc skylldom þeim er konungr átti. Skúli þackadi hönom vel bod sitt, oc letz hölldr vilia beidaz af hönom annarra luta, fyri því ef konunga-skipti verda, sagdi hann, kann vera at riúfiz

ralldus. Olafus hyemem ibi transegit, sed seqventi æstate orientem versus in Norvegiam est profectus. Tum in Regem ibi est acceptus, una cum fratre Magno. Elisabetha Regina Olafum privignum atqve Ingigerdam filiam suam ab occidente per mare secuta est. Olafum ab occidente etiam comitatus est Skulius, Tostii Jarli filius, qui póstea Regis nutritius est dictus, nec non Ketillus Krok, ejus frater. Ambo hi (fratres) viri erant eximii, nec non summis in Anglia locis nati, & insigni prudentia atqve sagacitate ambo. Intima illi fratres Olafo Regi juncti erant amicitia. Ketillus Krok boream versus in Halogalandiam se contulit, ubi curante Olafo Rege, connubio junctus commodo, amplæ multorum insignium virorum atque Magnatum stirpis auctor est factus. Skulius Regius nutritius vir erat manu & consilio promtissimus & faciei decore præstantissimus omnium, qui aulæ Olafi Regis præfectus, in comitiis (ejus vice) verba fecit, atque rerum omnium moderandarum cum Rege particeps erat. Skulio Rex Olafus provinciam qvandam in Norvegia, qvæ optima ei fuisset visa, obtulit conferendam cum omnibus censibus atqve vectigalibus, qvæ Regis erant. Skulius actis Regi prolixe gratiis, significavit, se aliam rem à Rege petere velle, fieri enim posse, si Regum foret commutatio, ut donum istud sibi non constans fieret; se igitur possessiones & prædia potius petiturum, emporio

riúfiz giöfin. Ec vil helldr, fegir hann, þiggia nockorar eignir þær er liggia nærr kaupftödom þeim, er þer herra erud vanir at fitia, oc taka Jóla-veizlor. Konungr iátadi hönom þefso, oc fkeytti hönom iardir auftr vid Konungahello, oc vid Oflu, vid Tunsberg, vid Borg, vid Biörgyn, oc nodr vid Nidarós: þær voro náliga hinar bezto eignir í hveriom þefsom ftad, oc hafa þær eignir legit fídan undir þá ætt-menn, er af Skúla ero komnir. Olafr konungr gipti Skula frænd-kono fína Gudrúno Nefsteins-dóttor. Módir hennar var Ingiridr, dóttir Sigurdar-konungs Sýrs oc Áfto, módur Ólafs konungs helga: Ingiridr var fyftir Ólafs konungs hins helga oc Haralldz konungs. Sunr Skúla oc Gudrúnar var Áfolfr á Reini; hann átti Þóro, dóttur Skopta Augmundarfonar, oc var fá Skopti fonarfon Þórbergs Árnafonar; enn dóttir Skula oc Gudrúnar var Ragnhilldr, fem átti Orm kyrpins: hans dóttir var Áfa, modir Biörns búks, Sonr þeirra Áfolfs var Gutthormr á Reini, fadir Bárdar, födur Inga konungs oc Skúla hertoga. Dóttir þeirra Áfolfs oc Þóru var Sigrídr, fem átti Hallkel Húk; þeirra fon var Jon, fadir Hallkels, Rögnvallds oc Gregorii. Guttormr á Reine feck Elrídar, fyftur Hallkels Húks; þeirra dætor voro Rangrid, Ingrid oc Gudrud. Rangrid átti

porio & civitati vicina, "in qva, inqvit, folitum eft Vobis, Domine, fedem habere atque convivia Jolenfia celebrare." Hoc ei Rex gratificatus, prædia mancipavit illi, pofita in vicinia Konungahellæ ad orientem, in vicinia Ofloæ, Tunsbergæ, Borgi (Sarpsborgi), nec non Bergarum atque Nidarofiæ ad boream. Præftantiffima fere omnium ea erant prædia, fuis fingula locis, qvæ in nepotum atque pofterorum Skulii poffeffione poftea fuere. Olafus Rex Skulio conjugem dedit cognatam fibi foeminam, Gudrunam, Nefffteini filiam. Hujus mater erat Ingirida, filia Regis Sigurdi Syr atque Aftæ, matris Regis Olofi Sancti, qvæ (igitur) Ingerida foror erat Regis Olofi Sancti atque Haralldi Regis. Skulii atque Gudrunæ filius erat Afolfus in Reine, qvi conjugem habuit Thoram, filiam Skoptii, Augmundi filii. Skoptius ille erat Thorbergi Arnii filii ex filio nepos; fed Skulii atque Gudrunæ filia fuit Ragnhillda, qvæ nupfit Ormo Kyrpino, cujus filia erat Afa, mater Biorni Buck (capri). Afolfi & Thoræ filius erat Guttormus in Reine, pater Bardii, qvi fuit pater Ingii Regis atque Ducis Skulii; Afolfi (vero) & Thoræ filia erat Sigrida, *qvæ nupta fuit Hallkello Huk, qvorum filius erat Jon (Johannes), pater Hallkelli, Rognvalldi atque Gregorii. Guttormus in Reine uxorem duxit Elridam, fororem Hallkelli Huk, ex qvo conjugio nata eft Rangrida, Ingrida atque Gudruda. Rangrida nupfit*

A. D.

A. D. átti Biörn Byrdarſvein, þeirra dætor voro Elrid og Ingibiörg. Elrid átti Magnus konung, þeirra dóttir var Kriſtin, ſem átti Reidar Sendimann. Þórir Skinnfelldr hafdi ádr átt Elrídí, oc vid henni tvo ſono Kiniad oc Þórgrím Klofa; enn eptir dauda Magnuſar konongs Haralldzſonar giftiz hon lögmanninom í Gautlandi, þeirra ſon var Haralldr. Synir Ingibiargar voro Þórſteinn Skáldmolld. Rangrid giftiz ſídan Fridriki Kiæna, þeirra dóttir var Áſtrídr. Ingirídr dóttir Guttorms á Reini átti Guttorm Auſtmansſon af Jamtalandi. Guttorm á Reini átti ſídan Berglióto, þeirra ſon var Aſúlfr, hans dóttir var Þórbiörg, ſem átti Eirik Griffil, þeirra ſon var Áſúlfr. Sídan eignadiz Þórbiörg Reidar frænda konongs. Guttormr á Reine feck ſídan Sigrídar, dóttor Þórkels oc Hallkötlu. Hallkatla var dóttir Sveins Bryniúlfsſonar oc Ingirídar, ſyſtur Knútz Ríka; en Sveinn var bródir Sverkis í Sogn, Börn Guttorms oc Sigrídar voro Bárdr Guttormsſon,

nupſit Biorno Byrdarſvein, quorum filiæ erant Elrida atque Ingibiorga. Elrida nupta eſt Magno Regi (l), *quorum filia fuit Chriſtina, Reidaro Sendimann* (*Legato*) *matrimonio juncta. Elridæ prior maritus fuerat Thorerus Skinnfelldr* (*pellitus*), *qui cum ea duos genuerat filios, Kiniadum atque Thorgrimum Klofe; mortuo autem Magno Rege, Haralldi filio, conjugio juncta eſt Legifero Gautlandiæ, & ex eo conjugio natus Haralldus. Filii Ingibiorgæ erant Thorſteinus Skalldmolld. Rangrida poſtea nupta eſt Frederiko Kiæne, quorum filia fuit Aſtrida. Ingirida, filia Guttormi in Reine, maritum habuit Guttormum, Auſtmanni filium ex Jamtia. Conjugem poſtea duxit Guttormus in Reine Bergliotam, quorum filius erat Aſulfus, hujusqve filia Thorbiorga, uxor Eyriki Griffil, qui genuere Aſulfum. Poſtea Thorbiorga nupta eſt Reidaro, Regis conſangvineo. Aliam deinde Guttormus in Reine duxit conjugem, Sigridam, filiam Thorkelli atque Hallkatlæ; quæ Hallkatla erat ex ſorore neptis Sveini, filii Brynjolfi & Ingiridæ, ſororis Knuti Potentis* (m), *Sveinus autem frater Sverkeri in Sognia. Liberi Guttormi atque Sigridæ fuere Bardus Guttormi filius, qui priori*

(l) *Magnus ille Rex erat Magnus Erlingi filius; qvare aut ſcriptoris ipſius memoriæ qvodam lapſu, aut librarii incuria factum eſt, ut Rex hicce Magnus Haralldi dicatur filius.*

(m) *Knutus hicce Potens alius fuerit, neceſſe eſt, quam Rex Knutus, ab Islandicis Scriptoribus vulgo Potens, ab aliis Magnus cognominatus. Knutus, quem hic loqvitur Scriptor Satraparum Norvegiæ unus ſine dubio fuit, cætera non niſi nomine notus.*

ſon, ſem fyrſt átti Úlfhilldi, dóttor Páls biſkups, oc ſídan Ceciliu, dóttor Sigurdar konungs Haralldzſonar; þeirra ſynir voro þeir Ingi konungr, Skúli hertugi, oc Guttormr, oc dóttir Sigrídr;

priori conjugio uxorem duxit Ulfhilldam, A.D. *filiam Pauli Epiſcopi, ſed poſtea Cæciliam, filiam Regis Sigurdi, Haralldi filii. Eorum filii erant Rex Ingius, Dux Skulius, Guttormus, nec non filia Sigrida.*

SAMIÖFNUDR HARALLDZ KONONGS OC OLAFS KONONGS.

Halldorr ſon Bryniolfs Gamla Úlfallda var vitr madr oc höfdingi mikill, hann mællti þá er hann heyrdi rædur manna, at menn miſiöfnodo miöc ſkaplyndi þeirra brædra, Ólafs hins Helga oc Haralds konongs, oc ſagdi ſva: Eg var med þeim bádom brædrom í kærleikom miklom, oc var mer hvarstveggia ſkaplyndi kunnigt; fann ec alldregi tva menn ſkaplíkari; þeir voro bádir enir vitroſto oc hinir vapn-diörfoſto menn, ágiarnir til fiár oc ríkis, ríklyndir oc eigi alþýdligir, ſtiórnſamir oc reſſingaſamir. Ólafr kongr braut landz-fólk til Kriſtni oc rettra ſida, en reſſadi grimmliga þeim er dauf-heyrdoz vid; þoldo landz-höfdingiar hönom eigi iafndæmi oc rettdæmi, oc reiſto her móti hönom, oc felldo hann á eign ſinni ſiálfs, oc vard hann fyrir því heilagr. En Haralldr konongr heriadi

COMPARATIO INTER OLAFUM REGEM ET REGEM HARALLDUM.

Halldorus filius Brynjolfi Ulfalldi, Veteris dicti, vir erat prudentia inſigni & in rebus adminiſtrandis acer. Hic audiens ſermones hominum, magnum ingenia fratrum, Olafi Sancti atque Haralldi Regis intercedens tantopere loquentium diſcrimen, ſermonem ingreſſus ita: „Mihi, inquit, cum „utroque horum fratrum magna interceſſit „amicitia, mihique utriusque (ſat) notum „ingenium, qui duos homines ingenio magis pares & ſimiliores nunquam inveni. „Fuere ambo homines eximia prudentia, „audacia in armis ferendis inſigni, opum „atque potentiæ avidiſſimi. animi elati & „ad vulgi favorem captandum minus apti, „ſed in rebus adminiſtrandis ſtrenui (ambo), „& in dilectis puniendis ſerveri. Olafus „Rex regni incolas & cives ad Chriſtianam religionem & ſacra rite inſtituta „vi coëgit, gravi in eos poena ſæviens, qui „morigeri non erant; quam equam in omnes & juſtam ſeveritatem non ferentes regni Satrapæ & Magnates, copiis in eum „coactis, ſuo ipſo in regno illum cecidere; „qua re ſanctus fieri meruit. Haralldus „quoque

A. D. 1066. iadi til frægdar ser oc ríkis, oc braut allt fólk undir sic, þat er hann mátti, oc fell hann á annara kononga eign. Bádir þeir brædor voro menn hversdagsliga sidlátir oc veglátir; þeir voro oc vídförlir oc eliumenn miklir, oc urdo af sliko vídfrægir oc ágætir.

„quoque Rex, ut gloriæ & potentiæ potis „fieret, bella gerens, populos omnes, quotquot potuit, vi & armis sibi subjecit; „quocirca in alterius Regis regno cæsus occubuit. Fratres hi ambo erga homines, „quibuscum qvotidie conversabantur, honestatis & decori, modestiæqve erant amantes. Peregrinationibus qvoqve (ambo) „erant clari, & homines in laboribus perqvam assidui; qvibus de rebus fama & „gloria longe lateqve erant conspicui.“

1085. FUNDR KONONGANNA OLAFS KYRRA OC KNUTZ HELGA, OC HERBUNADR TIL ENGLANDZ.

Olafr konongr inn kyrri var vinr mikill Knútz Dana-konongs mágs síns. Þeir lögdo stefno med ser, oc hittuz í Elfinni vid Kononga-hello, þar sem konongar voro vanir at finnaz. Rædir þá Knútr konongr, at hann villdi at þeir gördi hér vestr til Englands, slíks sem þeir átto at hefna þar, Ólafr konongr at upphafi, oc sídan Dana-konongar. Gör nú annat-hvart, sagdi Knútr konongr, at ec mun fá þer LX skipa, oc giörsc þú höfdingi fyrir, eda ella man ec görasc höfdingi fyrir, oc fá þú mer LX skipa. Þá mællti Ólafr konongr: Þetta mál er þer talit Knútr konungr, sagdi hann, er

CONVENTVS REGUM, OLAFI KYRRE ATQVE KNUTI SANCTI, NEC NON APPARATUS EXPEDITIONIS BELLICÆ IN ANGLIAM.

Olafus Rex, cognomine dictus Kyrre, magna amicitia junctus erat affini suo Knuto Danorum Regi. Hi statuto conveniendi loco & tempore, in fluvio Elf (Gotelf) juxta Konungahellam, ubi congredi soliti fuere Reges, congressi sunt. Hic exponit Knutus, se velle, ut exercitum occidentem versus in Angliam expedirent, vindictæ ibi sumendæ talem & tantam habentes causam, primum & præcipue Rex Olafus, atqve deinde Danorum Reges: „hic igitur, inqvit Knutus Rex, alterutrum agas velim, „vel Tu, auctus navibus LX, qvas ego „Tibi tradam, ducis suscipe munus, vel ego „ducis munia obibo, LX à Te mihi traditis navibus.“ Ad qvæ respondens Olafus Rex: „qvod Tu Knute Rex, inqvit, lo-

er mer ſkapfellt; en þat er miöc ólíkt oc óiafnt: þer frændor hafit borit til meiri gipto át vinna England med miklom sóma, ſem var Knútr konongr inn Ríki; nú er líkligt at þat muni ættgengt med yckor. En þá er Haralldr konongr, fadir minn, fór veſtr til Englandz, feck hann bana; var þá í landino allt it beſta lidit; eyddiz þá Noregor ſva at mannvali, at ſídan hefir eigi ſlíks koſtr verit, oc förſt at upphafi foringi ſlíkr ſem var Haralldr konongr, bædi at viti oc hardfengi; var ſú ferd at öllom lutom ágætliga velbúin, oc gafz ſem þer vitit. En nú kann oc ætla mitt rád, hverſo myklo ec em vanfærri til at göraz höfdingi fyrir, oc vil ec ydr tilkióſa. at þer farit med minni eflingo. Oc feck Ólafr konongr Knúti LX ſtór-ſkípa, med ágætom búnadi oc trauſto lidi, oc ſetti þar fyrir höfdingia lenda-menn ſína; oc var þat mællt, at ſtórmannliga væri herinn tilfenginn. Er þat oc ſagt í Knútz Sögo, at Nordmenn einir rufo eigi leidángrinn, þá er ſaman var kominn herinn; voro þeir Knúti lýdugir. En Danir bidu eigi konongs, fóro Nordmenn þá aptr til Noregs med villd oc ſamþycki Dana-konongs. Þat virdi Knútr konongr vid Nordmenn, er þeir fóro heimleidis, oc

„*queris negotium, animo quidem meo gratum eſt, ſed tamen diſſimile multum & diſpar. Vobis cognatis major (quam meis) contigit fortuna, in Anglia vobis maxima cum gloria vindicanda, Regi nimirum Knuto potenti; quare veri eſt ſimile atque ſperandum fore, ut eadem fortuna veſtræ familiæ adſutura ſit comes. Contra Rex Haralldus, meus pater, occidentem verſus in Angliam profectus, (prælio) eſt cæſus; quo tempore ſelectiſſima erat in terra (Norvegia) militum manus: verum tunc ſelectis ejusmodi copiis exhauſta adeo eſt Norvegia, ut poſt ea tempora talium copia non exſtiterit, Ducis primum & præcipue talis, qualis erat Haralldus Rex, tum prudentia, tum fortitudine. Erat ea expeditio rebus ab omnibus eximie parata, ſed eventum ſortita, qualem vos noſtis. Jam ergo virium mearum ipſe æſtimator, & quam ſim imparatior ad capias ducendas (probe gnarus), Te eligam expeditionis ducem, ad quam ibis, meis ſuffultus ſubſidiis.*“ *Olafus Rex Regi Knuto LX tradidit ingentes naves, eximio rerum omnium apparatu & lecto milite inſtructas, quibus duces ſatrapas ſuos conſtituit, fatentibus cunctis, magnifice ſubminiſtratas (iſtas) fuiſſe copias. Narratur quoque in hiſtoria Knuti, ſolos Nordmannos imperatas ad expeditionem copias non diſſolviſſe, poſtquam in unum totus coierat exercitus, atque Knuto Regi morigeros fuiſſe: verum Danis ad* A. D. 1085.

A. D. 1085. oc gaf þeim leyfi at fara í kaupferdir í gegnom hans land oc ſtrauma, hvart er þeir villdi; oc ſendi hann Noregs konongi dýrligar giafir fyrir ſitt lidſinni, en hann lagdi á Dani reidi oc ſegialld mikit her fyrir, þá er hann kom heim í Danmörk; ſóro þeirra ſkipti ſvo, at þeir ſiálſir Danir drápo Knút konong, oc þolldo hönom eigi rettdæmi.

ad Regis adventum non manentibus, ad Norvegiam bona venia & conſenſu Danorum Regis, reverſos eſſe Nordmannos. Qvam rem, à Nordmannis factam, magni æſtimavit Knutus Rex, iter domum remetientibus permittens, ut ad mercaturas irent, per regiones perqve maria ejus, quocunqve ipſi vellent; munera quoqve pretioſiſſima Norvegiæ Regi mittens, pro præſtito auxilio, ſed ira & mulctis graviſſimis eam ob rem in Danos ſæviens, poſtqvam domum in Daniam redierat; qvæ eos intercedentia negotia eo demum proceſſerunt, ut Dani ipſi Knutum Regem morte mulctarent, juſtum ejus non ferentes judicium.

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafr konongr var óhnöggr at ſegiöſum vid menn, oc gaf hann allſkyns gerſimar. Sva ſegir Stúfr ſcálld:

Gefr ættſtudill iöfra
Aurr oc ſteinda knaurro
Hann vill hnöggvi ſinnar
Há-bryniot ſkip ſynia.
Þiód nytr Olafs audar
Annar konongr mannom
Se þú hvert slíkt ſe ſe reidir
Sik beztan gram miklo.

Her þengill gledr hringum
Hodd-örr ſá er rydr odda
Beck-ſagnir lætr bragna
Bragningr geofum ſagna.
Nordmönnom gefr nenninn
Noregs konongr ſtórum

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafus Rex erat in donis largiendis non parcus, maximi pretii munera omnigena dans. Qua de re ita Stufus poëta:

Donat generis columen Regum
Largus pictas magnas mercatorum naves,
Ille vult ſuam tenacitatem,
Et alte loricatas naves, negare.
Populus fruitur Olafi divitiis,
Alius Regum hominibus,
Vide tu, qvis tales opes expendit?
Per ſe Optimum Principem maxime.

Milites Rex lætos reddit annulis
Auri largus, qvi tingit cuſpides;
Scamni præſidia curat fortium hominum
Dux & Princeps donis exhilarari.
Nordmannis dona largitur ſtrenuus
Norvegiæ Rex ingentia;

Ön

Muni-

Örr er Engla þverrir
Olafr borinn sólo.

Hilmir gefr oc hiálma
Hird sva at eingis virdir
Konongs pryda þau klædi
Kynstórr sirum brynior.
Dyggr lætr þúngar þiggia
Þengill af ser drengi
Vas launar sva vísi
Verdungu hálfs gerdar.

Olafr gefr sva iöfra
Galli engi má sniallra
Höggvit gull til hylli
Hilldinga konr milldi.
Gramr er und heidum himni
Hann er fremstr konung-manna
Spurdo hve glict má görva
Giöflundr borinn undir * * *

Munificus est Anglorum vastator A. D.
Olafus, natus sole felici.

Rex donat & galeas,
Aulicos, ita ut pensi non faciat,
Regis exornat illa armatura,
Genere illustris, militibus loricas.
Probus ille sinit graves accipere
Rex à se viros milites,
Labores itinerum remunerat sic Princeps
Satellitio, Halfi vestes.

Olafus largitur ita Regum,
Iræ ut nullæ valeant, insignium
Dissectum aurum, pro amicitia,
Regum cognatus, contra largitatem.
Rex est sub coelo sereno,
Ille est princeps Regum virorum,
Rogans tu audi, qvis talia efficiat,
*Largiri promtus, natus sub * * **

DAUDI OLAFS KONONGS.

Olafr konongr Kyrri sat optliga í heradi at stór-búom sínom; en er hann var austr í Ranríki á Haukabæ at búi síno, þá tók hann sótt þá, er hann leiddi til bana; þá hafdi hann konongr verit at Noregi XXVI vetor, en hann var til konongs tekinn einom vetri eptir fall Haralldz konongs. Lík Ólafs konongs var flutt nordr til Nídaróss, oc iardat at Kristz kirkio þeirri, er hann let siálfr göra. Hann var hinn vinsælasti konongr, oc hafdi Noregr mikit audgaz oc prýdz undir hans ríki.

MORS OLAFI REGIS.

Rex Olafus Kyrre ut plurimum rure in villis suis ingentibus commorabatur. Cæterum in tractu regni orientali, in Ranarikia, in villa Haukbæ, dum commoratur, morbo ibi corripitur, qvi mortem ei acceleravit. Eo tempore Norvegiæ Rex XXVI hyemes fuerat, hyemem unam post cædem Haralldi Regis in regnum acceptus. Funus Olafi Regis boream versus Nidarosiam ductum, in æde Christo sacra tumulatum est, qvam ipse strui curaverat. Erat civium favore beatissimus Rex, cujus sub imperio Norvegia plurimum divitiis & ædificiis aucta fuit & ornata. 1093.

A. D. 1093. UPPHAF MAGNUSAR KONONGS BERFÆTTA OC HAKONAR BRÆDRUNGS HANS.

Magnus fon Ólafs konongs var þegar til konongs tekinn í Víkinni, eptir andlát Ólafs konongs, yfir allan Noreg. En er Upplendingar ſpurdo andlát Ólafs konongs, þá tóko þeir til konongs Hákon Þóris-fóſtra, brædrung Magnuſar konongs. Sídan fóro þeir Hákon oc Þórir nordr til Þrándheims, en er þeir komo til Nidaróſs, þá ſteſndo þeir Eyra-þíng, oc á því þíngi beiddi Hákon bændor at gefa ſer konongs nafn, oc var hanom þat veitt, at Þrændor tóko hann til konongr yfir hálfan Noreg, ſva ſem haft hafdi Magnus konongr fadir hans. Hákon tók af vid Þrændi allt land-aura-gialld, oc gaf þeim margar adrar rettarbætur; hann tók þá oc af vid þá ióla-giafir. Sneroz þá oc allir Þrændir til vinátto vid Hákon konong. Þá tók Hákon konongr ſer hird, oc fór ſidan aptr til Upplanda; hann veitti Upplendingom rettarbætur allar ſlíkar ſem Þrændom, gerdoz þeir oc fullkomnir vinir hans. Þá var þetta qvedit í Þrándheimi:

Ungr kom Hákon híngat
Hann er beztr alinn manna
Frægdar milldr á folldo
Fór med Steigar Þóri,

Syni

EXORDIUM (HISTORIÆ) REGIS MAGNI NUDIPEDIS ET HAKONI EJUS PATRUELIS.

Magnus, filius Olafi Regis, ſtatim poſt Regis Olafi mortem, in Vikia in Regem totius Norvegiæ eſt acceptus. Verum Upplandenſes, nuntiata Olafi Regis morte, Regem ſibi ſumſerunt Hakonem, Thoreri alumnum, Regis Magni patruelem. Poſtea Hakonus atque Thorerus boream verſus in Thrandhemiam profecti, ubi Nidaroſiam pervenere, Eyrenſia indixere comitia, quibus in comitiis colonos rogavit Hakonus, ut Regis ſibi nomen darent, quod ei datum fuit conceſſumque, adeo ut Throndi illum in dimidiæ Norvegiæ Regem acciperent, quam partem regni habuerat Rex Magnus, ejus pater. Hakonus onere portoriorum levavit Throndos, (quæ ſolvere juſſi erant mercatores) multisque aliis rebus jura eorum auxit aut emendavit. Is quoque tributa, quæ donorum Jolenſium nomine ſolvi debebant, eis remiſit; quare Throndorum omnium animi ad amicitiam Hakoni Regis ſunt flexi. Tum Rex Hakonus aulicos & ſatellites ſibi legit, quo facto, ad Upplandias revertitur. Upplandenſes iisdem immunitatibus auxit, quas Throndis conceſſerat; illi (ergo) ei etiam facti ſunt amiciſſimi. Eo tempore in Thrandhemia hoc carmen fuit cantatum:

Juvenis huc venit Hakonus,
Ille eſt optimus natus virorum;
Fama largitatis inclytus in terra
Comes ille fuit Steigenſis Thoreri,

Filio

Syni Olafs baud-ſidan
Siálfr upp Noreg hálfan
Milldr en Magnus villdi
Málſniallr hafa allan,

Filio Olafi obtulit poſtea A. D.
Ipſe cedendam Norvegiam dimidiam
Munificus: atqvi voluit Magnus
Ore diſertus totam habere.

HERNADR MAGNUH KONONGS I SUDREYOM.

Magnus konongr byriadi ferd ſína or landi, oc hafdi med ſer lid mikit oc frítt, oc gódan ſkipakoſt, hellt hann lidi því veſtr um haf, oc fyrſt til Orkneyia; hann tók þar höndom Jarlana Erlend oc Pál, oc ſendi þá báda auſtr í Noreg. En hann ſetti eptir Sigurd ſon ſinn til höfdingia yfir eyonom, oc feck hönom rádoneyti. Magnus konongr hellt lidi ſíno til Sudreyia, en er han kom þar, tók hann þegar at heria oc brenna bygdina, en drap mannfólkit, oc rænto allt þar er þeir fóro, en landzlýdrinn flýdi undan víds vegar, ſumir inn í Skotlandz fiördo, en ſumir ſudr inn í Satíri eda út til Irlandz, ſumir ſengo grid, oc veitto handgaungo. Sva ſegir Biörn enn Krepphendi:

EXPEDITIO MAGNI REGIS AD INSULAS SUDURENSES. (HÆBUDAS).

Magnus Rex iter è patria, ingreſſus, multas & pulchre ſtructas duxit copias ſecum, nec non claſſem navium ingentem, quo cum exercitu mare trajecit occidentem verſus, primumqve in Orcadas. Hic captos Jarlos Erlendum atqve Paulum, ambos orientem verſus in Norvegiam miſit, filium autem ſuum Sigurdum reliqvit ibi inſularum Præfectum, adjungens ei viros (qvosdam) conſiliarios. Magnus Rex (inde) in Sudurenſes inſulas claſſem duxit, qvo ubi pervenit, bello ibi & igne per rura graſſari coepit, maresqve incolas occidit, & loca omnia, qva ferebantur, late eſt populatus, fugientibus incolis, late ſparſis, in Sinus Scoticos aliis, aliis auſtrum verſus ad Satiriam usqve aut in Hiberniam. Qvibusdam vita & pax data eſt, qvi fidem Regi addixere. Qva de re ita Biörnus Krepphendi: 1093.

Lek of Liódhhús fikiom
Limſorg nærri himni
Vitt bar ferd á flótta
Fúſs gaus elldr ór húſom.
Aurr ſkiölldungr fór elldi
I Viſt búendor miſto
Róg geiſla vann ræſir
Raudan líſs oc audar.

Saltavit in Liodhuſio valde
Ramorum dolor prope coelos;
Late ferebantur agmina in fugam,
Aridus erupit ignis ex ædibus.
Munificus Rex graſſatus eſt igne,
In Viſta incolæ amiſere,
Pugnæ radium effecit Princeps
Rubrum, vitam & opes.

Hûngr *Famem*

A. D. 1093.

Húngr þverrir let heriat
Hridar gagls á Skídi
Taunn raud Tyrvist innan
Teitr vargs í ben margri.
Grætti Grænlandz drottinn
Geck hátt Skota steckvir
Þiód rann Mylsk til mædi
Meyar sudr í eyom.

Famem sedans ille jussit bellari
Prælii aviculæ, Gagii, in Skida;
Dentem ille tingit intra Tyrvistam
Hilaris lupi vulneribus in multis.
Contristavit Grænlandiæ Dominus,
Ivit altum Scotos qvi fugat,
Populus cucurrit Mylsicus lassatus,
Virgines ad meridiem in insulis.

FRA LÖGMANNI SYNI GUDRAUDS KONONGS.

1093. Magnus konongr kom lidi sino vid eyna (*a*) Helgo, oc gaf þar grid oc frid öllom mönnnm oc allra manna varnadi. Þat segia menn, at hann lyki upp Kolumba kirkio hinni litlo, oc geck konongr eigi inn, oc lauk þegar aptr hurdina í lás, oc mællti, at engi skylldi sva diarfr vera sídan, at gánga inn í kirkio þá, oc hefir sídan sva gört verit. Þá fór hann sudr firi (*b*) Satiri, heriar þar á bædi bord, á Irland oc Skotland, fór sva allt herskilldi sudr til Manar, oc heriadi þar sem í ödrom stödom. Sva segir Biörn Krepphendi:

DE LAGMANNO, GUDRAUDI REGIS FILIO.

Magnus Rex classem suam appulit ad insulam Sanctam, ubi omnibus hominibus, nec non omnium incolarum bonis pacem concessit & securitatem. Perhibent eum templum Kolumbæ minus operuisse, ingressumqve non esse Regem, sed obserata mox janua, edixisse ne qvis adeo esset audax, ut in ædem istam sacram introiret; cui mandato postea obtemperatum fuit. Postea Rex Magnus classem & copias duxit ad Ilam insulam, ubi bello, prædis & incendiis est grassatus. Qva regione subacta, austrum versus Satiriam prætervectus, ad utrumqve latus positas regiones, Hiberniam & Scotiam bello infestavit; qva ratione arma hostilia circumtulit meridiem versus ad Manniam usqve, qvam insulam, veluti cætera loca, bello vexavit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:

Vitt *Late*

(a) *Qvam Snorrius hic Helga s. Sanctam vocat, insula est, aliis nominibus Ilu, Y, sive Y-Columb-Kill, nec non Jona dicta, inter insulas Scoticus minimarum una, qvæ insulæ Mull ad occidentem adjacet. Erat in ea Coenobium olim Monachorum, D. Columbæ sacrum, sedes Episcopi insularum Sodorensium, qvæ antea fuerat in Sodora insulæ Man. Vid. Buchanani Rerum Scotic. lib. 1. pag. 28. 8. Alterum qvoqve in insula Jona erat Coenobium Monialium.*

(b) *Qvæ hic Satiria vocatur regio, est Chersonesus Scotiæ australis, in mare longius projecta, Kentera s. Cantiera (Kantiri) dicta, adeo arctis faucibus vicinæ terræ conjuncta, ut per eas naviculæ trahantur, ut compendium fiat itineris.*

Vítt bar fniallr of fletta
Sandey konongr randir
Rauk um Il þá er ióko
Allvallz menn à brennur.
Sanntiri laut funnar
Seggia kind und eggiar
Sigr gædir red fídan
Sniallr Manveria falli.

Late circumtulit inclytus per planam
Sandeyam Rex clypeos;
Fumarunt per Ilam loca, ubi auxere
Omnipotentis viri incendia.
Sanntiriæ se curvavit ad austrum
Militum proles sub acies;
Victoriæ dator effecit postea
Præclarus Manniæ incolas prosterni. A. D. circa 1096.

*) Þess getr oc Gisl at Magnus konongr rak hernat um Eyarnar.

Toc a Sciþi
Enn Scotar flydo
Jofra ægi
(a) Iviftar Gramr. *)

Magnum insulas armis subegisse. Gislus etiam meminit:

Cepit Scidam
Fugientibus Scotis
Regum Princeps
Uistæ incolis iratus.

Lögmadr het son Gudraudar Sudreyia konongs; Lögmadr var settr til landvarnar í Nordreyom. En er Magnus konongr kom til Sudreya med her finn, þá flýdi Lögmadr undan her oc hvar um eyar, en at lykdom tóko menn Magnus konongs hann med fcipfögn manna, þá er hann villdi flýia út til Irlandz; let konongr hann í iárn fetia, oc hafa í gæzlo. Sva fegir Biörn Krepphendi:

Lagmannus nomine dictus est filius Gudraudi, insularum Sudurensium Regis. Insulis borealibus, ut terras ibi tutaretur, præfectus erat datus Lagmannus. Veniente autem ad Sadurenses insulas Magno Rege, suis cum copiis, huc illuc circa insulas fuga Lagmannus se subducebat, sed tandem captivum eum abduxere milites Magni Regis; una cum navis, qvam ducebat, classiariis, qvando in Hiberniam fugam capere volebat, qvem Rex catenis oneratum, custodiri jussit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi: 1096.

Hætt var hvert þat er átti
Hvarf Gudrodar arfi
Lönd vann lofdungr Þrænda
Lögmanni þar bannat.
Nytr feck nefiom utar
Nadrs bíng töpud fíngin
Egda gramr þar er umdo
Ungr vættrima túngor.

Periculosus erat qvisqve, qvem possedit,
Tractus inter colles Gudrodi hæredi;
Terra effecit Rex Throndorum
Lagmanno ut ibi interdiceretur.
Præstans est nactus promontorium extra
Serpentis strati perditorem captivum
Agdensium Dominus, ubi stridebant,
Juvenis, transversi manubrii lingvæ (b).

Oc ... *Et*

(a) *f. Uistar.* (b) *Lingvæ manubrii, sunt gladii.*
(*) *Asteriscis notata, ex Libro anecdoto,* Ryggiarstycke *dicto edita sunt.*

A. D. 1096. *) Oc Gisl segir it sama:

Hafdi fylker
Sa er frama tödi
Logmann konong
I lidi sino. *)

Et Gislus seqventibus idem refert:

Numeravit Dux
Fortibus beatus factis
Logmannum Regem
Inter copias.

FALL HUGA JARLS INS PRUDA.

1096. Sídan hellt Magnus konongr lidino til Brettlandz. En er hann kom í Öngulseyar-sund, þá kom þar á móti hönum her af Brettlandi, oc redo Jarlar tveir fyrir, Hugi Prúdi oc Hugi Digri, oc lögdo þegar til orrosto, vard þar hardr bardagi. Magnus konongr skaut af boga, en Hugi Prúdi var albryniadr, sva at eigi var bert á hönom, oc annar Háleyskr madr, er þar stód hiá konongi; skuto þeir bádir senn; kom önnur aurin í nef-biörg hiálmsins, oc lagdiz nefbiörgin fyrir út af annan veg, en annat skotit kom í auga Jarlinom, flaug þat aptr í gegnom höfudit, oc er þat konongi kent. Fell þar Hugi Jarl, en sidan flýdo Brettar, oc höfdo látit mikit. Sva segir Biörn inn Krepphendi:

Líf

CÆDES JARLI HUGONIS MAGNANIMI.

Postea Rex Magnus copias duxit in Bretlandiam (Walliam). Qvi ubi in fretum pervenit Aungulseyæ (Angleseyæ sive Monæ) occurrit ei exercitus ex Bretlandia, cujus duces erant Jarli (Comites) duo, Hugo Magnanimus & Hugo Crassus, qvibus pugnam mox ineuntibus, acerrimum ortum est prælium. Magnus Rex arcu sagittas emittebat; Hugo autem Magnanimus tegumentis bellicis totum adeo corpus operuerat, ut nihil ejus, præter oculos, pateret. In hunc Magnus Rex sagittam jaculatus est, itemqve alteram vir qvidam Halogalandus, qvi Regi tum adstitit. Sagittarum simul excussarum una qvidem eam galea partem, qvæ nasum tegit, ita feriit, ut in latus inflexam collideret; altera vero oculo Jarli illapsa medium retro caput pertertebravit, qvem ictum Regi tribuere. Cæso ita Hugone Jarlo Brittones, non sine magna suorum strage, fuga dilapsi sunt (a). *Hac de re ita Biornus Krepphendi (Curvimanus):*

Vitæ

(a) *Qvinam illi Hugones fuerint, cum qvibus ad Angleseyam conflixerit Rex Magnus, post Simonem Dunelmensem, Ordericum Vitalem & Chronicon Manniæ, docet Gibsonius, qvi Angleseyam describens narrat: Hugones duos, genere Normannos, unum Cestriæ, alterum Salopiæ Comitem, Angleseyam foeda vastasse, &, ad coërcendos insulanos, struxisse castellum Aber Lhienawg: Supervenientem vero eodem tempore Magnum Norvegum, Hugonem Cestriæ Comitem ictu sagittæ trajectum interemisse, ipsum deinceps, post populatam insulam, discessisse. Vid. Cambden. Britann. edit. Angl. Gibsonii Vol. II, p.* 808.

Líf ſpelli red laufa
Lundr í Aunguls-ſundi
Broddr fló þar ſlaug ſnuddo
Snúdigt Huga ins Prúda.
Öll hefir Jóta fellir
Eyland farit brandi
Vitt liggr dyggs und dróttom
Döglings grund of ſtundir.

Vitæ detrimentum attulit enſium
Vibrator in Angleseyæ freto,
Spiculo volante ictus cum crebeſcerent
Citati, Hugoni Magnanimo.
Singulas, Jotos qvi proſternit,
Inſulas obiit gladio;
Late patet pii ſubjecta vivis
Regis tellus hoc tempore.

A. D. 1096.

Oc enn var þetta qvedit:

Dundi broddr á brynio
Bragningr ſkaut af magni
Sveigdi allvalldr Egda
Alm ſtauck blód á hiálma.
Strengs fló hagl í hringa
Hne ferd en let verda
Haurda gramr í hardri.
Hiarl-ſókn banat Jarli.

Fuit etiam, qvi ſic cecinerit:

Intonabat ſpiculum loricæ;
Rex jaculatus eſt viriliter;
Tetendit imperans Agdenſibus
Arcum; emicabat in galeas cruor.
Nervi volabat grando (b) *in annulos;*
Procubuere viri; fecitque
Hordorum dominator, impigre
Terras impetens, comitem perire.

*) Sva ſegir Gisl:

Ettlondom vann
Eya drottinn
Folkvórdr und ſik
Fiorom þrungit
Adr enn hitti
Sa er hamallt fylkti
Vedrs ſmidr vidrs
Valſca Jarla.

Hadu hildi
Med Haralds frænda
Aungulsey vid
Innan verda
Þar er af reidi
Rikis vender
Konongr oc Jarlar
Kapp fit bruto.

Margan höfdo
Magnuſs lidar

Ita Gislus refert:

Hæreditarias terras ſubegit
Inſularum dominus
Populiqve cuſtos ſibi,
Præliis qvatuor;
Anteqvam obvios habuit
Fortis animo Dux
Tempeſtatis Vidri moderator
Vallenſes Jarlos.

Pugnam exercuerunt
Cum Haraldi cognato
Ad Aungulseyam
Continenti obverſam
Ubi ira commoti,
Sceptrigeri,
Rex & Jarli
Vires experiebantur.

Multum ante
Magni comites

 Bior- *Polito*

(b) *Nervi grando eſt ſagittarum imber. arcuum nervis emiſſus, & loricarum annulis ſive hamis inſiliens.*

A. D. 1096.

Biortom oddi
Baugvang ſkotit.
Vard h.rtoga
Hlif at ſpringa
Kapps vel ſkiput
Fyrer konongs darri.

Bodkenner ſkaut
Badom höndum
Allr va hilmis
Herr prudliga
Stucku af almi
Þeims iöfr ſueigdi.
Hvitmylingar
Adr Hugi felli. *)

Polito cuſpide
Militem transverberavit,
Qvam Ducis
Arma diſſecari potuerit
Adverſus vim bene tuta,
Regis haſta.

Imperandi guarus jaculabatur
Utraqve manu.
Singuli ediderunt Regis
Milites fortitudinis monumenta
Proſiluere ex arcu
Qvem Rex tendebat
Micantes ſagittæ
Anteqvam Hugo caderet.

1096. Magnus konongr feck ſigr í þeirri orroſto, þá eignadiz hann Aunguls-ey, ſva ſem hinir fyrri Noregs konongar höfdo lengſt ſudr eignazt ríki, þeir er í Noregi höfdo verit. Aunguls-ey er þridiongr
1098. Brettlandz. Eptir orroſto þeſsa ſneri Magnus konongr aptr lidi ſíno, oc hellt fyrſt til Skottlandz. Þá fóro menn milli þeirra Mælkolfs Skota konongs, oc gördo þeir ſætt milli ſín; ſkylldi Noregs konongr eignaz eyar þær allar, er liggia fyri veſtan Scotland, oc ſtiórnfauſto ſcipi mætti fara í milli oc megin-landz. En er Magnus konongr kom ſunnan til Satíriſs, þá let han draga ſkúto um Satíriſseid, oc leggia ſtýri í lag; konongr ſiálfr ſettiz

In hac pugna victoriam adeptus Rex Magnus, tantum Angleseyæ ſuæ ditionis fecit, qvantum priores, cum meridiem verſus longiſſime prorogaſſent imperium, Norvegiæ Reges, patriæ ſimul dominati, tenuerant. Angleseya vero tertia Bretlandiæ pars æſtimatur. Poſt hoc prælium Magnus Rex cum copiis reverſus Scotiam primo petebat. Tum vero illum inter & Melkolfum (Milcolumbum ſ. Malcolmum) (c) *Scotiæ Regem intermeare legati coeperunt, inqve eas pacis conditiones utrinqve conſenſum, ut Regi Norvegiæ cederent omnes Scotiæ ab occaſu adjacentes inſulæ, qvas inter & continentem navi gubernaculo inſtructa transire liceret. Cantieræ vero ab auſtro advectus Rex Magnus, per iſthmum hujus peninſulæ celocem traduci fecit, aptatoqve pro more gu-*

(c) *Diſſentit hic Snorrius a Buchanano & aliis, qvi de rebus Scoticis ſcripſerunt; Hi enim Hæbudas inſulas in Magni Norvegiæ Regis poteſtatem redactas eſſe volunt, non Milcolumi III, ut Snorrio viſum, ſed ipſius fratris Donaldi Bani Scotiæ Regis tempore. Ad qvem diſſenſum tollendum qvid attulerit Torfæus, legi poteſt in Hiſtor. Norveg. Part. III. Libr. 7. Cap. 5. p. 427.*

ſettiz í lypting, oc hellt á hialmun-völ, oc eignadiz ſva land þat, er þá lá á bakborda. Satíri er mikit land, oc er betra enn hin bezta ey í Sudr eyom, nema Mön. Eid miótt er milli oc meginlandz á Skotland; þar ero opt dregin lángſkip yfir.

gubernaculo, ipſe in puppi ſuperiori conſi- A. D. 1098.
dens clavum navis tenebat, & ea ratione, quicquid terræ ſic eunti navi ad lævam ſitum, ſibi vindicavit. Cantiera magna eſt regio, & Hæbudarum inſularum, ſi Manniam exceperis, vel optima præſtantior. Dirimitur a continente Scotia tenui diſcrimine, per quod longæ naves ſæpius ductæ ſunt.

DAUDI ORKNEYIA JARLA.

Magnus konongr var um vetrinn í Sudreyom, þá fóro menn hans um alla Skotlandz fiördo, röro fyrir innan eyar allar, bædi bygdar oc óbygdar, oc eignudo lönd öll Noregs konongi fyri veſtan Skotland. (*) Magnus konongr feck til handa Sigurdi ſyni ſínom (*a*) Biadmynio dóttur (*b*) Myriartaks konongs, (*c*) Þialfaſonar Ira konongs; hann red fyri Kunnoktum, oc gaf hönom

MORS JARLORUM ORCADENSIUM.

Inſeqventem hiemem in Hæbudis inſulis 1098.
transigens Magnus Rex per omnes Scotiæ 1099.
ſinus milites emiſit, qui inſulas omnes cultas pariter ac incultas, qua continenti obvertuntur, remigando prætervecti, terras qvascunque, quæ occidentali Scotiæ lateri prætenduntur, Norvegiæ Regi aſſeruerunt. Magnus Rex Biadmyniam (d) Myriartaki (Moriartachi) Regis, cujus pater Thialbius, Kunnoktiæ (Connactiæ ſ. Conaciæ) in Hibernia

(*). Hæc aliter Ryggiar Stycki his verbis.

þá er Magnus konongr var ſtaddr i Orkneyom þa ſendi Melcolfr Scota Konongr dottor ſina ut til Orkneya Magnuſe Konongi til ſætta vid han; En Magnus Konongr gaf hana Sigurdi ſyni ſinum oc var hann þa IX vetra en mærin V vetra.

Magno Regi in Orcadibus degenti, Rex Scotiæ Melcolfus, filiam ſuam miſit in Orcadas foederis contrahendi pignus. eam vero Magnus dedit filio ſponſam: erat ille novem annos natus, ſed illa annorum qvinqve.

(a) *K. Biadmuno. A. Bradmynio. H. Hiadmynnin.*

(b) *B. Myrkiatans. K, Myriakials.*

(c) *B. þialba. D. þialma.*

(d) *Mortiarchum hunc Connactiæ Regem, qvi filiam ſuam Sigurdo Magni Regis filio uxorem dederit, eundem eſſe ac Moriartachum Hiberniæ Regem; qvi vulgo Moriertach ſ. Morthong O Brian dicitur, exiſtimat Torfæus; qvod tamen qvominus credatur, obſtant cum diverſa patrum nomina, tum qvod hic totius Hiberniæ, ille vero Connactiæ tantum Rex dicatur. Nec illud vel latuiſſe puto, vel taciturum fuiſſe Snorrium, aut, qvos auctores ſecutus eſt, Norvegos, ſi ejusdem Connactiæ Regis, cujus hoſpitio uſi fuerant, & cum arma ſociaverat, inſidiis oppreſſi Regem Magnum amiſiſſent. Connactiæ vero Regem Mariartachum, omnibus qvæ Regi Magno fecerat, promiſſis, ſtetiſſe, infra narrat Snorrius. Notum inſuper, iis temporibus, præter totius Hiberniæ Monarchas, ſingulas provincias, & in his Connactiam, proprios habuiſſe Regulos. Regnante Turlogo, proximo ſupra dicti Moriartachi O Brian ſucceſſore, Occidentalis Connactiæ Regem Muireadhac O Flatherty, nominat Keating, in Hiſtory, ed Connor p. 525.*

A. D. 1099. hönom konongs nafn, oc ſetti hann yfir Orkneyar oc Sudreyar, oc feck hann í hendur Hákoni Pálsſyni frænda ſinom. Eptir. um ſumarit fór Magnus konongr lidi ſíno auſtr í Noreg. *) Sem Gisli qvad:

Haufdo ſeggir
Þá var ſokn lokit
Heimfaur þ git
Af hofudmanne
Landzmenn lito
Und liþi gaufgo
Segl ſiodrifin
Sett vid huna.

Vigr þrutnadi
En veſi keyrdi
Steinodr a Stag
Stordar Galli.
Braut dyr dreki
Und Dana ſkelfi
Hrygg i hverri
Hafs glym brudi

Blar ægir ſkaut
Búnom ſvíra,
Gialfr hiiop i gin
Gullno haufdi
Skein af haufom
Sem himins eyſa
Döglings dreka
Diups velfaſti. *)

Erlendr Jarl vard ſótt-daudr í Nidaróſi, oc er þar iardadr, en Páll Jarl í Biörguin. Skopti Augmundarſon Þórbergsſonar var lendr

bernia domini, filiam Sigurdo filio ſuo tradidit uxorem; ipſumqve, addito nomine Regis, Orcadibus Hæbudisqve omnibus præfectum cognati ſui Hakoni Pauli filii curæ & conſiliis commendavit. Proxima æſtate Magnus Rex cum claſſe & copiis orientem verſus in Norvegiam revertitur. Ut cecinit Gislus:

Obtinuerat miles
Finito bello
Veniam redeundi domum
Ab Imperatore.
Conterranei videbant
Super nobilibus copiis
Vela ſalo irrigata
Malis fulciri.

Unda intumuit,
Sed telas expandedat
Pictas rudentes inter
Terræ violator ɔ: ventus
Fregit pretioſus Draco
Sub Danorum terrore
Tergum ſingulæ
Oceani loqvaci ſponſæ

Cæruleus Ægeus propulit
Formoſa colla,
Spumantes undæ mergebantur
Hianti aureo Capite,
Emiſerunt crania
Radios, coeleſtes æmulatos ignes
Regii Draconis
Tuti in mare munimenti.

Erlendus Jarlus Nidaroſiæ morbo deceſſit, ibiqve ſepultus eſt; Paulus autem Jarlus Bergis. In Giſka Sunnmoriæ (inſula) tunc habitavit

lendr madr ágætr, hann bió í Gizka á Sunnmæri, hann átti Gudrúno dóttur Þórdar Folafonar, fem bar merki Ólafs konongs á Sticklaſtódom, er hann fell; börn þeirra voro Augmundr, Finnr, Þórdr, Þóra er átti Áſolfr Skúlaſonr. Synir þeirra Skopta oc Gudrúnar voro enir mannvænſto menn í æſko oc hinir vinſæluſto.

vit Scoptius Ogmundi filius, Thorbergi nepos, Satrapa feudatarius, vir percelebris, qui in matrimonio habuit Gudrunam, filiam illius Thordi Folii filii, qui in prœlio Stiklaſtadenſi, quod Regi Olafo fatale fuit, vexillum Regium portaverat Horum liberi fuere Ogmundus, Finnus, Thordus & Thora, Aſolfo Skulii filio nupta. Scoptii ex Gudruna filii, dum adoleſcerent, & ſpe & gratia civium maxime florebant. A. D. 1099.

HERNADR A IRLANDI.

Magnus konongr byriadi ferd ſina af landi, oc hafdi her mikinn; þá hafdi hann konongr verit yfir Noregi IX vetor; hann hellt veſtr um haf, oc hafdi it ſridaſta lid, er til var í Noregi. Hanom fylgdo allir ríkis-menn, er í voro landino, Sigurdr Hranaſon oc Úlfr bródir hans, Vidkunnr Jónsſon, Dagr Eilífsſon, Serkr or Sogni, Eyvindr Aulbogi, ſtallari konongs, oc margir adrir ríkis-menn. Fór konongr vid þeſso lidi öllo veſtr til Orkn-eyia, oc háfdi þadan med ſer ſono Erlendz Jarls, Magnus oc Erling; þá ſigldi hann til Sudr-eyia, oc er hann lá vid Skotland, þa liόp Magnus Erlendzſon um nótt af ſkipi konongs, oc ſvam til landz, fór ſidan upp í ſkóg, oc kom fram í hird Skota konungs. Magnus konongr hellt lidino til Irlandz, oc herjadi

HIBERNIA ARMIS VEXATA.

Expeditionem porro in exteras regiones molieus Rex Magnus, ingentem cogit exercitum: Norvegiæ tum ſceptra per annos IX tenuerat. Occidentem verſus trajicit oceanum, lectiſſimis, quas dare Norvegia potuit, copiis inſtructus. Comitabatur Regem ſubditorum potentiſſimus quisque; Sigurdus Hranii filius, ejusque frater Ulfus, Vidkunnus Johannis filius, Dagus Eiliſi filius, Serkus Sogneuſis, Eyvindus Aulboge (Cubitus), Aulæ Regiæ Magiſter, & complures optimatum alii. Rex cum univerſis his copiis Orcadas inſulas adnavigat, indeque, ſumtis ſecum Magno & Erlingo, Erlendi Jarli filiis, ad Hæbudas vela facit. Cum Scotiæ littoribus claſſis appropinquaſſet, Magnus Erlendi filius navi Regia noctu exſiliens, natando evaſit in terram; in ſylvam deinde ſe recipiens, in Scotiæ Regis aula tandem prodiit. Magnus Rex, in Hiber- 1102.

A. D. iadi þar; þar kom Myriartrk konongr til lids vid hann; oc unno þeir mikit af landino, Dyflini oc Dyflinar ſkiri. Magnus konongr var um vetrin uppi í Kunnocktum med Myriartak konongi, en ſetti menn ſína til gæzlo landz þeſs, er hann hafdi ádr unnit. En er varadi, fóro þeir konongar med her ſinn veſtr
1103. allt á Uladſtir, oc átto þar orroſtor margar, oc unno landit, oc höfdo unnit meſtan lut af Uladſtir, þá Myriartak fór heim á Kunnacktir.

UPPGANGA MAGNUS KONONGS.

1103. En Magnus konongr bió ſkip ſín, oc ætladi auſtr til Noregs, en ſetti menn ſína til landgæzlu í Dyflinni. Hann lá vid Uladſtir öllo lidino, oc voro þeir ſegl-búnir. Þeir þóttuz þurfa ſtrand-höggva, oc ſendi Magnus konongr menn ſína til Myriartaks konongs, at hann ſkylldi ſenda þeim ſtrand-högg, oc qvad á dag, nær koma ſkylldi, hinn næſta dag fyrir Bartholomeus meſso, ef ſendimenn veri heilir; en fyrir meſso-daginn, er ſól rann á vidu, þá geck Magnus konongr á land med meſtan luta lids ſíns frá ſkipom, oc villdi leita eptir mönnom ſínom oc ſtrand-höggvi. Vedr var vindlauſt oc ſól-ſkin, leidin lá yfir

berniam cum copiis devectus, populatur. Hic ipſi ſubſidio venit Myriartachus Rex, & ita magnam terræ partem, tam Dublinum, quam Dublinenſem Comitatum, in ſuam poteſtatem ambo redigunt; apud Myriartakum Regem in Connactia hiemabat Magnus Rex, loca vero armis occupata, datis ſuorum præſidiis, interim tutatus. Adventante vere Reges, eductis copiis, occidentem verſus in Uladſtiriam (Ultoniam) usque progrediuntur, & incolas, prælio ſæpius congreſſi, ſubigunt, fuitqve maxima Ultoniæ pars perdomita, cum Rex Myriartachus domum in Connactiam rediret.

EXSCENSIO MAGNI REGIS.

Naves ſuas deinde adornavit Rex Magnus orientem verſus in Norvegiam iturus, relicto Dublini, quod provinciam in fide retineret, præſidio. Stetit in anchoris claſſis univerſa prope Ultoniam, ad navigandum, parata. Alimenta navibus deeſſe videbantur, ideoqve Rex Magnus, amandatis ad Myriartachum Regem nuntiis, pecora mactanda ſibi ſubmitti petebat, ſimulqve tempus, qvo ad ſe venirent, ſi incolumes eſſent nuntii, condixit diem quæ Bartholomæi feriam præcedit. Verum illi ad vigiliam feriæ nondum rediere; ipſa igitur feria, oriente jam ſole, Rex Magnus, cum maxima copiarum parte e navibus in terram egreditur, legatos & commeatum qværſiturus. Dies erat a ventis placidus, & ſole mi-

yfir myrar oc fen, oc voro þar höggnar yfir klappir, en kiarr-ſkógar tveggia vegna frá brauto. Þá er þeir ſótto fram, var fyrir þeim leití nockut miöc hátt, þadan ſá þeir vída. Þeir ſá ió-reyk mikinn uppá landit; ræddo þá um milli ſín, hvart þar mundi fara her Ira, en ſumir ſögdo, at þar mundi fara menn þeirra med ſtrand-höggit. Námu þeir þá ſtad; þá mællti Eyvindr Aulbogi: herra, ſagi hann, hveria ætlan hafi þer á ferd þeſsi, óvarliga þickir mönnom þú fara, veitzo at Irar ero ſvikalir, oc ætlir nú rád nockut fyrir lidi ydro. Þá mællti konongr: fylkiom nú lidi voro, oc verom vidbúnir, ef þetta ero ſvik. Var þá fylkt, geck konongr oc Eyvindr fyrir fylkingonni; hafdi Magnus konongr hiálm á höfdi, oc raudan ſkiölld: oc lagt á med gulli Leon, gyrdr ſverdi því er Legg-bítr het, tann-hiölltat, oc gulli vafidr medal-kaflinn, oc it bitraſta ſverd; hann hafdi keſio í hendi, oc ſilki-hiúp raudan yfir ſkyrrto, oc ſkorit fyrir oc á bak Leon med gulu ſilki; oc var þat mál manna, at eigi hefdi ſed vaſkligra mann en

micante ſerenus; ibatur per paludes & lacunas, per quas tranſitum dedere ponticuli ex aſſeribus dolati, utrumqve autem viæ latus denſa virgulta ſepſere. Longius aliqvanto progreſſis occurrit clivus eminentior, unde illis proſpectus late patebat. Mediterranea tuentibus animadverſa ingens nubes pulveris, qvalis ab equitantibus excitari ſolet; hinc invicem collocuti dubitabant, utrumne Hibernicum exercitum adventare crederent; nuntios alii cum pecoribus pergere dicebant. Subſtitit igitur agmen: tum Regi Eyvindus Aulboge: „de iſthoc, inqvit, itinere, qvod incautius a Te ſuſceptum multis videtur, qvid, Domine, provides? „Dolos noſti Hibernicos; exercitui igitur „tuo aliqva nunc ratione conſulas oportet.“ Adhæc Rex dixit: „qvin inſtruimus aciem, „nec nos imperatos opprimant, ſiqvæ ſunt, „inſidiæ.“ Ivit ergo in ordines miles; initia Rex & Eyvindus præcedebant. Rex Magnus galea caput textus, clypeum (brachio) gerebat rubrum, cui inducta fuit aurea leonis effigies; cinctus præterea gladio omnium acutiſſimo, cui nomen Leggbitr (Tibiarum ſector), capulus ex dente manubrium vero auro tortili circumtextum erat; gæſum manu tenens, loricæ ſuperinduerat ſericum rubri coloris amiculum, leonis imagine ſerico flavo exſecta, & a tergo, & a pectore inſigne: pro ſe qvisqve dicebat, neminem ſibi viſum vigore & dignitate corporis

A. D. 1103.

A. D. 1103. en ſkörugligra. Eyvindr hafdi oc ſilki-hiúp raudan, oc vid ſama hætti ſem konongr, var hann oc mikill madr oc frídr, oc hinn hermannligſti.

poris magis conſpicuum. Sericum quoqve & rubrum amiculum perſimile Regio induerat Eyvindus, magnitudine, forma, nec non militari corporis ſtatura & ipſe præſtantiſſimus.

FALL MAGNUS KONONGS.

1103. En er ió-reykrinn nálgadiz, þá kendo þeir þar ſina menn, oc fóro þeir med ſtrand-höggit, er Ira konongr hafdi ſendt þeim, oc hellt hann vel öll ord ſín vid Magnus konong. Sídan ſnero þeir út til ſkipanna, oc var þá mid-degis-ſkeid. En er þeir koma út á mýrarnar, fórſk þeim ſeint yfir ſenin, þá þuſti her Ira fram or hverio ſkógarneſi at þeim alla vegna, oc redo þegar til bardaga, en en Nordmenn fóro dreiſt oc tvíſtrott, þá fello þegar brátt margir af þeim. Þá mællti Eyvindr vid konong: óheppiliga fer lid vart, tökom nú ſkiótt gott rád. Konongr mællti: bláſit herbláſtrin öllo lidino undir merkit, en þat lid ſem her er, ſkióti á ſkialld-borg, oc förom ſídan undan á hæli út yfir mýrarnar, ſídan man eigi ſaka, er vet komom á ſlett-lendit. Irar ſkuto diarfliga, en þó fello þeir all-þykct, en æ komo tveir í eins mans ſtad. En er konongr var kominn at næſta díki, þá var tor-færa mikil, oc fá-ſtadar yfir fært, fello þar Nordmenn miöc

CÆDES MAGNI REGIS.

Verum equitantium pulvere propius advoluto, agnovere populares ſuos, agentes pecora, ad mactandum ſibi ab Hibernico Rege transmiſſa, qui proinde, Magno Regi quicqvid pollicitus, fidem liberavit. Ad naves deinceps rediri coeptum, ſole jam ad meridiem progreſſo. Aſt ubi in paludes pervenere, iter lacunæ morabantur: cum ex proxima quaque ſylva repente proſilientes Hiberni Norvegos undiqve ſimul adoriuntur, multosqve eorum, utpote palantes & incompoſitos brevi proſternunt. Mox Regem compellans Eyvindus: „ſubita nunc, inquit, noſtrorum calalamitas ſalutare qvoddam & maturatum exigit conſilum.“ Tum dixit Rex: „canite claſſicum, militesqve omnes ad vexillum convocate, qui vero hic ſunt, conſertis clypeis aciem vallanto, & ſic receſſim per paludes eundo, ubi in æqvum devenerimus, res erit extra periculum.“ Impigre quidem tela ingerentes Hiberni, confertim tamen cæduntur: duobus ſemper in unius occiſi locum ſubeuntibus. Jamqve ad proximam foſſam Rex proceſſit; quæ cum ſuperatu valde difficilis, paucisqve in locis pervia eſſet, magna ibi Norvegorum ſtrages

miöc. Þá kalladi konongr Þórgrim Skinn-hufo, lendan mann ſinn, hann var Upplendſkr, oc bad hann fara yfir díkit med ſinne ſveit, en ver munom, ſegir hann, veria medan, ſva at ydr man eigi ſaka; farit ſídan á hólm þann, er þar verdr, oc ſkiótit á þá þaddan, medan ver ſörom yfir díkit; þvíat þer erut bog-menn gódir. En er þeir Þórgrimr komo yfir díkit, köſtudo þeir ſkiölldunom á bak ſer, oc runno til ſkipa ofan. En er konongr ſá þat, mællti hann: ódrengiliga ſkilz þú vid konong þinn, óvitr var ec, þá er ec gíörda þic lendan mann, en ec gördа útlagdan Sigurd Hund, alldri mundi hann ſva fara. Magnus konongr feck ſár, oc var hann lagidr keſio gegnom bædi lærin fyrir ofan knc. Konongr greip ſkaptit millum fóta ſer, oc braut or keſlit, oc mællti: ſva briótom ver hvern ſperrí-legginn ſveinar, gángit vel fram, eigi man mic ſaka. Litlo ſídar var Magnus konongr höggvinn á hálſinn med ſpördo, oc var þat hans bana-ſár; þá flýdo þeir er eptir voro. Vidkunnr Jonsſon drap þegar þann mann, er konongi veitti bana-ſár, oc flýdi ſídan, oc hafdi III ſár; hann bar til ſkipa ſverdit Legg-bit oc merki konongs; þeir runno ſídarſt Vidkunnr, annar Sigurdr Hranaſon, þridi Dagr Eilífaſon. Þar fell med Magnuſi konongi

ges editur. Tum Rex virum quendam Uplandum, nomine Thorgrimum Skinnhufam (Cubonem), Satrapam feudatarium, ad ſe vocavit, dicens: „Tu cum tua cohorte foſſam transgredere; nos interim hoſtem ſuſternebimus, vosque a diſcrimine tutos præſtabimus; transgreſſi obvium illic collem occupate, hoſtesque, donec tranſierimus, miſſilibus impetite, artis quippe ſagittariæ peritiſſimi.“ Foſſam Thorgrimus, & qui ſecum, ſuperant, moxque, clypeis in terga rejectis, effuſo ad naves curſu fugiunt. Videns illa Rex dixit: „tu vero Regem tuum ignave deſeris: lævo mihi utique mens fuit, tibi præfecturam cum committerem, acto in exilium Sigurdo Hund (Cane), qui ita neutiquam fuiſſet abiturus.“ Sauciatur (taudem) Rex Magnus, haſta femur utrumque ſupra genua transfoſſus. Hanc Rex illico corripiens, haſtile inter pedes perfregit, dicens: „ſic, juvenes, ramalia frangimus; vos fortiter dimicate; nihil mihi quod metuatis, periculi accidit.“ Paulo poſt Rex adactam ſecuri plagam in collo accepit, ex qua occubuit. Tunc omnes, qui reſtiterant, in fugam converſi ſunt. Vidkunnus Johannis filius illo, qui lethale Regi vulnus inflixerat, protinus interfecto, & ipſe capeſcit fugam, tribus vulneribus gravis; gladiumque Leggbit & vexillum regium ad naves ſecum detulit; poſtremi ceſſere Vidkunnus, Sigurdus Hranii & Dagus Eilifi filius. In hoc prælio cæſi ſunt, præter Regem, A. D. 1103.

A. D. 1103. ongi Eyvindr Olbogi, Úlfr Hranafon, oc margir adrir ríkis-menn; fell mart af Nordmönnom, en miklo fleira af Irum. En þeir Nordmenn er undan komoz fóro brott þegar um hauftit. Erlingr fon Erlendz Jarls fell á Irlandi med Magnufi konongi. En þat lid er flýit hafdi af Irlandi kom til Orkneyia. Oc er Sigurdr fpurdi fall Magnufar konongs födr fíns, þá redz hann þegar til ferdar med þeim, oc let eptir dóttur *) Ira konongs, oc fóro þeir þegar um hauftr til Noregs med öllo lidino.

*gem, Eyvindus Aulboge, Ulfus Hranii filius, & optimatum complures alii; multiqve Norvegorum, Hibernorum vero multo plures, cecidere. Eodem ftatim autumno abeunt, qui evaferant, Norvegi. Cum Rege Magno in Hibernia quoqve Erlingus Erlendi filius occubuit. In Orcadas cum perveniffet profugus ex Hibernia exercitus, Sigurdus, Magni patris cæde nunciata, iis fe comitem adjunxit, relicta *) Hibernici Regis filia; & ita eodem autumno orientem verfus in Norvegiam univerfa claffis navigabat.*

FRA ORKNEYIA JÖRLOM.

1105. Einom vetri eda II eptir fall Magnus konongs Berfættz, kom veftan af Orkneyom Hákon fon Páls Jarls. Konongar gáfo hönom Jarl-dóm, oc yfirfókn í Orkneyom, fva fem Jarlar höfdo haft fyrir hönom, Páll Jarl fadir hans, eda Erlendr födur-bródir hans. Fór Hákon Jarl þá þegar aptr til Orkneyia.

DE JARLIS ORCADENSIBUS.

A morte Magni Nudipedis unus alterve annus iverat, cum ab occidente Hakonus Pauli Jarli filius ex Orcadibus advehitur: huic Jarli dignitatem & præfecturam Orcadum, quo jure & obfeqvio ante ipfum pater Paulus, patruusqve Erlendus, infulis præfuerant, Reges dedere. Quo facto in Orcadas Hakonus rediit.

HARALLDR GILLI KÓM I NOREG.

1126. Hallkell Húkr, fon Jons Smiörballta, var lendr madr á Mæri, hann fór veftr um haf, oc allt til Sudreyia; þar kom til fundar vid hann, utan af Irlandi, fá madr

ADVENTUS HARALDI GILLII IN NORVEGIAM.

Mæriæ tunc Satrapa fuit Hallkellus Hukus, Johannis Smiörbaltii filius; hic occiduum mare permenfus in Hæbudas ufqve pervenit. Ibi illum vir quidam ex Hibernia profectus, nomine

*) Dottor Melkolfs Skota konongs ok villdi egi eiga hana ok quad fer alt þat ieitt er kom til höfdingia veftr þar bædi a Skotlandi ok Irlaudi.

*) *Melcolfi Scotorum Regis filia qvam ducere noluit, averfatus omnia, qvæ ad Principes Scotos, Hibernosqve pertinebat. Ryggiarft.*

madr er het Gilli Kriftr, oc fagdiz vera fon Magnúfs konongs Berfætts; módir hans fylgdi honom oc fagdi, at hann het Haralldr ödro nafni. Hallkell tók vid þefsom manni, oc flutti med fer til Noregs, oc fór þegar á fund Sigurdar konongs med Haralldi oc módur hans. Þau bera fram fit erindi fyrir konogi, ræddi Sigurdr konongr þetta mál fyrir höfdingiom oc bad menn til leggia fem fýndiz. Enn menn lögdo her allmisiafnt til; oc allir bádo þó konong ráda fiálfan fyrir; enn fleiri voro þeir er í móti rifo, oc tök konongr meir fitt einrædi. Þá let Sigurdr konongr kalla til fin Haralld, oc fagdi hönom fva, at hann vill eigi fynia hönom, at Haralldr fremi fkírflo til fadernis fer; med því at hann vill þat vera láta í fefto, þótt hönom beriz þat fadernì, er hann fegir, at Haralldr fkal eigi beidaz konongsdóms medan Sigurdr konongr eda Magnús konongr lifa, oc fóro þefsar feftar fram med fvardögom. Sigurdr konongr fagdi, at Haralldr fkylldi troda flár til fadernis fer, enn fú fkírfla þótti mönnom helldr frek, þvíat hann fkylldi þá fkírflo fremia til fadernis fer, enn eigi til konongdóms; enn Haralldr iátti þefso oc faftadi til iárns, ne hefir fú fkírfla meft gör verit í Noregi; IX

 plóg-

nomine Gillius Chriftus, adiit, feque Regis Magni Nudipedis filium profeffus eft. Filium mater comitata, altero eum nomine Haraldum vocari dixit. Hunc recipiens Hallkellus in Norvegiam fecum transvexit, moxque ad Regem Sigurdum illum cum matre deduxit. Hi fua negotia exponunt Regi, qui rem ad proceres retulit, jusfitque, in medium quod cuique confulendum videretur, effari. Perquam diverfa tum confilia dabantur; Regis quidem ipfius arbitrio rem omnes permittere, plures tamen refragari coeperunt, adeo ut fuum fere folius fententiam Rex fequeretur. Poftea vocato ad fe Haraldo condixit Sigurdus Rex: non negaturum fe illi experimenti, quo genus paternum afferet, copiam, modo ftipulanti prius fpondere velit: fe, etiamfi eo, quem dixit, patre natum probaverit, Sigurdo tamen Rege filioque Magno vivis, ad depofcendam dignitatem regiam nihil unquam fibi juris fumturum; quæ fponfio jurejurando firmata proceffit. Jubetur itaque a Sigurdo Rege Haraldus, ad evincendum genus paternum, (ferri candentis) laminas calcare; quæ probatio, ad faciendam tantum ortus paterni fidem, nullo ad (hereditariam) in regnum fucceffionem emolumento, præfcripta, jufto durior quibusdam videbatur. Hæc tamen in fe recipiens Haraldus, ad (calcandum) ferrum jejuniis fe præparavit; nec unquam antea tam rigidum ordalii fpecimen in Norvegia exhibitum eft. Quippe fuper IX A. D. 1126.

A. D. 1126. plóg-iárn glóandi voro nidrlögd, oc geck Halldr þar eptir berom fótom, oc leiddo hann Biſkopar ij, hann kalladi á hinn helga Columba medan, þar var oc gör reckia hanns. Þá mællti Magnus ſon Sigurdar konongs: eigi tredr hann hugmannliga iárnin. Konongr ſvarar: illa mælír þú oc grimmliga, þvíat hann hefir ſköruliga framit. Sídan let Haralldr fallaz í reckiona, oc eptir þriá daga ſídan er ſkírſlan var framin, var ſkírſlan reynd, voro þá fætur hanns óbrúnnir. Eptir þat tók Sigurdr konongr vel vid frændſemi Haralldz; enn Magnús, ſon hanns, óþockadiz miöc vid hann, oc margir höfdingiar ſnero miöc eptir hönom. Sigurdr konongr treýſtiz ſva miöc vinſælld ſinni vit allt landz-fólk, at hann beiddiz þeſs, at allir menn ſkylldo þat ſveria, at Magnus, ſon Sigurdar konongs, ſkylldi einn vera konongr eptir hann, oc feck hann þá ſvardaga af óllo landz-fólki.

IX vomeres ignitos, humi diſpoſitos, nudis pedibus incedebat Haraldus, ducentibus eum duobus Epiſcopis, intereaqvé Divi Columbæ opem imploravit; ibi quoque lectus ipſi paratus aderat. Tum Magnus Sigurdi Regis filius: „haud maſcule, inqvit, ille ferramenta calcat,“ „Temere, regeſſit Rex, „crudeliterqve hoc a te dictum eſt; iſthoc „enim (experimento) fortiter ille defunctus „eſt.“ Re peracta, in lectum ſe dejiciebat Haraldus, & poſt triduum, cum recognoſceretur probatio, inadusti pedes ejus reperiebantur. Ab illo tempore ſangvinis cum Haraldo vinculum agnovit coluitqve Rex Sigurdus; Magnus autem ipſius filius odiis eum & ſimultatibus exercuit, cujus exemplum fere ſecuti ſunt procerum complures. Rex Sigurdus, fretus civium omnium, qva pollebat, gratia, petiit, ut regnum filio Magno ſoli poſt fata ſua deferendum jurati omnes promitterent; quod juramentum ſolenne ab univerſo terræ populo impetravit.

VEDIAN HARALLDZ OC MAGNUSAR.

HARALDUS ET MAGNUS PIGNORE CONTENDUNT.

1126. 1129. Haralldr Gilli var madr hárr oc grannvaxinn, hálsláugr, helldr-lángleitr, ſvarteygr, döckhárr, ſkiótligr oc fráligr, oc hafdi miöc Irſkan bunad, ſtutt-klæddr oc lett-klæddr. Haralldi var ſtirt miöc um Norrænt mál, oc öyſldi miöc til ordanna, oc höfdo margir menn þat miöc at

Fuit Haraldus Gillius corpore procero & gracili, alta cervice, facie aliqvantum oblonga, oculis nigricantibus, crine fuſco, (membrisque) ad velocitatem & agilitatem compoſitis; Hibernico fere utebatur amictu, veſte nimirum curta levique. Norvegicæ lingvæ uſus ipſi erat impeditior, adeo ut verba fruſtatim & morſicatim pronuntians multis

at spotti, en Sigurdr konongr let þat eigi duga, þegar hann var vid. Þat var vandi, at Haralldr fylgdi Sigurdi konongi til svefns á kvölldom, oc eitt sinn bar sva til, at þeir Magnus gáto hann eptir dvalit, oc sáto þeir lengi oc drucko. Haralldr taladi vid annan mann, sagdi hann vestan af Irlandi, oc var þat í rædo hanns, at þeir menn voro á Irlandi, at sva voro fóthvatir, at eingi hestr tók um þá á skeidi. Magnús kongs-son heyrdi þetta, oc mællti: nú lýgr hann enn, sem hann er vanr; Haralldr svarar: satt er þetta, at þeir menn muno finnaz a Irlandi, at eingi hestr í Noregi mun hlaupa um þá; ræddo þar um nockorom ordom, þeir voro bádir drucknir. Magnúsi hafdi verit sendr hestr gautskr, gersemi mikil, oc skiótr miöc, ræddo þeir um er vid voro, at eingi myndi hestr vera jafnskiótr. oc viko til Haralldz. Þá mællti Magnús: her skaltu vedia fyrir höfdi þíno, ef þú rennr eigi iamhart sem ec ríd hesti mínom, enn ec mun leggia í móti gullhríng minn. Haralldr sagdi: eigi sagdi ec, at ec renna sva hart, helldr þat at finna man ec þá menn á Irlandi, er sva hart muno renna, oc má ec vedia um þat. Magnús konongs son svarar: eigi man ec fara til Irlandz, her skulo vid vedia, enn eigi þar. Haralldr geck þá brott til svefns, oc

multis esset derisui, qvod tamen se coram fieri haud passus est Rex Sigurdus. A. D. 1126. 1129. *Solebat Haraldus Regem Sigurdum, cubitum vespere euntem, comitari; qvodam autem forte vespere illum Magnus cum suis detinuit, ita ut in multam noctem potantes considerent. Hic Haraldus cum socio de rebus hibernicis confabulans, inter alia narrabat, esse in Hibernia homines, quibus tanta esset pedum pernicitas, ut eos nullus cursu eqvus præverteretur. Hæc filius Regis Magnus audiens: „nunc etiam, inqvit, ille pro more „suo mentitur." „Imo verum, regessit Ha„raldus, repertum iri in Hibernia homines, „qvos nullus in Norvegia eqvus cursu supe„rabit." Hac super re, potus uterqve, verba qvædam commutabant. Acceperat forte Magnus dono sibi missum eqvum gothicum, eximium & prævelocem, cui alium eqvum cursus celeritate parem haud reperiundum præsentes dicebant, Haraldi hac de re sententiam exqvirentes. Tum Magnus: „hic tibi mecum facienda sponsio, capitis qvi„dem tui periculo, ni me eqvitantem cursu „æqvaveris; aureum autem meum annulum „ego vicissim deponam." Ad qvæ Haraldus: „illam, inqvit, mihi non arrogavi „pernicitatem, sed, qvibus esset tanta, in „Hibernia me inventurum dixi; de qvo spon„dere mihi integrum." Contra Magnus Regis filius: „in Hiberniam profecturus „non sum, nec ibi, sed hic pignore certabi„mus." Dormitum tunc abiit Haraldus, ulterius*

A. D. 1126. 1129. oc villdí eigi eiga fleira vit hann. Þetta var í Oſlo. Enn eptir um morguninn þá er lokit var for-meſsom, reid Magnós upp í götor, oc gördi þá ord Harálldi at koma þannug Enn er Haralldr kom, var hann ſva búinn; hafdi ſkyrto oc íl-banda brækor, ſtuttan möttul, hött Irſkan á höfdi, ſpiótſkapt í hendi. Magnús markadi ſkeidit. Haralldr mællti: oflangt ætlar þú ſkeidit; Magnus ætladi þegar myklo lengra, oc ſagdi þó vera ofſkamt. Mart var hiá manna. Þá tóko þeir ſkeid fram, oc fylgdi Haralldr iafnan frembæginom. Enn er þeir komo til ſkeids-enda, mællti Magnús: þu hellt í gagntakit ok drò heſtrinn þig. hann hafdi gautzkan heſt allſkiótan. Þeir tóko annat ſkeid aptr, rann þá Haralldr allt ſkeid fyrir hoſtinom. Enn er þeir komo til ſkeíds-enda, þá ſpurdi Haralldr: hellt ec nú í gagntakit? Magnús ſvarar: nú tókt þú fyrri til. Let Magnús þá bláſa heſtinn um hríd; enn er hann var búinn, þá keyrdi hann ſporom heſtinn, oc kom hann ſkiótt á hlaup. Haralldr ſtód þá kyrr; þá leit Magnús aptr oc kalladi: renn nú, ſegir hann; þá lióp Haralldr oc ſkiótt fram um heſtinn, oc lángt

ulterius cum Magno commercium evitare cupiens. Hæc Oſlovæ facta ſunt. Sacris matutinis die poſtero peractis, in vias ad ſuperiora ducentes equitans Magnus, eodem Haraldum per nuntios evocat.. Venit ille, & hoc quidem modo veſtitus; interulam braccasque (talares), ligulis ſub plantis conſtrictas, & breve pallium indutus, capite pileum hibernicum, haſtile autem manu geſtabat. Hic ſtadium determinanti Magno, nimis longum deſtinari, dixit Haraldus; quod Magnus, meta haud paullo ulterius illico promota, necdum eſſe juſtæ longitudinis ajebat. Multi homines aderant (ſpectaturi). Jamque curſum ſimul corripiunt, quem Haraldus a latere equi, armo ejusdem ſemper junctus, peregit. Ad metam autem ſtadii cum perveniſſent, dixit Magnus: „lorum ephippii, qvo cingulum excipitur, tenebas, & ſic te eqvus protraxit." Vehebatur autem Magnus eqvo Gothico perceleri. Iteratur curriculum, qvod totum eqvo anterior confecit Haraldus. Permenſo ſpatio rogans Haraldus: „numqvid, inqvit, nunc ephippii lorum tenebam?" cui Magnus, „at hac vice prior procurrebas," reſpondit. Eqvum deinceps pauliſper paſſus eſt reſpirare: aſt ubi commodum viſum, eqvum calcaribus ſuffodicans in curſum celeriter concitavit. Haraldus tum reſtitit immotus; retroſpiciens igitur Magnus inclamat: „qvin tu nunc curris," dicens. Nec mora in pedes ſe conjiciens Haraldus, citatis

lángt fyrir fram, oc ſva til ſkeids enda; kom hann ſva myklo fyrr, at hann lagdiz nidr, oc ſpratt upp, oc heilſadi þá Magnúſi frænda ſínom, þvíat hann kom þá. Oc eptir þat fóro þeir heim til bæiar. Enn Sigurdr konongr hafdi verit medan at há-meſso, oc víſsi hann þetta eigi, fyrr enn eptir mat um daginn. Þá mællti hann reidoliga til Magnúſar: þer kallit Harralld heimſcan, enn mer þickir þú vera meira fól, eigi kantu utanlandz ſido manna; viſsir þú þat eigi fyrr at menn í ödrom löndom temia ſic meir vid adrar ídróttir, enn at kýla öl, eda göra ſic æran oc ófæran, oc vita þá eigi til manns; oc fá Haralldi hríngſinn, oc gabba hann alldri ſídan, medan mitt höfut er fyrir ofan molld, oc ec á at ráda.

tatis paſſibus eqvum brevi longeqve præteriit, & ita ſtadium ad terminum uſqve transmiſit, qvo tanto prior pervenit, ut humi interim procumbens adventantem tum qvoqve Magnum cognatum exſiliens conſalutaret. His ita geſtis, in oppidum reditur. Interea Rex Sigurdus ſacris ejus diei primariis interfuerat, horum uſqve poſt prandium neſcius. Tum Magnum commotior his alloqvitur: „Haraldum vos „ſtultum dicitis, tu vero, me judice, ma-„gis fatuus, qvi aliarum gentium mores ig-„noras; nunc igitur tandem didiciſti, eſſe „aliarum exteris hominibus artium exerci-„tia potiora, qvam ebriaminis ingurgitandi, „qvo emovetur mens & ratio, expugnan-„tur vires, & ſui conſcientia penitus exui-„tur? Suum vero Haraldo annulum tradito, „eumqve porro illudere deſinito, donec ca-„put iſtud meum vita & imperio caſſum „terra non operiet.“ A. D. 1129.

FRA SIGURDI SLEMBIDIAKN.

Sigurdr Slembidiakn var nockora hrid i Orkneyum, ok ſtod þar at vígi Þorkels Fóſtra göfugs manns. Þadan fór hann til Skotlands i hird Davids Skota konongs, ok var þar vel metinn, ſem her ſegir:

Sótti ſídan
Sigurdr or Eyom
Dyrr at rádum
David konong:
Var med víſa
Vilhiálms bani

Flein

DE SIGURDO SLEMBIDIAKN.

Sigurdus Slembidiakn aliqvid temporis in Orcadibus transegit, cædiqve Thorkelis Foſtrii (ɔ: Nutritii) nobiliſſimi viri adſuit. Inde in aulam Scotiæ Regis Davidis tranſivit, multi ab eo æſtimatus, ut hic narratur.

Ivit poſtea
Sigurdus ex Inſulis
Conſilio promtus
Ad Davidem Regem
Fuitqve apud eundem
Vilhelmi interfector

Mavor-

A. D. 1129.

Fleinþingafamr
Fim missceri.
Þótti dyrom
Dafinz lidom
Öngr madr kominn
Ödri þángat:
Bötti vífi
Verdungar lid;
Hafdi úngr konongr
Almanna lof.

Mavortiis comitiis assvetus
Qvinqve semestria.
Visus est fortibus
Davidis satellitibus
Nemo venisse
Illuc nobilior.
Auxit princeps
Satellitium.
Reportavit juvenis Rex
Communem omnium laudem.

Hann átti nockorar orrostor, medan hann var i víkíngo, ok feck iafnan figr. Sva segir Ivarr:

Gessit prælia aliqvot piraticæ incumbens, victricibus ubique armis. Ita refert Ivar:

Ol hertogi
Hrafna i fiördom,
Skulfo skeyti
I Skota blódi:
Þars fyrir Jöfri
Austan komnom
Mordals metendr
Merki báru.

Aluit dux
Corvos in Sinubus (Scotiæ);
Tremebant tela
In Scotorum sangvine.
Ibi ante Regem
Ex Oriente appulsum
Mordali incolæ
Signa ferebant.

Ok enn:

Et adhuc:

Bar Sigurdi
Sigr at hendi
Or orrosto
Einn frá Stauri.

Attulit Sigurdo
Victoriam in manum
Ex prælio
Stauri incola.

Ok enn segir hann:

Et adhuc dicit:

Hádi hilmir
Hervíg fiögor
Skírstr at öllo
I Skota velldi.

Conseruit Rex
Pugnas qvatuor
Conspicuus per omnia
In Scotorum imperio.

DRAP ÞORKELS FOSTRA.

CÆDES THORKELIS FOSTRII.

Haralldr Jarl hellt Katanes af Skota kóngi, oc var hann þar löngum, enn stun-

Comes Haraldus Katanesum regis Scotiæ venia retinebat, ibidemqve sæpe, interdum vero

ſtundum upp i Skotland, átti hann þar márga frændr oc vine. Þá er Haralldr Jarl var ſtaddr i Sudrlandi, kom til hans ſá madr er Sigurdr het, oc var kalladr ſun Adalbríctz preſtz, hann var kalladr Slember; hann kom ofan af Skotlandi oc hafþi verit med David Skota kongi, oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar. Haralldr Jarl tók vid hönom forkunnar vel, fór Sigurdr ut i eyiar med Haralldi Jarli oc Frakaurk Maddans-dótter, þvíat þá var andadr Liótr Nídingr broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med Haralde Jarli. Sigurdr Slember var i miklum kærleikum vid öll þau, þá ſylgdi hönom Audhildr dóttir Thorleifar Moddansdottur, er ſíþan átti Hácon Kló. Audhildi hafþi átta Eirikr Stræta; þeirra ſon het Eirikr Slagbellir. Þá er þau komu út í eyiar Frakauk oc Sigurdr, geriz ſveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi Jarla at ſer vini ſína ſem fleſta; enn þeir voro kærazter Páli Jarli Sigurþr á Veſtneſi, er átti Ingibiörgu hina tignu frændkonu Jarlanna, oc Þorkell Sumarliþaſon, er jafnan var med Pále Jarle oc var kalladr Foſtri; hann var frændi Magnus Jarls hins helga, oc var manna vinſælztr; virdu ſva viner Jarls, at Þorkell mundi þá ſízt ſpara til deilu fyrer ſakir harma þeirra ſem hann hafþi bedit af Hákone Jarle födr þeirra. Þeſſu kom ſva, at þeir Haralldr Jarl oc Sig-

vero in Scotia, numeroſos enim ibidem habebat amicos, ſedebat. Comitem Haralldum, forte in Sudrlandia conſtitutum, vir nomine Sigurdus, dictus eſſe filius ſacerdotis Adalbricti, cognonmine Slember, convenit, qui de Scotia deſcenderat, apud Davidem Regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipſo humaniſſime exceptus, & Frakauk Moddani filia, tum enim frater ipſius Liotus Nidingus mortuus fuit, in inſulas ſeqvebantur; participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem ſorores, quorum ſingulorum amore ſuffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis filia Thorleifæ Moddani, quæ poſtea nupſit Haconi Kló, tum ſeqvebatur. Audhildem uxorem habuerat Eirikus Stræta, quorum filius erat Eirikus Slagbellir. Cum in inſulas venirent Frákaukr & Sigurdus, crebro in factiones itum eſt, utroqve Comite amicos qvam plurimos arceſſente. Dilectiſſimi autem fuere Comiti Paulo Sigurdus de Veſtneſo, qui uxorem habuit Ingibiörgam Tignam, Comitum conſangvineam, & Thorkell Sumarlidi, qui jugiter Comiti adhæſit, Foſtri vocatus; erat iſte Comitis Magni Sancti cognatus, amicisqve beatiſſimus. Comitis amici Thorkelem tum jurgiis, doloris a Comite Hakone ipſorum patre percepti cauſa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit, ut Comes Haralldus & Sigurdus A. D. 1096.

A. D. Sigurþr Slember geordu til Þorkels Foſtra oc drápu hann; enn er þat ſpurþi Páll Jarl, let hann ſer allmiöc mislika, oc ſafnadi þegar liþi at ſer: enn er þeſs urdu víſir viner þeirra beggia, fóru menn á millum oc leitudu um ſætter, áttu þá aller lut í at þeir ſkyldu ſættaz. Páll Jarl var ſva rædr at hann vill ecki ſættaz, nema þeir menn aller veri brott gerfer er at víginu höfþu verit. Enn med því at bondum þótti ſtór mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir ſkyldu ſátter verþa; kom þvi ſo at Sigurþr var brottgeorr or eyionom, oc þeir menn allir er Páli Jarli þotti meſt ſakader um verk þetta. Haralldr Jarl hellt upp bótum eptir víg Þorkels, þat var oc mælt i ſætt þeſſi, at batna ſkylde frendſemi þeirra, oc ſkyldu þeir vera bádir ſamt um jul oc allar hinar ſtærſtu hátíder. Sigurþr Slember fór brott or Orkneyium oc upp i Skotland, oc dvaldiz þar um hríd med Melkolmi Skota kongi i gódu yfirlæti; þótti hann þar hinn meſti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþróttum; dvaldiz, hann um hríd i Skotlandi ádr hánn fór út i Jorſalaheim.

dus Slember Thorkelem adoriundo occiderent, quod exqviſitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias ſtatim contrahenti; verum de eo certiores utriusqve amici reconciliando intercedebant, omnes, ut in concordiam reducerentur, conſortes. Comes Paulus adeo iratus erat, ut, niſi omnes qui cædi ad fuerant relegarentur, placari recuſaret. Cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes, ut pacem ſancirent, verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus, qui in procuranda cæde rei Comiti videbantur, ex Orcadibus relegatus eſt. Comes Haraldus cædem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit, ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julenſe & ſumma quæcunqve feſta cohabitarent. Sigurdus Slembidiakn, relictis Orcadibus, ſurſum in Scotiam delatus, aliqvamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus eſſe æſtimatur, antequam in Palæſtinam iter ſuſciperet.

FRA PALI JARLI.

Olafr het madr er bió á Gareksey; annat bú átti hann i Dungalsbæ á Katanesi. Olafr var it meſta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af Páli Jarli. Asleif het

DE COMITE PAULO.

Olaus nomen erat viro Garekſöæ habitanti, qvi alteram villicationem Dungulsbæi in Kataneſo habebat. Erat Olaus vir admodum violentus, & magno honore a Comite Paulo habi-

het kona, hon var vitr oc ættſtór oc hin meſta fyrir ſer: Valþiófr het ſon hennar, annar Sveinn, þridi Gunni; aller voro þeir vel menter, Ingigerdr het ſyſter þeirra.

habitus; Fæminæ nomen erat Asleiſa, quæ claro etiam genere orta, magnitudinem præ ſe ferebat. Filium habebat Walthioſum, ſecundum Sveinem, tertium Gunnum, omnes artibus probe inſtructos; horum ſoror fuit Ingigerda. A. D.

AF KALA OC GILLA KRIST.

Þá var Kali XV. vetra er hann fór med kaupmönnum veſtr til Einglands oc hafþi godann kaupeyri; þeir helldu til þeſs kaupſtadar er Grimsbær heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc Orkneyium, af Skotlandi oc Suþreyium. Þar fann Kali þann mann er nefndiz Gilla Kriſtr, hann ſpurdi margs af Noregi, oc taladi fleſt vid Kala, oc gerdiz þar felagſkapr; hann ſeger Kala i trúnadi at hann het Haralldr oc var ſon Magnus Berbeins, enn móder hans var i Suþrey, fretter hann þá Kala, hvorſu honum mundi ſagnat i Noregi ef hann kæmi þár? Kali ſegir at honom þótti likligr Sigurdr kongr til at fagna honom vel, ef ecki ſpillti adrer um. Þeir Gilla-Kriſtr oc Kali ſkiptuz giöfum vid at ſkilnadi, oc het hvor öþrum ſinne vinattu fullkominne hvar ſem fundi þeirra bæri ſaman.

DE KALIO ET GILLA-KRIST.

Kalius qvindecim annos natus erat cum mercatores occidentem verſus in Angliam, bonis inſtructus mercibus, comitaretur, in emporium, qvod Grimsbær audit. tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis confluxit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum quendam qvi Gilla-Kriſtus appellabatur. Hic multa de Norvegia ſollicitabat, plurima cum Kalio conferens, quod crebro anſam præbuit conſortio; dixit Kalio ſub fide ſilentii Harralldum ſe nominari, filiumqve Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya eſſe. Interroganti, quali gaudio, ſi forte in Norvegiam veniret, incolæ ipſum forent excepturi; reſpondet Kalius, veriſimilem videri Regem Sigurdum, quo magis ipſum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent. Gilla-Kriſtus & Kalius dona ante diſceſſum mutuabantur; plenam amicitiam, ubicunqve in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

A. D. AF RADUM KOLS.

Frákaukr ſvarar: ſatt er þat at Kolr er ſpekingr mikill, oc vítrlega er þetta ſet, at leita híngat afla, því at ver höfum frændafla mikinn oc marga teingdamenn; ec hefer nu gipta Margretu Hákonardottr Moddadi Jarli af Atjöklum er göfgaztr er at ættum allra Skota hófþingia, Melkolmr fader hans er bróder Melkolfs Skota kongs, födr Davids, er nú er Skota kongr, höfum ver oc miöc mörg ſannlig tilkaull til ríkis i Orkneyium, enn erum ſiálf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oſs oc ecki allt á úvart i úfridum, enn þó þicke mer gott at eiga felag vid þá fegda fyrer margra luta ſaker; ſkulu þer þau mín ord ſegia þeim fedgum, at ver Ölfer manom koma til Orkneyia annat ſumar at midíu ſumri med her á hendur Páli Jarli; komi Raugnvalldr Jarl þá til mótz vid oſs, oc láti þa deila um ſtafn vid Pál Jarl, enn ec mun i vetr draga at merliþ af Skotlandi oc Suþreyium at frændum vinum oc mágum; fóru nu ſendimenn auſtr til Noregs, oc ſegia ſva búit þeim fedgum.

DE CONSILIIS KOLI.

His reſpondet Frakarka: verum eſt quod Kolus vir ſit valde ſapiens; prudenter quoque prævisum hic auxilium quærere, cognatorum enim & affinium numero valemus; nunc nuptum dedi Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atholia, qui qvoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior eſt. ſ. Dolſnaldus Melkolſus, ipſius pater, frater eſt Melkolfi, Scotorum Regis, patris Davidis, qui nunc Scotiæ rex eſt; nobis autem ipſis poteſtas quædam eſt, profunda etiam attribuitur ſapientia. Non omnes hoſtilitates nos ex inſperato ſuperveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in conſortium; referatis illi mea merba, me nempe & Aulſerem circa medium proximæ æſtatis cum exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, ſi Comes Raungnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Hæbudis a cognatis, amicis & affinibus ad me contraham.

SVEINN FANGADI PAL JARL.

1137. Um vorit ſnemma hafþi Sveinn Asleifarſon farit or Suþreyium oc upp á Skotland at finna vine ſina; hann dvaldiz

SVEINN COMITEM PAULUM CAPIT.

Sveinn Asleifæ ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Joklis apud Comitem Maddadum

diz lengi at Jöklum med Moddadi Jarli oc Margretu Hákonardottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti Sveinn ufrid or Orkneyium oc gerdiz hann þá fuſs þangat at fara oc finna frændr ſina; hann for fyrſt til Kataneſs i Þorſey oc med hönum göfugr madr er Liotolfur het, med hönum hafþi Sveinn verit lengi um vorit; þeir komu til Ottars Jarls i Þórſey brodr Frákarkar, oc leitadi Liotolfr um ſætter med þeim Ottari oc Sveine um þat er Frákörk hafþi gera látit oc hellt Ottarr Jarl þar botum upp af ſinne hende; Jarl het oc vínattu ſinne Sveine, enn Sveinn het því Ottari Jarli at hann ſkyldi ſtyrkia Erlend ſon Harallds hins ſlettmálá til þeſs at han fengi födrleyfd ſina i Orkneyium þá er hann villde tilkalla; Sveinn ſkipti þar ſkipum oc hafþi þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfir Petlandsfiörd, oc ſva fyrir veſtann Hroſsey oc ſva til Eſiuſunds oc epter ſundinu til Rolfseyiar. á eyiar endanum var höfþi mikill oc urd ſtór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir Sveinn reru eptir ſundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nokot umbuninga ſínum, ſkulum ver rækia hudföt vor, oc ſkulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. ſkulu róa, ver ſkulum

dadum & Margaretam Haqvini moratur A. D. 1137. *& cum his ſeorſum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine Liotolfo, apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in Kataneſum Thorseiam profectus eſt; conveniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fratrem; cum ipſo & Sveine qvod ſoror patrari curaverat transigere conabatur Liótolſus, pro parte ſua ſatisdationem offerente Comite Ottare, qvi etiam amicitiam ſuam viciſſim promiſit; verum Sveinn comiti pollicebatur auxilium ſe laturum eſſe Erlendo Haralldi Slettmali filio, recuperandi ipſi in Orcadibus debitum patrimonium, qvando poſcere vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno navem onerariam triginta nautis inſtructam gubernante, cum japyx flaret, per Petlandiæ ſinum ab occidente Roſſeyæ, deinde per Eſiuſund usque ad Rolfsey vehitur. In extremitate inſulæ altum erat promontorium, aſt ſubtus concava ſaxorum congeries, in qva lutra ſæpe ſe continebat. Sveinn vero ſuos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi ſunt in promontorio, nova inaudituri appellemus, volo apparatu mutato ut ſub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non feſtinabimus. Cæterum cum inſulæ appro-*

A. D. 1137. um fara-hóffamliga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir skylldu róa til Vestnefs oc færa Páli Jarli þat er þeir höfþu á skipinú; þeir þottuz mæla vid kaupmenn enn Páll Jarl hafþi verit um nottina á Vestnefi at Sigr. þar á veizlu; Jarl hafþi stadít upp snemma um morgunninn, oc höfþu þeir XX. menn farit sudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu. Byrdingsmenn rero at landi, oc spurdo þeir almæltra tidinda; spurdu Byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeir oc at hvar Jarl veri; þeir segia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir Sveinn þar er þeir lágu i hudfötunum, bat Sveinn þá þar atleggia er ecki mætti siá af höfþanum; þá mælti Sveinn at þeir skyldi vopnaz oc vinna þegar á Jarlsmönnum er þeir fyndiz, oc sva gera þeír; þar drápu þeir XIX menn, enn VI. fellu af Sveine; þeir toku Pál Jarl med valldi oc leiddu á skip oc sneru stafn hafi oc foru aptr hina sömu leid fyrer vestann Hrolfsey oc viku á mille Háeyiar oc Grimseyiar oc sva fyrer austan Svelg, þaþan til Breidafiardar oc epter hönum til Eckialsbaka, þar let hann epter skip sit oc XIX. menn, enn þeir fóro þar til er þeir komu til Atjökla á fund Maddadar Jarls oc Margretar systr Pals Jarls, oc var þeim þar vel fagnat oc setti Maddadr Jarl Pál Jarl i háfæti sitt oc er þeir

propinqvarent, qui in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Vestnesum remigarent & ad comitem Paulum ea, quæ in nave habebant, deferrent, credebant se mercatores alloqui. Comes vero Paulus apud Sigurdum Vestnesi præcedente nocte convivio interfuerat; mane surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem, lutras interrupes, sub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria nautæ insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, quærebant; respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub coriaceis Sveinn, jubetque ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut statim obvios Comitis subditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt, Sveine sex desiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxere, & prora in altum conversa, eundem itineris cursum ab occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & deinde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafiord Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti suorum relinqvit Sveinn, reliqvi autem, donec Atholiæ comitem Maddadum & Margaretam comitis Pauli sororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus Comitem Paulum in solio suo collocat; Verum cum considerent, magno cum

þeir höfþu nidrsetz, kom Margret inn gangandi med mikla kvenna sveit oc hvarf til brodr sins; epter þat voru menn fengner til skemtunar vid þá, var Páll Jarl helldr fárr, sem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra Páls Jarls oc Sveins meþan þeir foro báder saman. Þau Maddadr Jarl oc Margret oc Sveinn Asleifarson gengu á tal, enn um kveldit eptir dryckiu þá var þeim Sveini fylgt til svefnhuss einum saman oc voro þar læster for sva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

cum fœminarum comitatu ingressa Margareta ad fratrem suum se recipit. Postea ludiones in eorum delicias acquiruntur. Comes Paulus taciturnum se exhibuit, quod non mirum magnopere eum anxium esse. Comitis Pauli & Sveinis verba, quæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non existunt. Comes Maddadus, Margreta atque Sveinn Asleifæ seorsum colloquebantur; Vesperi vero postqvam potaverant, Sveinn, cum suis tantum, in dormitorium deducitur, ast fores qvavis vespera dum ibidem morantur, obserantur. A.D. 1137.

JON-BISKUP KOM AF SKOTLANDI.

Þá er Raugnvalldr Jarl hafþi rádit Orkneyium tva vetr, þá tok hann jola veizlu at bui sínu þvi er heiter a Knarrarstödum; þat var enn setta dag jula at skip var seet fara sunnan af Petlandzfyrde; vedr var gott oc stod Jarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at skipinu, þar var sá madr er Rolfr het oc var hirdprestr Jarls oc er þesser menn toku land, þá gengu þeir frá skipi oc höfþu Jarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i blárri kápu oc hafþi brugdit hári under hufu, hann hafþi rakat skegg um hökuna framanverda, en urakada hvoptana oc heck þar sýtt ofan

VENIT EX SCOTIA EPISCOPUS JONAS.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio suo Knarrastadis convivio intererat festo julensi; cujus sexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum sinum relinquens, advenire conspiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitis sacerdos aulicus. Advenæ autem postqvam navem appulerant ab eadem discedunt, quos Rögnvalldiani quindecem aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qui crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, qvæ in maxillis non rasa longe demitte- 1139.

A. D. 1391. ofan þessi madr þotti þeim nockut undarligr, enn Rólfr seger at þat var Jon biskup ofan af Skotlandi af Atjöklum, þá geck Jarl i moti þeim oc fagnar vel biskupi, setti Jarl biskup i hásæti sitt, enn þionar sialfr fyrer bordi sem skutilsveinn; um morginenn epter veitti biskup tíþer snemma oc þá for hann nordr til Eigilseyiar á fund Vilhialms biskups, oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biskuparner á fund Raugnvallds Jarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde sín, þeir segia frá einkamálum Sveins Asleifarsonar oc Maddadar Jarls, þat at Haralldr sun þeirra skyldi bera Jarls nafn oc hafa Orkneyiar hálfar vid Raungvalld Jarl, enn Rögnvalldr Jarl skyldi rád hafa fyrer þeim oc sva þott Haralldr þroskadiz oc villdi sit hvarr þeirra, þá skyldi Raungvalldr Jarl ráda; var Sveinn oc þar med oc bar þetta med biskupi; gerdu þeir Raugnvalldr Jarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföstu á Karanesi, oc geck þá saman sættin med þessum skildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af Orkneyium oc Skotlandi; for þá Haralldr Maddadarson ut i Orkneyiar med Raugnvalldi Jarli oc var hónom þá gefit Jarlsnafn þá fór oc i eyiarnar med Haralldi Jarli Þorbiörn Klerkr, hann var son Þorsteins Haulldz oc Gudrunar dottr Frákarkar; hann var vitr madr oc mikil fyrer ser;

*mittebatur; Vir iste mirandus videbatur, Rolfus autem hunc episcopum *) Jonam de Atholiâ e Scotia esse asserit, unde comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in solio suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Sequentis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey episcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem Rögnvalldum cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi & Sveinis Asleifæ consilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimidium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitis autem consilia pro utroque valerent, & ita qvamvis Haralldus maturesceret & diversa qvivis urgeret: Sveinn etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore sexagesimali sequente vere conventus præfiniretur in Kataneso; transigitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, sancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo simul ornatur. Seqvebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorsteinis Haulldii & Gudrunæ, filiæ Frákarkæ, vir sapiens & magnitudinem præ*

*) *Johannes episcopus* de Dunkeld.

ſer; hann foſtradi þá Haralld Jarl oc reed miöc fyrer honum; Þorbiörn kvongadiz i Orkneyium oc feck Ingiridar Olafsdottur ſyſtr Sveins Asleifarſonar, var Þorbiörn þá ýmiſt ut i Orkneyiom edr. uppi Skotlandi, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. Sveinn Asleifarſon tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi Olafr fader hans oc Valþiofr broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer veſtan haf er meira háttar þætti vera enn þeir Sveinn oc Þorbiörn mágar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

præ ſe ferens. Comitem Haralldum tunc nutrivit, & ſuis conſiliis plerisque eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ ſororem in Orcadibus uxorem duxit, poſtea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortiſſimus & in plurimis injurioſus. Sveinn Asleifæ poſſeſſiones, quæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva ſemper ſtipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis ſagax iniquus atque petulans. Hac tempeſtate ab occidente maris alii duo Sveini & Thorbiörno affinibus præſtantiores non fuerunt, hi tunc amicitia invicem arcte erant conjuncti. A. D. 1139.

BRENNA FRAKARKAR.

Kom Sveinn at hauſte til Orkneyia á fund Raungvallds Jarls, tok hann vel vid Sveini; for Sveinn þá yfer á Nes i Dungalsbæ oc ſat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til Sveins ordſending Holldboda or Suþreyiom at Sveinn ſkyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit Haulldr af Bretlandi oc hafþi elltann Holldboda or buum ſínum oc rænt fei miklu, ſa madr het Hrodbiartr er ſendr var, enſkr at kyne; Sveinn brá ſkiott

INCEENDIUM FRAKARKÆ.

*Sveinn autumno in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Neſum tranſit & Dungulsbœi hyemat. Hoc tempore nuntius a *) Holldbodio ex Hæbudis miſſus venit, petendo, ut Sveinn ipſum auxiliaturus eo ſe conferret, venerat enim illuc Hollдus e Britannia & Holldbodium a prædiis ſuis abegerat, magnas ſimul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in*

*) *Hauld-Buidhe i. e. Comes flavus proculdubio Somerlidus qui ab Hibernis Sombrle-Buihe Somerledus flavus appellatur.*

A. D. 1140. ſkiott vid er hönom voro ſend ordin oc kom uti Orkneyiar til motz vid Raugnvalld Jarl, oc bat Raungvalld Jarl at hann ſkyldi ſá henom liþ oc ſkip; Jarl ſpýrr hvat Sveinn villdi þá at hafaz; hann qvad þann mann hafa ſer ord ſendt er ſízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá beſt gefiz er hann þurfti meſt vid, er fleſter foro á hendr hönum; Jarl ſvarar: vel væri þá ef þit ſkildiz viner, enn utruer eru fleſter Sudreyingarner, enn gæta máttu drengſkapar þíns, enn ec man ſá þer tvö ſkip alſkiput; þetta líkar Sveini vel, oc for þá til Sudreyia oc fann eegi Holldboda fyrr enn hann kom veſtr i Maun (því at hann hafþi þangat ſtockit, enn er Sveinn kom i Maun,) þá vard Holldbodi hönom feginn, oc þar i Maun hafþi Haulldrinn ſá hinn Bretzki gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i Suþrríki, fyrer hönum hafþi fallit gaufigr mádr er Andres het, hann átti epter konu er Ingeríd het oc ſon er het Sigmundr; Ingerid husfreyia átti fe mikit oc bu ſtór; þat rád gerþi Holldbodi at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at Sveinn ſkyldi þat til rádahags vinna at hefna Andres bonda ſíns; Sveinn ſvarar at hann mætti gera Bretum ſkada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr auditum manna ſát; oc epter þat fara þeir Sveinn oc Holld-

in Orcades delatus comitem Rögnvalldum rogat ut cum exercitu naves ſibi tradat. Comes de propoſito ſciſcitatur; regerit Sveinn illum virum ſibi nuncium miſiſſe, cui repulſam dare ſe neutiquam deceret, optime qvippe experto dum plurimi ſe infeſtaſſent. Ad hæc Comes; bene eſt ſi amici ab invicem diſcedatis; Verum inqvit, plerique Hæbudenſes perfidi ſunt; Virtutem autem tuam ſervabis; naves vero duas omni ex parte inſtructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qui inde in Hebrides vectus Holldbodium non prius qvam occidentem verſus ad Monam, eo enim fuga ſe receperat, veniret, reperit, ubi ab ipſo cum gaudio excipitur. Haulldus ille Britannus in Mona & paſſim in Sudrrikia ingentes & homicidiis & prædis hoſtilitates exercuerat, inter quas ceciderat vir nobilis Andreas; reliquerat is uxorem nomine Ingigerdam & filium Sigmundum. Ingigerdi opes erant magnæ & prædia ingentia. Conſilium dedit Hollbodius ut nuptias ejusdem ſibi expeteret, verum cum has ſollicitaret, reſpondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti Andreæ. Reſpondit Sveinn, ſe Britannis damnum quoddam adferre forſitan poſſe, neſcio autem, inqvit, quorſum homicidiis fortuna adſpiret. Poſt hac ipſe & Holldbodius, quinque navibus

Holldbodi i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um Bretland oc gengu þar upp er heiter Ines oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vídtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir Sveinn ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med Sveine Islendzkr madr er Eirikr het oc qvad þeſta:

Bæir eru brender,
Enn búendr rænter,
Sva hefer Sveinn hagat,
Sex i morgin,
Gerþi hann einom
Ærinn þeirra,
Leiger þar kol
Leigumanni.

Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit oc fengu mikit herfang, enn Haulldrinn hliop í ey þá er Lund heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir Sveinn þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í Maun.

FRA RAUNGVALLDI JARLI OC SVEINE ASLEYFARSYNE.

Þa er Sveinn var i Suþreyiom, þa hafþi hann ſett Margad Grimsſon i Dungalsbæ til forráda oc fengit honum i hendr ſyſlu þá er hann hellt af Raugnvallde Jarle, enn Margadr var ſakgeſinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll

vibus inſtructi, piraticam ſuſcipiunt, Britanniæ arma inferunt, exſcendunt ubi Ines audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ reſiſtere nequeunt & fugati diſcedunt; Verum Sveinn cum ſuis undique ſpoliavit, & ante prandium villas ſex incendio delevit. Sequebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Ericus, qui ſequentia cecinit: A. D. 1140.

Villæ exuſtæ ſunt,
Sed incolæ ſpoliati,
Ita Sveinn inſtituit,
Sex hujus diei mane,
Faceſſivit uni
Satis eorum;
Suppeditat ibi carbones
Conductori.

His geſtis ad naves redeunt, per æſtatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus in inſulam quæ Lund audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, quod Sveinn cum ſuis aliquantiſper obſidet, aſt in Monam, re infecta, domum redit.

DE COMITE RÖGNVALLDO ET SVEINE ASLEIFÆ.

Dum erat in Hæbudibus Sveinn, Margado 1142.
Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam a ad ann. 1149.
Comite Rögnvalldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad incuſandum & infeſtandum prono propriæ injuriæ odium peperere;

quos

A. D. 1142. ad ann. 1149. vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund Hroalldz oc hèlldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim Hroalldi oc Margadi; litlu ſiþarr for Margadr ſudr til Víkr vid tuttugta mann at erindum ſinum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn Hroalldi bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſíþan til Dungalsbæiar á fund Sveinns, þá ſafnar Sveinn mönnum oc ferr til Lambaborgar oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſtr oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod á ſæfvar hömrum nockrum enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin gengu langt med ſiánum annan veg; þeir gerdu þa margar uſpeſtir á Kataneſe i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

quos autem ejus offendebat iniqvitas, ad Hroalldum, apud quem etiam permanſere, confugiebant, unde inter hunc & Margadum ſimultates. Paulo poſt Margadus cum ſuis viceſimus, propria peracturus negotia, meridiem verſus in Vikam iter ſuſcipit, ex quo nondum redux, colonum Hroalldum, quem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto Dungulsbæi convenit Sveinem, qui, aſſeclis collectis, Lamburgum, ubi commodum erat propugnaculum ſe confert & ibidem ſexaginta hominibus ſtipatus reſidet, omnisqve generis, quo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis ſita erat maritimis, paries autem ſupra verſus continentem lapideus, arte conſtructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum ſpatium producebantur. Heic in Katanesſo vicinos crebro infeſtabant & in urbem, quæ aſſeqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.

AF FERDUM SVEINS ASLEIFARSONAR.

Epter þat ſtigu þeir forum á land oc foru uppi Sudrland oc ſva til Mærhæſi oc þaþan til Duſeyra, þar fundu þeir Orkneyia menn á birdinge. het ſá Hallvardr er fyrer þeim var, enn annar Þorkell, þeir voru X. ſaman; þeir Sveinn gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer Skotland, þar

DE ITINERE SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Repetituri deinde continentem, per Sudurland, inde Mærhæſiam, deniqve Duſeyras ſe conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria, Orcadenſes, numero decem qvorum duci alteri Hallvardi, alteri Thorkelis nomen, verum cum Sveinn & Margadus iis conſociarentur, duodecim in nave vectoria, auſtrales Scotiæ oras prætereundo, in

þar til er þeir koma i Máeyiar, þar var þá munklífi, Balldvin het áboti sá er fyrer reed, þar voru þeir Sveinn oc hans menn VII. nætr vedr faster, oc ſögduz vera ſender á fund Skota kongs af Raugnvalldi Jarli; munkar grundu ſögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc ſendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir Sveinn verda þeſs varir, þa hlaupa þeir á ſkip oc ræntu ſtadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter Myrkvafyrde, þeir fundu i Eydinaborg David Skota kong, tok hann vel vid Sveine oc baud þeim at vera med ſer; Sveinn ſagþi kongi allan mála vöxt þangatkomu ſinnar oc hve farit hefdi med þeim Raugnvalldi Jarli ádr þeir ſkilduz, oc ſva þat er þeir höfdu rænt i Máeyium, voru þeir Sveinn um hríd med Skota Kongi i godu yfirlæti. David kongr ſendi menn til þeirra manna er ſiar höfþu miſt fyrer Sveine i ferdinne oc let þá ſealfa virda ſkada ſinn, enn bætti ſinu fe hveriom ſinn miſſer; David kongr baud Sveini at ſækia konu hans i Orkneyiar, enn ſá hönom ſlikar ſæmder i Skotlandi at hann mætti vel vid una; Sveinn birti vilia ſinn fyrer kongi oc ſeger ſva at hann villdi at Margadr væri þar epter med kongi, enn hann ſendi ord til Raugnvallds Jarls at hann tæki ſættum vid hann, enn Sveinn letz vilia leggia allt ſitt mál á valld Raugnvallds Jarls, qvadz þá jafnan vel viþr una

in Máyeam pergunt. Erat ibidem eo tempore monaſterium, cui præfecto abbati nomen Baldvini. Hic adverſa impeditus tempeſtate Sveinn cum ſuis ſeptem noctes moratur & ſe a comite Rögnvalldo ad regem Scotiæ legatum aſſerit, cujus aſſertionis veritatem ſuſpicati monachi, piratas eſſe putant & conterraneos per nuncios convocant. Quod cum Sveinn cum ſuis comperiret, navem repente aſcendit, ingentibus prius ſpoliatis pecuniis; poſt abitum translati per Myrkvaſiord, Edinoburgi Davidem Regem Scotiæ conveniunt, a quo benigne exceptus Sveinn, cum ſuis ad nectendas ibidem moras invitatur. Sveinn regi totam ſui adventus cauſam, ſua cum comite Rognvalldo ante diſceſſum acta, quodqve in Máeyis ſpoliaverat exponit & inde aliqvantiſper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum ſuis commoratur. Rex David ad eos, qui in itinere ſpoliati fuerant a Sveine, mittit & ipſis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem reſtituens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadibus uxoris poteſtatem dat, ac honorem in Scotia, quo bene contentus eſſe poſſit, promittit. Sveinn voluntatem ſuam regi operit, dicens ſe cupire ut Margadus apud ipſum remaneret; ſe autem Comiti Rögnvalldo per nuncium reconciliaret, totius litis deciſionem comitis arbitrio commiſſurum, ſe ſemper pace inter ipſos contentum, diſſidia ægre

A. D. 1142. ad ann. 1149.

A. D. 1149. una er þeir voru sáttir, enn þa illa er þeir voru úsáttir; David kongr svarar, bædi er nu at Jarl þessi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; Sveinn letz hans vingan alldri láta vilia, enn sagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat sva vera skyldi; David kongr sendi menn nordr i Orkneyiar med giöfum oc þeirri ordsending at Jarl skyldi taka sættum vid Svein, for þá oc Sveinn i eyiar nordr enn Margadr var eptir med kongi; sendimenn Davids kongs foru á fund Raugnvalldz Jarls, tok hann vel vid þeim oc sva giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann síþan Svein i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua sinna.

ægre ferre. Regerit Rex David, utrumque jam est quod Comes his absque dubio laudem mereatur & quod id a vobis, qui illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari sineret. Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rögnvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum donis a rege missis, benigne excipiuntur, pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

FRA RAUGNVALLDI JARLI OC ORKNEYINGUM.

1152. Litlu síþarr for Sveinn yfer á Katanes at erundum sínum oc sendi ord Raugnvalldi Jarli at hann skyldi sættaz á víg Arna Spítuleggs, oc þegar at hönnm qvamo þau ord, stefndi hann at ser þeim mönnum er eptermál áttu um víg Arna, oc samdiz þat sva at þeim hugnadi oc helt sialfr bótum upp; marga uspekt adra bætti hann af sinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Austmönnum

DE COMITE RÖGNVALLDO ET ORCADENSIBUS.

Paulo post in Katanesum ad expedienda negotia transfretat & Comiti Rognvalldo nuntium mittit, ut de cæde Arnæ Spituleggi contrahat, quo audito Comes, convocat eos quibus pro cæde Arnæ reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit quæ a Norvegis & Orcadensibus hac hyeme

num oc Orkneyingum; um vorit snemma stefndi Jarl þíng i Hrossey, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or Orkneyiom oc ut i Jorsalaheim, sagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr Haralldi Jarli frænda sínum, beiddi oc þess alla vini sína, at veita hönum hlydni oc fylgia honum vel hvers sem kynne vid at þurfa medan han þurfþi brottu at vera; Haralldr Jarl var þa nær XX. at alldri, hann var mikill vexti oc sterkr, liótr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; Raugnvalldr Jarl bioz um sumarit or Orkneyium oc vard siþbúinn, því at þeir urdu lengi at bíþa Endrida áþr skip hans kom austann or Noregi, oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or Orkneyium fimtan storskipum, þesser voru skipstiornar menn, Raugnvalldr Jarl, Erlingr Skacki, Vilhialmr Biskup, Aslakr Erlendsun, Guthormr, Magnus Havardsson, Sveinn Hroaldsíon, Eindridi Ungi oc þeir er hönum filgdu; þeir sigldu or Orkneyium under Skotland oc sva til Einglandz oc er þeir sigldu til Nordimbra landz fyrer Hveruminni, þa qvad Armadr:

Hraunn fyrer Hveruminne
Háleit þar er vær beittum,
Sveiger lauk, enn lægiaz
Laund fyrer veizlu saundum;

hyeme proficiscebantur. Ineunte vere Comes concionem in Rossey convocavit, eo singuli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit se Orcadibus relictis in terram Canaan iter suscepturum, addiditqve regimen in consangvineum suum Comitem Haralldum se esse translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, quibus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes Haralldus tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore insignis, vultus invenusti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes Rögnvalldus Orcades relicturus se æstate itineri accingebat, sero paratus, Endridium enim donec navis ejus ex Norvegia veniret exspectarent. Parati autem ex Orcadibus solvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (varus) Episcopus Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hroalldi, Endridus Ungius cum seqventibus. Navigabant ex Orcadibus meridiem versus ad Scotiam usqve, indeqve Angliam; Cæterum cum ad Northumbriam ante Hveruminni cursum dirigerent, cecinit Armodus: A. D. 1152.

Æstus maris est ante Hveruminni
Ubi obversis antennis navigamus,
Flectit malum; visui subtrahuntur
Terræ ad arenas humidas.

A. D. 1152.

Ecki drífr i augu
Allda laudri falldin
Dreingr ríþr þrátt af þingi
Þeim er nu fitr heima,

Non stillat in oculos
Fluctus in vertice spumans
(Vir fortis a foro freqventer eqvitat)
Ei qvi domi remanet.

EYSTEINN HARALLDZ-SON KOM I NOREG, OC UPPHAF MAGNUSAR HARALLDZ-SONAR.

1142. Sigurdr oc Ingi konongar höfdo þá rádit VI vetor Noregi; þat var kom Eysteinn vestan af Scotlandi, hann var sun Harralldz konongs Gilla. Árni Sturlason oc Þórleifr Bryniolfsson, oc Kolbeinn Hrúga höfdo farit vestr um haf eptir Eysteini, oc fylgdo hönom í land, oc helldo þegar med hann nordr til Þrándheims; tóko Þrændor vit hönom, oc var hann þegar til konongs tekin á Eyraþíngi um Gagndaga, sva at hann skylldi hafa þridiúng Noregs vit brædor sína Sigurd oc Inga. Þeir Sigurdr oc Ingi voro þá austr í landi, fóro þá menn milli þeirrá konongana, oc sætto þá at því, at Eysteinn skylldi hafa þridiúng ríkia. Var því trúat of faderni hanns, er Haralldr konongr hafdi tilsagt. Biadauk het módir Eysteins konongs, oc kom hon í Noreg med hönom.

EYSTEINI, HARALDI FILII, IN NORVEGIAM ADVENTUS, ET MAGNI, HARALDI FILII, INITIA.

Norvegiæ regnum cum annis VI moderati fuissent Reges Sigurdus & Ingius, verno tempore ex Scotia venit Eysteinus, Regis Haraldi Gillii ipse qvoqve filius. Ad hunc accersendum Arnius Sturlæ filius, Thorleifus Brynjulfi f. & Kolbeinus Hruga (Acervus) occiduum mare trajecerant, ipsumqve regno advectum in Thrandhemiam protinus deduxere. Exceptus a Throndis Eysteinus in Comitiis Eyrensibus, lustrationis anniversariæ tempore, Rex statim pronuntiatur, ea lege, ut, diviso cum Sigurdo & Ingio fratribus regno, tertiam Norvegiæ partem obtineret. Fratres interim Reges, qvi in orientalibus regni partibus tum forte agebant, per intermeantes legatos conciliati, Eysteino, cujus de natalibus Haraldi Regis dicta fidem fecerant, provinciarum trientem concessere. Eysteinum in Norvegiam mater comitata est, nomine Biadöka. Qvartus Regis Haraldi Gilii filius, nomine Magnus, apud Ormum Kyrpingicum educabatur.

HER-FERD EYSTEINS KONONGS HARALLDZ-SONAR.

Litlo ſídarr byriadi Eyſteinn konongr ferd ſína or landi veſtr um haf, oc ſigldi þá fyrſt til Kataneſs, hann ſpurdi þá til Haralldz Jarls Madaddar-ſonar í Þórs-á, hann lagdi þannug til med þriár ſimáſcútor, oc kom á þá óvara. Enn Jarl hafdi haft þrítögt ſkip, oc á nær LXXX manna. Enn er þeir voro óbúnir vid, þá fengo þeir Eyſteinn konongr þegar uppgöngo á ſkipit, oc tóko Jarl höndom, oc höfdo med ſer á ſkip; hann leyſti ſik út med III mörkom gullz, oc ſkillduz þeir at ſva' búno. Sva ſegir Einarr Skúlaſon:

Voro ſogns med ſára
Syni Maddadar ſtaddir
Má-grennir fremzc manna
Máttigr tigir á ta.
Þrimur ſkútom tók þreytir
Þann Jarl dyraſils hranna
Hrauſtr gaf hræ-ſkúfs niſtir
Haufut ſitt fraumom iöfri.

*) Han. var leiddr fyrer kong, oc foro þeirra skipte ſva at Jarl leyſti ſic þrém mörkum gulls, enn hann gaf ríke ſitt i hendr Eyſteini kongi ſva at hann skyldi af hönum hafa iafnan ſiþan.; geordiz Jarl þá madr Eyſteins kongs oc batt þat ſvardögum, þaþan for Eyſteinn kongr til Skotlandz or heriadi þar um ſumarit; han heriadi vida um England i ferd þeirri oc þottiz þá hefna Haralldz ſona.

EYSTEINI, HARALDI REGIS FILII, EXPEDITIO MILITARIS.

A. D. 1153.

Haud multo poſt Eyſteinus Rex in terras, trans occiduum pelagus ſitas, expeditionem ſuſcepit, & Kataneſo (Cathaneſiæ) advectus, cum Jarlum Haraldum Maddadi filium in Thors-á (Amne Thori) ſubſiſtere cognoviſſet, cum tribus lembis minoribus eodem contendit, ipſique improviſus ſupervenit. Vehebatur Jarlus navi XXV interſcalmiis, & LXXX claſſiariis inſtructa. Sed cum ad reſiſtendum imparati eſſent, Eyſteinus cum ſuis, conſcenſa & occupata protinus navi, prehenſum Jarlum ad naves ſuas ſecum avexit. Ille vero poſtea, cum libertatem tribus auri ſelibris redemiſſet, dimiſſus eſt Rem teſtatur Einarus Skulii filius:

Sogniæ inclareſcit dominus,
Cruoris avidam cibans volucrem;
Filium Maddadi ſtipavere
(*) Pugnatorum decades octo.
Lintre terna Jarlum prehendit
Domator fluctuum caballi;
Fortis altor avis cadaverinæ
Regi caput permiſit inclyto.

Siſtitur Regi, eo autem res inter eos venit ut comes ſe tribus auri marcio redimeret, regnum autem regi Eyſteino traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret. Addicit ſe regi Eyſteino, & ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit. Tendit hinc in Scotiam rex Eyſteinn eamque hac æſtate armis infeſtat In hoc itinere Angliam paſſim tentabat & cædem filiorum Haraldi vindicare videbatur.
Orkneyaſaga.

A. D. 1153. Þadan figldi Eyfteinn konongr fudr fyrir auftan Skotland, oc lagdi til kaupftadar þefs á Skotlandi, er Apardion heitir, oc drap þar mart manna, enn rænti ftadinn. Sva fegir Einarr Skúlafon:

Frett hefir ec at fell
Fólk brufto fvell
Jöfurr eyddi frid
Apardionar lid

Adra orrofto átti hann fudr vid Hiartapoll vid riddara-lid, oc kom þeim á flótta, oc hraud þar fkip nockor. Sva fegir Einarr:

Beit budlúngs hiörr
Blód fell á dörr
Hird fylgdiz holl
Vid Hiartapoll.
Huginn gladdi heit
Hruduz Engla beit
Ox vitnis vín
Um val kafta rín.

Þá hellt hann enn fudr á England, oc átti þar hina III. orrofto vid Hvítabæ, oc feck figr; enn brendi bæinn. Sva fegir Einarr:

Jók hilmir hialldr
Þar var hiörva galldr
H óík hilldar fky
Vid Hvítaby.

Ríkt

Inde velis in auftrum datis, orientales Scotiæ oras legebat, & emporio ejusdem terræ, quod Apardion (Aberdonia) dicitur, claffem admovit; multisqve ibi mortalium interfectis, urbem diripuit. Teftis Einarus Skulii filius:

Cæfi feruntur, ubi
Bellicus diffiluit chalybs,
Rege pacem exterminante,
Aberdoniæ urbis incolæ.

Secundum ad locum, qvi Hiartapoll (Hartlepol) vocatur, cum copiis eqveftribus prælium conferuit; qvibus in fugam actis, aliqvot etiam naves, cæfis & exturbatis vectoribus, occupavit. Hæc memorat Einarus:

Regius acutum momordit enfis,
Ubi fangvine tela madebant,
Ibantqve in hoftem una fatellites
Fideles apud Hiartepolum.
Efca corvum calens exhilarabat;
Adaucta lupo eft vini copia;
Rheni fupra falconem denfuit
Anglicorum ftrages cadaverum.

Porro meridiem verfus præter Angliam provectus, ad oppidum Hvitabæ (Whitby) tertio certamine conflixit, victorqve civitatem incendio vaftavit. Teftis Einarus:

Ciebat Rex tumultum,
Ubi arma tintinabant,
Ictusqve fidit Hildæ
Tegmina apud Whitbyam.

Lufit

Ríkt lek vid rann
Raudz ylgiar tann
Fekz fyrdom harmr
Fyri ſkóga garmr.

Luſit per ædes inſolenter
Arborum canis; (vorator)
Fera dentes rubebat, quod
Obviis dolebat incolis. A. D. 1153.

Eptir þat heriadi hann vída um England, enn þá var Stefnir konongr á Englandi; þar næſt átti Eyſteinn konongr orroſto vit Skarpa-ſker vit riddara nockora. Sva ſegir Einarr:

Per Angliam deinde, cui tunc Stefnerus (Stephanus) Rex præfuit, populabundus arma late circumtulit, ibique ad locum dictum Skarpa-ſker (Scarborough) cum hoſtili equitatu depugnavit. Rem cecinit Einarus:

Drap döglíngr gegn
Dreif ſtrengiar regn
Vid Skörpo-ſker
Skialld-kænan her.

Proſtravit Rex peritus,
Degrandinante ſagitta,
Turmas prope Skarpaſker,
Dextre clypeis utentes.

Þar næſt bardiz hann vid Pilavík, oc feck ſigr. Sva ſegir Einarr:

Huic proxima illi ad Pilavikam pugna fuit, in qva hoſtes qvoqve ſuperavit. Teſtis Einarus:

Raud ſiklíngr ſverd
Sleit gylldis ferd
Prútt Parta lík
I Pilavík.
Vann víſir allt
Fyri veſtan ſallt
Brandr gall vit brún
Brent Lángatún.

Rorabat enſem Rex cruore,
Lupus agminatim cum decora
Ad Pilavicam lancinaret
Perthæbellatorum cadavera.
Princeps victor univerſum,
Trans mare ut occiduum-
Mucro loricis adſtrepebat,
Dedit ignibus Langatunum.

Þar brendo þeir Lángatún mikit þorp, oc ſegia menn at ſá býr hafi fengit litla uppreiſt ſídan. Eptir þat fór Eyſteinn konongr brott af Englandi um hauſtit, oc aptr til Noregs, oc ræddo menn of þeſſa ferd allmiſiafnt.

Redactum hic in cineres Langatunum, oppidum ingens, quod ab illo tempore virium & decoris priſtini parum recuperaſſe vulgo perhibetur. His ita geſtis Eyſteinus, Anglia relicta, Norvegiam eodem autumno repetiit; ſuitqve hæc ejus expeditio perqvam diverſis hominum rumoribus obnoxia.

A. D. FRA EYSTEINE KONGE.

1153. Epter þat for Eysteinn kongr aptr í ríki sitt tíl Noregs oc var almisjafnt rætt um hans ferd. Harralldr Jarl var í ríke sinu i Orkneyium oc var þocka sæll af flestum mönnum; þá var andadr Maddadr Jarl fader hans, enn Margret moder hans, var komen til Orkneyia, hun var fríd kona oc svarri mikill; I þann tíma andadiz David Skota kongr, var þá til kongs tekinn Melkolmr son hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

SVEINN FOR TIL IRLANDS.

1159. Þat var til tíþinda eitthvert sinn at Sveinn Asleifarson for i vorvíking, þá for med hönum Hakon son Harallds Jarls, þeir höfþu V. ródrar skip oc öll stór; þeir heriudu um Suþreyiar; þá var folk sva hrætt vid hann i Suþreyium at menn fálu allt lausafe sitt i jordu edr urdum; Sveinn for allt suþr til Manar oc vard illt til fiár; þaþan sigldu þeir ut under Irland oc heriudu þar, enn er þeir komu nær suþr under Dýflinn, þá sigldu þar af hafi kiölar tveir er kómner voru af Einglandi oc ætludi til Dýflinnar, þeir voru hladner Enskum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir Sveinn lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn Enskra manna, oc ræntu þar hverium peninge sem á var kiölunum, nema Ensker menn höfþu ígangs klædi

DE REGE EYSTEINE.

Posthac in regnum, qvod in Norvegia erat, reversi Regis Eysteinis iter varias tolerat censuras. Comes Haralldus intra regnum suum in Orcadibus a plurimis amabatur. Exspiraverat tunc ipsius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conspicua, ast animo perqvam præcipitans. Mortuus est circa id tempus David Rex Scotorum & substitutus ei ipsius filius Melkolmus, cum regnum capesceret, ætate tener.

SVEINN IN HIBERNIAM TETENDIT.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliqvando susciperet piraticam, comitatus est Haco, filius Comitis Haralldi; habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas. Hæbudis arma intulere, qvarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut singulas suas res mobiles terra aut speluncis absconderent. Sveinn usqve ad Monãm devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occasum versus ad Hiberniam navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem versus prope Dublinum delati essent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atqve multifariis rebus utilibus onusti; ad hos Sveinn cum suis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, qvippe nihil fere se tueri potuerunt, singulis qvæ navibus inerant rebus spoliarunt, excepto, qvod vestes

klædi sín oc nockrar vister oc foru siþan med kiölina, enn þeir Sveinn foru i Suþreyiar oc skiptu herfangi sínu; þeir sigldu vestan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ser er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu Enskum klæþum yfer ser, enn er þeir sigldu i Orkneyiar saumudu þeir klæþin framan á seglinn sva at þanning var til at siá sem af skrudi einu væri giör seglin, þetta kölludu þeir skrudvíking. Sveinn for heim i Gareksey til bufs síns, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enskann.

vestes in qvotidianos usus & commeatum aliqvantum retinentes ciolis adveherentur. Cæterum Sveinn cum suis in Hæbrides revectus spolia divisit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in sui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis Anglicis se texerunt; ad Orcades autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretiosa eminus repræsentarent; hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn ad villicationem Garekseyiæ rediit; spoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulso Anglico. A. D. 1159.

HERNADR SVEINS ASLEIFARSONAR.

Litlu siþarr bió Sveinn ferd sína i hernat, hann hafþi VII langskip oc öll stor; Hakon son Harolldz Jarls var med Sveine i faur; þeir helldu fyrst til Suþreyia oc fengu þar lítit herfáng, foru þaþan ut under Irland oc heriudu þar vida, þeir foru allt suþr til Dýflinnar oc komu þar miöc á uvart, sva at stadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i staþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i stadnum, fóru þeirra skipti sva at þeir gáfu upp stadinn i valld Sveins, oc játtudu hönum sva miklu gialldi sem hann villde á þá leggia; Sveinn skylldi oc skipa sínum mönnum staþinn oc hafa valld yfer; Dý-

MILITIA SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Non multo post Sveinn militiæ se accingit, septem, qvarum singulæ magnæ, navibus longis instructus; Comitatur eum Comitis Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in Hæbudas & non magnam ibi reportant prædam; inde occasum versus ad Hiberniam vecti arma passim circumferunt; Pergunt meridiem versus Dublinium usque & eo ex insperato adeo superveniunt, ut adventus eorum non prius innotesceret qvam urbem ingressi essent, spoliis mox onusti. Cum præfectis, qui ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in Sveinis potestatem dederent & tantam pecuniarum, qvantam imponeret, solutionem, promitterent; Sveinn etiam suis urbis præfecturam demandaret; hæc Dublini incolæ jurejurando polliciti sunt.

A. D. 1159. Dýflinnar menn sveria eid at þessu; þeir foru til skipa um qvelldit, enn um morguninn skylldi Sveinn koma i staþinn octaka gisla af stadarmönnum. Nu er frá þvi at segia hvat titt var i stadnum um nóttina; rædismenn þeir er i stadnum voru höfþu stefnu sin i milli oc kærdu vandrædi sin þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma stad sinn i valld Orkneyinga oc allrahelldzt þeim manni er þeir vissu mestann ujafnadarmann i öllum vestrlöndum; kom þat ásamt med þeim at þeir mundu svíkia Svein, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu ser grafer storar fyrer borgar hliþum oc viþa annarstaþar milli husanna þar er þeim Sveini var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i husunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar sva at nidr skylldi falla þegar er mannz þunginn kæmi á, siþann breiddu þeir hálm á, sva at ecki mátti tilsiá grafanna oc bidu sva morgins.

sunt. Rediere vespere in naves, sequente vero mane Sveinn, in urbem reversus, pecunias acciperet, suos in urbe disponeret & obsides ex urbanis retineret. Nunc quæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qui ibi erant conventum invicem habuere & difficultates, quæ ipsis acciderant, questi sunt, urbem suam Orcadensibus & in primis viro, quem in totis regionibus occidentalibus iniqvissimum sciverunt, subjici ægre tulerunt; Consentiere in id, ut Sveinem, modo possent, proderent; Consilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam & passim alibi inter domos, ubi Sveini cum suis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; superintexere lignis foveas, quæ, instantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; stipulas deinceps foveis, ne conspici possent, obduxere & mane seqvens ita exspectarunt.

BRENNA ADAMS BISKUPS.

Þá er Jon biskup andadiz á Katanesi sá er Haralldr Jarl let meida, var tekinn biskup i stad hans sá er Adam het oc vissi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurar; hann þotti Katanesingum helldr hardr i biskupsdominum oc kendu þat mest munk þeim er var med hönum. Þat var forn siþr

INCENDIUM EPISCOPI ADAMI.

Mortuo in Katanesia episcopo Jona, quem lædi fecerat Comes Haralldus, electus est successor episcopus Adamus; Constitit nemini genus ejus, infans enim ad ostium templi cujusdam repertus fuerat; hic Katnesensibus, dum episcopatum gessit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei

siþr at biskup skylldi hafa spann smiörs undan XX. kúm, skylldi þetta hvarr bondi giallda sa er var á Katanesi, sá meira er fleira kýr atti, enn hinn þvi minna sem færri hafþi, oc skylldi hverr eptir þvi gialda sem teldizt til; enn Adam biskup villdi æxla gialldit oc hafa spann undan XV. kúm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kúm oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kúm, enn þat þotti öllum, udæmí; Þa foru Katnesingar á fund Jons Jarls, hann var þá á Katanesi, oc kærdu þeir þetta fyrer Jarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo kosti illa fyrer höndum, qvat þetta vera úþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var Adam biskup at hákirkiu i Þorsdal enn Jon Jarl var skamt þaþan; Katnesingar höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biskup var á; Rafn lögmadr var þá med biskupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hversu færi, biskup bat hann vera kátann, qvat bændr munu siálfa stödva sic; þá var sendt til Jons Jarls oc bedit at hann skilldi sætta þá biskup, enn Jarl villdi hvergi nær komā; þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyster oc er Rafn lögmadr sá þetta bad hann biskup gera nockot rád fyrer ser; þeir biskup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munk-

ei adhærentem præprimis converterunt. A. D. *More prisco receptum fuerat, ut mensuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum singuli in Katanesia coloni, qvi plures habebant, plus, qvi vero pauciores minus, & qvivis ex æqva proportione, episcopo solverent; Episcopus autem Adamus nominibus imponere voluit & ex qvindecim mensuram Spann exegit, qvæ cum expenderetur, ex duodecem poposcit; hac etiam concessa, ex decem petiit, verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katnesenses comitem Jonam convenerunt eiqve qvesti sunt, qvi de his nihil in medium se consulturum, non multis circa ea curis opus, duas instare conditiones malas, quarum præsentem non tolerandam, se vero alteram taciturum respondit. Erat tunc episcopus Adamus apud primarium in Thorsdal templum, verum Comes Jonas inde non procul; Katnesenses in monte sito ad prædium, in qvo episcopus, conventum habuere. Rafn legifer apud episcopum moratus, ipsum ut indigenis parceret, alias de exitu se sollicitum asserens, rogavit; Episcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatqve incolas sponte pacari; Hinc Comes Jonas per nuncium sollicitatus ut episcopum cum indigenis conciliaret, prorsus abnuit. Coloni postea ex monte, vehementes decurrunt, qvod cum videret Rafn legifer, episcopum, ut qvodam modo sibi consuleret, monuit; bibebant in*

A.D. munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biſkupi var þetta ſagt, þá ſvaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líklígt var, því at hann lagþi jafnan þungliga til vorra mála; þá bat biſkup Rafn ſegia bændum at hann vill ſættaz vid þá, oc er þat var ſagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biſkup þá ut oc ætladi til ſætta, enn er þat ſá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir Adam biſkup oc færdu hann i eitt litit hus oc ſlogu ſíþan í elldi, enn huſit brann ſva ſkiott at þeir er biſkupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar Adam biſkup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr ſæmiligr gröptr oc virduligr umbunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biſkups, þá gerdu þeir menn á fund Skota kongs; Þá var Alexander Skota kongr ſon Vilhialms kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þeſſi tíþende ſva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biſkups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrekan manna af landinu.

in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egreſſus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum epiſcopo referretur, regeſſit; non prius quam veroſimile erat, evenit, noſtras enim res ſvaſu ſuo ſemper aggravavit; Epiſcopus deinde Rafnem, ut colonis indicaret, ſe cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati ſunt, unde epiſcopus, eos conventurus, egreſſus eſt, quem cum viderent pejores, furore acti, ipſum comprehenſum, in caſam quandam, cui ignem admovebant, detruſerunt; hæc vero cito adeo combuſta eſt, ut, qui epiſcopo opitulari voluere, re infecta diſcedere cogerentur. Obiit heic epiſcopus Adamus, cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeſte ſepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant epiſcopi, legatos miſerunt ad regem Scotorum, tunc temporis Alexandrum, filium regis Vilhelmi ſancti; Is vero relatis graviter adeo iraſcebatur, ut poſterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, poſt incendium epiſcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, ſpoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo.

Res geſtæ inter Scotos Norvegosque, tribus Alexandris Scotiæ imperantibus, ſeparatim editæ ſunt duobus libellis vocatis "Anecdotes of Olafe the Black "and Haco's Expedition.

AP-

APPENDIX.

A. D. 1026.

FRA SENDIMONNNM KNUTS KONUNGS.

Knútr enn Ríki sendi menn vestan af Englandi til Noregs; oc var þeirra ferd búin allveglig: höfdo þeir bref oc innsigli Engla konungs Knútar. Þeir komo á fund Olafs Haralldssonar Noregs konungs, í Túnsbergi um varit. Enn er konungi var sagt, at þar voro komnir sendimenn Knúts konungs ens Ríka, þá vard hann styggr miöc vid, oc segir sva, at Knútr mundi einga menn þángat senda med þeim erendom, er hönum edr hans mönnom mundi gagn í vera; oc var þat nockoro daga, er sendimenn nádo eigi fundi konungs. Enn er þeir fengo lof til at mæla vid hann, þá gengo þeir fyrir konung, oc báro fram bref Knúts konungs; oc sögdo erindi þau sem fylgdo, at Knútr konungr kallar sína eign á Noregi, öllom, oc telr at hans forelldrar hafa þat ríki haft fyrir hönom. Enn fyrir þeim sökom, at Knútr konungr vill frid bióda til allra landa, þá vill hann frid bióda öllom þeim er sva má vera, oc vill eigi herskilldi fara til Noregs, ef annars er af kostr. Enn ef Olafr konungr Haralldsson vill vera konungr yfir Noregi, þá fari hann á fund Knúts konungs, oc taki landit í len af hönom, oc geriz hans madr, oc gialldi hönom skatta af, slíka sem Jarlar

 gulldo

DE NUNTIIS KANUTI REGIS.

Kanutus Potens nuntios misit de occidente ex Anglia ad Norvegiam, ad iter splendido apparatu instructos, literasque & sigillum Anglorum Regis Kanuti portantes. Hi vere ad Olafum Haralldi filium, Norvegiæ Regem, Tunsbergam venere. Regi ubi dictum est, illuc accessisse nuntios Regis Kanuti Potentis, animo admodum æger factus, dixit Kanutum nullos mittere nuntios, utilia sibi suisque negotia portantes; transieruntque dies quidam, quibus nuntii Regem convenire non potuerunt. Veniam autem Regem conveniendi nacti, eum adeuntes, literas Regis Kanuti attulere, additumque iis exposuere negotium, Kanutum Regem suam possessionem dicere totam Norvegiam, regnum a majoribus suis ante se possessum. Ast pacem omnibus terris offerentem Kanutum Regem, si ita fieri posset, hic etiam oblatam velle pacem, nec armis infestis Norvegiam aggressurum, si alia daretur conditio rei expediendæ. Si igitur Olafus Rex, Haralldi filius, vellet Norvegiæ Rex esse, (fore necessum) ut Kanutum Regem conveniens, regnum ab illo in feudum acciperet, ejusque factus vasallus, tributa ei penderet, qualia antea pependerant Jarli. Postea literas attulere (legati), eadem ipsa portantes.

A. D. 1026. gulldo fyrr. Sídan báro þeir bref fram, oc fögdo þau allt flíct et fama. Þá fvarar Olafr konungr: þat hefir ec fagt heyrt í fornom fráfögnom, at Gormr Dana konungr þótti vera gilldr Þiódkonungr, oc red hann fyrir Danmörk einni; enn þeim Dana konungom er fídan hafa verit, þycker þat ecki einhlítt. Er nú fva komit, at Knútr rædr einn fyrir Danmörk oc fyrir Englandi, oc hefir hann þó under fic brotit mikinn luta af Skotlandi. Nú kallar hann til ættleifdar minnar í hendor mer; kunna fkylldi hann hóf at umfídir um ágirni fína. Edr hvert mun hann einn ætla at eta kál allt á Englandi? fyrr mun hann því orka, enn ec færa hönom höfot mitt, edr oc veita hönom ne eina lotning. Nú fkolot þer fegia hönom þau mín ord, at ec mun veria oddi oc eggio Noreg, medan mer endaz lífdagar til, enn giallda eingom manni fkatt af ríki míno. Eptir þenna orfkurd biuggoz á brot fendimenn Knúts konungs, oc voro eigi erendi fegnir. Sighvatr fkálld hafdi verit med Knúti konungi, oc gaf Knútr konungr hönom gullhring þann er ftód hálfa mörk: þá var oc med Knúti konungi Berfi fkálld Torfofon, oc gaf Knútr konungr hönom tvo gullhrínga, oc ftód hverr hálfa mörk, oc þar med fverd búit. Sva qvad Sighvatr:

Knútr

tes. Tum refpondens Olafus Rex: „id ego, inquit, vetuftis traditum narrationibus dictum audivi, Gormum Danorum Regem vifum late potentem nationis totius Regem effe, etfi Daniæ foli imperantem; aft eum fecutis Danorum Regibus id nimis parvum & tenue videtur. Jam eo res proceffit, ut Kanutus folus & Daniæ imperet & Angliæ, magna præterea Scotiæ parte fubacta. Nunc regnum, mihi à majoribus hæreditate relictum, is me jubet fibi tradere; at fuæ is (aliqvando) temperaturus effet cupiditati. Num is cogitat folus omnibus feptentrionis terris imperare? aut num folus cogitat omnem totius Angliæ comedere crambem? hoc prius facere potis erit, quam ègo ei meum attulerim caput, aut ego vel illi vel alii cuicunqve me venerabundus flexerim. Hæc ergo meo nomine ei nuntiate, me armis Norvegiam mihi vindicaturum, quousqve mihi vivere fuerit datum, nec ulli hominum ex meo regno tributa penfurum." Hoc accepto refponfo, reditui fe accinxere Kanuti Regis legati, negotii fui eventu haud læti. In aula Regis Kanuti commoratus fuerat Sighvatus Skalld, cui Kanutus Rex auream dedit armillam, felibræ dimidiæ ponderis. Eo tempore in aula Kanuti Regis etiam verfabatur Poëta Berfius Torfii filius, quem Kanutus Rex duabus donavit armillis, felibræ dimidiæ ponderis fingulis, nec non gladio, auro multo cælato. Ita (hac de re) cecinit Sighvatus:

Kanutus

Knútr hefir ockr hinn ítri
Alldádgöfigr bádom
Hendor er hilmi fundom
Hún skrautliga búnar:
Þer gaf hann mörk edr meira
Margvitr oc hiör bitran
Gulls (rædr gerva öllo
Gud siálfr) enn mer halfa.

Kanutus noſtras, fortiſſime, ille,
Vir eximius (Berſi) amborum
Manus, cum Regem nos convenimus,
Qvam ſplendidiſſimis (donis) ornavit.
Tibi dedit is ſelibram, aut plura,
Sapiens ille, atqve enſem acutum,
Auri (gubernat fortunam omnem
Deus ipſe) at mihi dimidiam.

A. D. 1026.

Sighvatr gerdi at athvarfi um ſendimenn konungs Knúts, og ſpurdi þá margra tídinda. Þeir ſögdo hönom ſlíct er hann ſpurdi af vidrædom þeirra Olafs konungs oc ſendimanna, oc ſva frá erindislokom þeirra. Þeir ſegia, at konungr hefdi þúngliga tekit þeirra málom: oc vitom ver eigi, ſegia þeir, af hveriom hann hefir trauſt til ſlíks, at neita því, at geraz madr Knúts konungs, oc fara á fund hans; oc mundi ſá hans koſtr beſtr: þvíat Knútr konungr er ſva milldr, at alldri gera höfdingiar ſva ſtórt til vid hann, at eigi gefi hann þat allt upp, þegar er þeir fara á fund hans, oc veita hönom lotning. Var þat nú fyrir ſkömmo, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi ſína, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Sighvatus juncta cum nuntiis Kanuti Regis amicitia, multa illos rogavit, qvi qvæ rogavit omnia ei narrarunt, tam qvæ Olafum Regem & nuntios interceſſerant negotia, qvam negotiorum ſibi mandatorum eventa. Dixere, Regem graviſſime tuliſſe mandata loqventes negotia, nec ſe ſcire, cui confidat, talia auſus, ut neget, ſe futurum Kanuti Regis vaſallum, atqve eum ſe aditurum, qvod ei foret conſultiſſimum. Eſſe enim Kanutum Regem æqvi adeo mitisqve ingenii, ut in eum tam gravia nunqvam committant Principes viri, qvin delictorum omnium veniam adeuntibus concedat, atqve ipſum (ſuppliciter) adorantibus. Haud diu eſſe, cum à borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecenit Sighvatus:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſin höfot Knúti
Færd oc Fifi nordan
Fridkaup var þat midio:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifia, à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.

Feldi

Com-

A. D. 1026.

Seldi Olafr aldri,
Opt vá figr hinn Digri,
Haus í heimi þvísa
Hann eingom ſva manni.

Commiſit (aſt) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe ſortitus victoriam eſt Craſſus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipſe nemini cuiqvam hominum.

Sendimenn Knúts konungs fóro aptr leid ſína, oc byriadi þeim vel um hafit. Fóro þeir ſídan á fund Knúts konungs, oc ſögdo hönum erindislok ſín, oc ſva þau ályctarord, er Olafr konungr mælti ſídarſt vid þá. Knútr konungr ſvarar: eigi getr Olafr konungr rett, ef hann ætlar, at ec muni einn vilia eta kál allt á Englandi; ec mundi hitt vilia helldr, at hann þat finni, at mer býr fleira innan rifia enn kál eitt; þvíat hedan ſkulo hönom kölld rád koma undan hverio rifi. Þat ſumar komo af Noregi til Knúts konungs Áslákr oc Skiálgr, ſynir Erlings af Jadri, oc fengo þar gódar vidtökor; þvíat Áslákr átti Sigrídi dóttor Sveins Jarls Hákonarſonar; voro þau brædra börn oc Hákon Jarl Eiríksſon. Feck Knútr konungr þeim brædrom veitzlor ſtórar þar med ſer, oc voro þeir mikils virdir.

Nuntii Kanuti Regi iter ſuum retro proſecuti, atqve per mare ſecundo vento uſi, ad Regem Kanutum ſe poſtea contulere, cui tam negotii ſibi mandati eventum narrarunt, qvam ultima, quæ Olafus Rex locutus fuerat, rem decernentia verba. Ad quæ reſpondens Kanutus Rex: „fallitur, inqvit, ſua conjectura Olafus Rex, ſi exiſtimet, me crambem omnem Angliæ ſolum comeſurum; id potius velim ipſe ſentiat, mihi intra præcordia plura verſari, quam ſolam crambem, ab his enim præcordiis & a ſingulis, intra qvos latent, coſtis, frigida ei manabunt conſilia." Ea æſtate ex Norvegia ad Kanutum Regem venere Aſlakus atqve Skialgus, filii Erlingi ex Jadria, qui ibi comiter ſunt excepti: matrimonio enim ſibi junxerat Aslakus Sigridam, filiam Sveini Jarli, Hakoni filii, quæ atqve Hakonus Jarlus Eiriki, filius, erant patrueles. Dictis fratribus Kanutus Rex apud ſe magna dedit feuda, atqve ampliſſimis ibi aucti illi ſunt honoribus.

FRA OLAFI KONUNGI OC ÖNUNDI KONUNGI.

1027. Þá er Olafr konungr ſigldi til Danmerkr, hellt hann til Siólandz: enn er hann kom þar, tók hann at heria: veitti uppgöngor.

DE OLAFO REGE ET ÖNUNDO REGE.

Olafus Rex claſſe in Daniam vectus, ad Sialandiam tetendit; quo ubi appulit, bello graſſari cæpit, exſcenſione facta. Qva re incolis

gor. Var þá bædi landzfólkit hrætt, oc ſumt drepit; ſumt var handtekit oc bundit, flutt ſva til ſkipa. Enn allt flýdi þat er því kom vid, oc vard eingi vidſtada. Gerdi Olafr konungr þar et meſta her-virki. Enn er Olafr konungr var á Siólandi, þá ſpurdi hann þau tíddindi, at Önungr konungr Olafsſon hafdi úti leidángr, oc fór med her mikinn auſtan fyrir Skáni, oc heriadi hann þar. Vard þá bert um ráda-gerd þá, er Olafr konungr höfdo haft í Elfinni, þá er þeir gerdo ſamband ſitt oc vinátto, at þeir ſkylldo bádir veita mótſtödo Knúti konungi. Fór Önundr konuugr til þeſs, er hann fann Olaf konung mág ſinn. Enn er þeir hittoz, þá gera þeir þat bert, bædi fyrir ſino lidi oc landzfólkino, at þeir ætla undir ſic at leggia Danmörk, oc beida ſer vidrtöko af landzmönnom. Enn þat var, ſom vída finnaz dæmi til, at þá er landsfólk verdr fyrer hernadi, oc fær eigi ſtyrk til vidrtöko, þá iáta fleſtir öllom þeim álögom, er ſer mega frid med kaupa. Vard þá ſva, at margir menn gengo til handa þeim konungom, oc iátudo þeim lýdni. Lögdo þeir vída landit undir ſic, þar er þeir fóro, enn heriodo at ödrom koſti.

incolis perterritis, quidam eorum occiſi ſunt, capti alii & vincti, atque ita ad naves abstracti. Omnes autem, quibus dabatur ejus rei copia, fuga ſalutem quærebant, adeo ut hic nemo repugnaret; (quocirca) Olafus Rex ſtrage & populationibus ibi quam maxime ſæviebat. In Sialandia autem dum erat Rex Olafus, fama & nuntiis accepit, Önundum Regem, Olafi filium, copiis (per regnum) imperatis, magno cum exercitu Scaniæ littora ad orientem legere, atque ibi bellum movere. In vulgus tunc innotuerunt conſilia, quæ Olafus Rex, Rexque Önundus in fluvio Elf agitaverant, quo tempore fœdus ibi & amicitiam junxere, (pactos nempe fuiſſe) ut ambo Knuto Regi reſiſterent. Önundus Rex provectus eſt, donec ſororis ſuæ maritum Olafum Regem convenit. Ambo autem congreſſio, tam copiis ſuis, quam terrarum incolis notum fecere, ſibi in animo eſſe, Daniam ſubjugare, incolas igitur rogantes, ut ſe in Reges acciperent. Accidit ergo hic, quod alias accidiſſe late monſtrant exempla, ut vi atque bello oppreſſi terrarum incolæ, cum reſiſtendi vires non ſuppetunt, eorum plerique onera omnia & exactiones jubeant, quibus ſibi pacem poſſint redimere. Hinc factum eſt, ut multi Regibus ſe ſubmittentes, fidem illis & obedientiam obſtringerent. Late igitur, quocunque proceſſere, terram ſibi obnoxiam reddidere, ubicunque id non fieret, bello graſſantes. Hujus belli mentionem A. D. 1027.

A. D. 1027. kosti. Sighvatr skálld getr þessa hernadar í drápo þeirri, er hann orti um Knút konung enn Ríka:

Knútr var und himnom
Hygg ec ætt at frett
Haraldz í her
Hug vel duga.
Let lyr göto
Lid sudr or Nid
Olafr iöfurr
Arsæll fara.

Þurdo nordan
Namz þat med gram
Til fletz svalir
Sælundz kilir;
Enn med annan
Önundr Dönom
A hendor at há
Her Sænskan ferr.

Læt um land lokit
Lid gramr saman
Mar-bediom med
Mörg nef-biörgom:
Þar er grád fyrir gnód
Grám hömlom lá
Þorn heims þrymo
Þyrn dröf eyndri.

nem facit Sighvatus Skalld in carmine, quod de Rege Knuto potente cecinit, (his verbis):

Knutus erat cælis sub (omnibus),
Cogito ego progeniem, inclytus,
Haralldi in copiis (& inter arma)
Animi robore esse præstantem.
Curavit (ille), ut piscium semitam
Naves meridiem versus ex Nida
Olafus Rex & Princeps, annonæ
Proventu læto felix, excurrerent.

Prolapsæ sunt (ita) à borea usque,
Id fama innotuit, comite Rege,
Ad latas planities, frigidæ illæ,
Terræ Selundicæ, navium carinæ.
Alio autem hic comitante,
Öunundus (Rex & Princeps) Danos
Adversus (bellum & arma ferens)
Exercitu Svecico, (strenue) tendebat.

Curavit circum regionem cingi,
Navibus (qvas duxit) Rex collectis,
Maris culcitam (in Sialandia)
Plurimis atqve bene armatis.
Ubi vorax sub murmuravit
Regis gubernantis clavo unda,
Disparuit maris, pugnæ & belli
Spinæ mare in Xylosolea.

FRA DREKA KNUTS KONUNGS.

Knútr hinn Ríki hafdi búit her sinn or landi: hafdí hann of lids, oc skip furdoliga stór; hann siálfr hafdi dreka þann, er sva var mikill, at sextugr var at rúma-tali: voro þar á höfot gullbúin. Hákon Jarl hafdi annan dreka; var sá fer-

DE DRACONE KNUTI REGIS.

Knutus Potens, structo quem ex Anglia duxit exercitu, amplissimas quam maxime collectas habuit copias, navesque mirum in modum ingentes. Draco ipsi erat eximiæ adeo magnitudinis, ut transtra haberet sexaginta, cui caput erat pictum cælatumque auro. Alium draconem duxit Hakonus Jarlus,

fertögr at rúma-tali; voro þar oc gyllt höfot á; enn ſeglin bædi voro ſtöfot öll med blá oc raudo oc græno: öll voro ſkipin ſteind fyrir ofan ſæ; allr búnadr ſkipanna var hinn glæſiligaſti; mörg önnor ſkip höfdo þeir ſtór, oc búin afburdar vel. Þeſs getr Sighvatr ſkálld í Knútz drápo:

Knútr var und himnom
Herr auſtan ferr,
Frídr fylkis nidr
Frán-eygr Dana,
Skreid veſtan vidr
Var glæſtr ſá er bar
Ut andſkota
Adalráds þadan.
Oc báro í byr
Blá ſegl vid rá
Dyr var döglings för
Drekar landreka.
Enn þeir er komo
Kilir veſtan til
Um leid lido
Limafiardar brim.

Sva er ſagt, at Knútr konungr hellt her þeim enom mikla veſtan af Englandi, oc koma heilo öllo lidi ſíno til Danmerkor, oc lagdi til Limafiardar: var þar fyrir ſamnadr mikill landsmanna.

Jarlus, cujus interſtitia, transtris diſtincta, numero erant qvadraginta, & caput etiam inauratum, utriusqve autem navis vela coloribus, cæruleo, rubro viridiqve tota variegata. Omnes præterea naves, qvousqve ſupra mare eminebant; pictæ erant, & cuncta navium inſtrumenta qvam ſplendidisſime ornata. Multas præterea alias habuere naves ingentes, cultu excellentes. Cujus rei ita meminit Sighvatus Skalld, in carmine, dicto Knuts-drápa: A. D. 1027.

Kanutus erat cœlis ſub (omnibus),
Exercitus ejus de oriente tendebat,
Pulcherrimus ille, gentis progenies,
Acutis & claris oculis, Danorum.
Prolapſum eſt ab occidente lignum,
Splendide ornatum, id qvod portavit
In mare hoſtem & inimicum
Adalradi (Regis) inde (a terra.)
Atqve portarunt, vento ferente,
Cæruleis velis, antennæ annexis,
Splendidum erat Principis iter,
Dracones naves terrarum rectores.
Atqvi iſtæ, qvæ pervenere,
Carinæ iſtuc ab occidente,
Per æſtuantia (ibi) tranſibant
Limici Sinus vada (& freta.)

Traditum eſt, Knutum Regem, cum ingenti iſto excercitu de occidente ex Angla vectum, ſalvis copiis ſuis omnibus ad Daniam veniſſe, & ad Sinum Limicum appuliſſe, ubi ingens incolarum collecta erat multitudo.

A. D. 1127.

HÖRDA KNUTR TIL KONUNGS TEKINN.

Ulfr Jarl Sprakaleggsſon hafdi ſettr verit til land-varnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands: hafdi hann ſellt í hendor Úlfi Jarli ſon ſinn, þann er kalladr var Hörda-Knútr: var þat et fyrra ſumar, ſem adr er ritat. En Jarl ſegir þegar. at Knútr konungr hafdi bodit hönom þat erindi at ſkilnadi þeirra, at hann villdi at Danir tæki til konungs yfir Danavelldi Hörda-Knút ſon Knútz konungs: feck hann fyrir þá ſök hann oſs í hendor; hefir ec, ſegir hann, oc margir adrir her landsmenn oc höfdingiar, kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnom þikir þat her í landi vandi mikill, at ſitia her konunglauſt, er enom fyrrom konungom Dana þótti þat fullrædi at hafa konungdóm yfir Danavelldi eino ſaman. Enn þá er hin fyrri æfi var, redo þeſso ríki margir konungar. Enn þó geriz þat nú miklo meira vandrædi enn fyrr hefir verit; því ver höfom her til nád í fridi at ſitia fyrir útlendom höfdingiom; enn nú ſpyriom ver hitt, at Noregs konungr ætli at heria á hendor oſs. Oc er mönnom þó grunr á, at Svía konungr muni oc til þeirrar ferdar rádaz. Enn Knútr konungr er nú á Englandi. Sídan bar Jarl fram bref oc innſigli Knútz konungs, þau er ſönnodo

HORDA-KNUTUS IN REGEM ACCEPTUS.

Ulfus Jarlus, (Thorgilſi) Sprakaleggi filius, relictus fuerat in Dania, regnum iſtud tuiturus, quo tempore Knutus Rex in Angliam abiit, qvi Ulfi Jarli fidei filium ſuum commiſerat, Horda Knutum dictum; id qvod præterlapſa æſtate factum erat, ut ſupra eſt ſcriptum. Hic autem mox indicat Jarlus, ſibi in mandatis dediſſe Knutum Regem, à ſe digreſſum, idqve juſſiſſe, ut Dani Horda-Knutum, Knuti Regis filium, in imperii Danici Regem acciperent, ſibi eam ob cauſam in manus traditum: „tam ego, inqviens, qvam multi alii hujus regni incolarum atqve Satraparum, coram Rege Knuto, ſumus ſæpius qveſti, incolis regionis hujus rem videri ingentis periculi, Rege ejusqve præſentia hic carere, cum priſcis Danorum Regibus ſat honoris atqve potentiæ ſit viſum, unius Daniæ imperio præeſſe. Priſci autem ævi temporibus, huic regno multi Reges imperarunt; nunc tamen multo majori, qvam olim, periculo ſumus objecti: hactenus enim nobis licuit, per exteros Principes, pace frui; at nunc nobis fert fama, nos bello aggredi Regi Norvegiæ eſſe propoſitum, cujus expeditionis etiam ſocium futurum Svionum Regem, ſuſpicantur multi. Nunc autem Knutus Rex in Anglia commoratur.“ His dictis, literas atqve ſigillum Knuti Regis exhibuit Jarlus, qvæ

odo allt þetta er Jarl bar upp. Þetta erendi ſtuddo margir adrir höfdingiar; oc af þeirra fortölom allra ſaman, red mannfólkit þat af, at taka Hörda-Knút til konungs, og var þat gert á því ſama þingi. Enn í þeſſari rádagerd hafdi verit upphafsmadr Emma drottning; hafdi hon látit gere bref þeſsi, oc látit innſigla; hafdi hon med brödgom nád innſigli konúngs: enn hann ſiálfr var leyndr þeſso öllo. Enn er þeir Hörda-Knútr oc Úlfr Jarl urdo þeſs varir, at Olafr konungr var kominn nordan or Noregi, med her mikinn, þá fóro þeir til Jótlands, þvíat þat er meſt megin Danavelldis: ſkáro þeir þá upp heröр, oc ſteſndo ſaman her miklom. Enn er þeir ſpurdo at Svía konungr var oc þar kominn med her ſinn, þá þóttoz þeir eigi ſtyrk til hafa at leggia til bardaga vid þá báda. Þó helldo þeir ſamnadinom á Jotlandi, oc ætludo at veria þat land fyrir konungom. Enn ſkipaherinn drógo þeir allan ſaman í Limafiörd, oc bido ſva Knúts konungs. Enn er þeir ſpurdo at Knútr var veſtan kominn til Limafiardar, þá gerdo þeir ſendimenn til hans, oc til Drottningar Emmo, oc bádo at hon ſkylldi verda vís, hvart konungr var þeim reidr edr eigi? oc láta þá þeſs verda vara. Dróttning ræddi þetta mál vid konung, oc ſegir at Hörda-Knútr ſon þeirra villdi bæta öllo

quæ locutus fuerat vera eſſe, ſigna atque teſſeras. Hujus negotii ſvaſores adjutoresque multi etiam alii Satraparum erant; quorum auctoritate omnium motus populus deliberatum habuit atque ſtatutum, ut Horda-Knutus in regnum acciperetur; id quod comitiis iisdem factum proceſſit. Hujus autem conſilii princeps & caput Emma fuerat Regina: illa has litteras ſcribi & ſignari curaverat; illa ſigilli Regis dolis compos facta fuerat, cui ipſi hæc omnia erant occultata. Cæterum Horda-Knutus atque Ulfus Jarlus, certiores facti, à borea ex Norvegia ingenti cum exercitu veniſſe Olafum Regem, ad Jotlandiam profecti, quæ regio præcipuum erat imperii Danici robur, ſigno belli notata atque miſſa ſagitta, copias ingentes contraxere; aſt ubi fama accepere, Svionum quoqve Regem illuc (ad Daniam) ſuo cum exercitu acceſſiſſe, ad manum cum utroque conferendam ſibi vires non eſſe rati, copias tamen in unum collectas habuere in Jotlandia, regionem iſtam contra Reges defenſuri; totaqve navium claſſe in ſinum Limicum contracta, adventum Knuti Regis ibi exſpectabant. Quem ab occidente ad Sinum Limicum perveniſſe ubi cognovere, miſſis tam ad eum quam ad Reginam Emmam nuntiis, hanc rogaverunt, vellet explorare, an Rex ſibi iratus eſſet, necne? remqve exploratam ſibi indicare. Re hacce cum Rege communicata, dixit Regina, Horda-

A. D. 1127.

A. D. 1127. ollo því, sem konungr vildi, ef hann hefdi þat gert, er konungi þætti ímóti skapi. Hann svarar, at Hörda-Knútr hafdi ecki sínom rádom framfarit: hefir þat sva tekiz, qvad hann, sem van var at, er hann var barn oc óviti, er hann vildi konungr heita, oc vanda nockorn bar til handa hönom, at land þetta allt mundi herskilldi farit, oc leggiaz undir útlenda höfdingia, ef eigi qvæmi varr styrkr til. Nú ef hann vill nockora sætt vid mic gera, þá fari hann á fund minn, oc leggi nidr hegóma nafn þat, er hann hefir sic konung látit kalla. Sendi sídan drottning þessi sömo ord til Hörda-Knútz, oc þat med, at hon bad, at hann skylldi þessa ferd eigi undir höfot leggiaz; sagdi sem var, at hann mundi eigi styrk til þess fá, at standa á móti fedor sínom. Enn er þessi ordsending kom til Hörda-Knútz, þá leitadi hann ráds vid Jarl, oc vid adra höfdingia, þá er med hönom voro. Enn þat fannz brátt, þegar er landzfólkit spurdi, at Knútr hinn Gamli var kominn, þá dreif til hans allr múgr landsins, oc þótti þar traust sitt allt. Sá Úlfr Jarl, oc adrir felagar hans, at tveir varo kostir fyris höndom, annathvart at fara á fund konungs, oc leggia allt á hans valld; edr stefna af landi brott elligar. Enn allir fýsto Hörda-Knút et fara á fund födor síns,

Horda-Knutum, filium suum, præstita satisfactione, modo qvo ipse vellet juberetqve Rex, omnia velle resarcire, si qva commisisset, qvæ Regi displicerent. Ad qvæ respondit Rex, suo consilio hæc non fecisse Horda-Knutum: „processit hic res, inqviens, modo, qvo exspectari potuit, homini infanti, nec ullam rem sapienti, qvi titulo Regis insigniri voluit, ut simul ac res ejus periculo fuissent objectæ, tota hæcce regio armis & populationibus hostium exposita, exterorum Principum imperio subjiceretur, nisi nostrum auxilium & nostræ succurrerent vires. Quodsi qvam igitur mecum inire vult reconciliationem, me conveniens, vanum qvo se Regem vocari jussit, deponat nomen.“ Nuntium, hæc eadem ferentem, postea ad Horda-Knutum misit Regina, addito mandato, ut iter hocce non negligeret, monens qvod verum erat, non adfuturas ei vires, qvibus patri suo resistere posset. Ad Horda-Knutum hoc delato nuntio. Jarlum atqve alios Præfectos, qvi præsentes aderant, re communicata consuluit. Res vero brevi ita cecidit, ut qvam primum certiores fuere redditi incolæ, Knutum seniorem advenisse, tota populi ad eum conflueret multitudo, totum sibi ibi esse situm auxilium rata. Vidit (ergo) Ulfus Jarlus aliiqve ejus socii, duas adesse conditiones, vel ut, Regem convenientes omnia ejus arbitrio permitterent & potestati, vel patriam exilio mutarent. Horda-Knuto autem svasere omnes, ut ad patrem

fins. Red hann þat oc af. Enn er þeir hittoz, þá fell hann til fóta fedor sinom, oc lagdi innsiglit í kne hanom, þat er konungs nafn fylgdi. Knútr konungr tók í hönd Hörda-Knúti, oc setti hann í sæti sva hátt sem fyrr hafdi hann setit. Úlfr Jarl sendi Svein son sinn á fund Knúts konungs. Sveinn var systorson Knúts konungs; hann leitadi grida fedor sinom, oc sættar af konungi, oc baud at setiaz í gisling af hendi Jarls. Þeir Sveinn oc Hörda-Knútr voro iafnalldrar. Knútr konungr bad þau ord segia Jarli, at hann safnadi her oc skipom, oc færi sva til fundar vid konung, enn þeir ræddi sidan um sættir sinar. Jarl gerdi sva.

patrem se conferret; id quod, re delibera- A. D. 1127.
ta, is fecit. Cæterum ubi convenere, ad pedes patris prolapsus (Horda-Knutus) genubus ejus imposuit sigillum, Regis titulo quod erat annexum. Knutus Rex, Horda-Knuti arrepta manu, in sede (Regia) eum collocavit, eodem in gradu, quem antea occupaverat. Ulfus Jarlus Sveinum filium suum misit ad Knutum Regem qui Sveinus erat Knuti Regis ex sorore nepos. Ille patri pacem à Rege & reconciliationem ut impetraret, semet pro Jarlo obsidem obtulit. Sveinus atque Horda-Knutus ejusdem erant ætatis. Knutus Rex ea mandata jussit Jarlo referri, ut coactis copiis atque navibus, ad Regem se conferret, quo facto, de reconciliatione se acturos. Mandato obtemperavit Jarlus.

AF HRIGGIARSTYKKI

Efter fall Haralds konongs fystiz Haraldr Gudinason sudr a England med her sinn, fyrer því at Jarl af Normandi var kominn sunnan um sæ med her mikinn, oc lagdi under sik allt land þar sem hann fór. Sá Jarl var nefndr Wilhialmr son Rodberts Lángaspiots. Rodbert var broder Emmo modor Jatvardar konongs oc taldiz Wilhialmr sömiligri til at taka arf Játvards konongs enn Haraldr, sa er sik hafdi svikit af rikino. Enn þannoc barsc at um svardagan, at þa er Jat-

EX HRIGGIARSTYKKI.

Post victoriam cæde Haraldi Regis partam, Haraldus Godini filius ad partes Angliæ meridionales castra movet adversus Normanniæ Jarlum, qui per mare magno cum exercitu illuc venerat obviaqvæqve subigens. Nomen Jarlo erat Wilhelmus filius Rodberti Longæspathæ qui frater erat Emmæ, matris Edvardi Regis, unde Wilhelmus se Haraldo propiorem esse duxit ad capiendam, post Edvardum hæreditatem, quam ille dolo adeptus erat. Ita vero res accidit, ut Edvardus, dum Angliæ imperaret, & sine

A. D. Jatvardr Gudináſon var konongr i Englandi oc var madr barnlaus, þá ſendi hann Rodbiart Erkibiſkop af Kantarabyrgê til Vilhialms frænda ſins i Normandi oc villdi han gera konong efter ſik, oc i annat ſinn ſendi hann ins ſama eyrendes til Vilhialms Harald Jarl ſon Godina oc Gydo Þorgils dottor, oc var Haraldr med Vilhialme um hrid oc mælto menn at hann legdi hug á cono Vilhialms oc veri þeirra ált mikil oc grunar nu Jarlin af umrædom manna. Toko þat rád at Haraldr feſti ſer dottor hans oc færdi ſik ſva undan því ámæli er Vilhialmr Jarl hafdi han fyrer. oc á þat ofan ſvardí Haraldr Jarl Vilhiálmi eida at ſkrini Odmarus at hann ſkyldi alldregi vera í moti honom. Efter þat for Haraldr Jarl aftr til Jatvardar konongs oc var med honom oc tók konongdom efter han oc þvi þotti Vilhialme hann ganga á eidana þars Jatvadr konongr hafdi gefit honom konongdomen efter ſina daga. oc nú er þar til taka er Vilhialmr er cominn ſunnan a England — hann let binda vid merki ſitt ſkrin Odmarus's þat ſama er Haraldr Jarl hafdi ſvarit at ok er Haraldr ſá her Vilhialms ſagdi hann hvat er bundit vid merkit Vilhialms, oc er honom var ſagt þat, ſvaradi konongr at egi mætti þa undan komaz. Þar fell Haraldr Godina ſon &c.

ſine prole viveret, Rodbertum, Archiepiſcopum Cantuarienſem ad Wilhelmum cognatum ſuum in Normanniam mitteret, cupiens ut ſe mortuo in Regno ſuccederet. Secundo propter idem negotium Rex ad Wilhelmum miſit Haraldum Jarlum filium Godinæ & Gydæ Thorgilſis filiæ. Qui cum aliquo tempore apud Wilhelmum egerat, tulit fama eum conjugem Wilhelmi arcto nimis amore proſequi. Quam ob rem id conſilii capitur, ut Haraldus filiam Jarli ſibi deſponderet, & ſic crimen a Wilhelmo objectum amoliretur. Cæterum Haraldus jurejurando ſuper Scrinio Odmari Wilhelmo pollicitus eſt, ſe nunqvam fore ejus inimicum. Quo facto Haraldus ad Edvardum Regem reverſus, apud eum vixit, eoqve mortuo ſucceſſit. Qvo Wilhelmus juramentum violari ratus præſertim cum dono Edvardi regnum accepiſſet. Ad Wilhelmum in Angliæ auſtrales partes delatum narrationis tela redit. — Illo ſigno alligari fecit ſcrinium Odmari, ſuper qvo Haraldus juramentum præſtiterat — Haraldus vero hoſte viſo quid rei eſſet ſigno affixum percontatus, ut illius certior ſit, ominatus eſt nullam fore elabendi opportunitatem. Ibi Haraldus Godini filius cecidit.

AF KONGS-SKUGG-SIO.

I vatni þvi ſama, er ver nefndum fyrr, er Logherne heitir, þar liggur ey ein litil, er kaullot er Misdredan (*). Þar var einn heilagur madur, ſá er Diermicius het, oc hafdi hann ſer þar kyrkio, þá er hann ſat at. Enn i þá kyrkio, edr kyrkiogard, er hann vardveitti, þá mátti ecki kvennkvikindi þar ſkoma; ok kunno þau öll vit þvi at ſiá; hverttveggia fuglar ok adrar ſkepnur, þau er mann̄vitslaus varo, þá kunno þetta varazt ſua ſem menn, ok freiſtar ecki kvikindi þar inn at gánga i kyrkiuna eda þann kyrkiugard, þat kvennkent er; ok aungo blídir þo at freyſti.

Þar var ok enn i þvi landi heilagur madur einn ſá er Kævinus het, á bæ þeim er Glumelaga (**) heitir, ok var hann i þann tíma náliga ſem Einſetumadur, ok giördizt þeſsi atburdur i hanns tíma, er nú vilium ver ſraſegia. Þat bar ſua til, at hann hafdi einn ungann mann hiá ſer, frænda ſinn, þann ſem þionadi hanom, ok unni hann þeim ſveini mikit. Sveinn þeſsi tók at ſyki azt fyrir hönum, oc vard ſótt hans ſva hörd, mikil, ok þúng, at hann vard ban-vænn. Enn þát var i þann tíma um vorit i Martio mánadi, er ſóttir manna verda

EX SPECULO REGALI.

In ſtagno, cujus mentionem antea injecimus, Logherne dicto, inſularum eſt una Misdredan vocata, ubi ſanctorum qvidam Diermicius templum, ubi permaneret, habuit: Idem vero templum, & qvod ei adjectum eſt cæmeterium, nemini creaturæ fœmineæ fas erat ingredi, a qvo & ſibi cavere animalia, aves & id genus reliqva, humanæ rationis expertia poterant, nec profecto eſt, qvæ audeat ingredi, vel poſſit, etſi tentet, templum hoc aut cæmeterium ſeqvioris ſexus creatura.

Fuit adhæc in hoc regno unus e ſanctorum globo nomine Kævinus, villam Glumelhagam inhabitans, fuitqve propemodum Eremita, cum, qvod mox narrabimus, evenit. Habuit forte apud ſe juvenem qvendam ſibi conſangvineum, qvi ipſi, cætera chariſſimus, famularetur. Aſt juvenis iſte tantum morbum contraxit, ut lethalis tandem videretur, eo qvidem anni tempore, nimirum menſe Martio, cum morbi qvam maxime

(*) *Membr. Un. & al. Inisdedran, Iniscled- (v. Inbiskled-) ran, Inbiskladran, Inbisolodran, Inbisdradran, Inbosdoran, Inholdo, Insbodo, Miſolodrara, Nichisdodran ex variis librariorum conjecturis.*

(**) *Giraldo l. c. Glindelachan cf. p. 725. 729.*

A. D. verda sem hættaztar. Enn þá geordist sua til, at sveinninn beiddizt af Kævino frænda sínum, at hann skylldi gefa hannom epli, ok sagdi, at sótt sín mundi þá lettari, ef hann fengi hanom þat hann beiddizt; enn til þess var þa ecki líkligt i þann tíma, at þá mundi epli fázt; þviat þá hit fyrrsta tók brum at þrútna um vorit á aullum aldinvidi til laufs. Enn fyrir þvi hinn helgi Kævinús harmadi siukleika frænda síns miök, ok þat annat, at hann mátti eigi þat hanum fá, er hann beiddizt; þá fell hann til bænar, ok bad þess Gud, at hann sendi þeim nockora þá luti, er frændi hanns tæki huggun af þvi, sem hann gyrntizt. Enn at lokinni bæn, þá geck hann ut ok sázt um; enn skamt frá húsi hanns stod píll einn mikill at vexti; enn hann leit uppi kvistu píllsins, sua sem væntandi miskunar þadan, edur nockurrar huggunar; þvi nærst sá hann at vaxin voru epli á píli þeim, sua sem vera mundi á apaldri i tíma sinn rettan, ok tók Kævinus þar af þriu epli oc færdi sveininnm. Sem sveinninn hafdi bergt af þeim eplum, þá tók sótt hanns at lettazt, ok vard hann heill. Enn píll sá hefer jafnan haldit sídan þeirri giöf, er Gud gaf hanom þá, þviat hann ber á hverio ári epli sem apalldur, ok heita þau um allt Irland sídan, met þeim hætti, at menn eta þar af, éf þeir verda siukir;

xime periculosi sunt: Juvenis porro iste Kævinum cognatum suum rogavit, ut daret sibi pomum, quo gravitatem morbi levaret: eo autem tempore poma non facile acqviri poterant, nam vere tam novo frondescere arbores primum cœperant. Sed cum sanctus ille Kævinus morbum consangvinei sui doleret, &, qvod juvenis petiit, acqvirere non posset, ad precandum se prostravit, Deumqve petiit, ut aliqvid, qvod cognato suo solamen adferret, daret: post precationem exiit domo, & circumspiciens vidit arborem magnam, quæ Salix dicitur: cujus ramusculos, solatium velut exspectaturus, cum inspiceret, poma, eorum ad instar, quæ justo tempore maturuerunt, eidem arbori enata observavit, quorum tria decerpsit, juveniqve attulit. Ubi vero juvenis partem pomorum comedisset, morbo sensim levari sese sensit, pristinæ deinceps sanitati restitutus. Arbor vero hæc isthoc Dei dono etiamnum gaudet, nam quovis anno mali instar poma fert, eaque vocantur ex illo tempore sancti Kævini poma, perqve totam Hiberniam circumferuntur, ut qvi morbo qvodam laborant, comedant ea: notum-

siukir; ok þikiazt allir menn fródliga vita, at þau ero góđ vit aullom siukleika manna, enn ecki ero þau gyrnelig til áts fyrir sætleika sakir, ef menn hefdi þau eigi meir fyrir lækninga sakir. Margir lutir hafa þeir þar ordit, er helgir menn hafa skiótliga giört met sínom krapti; enn ver haufom um þá eina luti rædda, er met þeim heilagleik varo giörfir, at þar standa enn i dag, sem firsta dag er þeir urdo. Enn þeir adrir lutir, er menn hafa víst fyrir satt, ok fyrir sanna luti ero hafdir, þá meigom ver þá ok vel sina.

Þar er ok i þvi landi stadur sá einn, er Theímar er kalladur, ok var sá stadur sua fordum, sem hann væri haufotsæti ok kongs-borg, enn hann er nu þó audur, fyrir þvi at menn þora ecki at byggia hann: Enn sá atburdur giordizt til þess at stadurinn vard audur, at allt folkit, þat er í var landinu, trudi þvi, at sa kongur, er þar sæti, at þeim stad, skylldi jafnan dæma retta dóma ok aungvann annann. Enn þo at þeir væro heidnir annarzkostar, ok hefdò eigi retta tru til Gudz, þá höfdo þeir þó þenna átrunat sua stadfastann, at þeir hugdo þat hvervetna rettdæmi vera, er sá kongur dæmdi, ok alldrei hugdo þeir at rángur dómur mundi dæmazt á þvi kongs-sæti. Enn þar sem hæd þótti borgarinnar vera, þá átti kongurinn þar

 kasta-

notumque variorum relationibus, quod admodum salubria sint pharmaca contra omnes hominum morbos: Interim dulcis eadem non commendat sapor, sed vis medendi, ut imprimis appetantur. Multa profecto sunt, quæ sancti viri sua virtute cito effecerunt, verum ea tantum nunc attulimus, quæ ad hodiernum tempus talia existunt, qualia ab initio facta fuerunt: reliqua, quæ & certa & comperta vulgo habentur etiam enarrare possumus. — A.D.

In hoc regno etiam locus est Themar dictus, olim primaria urbs, regiaque sedes jam vero ob metum hominum desertus; eam vero ob causam non incolitur, quod sequens casus accideret: omnes regni incolæ credebant regem, qui in illa urbe sedem haberet, nunquam non juste judicaturum. Quamvis autem incolæ Christiana religione non fuerint imbuti, tamen summa cum persuasione credebant lites a rege, dicta in civitate residente, secundum justitiæ regulas dirimi, & in sede illa regia, quæ a justitia abhorrerent, exerceri non posse judicia. In editiore quopiam civitatis loco splendidum & tantum

A. D. kaſtala fagrann ok vel georſann, í þeim kaſtala átti hann fagra haull ok mikla, ok i þeirri haull var hann vanur at ſitia yfir dómum manna. Enn ſua giördízt til, at þau mál komo fyrir kóng, ok i hanns dóm, er annan veg áttu vinir hanns ok kunnir menn lut at, ok villdi hann þeirra máli fylgia ok fulltíngia um alla luti; enn annann veg áttu at málinu lut þeir menn er hanom var illa vit, ok hann var þeirra mikill úvin: ok geordizt þá ſua til, at kongurinn halladi dóminum eptir vilia ſínom, enn eigi eptir rettindum. Enn fyrir þvi, at þadan kom rángdæmi, er aull alþída hugdi at rættdæmi mundi koma, þá ſneri um ſæti þvi, fyrir ſakir átrunadar folkſins, ok ſnerist þá haullin um, ok kaſtalinn, met aullom ſinom grundvelli, ok ſva jördin, þviat þat ſnerizt upp, er adur viſsi nidur, ok hefir ſua verit ſidan. Enn fyrir þvi at ſua mikill undarligleikur vard, þá þora menn eigi ſídan þann ſtad at byggia, ok eingi kongur þorir ſídan ſitt ſæti þar at ſetia, ok er þar þó hinn fegurzti ſtadur, er á þeirri jördu er, ok menn vita. Þat er ok mælt, ef menn villdo þann ſtad byggia, at ſá dagur mundi ecki yfirkoma, at ecki mundi meiga ſiá nítt undur.

tantum non Dædaleum caſtellum Rex, & intra caſtelli ſepta palatium ſtructura & nitore ſuperbum habuit, ubi ſolebat litibus incolarum componendis præeſſe; ſed, ubi aliqvando, lites ad eum deferrentur dijudicandæ, ex una parte amicorum & notorum, cauſis Rex maxime favit, ex altera vero inimicorum, & in qvos hoſtili erat animo & Rex ſuæ propenſioni, non autem juſtitiæ facturus ſatis, injuſtam ſententiam ferret, & ubi, contra omnium exſpectationem, iniqvitas ſacrum themidos ædem videretur occupaſſe; mox, ob religioſam populi fidem, tribunal, palatium, caſtellum, ejusqve fundamenta & locus ipſe ſubvertebantur, cujus veſtigia hodieqve apparent. Tanto prodigio perterriti ibidem habitare aut ſedes figere nec ſubſeqventes Reges, nec incolæ, locus qvamvis omnium amoeniſſimus ſit, audent; narratur qvoqve, qvod ſi qvis eundem locum incolere præſumat, quotidie nova prodigia proveniant.

SUC-

SUCCESSIO REGUM NORVEGIÆ AD SVERRERI TEMPORA.

Haraldus Pulchricomus, filius Halfdani nigri nafcitur 853. expeditionem facit in mare occidentale 888. alteram in mare occidentale 932. Expeditionem in Orcades & Scotlandiam 895, dedit Thorgilfo & Frodio naves ut piraticam exercerent in Scotlandiam, Bretlandiam & Hiberniam; Hic Thorgilfius poftea fuit Rex Dublini.

Filios multos habuit; Qvorum nomina; Olavus, Biörnus, Sigtriggus, Frodius, Thorgilfius, Dagus, Hringus, Ragnarus, Hrærckus, Guttormus, Gudraudus, Halfdanus niger, Halfdanus albus, Sigraudus, omnesqve poft eum Reges.

Haraldo regnante *Rollo* (Gaungu-Hrolfr) filius Rognvaldi Moriarum Comitis ex Norvegia exul. 895. In Hæbudes expeditionem facit 896, in Angliam trajecit, Normanniam, (Nevftriam) aggreditur, & vi cepit.

Erikus Blodöxe filius Haraldi, ejusqve Succeffor nafcitur 898, ex patria profugus, in Orcades, Scotiam & Angliam trajecit, ibiqve aliqvamdiu populatus Northumbriæ ab Adalfteino præficitur unde poft Adalfteini mortem expulfus, prælio in Anglia cecidit. Ejus & Gunnhildæ filii fuere: Gamlius, Guttormus, Haraldus, Ragnfredus, Erlingus, Gudrödus, Sigurdus Slefa, hi etiam poftea in Hibernia & Scotlandia bella gesferunt.

Hacon Bonus filius Haraldi Pulchricomi, poftea dictus Adalfteini alumnus nafcitur 923, mittitur in Angliam ad Regem Adalfteinum 931, patre mortuo in Norvegiam revertitur.

Triggve Olafi, filii Haraldi, in Vikia regnavit, eo tempore, qvo Sigurdus comes Throndheimi præfuit.

Haraldus Gráfeldus Erici filius nafcitur 934, una cum fratribus in Anglia educatus eft, poft cædem patris inde ejecti, in Orcades, dein in Daniam, fe receperunt. NB. Scotiam vaftavit tefte Kormaki Saga.

Hacon Hladenfis (comes) filius Sigurdi Comitis Trondheimi, nafcitur 938 tributa ex Hæbudibus per Thorgilfum Orrabein, & Olafum album exegit; vide Flöamanna Saga.

Olafus Triggvi filius nafcitur 969 regno Norvegiæ nondum potitus, Hiberniam & Angliam, Northumbriam, Scotiam & Hæbudes, armis infeftavit.

Ericus Haconi filius nafcitur 969. â Canuto Magno Rege Daniæ, expeditionis Anglicanæ comes adfcifcitur, & poft res bello in Anglia præclare geftas obiit

obiit Londini, vide Knytlinga Saga, Eigla, Olafs Tryggvesens Saga.

Hacon Comes, *Erici* filius, nascitur 998, in Angliam profectus, naufragio ibi vitam finivit.

Olafus Sanctus (filius Haraldi Grænski) nascitur 993, multa illi cum comitibus Orcadensibus negotia fuere, bellum gessit in Hringmaraheydi (tesqvis) in terra Ulfkeli, cum Rege Adalrado Londinum expugnavit 1008.

Cum filiis Regis Adalrádi tunc mortui, Hungofurdo loco ad Angliam appulit, civitatemqve ibi expugnavit, dein Northumbria prælio congressus est cum civibus & mercatoribus. Eo in Norvegia regnante Einarus Comes interfecit Eivind Urarhorn venientem ex Hibernia.

Magnus Bonus, filius Olafi Sancti, natus 1024, in Angliam legatos misit regnum poscens: sub ejus imperio Kalfus Arnæ filius piraticam exercuit in Hibernia, Scotia & Hæbudibus.

Haraldus Severus (frater Olafi sancti, qvia Asta mater Olavi iterum nupta est Sigurdo Syr Regi Ringiarikæ, cujus filius Haraldus) natus 1016. In Angliam svasu Tosti Comitis cum exercitu Norvegico trajecit, cum civibus Scardaborgi prælium iniit, civitatemqve vicit, postea promontorium Hellornes appulit, ibiqve alterum bellum gessit, in fl. Abo (Humber), prælium gessit cum Mauraká-ra & Valthiofo comitibus eosqve vicit; Postremo apud civitatem Eboracum, apud pontem Stanfordensem (Battlebridge) bellum gessit cum Haraldo Godvini filio, ibiqve cecidit cum Tosta comiti, & Eysteino Orrio comiti Hæbud. 1066. Tempore illius Guttormus filius Ketilli cognomine Kálfr bellum gessit cum Rege Hiberniæ Margado, eumqve vicit.

Olafus Tranqvillus, filius Haraldi severi, natus circa annum 1150, pacem ab Haraldo Godvini filio nactus, Angliam reliqvit, hyemem transigit in Orcadibus, & seqventi vere cum Schulio Tosti filio & Ketillo Krok, funus patris in Norvegiam traducit. NB. Fratrem habuit Olafus nomine Magnum, qvi aliqvamdiu cum ipso regnavit. Hic Magnus habuit filium nomine Haconem (Thoreri alumnum) qvi cum Magno Nudipede duos annos regnavit.

Magnus Nudipes filius Olafi Tranqvilli, natus 1073, duas vel tres expeditiones in Hiberniam, Scotlandiam, & Hæbudes, circa annos 1098 & 1102, suscepit; Tandem insidiis Regis Mirhiartaki interceptus in prælio occubuit, unacum Erlingo Orcadensi, Eivindo Olbogio, Ulfo Hranii filio, die 24 Augusti 1103.

Tunc fiunt in Norvegia tres Reges, *filii* nempe M. Nudipedis.

Eisteinus nascitur 1089.

Olafus

Olafus, 1099.

Sigurdus Hierosolymipeta, 1090; Orcadibus â patre Regis nomine præfectus, post cædem patris in Norvegiam trajecit.

Haraldus Gilli, filius M. Nudipedis in Norvegiam venit ex Hibernia 1126. Cum eo aliqvod temporis spatium regnavit *Magnus cæcus*, filius Sigurdi Hierosolymipetæ.

Sigurdus Slembediákn (filius Thoræ, sororis matris Olafi, filii Magni Nudipedis) in Orcadibus & Scotia diu moratus, circa hoc tempus in Norvegiam venit. Rex in Nordhordia & Sognia agnoscitur post necem Haraldi Gilli. Tunc iterum tres fratres Norvegiæ præfuere Regis titulo.

Sigurdus Bronchus, filius Haraldi Gilli nascitur 1132.

Ingi, etiam Haraldi filius, natus 1135.

Eifteinn Gilli, Haraldi fil. ex Scotia in Norvegiam venit, & tertiam regni adipiscitur partem, 1142. NB. Magnus, Haraldi qvartus filius, etiam cum his tribus aliqvamdiu regnavit. Hic Eifteinus Gilli, in Hibernia natus & educatus, in Scotiam & Angliam expeditionem suscepit piraticam, in locis Aperdoniæ, Hartepol, Vithby, Scarborough, Langton Angliæ loca depopulatur 1153.

Hacon Humerosus filius Sig. Bronchi, nascitur 1147, post hos tres v. qvatuor Reges solus regnat.

Magnus Erlingi Schakki nascitur 1156, ejus pater Erlingus Skakki, a Valdemaro primo Daniæ Rege comitis nomine donatur 1171, ejus tempore *Sigurdus*, *Sig. Bronchi* fil. in Upplandis Rex eligitur 1162.

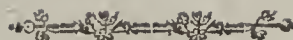
Eifteinn Archiepiscopus, in Anglia moratus est, bello inter Magnum Erlingi & Sverrerum flagrante.

Olafus Eifteini Regis ex filia nepos Rex eligitur 1166.

Eifteinn (Eifteini fil.) cognomine Birkebein, (Betullipes) in Norvegiam venit 1173, & Rex in Vikia eligitur 1176.

Haraldus Sig. Bronchi ex Christina Erlingi uxore filius, Magniqve Regis frater uterinus, ab Erlingo interficitur 1172.

Sverrerus nascitur 1151, (Sig. Bronchi fil.) in Orcadibus perduelles vulgo Gullbeyna (auripedes) prælio vicit, deinde adversus comitem Orcadensem perduellionis postulatum infestis armis proficiscitur: In Norvegiam ex insulis Færöensibus venit Sverrerus, Norvegiæ deinceps Rex 1176. Birkibeyni illum sibi Regem præficiunt 1177.

Stemma Sitrici Regis Northumbriæ A. 926.

	ob. circa.		ob. circa.
Godred r. North. & Dub.	948	*Aulaph r. Hibern.*	981
Haraldus.		*Sigtryg r. Dublini*	1029
Godred f. Haraldi.	989	*Aulaph r. Dubl.*	1035
Reginald.	989	*Sitrici r. Dubl.*	1042
Harald niger de Irl.	1066	*Aulaph. r. Dubl.*	1042
Godred crouan r. Man. & Dub.	1072	*Godred r. Man.*	1066
		Fingal r. Man.	1066

Stemmata regum *Manniæ* & dominorum *Insularum.*

Stemma Norvegicum.	ob. circa.
Lagman f. Godred.	1096
Olave Kliuing f. Godr.	1142
Godr. r. Man. & Dubl.	1187
Reginald f. Godr.	1228
Olave f. G. incarcer	1237
Godred Don. f. Ola.	1230
Harald frater ejus.	1249
Reginald frat. ejus.	1249
Magnus frat. ejus.	1265
Godred f. Magni. victus a Johanne de Vescy duce exercituum Alex. regis Scotiæ.	1265

Stemma regum Insularum.	
Gil-adomnan.	
Gil-Bbride.	
Somerled	1164
Daugâl r. ins.	1156
Dougal r. Hebud.	1229
Dunchad r. Hebud.	1229
Ospac Huco r. Hebud.	1230
Somerled r. in Insulis.	1229
Johannes sive Oenus.	1263
Dugâl r. in Insulis.	1263
Somerled occisus.	1230
Episcopi Hæbudum sive Sodorenses. Ex Annal. Island.	
Nemar circa	1180
Kolius.	1210
Simon.	1249
Marcus.	1275

Stemma Scoticum.	ob. circa.
1. *Frisgyn de Moravia floruit A. 1148.*	
2. *William.*	
3. *John Sherif of Perthsh.*	1225
4. *Malcolmus.*	
5. *William.*	
6. *Wil. Baro de Tul-y-bberdin*	
7. *Andreas.*	1332
8. *William.*	
9. *John.*	
10. *Walter.*	1390
11. *David.*	1446
12. *William.*	
13. *William.*	1509
14. *William.*	
15. *William.*	1562
16. *William.*	1583
17. *Johan. Comes de Tul-y-bberdin.*	
18. *William.*	
19. *John Atholiæ. comes.*	1642
20 *Joh. Atholiæ. marchio.*	1703
21. *Joh. Atholiæ. dux.*	
Jacobus d. Ath. & 1. Dom. Man.	1760
22. *Georgius. fil. 5tus. Jo.*	
23. *Johannes. f. Geo.*	
24. *Johannes Dux Atholiæ, Marchio de Tullybardin Primus comes de Strange Dominus Manniæ & Insularum. &c. &c. natus die 30 Junii 1755.*	

Stemma Comitum Orcadensium ab A. 888.

	ob. circa.
1. *Rognvald f. Eystein.*	
2. *Sigurd f. Eystein.*	
3. *Gutorm f. Sigurd.*	
4. *Hallad f. Rogn.*	
5. *Torf-Einar Rogn. f.*	
6. *Arnkell Einaris f.*	
7. *Erleud Einaris f.*	
8. *Thorfin Craniorum fector f. E*	1004
9. *Arnfin Thorfinni f.*	
10. *Havard Thorfinni f.*	
11. *Lödver Thorfinni f.*	
12. *Liotus Thorfinni f.*	
13. *Skuli Thorfinni f.*	
14. *Sigurd crassus Lödv. f.*	
15. *Somerled Sigurdson.*	1013
16. *Einar Rangmudur Sigurdson*	1020
17. *Brusi Sigurdson.*	1033
18. *Thorfin Sigurdson natus 1008.*	1064
19. *Rögnvaldr Brusason.*	1046
20. *Paull Thorfinson*	1099
21. *Erlendr Thorfinson.*	1099
22. *Erlingr, Erlendson.*	
23. *Hacon Paulson.*	1110
24 *Magnus Erlends.*	
25. *Haraldr Hakonson.*	1135
26. *Paull Haconson.*	1157
27. *Erlendr fil. Haraldi sva. viloqvi.*	
28. *Kolur Kalison.*	1158
29. *Harald Maddadson natus 1135.*	1206
30. *Harald Erici Slagbrellis fil.*	
31. *David Haraldson.*	1231
Episcopi Orcadenses. Ex Annal. Island.	
Wilhelmus.	1168
Wilhelmus II.	1188
Biarnius.	1222
Jofreyr.	1246
Hervius.	1248
Henrikus.	1269
Petrus.	1284
Dolgfinnus.	1286

INDEX CAPITUM.

SECUNDUM AUCTORES EX QVIBUS SUNT DESUMTA.

EX SNORRONE.

Pag.

De Haraldo Harfager Rege, totius Norvegiæ Monarcha. 1
De liberis Haraldi Regis. 2
Haraldi Regis in Occidentem Expeditio. 3
Hrolfus (gaungu) in exilium Actus. 5
Ortus & incrementa Torf-Einaris Orcadum Jarli. 7
Haraldus Rex & Einarus Jarlus reconciliati. 10
Haraldus regnum inter suos partitur filios. 12

EX LANDNAMABOC.

De Islandiæ inhabitatione. 14

EX SNORRONE.

Legati ab Adalsteno Rege missi. 28
Iter Hauki ad Angliam. 29
Hakonus Adalsteni Alumnus Baptismo lustratus. 30

EX EGILLI SKALLAGRIMI SAGA.

De Adalsteino Anglorum Rege. 31
De Olafo Qvaran Scotorum Rege. 32
De Comparatione Copiarum. 34
De Prælio Brunanburgensi. 42
Cædes Thorolfi. 46
Egillus Thorolfum humavit. 50
Carmen Auctoris Anglosaxonici. Ex Edm, Gibsonii Chronico Anglosaxonico. 56

EX SNORRONE.

Rex summus creatur Eiricus. 61
Eirikus Rex ex Regno factus profugus. 62
Eiriki Regis Cædes. 64
Iter filiorum Gunnhildæ. 66
De Tryggvio Rege. 67
Egillus Ullsercus tumulatur. 67
Iter Olafi Regis de Vindlandia. 68
Expeditiones piraticæ Olafi Regis Tryggvi filii. 69
Olafus Rex Tryggvi filius in Scyllingis sacro fonte ablutus. 70
Olafus conjugem duxit Gydam. 72
Duellum Alfini & Olavi Regis. 74
Solenne Jomsvikingorum votum. 76
Iter Thoreri Klakii ad investigandum Olafum Tryggvi filium. 78
Adventus Olafi Tryggvi filii in Norvegiam. 79

EX NIALA SAGA.

Perigrinatio Nialorum. 81
De Sigurdo Dynasta. 84
Prælium inter Dynastam & Comites. 86

Pag.

EX SNORRONE.

Mors Sveinii furcatæ barbæ. 89
Prælium. 91
Prælium. 93
Prælia. 93
Prælium in Sinu Ringsfiörd 95
Prælia. 96
De Rothomagensibus Jarlis. 97
Cædes Jatmundi. 98
Prælium Regis Olavi- 99

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Legibus a Sveno Rege latis. 100

EX KNYTLINGA SAGA.

De Copiis Socialibus. 103
Kanutus Rex Angliam subjugavit. 104

EX NIALA SAGA.

Peregrinatio Karii 107
Cædes Gunnariis Lambii filii. 110
De Prodigiis. 114

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Sigurdo Dynasta ejusqve Majoribus. 116
De Hlödvero & Sigurdo Crasso. 119

EX NIALA SAGA.

Pugna Brianica ad Cnain-Tarbh. 120

EX KNYTLINGA SAGA.

Rex Kanutus Emmam uxorem ducit. 129
De Rege Jatmundo. 129
De Comite Ulfone. 131
De Rege Canuto. 134
De Canuto Rege. 135
De oppugnatione a Canuto Rege facta. 137
De pace inter Reges inita. 139

EX NIALA.

Cædes Koli Thorsteini filii. 140
De Flosio & Kario. 142

EX KNYTLINGA SAGA.

De Regis Svenonis in Norvegiam adventu. 143
De morte Canuti. 145
De Rege Canuto. 145

EX SNORRONE.

De imperio Kanuti in Scotia. 148

EX KNYTLINGA SAGA.

De Canuto & Svenone. 148
De Horda-Knuto. 149
De divisione terrarum Regni Daniæ. 150

EX SNORRONE.

De Einaro Jarlo & Brusio Jarlo. 153

De

INDEX CAPITUM.

	Pag.
De Thorkelo Amundi filio.	154
Pax inter Jarlos sancita	156
Cædes Eyvindi Urarborn.	157
Cædes Enari Jarli.	159
Pax inter Olafum Regem & Brusium Jarlum.	162
De Comitibus.	167
EX ORKNEYINGA-SAGA.	
Rex Olafus ex Orcadibus nulla tributa obtinet.	171
Prælium fratrum Thorfinni & Rognvaldi.	179
Recensetur militia Thorfinni Comitis.	181
EX SNORRONE.	
De Magno Rege & Thorfinno.	183
De Litteris Magni Regis.	184
Responsio Edvardi Regis.	185
De Guthormo Gunnhildæ filio.	186
Negotium inter Guthormum & Margadum vel Murcheard.	187
De Angliæ Regibus.	189
De Haraldo Godvini filio	190
Mors Edvardi Regis.	191
Haraldus Godvini filius in Regem Angliæ acceptus.	192
Iter Tostii in Daniam.	193
Iter Tostii in Norvegiam.	195
Somnium Gyrdii.	197
Somnium Thordi.	199
Somnium Haraldi Regis.	199
Prælium juxta Scarborough.	200
De Acie Jarlorum.	201
Prælia juxta Humbrum ad Stanefordbrigge.	202
De Thostio Jarlo.	204
De Ascensu Haraldi Regis.	205
Consilium Tostii Jarli.	206
De Acie ab Haraldo Rege Ordinata.	207
De Haraldo Godvini filio.	208
De colloqvio Imperantium.	209
Exordium prælii.	212
Cædes Haraldi Regis.	213
Orrii procella.	214
De Styrkaro Aulæ Magistro.	215
De Wilhelmo Norho.	216
Cædes Haraldi Regis Godvini filii.	2 7
Genealogiæ.	219
Iter Olafi Haraldi filii in Norvegiam.	221
Comparatio inter Reges Olafum & Haraldum.	225
Conventus Regum Olafi Kyrre & Knuti sancti.	226
De Rege Olafo Kyrre.	228
Mors Olafi Regis.	229
Exordium Regis Magni Nudipedis.	230
Expeditio Magni Regis ad Insulas Sudyrensis i. e. Hæbudas.	231
De Lagmanno Gudraudi Regis Manniæ filio.	232
EX ORKNEYINGA SAGA.	
Cædes Jarli Hugonis Magnanimi.	234
EX SNORRONE.	
Mors Jarlorum Orcadensium.	237
Hiberniam armis vexat Magnus Rex.	239
Exscensio Magni Regis in Hibernia.	240
Cædes Magni Regis ad Maghicobam.	242
De Jarlis Orcadensibus & adventu Haraldi Gilli in Norvegiam.	244
Haraldus & Magnus pignore contendunt.	246
EX HRIGGIARSTIKKI.	
De Sigurdo Slembidiákn.	249
EX ORKNEYINGA SAGA.	
Cædes Thorkelis Fostrii.	250
De Comite Paulo.	252
De Kalio & Gilla-Krist.	253
De Consiliis Koli nec non de captivitate comitis Pauli a Sveinone	254
Venit ex Scotia Jonas Episcopus Dunkeldensis.	257
Incendium Frakarkæ.	259
De comite Rognvaldo & Sveine Asleifæ.	261
De Itinere Sveinis Asleifidæ.	262
De comite Rognvaldo & Orcadensibus.	264
EX SNORRONE.	
Eysteini Haraldi filii in Norvegiam adventus & Magni Haraldi filii initia.	266
Eysteini Haraldi Regis filii expeditio in Britanniam.	267
EX ORKNEYINGA SAGA.	
De Rege Eysteine & de itinere Sveinis in Hiberniam.	270
Militia Sveinis Asleifidæ.	271
Incendium Episcopi Adami Cathanensis.	272
APPENDIX EX SNORRONE.	
De nuntiis Kanuti Regis.	275
De Olafo Rege & Önundo Rege.	279
De nave Dracone Knuti Regis.	280
Horda-Knutus in Regem acceptus.	282
EX HRIGGIARSTIKKI.	
De cæde Haraldi Godvini filii.	285
EX SPECULO REGALI.	
De lacu Loch-Erne; ubi & de St. Kævino.	287
De Themar vel Temora palatio antiqvo regum Hiberniæ.	291
Chronologia regum Norvegiæ, Genealogiæ regum Manniæ ducum Atholiæ & Comitum Orcadensium.	294

